

JAMES BALDWIN

EPP

ALTA TARA

roman

ficțiune fără frontiere

Redactare: Cristian Fulaș
Tehnoredactare: Adriana Vlădescu
Pregătire de tipar: Marius Badea
Design copertă: Ionuț Broșțianu

EPP

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

BALDWIN, JAMES

Altă țară / James Baldwin ; trad. din lb. engleză de Ștefan Iancu. - Pitești :
Paralela 45, 2017

ISBN 978-973-47-2551-9

I. Iancu, Ștefan (trad.)

821.111

JAMES BALDWIN

Altă țară

Traducere din limba engleză de Ștefan Iancu

Editura Paralela 45

Ei surprind, înainte de toate, prin faptul că nu se prezintă în niciunul dintre termenii consacrați prin întrebuințare umană; împreună, formează probabil un monument fără precedent al acestei stări nearticulate; ce gândesc, ce simt, ce vor și ce-și închipuie ei înșiși că spun este un mister abisal.

— HENRY JAMES (*Lady Barbarina*, Prefață)

PARTEA ÎNTÂI

EASY RIDER

*I-am zis, atârnaătorii
Ia să stea deoparte,
Așa că a întins-o,
Dar nu merge deoparte.
— W.C. HANDY*

1

Stătea în Times Square, cu fața spre Seventh Avenue. Era trecut de miezul nopții și rămăsese în cinematograful, pe rândul de sus de la balcon, de la ora două după-amiază. De două ori îl deșteptaseră zgomotele violente ale filmului italian, o dată îl sculase plasatorul și de alte două ori fusese trezit de degete care i se cățarau ca niște omizi între coapse. Era atât de istovit, căzuse atât de jos, că abia mai avea putere să se enerveze; nimic din el nu-i mai aparținea – *you took the best, so why not take the rest?*¹ – dar mârâise în somn, își dezvelise dinții albi pe fața neagră și încrucișase picioarele. Apoi balconul se goli, filmul italian se apropie de un punct culminant; se împletici în jos pe scările nesfârșite până în stradă. Îi era foame, își simțea gura împuțită. Își dădu seama prea târziu, în timp ce trecea printre uși, că voia să urineze. Și era falit. Și nu avea unde să se ducă.

Un polițist trecu pe lângă el și-i aruncă o privire. Rufus se întoarse, își ridică gulerul de la geaca de piele, în timp ce vântul îl pipăi încântat prin pantalonii de vară, și porni spre nord pe Seventh Avenue. Se gândise să meargă în centru și să-l trezească pe Vivaldo – singurul prieten pe care îl mai avea în oraș, poate pe lume – dar acum se hotărî să meargă mai departe, până la un anumit bar și club de jazz și să arunce o privire înăuntru. Poate că cineva l-ar vedea și l-ar recunoaște, poate că unul dintre băieți i-ar da ceva cașcaval pentru o masă sau măcar un bilet de metrou. În același timp, spera că nu-l va recunoaște nimeni.

Bulevardul era și el tăcut și cele mai multe dintre luminile strălucitoare erau stinse. Din când în când trecea câte o femeie, din loc în loc un bărbat; rareori, câte un

¹ *Mi-ai luat ce aveam mai bun / Așa că poți să iei și ce mi-a mai rămas.* (eng.) (n.tr.)

cuplu. La colțuri, sub felinare, lângă magazine, grupulețe de oameni albi și strălucitori stăteau la taclale, își arătau dinții unii altora, se atingeau, fluierau după taxiuri, erau duși în goană în ele, dispăreau prin ușile magazinelor sau în întunecimea străzilor lăturalnice. Tarabe de ziare țintuiau colțurile pavajului ca mici cuburi negre pe o tablă de șah, iar polițiști și taximetriști și alții, mai greu de identificat, păseau apăsător înaintea și schimbau cu vânzătorul cocoloșit înăuntru genul de cuvinte pe care le cunoșteau și unii și alții. Un panou publicitar făcea reclamă gumei de mestecat care te ajută să te relaxezi și să zâmbești în continuare. Numele uriaș de neon al unui hotel se lua la întrecere cu cerul fără stele. La fel și numele starurilor de cinema și ale oamenilor care apăreau sau urma să apară pe Broadway, alături de numele kilometrice ale vehiculelor care aveau să-i poarte către nemurire. Marile clădiri, neluminate, teșite ca un falus sau ascuțite ca o sulită, păseau orașul care nu doarme niciodată.

Pe sub ele trecea Rufus, unul dintre cei căzuți – căci greutatea acestui oraș era criminală – unul dintre cei striviți în ziua, care era fiecare zi, în care turnurile căzuseră. Complet singur, ceea ce-l omora, făcea parte dintr-o nouă și numeroasă categorie. Băieți și fete care beau cafea la bufetele magazinelor și care erau despărțiți de condiția lui de barieră la fel de efemere ca țigările lor arzânde. Cu greu puteau accepta asta, așa cum nu suportau nici să-l vadă pe Rufus, dar ei știau de ce umbla pe străzi în seara asta, de ce mergea toată noapte cu metroul, de ce îi ghiorțăia stomacul, de ce avea lațe în păr, subțiorile acre, pantalonii și pantofii prea subțiri și de ce nu îndrăznea să se oprească și să se ușureze.

Acum se opri în fața intrării încețoșate a localului de jazz, trăgând cu ochiul înăuntru, mai mult simțindu-i decât văzându-i pe negrii frenetici de pe scenă și mulțimea nepăsătoare și amestecată din bar. Nimeni nu făcea nimic, muzica era zgomotoasă și goală și era zvârlită înspre mulțime ca un blestem în care nu mai credeau nici măcar cei care urau cel mai adânc. Știau că nimeni nu auzea, că cei fără sânge în vine nu pot fi făcuți să sângereze. Așa că le ofereau ceea ce toată lumea ascultase deja, îi asigurau pe

toți că nimic îngrozitor nu avea să se întâmple, oamenilor de la mese le plăcea să strige peste acest nemaipomenit amestec, iar cei de la bar, sub protecția zgometului fără de care n-ar fi putut trăi, continuau să încerce să obțină ceea ce căutau. Voia să intre și să se ducă la toaletă, dar îi era rușine de cum arăta. Se ascunsese, de fapt, de aproape o lună. Și se văzu acum, cu ochii minții, poticnindu-se prin mulțime către toaletă și târându-se afară în timp ce toată lumea îl urmărea cu priviri pline de milă sau de dispreț. Ori cineva sigur ar fi șoptit „Ăsta nu e Rufus Scott?”. Cineva s-ar fi uitat la el cu groază, apoi s-ar fi întors la treaba lui cu un prelung „Frateel”. Nu putea s-o facă – și țopăia de pe un picior pe celălalt și ochii i se umpleau de lacrimi.

Un cuplu de albi ieși pe uși, râzând, abia uitându-se spre el în trecere. Căldura, mirosul de whisky, bere și fum al oamenilor care ieșiră dinăuntru și-l loviră în timp ce ușile se deschideau aproape că-l făcură să plângă de-a binelea și îi făcură stomacul să ghiorțăie din nou.

Îl făcură să-și amintească de zilele și nopțile când fusese înăuntru, pe podium sau în mulțime, șmecher, îndrăgit, cum și-o trăgea cu orice gagică avea chef, cum și-o trăgea la petreceri și se spărgea și se îmbăta și se prostea cu instrumentiștii care erau prietenii lui, care îl respectau. Cum se ducea apoi acasă, în dormitorul lui, încuia ușa și își dădea jos pantofii, poate își turna ceva de băut, poate asculta niște discuri, se întindea pe pat, poate suna vreo tipă. Apoi își schimba lenjeria și șosetele și cămașa, se bărbiera, făcea un duș și se ducea în Harlem la frizerie, îi vizita apoi pe maică-sa și pe taică-su și o tachina pe soră-sa, Ida, și mânca costițe sau cotlete de porc sau pui sau legume sau turtă sau yami sau biscuiți. Pentru un moment crezu că o să leșine de foame, se apropie de un zid al clădirii și se sprijini de el. Fruntea îi era plină de sudoare rece. Se gândi: chestia asta trebuie să înceteze, Rufus. Rahatul ăsta trebuie să înceteze. Apoi, din epuizare și din imprudență, văzând că nu e nimeni pe stradă și sperând că nu o sa apară nimeni la intrare, dădu drumul jetului de urină să stropească pavajul de piatră rece, sprijinindu-se cu o mână de zid și urmărind cum se ridică aburul firav.

Își aminti de Leona. Îl umplu dintr-o dată o senzație bolnăvicioasă, rece, familiară și știu că își amintește de Leona. Și începu să meargă, acum foarte încet, cu mâinile în buzunare și cu capul plecat, depărtându-se de muzică. Nu mai simțea frigul.

Căci amintirea Leonei era în același timp – cumva – amintirea ochilor mamei lui, a furiei tatălui lui, a frumuseții surorii lui. Era amintirea străzilor din Harlem, a băieților de pe prispă, a fetelor de pe scări sau de pe acoperișuri, a polițistului alb care îl învățase cum să urască, a jocurilor cu mingea din stradă, a femeilor aplecate pe ferestre și a numerelor de lotto pe care le jucau în fiecare zi sperând să dea lovitura pe care taică-su nu o dădea niciodată. Era amintirea automatului cu discuri, a hârjonelii, a dansului, a erecțiilor, a luptelor între găști și a futaiurilor în grup, a primului lui set de tobe – pe care i-l cumpărase taică-su – a primului fum de marijuana, a primei dăți când a tras pe nas. Da: și a băieților prea duși, înjunghiați pe prispe, a băiatului mort de supradoză pe acoperiș, în zăpadă. Era amintirea ritmului: *O cioară*, zicea taică-su, *trăiește toată viața, trăiește și moare după un ritm. Rahat, și-o trage pe ritmul ăla și copilașul pe care îl vâra acolo, ei bine, țopăie pe ritm și iese nouă luni mai târziu ca o tamburină dată dracului*. Ritmul: mâini, picioare, tamburine, tobe, pianе, râsete, înjurături, bricege; bărbatul înțepenind cu un hohot de râs și un mârâit și un tors, femeia umezindu-se și lăsându-se moale cu o șoaptă, un oftat și un țipăt. Ritmul – vara în Harlem aproape că putea fi văzut, tremurând deasupra pavajului și pe acoperiș.

Și fugise, așa crezuse, de ritmul Harlemului, care era ritmul propriei lui inimi. Într-o tabără militară în sud și apoi pe marea agitată.

Pe când era încă în armată, adusese dintr-una din călătorii un șal indian pentru Ida. Îl luase de undeva din Anglia. În ziua în care i-l dăduse și ea îl probase, simțise ceva în el, ceva ce nu mai fusese atins până atunci. Nu mai văzuse frumusețea negrilor până atunci. Dar, uitându-se la Ida cum stătea în fața ferestrei bucătăriei din Harlem, pricepând că nu mai era doar sora lui mai mică, ci o fată care avea să fie femeie curând, o văzuse alături de culorile șalului, de

ale soarelui, cu o splendoare mai străveche decât piatra cenușie a insulei pe care se născuseră. Se gândise că poate această splendoare va apărea din nou în lume într-o zi, în lumea lor. Pe vremuri, Ida nu fusese doar urmașa unor sclavi. Privindu-i fața întunecată în soare, îndulcită și umbrită de splendida eșarfă, se vedea că odată fusese o regină. Apoi se uitase pe fereastră la gura de aerisire și se gândise la curvele de pe Seventh Avenue. Se gândise la polițiștii albi și la banii pe care îi făceau pe seama trupurilor negre, banii pe care îi făcea toată lumea.

Se uitase înapoi la sora lui, care îi zâmbea. Pe un deget lung răsucea inelul în formă de șarpe cu ochi de rubin pe care i-l adusese dintr-o altă călătorie.

— Ține-o tot așa, zisese ea, și o să fiu cea mai bine îmbrăcată fată din cartier.

Era bucuros că Ida nu-l putea vedea acum. Ar fi spus „Doamne, Rufus, n-ai dreptul să umbli în felul ăsta. Nu știi că ne bazăm pe tine?”

În urmă cu șapte luni, într-o altă viață parcă, avusese un concert într-unul din noile localuri din Harlem, deținut și condus de un negru. Era ultima lor noapte. Fusese o noapte bună, se simțeau bine cu toții. După concert, mai mulți se duceau la casa unui faimos cântăreț negru care tocmai reușise să facă primul lui film. Pentru că localul era nou, era arhiplin. După aia, din câte auzise, nu a mai mers atât de bine. Tot felul de lume era acolo în seara aia, albi și negri, bogați și săraci, oameni care veneau pentru muzică și oameni care își duceau viața prin localuri din alte motive. Erau pe acolo și două cucoane bogate, mai multe aproape bogate și o grămadă de dumnezeu-știe-ce care scânteiau la încheieturi, la urechi și în păr. Cei de culoare se distrau pentru că simțeau că, din cine știe ce motiv, mulțimea era solidară cu ei, iar albi se distrau pentru că nimeni nu-i făcea să se simtă prost pentru că erau albi. Localul, cum ar fi zis Fats Waller, era în aer.

Prin jur era niște iarbă și el era puțin luat. Se simțea nemaipomenit. Și, în timpul ultimului set, se simți de două

ori mai viu pentru că saxofonistul, care fusese toată seara grozav, dădu drumul unui solo extraordinar. Era un puști cam de vârsta lui Rufus, dintr-un loc imposibil gen Jersey City sau Syracuse, dar care la un moment dat își dăduse seama că putea vorbi prin saxofon. Și avea multe de zis. Stătea acolo, cu picioarele crăcănate, călărind aerul, umplându-și coșul pieptului, tremurând în țealele lui de tip de douăzeci de ani și țipând prin pâlnie *Mă iubești? Mă iubești? Mă iubești?* Și din nou, *Mă iubești? Mă iubești? Mă iubești?* În orice caz, asta era întrebarea pe care Rufus o auzea, aceleași cuvinte repetate la nesfârșit, variat și insuportabil, cu toată forța pe care o avea tipul. Bărbații de pe podium rămaseră alături de el, destinși și puțin distanți, adăugând și chestionând și confirmând, abținându-se atât cât puteau, cu un aer autoironic; dar știau cu toții că băiatul sufla pentru fiecare dintre ei. Când setul se încheie, erau toți leoarcă. Rufus își putea simți mirosul și pe cele ale bărbaților din jurul lui și „Gata, asta a fost”, zise basistul. Publicul țipa că mai vrea, dar ei își făcură cântecul lor semnătură și luminile se aprinseră. Iar el cântase ultimul lui cântec al ultimului lui set.

Avea să-și lase acolo instrumentele până luni după-amiază. Când coborî de pe scenă, o fată blondă și îmbrăcată simplu stătea și se uita la el.

— Ce-ai de gând, drăguță? o întrebă. În jurul lor toată lumea era ocupată, se pregăteau să ajungă la petrecere. Era primăvară și aerul era diferit.

— Ce-ai tu de gând? contrase ea, dar era clar că nu găsisese ce altceva să zică.

Spusese destul. Era din sud. Și ceva se trezi în Rufus în timp ce se uita la fața ei plată, fără culoare, fața albilor săraci, și la părul ei drept și pal. Era mai mare cu mult decât el, probabil trecută de treizeci de ani, și prea subțire la corp. Cu toate astea, deveni dintr-o dată cel mai atrăgător corp pe care îl văzuse de multă vreme.

— Dulceață, zise și îi oferî zâmbetul lui strâmb, nu ești cam departe de casă?

— Da păi îs, zise ea și nici că mă mai întorc vreodată acolo.

El râse și ea râse.

— Păi, Ano, zise el, dacă ne gândim la același lucru, atunci hai să ajungem la petrecerea aia.

O luă de braț, lăsând intenționat dosul palmei să-i atingă un sân, și spuse:

— Nu te cheamă Ana, nu-i așa?

— Nu, zise ea, Leona.

— Leona? Și zâmbi din nou. Avea un zâmbet teribil de eficient. E un nume drăguț.

— Pe tine cum te cheamă?

— Pe mine? Eu sunt Rufus Scott.

Se întrebă ce căuta ea în barul lui, în Harlem. Nu părea deloc genul de tipă căreia să-i placă jazzul și cu atât mai puțin părea să fie genul care merge singură în baruri nefamiliare. Avea o haină subțire de primăvară, părul lung era pieptănat simplu pe spate și prins în niște agrafe, era dată cu foarte puțin ruj și niciun alt machiaj.

— Hai, zise el. Ne înghesuim într-un taxi.

— Ești sigur că e în regulă să vin și eu?

El își supse dinții.

— Dacă n-ar fi fost în regulă, nu te-aș fi invitat. Dacă zic că e în regulă, e în regulă.

— Păi, în regulă atunci, zise ea râzând scurt.

Merseră împreună cu mulțimea care, cu multe întreruperi, cu discuții și râsete și multă confuzie erotică, se revărsă în stradă. Era trei dimineața și oamenii îmbrăcați de gală din jurul lor sclipeau și fluierau și ocupau toate taxiurile. Alții, mai puțin de gală – erau la extrema vestică a Străzii 125 – stăteau în grupulețe pe marginea străzii, întorși, fițoși sau pierzând vremea, aruncând priviri într-o parte sau frontale, priviri mai degrabă calculate decât curioase. Polițiștii trecură pe lângă ei; cu grijă și comunicând în mod misterios că sunt conștienți că acești negri, deși erau pe stradă atât de târziu și în mare parte beți, nu trebuiau tratați în modul obișnuit; și nici albi care erau cu ei. Dar Rufus își dădu seama că Leona va fi curând singura albă printre ei. Asta îl făcu să se simtă inconfortabil, iar disconfortul îl făcu nervos. Leona zări un taxi gol și îi făcu semn.

Șoferul, care era alb, păru că nu ezită să oprească, nici nu păru, odată ce opri, să aibă vreun regret.

— Lucrezi mâine, o întrebă pe Leona? Acum că rămaseră singuri, se simțea puțin timid.

— Nu, zise ea, mâine e sâmbătă.

— Așa e. Se simți foarte mulțumit și liber. Plănuise să-și viziteze familia, dar se gândi ce fericire ar fi să stea toată ziua în pat cu Leona. Privi spre ea observând că, deși micuță, era foarte bine făcută. Se întrebă la ce se gândea. Îi oferii o țigară punându-și pentru un moment mâna pe a ei, dar ea refuză.

— Nu fumezi?

— Uneori, când beau.

— Bei des?

Ea râse.

— Nu, nu îmi place să beau singură.

— Păi, zise el, n-o să mai bei singură de acum încolo.

Ea nu zise nimic dar, în întuneric, păru că tresare și roșește. Se uită pe fereastra de pe partea ei.

— Mă bucur că nu trebuie să am grijă să te aduc de vreme acasă astă seară.

— Nu trebuie să-ți faci griji pentru asta oricum. Nu sunt o fetiță.

— Drăguță, zise el, te-ai născut ieri.

Ea oftă.

— Uneori o zi e mult timp.

El nu dori să o întrebe ce a vrut să zică cu asta. Se uită la ea cu subînțeles și zise „Așa e”, dar ea nu păru să înțeleagă ce voia să zică. Ajunseseră pe Riverside Drive și se apropiau de destinație. La stânga lor, lumini palide și urâte accentuau întunecimea țărmului Jersey-ului. El se lăsă pe spate, aplecat puțin spre Leona, urmărind întunericul și luminile în trecere. Apoi taxiul se întoarse; el zări, pentru un moment, podul îndepărtat care strălucea ca și cum ar fi fost scris pe cer. Taxiul încetini în căutarea numărului casei. Dintr-un taxi din fața lor tocmai coborâseră o mulțime de oameni care dispăreau în josul străzii.

— Am ajuns, zise Rufus.

— Pare să fie o super petrecere, zise taximetristul și făcu cu ochiul.

Rufus nu zise nimic. Îi plăti omului, coborâră și intrară într-un hol care era mare și oribil, cu oglinzi și scaune. Liftul tocmai plecase; îi puteau auzi pe cei din grup.

— Cum de erai singură în club, Leona? întrebă el.

Ea îl privi un pic speriată. Apoi zise:

— Nu știu. Voiam să văd Harlemul așa că m-am dus acolo astă seară ca să mă plimb. Și din întâmplare am trecut pe lângă clubul ăla și am auzit muzica, am intrat și am rămas. Îmi plăcea muzica. Îi aruncă o privire la mișto. E vreo problemă?

El râse și nu mai zise nimic.

Ea îi întoarse spatele când auziră reverberând pe coloană sunetul ușilor liftului închizându-se. Apoi auziră mecanismul cablurilor în timp ce liftul începu să coboare. Ea se uita la ușile închise de parcă viața ei ar fi depins de asta.

— E prima oară când ești în New York?

Da, era, îi spuse ea, dar visase la asta toată viața — stătea acum cu fața pe jumătate spre el, zâmbind puțin. Nu era nimic ezitant în felul ei de a fi, lucru pe care el îl găsea emoționant. Era ca un animal sălbatic care nu știa dacă să vină spre mâna întinsă sau să fugă și se repezea speriat ba într-o direcție, ba în cealaltă.

— Eu m-am născut aici, zise el, privind-o.

— Știu, zise ea, deci nu are cum să fie la fel de minunat pentru tine cum este pentru mine.

El râse din nou. Își aminti dintr-o dată de zilele lui în cantonament în sud și simți din nou bocancul unui superior alb în gură. Era întins pe jos, pe țărâna roșie prăfuită, în uniforma lui albă. Unii dintre tovarășii lui de culoare îl țineau, îi țipau în urechi, îl ajutau să se ridice. Ofițerul alb plecase cu o înjurătură, dispăruse pentru totdeauna și răzbunarea nu-l mai putea ajunge. Avea fața plină de pământ cu lacrimi și sânge; scuiase sânge roșu în țărâna roșie.

Veni liftul și ușile se deschisera. O luă de braț când intrară și i-l ținu strâns la piept.

— Cred că ești o fată foarte dulce.

— Și tu ești drăguț, zise ea.

În liftul închis care se ridica vocea ei avea un tremur ciudat, ca și corpul ei — abia perceptibil, ca și cum ar fi fost bătut de vântul blând de primăvară de afară. O strânse mai tare de braț.

— Nu te-au prevenit acasă în legătură cu bronzajii de care o să dai în nord?

Ea își ținu răsufarea.

— Nu mi-o zis nimeni nimic. Oamenii-s tot oameni în ce mă privește pe mine.

„Și păsărica e păsărică, în ce mă privește pe mine”, se gândi el — și cu toate astea îi era recunoscător pentru atitudine. Îi oferise un răgaz să se regăsească. Pentru că și el tremura puțin.

— De ce-ai venit în nord? întrebă el.

Se întrebă dacă ar trebui să-i propună el sau să aștepte să o facă ea. Nu îi plăcea să ceară. Dar poate ea putea. Simți că niște fire de păr îl țin între picioare. Mușchiul masiv de sub abdomen începu să se încingă și să se întărească.

Liftul se opri, ușile se deschiseră și pășiră pe un coridor lung către o ușă deschisă pe jumătate. Ea zise:

— Cred că nu mai suportam viața acolo. Eram măritată, dar apoi m-am despărțit de soț și mi-au luat copilul — nu m-au lăsat nici măcar să-l mai văd — așa că m-am gândit că decât să stau acolo și să îmi pierd mințile, mai bine încerc să o iau de la capăt și să-mi fac o viață aici.

Asta îl făcu să cadă pe gânduri pentru un moment, căci îi sugera că Leona e o persoană și avea propria ei poveste, care, ca toate poveștile, însemna probleme. Dar se scutură de această sugestie. Nu avea să piardă vremea suficient cât să se încurce cu povestea ei. O voia doar pentru seara aia.

Ciocăni la ușă și intră fără să mai aștepte să răspundă cineva. Chiar în fața lor, în sufrageria întinsă care se termina cu niște uși franțuzești deschise și cu un balcon, mai mult de o sută de persoane se învârtau prin jur, unii în ținută de seară, unii în pantaloni și pulovere. Mult deasupra capetelor lor atârna o uriașă sferă argintie care reflecta în mod neașteptat părți din încăperea, ca un comentariu răutăcios

la adresa celor din cameră. Încăperea era atât de agitată de plecări și sosiri, atât de strălucitoare de bijuterii și pahare și țiğări, că masiva sferă părea aproape vie.

Gazda, pe care nu o cunoștea prea bine, nu era de văzut nicăieri. La dreapta lor se aflau trei încăperi, prima dintre ele fiind plină de haine și de cadouri.

Hornul lui Charlie Parker, venind printr-un radio, domina glasurile celor din încăpere.

— Lasă-ți haina, îi spuse Leonei, și o să încerc să văd dacă mă știu cu cineva de pe aici.

— O, zise ea, sunt sigură că îi cunoști pe toți.

— Hai, zise el zâmbind și împingând-o ușor în încăpere, fă cum ți-am spus.

În timp ce ea își lăsa haina – și probabil își pudra nasul – el își aminti că îi promisese lui Vivaldo că îl va suna. Se învârti prin casă căutând un telefon relativ izolat și găsi unul în bucătărie.

Formă numărul lui Vivaldo.

— Salut scumpule. Ce faci?

— Sunt în regula, presupun. Care-i treaba? Credeam că o să mă suni mai devreme. Renunțasem să mai aștept deja.

— Păi abia am ajuns aici. Coborî vocea pentru că un cuplu tocmai intră în bucătărie, o fată blondă cu coafură stil bob olandez dezordonat și un negru înalt.

Fata se sprijini de chiuvetă, băiatul rămase în fața ei, frecându-i exteriorul coapselor încet cu mâinile. Abia se uitară spre Rufus.

— Sunt o grămadă de oameni cuminți eleganți pe aici, te-ai prins?

— Da, zise Vivaldo. Apoi făcu o pauză. Crezi că merită să vin până acolo?

— Habar n-am, la dracu. Ai ceva mai bun de făcut?

— Sunt cu Jane, zise repede Vivaldo. Rufus realiză că Jane era probabil întinsă pe pat și asculta.

— A, ești cu bunică-ta, atunci n-ai ce căuta pe aici. Nu-i plăcea de Jane, care era ceva mai în vârstă decât Vivaldo, cu părul încărunțit prematur. Nu e niciuna pe aici suficient de babă pentru tine.

— Bine bulangiule, ajunge.

Auzi vocile lui Jane și Vivaldo murmurând; nu putea înțelege ce spun. Apoi auzi din nou în ureche vocea lui Vivaldo.

— Cred că o să zic pas.

— Așa să faci. Ne vedem mâine.

— Poate trec pe la tine?

— OK. N-o lăsa pe buni să te obosească prea tare; am auzit că femeile sunt feroce la vârsta la care e ea.

— Niciodată destul de feroce pentru mine, tati.

Rufus râse.

— Ai face bine să nu mai încerci să mă iei. N-o să reușești niciodată. Hai salut.

— Salut.

Închise zâmbind și se duse să o găsească pe Leona. Stătea timidă în foaier, urmărindu-le pe gazde care își luau la revedere de la niște invitați.

— Credeai că te-am abandonat?

— Nu, știam că n-ai face asta.

Îi zâmbi și o atinse cu pumnul pe bărbie. Gazda se întoarse de la ușă și veni către ei.

— Copii, intrați și puneți-vă ceva de băut, zise. Hai, intrați și treceți la treabă. Era un tip înalt, frumos și expansiv, mai în vârstă și mai al naibii decât părea, care își făcuse loc cu coatele la vârful *show business*-ului cu ajutorul unor profesioniști mai în vârstă, inclusiv prin intermediul boxului și al proxenetismului. Datora faima actuală mai degrabă vitalității și felului cum arăta decât vocii, și știa asta. Nu era genul de om care să se amăgească singur și Rufus îl plăcea pentru că era dur și amabil și generos. Dar lui Rufus îi era și puțin teamă de el; în ciuda șarmului lui, era ceva la el care nu încuraja intimitatea. Avea mare succes la femei, pe care le trata cu un dispreț afectuos și mărinimos, și ajunsese acum la a patra soție.

Îi luă pe Leona și Rufus de braț și îi trase într-o parte.

— Dacă točilarii ăștia se cară la un moment dat de aici, am putea să ne distrăm noi pe cinste, zise. Stați prin preajmă.

— Cum e să te simți respectabil? rânji Rufus.

— Rahat. Toată viața am fost respectabil. Bulangii ăștia respectabili fac toate porcăriile. Îi fură pe negri pe față. Și cioroii îi ajută. Râse. Știi, de fiecare dată când îmi dau câte un cec de-ăla gras mă gândesc că îmi dau înapoi doar o mică parte din ce mi-au furat de atâția ani, știi ce zic? Îl bătu pe Rufus pe spate. Ai grijă să se distreze Eva asta mică.

Mulțimea începea deja să se rărească, cei mai mulți dintre cei de familie bună începuseră să plece. Odată plecați, petrecerea avea să se schimbe și să devină foarte plăcută, liniștită și intimă. Luminile s-ar fi diminuat, muzica ar fi devenit mai liniștită, discuțiile mai sporadice și mai sincere. Cineva ar putea cânta la pian sau cu vocea. Ar putea face schimb de povești despre cum au râs cândva sau despre concerte, partituri memorabile sau suferințe trecute. Cineva ar putea scoate niște iarbă care s-ar plimba prin jur ca pipa păcii. Altcineva, încolăcit pe un covoraș într-un colț îndepărtat de cameră, ar începe să sforăie. Cei care dansează ar dansa și mai lunguros, strângându-se mai aproape. Umbra camerei ar prinde viață. Chiar către final, în timp ce dimineața și sunetele brutale ale orașului ar începe să îi invadeze prin ușile franțuzești deschise, cineva s-ar duce în bucătărie și ar face niște cafea. Apoi ar da iama prin frigider și s-ar duce acasă. Gazda și soția lui ar putea în sfârșit să se giugiulească între cearceafuri și ar rămâne în pat toată ziua.

Din când în când Rufus se trezi că se uită în sus către sfera argintie din tavan, de fiecare dată fără să reușească să se regăsească pe sine și pe Leona reflectați.

— Hai să ieșim pe balcon, îi zise.

Ea îi întinse paharul.

— Îmi mai aduci ceva de băut mai întâi? Avea ochii strălucitori și era pusă pe șotii și arăta ca o fetiță.

El se duse până la masă și turnă două băuturi foarte tari. Se întoarse la ea.

— Gata?

Ea luă paharul și ieși prin ușile franțuzești.

— Ai grijă să nu răcească micuța Eva, zise gazda.

El îi strigă înapoi.

— Poate că o să ia foc, iubire, dar sigur n-o să înghețe!

Drept înainte și sub ei se întindeau luminile țărmului din Jersey. De unde stătea el, parcă auzea un murmur slab venind dinspre apă.

Copilărise la marginea din est a Harlemului, la câteva străzi de râu. El și ceilalți copii se bălăciseră în apă lângă malul plin de gunoaie sau săriseră de pe pontoanele în putrefacție. Într-o vară acolo se înecase un băiat. De pe pridvorul casei lui, Rufus urmărise cum un grupuleț de oameni traversaseră Park Avenue, pe lângă umbra întinsă a căii ferate, și ieșiseră la soare, în mijloc aflându-se un bărbat, tatăl copilului, cărând insuportabila povară a copilului acoperit. Nu uitase niciodată umerii aplecați ai omului, nici capul plecat. Un țipăt teribil se auzise din partea cealaltă a străzii și mama băiatului, în halat, cu capul înfășurat, alergase către micul grup împleticindu-se ca beată.

Rufus ridică umerii, ca și cum s-ar fi eliberat de o greutate, și păși către marginea balconului, unde se afla Leona. Se uita în susul apei, către podul George Washington.

— E foarte frumos, zise. E atât de frumos.

— Pare să-ți placă New Yorkul, zise el.

Ea se întoarse, se uită la el și sorbi din băutură.

— Da, îmi place. Pot să-ți cer o țigară acum?

Îi dădu o țigară și i-o aprinse, apoi aprinse una și pentru el.

— Cum te descurci pe aici?

— Mă descurc foarte bine, zise ea. Sunt chelneriță într-un restaurant din centru, lângă Wall Street, e o zonă foarte drăguță din oraș și stau într-un apartament cu alte două fete – nu se puteau duce la ea, oricum! – și, da, mă descurc. Apoi privi spre el cu zâmbetul ei dulce-trist și alb-sărman.

Din nou ceva îl avertiză să se oprească, să o lase în pace pe săraca fată albă; și în același timp faptul că se gândea la ea ca la o sărmană fată albă îl făcu să zâmbească cu reală afecțiune și zise:

— Ești foarte curajoasă, Leona.

— Trebuie să fiu, mi se pare, zise ea. Uneori îmi vine să mă dau bătută. Dar – cum te poți da bătut?

Părea atât de pierdută și de comică că Rufus izbucni în râs și, după un moment, râse și ea.

— Dacă m-ar vedea acum soțul meu, chicoti ea, doamne-doamne.

— Ce, ce-ar zice bărbati-tu? Întrebă el.

— Păi – nu știu. Dar de data asta nu-i veni să râdă. Se uită la el ca și cum s-ar fi trezit încet dintr-un vis. Auzi, crezi că ai putea să-mi mai aduci o băutură?

— Sigur, Leona, și îi luă paharul, iar mâinile și corpurile li se atinseră pentru un moment. Ea plecă ochii. Mă întorc imediat, zise el și dispăru înapoi în cameră, unde luminile erau acum mai slabe. Cineva cânta la pian.

— Ia zi, omule, cum îți merge cu Eva, întrebă gazda.

— Bine, bine. Ne ameuim.

— Asta n-ajunge. Lovește-o pe Eva cu niște iarbă. Fă-o să se simtă bine.

— O să am grijă să se simtă bine, răspunse el.

— Tovarășu' Rufus a lăsat-o acolo să admire clădirea Empire State, frate, zise tânărul saxofonist și râse.

— Dă-mi niște de-aia, zise Rufus, și cineva îi întinse un cui și trase câteva fumuri.

— Păstrează-l frate. E la liber.

Turnă două băuturi și rămase în cameră pentru un moment ca să termine iarbă și să asculte pianul. Se simțea ca lumea, curat, deasupra tuturor și simți o ușoară amețeală când se întoarse pe balcon.

— A plecat toată lumea acasă? întrebă ea îngrijorată. E atât de liniște aici.

— Nu, spuse el, sunt încă aici. Dintr-o dată îi păru și mai drăguță, mai moale, cu luminile de pe țărm înșirate în spatele ei ca o cortină. Cortina aceasta părea să se miște odată cu ea, grea și neprețuită și amețitoare. Nu știam, zise el, că ești o prințesă.

Îi dădu băutura și mâinile li se atinseră din nou.

— Cred că te-ai îmbătat, zise ea, încântată, iar acum, pe deasupra paharului, ochii ei îl chemau fără putință de îndoială.

Așteptă. Totul părea foarte simplu acum. Se jucă cu degețelele ei.

— Ai văzut tot ce ai vrut de când ai venit la New York?

— O, zise ea, vreau să văd tot!

— Acum vezi ceva ce ți-ai dori?

Degetele ei se încordară puțin, dar nu îi dădu drumul.

— Haide, spune-mi. N-ai de ce să-ți fie teamă.

Aceste cuvinte avură un ecou în capul lui. Mai spusese cândva asta, în urmă cu mai mulți ani, unei alte persoane. Vântul deveni rece pentru un moment, suflând în jurul lui și ciufulindu-i părul ei. Apoi se opri la fel de brusc.

— Tu vezi? întrebă ea pierdut.

— Ce să văd?

— Vezi ceva ce îți dorești?

Își dădu seama că e *high* după felul în care degetele păreau să se prindă de ale ei și după cum se uita fix la gâtul ei. Voia să își lipească buzele de gâtul ei și să-l sărute încet, lăsându-l albastru și negru. În același timp, realizează cât de sus erau deasupra orașului, iar luminile de jos păreau să-l cheme. Se duse până la marginea balconului și privi peste balustradă. Uitându-se drept în jos, părea că stă pe o stâncă în mijlocul sălbăticiiei, deasupra unui regat și a unui râu care nu mai fuseseră văzute până atunci. Putea să le ia în stăpânire, fiecare centimetru al teritoriului care se întindea acum sub el și în jurul lui, și începu să fluiera o melodie, fără intenție, iar piciorul i se mișcă pentru a găsi pedala tobei. Își puse băutura cu grijă jos pe podeaua balconului și bătu cu degetele un ritm pe parapetul de piatră.

— Nu mi-ai răspuns la întrebare.

— Poftim?

Se întoarse către Leona, care își ținea băutura în ambele palme și care îl privea cu sprâncenele ridicate întrebător deasupra ochilor blânzi și a zâmbetului dulce.

— Nici tu nu mi-ai răspuns.

— Ba da. Vocea ei suna și mai tânguitor. Am spus că vreau tot.

Îi luă băutura și goli jumătate din ea, apoi îi dădu paharul înapoi, trecând în partea cea mai întunecată a balconului.

— Păi atunci, șopti, vino și ia-ți.

Ea veni spre el, cu paharul sprijinit de sâni. În ultimul moment, stând chiar în fața lui, îi șopti furioasă și năucită:

— Ce încerci să-mi faci?

— Draga mea, ți-o fac, răspunse el și o trase spre el cât de tare putu. Se așteptase ca ea să se împotrivească și asta și făcu, punând paharul între ei și încercând cu disperare să se sustragă atingerii corpului lui. El lovi paharul, care căzu pe jos în balcon cu un sunet sec și se rostogoli mai încolo. „Hai”, se gândi amuzat, „dacă ți-aș da drumul acum ai fi atât de pornită că probabil ai zbura peste balconul ăsta”. Îi șopti:

— Hai, zbate-te. Mie îmi place. Așa se face pe la voi?

— O doamne, șopti ea și începu să plângă. În același timp încetă să se opună. Ridică mâinile și îi atinse fața ca și cum n-ar fi putut vedea. Apoi își trecu brațele în jurul gâtului lui și se agăță de el, încă tremurând. Buzele și dinții lui îi atinseră urechile și gâtul și îi spuse:

— Nu mai plânge, draga mea, n-ai de ce, deocamdată.

Da, era luat; se vedea făcând tot ce făcea și începu să simtă o tandrețe pentru Leona la care nu se aștepta. Încercă, pentru sine, să se scuze pentru ce făcea – pentru ce îi făcea ei. Totul părea să se întâmple extrem de încet. Se fixă pe sâni ei ca două dâmburi cremoase și pe sfârcurile tari, maro și dulci, jucându-se și mototolindu-le și strângându-le în timp ce ea gemu și gâfâi și genunchii i se înmuiară. Coborî încet pe podea, trăgând-o peste el. O țină strâns de șold și de umăr. Se gândi la gazdă și la partenera lui, la ceilalți oameni, dar nu se putea opri. Își desfăcu cămașa până la buric, limba ei îi arse gâtul și pieptul, iar mâinile lui ridicară fusta și dezmiardară interiorul coapselor. Apoi, după un îndelung și intens răstimp, tremurând sub fiecare mișcare smucită a ei, o împinse sub el și intră în ea. Pentru un moment crezu că o să strige, era atât de încordată, apoi își ținu suflarea și înțepeni. Dar apoi gemu și se mișcă sub el. Apoi, din miezul furtunii lui, încet și metodic, începu drumul spre casă.

Iar ea îl purtă așa cum poartă marea o corabie: cu o mișcare lentă, legănată, ridicându-se și coborându-se, abia lăsând să se vadă violența din adâncuri. Gemură și gâfâiră

și el înjură încet, repetat. Fiecare se zbătu să ajungă la mal: nu se puteau odihni până ce mișcarea nu era accelerată la limita suportabilului de forța care se năștea în fiecare din ei. Rufus deschise ochii pentru o clipă și îi privi fața, transfigurată de agonie și lucind ca alabastrul în întuneric. În ochi avea lacrimi, iar părul îi era ud la tâmpile. Respira cu gemete și scâncete scurte, șoptea cuvinte pe care nu le putea înțelege și, fără să vrea, începu să se miște mai repede și să se împlânte mai adânc. Voia ca ea să îl țină minte câte zile o avea. Nimic nu-l putea opri, nici măcar Dumnezeu alb sau o mulțime furioasă cu aripi. O înjură printre șuierături pe cățeaua albă ca laptele și gemu și își înfipse arma între picioarele ei. Ea începu să plângă. *Ți-am zis că o să-ți dau motive să plângi*, gemu și simți deodată că se sufocă, gata să explodeze sau să moară. Un geamăt și un blestem îl scutură în timp ce se împinse cu toată forța pe care o mai avea și simți cum dă drumul veninului din el, destul cât să facă o sută de copii alb-negri.

Se lăsă pe spate, respirând cu greu. Auzi muzica venind dinăuntrul încăperii și un fluierat pe apă. Era speriat și avea gâtulejul uscat. Simțea răcoarea în toate locurile unde era umed.

Ea îl atinse și el tresări. Apoi se sforță să se întoarcă cu fața spre ea, privind-o în ochi. Avea ochii încă umezi, adânci și întunecați, și buzele tremurânde i se arcuiră într-un zâmbet sfios și triumfător. O trase spre el, dorindu-și să se poată odihni. Spera ca ea să nu spună nimic, dar zise „A fost minunat” și îl sărută. Iar aceste cuvinte, deși nu îl făcură să simtă duioșie și nu îl scăpară de teroarea surdă și misterioasă, treziră din nou dorința în el. Se ridică.

— Ești o fătucă ciudată, zise. O privi. Nu știu ce-o să-i zici lui bărbati-tu când o să te duci acasă cu un copilăș negru.

— N-o să mai am eu nici un copil, zise ea, nu-ți face griji în privința asta. Altceva nu mai zise; dar mai avea multe de zis. M-a bătut până am scăpat de problema asta, zise în cele din urmă.

Era curios să-i afle povestea. Și altceva nu mai voia să știe de ea.

— Haide înăuntru să ne spălăm, zise el.

Ea își lăsă capul pe pieptul lui.

— Mi-e teamă să intru înăuntru acum.

Râse și o mângâie pe păr. Începu din nou să simtă afecțiune pentru ea.

— N-ai de gând să stai toată noaptea aici, nu?

— Ce-o să creadă prietenii tăi?

— Păi, Leona, cel puțin n-o să cheme poliția. O sărută. Nu o să creadă nimic, draga mea.

— Vii cu mine?

— Sigur că vin. O ținu la distanță de el. Tot ce trebuie să faci e să îți aranjezi puțin hainele – o mângâie pe corp, privind-o în ochi – și să-ți dai cu mâna prin păr, uite așa – și îi dădu părul de pe frunte pe spate. Ea îl privi. Se auzi întrebând: Mă plac?

Ea înghiți în sec. Îi văzu vena de la gât pulsând. Părea extrem de fragilă.

— Da, zise ea. Apoi privi în jos. Rufus, chiar îmi plac, zise. Te rog nu mă face să sufăr.

— De ce aș vrea să-ți fac rău, Leona? O mângâie pe gât, privind-o serios. Ce te face să crezi că vreau să te fac să suferi?

— Oamenii fac asta, își fac rău unii altora, zise ea, încet.

— Ți-a făcut rău cineva, Leona?

Rămase tăcută, cu fața în palma lui.

— Soțul meu, zise pierdut. Credeam că mă iubește, dar nu m-a iubit – știam că e dur, dar nu credeam că e rău. Și nu m-a iubit, pentru că mi-a luat copilul, acum e cine știe pe unde, iar eu nu-l mai pot vedea niciodată. Se uit în sus la Rufus cu ochii plini de lacrimi. A zis că nu sunt o mamă bună pentru că beau prea mult. Chiar beam prea mult, era singurul fel în care puteam suporta să trăiesc cu el. Dar mi-aș fi dat viața pentru copilul meu, nu aș fi lăsat niciodată să i se întâmple ceva.

El nu zise nimic. Pe pumnul lui negru cădeau lacrimile ei.

— A rămas acolo, zise ea, soțul meu, adică. El cu maică-mea și cu frate-miu sunt apropiați. Toți cred că nu-s

bună de nimic. Păi dacă oamenii îți tot zic că nu ești bună de nimic – încercă să râdă – n-ai cum să ajungi prea bine.

Se sili să nu se gândească la toate întrebările pe care voia să i le pună. Începuse să se facă răcoare pe balcon; îi era foame și voia să bea și voia să se ducă acasă în pat.

— Păi, eu nu o să-ți fac rău, zise într-un târziu și se ridică, mergând către capătul balconului. Chiloții îi stăteau ca o sfoară între picioarele, îi trase în sus și simți că sunt lipiți de el. Trase și fermoarul, cu picioarele depărtate. Cerul se făcuse purpuriu. Stelele dispăruseră, iar luminile de pe țărmul Jersey-ului fuseseră stinse. O barjă de cărbune trecea încet pe canal.

— Cum arăt? îl întreabă ea.

— Bine, zise, și chiar așa era. Arăta ca un copil oboșit. Vrei să vii la mine?

— Dacă tu vrei, zise ea.

— Da, asta vreau. Dar să întreabă de ce se agăța de ea.

Vivaldo veni în vizită târziu în după-amiaza următoare și îl găsi pe Rufus încă în pat și pe Leona în bucătărie, făcând micul dejun. Leona îi deschisese și ușa. Rufus privi cu încântare cum pe fața lui Vivaldo creștea uluirea, în timp ce trecea cu privirea de la Leona, înfocată în halatul lui Rufus, la Rufus, care părea să fie complet dezbrăcat în pat, sub pături. „Să se chinuie, al dracu alb liberal”, se gândi.

— Salut, dragule, strigă. Intră, ai venit la fix pentru micul dejun.

— Am mâncat deja de dimineață, zise Vivaldo, dar voi nici măcar nu v-ați îmbrăcat până acum. Mă întorc mai târziu.

— Haide, frate, intră. Ea e Leona. Leona, el e un prieten de-al meu, Vivaldo. Pe scurt. De fapt îl cheamă Daniel Vivaldo Moore. E un macaronar irlandez.

— Rufus e plin de prejudecăți față de toată lumea, zise Leona și zâmbi. Haide, intră.

Vivaldo închise ușa după el și se așeză stânjenit pe marginea patului. Întotdeauna când era stânjenit – ceea ce se întâmpla adesea – mâinile și picioarele păreau să-i capete dimensiuni monstruoase și le manevra cu o ciudă uimită, ca și cum s-ar fi procopsit cu ele doar cu câteva clipe înainte.

— Sper că poți să mănânci măcar puțin, zise Leona. E destul pentru toți și o să fie gata într-o secundă.

— O să beau o cafea, mulțumesc, zise Vivaldo, asta în caz că nu aveți o bere din întâmplare. Apoi îl privi pe Rufus. Se pare că a fost o petrecere beton.

Rufus rânji.

— N-a fost rău.

Leona deschise o bere, turnă într-un pahar și i-o aduse lui Vivaldo. El o luă, privind-o cu zâmbetul lui rapid, de țigan, în timp ce vărsă puțin pe un picior.

— Vrei și tu, Rufus?

— Nu, draga mea, nu încă, o să mănânc mai întâi.

Leona plecă înapoi în bucătărie.

— Nu-i un exemplar splendid de muiere din sud? Întrebă Rufus. Colo-șa, le învață pe muieri să asculte.

Din bucătărie se auzi râsul Leonei.

— Asta e tot ce ne învață, poți să fii sigur.

— Dragă mea, cât timp știi să faci un bărbat fericit cum m-ai făcut pe mine, nici nu ai nevoie să mai știi altceva. Rufus și Vivaldo se uitară unul la celălalt pentru un moment. Vivaldo rânji.

— Ce zici Rufus, îți ridici și tu curul din patul ăla?

Rufus aruncă într-o parte pătura și sări din pat. Ridică brațele sus, căscă și se întinse.

— Îmi oferi un spectacol total după-amiaza asta, zise Vivaldo și îi aruncă o pereche de chiloți.

Rufus își puse pe el boxerii, o pereche de pantaloni gri și un tricou sport verde, decolorat.

— Trebuia să fi venit la petrecere, zise în cele din urmă. Era niște iarbă pe acolo care nu stătea după tine.

— Păi, am avut problemele mele aseară.

— Tu și Jane? Iarăși?

— Da, s-a îmbătat și a făcut pe nebuna. Știi tu. E dusă, nu se poate abține.

— Eu știu că ea e dusă. Dar care e problema ta?

— Cred că-mi place să fiu futut la cap. Se duseră la masă. E prima oară când ești în Village, Leona?

— Nu, m-am mai plimbat pe aici. Dar nu poți cunoaște un loc până când nu cunoști niște oameni.

— Acum ne cunoști pe noi, zise Vivaldo, iar noi doi la un loc cred că știm tot restul lumii. O să te plimbăm peste tot.

Ceva în felul în care Vivaldo spusese asta îl irită pe Rufus. Bună-dispoziția îl părăsi; îl invadară suspiciuni amare. Furișă o privire către Vivaldo, care își sorbea berea privind-o pe Leona cu un zâmbet impenetrabil, de nepătruns, tocmai pentru că părea atât de deschis și de binevoitor. Se uită și el la Leona care, cel puțin în după-amiaza asta, cu capotul prea mare pe ea, cu părul strâns în vârful capului și fără make-up, nu putea fi considerată chiar drăguță. Poate că Vivaldo o privea cu superioritate pentru că era atât de simplă – ceea ce însemna că Vivaldo îl disprețuia pe el. Sau poate că flirta cu ea pentru că părea atât de simplă și de disponibilă: dovada disponibilității era chiar prezența ei în casa lui Rufus.

Apoi Leona privi peste masă și îi zâmbi. Inima și viscerele i se cutremurară; își aminti de violența și de tandrețea dintre ei și se gândi: „Să-l ia dracu pe Vivaldo”. Avea ceva ce Vivaldo n-ar fi putut niciodată să atingă.

Se aplecă peste masă și o sărută.

— Îmi mai dai niște bere? întrebă Vivaldo zâmbind.

— Știi unde e, zise Rufus.

Leona îi luă paharul și se duse în bucătărie. Rufus scoase limba la Vivaldo, care îl privea nedumerit și ușor încruntat.

Leona se întoarse, puse bere proaspătă înaintea lui Vivaldo și zise:

— Terminați ce aveți de făcut băieți, eu o să mă îmbrac. Își strânse hainele și dispăru în baie.

Pentru un moment la masă se așternu tăcerea.

— O să stea cu tine aici? întrebă Vivaldo.

— Încă nu știu. Nu am hotărât nimic. Dar cred că ea ar vrea.

— A, asta e clar. Dar nu e cam mic locul ăsta pentru amândoi?

— Poate ne găsim un loc mai încăpător. Oricum, știi, nu prea stau eu pe acasă.

Vivaldo păru că stă pe gânduri. Apoi zise:

— Sper că știi ce faci, dragule. Știu că nu e treaba mea, dar...

Rufus se uită la el.

— Nu-ți place?

— Normal că-mi place. E o fată simpatică. Sorbi o gură de bere. Întrebarea e... cât de tare o plăci tu?

— Nu se vede? Zise Rufus rânjind.

— Păi, sincer – nu prea. Adică da, sigur că o plăci. Dar... nu știu.

Tăcură din nou. Vivaldo privi în jos.

— Nu-ți face griji, zise Rufus. Sunt băiat mare.

Vivaldo ridică ochii și zise:

— Și lumea e destul de mare, dragă. Sper că ți-ai dat seama de asta.

— Mi-am dat seama.

— Problema e că prea mă port patern cu tine, bulangiuile.

— Asta e problema cu toți bulangii de albi.

Întâlniră lumea cea mare când ieșiră pe străzi în duminea aceea. Se holba la ei fără simpatie prin ochii oamenilor pe lângă care treceau, iar Rufus realizează că nu se gândise deloc la lumea asta și la puterea ei de a urî și de a distruge. Nu se gândise deloc la un viitor cu Leona pentru simplul motiv că nu considera că aveau un viitor împreună. Și totuși ea era acolo cu intenția clară de a rămâne, dacă el ar fi vrut. Dar prețul era mare: probleme cu proprietarul, cu vecinii, cu toți adolescenții din Village și cu toți cei care veneau în zonă în weekenduri. Iar familia lui ar fi făcut o criză de nervi. Nu îi păsa atât de mult de maică-sa și de taică-su; supărarea lor, care dura de o viață, nu mai era acum decât un reflex.

Dar știa că Ida ar fi urât-o din prima pe Leona. Din totdeauna avusese așteptări mari din partea lui Rufus și era foarte conștientă de problemele rasiale. I-ar fi spus: „Nici nu te-ai fi uitat la o fată ca ea dacă ar fi fost neagră, Rufus. Dar agăți orice gunoi alb doar pentru că e albă. Care e treaba – ți-e rușine că ești negru?”

Apoi, pentru prima dată în viața lui, își puse întrebarea asta – sau, mai degrabă, întrebarea se ciocni pentru un moment de mintea lui, iar apoi se retrase intimidată. Se uită pe furiș spre Leona. Acum părea chiar drăguță. Își împletea părul, își prinsese cozile cu agrafe pe cap și arăta ca dintr-o altă epocă și foarte tânără. Un cuplu veni spre ei, cu ziarele de duminică în mâini. Rufus urmări privirea bărbatului în timp ce acesta se uită la Leona; apoi bărbatul și femeia se uitară rapid de la Vivaldo la Rufus ca și cum ar fi încercat să-și dea seama care dintre ei era iubitul Leonei. Și cum erau în Village, patria eliberării, Rufus ghici din privirea complice pe care le-o aruncă bărbatul în trecere că acesta decisese că Rufus și Leona sunt un cuplu. Figura nevestei lui se închise însă strâns ca o poartă.

Ajunseră în parc. Bătrâne șleampete din mahala și din East Side stăteau pe bănci, de obicei singure, uneori alături de câte un bărbat slăbănog și cărunt. Doamnele din clădirile impozante de apartamente de pe Fifth Avenue, îmbrăcate vag elegant și disperat, își plimbau și ele câinii prin parc; doici negrese, privind cu figuri împietrite către lumea adulților, se aplecau neliniștite deasupra cărucioarelor de copii. Muncitorii italieni și micii afaceriști stăteau sub copaci cu familiile lor, vorbind unii cu ceilalți; unii jucau șah sau citeau *L'Espresso*. Ceilalți locuitori ai Village-ului stăteau pe bănci citind – Kirkegaard era numele care țipa de pe volumul ținut de o fată în blugi, tunsă scurt – sau vorbeau distrați despre chestiuni abstracte sau bârfeau și râdeau; sau stăteau pe loc, fie cu un efort invizibil și incredibil, care ar fi putut smulge băncile și copacii din loc, fie cu o moli-ciune care indica că n-au să se mai miște vreodată. Rufus și Vivaldo – dar mai ales Vivaldo – îi cunoșteau sau fuseseră intimi cu mulți dintre acești oameni, dar cu atât de mult timp în urmă, că ar fi putut fi într-o altă viață. Era ceva înfricoșător în ideea că din vechi prieteni, vechi iubiți, se putea să nu rămână nimic – ca prin minune. Era un semn al unui cancer care lucrase invizibil între ei, de la bun început și care ar fi putut acum să fie prezent în interiorul cuiva. Mulți oameni dispăruseră, bineînțeles, se întorseseră în locurile de unde fugiseră din capul locului. Dar mulți

alți puteau fi încă văzuți acolo, se transformaseră în bețivi sau în drogați sau se porniseră în căutarea anevoioasă a psihiatrului perfect; erau căsătoriți și plini de resentimente, procreaseră și se îngrășaseră; visau la aceleași lucruri la care visaseră și în urmă cu zece ani, le îmbrăcau în aceleași argumente, citeau aceiași maeștri; și aveau, își imaginau ei, același șarm de dinainte să înceapă să le cadă dinții și părul. Erau și mai revoltați acum decât înainte, asta era singura schimbare zgomotoasă și evidentă din tonul lor și singura scânteie de vitalitate rămasă în ochi.

Vivaldo fu oprit în drum de o fată masivă și prietenoasă, care nu era tocmai trează. Rufus și Leona se opriră și ei să îl aștepte.

— Prietenul tău e foarte simpatic, zise Leona. E foarte natural. Simt că ne cunoaștem de o viață.

Fără Vivaldo erau priviți cu alți ochi. Trecătorii din Village, singuri sau în cupluri, se uitau la ei ca și cum ar fi fost scoși la licitație sau ca într-o vizită la o fermă de armăsari. Soarele palid de primăvară îl ardea pe Rufus pe frunte și pe ceafă. Leona strălucea în fața lui și părea să nu bage de seamă nimic și pe nimeni în afară de el. Iar dacă ar fi existat vreun dubiu în privința relației lor, privirea ei ar fi risipit orice îndoială. Dacă ea era atât de calmă, dacă nu observa nimic, se gândi, care era problema cu el? Poate că își imagina totul, poate că nu-i păsa nimănui de ei. Apoi ridică ochii și întâlni privirea unui adolescent italian. Băiatul stătea în soarele care se strecura printre copaci. Îi privi cu ură pe Rufus; o privi fugitiv pe Leona de parcă ar fi fost o curvă; își coborî privirea încet și trecu țațoș mai departe — după acest protest tăcut, le întoarse spatele cu dispreț.

— Muistule, mormăi Rufus.

Dar Leona îl auzi.

— Vorbești de băiatul ăla? E plictisit și singur, atâta știe și el. Probabil că te-ai împrietenii cu el imediat dacă ai încerca.

El râse.

— Asta e problema cu cei mai mulți oameni, insistă Leona pe un ton compătimitor, nu au pe nimeni. Asta îi face atât de răi. Să știi de la mine, băiete.

— Nu-mi spune băiete, zise el.

— Păi, zise ea, părând nedumerită, n-am vrut să zic nimic cu asta, dragă. Îl luă de braț și se întoarseră să se uite după Vivaldo. Fata trupeșă îl ținea de guler, iar el se chinuia să se elibereze și râdea.

— Vivaldo ăsta, zise Rufus amuzat, are mai multe probleme cu femeile.

— Pare să-i și placă, zise Leona. Și ei pare să-i placă.

Deocamdată fata corpulentă îi dădu drumul și părea să se prăvălească pe jos de atâta râs. Oamenii îi priveau cu priviri tolerante de pe bănci, de pe iarbă sau din cărțile lor, recunoscând în ei două personaje obișnuite din Village. Rufus simți că îi urăște pe toți. Se întrebă dacă el și Leona ar îndrăzni să facă o scenă de genul ăsta în public, dacă ziua aceea va veni pentru ei. Nimeni nu îndrăznea să se uite la Vivaldo așa cum se uitau la Rufus acum, cu orice fată ar fi fost; nici nu s-ar fi uitat la fată în felul în care se uitau la Leona. Cea mai amărâtă curvă din Manhattan ar fi fost protejată cât timp l-ar fi avut pe Vivaldo de braț. Asta pentru că Vivaldo era alb.

Își aminti o noapte ploioasă din iarna trecută când tocmai se întorsese de la un concert din Boston, iar el și Vivaldo ieșiseră în oraș fără Jane. Nu înțelesese niciodată ce vedea Vivaldo la Jane, care era prea bătrână pentru el și combativă și murdară; părul ei cărunț nu era niciodată pieptănat, bluzele, din care părea să aibă cu sutele, erau toate la fel de uzate și de lălâi; blugii erau largi și murdari de vopsea. „Se îmbracă ca o lesbiană” îi zisese odată Rufus lui Vivaldo și apoi râsese de expresia îngrozită a lui Vivaldo. Fața i se schimonosise ca și cum cineva tocmai spărsese un ou stricat. Dar nu o urâse niciodată cu adevărat pe Jane până în seara aceea ploioasă. Fusese o seară îngrozitoare, ploaia picase cu găleata, umpluse aerul de bubuituri și trosnituri și făcuse luminile și străzile și clădirile la fel de fluide ca șiroaiele de ploaie. Bătuse și șiroise pe geamurile barului fetid, de oameni sărmani, în care îi adusesese Jane, unde nu

știa pe nimeni. Ziua era plin de femei amorfe și scârboase cu care se pare că Jane bea uneori și de bărbați palizi, zbârliți și ursuzi care lucrau în port și îi priveau parcă plini de resentimente pentru că erau acolo. Voia să plece, dar aștepta ca ploaia să se domolească puțin. Jane turuia despre picturile ei, ceea ce îl plictisea nespun și îi era rușine pentru Vivaldo că suporta asta. Cum începuse cearta? Dădea vina ca de obicei pe Jane. În cele din urmă, ca să nu adoarmă, începuse să facă mișto puțin de Jane; dar tachinările lui dezvăluiră, bineînțeles, ce părere avea cu adevărat despre ea, iar ei nu i-a trebuit mult să se prindă. Vivaldo îi privea cu un zâmbet slab și circumspect. Și el era plictisit și considera aerele lui Jane insuportabile.

— Oricum, zisese Jane, tu nu ești artist, așa că nu văd cum ai putea să-mi judeci munca.

— Oprește-te, zisese Vivaldo. Îți dai seama ce aiurea sună ce spui? Vrei să zici că pictezi doar pentru gașca aia de pictori amatori de acolo?

— Las-o să atace, omule, zisese Rufus, începând să se simtă bine. Se aplecă înainte, rânjind către Jane în același timp obscen și răutăcios. Gagica asta e prea profundă pentru noi, frate, nu putem noi să înțelegem rahaturile pe care le face.

— Voi sunteți niște snobi, zisese ea, nu eu. Pun pariu că am mișcat mai mulți oameni, oameni sinceri, muncitori și ignorați, chiar aici în barul ăsta, decât veți atinge voi vreodată. Oamenii ăia cu care umblați voi sunt morți, frate – cel puțin ăștia sunt vii.

Rufus râse.

— Mi s-a părut mie că miroase dubios aici. Deci asta era. Căcat. N-ai ce-i face, nu? Și începu să râdă din nou. Dar își dădu seama că începeau să atragă atenția și privi pe fereastră, constată că ploaia se domolise și își spuse: „OK, Rufus, stăpânește-te”. Și se lăsă pe spate în separeu, unde stătea cu fața spre Jane și Vivaldo.

Reușise să o rănească și îi răspunse cu singura armă pe care o avea, un instrument fără formă care poate că fusese cândva furie.

— Nu miroase mai rău aici decât acolo de unde ești tu, drăguțule.

Vivaldo și Rufus se uitaseră unul la celălalt. Buzele lui Vivaldo se albiseră. Spuse:

— Dacă mai zici un cuvânt, dragă, îți dau un pumn de îți înghiți dinții, pe amândoi.

Asta o încântă nespus. Deveni dintr-o dată Bette Davis și începu să strige cu un glas înalt:

— Mă ameninți?

Toată lumea se întoarse să se uite la ea.

— Rahat, zise Rufus, hai să mergem.

— Da, zise Vivaldo, hai să plecăm de aici. Se uită la Jane. Mișcă, scroafă împuțită.

Jane păru să se căiască. Se aplecă și îl apucă pe Rufus de mână.

— N-am vrut să sune cum a sunat. El încercă să-și tragă mâna, dar ea îl ținu.

Se relaxă, nevrând să pară că se luptau. Acum ea își luă rolul de Jane Fontaine.

— Te rog, Rufus, trebuie să mă crezi!

— Te cred, zise și se ridică, dar descoperi că în fața lui stătea un irlandez greoi. Se uitară unul la altul pentru un moment, iar bărbatul îl scuipă în față.

O auzi pe Jane țipând, dar el era deja departe. Lovise, sau crezuse că lovește; un pumn îl izbise în față și ceva îl lovise în cap pe la spate. Lumea, aerul se înroșiră și se înnegri, apoi se repeziră la el cu fețe și pumni. Dădu cu spatele de ceva rece, tare și neted, se gândi că e colțul barului și se întrebă cum ajunsese acolo. De la distanță văzu un scaun de bar ridicat deasupra lui Vivaldo și o auzi pe Jane strigând, chirăind cât toată Irlanda la un loc. Nu-și dăduse seama că erau atâția oameni în bar. Lovi o față și simți os pe osul pumnului lui și ochi verde-deschis fixându-l în ochi ca niște faruri în momentul coliziunii, sfărâmate de impact. Cineva îl nimeri în burtă, altcineva în cap. Era învârtit și nu mai putea lovi, se putea doar apăra. Își ținu capul jos, ciocnindu-se și întorcându-se, tras și împins, și se chirci încercând să-și protejeze părțile intime. Auzi zgomotul sticlei sparte. Pentru un moment îl văzu pe Vivaldo

în celălalt capăt al barului, cu sângele curgându-i din nas și din frunte, înconjurat de trei-patru bărbați și văzu cum un dos de palmă o trimite pe Jane învărtindu-se până în mijlocul camerei. Fața ei era albă și îngrozită. Foarte bine, se gândi și se simți ridicat în aer, deasupra barului. Se auzi din nou sticlă spartă și lemn despicat. Avea un picior pe un umăr și un alt picior pe o gleznă. Își sprijini șezutul bine de podea și trase cât putu de piciorul rămas liber, iar cu o mână încercă să blocheze pumnul care îl izbea încă o dată și încă o dată în față. La o distanța unui braț lung vedea fața irlandezului, cu ochii verzi în flăcări. Apoi nu mai văzu nimic, nu mai auzi nimic și nu mai simți nimic. Apoi auzi zgomotul unor pași în fugă. Era pe spate, de partea cealaltă a barului. Lângă el nu era nimeni. Se ridică cu greu și se târî până afară. Barmanul stătea în ușă, scoțându-i afară pe clienți; pe bar stătea o bătrână, sorbind liniștită gin; Vivaldo zăcea cu fața în jos într-o baltă de sânge. Jane se aplecase deasupra lui neajutorată. Și auzi din nou sunetul ploii.

— Cred că e mort, zise Jane.

Se uită la ea, urând-o din toată inima. Spuse:

— Aș vrea să fi fost tu în locul lui, javră. Ea începu să plângă.

Se lăsă în jos și îl ajută pe Vivaldo să se ridice. Cărmându-se unul pe celălalt și sprijinindu-se în același timp unul de altul, ajunseră la ușă. Jane veni după ei.

— Stați să vă ajut.

Vivaldo se opri și încercă să stea drept. Stăteau în ușă, pe jumătate afară. Barmanul îi privea. Vivaldo se uită la el, apoi la Jane. Păși împleticit împreună cu Rufus în ploaia densă.

— Stați să vă ajut, țipă din nou Jane. Dar se opri în ușă suficient cât să-i zică barmanului, a cărui față era lipsită de orice expresie: O să mai auzi de treaba asta, crede-mă. O să închid barul ăsta și o să te las fără slujba chiar dacă e ultimul lucru pe care îl fac.

Apoi fugi în ploaie și încercă să-l ajute pe Rufus care îl sprijinea pe Vivaldo.

Vivaldo se trase ca să nu-l atingă, alunecă și aproape căzu.

— Dispari de-aici. Dispari. Ne-ai ajutat destul seara asta.

— Trebuie să vă adăpostiți undeva, strigă Jane.

— Nu-ți face griji. Nu e treaba ta. Dispari de-aici, fă pași, du-te-n pizda mă-tii. Noi mergem la spital.

Rufus îl privi pe Vivaldo și se sperie. Ambii ochi i se închideau, iar dintr-o rană de la cap îi curgea sânge. Și plângea.

— Așa vorbești cu prietenul meu, frate? Repetă: Așa vorbești cu prietenul meu?

— Hai să mergem la ea, șopti Rufus. E mai aproape. Vivaldo nu păru să-l audă. Hai frate, hai să mergem la Jane, nu mai contează.

Îi era teamă că Vivaldo era grav rănit și știa ce se va întâmpla la spital dacă doi albi și un negrotei apăreau plini de sânge. Pentru că doctorii și asistentele erau înainte de toate cetățeni albi care trăiau cinstiți. Nu îi era frică în primul rând pentru el, cât pentru Vivaldo, care își cunoștea prea puțin compatrioții.

Așa că, alunecând și căzând, în timp ce Jane ba se învârtea degeaba în jurul lor, ba o lua înainte ca o Ioana D'Arc cu curul mare, ajunseră acasă la Jane.

Rufus îl sprijini pe Vivaldo până la baie și îl ajută să se așeze. Apoi se privi în oglindă. Avea fața făcută terci, dar cicatricile aveau probabil să se vindece și doar unul din ochi se închisese; dar când începu să-l spele pe Vivaldo, descoperi o tăietură adâncă la cap în și asta îl sperie.

— Frate, șopti, trebuie să te ducem la spital.

— Asta am zis și eu. Bine, hai să mergem.

Și încercă să se ridice.

— Nu, omule, ascultă. Dacă merg cu tine o să fie o tevatură întreagă gen cine l-a împușcat pe Ionică pentru că tu ești negru și eu sunt alb. Te-ai prins? Pe bune îți zic.

— Nu mă interesează toate căcaturile astea, Rufus, răspunse Vivaldo.

— Țsta e adevărul, indiferent că te interesează sau nu. Jane trebuie să te ducă la spital, eu nu pot să merg cu tine.

Vivaldo avea ochii închiși și fața albă.

— Vivaldo?

Deschise ochii.

— Ești supărat pe mine, Rufus?

— Nu, dragule, de ce-aș fi supărat pe tine? Dar știa ce nu-i convenea lui Vivaldo. Se aplecă și șopti: Nu-ți face griji, dragule, totul e în regulă. Știi că ești prietenul meu.

— Te iubesc, tâmpitul, pe bune.

— Și eu te iubesc. Dar acum du-te la spital, nu vreau să pici lat în baia tipei ăsteia albe ipocrite. O să te aștept aici. O să fie în regulă. Apoi ieși repede din baie. Îi zise lui Jane: du-l la spital, e rănit mai rău decât mine. Eu o să aștept aici.

Avusese bunul simț să nu zică nimic pe loc. Vivaldo stătuse în spital zece zile atunci și avusese nevoie de trei copci la cap. Dimineața Rufus se dusese la un doctor din oraș și stătuse la pat o săptămână. El și Vivaldo n-au mai vorbit despre noaptea aceea și, cu toate că știa că în cele din urmă Vivaldo se împăcase cu Jane, nu vorbeau nicio dată despre ea. Dar de atunci Rufus începuse să aibă încredere în Vivaldo și să depindă de el — și depindea de el chiar acum, când îl privea cu amărăciune hârjonindu-se cu fata corpulentă pe poteca din parc. Nu știa cum se întâmplase asta, abia realiza că așa stăteau lucrurile. Cu Vivaldo se întâmpla un lucru care nu se mai întâmpla cu nimeni altcineva, ceilalți cunoscuți îl puteau surprinde doar prin bunătate sau fidelitate, numai Vivaldo îl putea surprinde prin trădare. Chiar și relația lui cu Jane era o dovadă în favoarea lui, pentru că dacă ar fi fost genul care să-și trădeze prietenii pentru o femeie, așa cum păreau să facă cei mai mulți tipi albi, mai ales dacă prietenul era negru, atunci ar fi găsit o gagică mai drăguță, care să se poartă ca o domnișoară și să aibă suflet de femeie ușoară. Dar Jane era exact ceea ce părea că e, o parașută îngrozitoare, iar asta, fără ca ei să-și dea seama, îi făcea egali.

În sfârșit Vivaldo scăpă și se grăbi încă rânjind către ei pe potecă, dar făcând acum cu mâna cuiva din spatele lor.

— Uite, strigă el, uite-o pe Cass!

Rufus se întoarse și o văzu, singură pe marginea rotondei, frumoasă și fragilă. Pentru el rămânea profund

misterioasă. Nu reușea să o plaseze de care aparținea, în lumea albilor. Venea din New England, dintr-o familie americană obișnuită — așa zicea ea; îi plăcea să amintească mereu de una din străbunele ei care fusese arsă ca vrăjitoare. Se căsătorise cu Richard, care era polonez, și aveau doi copii. Richard fusese profesorul de engleză al lui Vivaldo în școală, cu ani în urmă. Richard și Cass îl știau de pe vremea când era o pușlama, nu că s-ar fi schimbat prea mult, și erau cei mai vechi prieteni ai lui.

Rufus și Vivaldo traversară strada, cu Leona între ei.

Cass îi privi cu un zâmbet în același timp cald și intimidant. Era cald pentru că era plin de afecțiune; îl intimida pe Rufus pentru că părea amuzat.

— Nu sunt sigură că vorbesc cu niciunul din voi. Ne-ați neglijat fără nicio jenă. Richard v-a scos de pe lista lui. Se uită spre Leona și îi zâmbi.

— Eu sunt Cass Silenski. Cass părea și mai amuzată decât de obicei și în același timp mai afectuoasă. Încântată de cunoștință.

— Și eu, spuse Leona.

Se așezară pe bordura fântânii în mijlocul căreia curgea puțină apă, destul cât să se bălăcească câțiva copii.

— Să vedem ce scuze aveți, zise Cass. De ce n-ați mai venit să ne vedeți?

— Păi, am fost ocupat, zise Vivaldo. Lucrez la roman.

— Lucrează la roman de când îl cunosc, îi zise Cass Leonei. Avea șaptesprezece ani atunci și acum are aproape treizeci.

— Nu e frumos ce spui, zise Vivaldo, părând amuzat și în același timp rușinat și enervat.

— Și Richard lucra la unu. Avea douăzeci și cinci atunci, iar acum are aproape patruzeci, așa că... Se uită la Vivaldo pentru un moment. Doar că i-a venit dintr-o dată inspirația și de atunci lucrează ca un nebun. Cred că de-asta spera să treceți pe la noi, poate că voia să discute cu voi despre asta.

— De unde inspirația asta? Întrebă Vivaldo. Nu mi se pare corect.

— Ah, ridică amuzată din umeri și trase adânc din țigară, cu mine nu discută, se ascunde de mine. Îl știi pe Richard. Se scoală cu noaptea în cap și se duce direct în birou și stă acolo până când se face ora să plece la serviciu; se întoarce, se duce direct în birou și stă acolo până e ora de culcare. Abia apucă să-l văd. Copiii nu mai au tată, iar eu nu mai am soț. Râse. Totuși a mormăit ceva ieri dimineață cum că ar merge foarte bine.

— Chiar sună ca și cum ar merge bine. Vivaldo se uită cu invidie la Cass. Și zici că asta e ceva nou? Nu e același roman la care lucra și înainte?

— Îmi imaginez că nu. Dar chiar nu știu nimic. Trase din nou din țigară, o strivi cu tocul și începu imediat să caute în poșetă după alta.

— Atunci sigur o trec pe acolo să văd despre ce e vorba, zise Vivaldo. Dacă o ține tot așa va ajunge faimos înaintea mea.

— Eu am știut dintotdeauna asta, zise Cass aprinzând o altă țigară.

Rufus urmarea porumbeii fâțâindu-se pe alei și grupurile de adolescenți învârtindu-se în sus și în jos. Voia să scape din locul ăsta și din pericol. Leona puse o mână peste a lui. Apucă un deget și se ținu de el. Cass se întoarce către Rufus.

— Tu nu lucrezi la un roman, de ce n-ai mai venit pe la noi?

— Muncesc în oraș. Ați promis că veniți voi să mă vedeți, îți amintești?

— Am fost îngrozitor de faliți, Rufus.

— Când lucrez într-un local nu trebuie să vă faceți griji în legătură cu banii, v-am mai spus.

— E un muzician foarte bun, zise Leona. L-am ascultat pentru prima dată seara trecută.

Rufus păru deranjat.

— Combinația aia s-a terminat aseară. N-am nimic de făcut deocamdată, doar să am grijă de bătrânica mea. Și râse.

— De cât timp ești în nord, Leona? Întrebă Cass.

— Un pic mai mult de o lună.

— Și îți place?

— O, la nebunie. E o diferență ca de la noapte la zi, nici nu pot să-ți spun.

Cass se uită rapid la Rufus.

— Asta e minunat, spuse grav. Mă bucur pentru tine.

— Se vede, spuse Leona, pari o femeie foarte amabilă.

— Mulțumesc, zise Cass și roși.

— Și cum o să ai grijă de gagică-ta dacă nu ai de lucru? întrebă Vivaldo.

— Am niște întâlniri pentru înregistrări, nu-ți face tu griji pentru Rufus.

Vivaldo oftă.

— Îmi fac griji pentru mine. Am greșit meseria – sau, mai degrabă, nu am niciuna. Nu interesează pe nimeni povestea mea.

Rufus se uită la el.

— Nu mă face să încep cu meseria mea.

— E greu pentru toată lumea, zise Vivaldo.

Rufus privi în jur prin parcul însorit.

— Nimeni nu face colectă ca să îngroape manageri sau agenți, zise Rufus. Dar în fiecare zi un muzician e luat mort de pe străzi.

— Nu te gândi, zise Leona, pe tine n-o să te ia niciodată de pe străzi.

Îi puse o mână pe cap și îl mângâie. El îi dădu mâna la o parte.

Se lăsă tăcerea. Apoi Cass se ridică.

— Nu-mi place să sparg gașca, dar trebuie să mă întorc. Un vecin i-a dus pe copii la Zoo, dar ar cam trebui să se întoarcă. Mă duc să-l salvez pe Richard.

— Ce mai fac copiii, Cass? întrebă Rufus.

— Că mult îți pasă ție. Ai merita să fi și uitat de tine. Sunt bine. Au mult mai multă energie decât părinții lor.

— O să o conduc pe Cass acasă, zise Vivaldo. Ce faceți mai târziu?

Rufus simți ciudă și o teamă surdă, aproape ca și cum Vivaldo l-ar fi părăsit.

— Păi, nu știu. Presupun că o să ne ducem acasă.

— Eu trebuie să ajung înapoi în oraș, Rufus, zise Leona. Aici n-am hainele de muncă pentru mâine.

Cass întinse mâna spre Leona.

— Mă bucur că te-am cunoscut. Spune-i lui Rufus să te aducă pe la noi într-o zi.

— Mie chiar că îmi pare bine că te-am cunoscut, tot întâlnesc oameni simpatici de la o vreme.

— Data viitoare, zise Cass, putem să mergem și să bem ceva doar noi două, fără toți tipii ăștia.

Râseră împreună.

— Chiar mi-ar plăcea asta.

— Ce-ar fi să te iau de la Benno, pe la zece jumătate, îi zise Rufus lui Vivaldo.

— Merge. Poate traversăm orașul și mergem să căutăm niște jazz?

— Bine.

— Le revedere, Leona. Mi-a făcut plăcere.

— Și mie. Ne revedem curând.

— Transmite-le salutările mele lui Richard și copiilor, zise Rufus, și spune-le că o să trec pe acolo curând.

— Așa o să fac. Chiar să vii, ne-ar plăcea mult să te vedem.

Cass și Vivaldo porniră încet în direcția arcului. Soarele roșu-aprins, la apus, le aprindea siluetele în aer și puneă câte o coroană de lumină pe capul brunet și pe cel auriu. Rufus și Leona îi urmăriră cu privirea, iar când ajunseră sub arcadă, Cass și Vivaldo se întoarseră și le făcură cu mâna.

— Ar fi bine să o luăm din loc, zise Rufus.

— Cred că da. Porniră înapoi prin parc. Ai prieteni drăguți, Rufus. Ești norocos. Țin mult la tine. Cred că ești cineva.

— Așa crezi tu?

— Știu că așa e. Se vede din felul în care vorbesc cu tine, din cum se poartă.

— Da, cred că sunt destul de drăguți din punctul ăsta de vedere, zise.

Ea râse.

— Ești un băiat ciudat – se corectă: un tip ciudat. Te porți de parcă nu ai ști cine ești.

— Știu foarte bine cine sunt, zise el, conștient de privilegiile care îi urmăreau în trecere, de șoaptele inaudibile care veneau dinspre bănci și copaci. Îi strânse mâna subțire între cotul lui și coaste.

— Acum sunt gagiul tău, știi ce înseamnă asta?

— Ce înseamnă?

— Înseamnă că trebuie să te porți frumos cu mine.

— O să încerc cel puțin, Rufus.

Acum, copleșit de amintirea a tot ce se întâmplase din ziua aceea, rătăci neajutorat înapoi până pe strada Forty-second și se opri în fața unui bar&grill încăpător de pe colț. Lângă el, dincolo de geam, stătea bărbatul care servea senșișuri, carnea fiind expusă în casolete pe masa din fața lui. La nivelul pieptului lui stăteau baghetele de pâine și chifle, muștarul, condimentele, sarea și piperul. Era un tip masiv, îmbrăcat în alb, cu o față goală, roșie, brutală. Din când în când tăia expert cu cuțitul câte un sandviș pentru vagabonzii dinăuntru. Bătrânii păreau să se fi împăcat cu faptul că erau acolo, că nu aveau dinți, nu aveau păr și nu aveau nicio viață.

Unii râdeau împreună, iar tinerii, cu ochii ficși pe fețele galbene, purtau istoria degradării pe corpurile lor șleampete. Ei erau prada care nu mai era vânată, deși abia dacă erau conștienți de această nouă condiție și nu puteau pleca din locul unde fuseseră pentru prima oară răsfățați. Iar vânătorii se aflau și ei acolo, mult mai siguri pe ei și mai răbdători decât prada. În orice oraș de oriunde din lume, într-o noapte de iarnă un băiat poate fi cumpărat cu prețul unei beri și al promisiunii unui culcuș cald.

Rufus se cutremură privind prin fereastră, cu mâinile în buzunare și întrebându-se ce să facă. Se gândi să meargă pe jos până în Harlem, dar îi era teamă de poliștii pe care i-ar fi putut întâlni traversând orașul și nu-și dădea dea seama cum ar putea da fața cu părinții și cu sora lui. Când o văzuse ultima oară pe Ida îi spusese că el și Leona aveau să plece în Mexic, unde, zisese el, oamenii i-ar fi lăsat în pace. Dar de atunci nu mai auziseră de el.

Un bărbat solid, alb, bine îmbrăcat, cu păr negru amestecat cu gri, ieși din bar. Se opri lângă Rufus, uitându-se într-o parte și în alta a străzii. Rufus nu se mișcă, deși voia; mintea începu să-i gonească dureros, iar stomacul i se întoarse pe dos. Încă o dată sudoarea îi umplu fruntea. Ceva din el știa ce avea să se întâmple; ceva din el muri în secunda dinainte ca bărbatul să vină către el și să spună:

— E frig aici. N-ai vrea să vii cu mine înăuntru și să bei ceva cu mine?

— Mai degrabă aș mânca un sandviș, mormăi Rufus, și se gândi: „Acum chiar c-ai ajuns la pământ”

— Sigur, poți lua și un sandviș. Nu zice nimeni că nu poți.

Rufus se uită într-o parte și în alta, apoi privi în ochii reci ca gheața și la figura albă ca gheața a omului. Își aminti că știa care e treaba, era versat; nu era prima oară în drumurile lui când era de acord cu un schimb pur fizic; și cu toate astea simțea că n-ar fi putut să îndure atingerea acestui bărbat. Intrară în barul-restaurant.

— Ce fel de sandviș vrei?

— Cu carne de vită, șopti Rufus, pe orez.

Priviră în timp ce carnea era tăiată, aruncată pe pâine și pusă pe bufet. Omul plăti, iar Rufus luă sandvișul la bar. Simțea că toată lumea din bar știa ce se întâmplă, știau că Rufus era la produs. Dar nimănui nu părea să-i pese. Nimeni nu se uita la ei.

Zgomotele din bar se auzeau mai departe, iar radioul continua să urle. Barmanul îi servi o bere lui Rufus și un pahar de whisky bărbatului și făcu să sune casa de marcat în care puse banii. Rufus încercă să nu se mai gândească la ceea ce i se întâmpla. Înfulecă sandvișul. Dar pâinea grea și cele trei felii de carne îi făcură greață și pentru un moment totul pluti în fața ochilor lui; sorbi din bere încercând să nu dea sandvișul afară.

— Îți era tare foame.

„Rufus, nu e de tine treaba asta. N-ai cum s-o faci. Nu te băga cu tipul. Cară-te de aici”, se gândi.

— Mai vrei un sandviș?

Primul amenința încă să îi vină înapoi pe gât. Barul putea a bere stătută și a pișat și a carne învechită și a cor-puri nespălate.

Dintr-o dată simți că îi vine să plângă.

— Nu, mulțumesc, zise, sunt în regulă acum.

Bărbatul îi privi pentru un moment.

— Atunci mai ia o bere.

— Nu, mulțumesc. Dar își lăsa capul pe bar tremurând.

— Hei!

Luminile i se învârtiră în jurul capului, tot barul se clătină și apoi se îndreptă, în jurul lui fluturată figuri, iar muzica de la radio îi bubui în cap. Fața bărbatului era foarte aproape de a lui: ochi duri și un nas crud și buhăit, buze nemiloase. Se trase în spate.

— Mă simt bine.

— Aproape ai leșinat câteva secunde.

Barmanul îi privea.

— Ar trebui să bei ceva. Hei, Mac, dă-i puștiului ceva de băut.

— Ești sigur că e în regula?

— Da, e OK, îl cunosc. Dă-i ceva de băut.

Barmanul umplu un păhărel și îl puse în fața lui Rufus. Rufus se uită fix la paharul sclipitor, rugându-se: „Doamne, nu lăsa să se întâmple asta. Nu mă lăsa să plec cu bărbatul ăsta. Mi-a rămas atât de puțin, Doamne, nu mă lăsa să pierd tot.”

— Bea, o să-ți facă bine. Apoi poți să vii la mine și să dormi.

Bău whiskyul, care îl făcu să se simtă și mai rău, apoi îl încălzi. Se îndreptă în scaun.

— Locuiești prin apropiere? Întrebă bărbatul.

„Dacă mă atingi, te bat de te caci pe tine. Nu mai pune nimeni mâna pe mine, gata, gata, gata”, se gândi, simțind din nou acele lacrimi bizare gata să izbucnească.

— Nu prea departe. Pe strada Forty-sixth.

Părăsiră barul și ieșiră din nou pe stradă.

— Mulți oameni singuri, zise bărbatul în timp ce o luară împreună la pas. Eu sunt singur, tu nu te simți singur?

Rufus nu zise nimic.

— Ne putem ține de urât unul altuia pentru o noapte.

Rufus privi semaforul, străzile întunecate și pustii, clădirile negre tăcute și umbrele compacte ale intrărilor.

— Înțelegi ce vreau să zic?

— Nu sunt ce cauți tu, zise în sfârșit și își aminti dintr-o dată că îi spusese exact aceleași cuvinte lui Eric, cu mult timp în urmă.

— Cum adică nu ești ce cauți? Și bărbatul încercă să râdă. N-ar trebui să știi eu asta mai bine?

— Eu nu am nimic de oferit. Nu am nimic de oferit nimănui. Nu mă pune să fac asta. Te rog, zise Rufus.

Se opriă în strada tăcută și se priviră față în față. Ochii bărbatului se îngustară și deveniră duri.

— Nu știai ce se întâmplă mai devreme, înăuntru?

— Mi-era foame, spuse Rufus.

— Care e treaba cu tine până la urmă, ești genul care doar întărită?

— Mi-era foame, repetă Rufus. Mi-era foame.

— N-ai și tu familie și prieteni?

Rufus privi în pământ. Nu răspunse pe loc. Apoi zise:

— Nu vreau să mor, domnule. Nu vreau nici să te omor. Lasă-mă să plec — la prietenii mei.

— Știi unde să-i găsești?

— Știu unde îl găsesc pe unul dintre ei.

Se lăsă liniștea. Rufus fixa trotuarul și, foarte încet, ochii i se umplură de lacrimi care i se scurseră pe nas. Bărbatul îl luă de braț.

— Haide. Hai să mergem la mine.

Dar momentul, posibilitatea, trecuse. Amândoi o simțeau. Bărbatul dădu drumul brațului lui Rufus.

— Ești un băiat frumos, zise.

Rufus se mișcă din loc.

— La revedere, domnule. Mulțam.

Bărbatul nu zise nimic. Rufus îl privi îndepărtându-se.

Apoi se întoarse și el și o luă spre centru. Se gândi la Eric pentru prima oară în ani de zile și se întrebă dacă și el băntuia pe străzi în noaptea aceea.

Întrezări, pentru prima oară, dimensiunea și natura singurătății lui Eric și pericolul în care îl punea lucrul acesta;

și își dori să se fi purtat mai frumos cu el. Eric fusese întotdeauna foarte drăguț cu Rufus. Îi dăruise o pereche de butoni cumpărați cu banii cu care ar fi trebuit să-și cumpere verighete, iar acest dar, această confesiune, îl lăsase la mâna lui Rufus. Rufus îl disprețuia pentru că era din Alabama și poate că s-ar fi culcat cu Eric doar ca să-l poată umili până la capăt. Dar Eric își dăduse până la urmă seama și fugise până în Paris. Dar ochii lui tulburi albaștri, părul lui roșu aprins, stilul lui tărăgănat de a vorbi îi reveniră acum dureros în amintire lui Rufus.

Hai, spune-mi. Nu-ți fie teamă.

Și cum Eric se codea, Rufus adaugă, zâmbind zeflemitor, viclean:

— Parcă ești o fetiță — sau așa ceva.

Chiar și acum se simți încântat și aproape nostalgic în privința felului cum se descurcase cu Eric și îl făcuse să se destăinuie.

Când Eric termină de vorbit, îi spuse încet:

— Nu sunt ceea ce cauți tu.

Eric își pusese mână alături de a lui și se uita atent la ele, una roșiatică și una neagră.

— Știu, zise.

Se îndepărtă spre mijlocul camerei.

— Dar nu mă pot abține să-mi doresc să fi fost. Mi-aș dori măcar să încerci.

Apoi zise, cu un efort teribil, pe care Rufus îl ghici în voce, în respirație:

— Aș face orice. Aș încerca orice. Să-ți fac pe plac. Apoi, zise cu un zâmbet: Sunt aproape la fel de tânăr ca tine. Nu știu mai nimic despre asta.

Rufus îl urmărea cu un zâmbet pe buze. Simți un val de afecțiune pentru Eric. Și se simți puternic.

Păși către Eric și îi puse mâinile pe umeri. Nu știa ce urmează să facă sau să zică. Dar, cu mâinile pe umerii lui Eric, afecțiunea, puterea, curiozitatea se ciocniră în el cu o violență ascunsă și neașteptată care îl sperie; brațele lui, care ar fi trebui să-l țină pe Eric la distanță, păreau să-l apropie de el; pusese în mișcare un curent pe care nu știa cum să-l mai oprească.

În cele din urmă zise cu o voce joasă, zâmbind:

— Pot încerca orice o dată, prietene.

Acum butonii ăia se aflau în Harlem, în sertarul Idei. Iar Eric dispăruse, Rufus uitase de confruntările lor, de nespusa stângăcie fizică și de felurile în care îl făcea pe Eric să plătească pentru plăcerea pe care Eric o oferea sau, mai degrabă, o căpăta. Își amintea doar că Eric îl iubise, așa cum își amintea acum că Leona îl iubise. Disprețuise bărbăția lui Eric și îl tratase ca pe o femeie, spunându-i în același timp cu cât îi era inferior unei femei, luându-l drept o oribilă ciudățenie sexuală și nimic mai mult. Dar Leona nu era diformă. Și folosisese împotriva ei aceleași epitete pe care i le adresase lui Eric, și în același fel, cu același vuiet în cap și aceeași presiune în piept.

Vivaldo locuia singur într-un apartament la etajul întâi pe Bank Street. Era acasă, căci Rufus văzu fereastra luminată. Încetini puțin, dar aerul rece nu-i permitea să ezite; trecu în fugă prin ușa deschisă de la intrare, gândindu-se: „Hai să terminăm odată” Și ciocăni la ușa lui Vivaldo.

Dinăuntru se auzea zgomotul unei mașini de scris, care se opri. Rufus ciocăni din nou.

— Cine e? strigă Vivaldo, părând extrem de enervat.

— Eu. Sunt eu, Rufus.

Când Vivaldo deschise ușa lumina veni ca un șoc, ca și expresia lui Vivaldo.

— Doamne, zise Vivaldo.

Îl luă pe Rufus pe după gât și îl trase înăuntru. Amândoi se sprijiniră pentru un moment de ușa lui Vivaldo.

— Doamne, zise din nou Vivaldo, pe unde ai umblat? N-ar trebui să faci chestii dintr-astea, nu știi? Ne-ai speriat pe toți, dragule. Te-am căutat peste tot.

Era o surpriză neașteptată și îl înmuie pe Rufus ca și cum i-ar fi tras una în burtă. Se agăță de Vivaldo ca și cum ar fi umblat pe o funie. Apoi se trase înapoi.

Vivaldo îl privea, îl scruta cu privirea de jos până sus. Iar expresia lui Vivaldo îi spuse cum arăta. Se îndepărtă de ușă și de privirile lui Vivaldo.

— Ida a trecut pe aici, aproape că a înnebunit. Îți dai seama că ai dispărut de aproape o lună?

— Da, zise, și se așeză greoi în fotoliul comod al lui Vivaldo care să lăsă cu el până aproape de podea. Privi prin încăpere, care îi fusese odată atât de familiară și care părea acum atât de străină. Se lăsă pe spate, cu palmele peste față.

— Dă-ți jos geaca, zise Vivaldo. Mă uit ce găsesc pe aici să-ți dau ceva de mâncare – ți-e foame?

— Nu, nu acum. Spune-mi, ce face Ida?

— Păi, e îngrijorată, știi și tu, dar altfel e în regulă. Rufus, vrei să-ți dau ceva de băut?

— Când a fost pe aici?

— Ieri. Și m-a sunat și astă seară. Și a fost și la poliție. Toată lumea e îngrijorată, Cass, Richard, toată lumea.

Se ridică.

— Poliția mă caută?

— Păi da, frate, oamenii nu dispar așa pur și simplu. Păși în bucătăria mică și înghesuită și deschise frigiderul în care se aflau un litru de lapte și o jumătate de grapefruit. Le privi neajutorat.

— Va trebui să ieșim, nu am nimic de mâncare pe-aici. Închise ușa de la frigider.

— Dar îți dau de băut dacă vrei, am niște burbon.

— Vivaldo pregăti două băuturi, îi dădu una lui Rufus și se așeză pe celălalt scaun cu spătar.

— Hai, să auzim. Pe unde ai umblat, ce-ai făcut?

— Am colindat pe străzi.

— Doamne, Rufus, pe vremea asta? Și unde ai dormit?

— O, la metrou, în scări. La metrou uneori.

— Și ce-ai mâncat?

Luă o gură din băutură. Poate că fusese o greșeală să vină aici.

— Păi, câteodată mi-am pus curul la bătaie, zise uimit să audă adevărul ieșind la iveală.

Vivaldo îl privi.

— Presupun că ai avut parte de competiție dură.

Aprinse o țigară și îi aruncă pachetul și chibriturile lui Rufus.

— Ar fi trebuit să iei legătura cu cineva, ar fi trebuit să spui cuiva care e treaba.

— N-am putut. Pur și simplu n-am putut.

— Credeam că suntem prieteni, tu și cu mine.

Se ridică, cu țigara neapinsă, și se învârti prin cameră atingând diverse lucruri.

— Nu știu, nu știu ce-a fost în capul meu. Aprinse țigara. Știu ce i-am făcut Leonei. Nu sunt idiot.

— Și eu știu ce i-ai făcut Leonei. Nici eu nu sunt idiot.

— Presupun că n-am crezut că...

— Ce?

— Că îi pasă cuiva.

În tăcerea care se lăsă în cameră Vivaldo se ridică și se duse la gramofon.

— N-ai crezut că Idei îi pasă? N-ai crezut că mie îmi pasă?

Simți că se înăbușă.

— Nu știu, nu știu ce m-am gândit.

Vivaldo nu zise nimic. Era palid la față, era supărat și se uita concentrat printre discuri. În cele din urmă puse unul în aparat; era James Pete Johnson cu Bessie Smith trâmbițând *Blackwater Blues*.

— Păi da, zise Vivaldo neajutorat și se așează din nou.

În afara gramofonului, în apartamentul lui nu era mai nimic. Mai avea o lampă artizanală, rafturi sprijinite de cărămizi, discuri, un pat lăsat, fotoliul lăsat și scaunul cu spătar. În fața mesei de lucru a lui Vivaldo se afla un scăunel înalt pe care se bățâia acum, cu părul lung, aspru și buclat atârându-i în față, cu ochii sobri și cu colțurile gurii curbate în jos. Pe masă stăteau creioanele, hârtiile, mașina de scris și telefonul. Bucătăria se afla într-un mic alcov în care era aprinsă lumina. Era plină de vase murdare peste care se vedea o conservă goală cu capacul franjurat deschis. O pungă de hârtie cu gunoaie stătea sprijinită de unul dintre picioarele nesigure ale mesei.

Sunt mii de oameni, cânta acum Bessie, care n-au unde să se ducă și pentru prima dată Rufus începu să audă în monotonie severă a acestui blues ceva care vorbea sufletului

său frământat. Pianul stătea martor vocii, cu stoicism și ironie. Acum că nici Rufus nu avea unde să se ducă – *căci casa mi s-a dăruit și nu mai pot să stau acolo* – auzi versul și tonul cântăreței și se întrebă cum au trecut alții de vidul și de oroarea cu care se confrunta el acum.

Vivaldo îl privea. Își dresese glasul și zise:

— Poate că ar fi o idee bună să mai schimbi peisajul, Rufus. Totul de aici o să-ți aducă aminte – uneori e mai bine să o iei de la capăt și să pleci. Poate că ar trebui să te duci pe Coastă.

— Nu se întâmplă nimic pe Coastă.

— Mulți muzicieni au plecat acolo.

— Stau și pe acolo degeaba. E la fel ca în New York.

— Nu, nu stau degeaba. S-ar putea să te simți altfel acolo, cu tot soarele ăla și portocalele și restul. Zâmbi. Poți să devii un om nou, dragule.

Se făcu din nou liniște. Apoi Vivaldo zise:

— Nu contează prea mult ce cred eu. Contează ce crezi tu.

Rufus îl privi pe tipul înalt, stângaci, alb, care era cel mai bun prieten al lui și se simți aproape sufocat de dorința de a-l răni.

— Rufus, zise Vivaldo dintr-o dată, crede-mă că știu, știu – că o grămadă de lucruri pe care eu nu le pot înțelege te fac să suferi.

Se jucă cu o clapă a mașinii de scris.

— O grămadă de lucruri mă fac să sufăr pe mine și nu le pot înțelege.

Rufus se ridică pe marginea fotoliului privindu-l pe Vivaldo cu gravitate.

— Mă învinovățești pentru ce i s-a întâmplat Leonei?

— Rufus, la ce bun să dau eu vina pe tine? Te învinovățești deja singur, asta e problema ta, la ce bun să dau eu vina pe tine?

Rufus realizează însă că Vivaldo încerca să evite întrebarea.

— Crezi că sunt vinovat sau nu? Spune adevărul.

— Dacă nu erai prietenul meu, Rufus, cred că te-aș fi învinovățit, sigur. Te-ai purtat ca un nenorocit. Dar cred că te înțeleg, așa cred, încerc. Dar oricum, din moment

ce ești prietenul meu și, hai să recunoaștem, însemni mult mai mult pentru mine decât a însemnat Leona vreodată, ei bine, nu cred că ar trebui să te fac să te simți prost doar pentru că te-ai purtat ca un nenorocit. Toți suntem niște nenorociți. De asta aveam nevoie de prieteni.

— Aș vrea să-ți spun cum a fost, zise Rufus, după o lungă pauză. Aș vrea să fac să nu se fi întâmplat niciodată.

— Ei bine nu poți. Așa că te rog încearcă să începi să uiți de asta.

Rufus gândi: „Dar nu e posibil să uiți pe cineva de care ai fost atât de prins, care a fost atât de prins de tine. Nu poți uita ceva care te-a făcut să suferi atât de tare, atât de profund și a schimbat lumea pentru totdeauna. Nu poți uita o ființă pe care ai distrus-o”.

Luă o înghițitură mare de burbon, îl țină în gură, apoi îi dădu drumul în jos pe gât. Nu va putea uita niciodată ochii deschiși și uimiți ai Leonei, zâmbetul ei dulce, tonul ei lălat, corpul ei subțire și insațiabil. Se înecă puțin, puse jos paharul și strivi țigara în scrumieră.

— Pun pariu că tu nu crezi, dar am iubit-o pe Leona, zise. Chiar am iubit-o.

— O, te cred, normal că te cred, zise Vivaldo. Din cauza asta toată suferința.

Se ridică și puse discul pe partea cealaltă. Se auzi doar vocea lui Bessie Smith, în rest liniște.

Când patul mi-e gol, mă face să mă simt al naibii de rău și tristă.

— Zi-le tu, Bessie, murmură Vivaldo.

Arcurile mi-au ruginit, tot dormind așa singură.

Rufus ridică paharul și îl goli.

— Ai simțit vreodată că o femeie te înghite cu totul? întrebă. Adică că – indiferent cum altfel e și orice altceva face – asta face cu adevărat?

— Da, zise Vivaldo.

Rufus se ridică. Păși în sus și în jos.

— Nu se poate abține. Și nici tu nu poți. Și asta este. Făcu o pauză. Bineînțeles, între mine și Leona erau și multe alte chestii.

Apoi tăcură îndelung. O ascultară pe Bessie.

— Ți-ai dorit vreodată să fi fost pe invers? Întrebă dintr-o dată Rufus.

Vivaldo zâmbi, privind la pahar.

— Eu mă gândeam că poate sunt. La dracu, cred că mi-am dorit să fi fost. Râse. Dar nu sunt. Așa că n-am de ales.

Rufus se apropie de fereastră.

— Deci ai trecut și tu prin asta, zise.

— Am trecut toți prin același chestii. Nu sunt chiar așa de multe. Doar că am fost învățați să mințim atât de mult, despre atât de multe lucruri, că abia mai știm cine suntem.

Rufus nu zise nimic. Se învârti prin cameră. Vivaldo zise:

— Poate că ar trebui să rămâi aici pentru câteva zile, până când te hotărăști ce vrei să faci.

— Nu vreau să te deranjez, Vivaldo.

Vivaldo îi luă paharul gol lui Rufus și se opri sub arcada care făcea trecerea în bucătărie.

— Poți să stai întins aici diminețile și să te uiți la tavan. E plin de crăpături, poți vedea tot felul de desene. Poate îți spune ție lucruri pe care mie nu mi le-a spus. Mai torn ceva de băut.

Simți din nou că se sufocă.

— Mulțumesc, Vivaldo.

Vivaldo scoase gheața și turnă două băuturi. Se întoarse în încăpere.

— Poftim. Pentru toate chestiile pe care nu le știm.

Băură.

— Mi-am făcut griji pentru tine, zise Vivaldo. Mă bucur că te-ai întors.

— Mă bucur să te văd, zise Rufus.

— Sora ta mi-a lăsat un număr de telefon să o sun în caz că te văd. Este al doamnei care locuiește lângă voi. Cred că ar trebui s-o sun acum.

— Nu, zise Rufus după un moment, e prea târziu. O să mă duc acolo de dimineață.

Iar gândul acesta, gândul de a își vedea sora și părinții de dimineață, îl făcu să se trezească și să se înfioare. Se așeză

din nou pe fotoliu și se lăsă pe spate acoperindu-și fața cu mâinile. „Rufus, nu e nimic în neregulă cu a fi negru”, îi repetase o dată și încă o dată Leona. Uneori, când zicea asta, o privea pur și simplu cu răceală, de la mare distanță, ca și cum s-ar fi întrebat ce naiba încearcă să spună. Expresia lui părea să o acuze de ignoranță și de indiferență. Și, în timp ce îi privea fața, ochii ei deveneau și mai disperați, dar plini în același timp de un uriaș secret sexual care o tortura.

Amânase să se întoarcă la muncă până când începuse să-i fie teamă să se mai ducă.

Uneori, când ea zicea că nu e nimic rău în a fi de culoare, el răspundea:

— Nu dacă ești o tipă albă calică.

Prima oară când zisese asta, tresărise și nu zisese nimic. A doua oară îl pleznise. O pleznise și el. Se băteau mereu. Se băteau cu vocile, cu palmele, apoi cu tot corpul; și toate furtunile erau la fel. De multe ori – iar acum Rufus stătea foarte liniștit, apăsând întunericul pe ochi, ascultând muzică – o aruncase dintr-o dată pe Leona smiorcăindu-se îngrozită pe pat, pe jos, fără să știe ce face, o lipise de vreo masă sau de un perete; ea îl lovea, încet, gemând, nespus de nenorocită; el își răsucea degetele îi părul ei lung și deschis și își făcea meandrele cu ea în orice fel simțea că o umilește mai mult. Nu dragoste simțea în timpul acelor acte de dragoste; secăt și tremurând, complet nesatisfăcut, fugea apoi prin baruri de femeia albă pe care o violase. În baruri nimeni nu-i aplauda triumful și nici nu-l condamna când era vinovat. Începu să provoace bătăi cu bărbați albi. Era dat afara din localuri. Vedea în ochii prietenilor lui că decădea. Inima lui i-o spunea. Dar parcă până și aerul prin care se învârtea era o pușcărie și nu-și putea face curaj să strige după ajutor.

Poate că acum ajunsese totuși la fundul gropii. Asta era singurul lucru bun, mai jos de atât nu putea să mai cadă. Încercă să găsească consolare în acest gând. Și, cu toate astea, nu-i dădea pace suspiciunea că în realitate fundul gropii nu există.

— Nu vreau să mor, se auzi zicând, și începu să plângă.

Muzica continuă să se audă îngrozitor de tare, departe de el. Luminile erau intense și arzătoare. Transpira și avea mâncărimi, puțea. Vivaldo era aproape de el, mângâindu-l pe cap; materialul puloverului lui Vivaldo îl sufoca. Voia să se oprească din plâns, să se ridice, să respire, dar nu putea decât să rămână așezat, cu capul în palme. Vivaldo îi spuse încet:

— Haide, dragule, dă-i drumul, descarcă-te.

Voia să se ridice și să respire, dar în același timp voia să se întindă pe podea și să fie înghițit de orice i-ar fi oprit suferința.

Cu toate astea era conștient, poate pentru prima oară în viața lui, că nimic nu o putea opri, nimic: așa era el. Rufus era conștient de fiecare centimetru de Rufus. Era făcut din carne, os, mușchi, fluide, orificii, păr și piele. Corpul îi era controlat de legi pe care el nu le înțelegea. Nu înțelegea nici ce forță din acest corp al lui îl dusesese într-un loc atât de pustiu. Cele mai impenetrabile mistere se mișcau prin acest întuneric pentru o fracțiune de secundă, sugerând reconcilierea. Și muzica continua să se audă, Bessie spunea că n-o deranja să fie la pușcărie, dar că trebuie să stea atât de mult acolo.

— Îmi pare rău, zise și ridică capul.

Vivaldo îi dădu o batistă cu care își șterse ochii și nasul.

— Nu trebuie să-ți pară rău, zise Vivaldo. Bucură-te. Rămase pentru încă un moment deasupra lui Rufus, apoi zise: O să te scot în oraș și o să-ți iau o pizza. Ți-e foame, copile, de-aia te simți așa.

Intră în bucătărie și începu să se spele pe față. Rufus zâmbi, îl urmări aplecându-se peste chiuvetă în lumina oribilă.

Parcă era bucătăria din St. James Slip. El și Leona puseseră capăt vieții lor împreună în acel loc, aproape de marginea insulei. Când Rufus încetase să mai muncească și când rămăseseră fără bani și nu mai avea nimic de amanetat, ajunseseră să depindă cu totul de banii pe care îi aducea Leona acasă de la restaurant. Apoi rămase și ea fără slujbă. Viața lor domestică, care presupunea o cantitate monstroasă

de alcool, făcea dificil pentru ea să ajungă la timp și o făcea să pară din ce în ce mai nesperioasă. Într-o seară, beat pe jumătate, Rufus se duse să o ia de la restaurant. A doua zi fusese concediată.

Nu avusese niciodată o slujba stabilă. Într-o seară Vivaldo veni să-i viziteze în ultimul apartament în care locuiseră. Auzeau toată ziua și toată noaptea sirenele remorcherelor. Vivaldo o găsi pe Leona stând pe jos în baie, cu părul pe ochi, cu fața umflată și mânjită de plâns. O bătuse Rufus. El stătea tăcut pe pat.

— De ce? strigă Vivaldo.

— Nu știu, suspină Leona, n-am făcut nimic. Mă bate mereu, degeaba, degeaba!

Trase aer în piept, deschizând gura ca un copil mic, și în secunda aceea Vivaldo îl urî cu adevărat pe Rufus, iar Rufus știu.

— Zice că mă culc cu alți tipi negri pe la spatele lui și nu e adevărat. Dumnezeu știe că nu e adevărat!

— Rufus știe că nu e adevărat, zise Vivaldo. Se uită la Rufus, care nu zise nimic. Se întoarse către Leona. Ridică-te, Leona. Scoală-te. Spală-te pe față.

Intră în baie, o ajută să se stea pe picioare și dădu drumul la apă.

— Hai Leona, adună-te puțin, fii fată cuminte.

Ea încercă să se oprească din suspinat și își stropi fața cu apă. Vivaldo o bătă pe umeri, dându-și din nou cu uimire seama de cât de fragilă era. Se duse în dormitor.

Rufus îl privi.

— Asta e casa mea. Și asta e fata mea. Chestia asta nu e treaba ta. Cară-te de aici.

— Ai putea fi omorât pentru asta, zise Vivaldo. Nu e nevoie decât ca ea să strige. Nu e nevoie decât ca eu să mă duc până la colț și să aduc un polițist.

— Încerci să mă sperii? Du-te și adu un polițist.

— Cred că ți-ai pierdut mințile. Ar arunca o singură privire la situație și te-ar duce la secție sub arest. Se duse către ușa de la baie. Haide, Leona. Ia-ți haina, te iau de aici.

— Nu mi-am pierdut mințile, dar cred că tu ți le-ai pierdut. Unde crezi că o duci pe Leona.

— N-am unde să mă duc, șopti Leona.

— Poți să stai la mine până când îți găsești un loc unde poți să stai. Nu te las aici.

Rufus lăsă capul pe spate și începu să râdă. Vivaldo și Leona se întoarseră amândoi și îl priviră. Rufus striga la tavan.

— Vine acasă la mine și pleacă cu fata mea și crede că cioara o să stea și o să se uite la el. Nu e marfă?

Căzu pe o parte, încă râzând.

Vivaldo strigă:

— Pentru Dumnezeu, Rufus! Rufus!

Rufus se opri din râs și se ridică.

— Ce? Pe cine dracu crezi că păcălești? Știu că ai un singur pat acasă.

— O, Rufus, se jeli Leona, Vivaldo încearcă doar să ajute.

— Tu să taci, zise imediat și o țintui cu privirea.

— Nu toți sunt animale, șopti ea.

— Ca mine, adică?

Ea tăcu. Vivaldo îi urmări pe amândoi.

— Ca mine vrei să zici, cățea? Sau ca tine vrei să zici?

— Dacă eu sunt un animal, se aprinse ea, încurajată poate de prezența lui Vivaldo, aș vrea să-mi zici cine m-a făcut așa. Zi-mi asta!

— Bărbată-tu te-a făcut, cățea. Tu mi-ai zis că avea o chestie ca de cal. Mi-ai zis chiar tu cum ți-o trăgea — îți tot zicea că are cea mai mare chestie din Dixie, și albi, și negri. Și ai zis că nu puteai s-o suferi. Cred că e cea mai amuzantă chestie pe care am auzit-o vreodată.

— Cred că ți-am zis multe lucruri pe care n-ar fi trebuit să ți le spun, zise Leona sfârșită după un moment de tăcere.

Rufus pufni pe nas.

— Cred că da. Apoi zise către Vivaldo, către cameră, către râu — bărbată-su a terminat-o pe cățeaua asta. Bărbată-su și toți cioroi șmecheri care ți-au tras-o prin boscheții din Georgia. De-asta te-a dat bărbată-tu afară. De ce nu spui adevărul? N-ar fi nevoie să te bat dacă ai spune adevărul.

Rânji la Vivaldo.

— Frate, gagica asta nu se satură niciodată. Și izbucni în râs uitându-se fix la Leona.

— Rufus, zise Vivaldo, încercând să rămână calm, nu știi care e faza. Cred că ai luat-o razna. Ai o gagică super, care ar face orice pentru tine – și știi asta – și tu îi tot dai cu rahaturile astea gen *Pe aripile vântului*. Ai ceva la cap, dragule? Încercă să zâmbească. Dragule, te rog nu face chestia asta. Te rog.

Rufus nu mai zise nimic. Stătea pe pat în poziția în care rămăsese de când venise Vivaldo.

— Haide, Leona, zise Vivaldo și Rufus se ridică în sfârșit, privindu-i pe amândoi cu un zâmbet plin de ură. O să o iau doar pentru câteva zile, ca să vă liniștiți amândoi. N-are niciun rost să continuați în felul ăsta.

— Sir Walter Raleigh – cu pula sculată, zise Rufus batjocoritor.

— Ascultă, zise Vivaldo, dacă n-ai încrede în mine omule, o să-i iau o cameră la Y². Și mă întorc aici. La dracu, strigă, nu încerc să-ți fur femeia. Mă cunoști mai bine de atât.

— Presupun că nu crezi că e destul de bună pentru tine, zise Rufus cu o neașteptată și amenințătoare modestie.

— Rahat. Tu nu crezi că e destul de bună pentru tine.

— Nu, zise Leona și ambii bărbați se întoarseră spre ea, nici unul din voi n-a priceput. Rufus nu crede că e destul de bun pentru mine.

Ea și Rufus se uitară lung unul la celălalt. Un vapor fluieră în depărtare. Rufus zâmbi.

— Vezi. Mereu aduci vorba de asta. Tu aduci vorba de asta. Și cum ai vrea acum să mă descurc cu o cățea ca tine?

— Așa ai fost tu crescut, zise ea, și presupun că nu te poți abține.

Se lăsă din nou tăcerea. Leona își strânse buzele și ochii i se umplură de lacrimi. Părea că ar fi vrut să-și retragă spusele, să dea timpul înapoi și să înceapă totul de la capăt.

² YMCA, cămine ce oferă spații rezidențiale de tip camere de hotel la prețuri accesibile, aparținând Asociației Tineretului Creștin, cu sediul la Geneva. (n.tr.)

Dar nu găsi nimic de zis și tăcerea se prelungi. Rufus își strânse buzele.

— Haide, cățea, zise, du-te și fă-o cu gigică-tu alb. Nu o să fie în stare să facă nimic pentru tine. Nu acum. O să te întorci. Nu poți să trăiești fără mine. Și se culcă cu fața în jos pe pat. O să pot să dorm și eu ca lumea noaptea.

— Vivaldo o împinse pe Leona pe ușă, ieșind cu spațele din cameră în timp ce îl privea pe Rufus.

— Mă întorc, zise.

— Nu te întorci, zise Rufus, te omor dacă te întorci.

Leona se uită rapid la el implorându-l să tacă, iar Vivaldo închise ușa în urma lui.

— Leona, o întrebă când ajunseră în stradă, de când se întâmplă treburile astea? De ce suporti?

— De ce suportă oamenii tot ce suportă, întrebă Leona obosită. Pentru că nu pot altfel, presupun. Ei da, așa sunt. Nici dacă aş sta în fața lui Dumnezeu nu aş ști ce să fac. Începu să plângă. Străzile erau complet întunecate și goale. Știu că e bolnav și tot sper că o să se facă bine și o să îl conving să meargă la un doctor. Știe că nu fac nimic din lucrurile alea pe care le zice, știe!

— Dar nu puteți continua în felul ăsta, Leona. O să ajungeți să fiți omorâți amândoi.

— El zice că eu încerc să ne omor pe amândoi. Încercă să râdă. Săptămâna trecută s-a luat la bătaie cu un tip la metrou, un bărbat complet ignorant, un nefericit căruia nu-i convenea ideea că noi suntem împreună, știi? Și, îți dai seama, a dat vina pe mine. A zis că eu l-am încurajat. Dar, Viv, nici nu l-am văzut pe tip până n-a deschis gura. Dar Rufus parcă ar căuta tot timpul asta, o vede unde e și unde nu e, și nu mai vede nimic altceva. Zice că i-am distrus viața. Păi dacă e pe-așa, nici el nu mi-a făcut prea mult bine.

Încercă să-și șteargă ochii. Vivaldo îi dădu batista lui și îi puse o mână după umeri.

— Știi, lumea e destul de dură și oamenii destul de răi fără să mai și cauți tot timpul probleme și să le provoci și să-ți faci și mai rău. Îi tot spun, știu o grămadă de oameni cărora nu le place ce fac. Dar nu-mi pasă, ei își văd de ale lor și eu de ale mele.

Un polițist trecu pe lângă ei aruncându-le o privire. Vivaldo simți un tremur trecând prin corpul Leonei. Apoi tresări și el. Nu-i fusese niciodată frică de polițiști până atunci, doar îi disprețuise. Dar acum percepu impersonalitatea uniformei și goliciunea străzii. Își dădu seama ce-ar fi putut zice și face polițistul dacă în locul lui ar fi fost Rufus, trecând la braț cu Leona.

Cu toate astea, zise după un moment:

— Ar trebui să-l părăsești. Ar trebui să pleci din oraș.

— Îți spun, Viv, tot sper că până la urmă o să fie OK cumva. Nu era așa când l-am cunoscut, el nu e în felul ăsta. Știu că nu e. O rotiță s-a stricat în mintea lui și nu se poate abține.

Stăteau sub un felinar. Fața ei arăta oribil, era complet urâțită de durere. Din ochi îi curgeau lacrimi pe obraji și din când în când făcea eforturi inutile să-și stăpânească tremurul guriței de fetiță.

— Îl iubesc, zise neajutorată, îl iubesc și nu mă pot abține. Indiferent ce-mi face. E pierdut și mă bate pentru că n-are în ce altceva să lovească.

O trase spre el și ea plânse, o fată subțire și obosită, moștenitoarea fără voie a generații de amărăciune. El nu găsi nimic de zis. O lumină se aprinse încet în el, o lumină îngrozitoare. Văzu — neclar — pericole, mistere și abisuri despre care nu visase vreodată că există.

— Vine un taxi, zise el.

— Ea se îndreptă și încercă din nou să-și usuce ochii.

— O să vin cu tine, zise el, și mă întorc înapoi.

— Nu, zise ea, dă-mi doar cheile. O să fiu OK. Tu du-te înapoi la Rufus.

— Rufus a zis că mă omoară, zise el zâmbind pe jumătate.

Taxiul opri lângă ei. El o pupă și îi dădu cheile. Ea deschise portiera, fără să întoarcă fața spre șofer.

— Rufus n-o să omoare pe nimeni în afară de el însuși, zise ea, dacă nu găsește un prieten care să-l poată ajuta. Intră pe jumătate în taxi și se opri. Ești singurul prieten pe care îl are pe lume, Vivaldo.

Îi dădu niște bani pentru drum, privind-o ca și cum ar fi fost într-adevăr ceva între ei, după atâtea luni. Amândoi îi iubeau pe Rufus. Și erau amândoi albi. Acum că asta era atât de neplăcut de evident, își puteau da amândoi seama că celălalt încercase să evite această confruntare.

— Te duci chiar acum acolo? întrebă el. Te duci la mine?

— Da, mă duc. Tu du-te înapoi la Rufus. Poate îl poți ajuta. Are nevoie de cineva care să-l ajute.

Vivaldo îi dădu taximetristului adresa lui și privi taxiul îndepărtându-se. Se întoarse și privi în direcția din care veniseră.

Drumul părea mai lung și mai întunecos acum, că era singur. Faptul că era conștient că polițistul bântuia pe undeva prin întunericul din apropiere făcea liniștea și mai amenințătoare. Se simțea în pericol. Se simțea cu totul înstrăinat de orașul în care se născuse; orașul acesta pentru care simțea câteodată un fel de afecțiune reținută, pentru că era singurul loc care era acasă. Cu toate astea nu avea o casă a lui în acest oraș – maghernița de pe Bank Street nu era o casă. Sperase întotdeauna că într-o zi avea să-și găsească o casă a lui acolo. Acum începea să se întrebe dacă cineva putea să prindă rădăcini în această stâncă; sau, mai degrabă, începu să fie conștient cum arătau cei care făcuseră asta. Începu să se întrebe cum arăta el însuși.

Se gândise adesea la singurătatea lui, de exemplu, ca la ceva care îi demonstra superioritatea. Dar mulți oameni care nu îi erau superiori erau, cu toate astea, extrem de singuri – și incapabili să scape de singurătate tocmai pentru că nu aveau niciun instrument pentru a o pătrunde. Propria lui singurătate, mărită de multe milioane de ori, făcea aerul mai rece. Își aminti în ce excese, în ce capcane și coșmaruri îl băgase singurătatea lui; și se întrebă până unde ar putea împinge o astfel de izolare violentă un oraș întreg.

În același timp, pe măsură ce se apropia de clădirea lui Rufus, încerca din răputeri să nu se gândească la el.

Era într-o zonă de depozite. Puțini oameni locuiau aici. Ziua camioanele blocau străzile, muncitorii stăteau pe schele fantomatice mutând greutatea colosale și înjurând.

Așa cum făcuse și el cândva; pentru multă vreme fusese unul dintre ei. Era mândru de priceperea și de mușchii lui și era fericit să fie acceptat ca bărbat între bărbați. Și totuși, ei vedeau ceva în el ce nu puteau accepta, ceva care îi făcea să se simtă prost. Din când în când, câte un bărbat se uita la el întrebător în timp ce-și aprindea țigara și zâmbea. Zâmbetul ascundea o ostilitate neintenționată, defensivă. Spuneau că e un „puști deștept” care o să „ajungă cineva”; și îi spuneau clar că se așteptau să ajungă undeva, nu conta unde, doar că nu era de-al lor.

Dar undeva, în inconștient, problema cu Rufus îl deranja și nu-i dădea pace. Avusese câțiva colegi de culoare în liceu, dar stăteau mai mult între ei din câte își amintea. Cunoștea băieți care se distrau ducându-se să bată cioroi. Nu părea posibil – și cu atât mai puțin drept – ca băieții negri care fuseseră bătuti la liceu să ajungă când creșteau mari bărbați care simțeau la rândul lor nevoia să bată pe oricine, inclusiv, și poate mai ales, oameni care nu le făcuseră niciodată nimic. Văzu lumina de la fereastra lui Rufus, singura lumină din zonă.

Apoi își aminti ceva ce i se întâmplase cu mult timp în urmă, în urmă cu doi sau trei ani. Se întâmplase pe vremea când petrecea o groază de timp în Harlem urmărindu-le pe curvele de acolo. Într-o seară, pe o ploaie ușoară, se plimba pe Seventh Avenue. Mergea repede pentru că era foarte târziu și zona aceea de stradă era aproape cu totul pustie și îi era teamă să nu fie oprit de mașina patrulei. Pe 116th Street se opri într-un bar, alegând intenționat un loc pe care nu-l știa. Cum nu era un bar familiar, se simțea ușor stingher și se întreba ce ascundeau fețele din jurul lui. Orice era, o ascundeau foarte bine. Continuau să bea și să vorbească unii cu ceilalți și să pună monede în tonomatul muzical. Nu părea deloc că prezența lui stârnise cuiva vreo suspiciune sau că-i făcuse să schimbe vorba. Cu toate astea, nimeni nu încerca să vorbească cu el și păreau să aibă o perdea imperceptibilă peste ochi când se uitau în direcția lui. Perdeaua rămânea chiar și când zâmbeau. Barmanul, de exemplu, zâmbi când Vivaldo zise ceva și totuși dădu clar de înțeles când îi împinse băutura pe

bar că lățimea acestuia era o slabă reprezentare a prăpastiei dintre ei.

În seara aceea văzu cum perdeaua se trăsese de pe ochi. Ceva mai târziu veni la el o fată. Se duseră în camera ei, la doi pași. Iată-i înăuntru; el avea cravata lărgită la gât, își dăduse pantalonii jos și erau gata să înceapă, când ușa se deschise și intră „soțul” ei. Era unul dintre bărbații cu figură zâmbitoare și liniștită de dinainte din bar. Fata chirăi destul de reușit, apoi începu să se îmbrace calm la loc. La început Vivaldo se simți atât de dezamăgit că îi veni să plângă, apoi fu atât de furios că își dori să omoare pe cineva. Abia când privi în ochii bărbatului începu să-i fie frică.

Bărbatul se uită în jos spre el și zâmbi.

— Unde te gândeai să bagi chestia aia, albule?

Vivaldo nu zise nimic. Începu încet să-și tragă pantalonii. Bărbatul era foarte negru și foarte mare, aproape la fel de înalt ca Vivaldo și bineînțeles, în acel moment, mult mai gata de bătaie decât el.

Fata stătea pe marginea patului și se încălța. În cameră era liniște cu excepția unui îngânat gutural și întrerupt. Nu reușea să recunoască cântecul pe care îl îngâna fata și asta îl scotea din minți, din cine știe ce motiv bizar.

— Puteai măcar să fi așteptat câteva minute, zise Vivaldo. Nici măcar n-am apucat s-o bag.

Zise asta în timp ce își încheia cureaua, nepăsător, sperând că astfel ar fi diminuat cumva pedeapsa. Abia termină de rostit cuvintele că bărbatul îl lovi cu palma deschisă peste față, de două ori. Vivaldo se împiedică de patul din spatele lui până într-un colț în care se afla o chiuvetă de pe care căzu un pahar care se sparse de podea.

— Fir-ar al dracu', se răsti fata, nu e nevoie să distrugi casa. Și se aplecă să strângă cioburile. Dar lui Vivaldo i se păru că și ea era puțin speriată și rușinată. Fă ce-oi face, zise ea stând în genunchi, și scoate-l de aici.

Vivaldo și omul se priviră unul pe celălalt și frica începu să ia locul furiei lui Vivaldo. Nu îl înspăimânta doar situația, ci ochii bărbatului. Îl fixau pe Vivaldo cu un o ură calmă și fermă, la fel de neînțeles și de străină ca nebunia.

— Ai norocul dracului că n-ai apucat s-o bagi, zise. Ai fi un alb mort dacă apucaî. N-ai mai fi băgat niciodată sula aia albă într-o păsărică neagră, ascultă-mă ce-ți zic.

„Păi, dacă așa vezi lucrurile, voi să spună Vivaldo, de ce dracu o scoți pe stradă?” Dar părea mai inteligent să vorbească cât mai puțin posibil și, în mod ciudat, părea că fata încerca să-i transmită fără cuvinte asta. Așa că, după un moment, zise cât putu de bând:

— Ascultă. Am luat țepa clasică la treaba asta. Asta e. OK. Acum ce vrei să fac?

Dar ce voia bărbatul era mai mult decât știa să spună în cuvinte. Îl privea pe Vivaldo așteptând să mai spună ceva. În mintea lui Vivaldo apărură dintr-o dată o scenă dintr-un film pe care îl văzuse de mult. Văzu un copoi încordat, ațintit, complet tăcut, așteptând ca un stol de prepelițe să cedeze panicii și să zboare în aer, unde puteau fi nimerite de puștile vânătorilor. Asta se întâmpla și în încăperea în care bărbatul aștepta ca el să vorbească. Orice ar fi zis ar fi fost transformat într-un pretext pentru măcel. Vivaldo își ținu suflarea sperând ca panica să nu i se vadă în ochi și simți cum pielea i se zbârlește. Apoi bărbatul privi spre fată, care stătea lângă pat urmărindu-l, și se apropie încet de Vivaldo. Când rămase chiar în fața lui, cu ochii înfipti parcă în ai lui Vivaldo ca și cum ar fi vrut să-i străpungă craniul și creierul și să-l posede cu totul, întinse brusc mâna.

Vivaldo îi întinse portofelul.

Bărbatul aprinse o țigară pe care o puse în colțul gurii în timp ce căută încet, provocator, prin portofel.

— Ce nu înțeleg, zise el, cu un fel de lene neînfricată, e de ce voi albii veniți mereu la noi ca să adulmecați după fetele noastre negre. Pe noi colorații nu ne vezi în centru pe lângă fetele voastre albe. Privi spre el. Ne vedeți?

Nu fi așa de sigur, gândi Vivaldo, dar nu zise nimic. Dar asta îl atinse cumva și simți că începe din nou să se enerveze.

— Ce-ar fi dacă ți-aș zice că asta e soră-mea, zise bărbatul arătând spre fată. Ce-ai face tu dacă m-ai găsi pe mine cu soră-ta?

Nu mi-ar păsa nici dacă ai rupe-o în două, se gândi Vivaldo prompt. În același timp întrebarea îl făcu să tremure de furie și își dădu seama într-o colț din minte că exact asta voia bărbatul.

Cu toate astea, întrebarea de ce îl înfuriase rămase undeva în fundalul gândirii lui ca o problemă.

— Zic, ce mi-ai fi făcut tu mie? Insistă bărbatul, ținând încă portofelul lui Vivaldo și privindu-l cu un zâmbet. Vreau să-ți dai singur pedeapsa. Așteptă. Apoi: Hai. Știi tu ce faceți voi. Apoi bărbatul păru în mod ciudat puțin jenat și în același timp mai periculos ca niciodată.

Vivaldo zise într-un sfârșit, ferm:

— N-am nicio soră. Și își îndreptă cravata, forțându-și mâinile să nu tremure și începu să se uite în jur după haină.

Bărbatul îi mai fixă un moment, apoi privi la fată, apoi în jos la portofel din nou. Scoase toți banii.

— Asta e tot ce ai?

Pe vremea aceea Vivaldo muncea constant și avea în portofel aproape șaiszeci de dolari.

— Da, zise Vivaldo.

— Nu mai ai nimic în buzunare?

Vivaldo își goli buzunarele de bancnote și monede, poate cinci dolari cu totul. Bărbatul luă tot.

— Mai am nevoie de ceva ca să pot ajunge acasă, domnule.

Bărbatul îi dădu înapoi portofelul.

— Mergi, zise. Ai noroc că mai poți. Dacă te mai prind pe aici îți arăt eu ce-a pățit un cioroi de-al meu când domnul Charlie l-a prins cu domnișoara Anne.

Își puse portofelul în buzunarul de la spate și ridică haina de pe jos. Bărbatul îl privea, iar fata îl privea pe bărbat. Ajunse la ușă și o deschise și realizează că avea picioarele moi.

— Ei bine, zise, mulțumesc pentru sperietură și se împletici în jos pe scări. Ajunsese la primul etaj când auzi o ușă deschizându-se deasupra lui și pași rapizi și ușori coborând. Fata stătea deasupra lui, întinzând o mână peste balustradă.

— Poftim, îi șopti, ia asta, și se aplecă periculos peste balustradă și îi îndesă un dolar în buzunarul de la piept. Acum du-te acasă, grăbește-te, zise și o zbughi înapoi în sus pe scări.

Ochii bărbatului îi rămăseseră în amintire multă vreme după furia și rușinea și groaza acelei seri. Și erau cu el acum, în timp ce urca scările către apartamentul lui Rufus. Intră fără să ciocăne. Rufus stătea lângă ușă, ținând în mână un cuțit.

— Ța e pentru mine sau pentru tine? Sau vrei să-ți tai o felie de salam cu el?

Se strădui să rămână pe loc și să se uite direct la Rufus.

— Mă gândeam să-l bag în tine, bulangiuile.

Dar nu se mișcă. Vivaldo râsuflă încet.

— Mai bine pune-l jos. Dacă am văzut vreodată un fraier care să aibă nevoie de un prieten, tu ești ăla.

Se uitară unul la celălalt pentru un lung răstimp, li se păru, și nu se mișcă niciunul. Se priviră drept în ochi, fiecare căutându-l poate pe prietenul de altădată. Vivaldo cunoștea figura din fața lui atât de bine, că într-un fel încetase să o mai vadă, iar acum inima i se strânse văzând ce făcuse timpul din ea. Nu văzuse până acum liniile fine de pe frunte, adâncitura strâmbă dintre sprâncene și tensiunea care îi strâmba gura. Se întrebă ce vedeau ochii celuilalt – ce nu văzuseră cu ani în urmă. Nu-l considerase niciodată violent pe Rufus, pentru că mersul lui era întotdeauna încet și apăsător, tonul zeflemitor și blând; dar acum își aminti cum cânta Rufus la tobe.

Făcu un pas spre el, privindu-l pe Rufus și urmărind cuțitul.

— Nu mă omori, Rufus, se auzi spunând, nu încerc să-ți fac rău. Vreau doar să te ajut.

Ușa de la baie era încă deschisă, iar lumina încă aprinsă. Becul golaș lumina nemilos cele două lăzi de portocale și placa din care era formată masa de bucătărie, precum și chiuveta și cada de baie. Într-un colț erau aruncate niște haine murdare. În partea cealaltă, într-un dormitor slab luminat, două valize, a lui Rufus și a Leonei, stăteau deschise în mijlocul camerei. Pe pat se aflau un cearceaf gri răsucit și o pătură subțire.

Rufus se holba la el. Părea să nu-l creadă, părea să nu-l mai creadă. Fața i se schimonosi, dădu drumul cuțitului și se prăbuși la pieptul lui Vivaldo, aruncându-și brațele în jurul lui și tremurând.

Vivaldo îl conduse în dormitor și se așezară pe pat.

— Am nevoie de ajutor, zise în sfârșit Rufus, cineva trebuie să mă ajute. Rahatul ăsta trebuie să înceteze.

— Nu poți să-mi spui ce se întâmplă? Îți distrugi viața. Și nu știi de ce.

Rufus oftă și se lăsă pe spate, cu brațele sub cap, fixând tavanul.

— Nu știi nici eu. Nu mai deosebesc susul de jos. Nici nu mai știi ce fac.

Întreaga clădire era tăcută. Camera în care se aflau părea foarte departe de viața care respira în jurul lor, pe toată insula.

Vivaldo zise cu blândețe:

— Știi, ce îi faci Leonei – nu e bine. Chiar dacă ar face ce zici tu că face, tot nu e bine. Dacă tot ce poți face e s-o bați, ar trebui să te desparți de ea.

Rufus păru să zâmbească.

— Cred că nu sunt întreg la cap.

Apoi tăcu din nou; se răsuci pe pat; îl privi pe Vivaldo.

— Ai condus-o la un taxi?

— Da, zise Vivaldo.

— Și a plecat la tine?

— Da.

— Te întorci și tu acolo?

— M-am gândit că poate stau aici cu tine o vreme, dacă nu te deranjează.

— Ce încerci să faci, să mă păzești sau ce?

O zise zâmbind, dar nu era nimic amuzant în glasul lui.

— M-am gândit că poate vrei să-ți țină cineva de urât.

— Rufus se ridică din pat și începu să umble agitat de jur împrejurul celor două camere.

— N-am nevoie de compania nimănui. Am avut parte de suficientă companie cât să-mi ajungă pentru tot restul vieții. Se duse la fereastră și rămase acolo, cu spatele la Vivaldo. Cât îi urăsc pe toți nenorociții de albi de

acolo. Încearcă să mă omoare, știi? Toată lumea e a lor, ai dracu muiști de albi, și vor să mă vadă spânzurat, mă omoară. Se întoarse din nou în cameră; nu îl privi pe Vivaldo. Câteodată stau aici și ascult, doar ascult. Sunt pe afară, îmbrâncindu-se, făcând un ban, cred că chestia asta o să dureze la nesfârșit. Stau aici și ascult, aștept o bombă care să cadă peste oraș și să facă tot zgomotul ăsta să înceteze, omule. Îi aud cum gem, vreau să-i văd sângerând și înecându-se, să-i aud țipând după cineva care să-i ajute, omule. O să plângă mult și bine până să mă duc eu acolo jos. Făcu o pauză, iar ochii îi sclipeau de lacrimi și de ură. O să se întâmple într-o zi, o să se întâmple. Mi-aș dori mult să văd asta. Se duse din nou la fereastră. Uneori ascult vasele pe canal – aud sirenele și mă gândesc că ar fi frumos să mă duc din nou pe un vas și să plec undeva departe de toți oamenii ăștia ai nimănui, undeva unde oamenii sunt tratați ca oamenii. Se șterse la ochi cu mâinile și apoi dădu dintr-o dată cu pumnul de pervazu ferestrei. Trebuie să te lupți cu proprietarul pentru că proprietarul e alb! Trebuie să te lupți cu băiatul de la lift pentru că muistul e alb! Orice boschetar de pe Bowery se poate pișa pe tine pentru că nu aude, nu vede, nu poate să meargă și nu poate să fută – dar e alb!

— Rufus. Rufus. Dar ce zici de... Voi să spună: „Ce zici de mine, Rufus? Eu sunt alb”. Dar spuse: Rufus, nu sunt toți așa.

— Nu? Nu știam asta.

— Leona te iubește.

— Ea îi iubește așa de mult pe oamenii de culoare, zise Rufus, câteodată nu mai suport. Știi ce știe tipa aia despre mine. Singura chestie pe care o știe?

Își puse mâinile pe sex, brutal, ca și cum ar fi vrut să și-l smulgă și păru încântat să vadă că Vivaldo se cutremură. Se așeză din nou pe pat.

— Asta e tot.

— Cred că nu ești în toate mințile, zise Vivaldo. Dar frica îi făcu glasul să pară lipsit de convingere.

— Dar pentru mine e singura femeie din lume, adăugă Rufus, iar după un moment adăugă: ce căcat!

— O distrugi pe fata asta. Vrei chestia asta?

— Și ea mă distruge pe mine, zise Rufus.

— Păi. Și vrei chestia asta?

— Ce vor doi oameni unul de la celălalt, întreabă Rufus, când sunt împreună. Știi tu?

— Păi nu cred că vor să se scoată din minți unul pe celălalt. Asta știu.

— Atunci știi mai multe decât mine, zise Rufus ironic. Tu ce vrei când ești cu o fată?

— Ce vreau eu?

— Da, ce vrei?

— Păi, zise Vivaldo, încercând să-și stăpânească panica și să zâmbească. Vreau doar să mi-o trag, omule. Dar îl privi pe Rufus simțind cum lucruri teribile se agită în el.

— Da? Și Rufus îl privi curios, ca și cum s-ar fi gândit: „Deci așa fac albi chestia asta”. Asta e tot?

— Păi, și privi în jos, vreau ca gagică să mă iubească. Vreau să am dragostea ei. Vreau să fiu iubit.

Se lăsă tăcerea. Apoi Rufus întrebă:

— Ai reușit asta vreodată?

— Nu, zise Vivaldo, gândindu-se la fetele catolice și la curve. Cred că nu.

— Și cum faci să se întâmple? șopti Rufus. Ce faci? Privi spre Vivaldo, pe jumătate zâmbind. Ce faci?

— Cum adică ce fac? Încercă să zâmbească, dar știa ce voia să zică Rufus.

— Faci doar ce ți s-a zis? Îl trase pe Vivaldo de mânecă și glasul îi coborî. Tipa aia albă a ta, Jane, ți-a făcut vreodată muie?

„O, Rufus, îi veni să strige, încetează cu căcatul ăsta!” Și simți că ochii i se umplură de lacrimi. În același timp inima i se umplu de groază și simți cum rămâne fără sânge în figură.

— N-am avut o gagică atât de mișto, zise rapid, gândindu-se din nou la îngrozitoarele fete catolice cu care crescuse, la sora lui, la mama și la tatăl lui. Încercă să-și reamintească paturile prin care trecuse, dar mintea i se goli complet. Doar la curve, și în tăcerea care se lăsă simți că moartea stătea alături de el pe pat. Se holbă la Rufus.

Rufus râse. Se lăsă pe pat și răsă până când începură să-i curgă lacrimi din colțurile ochilor. Era cel mai urât răs pe care îl auzise Vivaldo și voia să-l scuture sau să-l pleznească pe Rufus, orice doar să-l facă să se oprească. Dar nu făcu nimic; își aprinse o țigară; avea palmele ude. Rufus se înecă, scuipă și se ridică. Își întoarse fața în agonie către Vivaldo pentru un moment. Apoi zise:

— Curve! Și începu din nou să râdă.

— Ce e așa amuzant? Întrebă încet Vivaldo.

— Dacă nu te prinzi, eu nu pot să-ți spun, zise Rufus. Se opri din răs și părea foarte treaz și neclintit.

— Toată lumea e pe trenul A – tu îl iei spre periferie, eu spre centru – e o nebunie. Apoi îl privi din nou pe Vivaldo cu ură. Zise: Leona se fute mai bine ca orice tipă pe care am avut-o. Nu e nimic ce nu facem.

— Nebunie, zise Vivaldo. Strivi țigara de podea. Începea să se enerveze. În același timp îi veni să râdă.

— Dar n-o să meargă, zise Rufus. N-o să meargă. Auziră sirenele peste canal; Rufus se apropie de fereastră. Ar trebui să mă car de aici. Aș face bine să mă car de aici.

— Păi atunci, pleacă. Ce mai aștepți? Pleacă și gata.

— Chiar o să plec, zise Rufus. O să plec. Vreau doar să o mai văd o dată pe Leona. Îl privi pe Vivaldo. Vreau doar să fiu iubit – să fiu supt, iubit – încă o dată.

— Știi, zise Vivaldo, nu prea mă interesează detaliile vieții tale sexuale.

Rufus zâmbi.

— Nu? Credeam că voi băieții albi aveți o chestie pentru cum ne-o tragem noi ciorile.

— Ei bine, zise Vivaldo, eu sunt altfel.

— Da, zise Rufus, sigur că ești.

— Vreau să fim prieteni, zise Vivaldo. Asta e tot. Dar tu nu vrei prieteni, nu-i așa?

— Ba vreau, zise încet Rufus. Vreau. Făcu o pauză; apoi adăugă încet, cu greu: Nu mă băga în seamă. Știu că ești singurul prieten pe care îl mai am pe lume, Vivaldo.

„Și de-asta mă urăști” se gândi Vivaldo, simțindu-se gol și neputincios și trist.

Vivaldo și Rufus stăteau acum tăcuți unul lângă celălalt, în fața vitrinei pizzeriei. Nu mai aveau multe să-și spună.

Își zisese ră tot ce era de zis – sau cel puțin Rufus o făcuse, iar Vivaldo ascultase. Prin ferestre se auzea slab muzica dintr-un club din apropiere, amestecându-se cu zumzetul exasperant și de neoprit al străzii. Rufus privea străzile cu o intensitate disperată și tristă, ca și cum ar fi așteptat-o pe Leona. Dar străzile o răpiseră. Fusese găsită, zisese Rufus, într-o noapte înghețată, pe jumătate dezbrăcată, căutându-și copilașul. Știa unde era, unde-i ascunseseră copilașul, știa casa, doar că nu-și amintea adresa.

Iar apoi, zisese Rufus, fusese dusă la Bellevue, iar el nu putuse să o scoată de acolo. Doctorii spusese ră că ar fi fost o crimă să o elibereze în grija celui care era motivul principal al crizei ei și care, pe deasupra, nu avea nici un drept legal asupra ei. Anunțaseră familia Leonei, iar fratele ei venise din sud și o luase pe Leona înapoi cu el. Acum era undeva în Georgia, uitându-se pe pereți undeva într-o cămăruță; și avea să rămână acolo pentru totdeauna.

Vivaldo căscă și se simți vinovat. Era obosit – obosit de povestea lui Rufus, obosit de efortul de a-l ajuta, obosit de prietenia cu el. Voia să se ducă acasă, să încuie ușa și să se culce. Era obosit de necazurile oamenilor reali. Voia să se întoarcă la oamenii inventați de el, ale căror probleme le putea suporta.

Dar era și el agitat și n-avea chef să se întoarcă acasă imediat, acum că tot ieșise.

— Hai să bem un păhărel înainte de culcare la Benno's, zise. Iar apoi, pentru că știa că lui Rufus nu-i prea plăcea să meargă acolo, adăugă: În regulă?

Rufus încuviință din cap, oarecum speriat. Vivaldo îl urmări, simțind cum sentimentele îi revin, iubirea pentru Rufus și părea de rău pentru el. Se întinse peste masă și îi lovi încet peste obraz.

— Haide, zise, n-are de ce să-ți fie teamă de nimeni.

Și aceste cuvinte, care îl făcură pe Rufus să pară și mai speriat, cu toate că un mic zâmbet îi juca pe colțurile

guri, îl făcură pe Vivaldo să simtă că orice avea să se întâmple deja începuse, că butonul fusese apăsător. Răsuflă ușurat, dorindu-și în același timp să-și retragă spusele. Veni chelnerul.

Vivaldo achită nota și ieșiră în stradă.

— E aproape Ziua Recunoștinței, zise dintr-o dată Rufus, nu știam asta. Râse. Curând va fi Crăciunul și apoi se termină anul. Se opri și ridică capul pentru a privi deasupra străzilor înghețate.

Un polițist stătea sub un felinar la un colț și dădea un telefon. Pe trotuarul de vizavi un tânăr își plimba câinele. Muzica de la club se stinse pe măsură ce se îndepărtau de el, mergând spre Benno's. O fată neagră masivă, simplă, care căra niște pachete, și un băiat ursuz cu ochelari alergau amândoi spre un taxi. Lumina galbenă de pe acoperiș se stinse și ușile se trântiră. Taxiul întoarse, înaintă spre Rufus și Vivaldo, iar pentru un moment felinarele luminară fețele cuplului tăcut dinăuntru.

Vivaldo își puse o mână pe după Rufus și îl împinse înaintea lui în barul lui Benno.

Barul era teribil de aglomerat. Erau acolo publicitari care beau shoturi duble de burbon cu votcă și gheață, studenți cu degetele ude alunecând pe sticlele de bere, singuratici care stăteau lângă ușă sau prin colțuri, privind femeile în trecere. Studenții, sclipind de ignoranță și înnebuniți de castitate, făceau eforturi disperate să atragă atenția femeilor, dar nu reușeau decât să-și atragă atenția unii altora. Câțiva bărbați le cumpărau de băut unor femei care se plimbau în continuu între tonomatul cu muzică și bar — și îi înfruntau prin zâmbete calibrate cu precizie undeva între dorință și dispreț. Cuplurile alb-negru stăteau strâns, mai aproape acum decât mai apoi, când aveau să se întoarcă acasă. Toate aceste scene erau camuflate într-un jargonul care mătura barul val după val; erau prinse într-o tăcere ca tăcerea unui ghețar. Doar tonomatul muzical vorbea, tocând seară de seară suspine de dragoste sincope și sintetice.

Ochii lui Rufus se obișnuiră cu greu cu lumina gălbuie, cu fumul și cu agitația. Locul îi părea teribil de ciudat,

ca și cum și l-ar fi amintit dintr-un vis. Recunoștea figurile, gesturile, vocile – din același vis; și, tot ca într-un vis, nimeni nu se uita la el, nimeni nu părea să și-l amintească. La o masă chiar lângă el stătea o fată cu care se distrase o dată sau de două ori, pe care chema Belle. Vorbea cu un băiat care se afla în fața ei, Lorenzo. Își dădu părul lung negru la o parte de pe ochi și îl privi în față pentru un moment, dar nu păru să-l recunoască.

O voce îi vorbi în ureche.

— Hei, Rufus! Când te-ai eliberat, omule?

Se întoarse către o față ciocolatie zâmbitoare, sub o clăie de păr aranjat care cădea neglijent în față. Nu-și putea aminti numele care se potrivea cu această figură. Nu-și putu aminti nici conexiunea pe care o avea cu această față.

— Da, sunt în regulă. Ce mai faci?

— Mă descurc, omule, trebuie să mă descurc, știi tu – ochii îi țâșniră ca două insecte răuvoitoare, părul săltă, buzele și fruntea ude. Vocea coborî și deveni o șoaptă. Am fost destul de varză o vreme, dar sunt în regulă acum. Am auzit că ai fost arestat, omule.

— Arestat? Nu, doar că am umblat mai mult prin cartier.

— Da? I-auzi, ce chestie. Își întoarse brusc capul spre ușă ca răspuns la o chemare pe care Rufus nu o auzise. Trebuie să mă car, mă așteaptă un tovarăș. Ne mai vedem prin zonă, frate.

Aerul rece invadă barul pentru un moment, iar apoi aburul și fumul se lăsară din nou peste toate.

Apoi, în timp ce stăteau acolo fără să reușească să-și comande nimic și fără să se poată hotărî dacă să rămână sau nu, din mijlocul mizeriei și al gălăgiei apărură Cass. Era foarte elegantă, toată în negru, cu părul auriu ridicat atent și dat pe spate. Într-o mână ținea o țigară și un pahar și arăta în același timp ca matroana experimentată care era și ca fetița pusă pe șotii care fusese.

— Ce faci aici? întrebă Vivaldo. Și îmbrăcată elegant pe deasupra. Ce se întâmplă?

— M-am plictisit de bărbată-miu. Îmi caut un tip nou. Dar cred că n-am venit la magazinul potrivit.

— S-ar putea să fie nevoie să aștepți o lichidare de stoc, zise Vivaldo.

Cass se întoarce spre Rufus și îi puse o mână pe braț.

— Mă bucur că te-ai întors, zise. Ochii ei mari căprui priviră direct într-ai lui. Ești în regulă? Ne-a fost dor de tine tuturor.

El se feri imediat de atingerea ei și de vocea ei. Voia să-i mulțumească; nu spuse **nimic**, dând doar **din** cap și încercând să zâmbească.

— Sunt bine, Cass. Și adăugă: Mă bucur și eu că m-am întors.

Ea zâmbi.

— Știi ce mă gândesc de fiecare dată când te văd? Că noi doi semănăm foarte mult. Se întoarce din nou spre Vivaldo. Nu o văd nicăieri pe iubita ta mai în vârstă. Îți cauți o femeie nouă? Dacă da, atunci nici tu n-ai venit unde trebuie.

— N-am văzut-o pe Jane de o groază de vreme, zise Vivaldo, și ar fi o idee bună să nu ne mai vedem niciodată. Dar păru tulburat.

— Săracul Vivaldo, zise Cass. După un moment râseră amândoi. Haide în spate cu mine. Richard e acolo. O să se bucure să te vadă.

— Nu știam că voi călcați prin bomba asta. V-a devenit insuportabilă fericirea domestică?

— În seara asta sărbătorim. Richard tocmai și-a vândut romanul.

— Nu!

— Da. Da. Nu e minunat?

— Măi să fie! zise Vivaldo, părând puțin șocat.

— Haide, zise Cass. Îl luă pe Rufus de mână, Vivaldo o luă înaintea lor și începură să-și facă loc spre partea din spate a barului. Se împleticiră pe scări până în încăperea din spate. Richard stătea singur la o masă, fumându-și pipa.

— Richard, strigă Cass, uite cine s-a întors din morți!

— Trebuia să-i lași să putrezească, zâmbi strâmb Richard. Haide, așezați-vă. Mă bucur să vă văd.

— Și noi ne bucurăm să te vedem, zise Vivaldo și se așează. El și Richard rânjiră unul la celălalt. Apoi Richard se uită la Rufus, scurt și intens, iar apoi privi în altă parte. Poate că Richard nu-l plăcuse niciodată pe Rufus atât de mult ca ceilalți, iar acum probabil îl învinuia pentru Leona.

În încăperea din spate era puțin aer și își simțea propriul miros; își dori să fi făcu un duș acasă la Vivaldo. Se așează.

— Deci, zise Vivaldo, l-ai vândut! Dădu capul pe spate și izbucni într-un râs subțire și miorlăit. L-ai vândut. Asta e super, dragule. Cum te simți?

— Am tras de timp cât am putut, zise Richard. Le-am tot zis că prietenul meu bun Vivaldo o să treacă pe la mine și o să se uite peste el pentru mine. Și ei au zis „Vivaldo, ăla? E poet, frate, e un boem! N-ar citi un roman polițist nici dacă ar fi scris de Dumnezeu din ceruri.” Așa că dacă n-ai venit, dragule, m-am gândit că probabil au dreptate și a trebuit să li-l dau.

— La dracu, Richard, îmi pare rău de chestia asta. Am fost așa de prins.

— Da, știu. Hai să bem ceva. Tu, Rufus. Ce mai faci zilele astea?

— Încerc să-mi revin, zise Rufus zâmbind. Richard era de treabă, își zise, dar în sinea lui îl acuză de lașitate.

— Nu te simți prost, zise Cass. Noi încercăm de ani de zile să ne revenim. Și uite unde am ajuns. Ești în compania potrivită. Își lăsă capul pe umărul lui Richard. El o mângâie pe păr și își luă pipa din scrumieră.

— Nu cred că e doar un roman polițist, zise gesticulând cu pipa. Adică, nu văd de ce n-ai putea face ceva destul de serios sub forma unei povești despre o crimă. Am fost fascinat dintotdeauna de asta, de fapt.

— Nu aveai o părere prea bună despre ele pe vremea când ne predai nouă Engleză în liceu, zise Vivaldo cu un zâmbet.

— Ei, eram mai tânăr decât ești tu acum. Ne schimbăm, băiete, creștem! Chelnerul intră în sală arătând ca și cum s-ar fi întrebat pe ce lume e, iar Richard îl strigă. Hei, murim de sete aici! Se întoarse spre Cass. Mai vrei ceva de băut?

— O, da, zise ea, acum că au venit și amicii noștri. Să ne distrăm cât putem în seara asta. Doar că eu sunt o bețivă visătoare. Te deranjează că stau cu capul pe umărul tău?

— Să mă deranjeze? Râse. Se uită la Vivaldo. Auzi, să mă deranjeze! De ce crezi că m-am omorât încercând să am succes? Se aplecă și o sărută și pe figura lui de băiat apărură o determinare, o tandrețe și o pasiune care-l făcură să arate teribil de galant. Poți să stai cu capul pe umărul meu oricând poțeste. Oricând, dragă. La asta sunt buni umerii mei. Și o mângâie din nou pe păr, cu mândrie, în timp ce chelnerul dispăru cu paharele goale.

Vivaldo se întoarse spre Richard.

— Când pot să-ți citesc și eu romanul? Sunt invidios. Vreau să aflu dacă am și de ce.

— Ei, dacă o iei în felul ăsta, măgarule, poți să ți-l cumperi de la librărie când o să apară.

— Sau să-l împrumuți de la bibliotecă, sugeră Cass.

— Nu, serios, când pot să-l citesc. Astă seară? Măine? Cât e de lung?

— Are peste trei sute de pagini, zise Richard. Treci pe la noi mâine și poți să te uiți peste el atunci. Și îi zise lui Cass: E și ăsta un fel de a-l aduce pe acasă. Apoi: Chiar nu mai vii pe la noi ca înainte – s-a întâmplat ceva? Pentru că noi încă te iubim.

— Nu, nu s-a întâmplat nimic, zise Vivaldo. Ezită pentru un moment. Am fost cu Jane și apoi ne-am despărțit și – nu știu. Scrisul nu mergea prea bine și – se uită la Rufus – tot felul de alte chestii. Beam prea mult și umblam aiurea după curvășărie când ar fi trebuit să fiu serios, ca tine, și să-mi termin romanul.

— Cum merge romanul?

— O, încet, privi în jos și luă o gură din băutură. Nu prea mă pricep la scris.

— Aiurea, zise Richard, vesel.

Părea să fi devenit din nou profesorul de limba și literatură engleză pe care Vivaldo îl adulase, prima persoană care îi spusese ce trebuia să audă și primul care îl luase pe Vivaldo în serios.

— Mă bucur, zise Vivaldo, mă bucur teribil că ai reușit să termini și că a ieșit așa de bine, serios. Și sper să faci o groază de bani.

Rufus își aminti de după-amiezele și serile de pe scenă, când oamenii veneau la el să-și reverse aprecierea și să-i profetească că va face lucruri mari. Pe atunci îl enervaseră. Și totuși cum și-ar mai fi dorit acum să fie din nou acolo, să se uite cineva la el așa cum Vivaldo se uita acum la Richard.

Și îl privi pe Vivaldo, pe fața căruia care se luptau afecțiunea și ceva rece și speculativ. Se bucura de succesul lui Richard, dar poate că și-ar fi dorit să fi fost al lui; și în același timp se întreba cât de mare era acest succes. Și Rufus fusese privit în același fel. Se întreba de unde venea această forță pe care o admirau. Se întreba vag cum o putea suporta el, dacă nu o să-l omoare poate curând.

Vivaldo coborî privirea spre pahar și aprinse o țigară. Rufus păru dintr-o dată foarte obosit. O fată înaltă, foarte drăguță, bine îmbrăcată — părea să fie un model din oraș — intră în cameră, se uită în jur, apoi privi cu atenție spre masa lor. Se opri un moment, apoi porni.

— Sper că pe mine mă cauți, strigă Vivaldo.

Fata se întoarse și râse.

— Ai noroc că nu te pe tine te caut! Avea un râs plăcut și un vag accent sudist. Rufus se întoarse să o privească în timp ce ea urcă grațios pe scări și dispăru în barul aglomerat.

— Hai că ai cucerit-o, bătrâne, du-te după ea, zise Rufus.

— Nu, zise Vivaldo zâmbind, mai bine o las în pace. Rămase cu privirea ațintită la ușa pe care dispăruse fata. E drăguță, nu-i așa? zise mai mult pentru sine, dar și pentru ceilalți. Se uită din nou spre ușă, foindu-se în scaun, iar apoi dădu pe spate ce-i mai rămăsese din băutură.

„Nu te opri din cauza mea”, ar fi dorit să-i spună Rufus, dar nu zise nimic. Se simțea negru, împuștit, tâmpit. Și-ar fi dorit să fie la kilometri depărtare sau mort. Se tot gândea la Leona; gândul îi venea în valuri, ca durerea de dinți sau ca o rană infectată. Cass se ridică de la locul ei și veni

să se așeze lângă el. Se uită țintă la el, iar el se sperie de simpatia care i se citea pe față. Se întrebă ce o făcea să pară așa, ce amintiri și experiențe ar fi putut avea. Singura explicație pentru felul în care se uita la el era că știa lucruri pe care el nu-și imaginase vreodată că le putea ști o fată precum Cass.

— Ce face Leona? Întrebă. Unde e acum? Și nu-și dezlipi privirea de pe figura lui.

Nu voia să răspundă. Nu voia să vorbească despre Leona — și totuși nu putea să vorbească despre nimic altceva. Pentru un moment o urî pe Cass; iar apoi spuse:

— E într-un azil — undeva în sud. Ai ei au venit și au luat-o de la Bellevue. Nici nu știu unde e.

Cass nu zise nimic. Îi oferă o țigară, o aprinse și își aprinse și ea una.

— L-am văzut pe fratele ei odată. Trebuia să-l văd. L-am obligat să ne vedem. M-a scuipat în față, mi-a zis că m-ar fi omorât dacă eram la ei.

Își sterse fața cu batista pe care i-o împrumutase Vivaldo.

— Dar eu mă simțeam deja ca și mort. Nu mă lăsau să o văd. Nu eram rude și nu aveam nici un drept să o văd.

Se făcu liniște. Își aminti pereții spitalului, albi; uniforme și fețele doctorilor și ale asistentelor, alb pe alb. Și fața fratelui Leonei, albă, cu sângele suindu-i-se la cap și venind la suprafață, pe sub piele, roșu, gros, înveninat, chemat de dușmanul lui de moarte. Dacă ar fi fost înapoi în sud, sângele lui și cel al dușmanului lui ar fi țâșnit și s-ar fi amestecat pe pământul nepăsător, sub soarele indiferent.

— Cel puțin, zise Cass în cele din urmă, nu aveți copii. Slavă domnului!

— Ea are, acasă în sud, zise el. I-au luat copilul. Apoi adăugă: Din cauza asta venise în nord. Și își aminti de seara în care se cunoscuseră.

— Era o fată bună, zise Cass. Îmi plăcea de ea.

Rufus nu zise nimic. Îi auzi pe Vivaldo zicând:

— ... dar nu știu niciodată ce să fac când nu lucrez.

— Știi și singur ce ai de făcut. Doar că n-ai cu cine.

Îi auzi râzând, iar hohotele lor de râs îl sfredeliră ca un burghiu.

— Oricum, zise Richard, nimeni nu poate să lucreze tot timpul.

Cu colțul ochiului Rufus îl văzu pe Richard împungând masa cu paiul.

— Sper că nu o să stai degeaba și să te învinovățești prea mult, zise Cass. Sau prea mult timp. Nu rezolvi nimic cu asta.

Își puse o mână pe mâna lui. El o privi. Cass zâmbi. Când o să fii mai bătrân o să îți dai seama, cred, că toți comitem crimele noastre. Treaba e să nu minți în legătură cu ele – să încerci să înțelegi ce ai făcut și de ce ai făcut-o. Se aplecă spre el, cu ochii căprui strălucind sub părul blond care, în căldură, în întuneric, stătea în franjuri umede deasupra frunții. În felul ăsta poți începe să te ierți.

— Asta e foarte important, continuă Cass. Dacă nu te poți ierta pe tine însuși, nu o să poți ierta pe nimeni altcineva și o să continui să comiți mereu aceleași păcate.

— Știu, bâigui Rufus, fără să se uite la ea, aplecat deasupra mesei, cu pumnii strânși unul lângă altul. De la distanță, dinspre tonomat, auzi o melodie pe care o cântase adesea. Se gândi la Leona. Nu putea să uite privirea ei. Știu, repetă, deși nu știa de fapt. Nu știa de ce femeia asta îi vorbea în felul ăla, ce încerca să-i spună.

— Ce-ai de gând să faci? îl întreabă grijuliu.

— O să încerc să mă adun, zise, și să mă întorc la lucru.

Dar i se părea greu de căzut că va mai lucra vreodată, că va mai cânta vreodată la baterie.

— Ți-ai văzut familia? Cred că Vivaldo s-a întâlnit cu sora ta de vreo două ori. E foarte îngrijorată pentru tine.

— O să mă duc pe acolo, zise el, n-am vrut să mă duc arătând în halul ăsta.

— Nu le pasă cum arăți, zise ea repede. Mie nu-mi pasă cum arăți. Mă bucur doar să văd că ești în regulă – și eu nu-ți sunt nici măcar rudă.

Se gândi, destul de uimit „Așa e” și se întoarse din nou să o privească, zâmbind puțin și gata să-i dea lacrimile.

— Întotdeauna te-am considerat o persoană foarte plăcută. Îi lovi încet pe braț și îi împinse o bancnotă mototolită în mână. Poate te-ar ajuta să te vezi și tu în felul ăsta.

— Hei, bătrânico, o strigă Richard, vrei să mergem acasă?

— Presupun că da, zise ea și căscă. Cred că am sărbătorit destul seara asta, cartea asta.

Se ridică și se întoarce pe partea ei de masă și începu să-și strângă lucrurile. Lui Rufus îi fu brusc teamă să o vadă plecată.

— Pot să vin curând să te văd? întrebă zâmbind.

Cass îl fixă de pe partea cealaltă a mesei.

— Chiar te rog. Curând.

Richard își goli pipa și o puse în buzunar, uitându-se în jur după chelner. Vivaldo se uita la ceva, la cineva, chiar în spatele lui Rufus și brusc păru gata să sară din scaun.

— Ei, uite-o pe Jane, zise în sfârșit pierdut, iar Jane se apropie de masă. Avea părul gri scurt pieptănat cu grijă, ceea ce era neobișnuit, și purta o rochie neagră, ceea ce era de asemenea neobișnuit. Vivaldo era probabil singura persoană de acolo care o văzuse altfel decât în blugi și bluză.

— Salut tuturor, zise și zâmbi cu zâmbetul ei strălucitor și ostil. Se așeză. Nu v-am mai văzut pe niciunul dintre voi de luni de zile.

— Mai pictezi? Întrebă Cass. Sau te-ai lăsat de asta?

— Am muncit pe brânci, zise Jane, uitându-se în continuare prin jur și evitând ochii lui Vivaldo.

— Pare să-ți facă bine, murmură Cass și-și puse haina.

Jane se uită la Rufus, părând că începe să se simtă mai în apele ei.

— Cum o mai duci, Rufus?

— Foarte bine, zise el.

— Cu toții ne-am irosit timpul, zise Richard, dar tu pari să fi fost fată cuminte și nici nu ai pierdut nopțile.

— Arăți super, zise Vivaldo scurt.

Pentru prima dată se uită drept la el.

— Da? Cred că m-am simțit destul de bine. Am băut mai puțin, zise, râzând puțin prea tare și privind în jos. Richard îi plăti chelnerului și se ridică, cu paltonul pe braț. Plecați?

— Trebuie, zise Cass, suntem un cuplu de oameni plicticoși, netaleantați și bătrâni. Cass trase cu ochiul spre Rufus, și zise: Ai grijă de tine, odihnește-te. Îi zâmbi. El își dori să facă ceva să prelungească zâmbetul, momentul, dar nu zâmbi înapoi, dădu doar din cap. Cass se întoarse către Jane și Vivaldo. La revedere, copii. Ne vedem curând.

— Sigur, zise Jane.

— Vin mâine pe la voi, zise Vivaldo.

— Te aștept, zise Richard, să nu mă dezamăgești. La revedere, Jane.

— Salut.

— Salut.

Plecară și apoi rămaseră doar Jane, Rufus și Vivaldo.

Nu m-ar deranja să intru la pușcărie, dacă n-ar trebui să stau atât de mult acolo...

Scaunele lăsate goale de cei plecați stăteau acum ca o prăpastie între Rufus și fata și băiatul alb.

— Hai să mai bem ceva, zise Vivaldo.

Dacă n-ar trebui...

— Fac eu cinste, zise Jane. Am vândut un tablou.

— Serios?

— Pe o groază de bani. Probabil de-asta eram într-o dispoziție așa de proastă ultima dată când ne-am văzut — nu-mi mergea așa de bine.

— Chiar că erai într-o dispoziție proastă.

Nu m-ar deranja să intru la pușcărie...

— Tu ce bei, Rufus?

— O să iau un scotch, cred.

Dar trebuie să stau acolo...

— Îmi pare rău, spuse ea, nu știu de ce sunt așa scârbă.

— Bei prea mult. Hai să bem doar un pahar aici. Și apoi te conduc acasă.

Îi aruncară amândoi o privire rapidă lui Rufus.

Atâta timp...

— Mă duc la budă, zise Rufus. Comandă-mi și mie un Scotch cu gheață.

Ieși din camera din spate în barul zgomotos. Rămase în ușă pentru un moment, privind la băieți și fete, bărbați și femei, închizând și deschizând gurile ude, cu fețele transpirate și palide, cu mâinile încleștate pe pahare sau pe sticlă,

trăgând de o mânecă, un cot, apucând aerul. Flăcări mici se aprindeau tot timpul din loc în loc și se deplasau prin păturile mișcătoare de fum. Registrul de bani suna iar și iar. Un bodyguard uriaș stătea la intrare, urmărind totul, iar un altul se plimba prin jur, debarasând mesele și aranjând scaunele la loc. Doi băieți, unul într-o cămașă roșie, părând spaniol, și un altul în maro, părând danez, stăteau lângă tonomat și vorbeau despre Frank Sinatra.

Rufus se uita la o fată micuță blondă care purta o bluză deschisă, cu dungi și o fustă largă, cu o curea mare de piele și o cataramă lucioasă de aramă. Purta pantofi joși și ciorapi negri înalți. Bluza era destul de lăsată cât să-i vadă puțin din sâni; ochii urmăreau linia până la sfârcurile pline, care împungeau agresiv înainte; în gând îi cuprinse cu mâna talia, îi mângâie buricul și îi desfăcu cu putere coapsele. Vorbea cu o altă fată. Simți că cineva o privea și se întoarse spre el. Ochii li se întâlniră. Se întoarse și intră în budă. Mirosea a mii de călători, oceane de pișat, tone de fiere și vomă și căcat. Șuvoiul lui se adăugă oceanului, în timp ce ținea cea mai disprețuită parte din sine însuși între două degete. *Dar trebuie să stau acolo atât de mult...* Se uită la oribila istorie improșcată cu furie pe pereți – numere de telefon, puli, țâțe, coaie, pizde, scrijelite cu ură pe pereți. *Sugi pula. Îmi place să fiu biciuit. Vreau o pulă beton în cur. Afară cu evreii. Moarte negrilor. Sug pula.*

Își spală mâinile cu grijă, le uscă pe ruloul jegos și intră în bar. Cei doi băieți erau încă la tonomat, fata cu bluza descheiată încă vorbea cu prietena ei. Trecu prin bar către intrare și apoi în stradă. Apoi băgă mâna în buzunar să vadă ce îi pusese Cass în palmă. Cinci dolari. Ei, asta avea să-l țină până dimineață. O să-și ia o cameră la Y.

Traversă Sharedan Square și merse încet pe West Fourth Street. Barurile începeau să se închidă. Oamenii stăteau în fața ușilor, încercând în zadar să mai intre sau doar amânând să se întoarcă acasă; în ciuda frigului, pe sub felinare pierdeau vremea vagabonzii. Se simțea atât de diferit de ei, în timp ce trecea încet, cum ar fi fost diferit de un gard, o casă de țară, un copac, văzute de pe fereastra unui tren, apropiindu-se din ce în ce mai mult, detaliile schimbându-se în fiecare secundă și ochii observându-le, apoi lovind în geam cu nerăbdarea unui mesager

sau a unui copil, apoi îndepărtându-se, micșorându-se, dispărând pentru totdeauna. *Gardul acela mai are puțin și cade*, s-ar fi putut gândi când trenul se repezea spre el, sau *Casa aceea ar trebui zăugară* sau *Copacul ăla e mort*. Într-o secundă, dispărând într-o secundă – nu era gardul lui, casa lui sau copacul lui. Și acum, în trecere, recunoscuse fețele, corpurile, posturile și se gândi. *Asta e Ruth*. Sau *Asta e Lennie bătrânul*. *Al dracu', iar e varză de fumat*. Era foarte liniște.

Trecu de Cornelia Street. Eric locuise cândva acolo. Văzu din nou apartamentul cu lămpile în colțuri, pe Eric în lumină, cu cărțile peste tot în jur și patul nefăcut. Eric – iar acum era pe Sixth Avenue, cu semafoarele și farurile taxiurilor luminând în jurul lui. Două fete și doi băieți, albi, stăteau pe colțul opus, așteptând să se schimbe lumina semaforului. Vreo cinci bărbați, într-o mașină foarte lucioasă, trecură pe lângă ei și le strigară ceva. Apoi cineva se apropie de umărul lui, un băiat tânăr alb cu o șapcă vag militară pe cap și o jachetă neagră de piele. Se uită la Rufus cu o ostilitate intensă, apoi porni mai departe pe Avenue, mișcându-și dosul ca pe un steag. Privi înapoi, se opri sub firma unui cinematograf. Semaforul se schimbă. Rufus și cele două cupluri porniră unii către ceilalți, se întâlniră în mijlocul drumului și trecură mai departe – doar că una dintre fete îl privi cu un fel de uimire plină de milă în ochi. „Bine, cățea” Porni spre Eighth Street fără nici un motiv; nu făcea decât să amâne călătoria cu metroul.

Apoi se opri în capul scărilor de la metrou și privi în jos. Ca prin minune, mai ales la ora aceasta, nu era nimeni pe scări, erau complet goale. Se întrebă dacă bărbatul de la ghișeu i-ar schimba bancnota de cinci dolari. Începu să coboare. Apoi, în timp ce bărbatul îi dădu restul și se îndreptă spre barele de la trecere, veniră alți oameni, grăbindu-se zgomotoși, trecând de el de parcă ar fi fost înotători, iar el un simplu stâlp ieșind din apă. Apoi ceva începu să se trezească în el, ceva nou; se simți și mai distant și îl duru mai tare. Oamenii se grăbeau către platformă, către șine. În timp ce mergea în spatele mulțimii își aminti ceva la care nu se mai gândise de mulți ani, ceva la care nu încetase să se gândească. Platforma de metrou era un loc periculos – crezuse asta dintotdeauna, cobora către peronul

de așteptare; pe când era un băiețel stătuse pe platformă lângă mama lui și nu îndrăznea să-i dea drumul la mână. Iar acum stătea singur pe platformă lângă toți oamenii aceștia, fiecare dintre ei singur, și aștepta metroul cu calm, așa cum fusese învățat.

Dar dacă ceva, undeva, s-ar fi stricat, iar luminile galbene s-ar fi stins și nimeni n-ar mai fi putut să vadă marginea platformei? Dacă grinzile acelea ar fi căzut? Văzu trenul în tunel, alergând pe sub apă, cu conducătorul ieșindu-și din minți, incapabil să descifreze luminile, cu șinele lucind și țâșnid aiurea înainte pentru totdeauna, fără ca trenul să mai oprească vreodată și auzi oamenii strigând și ferestrele și ușile pocnindu-se unele de celelalte cu toată furia acumulată în viețile lor nenorocite, rămase fără nimic altceva în afară de crimă, rupând-se în bucăți și împrôscând cu sânge și bucurie – pentru prima oară bucurie, după o ispășire în lanțuri atât de lungă, sărind ca să uimească lumea, să o uluiască din nou. Ori, trenul din tunel, apa de afară, electricitatea oprindu-se, zidurile căzând și apa, nu ridicându-se ca un potop, dar spărgând ca un val reclamele de deasupra acestor oameni, umplându-le gurile în timp ce țipă, umplându-le ochii, trăgându-le hainele de pe ei și descoperindu-le intimitatea care, de acum, rămânea apei. Se putea întâmpla. Se putea întâmpla; iar lui i-ar fi plăcut să vadă asta întâmplându-se, chiar dacă ar fi pierit și el. Veni metroul, acoperind uriașa cicatrice a șinelor. Se urcară cu toții înăuntru, stând în vagonul luminat care nu era nici pe departe gol și care s-ar fi putut umple până la vârf de oameni înainte să ajungă foarte departe în oraș, și stăteau jos sau în picioare, transformând fiecare centimetru din spațiul pe care îl ocupau în celule de izolare.

Trenul se opri la Fourteenth Street. Stătea lângă fereastră și privea câțiva oameni urcându-se. Printre ei se afla o fată de culoare care semăna cu sora lui, dar care se uită la el și apoi în altă parte și se așeză cât mai departe de el posibil. Trenul înainta prin tunel. Următoarea oprire era Thirty-fourth Street, stația lui. Mai mulți oameni se urcară; privi stația îndepărtându-se. Forty-second Street. De data aceasta se urcară o mulțime de oameni, unii dintre ei cu

hârtii în mână, și nu mai rămaseră locuri libere. Un bărbat alb se sprijinea de o curea lângă el. Rufus simți că îi vine să verse.

La stația Fifty-ninth Street se urcară și mai mulți oameni, iar unii fugiră de-a lungul platformei către legătura locală. Mulți albi și mulți negri, legați împreună în timp și spațiu, legați de istorie, toți grăbindu-se. Grăbindu-se să scape unii de ceilalți, se gândi, dar nu o să reușim niciodată. Suntem futuți de-a binelea. Apoi ușile se trântiră cu un zgomot puternic care-l făcu să tresară. Trenul, ca un câpcăun care protestează din pricina poverii prea grele, ca și cum ar fi protestat în legătură cu apropierea unor buci albe de un genunchi negru, gemu, scrâșni și roțile pădură să scrijelească șinele cu un sunet sfâșiat. Apoi începu să se miște spre centru, unde mulțimile se răspândesc și încărcătura devine mai ușoară. Luminile țâșniră și trecură pe lângă ei în timp ce depășiră alte platforme unde oamenii așteptau alte trenuri. Apoi tunelul le rămase doar lor. Trenul se repezi în întuneric cu un abandon falic, în întunericul care se deschise ca să-l primească, deschis, deschis, întreaga lume zguduindu-se de această împreunare. Apoi, când păru că zgomotul și mișcarea nu o să se oprească niciodată, dădură peste luminile intense ale stației de pe 125th Street. Trenul gemu și suflă și se opri. Crezuse că o să coboare acolo, dar urmări oamenii ducându-se către uși, văzu ușile deschizându-se, apoi îi urmări plecând. Majoritatea erau negri. Crezuse că o să se dea jos acolo și o să se ducă acasă; dar o urmări pe fata care îi amintea de sora lui în timp ce trecea tăcută pe lângă oamenii albi, o văzu oprindu-se pentru un moment pe platformă înainte de a se îndrepta către scări. Dintr-o dată știu că nu avea să se mai întoarcă niciodată acasă.

Metroul se puse în mișcare, pe jumătate gol acum; cu fiecare oprire deveni mai ușor, în curând albi care rămăseseră începură să se uite ciudat la el. Le simțea privirile, dar se simțea la mare depărtare de ei. *You took the best. So why not take the rest?* Coborî la stația denumită după podul construit pentru a-l onora pe părintele patriei lui³.

³ Stația George Washington. (n.tr)

Urcă scările și ajunse pe străzi, care erau goale. Clădirile de apartamente, cu luminile stinse, se conturau pe cerul întunecat și păreau să-l privească, păreau să-l strivească. Podul era aproape deasupra capului lui, insuportabil de înalt, dar încă nu vedea apa. O simțea, o putea mirosi. Se gândi că nu înțelesese niciodată până atunci cum un animal putea mirosi apa. Dar era acolo, dincolo de autostrada pe care treceau în viteză mașinile.

Apoi ajunse pe pod și se uită peste el, în jos. Farurile mașinilor de pe autostradă păreau să scrie un mesaj nesfârșit, cu o viteză teribilă, într-o grafie fină și ilizibilă. Se vedeau luminile palide de pe țărmul Jersey-ului și din loc în loc câte un neon care făcea reclamă pentru ceva ce cineva avea de vândut. O luă încet la pas către centrul podului și observă că, de la această înălțime orașul, care fusese atât de întunecat în timp ce îl traversa, părea să fie acum în flăcări.

Se opri la mijlocul podului, îi era extrem de frig. Ridică ochii spre cer. Se gândi „Bulangiule, morții mă-tii de bulangiu. Eu nu sunt copilul tău?” Începu să plângă. Ceva în Rufus care nu se putea rupe îl scutură ca pe o păpușă de cârpe și îi umplu fața de apă sărată și gâtul și nările de durere. Știu că durerea nu va înceta. Nu se mai putea întoarce în oraș vreodată. Capul îi căzu ca și cum l-ar fi lovit cineva și se uită din nou la apă. Era frig, iar apa ar fi fost înghețată.

El era negru, iar apa era neagră.

Se ridică în mâini pe balustradă, se ridică cât de mult putu și se aplecă cât de departe putu în față. Vântul trase de el, de cap și de umeri, în timp ce ceva urlă în el. *De ce? De ce?* Se gândi la Eric. Brațele încordate amenințau să cedeze. *Nu o să reușesc în felul ăsta.* Se gândi la Ida. Șopti „*Îmi pare rău, Leona*”, iar apoi îl luă vântul, se simți căzând cu capul în jos, cu vântul, stelele, luminile și apa strânse toate laolaltă, *în regulă*. Simți un pantof zburând pe lângă el, nu avea nimic în jur, doar vântul, *în regulă, bulangiule, Dumnezeule atotputernic muist, vin la tine.*

2

Ploua. Cass stătea pe podea în sufragerie, cu ziarele de duminică și cu o cană de cafea. Încerca să se hotărască care fotografie a lui Richard ar fi arătat mai bine pe prima pagină a secțiunii de recenzii de carte. Sună telefonul.

— Alo?

Auzi pe cineva trăgând aer în piept și o voce vag familiară.

— Cass Silenski?

— Da.

Se uită la ceas, întrebându-se cine ar putea fi. Era zece și jumătate și era singura trează din casă.

— Păi, zise vocea rapid, nu știu dacă mă mai ții minte, dar ne-am întâlnit o dată, în centru, într-un club de noapte în care lucra Rufus. Sunt sora lui – Ida. Ida Scott.

Își amintea o fată foarte tânără, frapantă, foarte neagră, care purta un inel în formă de șarpe cu ochii de rubin.

— A, da, sigur. Te țin minte foarte bine. Ce faci?

— Eu sunt bine. În fine – cu un mic răs sec – poate că nu așa de bine. Încerc să dau de fratele meu. Am sunat acasă la Vivaldo toată dimineața, dar nu e acasă – aici vocea făcu un efort să nu tremure, să nu se cedeze – așa că v-am sunat pentru că m-am gândit că poate l-ați văzut, pe Vivaldo adică, sau poate îmi poți spune cum să dau de el. Iar acum vocea plângea. Nu l-ați văzut, nu? Sau pe fratele meu?

Auzi sunete venind dinspre camera copiilor.

— Te rog nu-ți face atâta sânge rău, zise Cass. Nu știu unde e Vivaldo în dimineața asta, dar pe fratele tău l-am văzut aseară. Și era în regulă.

— L-ai văzuse aseară?

— Da.

— Unde l-ai văzut? Pe unde era?

— Am băut împreună vreo două pahare la Benno's. Apoi îşi aminti expresia lui Rufus şi simţi o îngrijorare surdă, involuntară.

— Am vorbit puţin. Părea în regulă.

— Oh, vocea se umplu de uşurare şi o făcu pe Cass să-şi amintească zâmbetul fetei — abia aştept să pun mâna pe el! Apoi: Nu ştii unde s-a dus? Unde stă?

Sunetele din dormitor sugerau că Paul şi Michael se luaseră la bătaie.

— Nu ştiu. „Ar fi trebui să-l întreb”, se gândi. Vivaldo trebuie să ştie, erau împreună, i-am lăsat împreună. Auzi — Michael ţipa şi începu să plângă, aveau să-l trezească pe Richard — Vivaldo o să treacă pe aici după-amiază. De ce nu vii şi tu?

— La ce oră?

— Păi, pe la trei jumătate-patru. Ştii unde locuim?

— Da. Da, o să vin. Mulţumesc.

— Te rog nu-ţi face prea multe griji. Sunt sigură că totul va fi în regulă.

— Da, mă bucur că v-am sunat.

— Pe curând, atunci.

— Bine, la revedere.

— La revedere.

Cass fugi în dormitorul copiilor şi îi găsi pe Paul şi pe Michael rostogolindu-se furioşi pe podea. Michael era deasupra. Îl trase în picioare. Paul se ridică încet, privind sfidător şi ruşinat. El avea unsprezece ani, până la urmă, iar Michael doar opt.

— Ce e cu gălăgia asta?

— A încercat să-mi ia tabla de şah, zise Michael.

Cutia, tabla şi piele de şah erau împrăştiate pe ambele paturi şi prin toată camera.

— Nu-i adevărat, zise Paul, şi se uită la maică-sa. Încercam doar să-l învăţ cum se joacă.

— Tu nu ştii cum se joacă, zise Michael; acum că era maică-sa în cameră, îşi trase nasul tare de câteva ori şi începu să-şi adune posesiile.

Paul știa să joace – sau știa, oricum, că șahul e un joc ale cărui reguli trebuie învățate. Juca din când în când cu tatăl lui. Dar îi plăcea și să-și chinuie fratele, care prefera să inventeze povești despre piesele de șah și să le plimbe pe tablă. Pentru asta, bineînțeles, nu avea nevoie de un partener. Pe Paul îl enerva întotdeauna să îl vadă pe Michael jucându-se cu tabla veche și spartă de șah.

— Nu contează, zise Cass, știi că e jocul de șah al lui Michael și poate să facă cu el ce vrea. Acum haide, vino, spală-te și îmbracă-te.

Intră în baie ca să-i supravegheze în timp ce se spălau și apoi să-i îmbrace.

— S-a trezit tati? Vru să știe Paul.

— Nu, doarme. E obosit.

— Pot să mă duc să-l trezesc?

— Nu, nu astăzi. Stai locului.

— Dar nu mănâncă de dimineață? întrebă Michael.

— O să mănânce când se trezește, răspunse ea.

— Nu mai mâncăm micul dejun niciodată împreună, zise Paul. De ce nu pot să mă duc să-l trezesc?

— Pentru că ți-am zis eu să n-o faci, zise ea. Intrară în bucătărie. Putem să mâncăm noi împreună, dar tatăl tău are nevoie să doarmă.

— Mereu doarme, zise Paul.

— Ați stat afară până foarte târziu ieri seară, zise timid Michael.

Era o mamă destul de imparțială, sau încerca să fie; dar uneori farmecul timid al lui Michael o înduioșa într-un fel în care prezența mai directă și mai calculată a lui Paul rareori reușea.

— Ce-ți pasă ție? Zise ea și îi ciufuli părul blond-roșcat. Și oricum, de unde știi tu? Se uită la Paul. Pun pariu că femeia aia v-a lăsat să stați cât vreți. La ce oră v-ați dus la culcare azi-noapte?

Tonul ei, însă, îi raliase imediat împotriva femeii. Femeia era bunul lor comun, dar aveau mai multe în comun între ei decât cu ea.

— Nu așa de târziu, zise Paul serios. Îi făcu cu ochiul fratelui lui și începu să mănânce.

Cass se abținu să zâmbască.

— Cât era ceasul, Michael?

— Nu știu, zise Michael, dar era *foarte* târziu.

— Dacă femeia aia v-a lăsat să stați un minut peste zece...

— O, nu era *atât* de târziu, zise Paul.

Renunță, își mai turnă o cană de cafea și îi privi cum mănâncă. Apoi își aminti de telefonul de la Ida. Formă numărul lui Vivaldo. Nu răspunse nimeni. Probabil că era la Jane, se gândi, dar nu știa nici adresa lui Jane, nici numele ei de familie.

Îl auzi pe Richard mișcându-se prin dormitor și în cele din urmă îl văzu împleticindu-se spre duș.

Când apăru, îl privi mâncând pentru o vreme înainte să-i zică:

— Richard? Tocmai a sunat sora lui Rufus.

— Soră-sa? A, da, mi-o amintesc, am întâlnit-o o dată. Ce voia?

— Voia să știe unde e Rufus.

— Păi, dacă ea nu știe, cum dracu se așteaptă să știm noi?

— Părea foarte îngrijorată. Nu l-a mai văzut de multă vreme, știi.

— Ea se plânge? Nenorocitul probabil că a găsit vreo altă fetiță fără apărare pe care s-o bată.

— O, asta n-are nicio legătură. E îngrijorată pentru fratele ei, vrea să știe unde e.

— Ei bine, nu are un frate prea simpatic; probabil o să dea peste el într-una din zilele astea. Se uită la figura ei îngrijorată. La dracu, Cass, l-am văzut aseară, e bine merci.

— Da, zise ea. Iar apoi: Vine aici după-amiază.

— O, Doamne. La ce oră?

— I-am spus să vină pe la trei-patru. M-am gândit că ajunge și Vivaldo până atunci.

— Bine, în regulă. Se ridică. Merse în sufragerie. Paul stătea la fereastră, privind străzile ude. Michael era pe poarta, mângâind într-un carnetel. Avea multe carnete, toate pline de copaci și case și monștri și întregi anecdote criptice.

Paul plecă de la fereastră și se așeză lângă tatăl lui.

— Nu mergem acum? întrebă. Se face târziu.

Paul nu uita niciodată de o promisiune sau o programare.

Richard îi făcu cu ochiul lui Paul și se aplecă să-l ciufulească încet pe Michael în cap. Michael reacționa mereu la asta cu un fel de încântare serioasă și retrasă; părea să-și spună de fiecare dată că-și iubea tatăl destul cât să treacă cu vederea pierderile ocazionale de demnitate.

— Haideți, zise Richard. Dacă vreți să vă duc la film trebuie să o luăm din loc.

Apoi Cass îi privi de la fereastră plecând sub umbrela lui Richard și îndepărtându-se de ea.

Doisprezece ani. Ea avusese douăzeci și unu, el douăzeci și cinci; se întâmplase în mijlocul războiului. Ea ajunsese până la urmă în San Francisco și era plătită să stea printr-un șantier naval. Ar fi putut ajunge mai bine, dar nu-i păsa. Aștepta doar ca războiul să se termine și Richard să se întoarcă acasă.

El ajunsese intendent într-un depozit din Africa de nord unde își petrecuse cea mai mare parte a timpului, după cât își putea da ea seama, apărând băieți lustragii arabi și cerșetori de francezii cinici și malițioși.

Era în bucătărie, frământând un aluat pentru prăjitură, când se întoarse Richard. Băgă capul pe ușa de la bucătărie, în timp ce îi curgea nasul.

— Cum te mai simți?

— Mai posomorâtă ca niciodată. Râse. Fac o prăjitură.

— Țsta e un semn foarte rău. Văd că nu prea mai sunt speranțe pentru tine. Apucă un șervețel și se șterse pe față.

— Ce s-a întâmplat cu umbrela?

— Le-am lăsat-o băieților.

— O, Richard, e prea mare. Poate Paul să o țină?

— Nu, bineînțeles că nu, zise el. Umbrela o să fie prinsă de un vânt puternic și vor fi purtați deasupra acoperișurilor și n-o să-i mai vedem niciodată. Făcu cu ochiul. De-asta le-am și dat-o. Nu sunt așa de prost. Intră în birou și închise ușa.

Puse prăjitura în cuptor, curăță cartofi și morcovi și îi lăsă în apă, calculând cât va dura ca să se rumenească friptura de vită. Se îmbrăcase cu alt rând de haine și scolese prăjitura să se răcească când sună soneria.

Era Vivaldo. Purta o geacă impermeabilă neagră și de pe părul ciufulit i se scurgea apă de ploaie. Ochii îi păreau mai negri ca niciodată și fața mai palidă.

— Heathcliff, strigă ea, ce drăguț că ai venit! Și îl trase în apartament, căci el nu părea că are de gând să intre. Pune-ți chestiile ale aude în baie și o să-ți torn ceva de băut.

— Ce fată deșteaptă ești, zise el, abia zâmbind. Iisuse, plouă torențial aici. Își dădu haina jos și dispăru în baie.

Ea se duse la ușa biroului și bătu în ea.

— Richard. A venit Vivaldo.

— În regulă. Vin imediat.

Turnă două băuturi și le aduse în sufragerie. Vivaldo stătea pe canapea, cu picioarele lungi întinse în fața lui, holbându-se la covor.

Îi întinse un pahar.

— Ce faci?

— Fac bine. Unde sunt copiii? Puse băutura cu grijă pe masa joasă de lângă el.

— Sunt la film. Păru să-l evalueze pentru un moment. Poate că ești în regulă, dar te-am văzut arătând mai bine.

— Păi — din nou zâmbetul acela ofilit — încă nu m-am trezit ca lumea. M-am îmbătat rău cu Jane azi-noapte. Ea nu poate să și-o tragă dacă e trează. Își ridică paharul și luă o înghițitură, scoase o țigară îndoită dintr-unul din buzunare și o aprinse. Păru atât de trist și de abătut pentru un moment, aplecat deasupra flăcării țigării, încât ea nu zise nimic.

— Unde e Richard?

Gustă din băutură părând că ar căuta ceva de spus, fără să găsească.

— Vivaldo?

— Da?

— A rămas Rufus la tine azi-noapte?

— Rufus? Păru speriat. Nu. De ce?

— Sora lui m-a sunat ca să dea de el.

Se uită unul la celălalt, iar expresia lui o sperie din nou.

— Unde s-a dus? întrebă ea.

— Nu știu. M-am gândit că s-a dus în Harlem. A dispărut pur și simplu.

— Vivaldo, ea vine aici în după-amiaza asta.

— Cine?

— Soră-sa, Ida. I-am spus că l-am lăsat cu tine și că tu vei veni aici după-amiază.

— Dar eu nu știu unde e. Eu eram în spate, vorbeam cu Jane — și a zis că se duce la budă sau așa ceva — și nu s-a mai întors. Se uită fix la ea, apoi pe fereastră. Mă întreb unde s-a dus.

— Poate s-a întâlnit cu cineva, zise ea.

Nu se obosi să răspundă.

— Trebuie să știe că nu l-aș fi lăsat pur și simplu baltă. Putea să rămână la mine, eu oricum am ajuns la Jane.

Cass îl privi în timp ce strivi țigara în scrumieră.

— Nu am înțeles niciodată ce vrea Jane de la tine, zise luând o gură din băutură. Și nici măcar ce vrei tu de la ea.

El își privi unghiile, care erau neregulate și murdare.

— Nu știu. Eu mi-am dorit o fată, presupun, cineva cu care să stau în serile alea lungi de iarnă.

— Dar ea e mult mai bătrână decât tine. Își ridică paharul. E mai bătrână decât mine.

— Asta n-are nicio importanță, zise el indispus. Oricum, mi-am dorit o tipă care știe cam care e treaba.

Se uită la el.

— Da, tipa aia sigur știe cam care e treaba.

— Eu aveam nevoie de o femeie. Ea avea nevoie de un bărbat. Care e problema?

— Nimic. Dacă într-adevăr de asta aveai fiecare nevoie.

— Păi tu ce crezi că făceam?

— O, nu știu, zise ea. Chiar că nu știu. Doar că, ți-am zis, mi se pare că mereu te încurci cu niște femei imposibile — curve, nimfomane, bețive — și cred că o faci ca să te protejezi... de orice angajament serios. Permanent.

El oftă și zâmbi.

— La dracu, vreau doar să fim prieteni.

Ea râse.

— Of, Vivaldo.

— Eu și cu tine suntem prieteni, zise el.

— Ei, da. Dar am fost de la început nevasta unui prieten de-al tău. Așa că nu te-ai gândit niciodată la mine...

— Din punct de vedere sexual, zise el. Apoi rânji. Nu fi așa de sigură.

Ea se înroși, în același timp deranjată și încântată.

— Nu mă refer la fanteziile tale.

— Întotdeauna te-am admirat, spuse el serios, și l-am invidiat pe Richard.

— Ei bine, zise ea, ai face bine să treci peste asta.

Nu zise nimic. Ea agită gheața în interiorul paharului.

— Păi și ce să fac? Călugăr nu sunt, să mă tot duc până în oraș și să plătesc pentru asta m-am saturat...

— Da, că în oraș te duci tu, zise ea cu un zâmbet. Ce bun american ești tu.

Asta îl enervă.

— N-am zis că sunt mai bune ca gagicile albe. Apoi râse. Mai bine mi-aș tăia chestia și gata.

— Nu fi așa copil. Pe bune. Ar trebui să te auzi.

— Vrei să zici că o să apară cineva care are nevoie de ea? Care are nevoie de mine?

— Eu nu spun nimic ce nu știi deja, zise ea repede. Auziră ușa biroului lui Richard deschizându-se.

— Ți mai pun ceva de băut, măcar să te îmbeți ca lumea. Se lovi de Richard pe hol. Avea în mâini manuscrisul.

— Vrei ceva de băut acum?

— Aș vrea ceva, zise el și păși în sufragerie. Din bucatărie le putea auzi vocile puțin prea ridicate, puțin prea prietenoase. Când intră din nou în sufragerie, Vivaldo frunzărea manuscrisul. Richard stătea lângă fereastră.

— Doar citește, zicea, nu te gândi la Dostoievski și toate astea. E doar o carte – o carte destul de bună.

Îi întinse lui Richard paharul lui.

— E o carte foarte bună, zise ea. Îi puse și băutura lui Vivaldo pe masa de lângă el. Fu uimită și totuși nu prea uimită să-și dea seama că își făcea griji în legătură cu efectul pe care îl avea părerea lui Vivaldo asupra lui Richard.

— Următoarea carte va fi însă mai bună, zise Richard. Și cu totul diferită.

Vivaldo puse manuscrisul jos și gustă din băutură.

— Ei bine, zise cu un zâmbet, o s-o citesc imediat ce mă trezesc. Când o să se întâmple asta, adăugă amenințător.

— Și să-mi zici adevărul, auzi? Muistule.

Vivaldo îl privi.

— O să-ți spun adevărul.

În urmă cu mai mulți ani, Vivaldo îi adusese manuscrisul său lui Richard cu aproape aceleași cuvinte. Ea se îndepărtă de ei și își aprinse o țigară. Apoi auzi ușa liftului deschizându-se și se uită la ceas. Era ora patru. Se uită la Vivaldo. Se auzi soneria.

— Uite că a ajuns, zise Cass.

Ea și Vivaldo se uitară unul la celălalt.

— Stați liniștiți, zise Richard. Ce e cu fețele astea tragice?

— Richard, zise Cass, trebuie să fie sora lui Rufus.

— Păi du-te și deschide-i. Nu o lăsa să aștepte pe hol.

În timp ce vorbea soneria se auzi din nou.

— O, doamne, zise Vivaldo și se ridică în picioare, înalt și neajutorat. Cass puse jos băutura și se duse la ușă.

Fata care stătea înaintea ei era destul de înaltă, bine făcută, îmbrăcată cu mare atenție și ceva mai închisă la culoare decât Rufus. Purta un impermeabil cu glugă și în mână avea o umbrelă; pe sub glugă, în întunericul din hol, ochii negri de pe fața neagră o evaluau asiduu pe Cass. Ochii aduceau aminte un pic de Rufus – mari, inteligenți, circumspecți –, ca și zâmbetul.

— Cass Silenski?

Cass întinse mâna.

— Intră. Chiar te țin minte. Închise apoi ușa în urma lor. M-am gândit că ești una dintre cele mai frumoase femei pe care le-am văzut.

Fata se uită la ea, iar Cass realizează pentru prima dată că o femeie neagră poate roși.

— O, vă rog, doamnă Silenski.

— Dă-mi lucrurile tale. Și te rog să-mi spui Cass.

— Atunci îmi spuneți Ida.

Cass îi puse lucrurile deoparte.

— Îți pun ceva de băut?

— Da, cred că am nevoie, zise Ida. Am măturat tot orașul, de nu știu cât timp, tot căutând-l pe pramatia de frate-miu.

— Vivaldo e înăuntru, spuse repede Cass și își dori să spună ceva care s-o pregătească pe fată, dar nu știu ce altceva. Vrei să bei burbon sau Scotch sau rachiu? Cred că avem și puțină votcă.

— Bourbon, mulțumesc. Părea să fi rămas fără suflare, o urmă pe Cass în bucătărie și o privi în timp ce pregăti băutura. Cass îi întinse paharul și o privi pe Ida în ochi.

— Vivaldo nu l-a mai văzut de aseară, spuse Cass. Ochii Idei se măriră și își împinse înainte buza de jos, care îi tremură ușor. Cass o atinse pe cot. Haide înăuntru. Încearcă să nu-ți faci griji. Intrară în sufragerie.

Vivaldo rămăsese exact unde îl lăsase, ca și cum nu s-ar fi mișcat deloc. Richard se ridică de pe o pernă unde își tăiasse unghiile.

— Acesta e soțul meu, Richard, zise Cass, iar pe Vivaldo îl știi.

Dădură mâinile și murmurară saluturi într-o tăcere care începu să devină din ce în ce mai groasă, ca un albuș bătut. Se așezară.

— Ei, zise Ida cu un glas nesigur, a trecut ceva vreme.

— Peste doi ani, spuse Richard. Rufus ne-a lăsat să te vedem de vreo două ori, apoi te-a ascuns pe undeva departe de noi. Foarte înțelept din partea lui.

Vivaldo nu zise nimic. Ochii lui, sprâncenele și părul păreau niște tușe de cărbune pe fața albă.

— Dar nu știe niciunul dintre voi unde e fratele meu acum? Și se uită prin cameră.

— A fost cu mine aseară, zise Vivaldo. Vocea îi era coborâtă, Ida se lăsă înainte ca să-l audă. El își dresă glasul.

— L-am văzut cu toții, zise Richard, era în regulă.

— Trebuia să rămână la mine, zise Vivaldo, dar ne-am... eu m-am luat cu vorba cu cineva, iar apoi, când m-am uitat după el, dispăruse. Părea să realizeze că nu

era cel mai nimerit fel de-a o spune. Erau mulți dintre prietenii lui prin jur; m-am gândit că poate bea un pahar cu cineva și poate au plecat împreună.

— Îi cunoști pe prietenii ăștia?

— Îi știu din vedere. Nu le știu numele tuturor.

Tăcerea se prelungi. Vivaldo lăsa privirea în jos.

— Avea vreun ban?

— Păi, se uită spre Richard și Cass, nu știu.

— Cum arăta?

Se uitară unii la ceilalți.

— În regulă. Obosit, poate.

— Pun pariu. Bău din pahar, iar mâna îi tremură puțin.

Nu vreau să fac mare agitație degeaba. Sunt sigură că e în regulă, oriunde o fi. Aș vrea doar să știu. Mama și tata au luat-o razna și, iar aici râse, recăpătându-și cu greu suflarea, presupun că și eu la fel. Tăcu. Apoi zise: Este singurul frate pe care îl am. Bău din pahar, apoi îl puse pe podea, lângă scaun. Se jucă cu șarpele cu ochi de rubin de pe degetul ei mic lung.

— Sunt sigură că e bine, zise Cass, dureros de conștientă de goliciunea cuvintelor, doar că, ei bine, Rufus e ca mulți oameni pe care îi știu. Când ceva nu merge bine, când suferă, vrea să se ducă undeva și să se ascundă până trece. Își linge rănila. Apoi se întoarce. Se uită către Richard cerându-i ajutorul.

El făcu cât putu.

— Cred că de fapt Cass ar putea avea dreptate, șopti.

— Am fost peste tot, zise Ida, peste tot unde a cântat, am vorbit cu toată lumea pe care am găsit-o care a lucrat vreodată cu el, cu toți pe care i-am găsit și cu care s-a salutat cel puțin — am încercat până și la rudele din Brooklyn. Se opri și se întoarse spre Vivaldo. Când l-ai văzut tu, unde a zis ca a fost până atunci?

— Nu a spus.

— Nu l-ai întrebat?

— Ba da, dar nu a vrut să-mi spună.

— Eu ți-am lăsat un număr de telefon ca să mă suni în clipa în care l-ai văzut. De ce nu m-ai sunat?

— Era târziu când a venit acasă la mine, m-a rugat să nu sun, a zis că o să vină el să vă vadă de dimineață.

Vocea lui Vivaldo suna neajutorat și aproape în lacrimi. Ea se uită țină la el, apoi coborî privirea. Tăcerea începu să se umple de o ostilitate acră și densă emanând dinspre fata care stătea singură în mijlocul camerei, într-un scaun rotund. Se uită pe rând la fiecare dintre prietenii fratelui ei.

— Ciudat că nu a venit, atunci, zise ea.

— Ei, Rufus nu prea vorbește mult, zise Richard. Cred că știi ce greu e să scoți ceva de la el.

— Ei bine, zise ea, eu aș fi scos ceva de la el.

— Tu ești sora lui, zise Cass cu blândețe.

— Da, zise Ida și se uită din nou la mâinile ei.

— Ai fost la poliție? întrebă Richard.

— Da. Făcu un gest de scârbă și se ridică și se îndreptă spre fereastră. Au zis că se întâmplă mereu lucruri de genul ăsta – bărbați de culoare care fug din familiile lor. Au spus că o să încerce să-l găsească. Dar nu le pasă. Nu le pasă ce se întâmplă cu un tip negru!

— Ei, păi nu știi, strigă Richard, roșu la față, e corect să gândești așa? Adică, la dracu, sunt sigur că o să-l caute la fel cum ar căuta pe orice alt cetățean din oraș.

Ea se uită la el.

— De unde știi? Eu chiar știu, știu despre ce vorbesc. Am zis că nu le pasă – și chiar nu le pasă.

— Nu cred că ar trebui să vezi lucrurile în felul ăsta.

Ea se uita pe geam.

— La dracu. E pe undeva pe acolo. Trebuie să-l găsesc. Stătea cu spatele spre cameră. Cass îi văzu umerii începând să se cutremure. Se duse la fereastră și îi puse o mână Idei pe braț.

— Sunt în regulă, spuse Ida, dându-se încet la o parte. Cotrobăi prin buzunarul de la haină, apoi se întoarse la locul ei și scoase un șervețel din geantă. Se șterse la ochi și suflă nasul și își ridică băutura. Cass se uita la ea neajutorată.

— Dă-mi voie să-ți mai pun, zise și plecă cu paharul în bucătărie.

— Ida, zise Vivaldo când Cass se întoarse, dacă te pot ajuta cu ceva să-l găsești – orice. Se opri. La dracu, zise, și eu îl iubesc. Și eu vreau să-l găsesc. Mi-am dat palme toată ziua că l-am lăsat să scape aseară.

Când Vivaldo zise „și eu îl iubesc”, Ida se uită spre el cu ochii mari, ca și cum l-ar fi cunoscut pentru prima dată. Apoi lăasă privirea în jos.

— Nu știu ce ai putea face, zise.

— Păi, aș putea veni cu tine să-l căutăm. Am putea merge împreună.

Ea se gândi la această propunere, la el.

— Păi, zise în cele din urmă, poate că ai putea merge cu mine în vreo două locuri din Village.

— În regulă.

— Eu nu mă pot abține. Și am impresia că toată lumea crede că sunt isterică.

— O să vin cu tine. Nu o să li se pară că eu sunt isteric.

Richard rânji.

— Vivaldo nu e niciodată isteric, cu toții știm asta. Apoi adăugă: Eu chiar nu văd rostul chestiei ăsteia. Rufus probabil că pur și simplu doarme pe undeva.

— Nimeni nu l-a văzut, strigă Ida, timp de șase săptămâni. Până aseară. Îl cunosc pe fratele meu, nu face lucruri de genul ăsta. Întotdeauna a trecut pe acasă, indiferent unde a fost sau ce se întâmpla, doar ca să nu ne facem griji. Îmi aducea mereu bani și diverse lucruri, dar chiar și când era falit, tot venea. Nu îmi spune că probabil doarme pe undeva. Șase săptămâni e mult timp. Se retrase un pic și coborî glasul la o șoaptă înveninată.

— Și știi ce s-a întâmplat – între el și curva aia albă nebună cu care umbla.

— În regulă, adăugă Richard neputincios, după o lungă pauză. Fie cum vrei tu.

Cass zise:

— Dar n-are niciun rost să alergați acum prin ploaie. Rufus știe că Vivaldo va veni aici. Poate o să treacă și el. Speram că o să rămâneți toți la masă. Zâmbi către Ida. Nu vrei să stai, te rog? Sunt sigură că o să te simți mai bine. Până diseară totul ar putea fi lămurit.

Ida și Vivaldo se uitară unul la celălalt, părând că, pe parcursul după-amiezii, au devenit aliați.

— Păi? întrebă Vivaldo.

— Nu știu. Sunt așa de obosită și de supărată că nici nu pot să mai gândesc ca lumea.

Richard părea să fie de acord cu asta și zise.

— Ascultă. Ai fost la poliție. Ai spus oricui ai putut. Ai verificat spitalele și – uitându-se spre ea întrebător – la morgă, iar ea făcu din cap că da, fără să coboare privirea. Atunci nu văd ce sens are să vă agitați într-o după-amiază ploioasă de duminică când nici nu știți unde să vă duceți. Și l-am văzut cu toții aseară. Deci știm că e în regulă. Așa că de ce nu vă relaxați vreo două ore? Poate că peste două ore o să aflați că nu trebuie să vă mai duceți nicăieri, dacă apare.

— Serios, zise Cass. Sunt șanse mari să apară aici astăzi. Ida se uită la Cass. Apoi Cass își dădu seama că ceva din Ida se bucura de toate astea – de atenție, de puterea pe care o avea pe moment. Asta o enervă pe Cass, dar apoi se gândi: „Bine. Înseamnă că orice urmează, va fi în stare să suporte.” Fără să știe, din momentul în care Ida trecuse pragul, se aștepta la ce e mai rău.

— Păi, zise Ida, uitându-se la Vivaldo. Am rugat-o pe mama să mă sune aici, în caz că aflu ceva de el.

— Atunci, zise Cass, așa rămâne. Privi ceasul. Băieții se întorc în vreo oră. Cred că o să mai torn câte o băutură pentru fiecare.

Ida zâmbi.

— Asta e o idee foarte bună.

Era teribil de atrăgătoare când zâmbea. În acele momente fața ei amintea de un golănaș pus pe șotii de pe stradă. Și în același timp în ochi îi lucea o minunată zeflemea feminină. Vivaldo se tot uita la ea, cu un zâmbet vag în colțul gurii.

Zăpada anunțată pentru seara ajunului Zilei Recunoștinței nu începu să cadă până târziu – cu fulgi lenți, șovăielnici, învârtindu-se și sclipind în întuneric și topindu-se apoi pe jos. Un soare cu dinți strălucise toată ziua deasupra Manhattanului, fără să încălzească vreun pic.

Cass se trezi ceva mai devreme ca de obicei, le dădu copiilor să mănânce și îi trimise la școală. Richard luă micul dejun și se retrase în birou – nu era prea bine dispus. Cass făcu curat prin casă cu gândul la cina de a doua zi, apoi plecă după-amiaza devreme la magazin și ca să se plimbe puțin singură.

Rămase plecată mai mult decât voise, pentru că îi plăcea să se plimbe pe jos prin oraș. Când în sfârșit plecă spre casă îi era destul de frig.

Locuiau în West Side, chiar sub Twenty-third Street, într-o zonă în care în ultima vreme se stabiliseră mulți portoricieni. Din acest motiv se spunea că zona era în declin; ce mare lucru fusese înainte era greu de spus. Pentru Cass arăta ca dintotdeauna, căzută și cu cei mai mulți locuitori destul de primitivi. În ce-i privea pe portoricieni, mai degrabă îi plăceau. Nu îi păreau foarte duri, ci, din contră, păreau mai degrabă prea blânzi pentru mediul lor brutal. Îi plăcea felul cum vorbeau, blând și vesel, iar câteodată violent, cu o ostilitate superbă; îi plăcea viața din ochii lor și cum se purtau cu copiii lor, ca și cum ar fi fost cu toții responsabili fiecărui adult și așa era normal. Chiar și atunci când adolescenții fluierau după ea sau îi adresau lucruri obscene când trecea, iar apoi râdeau între ei, nu se supăra și nu îi era teamă, nu i se părea că asta făcea parte din ostilitatea densă din New York. Nu o înjurau pentru că o doreau și le era teamă de ea, ci glumeau pentru că și-o doreau și o plăceau.

Acum, în timp ce se chinuia să urce scările clădirii, unul dintre băieții portoricieni pe care îi văzuse pretutindeni prin zonă îi deschise ușa cu un zâmbet ușor. Ea îi zâmbi, îi mulțumi cât de direct putu și se urcă în lift.

În timp ce închise ușa i se păru că ceva plutea în tăcerea apartamentului și pe figura lui Richard. Se uită la el și începu să-l întrebe despre copii – dar apoi îi auzi în sufragerie. Richard o urmă în bucătărie, iar ea lăsă jos bagajele. Se uită în ochii lui.

— Ce e? întrebă. Apoi, după un moment în care scoase din calcul toate lucrurile despre care nu putea fi vorba, zise: Rufus. Ai noutăți despre Rufus.

— Da. Văzu cum o mică venă de pe fruntea lui pulsă. E mort, Cass. I-au găsit trupul plutind pe canal.

Ea se așează la masa din bucătărie.

— Când?

— Cândva în dimineața asta.

— În urmă cu cât, cu câte zile?

— Cu câteva zile. Ei cred că a sărit de undeva de pe podul George Washington.

— Dumnezeule, zise. Cine? zise apoi.

— Vivaldo, el a sunat. Imediat ce ai plecat tu. Îl sunase Ida.

— Doamne, zise ea din nou. O să o termine pe să-raca fată.

Richard nu răspunse imediat.

— Vivaldo suna ca și cum ar fi luat o copită de cal în burtă.

— Unde e?

— Am încercat să-l conving să vină aici. Dar se ducea în oraș la fată, la Ida, nu știu la ce bun.

— Păi, el era mult mai apropiat de Rufus decât noi.

— Vrei să bei ceva?

— Da, zise ea, cred că aș bea ceva. Stătea la masă și se uita în gol. Mă întreb dacă am fi putut face ceva, dacă oricine ar fi putut.

— Nu, zise el, turnându-i puțin whisky într-un pahar și punându-i-l în față, nimeni nu putea să facă nimic. Era prea târziu. Voia să moară.

Ea nu zise nimic și sorbi din whisky. Privi felul în care lumina soarelui cădea pe masă.

Richard îi puse o mână pe umăr.

— Nu te consuma prea tare, Cass. Până la urmă...

Ea își aminti fața lui așa cum arăta ultima oară când vorbiseră, ce expresie avea în ochi, cum zâmbise când întrebase „Pot veni să te văd curând?”

Cât și-ar fi dorit acum să fi rămas și să mai fi vorbit puțin cu el. Poate că – luă o gură de whisky, mirându-se că copiii erau atât de liniștiți. Ochii i se umplură de lacrimi și începură să i se scurgă încet pe față și pe masă.

— Ce păcat, ce nenorocire, zise ea. E un lucru oribil, oribil, oribil.

— Se îndrepta într-acolo, zise încet Richard, nimic, nimeni n-ar fi putut să-l oprească.

— Cum putem știți asta? întrebă Cass.

— O, dragă, știți cum a fost în ultimele luni. Noi abia l-am văzut, dar toată lumea știa.

„Ce știa?”, voi să întrebe. Ce dracu știa toată lumea mai exact? Dar se șterse la ochi și se ridică.

— Vivaldo a încercat din răspuțeri să-l oprească din ce îi făcea Leonei. Și dacă l-ar fi putut opri să facă asta — atunci poate că ar fi putut împiedica și asta.

Asta așa e, se gândi și se uită la Richard care, în situații speciale, o uimea mereu prin felul în care își dădea măsura.

— Țineam foarte mult la el, zise ea neputincioasă. Avea ceva extrem de dulce.

O privi cu un zâmbet pierdut.

— Presupun că ai o natură mai bună decât a mea. Eu nu îl vedeam așa. Îl vedeam ca pe un tip destul de preocupat de sine însuși, dacă vrei să știți adevărul.

— Ei da, zise ea, preocupat de sine însuși! Toți oamenii sunt preocupați de ei înșiși.

— Tu nu ești, zise el. Te gândești și la alți oameni și încerci să te porți cum trebuie cu ei. Îți petreci toată viața încercând să ai grijă de copii — și de mine.

— O, dar voi sunteți viața mea — tu și copiii. Ce-aș face, ce-aș fi eu fără voi? Sunt la fel de preocupată de mine ca oricine altcineva. Nu-ți dai seama?

El zâmbi și o mângâie apăsător pe cap.

— Nu. Și nu mai vreau să discut despre asta. Dar, după un moment, continuă. Nu-l iubeam pe Rufus, nu la fel ca tine, ca voi toți. Nu mă puteam împiedica să cred că unul dintre motivele pentru care voi făceați atâta tevatură cu el e că era de culoare. Ceea ce e un motiv aiurea ca să-ți placă de cineva. Eu îl vedeam doar ca pe un tip oarecare. Și nu l-am putut ierta pentru ce i-a făcut Leonei. Și tu ai spus odată că nici tu nu puteai.

— De atunci a trebuit să mă mai gândesc la asta. M-am mai gândit la asta de atunci.

— Și ce te-ai gândit? Ai găsit un fel de a o justifica?

— Nu, nu încercam să justific, nu poate fi justificat. Dar acum cred că – of, pur și simplu nu știu destul cât să-l pot judeca. Trebuie că... probabil că suferea mult. Probabil că o iubea. Se întoarse către el, căutându-i privirea. Sunt sigură că îl iubea.

— Asta da iubire, zis el.

— Richard, zise Cass, și eu și cu tine ne-am făcut unul pe celălalt să suferim, de multe ori. Uneori n-am vrut, iar alteori am vrut. Și nu chiar pentru că, tocmai pentru că ne iubeam?

O privi circumspect, cu capul într-o parte.

— Cass, zise, cum poți să compari? Noi n-am încercat niciodată să ne distrugem unul pe celălalt, nu e așa?

Se uită unul la celălalt. Ea nu zise nimic.

— Eu n-am încercat niciodată să te distrug. Tu ai încercat vreodată să mă distrugi?

Se gândi cum arăta el când îl văzuse prima oară și îl privi acum. Se gândi la tot ce descoperiseră împreună și ce însemnau unul pentru celălalt și la câte minciuni mărunte contribuiseră la acest adevăr anume: dragostea lor, care îi lega unul de celălalt. Spusese nu de multe ori, la multe lucruri, din cauza lui Richard, și știa că ar fi putut spune da; crezuse multe lucruri din cauza lui Richard, lucruri despre care nu era sigură că le credea cu adevărat. El îi fusese absolut necesar – sau așa credea ea, era același lucru până la urmă – așa că se atașase de el și viața ei prinsese contur în jurul lui. Nu regreta asta pentru ea însăși. „Îl vreau”, zisese ceva din ea cu ani în urmă. Și îl legase de ea, el fusese salvarea ei, iar ea a lui. Nu regreta pentru ea și totuși începu să se întrebe dacă nu era ceva de regretat în asta, ceva ce îi făcuse lui Richard fără ca Richard să-și dea seama.

— Nu, zise ea pierdut. Și apoi, fără să se poată opri: dar nu a fost nevoie să încerc.

— Ce vrei să zici cu asta?

— Vreau să zic – el o urmărea, ea se așeză la loc, jucându-se cu paharul de whisky – că un bărbat cunoaște o femeie. Iar el are nevoie de ea. Dar ea folosește nevoia asta împotriva lui, o folosește ca să-l submineze. Și e ușor.

Femeile nu-i văd pe bărbați așa cum vor ei să fie priviți. Văd toate locurile vulnerabile, toate locurile pe unde ar putea să sângereze. Termină whiskyul. Înțelegeți ce spun?

— Nu, zise el sincer. Nu prea. Nu prea cred în toate prostiile astea cu intuiția feminină. E ceva inventat de femei.

— Nu poți să zici asta și nu cu tonul ăsta. Îl imită: Ceva inventat de femei. Dar eu pot să zic asta – că bărbații au inventat tot ce există, că au inventat toată lumea asta. El râse. Ea dădu înapoi: Păi, e adevărat.

— Ce tipă ciudată ești, zise el. Ești grav bolnavă de invidie de penis.

— Și cei mai mulți bărbați sunt la fel, zise ea ferm, iar el râse. Tot ce voiam să zic, continuă cu seriozitate, e că eu a trebuit să încerc să mă ajustez după tine și să nu încerc să te dau pe tine după mine. Asta e tot. Și n-a fost ușor.

— Nu.

— Nu. Pentru că te iubesc.

— A, zise el, râzând tare, ești o tipă ciudată. Și eu te iubesc, știi și tu.

— Sper, spuse ea.

— Mă cunoști așa de bine și nu știi asta? Unde e toată intuiția aia, toată perspectiva aia – specială?

— Peste o anumită limită, răspunse ea cu un zâmbet nemulțumit, nu prea mai funcționează.

El o ridică de la masă și își puse brațele în jurul ei, lipindu-și obrazul de părul ei.

— Ce limită e aia, draga mea?

Totul, respirația lui în părul ei, brațele, pieptul, mirosul, îi era familiar, cunoscut și nespus de drag. Întoarse puțin capul pentru a privi pe fereastra de la bucătărie.

— Dragostea, zise ea și privi lumina rece a soarelui. Se gândi la râul rece, la băiatul negru mort, prietenul lor. Închise ochii. Dragostea, zise din nou. Dragostea.

Richard rămase cu copiii sâmbătă, în timp ce Cass și Vivaldo se duseră în oraș pentru înmormântarea lui Rufus.

Nu voia să meargă, dar nu îl putu refuza pe Vivaldo, care știa că trebuia să fie acolo și îi era groază să se ducă singur.

Era o slujbă matinală, iar Rufus urma să fie condus la cimitir imediat după. Vivaldo ajunsese devreme în dimineața aceea rece și uscată de sâmbătă, îmbrăcat empatic în alb și negru: cămașă albă, cravată neagră, costum negru, pantofi negri, haină neagră; și păr negru, ochi și sprâncene negre și o față suptă și albă ca de mort. Cass fu uimită de panica și de suferința lui; fără să zică un cuvânt îmbracă haina neagră și își puse o mână într-a lui; coborâră cu liftul în liniște. Îl privi în oglinda din lift. Durerea îi venea bine. Era redus la frumusețea și eleganța lui – așa cum după o boală lungă oasele ajung să se vadă prin piele.

Se urcară într-un taxi și porniră spre oraș. Vivaldo stătea lângă ea cu mâinile pe genunchi, uitându-se drept înainte. Ea privea străzile. Traficul era aglomerat, dar se mișca; taxiul tot vira și se smucea, încetinind și accelerând, dar reușind să nu stea pe loc. Apoi, pe Thrity-fourth Street, lumina roșie îl opri în loc. Erau înconjurați de o armată de mașini, camioane mari, autobuze verzi străbătând greoi orașul și băieți, băieți negri împingând căruțuri pline de haine. Oamenii de pe trotuare dădeau pe afară în stradă. Femei în haine groase se mișcau greoi, cărând pachete mari și pungi enorme – pentru că Ziua Recunoștinței se terminase, dar anunțurile din vitrine aminteau că nu mai sunt multe zile de cumpărături până la Crăciun. Bărbații, relativ neîmpovărați, alergând după banii necesari pentru Crăciun, treceau grăbiți pe lângă și peste femei; băieți cu părul gelat dat peste cap și ridicat în față se fâțâiau pe asfaltul rece și negru de parcă ar fi fost un podium de dans. Dincolo de fereastră, la fel de aproape de ea ca Vivaldo, unul dintre băieții de culoare opri căruțul, aprinse o țigară și râse. Taxiul nu putea înainta, iar taximetristul începu să înjure. Cass aprinse o țigară și i-o dădu lui Vivaldo. Mai aprinse una pentru ea. Apoi taxiul se smuci dintr-o dată din loc.

Șoferul dădu drumul radioului și mașina se umplu deodată de sunetul unei chitare, al unei voci înalte nechezată și al unui cor strigând „Iubește-mă!” Celelalte cuvinte erau înghițite de gemetele guturale ale cântăreței, aproape

la fel de obscene ca înjurăturile de mai devreme ale taximetristului, dar cele două cuvinte se tot repetau.

— Familia mea crede că sunt un vagabond, zise Vivaldo. Aș zice că au renunțat să le mai pese de mine, dar știu că le e frică de mor de ce-o să mai fac în continuare.

Cass nu zise nimic. Vivaldo privi afară pe fereastra taxiului. Treceau prin Columbus Circle.

— Uneori, cum ar fi azi, mai zise el, mă gândesc că probabil au dreptate, iar eu doar m-am păcălit singur. În legătură cu toate.

Zidul parcului se închise acum pe ambele părți, iar dincolo de aceste ziduri, din viteză, printre copacii desfrunziți se vedeau zidurile hotelurilor și clădirilor de apartamente.

— Familia mea e de părere că m-am căsătorit cu cineva sub nivelul meu, zise ea. Sub nivelul lor. Îi zâmbi și stinse țigara pe jos.

— Nu cred că l-am văzut vreodată pe taică-miu treaz, zise el, în toți anii ăia. Îmi zicea adesea „Vreau să-mi spui adevărul acum, să spui întotdeauna adevărul” Iar apoi, dacă îi spuneam adevărul, mă pleznea de mă dădea de perete. Așa că, normal, nu-i spuneam adevărul, îi spuneam o minciună gogonată și mă durea în cur. Ultima oară când am fost acasă să-i văd purtam o cămașă roșie, iar el zice: „Care e treaba, te-ai făcut poponar?” Doamne!

Ea aprinse altă țigară și ascultă. Pe cărarea pietruită se vedea un călăreț, o fată palidă cu o expresie mândră și uimită. Înainte ca fata călare să dispară pentru totdeauna din vedere, Cass avu vreme să se gândească că ar fi putut fi ea, în urmă cu mulți ani, în New England.

— Zona era îngrozitoare, zise Vivaldo, trebuia să fii tare, te omorau dacă nu erai, mereu mureau oameni în jurul nostru fără niciun motiv. Pe mine nu prea mă interesa să stau cu cei mai mulți din puștii ăia, mă plictiseau. Dar îmi era și frică de ei. Nu puteam să suport să mă uit la taică-miu. E incredibil de laș. Tot timpul se prefăcea – ei nici nu știau ce se prefăcea, că era totul grozav, presupun – în timp ce nevastă-sa își pierdea mințile în magazinul de

articole de menaj pe care îl aveam. Și știa că nici eu, nici frate-miu nu-l respectam. Iar fiică-sa se transforma încet în cea mai frigidă femeie. Până la urmă s-a măritat, nici nu vreau să mă gândesc ce trebuie să-i promită bărbați-su de fiecare data când îl lasă să i-o tragă puțin. Tăcu pentru un moment. Apoi adăugă: Bineînțeles, și el e un cretin. Doamne. Uneori îmi plăcea să mă sui pur și simplu într-un autobuz și să mă duc de unul singur într-o parte a orașului necunoscută și să mă plimb sau să mă duc la un film sau să citesc sau să mă prostesc. Dar nu. Trebuia să fii bărbat acolo de unde eram eu și trebuia să dovedești asta, să o demonstrezi continuu. Dar eu știu tot felul de chestii. Oftă. Ei bine, taică-miu e tot acolo, ajută industria alcoolului să supraviețuiască. Cei mai mulți dintre puștii pe care îi știam au murit sau sunt la pârnaie sau pe marfă. Eu am noroc, sunt doar vagabond.

Ea îl asculta pentru că știa că el studia din nou problema, o reconsidera, încerca s-o înțeleagă, să o exprime. Dar nu o exprimase. Lăsase ceva din el în urmă pe străzile alea din Brooklyn și îi era teamă să își mai aducă aminte de asta.

— Odată, zise, ne-am suit într-o mașină și am condus până în Village și l-am agățat pe-un bulangiu, un tip tânăr, și l-am adus cu mașina înapoi în Brooklyn. Săracu', era verde de frică pe la jumătatea drumului, dar nu putea să sară din mașină. Am băgat mașina în garaj, eram șapte, și l-am făcut să ne sugă pula la toți și apoi l-am bătut măr și i-am luat și toți banii și hainele și l-am lăsat lat pe podeaua de ciment și știi, era iarnă. Se uită la ea, drept la ea pentru prima dată în dimineața aia. Uneori încă mă întreb dacă l-a găsit cineva la timp sau a murit sau ce-a pățit. Își puse mâinile una peste alta și se uită pe fereastră. Uneori mă întreb dacă sunt aceeași persoană care a făcut chestiile alea acum multă vreme.

Nu. N-o exprimase. Se întrebă de ce. Poate pentru că amintirile lui Vivaldo nu îl eliberau în niciun fel de lucrurile pe care și le amintea. Nu se întorsese acolo – la băiatul ăla, în vremea aia; ci le privea cu o fascinație îngrozită, chiar romantică, și căuta un mod de a le nega.

Poate că astfel de secrete, secretele tuturor, erau exprimate doar când cineva le scotea cu greu la lumină pentru toată lumea, le impunea lumii și le făcea parte din experiența acesteia. Fără acest efort, locul secret era doar o temniță în care persoana dispărea; fără efort, întreaga lume ar fi fost într-adevăr o beznă nelocuibilă; și ea își dădu seama, cu reticență îngrozită, de ce acest efort era atât de rar.

Cu reticență, pentru că realizează atunci că Richard o dezamăgise crunt pentru că scrisese o carte în care nu credea. În acel moment știu și își dădu seama că Richard nu va admite niciodată că romanul pe care îl scrisese ca să facă bani reprezenta limita absolută a talentului lui. Nu fusese scrisă pentru a face bani – măcar de-ar fi fost! Fusese scrisă pentru că îi era frică, frică de lucrurile întunecate, străine, periculoase, grele și profunde.

Nu-mi pasă, își spuse imediat. Și apoi: Nu e vina lui că nu e Dostoievski, nu-mi pasă. Dar nu conta dacă îi păsa ei sau nu. Lui îi păsa, îi păsa foarte mult și depindea de încrederea ei în el.

— E ciudat că îți amintești de toate astea acum, zise ea deodată.

— Poate e din cauza ei, zise Vivaldo după un moment. Când am fost la ea, în ziua când m-a sunat ca să-mi spună că Rufus e mort – nu știu – am trecut pe strada aia și am trecut prin casa aia și totul părea – nu știu – familiar. Întoarse figura chinuită și palidă spre Cass, dar ea simți că el se uita la zidul înalt și dur care stătea între el și trecut. Vreau să zic doar că pierdeam o grămadă de vreme prin Harlem, și privi nervos într-o parte, rareori eram pe acolo ziua oricum. Erau aceiași puști pe străzi care erau și la noi pe stradă, acolo erau de culoare, dar în rest la fel, chiar la fel – și, la dracu, până și holurile put la fel și toți încearcă să se descurce, deși știu că nu au mari șanse. Aceleași bătrânele, aceiași bătrâni – poate sunt un pic mai vii – și am intrat în casă și stăteau pur și simplu acolo, Ida cu maicăsa și cu taică-su, și mai erau și alții, rude poate și prietenii. Nu știu, nimeni nu vorbea cu mine în afară de Ida și nici ea nu zicea prea multe. Și toți se uitau la mine de parcă – ei, de parcă eu aș fi făcut-o – și, doamne, voiam așa de

tare să o iau pe fata aia în brațe și să o sărut să-i dispară privirea aia și să știe că nu eu am făcut-o, că eu n-aș face-o, că oricine a făcut-o mi-a făcut-o și mie.

Începu să plângă încet și se lăsă înainte, ascunzându-și fața cu o mână subțire.

— Știu că l-am lăsat de izbeliște, dar și eu l-am iubit și nimeni de acolo nu voia să știe asta. Mă tot gândeam, ei sunt negri, eu sunt alb, dar am trecut prin aceleași lucruri, chiar aceleași lucruri, și cum pot să-i fac să-și dea seama de asta?

— Dar ție nu ți s-au întâmplat pentru că ești alb, zise ea. Doar ți s-au întâmplat. Dar ce se întâmplă aici – iar taxiul ieși din parc și ea își arătă cu mâinile, invitându-l să privească – se întâmplă pentru că ei sunt de culoare. Și asta e altceva. Iar după un moment îndrăzni să adauge:

— Ai de sărutat tu multă vreme, prietene, până să faci să dispară asta cu săruturi.

El privi pe fereastră ștergându-la ochi. Ajunseseră pe *Lenox Avenue*, deși destinația lor era pe *Seventh*; și totuși nimic dintre lucrurile pe lângă care treceau nu le era străin pentru că totul era mizerabil. Nu era greu să-ți imaginezi că odinioară pe această stradă largă făcuseră paradă caleștile cu cai și că doamnele și domnii cu panglici, brocarturi și pene coborâseră din calești pentru a intra în casele pe care timpul și urgiile le înnegriseră și le bătuseră atâta. Cornișele fuseseră cândva noi și luciseră la fel de puternic pe cât de sumbru zăceau acum, acoperite de rușine, murdare și disprețuite. Ferestrele nu fuseseră dintotdeauna acoperite. Intrările nu amintiseră dintotdeauna de secretele și neîncrederea dintr-un oraș aflat sub asediu îndelungat. Cândva oamenilor le pășase de aceste case – asta era diferența; fuseseră mândri să treacă pe această stradă; cândva aici fusese casa lor, pe când acum era o închisoare.

Acum nu-i păsa nimănui; această indiferență era singura legătură rămasă între acest ghetou și țarm. Acum totul se dărâma iar proprietarilor nu le păsa, nimănui nu-i păsa. Nici frumoșilor copii de pe străzi – negri-albaștri, maro, arămii, toți cu un praf cenușiu pe fețe și pe picioare de la vântul rece ca pojghița subțire de gheață de pe o fereastră

sau de pe o floare — nu părea să le pese că nimeni nu le vedea frumusețea. Adulții, femei negre, masive, greoaie și bărbați supli și agili, îi învățaseră, prin precepte și prin exemplu personal, ce înseamnă să-ți pese sau să nu-ți pese; dacă predicile erau ignorate zilnic, rămâneau exemplele de-a lungul și de-a latul străzii. Femeile greoaie se opreau, intrau și ieșeau din uși întunecate, vorbeau una cu alta, cu poliștii, se holbau la vitrinele magazinelor, țipau la copii, râdeau, se opreau ca să-i mângâie. Toate fețele, chiar și ale copiilor, arătau o dezamăgire dulceagă și otrăvitoare care le făcea să pară extrem de bine definite, ca și cum ar fi fost cioplite în piatră. Taxiul prinse viteză spre oraș, trecând pe lângă bărbații din fața frizeriilor, pe lângă restaurante de cartier și baruri; trecu în viteză pe lângă străduțe laterale lungi, neluminate, gălăgioase, cu case gri decupate pe cer; iar în umbra acestor case bâzâiau și chirăiau copii, mulți ca muștele pe hârtia cu lipici. Apoi ieșiră de pe bulevard și o luară încet spre vest pe o străduță lungă și gri.

Abia se târau pentru că strada era plină de oameni care nu se grăbeau și de copii care săreau dintre mașinile parcate de-o parte și de alta pe toată lungimea străzii. Erau oameni pe verande, oameni care strigau de la ferestre și tineri care priveau indiferenți înăuntrul mașinii care înainta cu greu, cu fețe ironice și ochi opaci.

— Te-a adus vreodată Rufus până aici? întrebă Cass. În vizită la familia lui, adică.

— Da, zise Vivaldo. Acum multă vreme. Aproape că uitasem. Uitasem de asta până mi-a amintit Ida. Pe atunci avea codițe și era cea mai drăguță fetiță de culoare pe care ai văzut-o vreodată. Avea cam cincisprezece ani. Rufus și cu mine am dus-o la Radio City.

Felul în care Vivaldo o descrisese pe Ida o făcu să râdă, ca și tonul, care era inconștient erotic. Taxiul traversă strada și se opri pe colțul cel mai îndepărtat al cvartalului pe care îl traversaseră, unde se afla mica capelă. Pe trepte stăteau două femei care discutau cu voci joase. În timp ce Cass privea în jur, iar Vivaldo plătea, un tânăr li se alătură femeilor și intrară toți înăuntru.

Dintr-o dată Cass înjură și-și puse o mână pe capul descoperit.

— Vivaldo, zise, eu nu pot să intru.

El o fixă fără nicio expresie în timp ce taximetristul rămase cu restul în aer.

— Cum adică? întrebă. Ce-ai pățit?

— Nimic. Nimic. Dar femeile trebuie să se acopere pe cap. Nu pot să intru fără pălărie.

— Bineînțeles că poți. Dar în același timp își aminti că nu văzuse în viața lui o femeie cu capul descoperit în biserică.

— Nu, nu pot. Toate poartă pălării, toate. Ar fi o ofensă dacă eu n-aș purta, ar fi ca și cum aș fi venit aici în pantaloni de pijama. Făcu o pauză. E o biserică Vivaldo, e o înmormântare, ar fi o insultă.

El îi dăduse deja dreptate și se uita la ea neajutorat. Șoferul taxiului încă avea restul în mână și îl privea pe Vivaldo cu o privire atentă, dar lipsită de expresie.

— Păi, nu ai și tu o eșarfă sau ceva?

— Nu. Căută prin geantă, prin buzunarele hainei, găta să izbucnească în lacrimi. Nu, nimic.

— Ascultă, prietene, zise șoferul.

Fața lui Vivaldo se luminează. Ce zici de curea? Nu poți să ți-o legi în jurul capului? E neagră.

— O, nu. N-are cum să meargă. Și oricum – și-ar da seama că e cureaua mea.

— Încearcă.

Pentru a pune capăt discuției și a dovedi că avea dreptate, își dădu jos cureaua și o strânse în jurul capului.

— Vezi. N-o să meargă.

— Ce-aveți de gând să faceți? întrebă șoferul. Mă grăbesc.

— Va trebui să cumpăr ceva, zise Cass.

— O să întârziem.

— Păi tu du-te înăuntru. Eu o să merg cu mașina până într-un magazin pe undeva și mă întorc imediat.

— Nu e niciun magazin pe aici, cucoană, zise șoferul.

— Sigur că trebuie să fie niște magazine undeva pe aici, zise Cass cu fermitate. Tu du-te înainte, Vivaldo, o să vin și eu imediat. Care e adresa de aici?

Vivaldo îi dădu adresa și zise:

— Va trebui să te duci pe 125th Street, e singurul loc pe care îl știi unde sunt niște magazine. Apoi își luă restul de la taximetrist și îi lăsă bacșiș. Doamna vrea să o duci până pe 125th Street, zise.

Șoferul se întoarse resemnat pe locul lui și dădu drumul aparatului.

— Tu du-te înainte, Vivaldo, zise Cass din nou. Îmi pare rău. Mă întorc imediat.

— Ai destui bani la tine?

— Da, haide, intră.

Vivaldo se dădu jos din mașină părând derutat și enervat și se întoarse spre capelă în timp ce taxiul demara.

Șoferul o lăsă pe Cass la intersecția dintre 125th Street și Eighth Avenue și, în timp ce mergea grăbită pe strada largă și aglomerată, constată că era într-o stare ciudată, greu de numit, nici furie, nici lacrimi, dar aproape de amândouă. O femeie micuță albă, singură, mergând grăbită pe 125th Street, era se pare o priveliște destul de comună, pentru că nimeni nu se uita la ea. Nu văzu niciun magazin care să aibă pălării de femei în vitrină. Dar mergea prea repede și căuta prea concentrată. Dacă nu avea să se adune, putea să umble toată ziua cutreierând strada în sus și în jos. Pentru un moment se gândi să o oprească pe una dintre femei — una dintre femeile ale căror fețe le privea ca și cum ar fi avut ceva de învățat de la ele — ca să ceară îndrumare. Apoi își dădu seama că în mod misterios îi era teamă, teamă de oamenii aceștia, de străzile acestea, de capela la care trebuia să se întoarcă. Se forță să meargă mai încet. Văzu un magazin și intră în el.

O fată neagră veni spre ea, o fată cu fustă roșie, cu păr cu bucle largi, care purta o rochie verde aprins și avea piele de culoarea arămiu închis.

— Pot să vă ajut?

Fata zâmbea cu același zâmbet — insistă să-și spună Cass — pe care toate vânzătoarele, de pretutindeni, l-au purtat

dintotdeauna. Acest zâmbet o făcuse pe Cass să se simtă într-adevăr săracă și zdrențuroasă. Dar acum resimți asta mai puternic decât o simțise vreodată. Ca și cum ar fi început să fie străbătută de o furie misterioasă și profundă, știu că răceala ei uscată și aristocratică, oricât de bine mergea în centru, n-ar fi avut același efect aici.

— Vreau, se bâlbâi, să văd o pălărie.

Apoi își aminti că ura pălăriile și că nu le purtase niciodată. Fata, care fusese în mod clar învățată de șefi să zâmbească, arăta de parcă ar fi vândut cel puțin câte o pălărie în fiecare sâmbătă dimineată unei femei albe, ciudate și fără suflare.

— Veniți cu mine, vă rog? întrebă.

— Păi, nu, zise brusc Cass, iar fata se întoarce și își arcui sprâncenele impecabil aranjate, adică, nu vreau o pălărie. Cass încercă să zâmbească; îi venea să o ia la fugă. În magazin se lăsă tăcerea. Cred că aş vrea să iau doar o eșarfă. Neagră. Cum părea să se rostogolească prin magazin cuvântul! Pentru cap, adăugă și simți că peste o secundă vor chema poliția. Iar ea nu avea nimic cu care să se identifice.

— A, exclamă fata. Cass reușise să-i șteargă zâmbetul de pe buze. Marie, strigă ascuțit, vrei să te ocupi tu de doamna?

Se îndepărtă, iar spre Cass veni o altă fată, mai în vârstă și mai simplă, dar la fel de atent îmbrăcată și machiată, cu un zâmbet foarte diferit însă – un zâmbet obscen, amuzat, complice și plin de dispreț. Cass simți că roșește. Fata trase afară mai multe cutii de eșarfe. Toate păreau de prost gust și scumpe, dar nu era în situația de a se plânge. Luă una, o plăti, o legă în jurul capului și plecă. Genunchii îi tremurau. Reuși să găsească un taxi pe colț și, după ce duse o mică bătaie cu sine însăși, îi dădu șoferului adresa capelei; își dorise însă să-i spună să o ducă acasă.

Capela era mică, iar înăuntru nu se aflau multe persoane. Intră cât putu de tăcut, dar mai multe capete se întoarseră spre ea. Un bărbat în vârstă, probabil paznicul, se îndreptă grăbit spre ea, dar ea se așeză pe primul loc gol pe care îl văzu, pe ultimul rând, chiar lângă ușă. Vivaldo

stătea mai încolo, aproape de mijlocul sălii; în încăpere nu mai era nicio altă persoană albă, din câte își putu da ea seama. Oamenii stăteau destul de împrăștiati — așa cum poate că fuseseră răsfirate elementele vieții lui Rufus —, iar asta făcea capela să pară mai goală decât era de fapt. Erau acolo mulți tineri, prietenii lui Rufus, presupuse ea, fetele și băieții cu care crescuse. Pe rândul din față stăteau șase persoane, familia: doliul nu putea face spatele mândru al Idei mai puțin mândru. Chiar în fața familiei, sub altar, se afla catafalcul, imaculat, închis. Cineva care vorbise în timp ce Cass intrase se așeză acum. Era foarte tânăr și era îmbrăcat în hainele negre ale predicatorilor. Se întrebă dacă putea fi predicator, pentru că nu părea să fie decât un băiat. Dar se mișca cu multă autoritate, cu autoritatea cuiva care și-a găsit locul și s-a împăcat cu el. Când se așeză, o fată foarte subțire se îndreptă spre altar, iar băiatul în haine negre plecă spre orga de lângă altar.

— Îmi aduc aminte de Rufus, zise fata, de când era el era un băiat mai mare, iar eu doar o fetiță, și încercă să zâmbească către îndoliații din primul rând. Cass o urmări și își dădu seama că se străduia să nu plângă. Eu și sora lui ne consolam una pe cealaltă când Rufus pleca cu băieții mai mari și nu ne lăsa să ne jucăm cu el. Se auzi un murmur de încuviințări amuzate și îndurerate, iar cei din primul rând dădură din cap. Locuiam chiar lângă ei și mi-a fost ca un frate. Apoi plecă capul și răsuci o batistă albă, cea mai albă batistă pe care o văzuse vreodată Cass, între mâinile ei negre. Rămase tăcută pentru câteva secunde și un fel de adiere păru iar să străbată capela ca și cum toți cei prezenți ar fi împărtășit amintirile fetei și chinul ei și o ajutau să meargă înainte. Băiatul de la pian lovi o notă. Uneori lui Rufus îi plăcea să-i cânt un cântec, zise fata abrupt. O să-l cânt pentru el acum.

Băiatul cântă primul acord. Fata cânta cu o voce aspră, neșlefuită, uimitoare:

Sunt un străin, nu mă alunga.

Sunt un străin, nu mă alunga.

Dacă mă alungi, într-o zi mă vei căuta,

Sunt un străin, nu mă alunga.

Când termină se duse la catafalc și stătu acolo pentru un moment, atingându-l ușor cu amândouă mâinile. Apoi se întoarse la locul ei.

Pe primul rând se auzeau plânsete. O văzu pe Ida legănând-o în brațe pe o femeie mai bătrână și corpulentă. Unul dintre bărbați își suflă cu putere nasul. Aerul era încărcat. Își dori să se termine totul. Vivaldo stătea complet nemișcat și singur, uitându-se drept înainte.

Apoi un bărbat cu părul gri păși înainte din spatele altarului. Rămase nemișcat și îi privi pentru un moment în timp ce băiatul îmbrăcat în negru cântă câteva note dintr-un imn funerar.

— Unii dintre voi mă cunosc, alții nu mă cunosc, zise în cele din urmă. Numele meu este pastorul Foster. Făcu o pauză. Pe unii dintre voi vă cunosc după figură, iar alții îmi sunteți străini. Se înclină rapid, mai întâi către Cass, apoi către Vivaldo. Dar nu suntem niciunii cu adevărat străini. Toți am venit aici pentru același motiv. Cineva pe care îl iubeam a murit. Se opri din nou și privi în jos către catafalc. Cineva pe care l-am iubit și cu care am râs și cu care am vorbit și pe care ne-am supărat și cu care ne-am rugat a dispărut. Nu mai e printre noi. S-a dus undeva unde nu se mai chinuie. Pastorul privi din nou spre catafalc și continuă: Nu o să îi mai vedem fața niciodată. Nu i-a fost ușor să trăiască în lumea asta și nu i-a fost ușor nici să o părăsească. Când o să stea în fața Creatorului va arăta așa cum arătam cei mai mulți dintre noi când venim aici – ca ieșiți dintr-un loc de trecere dificil. Și îngust. Își dresе glasul și-și suflă nasul. N-o să stau aici să vă spun o grămadă de minciuni despre Rufus. Nu cred că se cade. L-am cunoscut pe Rufus, l-am cunoscut toată viața lui. Era un copil inteligent și avea pe dracu' în el și era imposibil să te ții după el. Se băga într-o grămadă de probleme, toți știți asta. Mulți dintre băieții noștri dau de necazuri și unii dintre voi știți de ce. Uneori vorbeam cu el despre asta – am fost mereu destul de buni prieteni, eu și cu Rufus, și chiar și după ce a plecat de aici și cu toate că nu venea niciodată la slujbă la biserică cum eu – noi – am fi vrut. Se opri din nou. Trebuia să meargă pe drumul lui. A dat de necazul lui și

acum nu mai e printre noi. Era tânăr, era deștept, era frumos, aveam mari așteptări de la el – dar a plecat dintre noi și am rămas noi acum să facem lucruri mărețe. Cred că știu cât de îngrozitor se simt unii dintre noi. Știu cât de îngrozitor mă simt eu – nimic din ce-aș putea zice n-o să facă durerea aia să dispară, nu imediat. Dar băiatul ăsta a fost unul din cei mai buni oameni pe care i-am cunoscut, pe care i-am întâlnit. Nu o să îl judec. Asta nu ni se cade nouă. Știți, mulți oameni zic că un om care își ia singur viața n-ar trebui să fie înmormântat în pământ sfințit. Eu nu știu cum e. Tot ce știu e că Dumnezeu a făcut fiecare bucată de pământ pe care am pășit vreodată și că tot ce a făcut Dumnezeu e sfânt. Și nu știe niciunul din noi ce se întâmplă în inima cuiva, nu știm mulți din noi ce se întâmplă în inima noastră la o adică, așa că nu poate niciunul din noi zice de ce a făcut ce a făcut. Nu a fost nimeni din noi acolo așa că niciunul din noi nu știe. Trebuie să ne rugăm Domnului să-l primească cum ne-am ruga Domnului să ne primească pe noi. Asta e tot. Asta e tot. Și să vă mai spun ceva, să nu uitate careva din voi: știu o grămadă de oameni care și-au luat singuri viețile și care se plimbă în sus și în jos pe străzi astăzi și unii dintre ei predică evanghelia și unii stau pe scaunele celor puternici. Să țineți minte asta. Dacă lumea n-ar fi atât de plină de oameni morți, poate că aceia dintre noi care încercăm să trăim nu ar trebui să suferim atâta.

Se plimba de colo-colo în spatele altarului, în spatele catafalcului.

— Știu că nu e nimic ce vă pot spune celor care stați dinaintea mea – mama și tatăl lui, sora lui, rudele lui, prietenii lui – care să-l aducă înapoi sau care să vă facă să nu mai suferiți că a dispărut. Știu asta. Nimic din ce-aș putea spune nu-i mai poate schimba viața, să o facă viața pe care poate un alt om ar fi trăit-o. Totul a fost săvârșit, totul a fost scris în ceruri. Dar nu vă pierdeți cu firea, dragii mei – nu vă pierdeți cu firea. Nu lăsați asta să vă învrăjbească. Încercați să înțelegeți. Încercați să înțelegeți. Lumea e destul de învrăjbită deja, trebuie să încercăm să fim mai buni decât lumea asta.

Privi în jos, apoi către rândul din față.

— Trebuie să ții minte, zise încet, că el a încercat. Nu mulți încearcă și toți cei care încearcă trebuie să sufere. Fiți mândri de el. Aveți dreptul să fiți mândri. Și asta e tot ce și-a dorit în lumea asta.

Cu excepția cuiva — un bărbat — care plângea pe rândul din față, în toată capela era liniște. Cass se gândi că bărbatul trebuia să fi fost tatăl lui Rufus și se întrebă dacă el credea ce zisese preotul. Ce fusese Rufus pentru el? Un fecior cu probleme, un străin pe când trăia și străin pentru vecie în moarte. Orice altceva ar fi fost sau ar fi putut fi ascuns în inima lui Rufus sau a tatălui lui Rufus dispăruse în neant împreună cu Rufus. Nu avea să fie rostit niciodată acum. Se terminase.

— Sunt aici niște prieteni ai lui Rufus, zise Reverendul Foster, și o să cânte ceva pentru noi și apoi vom pleca.

Doi tineri pășiră pe culoarul din mijlocul bisericii, unul ținând o chitară și celălalt un contrabas. Fata subțire tuciurie îi urma. Băiatul cu robă neagră de la pian își flexă degetele. Cei doi tineri se opriră chiar în fața corpului acoperit, iar fata un pic într-o parte, lângă pian. Începură să cânte ceva ce Cass nu reuși să recunoască, ceva foarte lent, mai mult un blues decât un imn. Apoi cântecul deveni mai tensionat, mai amar și mai rapid. Oamenii din capelă îngânau gutural și băteau cu piciorul. Apoi fata păși în față. Își dădu capul pe spate, închise ochii și vocea se auzi din nou:

Oh, acea dimineață grozavă,

Adio îți spun, adio îți spun!

Reverendul Foster, care stătea un pic mai sus în spațele ei, ridică mâinile și începu să cânte împreună cu ea:

Vom sosi din toate națiile,

Adio îți spun, adio îți spun!

Întreaga biserică li se alătură, dar fata termină cântecul singură:

Oh, acea dimineață grozavă,

Adio îți spun, adio îți spun!

Reverendul Foster spuse o rugăciune scurtă pentru a-i ura călătorie ușoară sufletului celui care tocmai plecase dintre ei și pentru ca sufletele celor care îi ascultau vocea

să aibă o călătorie plăcută prin viață și după moarte. Și fu gata totul.

Doi dintre bărbații de pe rândul din față și doi muzicieni ridicară coșciugul sidefiu pe umeri și porniră pe culoarul din mijloc. Îndoliații îi urmară.

Cass stătea lângă ușă. Cele patru fețe neclintite trecură pe lângă ea purtând povara, fără să se uite la ea. Chiar în spatele lor veneau Ida și mama ei.

Ida se opri pentru un moment și se uită la ea — o privi direct, indescifrabil, de sub vălul dens. Apoi păru să zâmbescă. Apoi trecu. Și trecură și ceilalți. Vivaldo i se alătură și ieșiră din capelă.

Pentru prima dată văzu dricul care aștepta pe stradă, cu fața spre centru.

— Vivaldo, întrebă Cass, mergem la cimitir?

— Nu, spuse el, nu au destule mașini. Cred că doar familia merge.

Se uită la mașina din spatele dricului. Părinții Idei se urcaseră deja înăuntru. Ea rămăsese pe trotuar. Se uită în jur, apoi se îndreptă repede spre ei. Îi luă pe fiecare dintre ei de mână.

— Vreau doar să vă mulțumesc că ați venit, zise ea repede. Vocea îi era răgușită din cauza plânsului și Cass nu îi putu vedea expresia în spatele vălului. Nici nu știți cât înseamnă pentru mine — pentru noi.

Cass îi strânse mâna Idei, fără să știe ce să zică. Vivaldo spuse:

— Ida, orice putem face — orice pot face eu — orice!

— Ați făcut minuni. Ați fost minunați. Nu o să uit asta niciodată.

Le strânse din nou mâinile și se întoarse. Intră în mașină și ușa se închise în urma ei. Dricul o luă încet înainte și dispăru după curbă, urmat de o mașină și apoi de o a doua mașină. Cei care fuseseră la slujba funerară se uitară în trecere la Cass și la Vivaldo, se opriră pe loc un moment și apoi începură să se împrăstie. Cass și Vivaldo o luară în jos pe stradă.

— Să luăm metroul? întrebă Vivaldo.

— Nu cred că sunt în stare de asta acum, zise ea.

Continuară să meargă înainte totuși, în liniște, fără țință. Cass mergea cu mâinile vârâte adânc în buzunare, uitându-se în jos la crăpăturile din trotuar.

— Urăsc înmormântările, zise în sfârșit, nu par să aibă niciodată nimic de-a face cu persoana care a murit.

— Nu, zise Vivaldo, înmormântările sunt pentru cei în viață.

Trecură de o prispă pe care stăteau câțiva adolescenți care îi priveau cu curiozitate.

— Da, zise ea. Și continuară să meargă, fără ca vreunul dintre ei să pară că are puterea să se oprească și să facă semn unui taxi. Nu puteau vorbi despre înmormântare acum, erau prea multe de spus; poate că fiecare avea prea multe de ascuns. Mergeau în jos pe bulevardul lat și aglomerat, înconjuțați parcă de o atmosferă care îi împiedica pe ceilalți să îi înghiontească sau să se uite prea direct la ei pentru prea mult timp. Ajunseră la gura metroului de pe 125th Street. Oamenii urcau din întuneric, iar într-un colț un grup de oameni aștepta autobuzul.

— Hai să luăm un taxi, spuse ea.

Vivaldo opri un taxi și se urcară – așa cum se aștepta de la ei, nu se putea împiedica Cass să creadă – și se îndepărtară de scena întunecată, violentă, asupra căreia cădea acum un soare palid.

— Mă întreb, zise Vivaldo, mă întreb.

— Da? Ce te întrebi?

Tonul ei fusese mai dur decât voise, fără să știe de ce.

— Ce voia să zică atunci când a spus că nu va uita niciodată.

Ceva îi trecea prin minte, ceva ce nu putea numi sau opri, dar era ca și cum ar fi fost prizonieră în propria ei minte, ca și cum fălcile minții ei ar fi înghițit-o.

— Asta dovedește cel puțin că ești inteligent, zise Cass. Nu că asta ar folosi la ceva. Privi în timp ce mașina cobora pe bulevardul care în cele din urmă avea să se transforme în cel care îi era familiar.

— Aș vrea să-i demonstrez – într-o zi, zise Vivaldo și se opri. Se uită pe geam. Aș vrea să o fac să înțeleagă că lumea nu e atât de neagră cum crede ea că este.

— Sau, zise Cass sec, după un moment, atât de albă.

— Sau atât de albă, zise și el, încet. Cass simți că refuza să reacționeze la tonul ei. Apoi Vivaldo zise: Nu prea o plăci pe Ida.

— O plac destul de mult. Nu o cunosc.

— Cred că asta demonstrează că e cum am zis, zise el. Nu o cunoști și nu vrei să o cunoști.

— Nu contează dacă o plac eu pe Ida sau nu, zise Cass. Important e că ție îți place. Și asta e în regulă. Nu știu de ce ai vrea ca eu să am vreo obiecție. Nu am nicio obiecție. Dar de ce ar conta dacă aș avea?

— Nu ar conta, zise el repede. Apoi: Ei, poate puțin. M-aș îndoi de judecata mea.

— Judecata, zise Cass, n-are nimic de-a face cu dragostea.

El o privi cu reproș, dar și recunoscător.

— Pentru că despre dragoste este vorba?

— Pentru ce pari tu să vrei să-i demonstrezi, zise Cass, ar fi și cazul. Tăcu. Apoi spuse:

— Bineînțeles, s-ar putea să aibă și ea ceva de dovedit.

— Cred că are ceva ce trebuie să uite, zise el. Și cred că eu o pot ajuta să uite.

Cass nu zise nimic. Privi copacii reci și parcul rece. Se întrebă cum îi mersese scrisul lui Richard în dimineața aceea; se gândi la copii. I se păru, dintr-o dată, că a lipsit pentru multă vreme, că nu și-a îndeplinit obligații importante. Și tot ce voia pe lume acum era să se întoarcă acasă în siguranță și să găsească toate lucrurile așa cum le lăsase — așa cum le lăsase cu atât de mult timp în urmă, azi dimineață.

— Ești așa de tânăr, se auzi spunând, cu cel mai matern ton. Știi atât de puține — zâmbi — despre viață. Despre femei.

Zâmbi și el, cu un zâmbet palid și ostenit.

— Bine. Dar vreau să mi se întâmple ceva adevărat. Chiar vreau. Cum afli mai multe — rânji zeflemitor — despre viață? Despre femei? Tu știi multe despre bărbați?

Numerele uriașe de deasupra îndepărtatului Columbus Circle luceau pe cerul cenușiu și anunțau ora 12.37. Avea să ajungă acasă tocmai la timp pentru a pregăti prânzul.

Apoi depresia cu care se tot lupta se prăvăli peste ea, ca și cum cerul s-ar fi lăsat și s-ar fi transformat în ceață.

— Cândva credeam că știu, zise. Cândva credeam că știu. Cândva am fost chiar și mai tânără decât ești tu acum.

Vivaldo o fixă din nou, dar de data asta nu zise nimic. Pentru un moment, cum drumul șerpuia, orizontul New Yorkului apăru în față ca un zid neregulat. Apoi dispăru. Cass aprinse o țigară și se întrebă de ce, în acel moment, urâse atât de tare mândrele turnuri, antenele ațintite. Nu urâse niciodată orașul până atunci. De ce părea totul atât de palid și de inutil; și de ce se simțea atât de rece, de parcă nimic și nimeni n-o mai putea încălzi vreodată din nou?

Vivaldo îngâna gutural bluesul pe care îl auzise la înmormântare. Se gândea la Ida, o visa pe Ida, se grăbea către ce-l aștepta în viitor cu Ida. Pentru un moment Cass îi urî tinerețea, speranțele, posibilitățile, îi urî masculinitatea. O invidia pe Ida. Îi ascultă pe Vivaldo îngânând bluesul.

3

Într-o sâmbătă la începutul lui martie Vivaldo stătea la fereastră și privea cum se face dimineață. Vântul bătea peste străzile pustii cu un fel de geamăt trist; bătuse toată noaptea, în timp ce Vivaldo stătuse la birou, luptându-se cu un capitol care nu mergea prea bine. Era extrem de obosit – lucrase în librărie toată ziua și apoi venise în centru pentru a ajuta pe cineva să se mute – dar nu aceasta era motivul paraliziei lui. Nu părea să știe destul despre oamenii din romanul lui. Nu păreau să aibă încredere în el. Fuseseră cu toții numiți, mai mult sau mai puțin, fiecăruia îi dăduse un destin, tiparul pe care voia ca ei să îl descrie îi era clar. Dar nu părea să le fie clar lor. Putea să-i miște dintr-o parte în alta, dar ei înșiși nu se mișcau. Le puneă în gură cuvinte pe care ei le rosteau posaci, neconvinși. Încerca acum să-și seducă oamenii cu tot atâta chin, sau chiar mai mult, decât dacă ar fi sedus o femeie: îi implora să îi predea lui intimitatea lor. Iar ei refuzau – fără să arate cea mai vagă dorință de a-l părăsi, cu toată intransigența lor urâtă. Așteptau ca el să găsească cheia, să atingă nervul, să spună adevărul. Abia atunci aveau să-i dea tot ce voia și chiar mult mai mult decât își putea imagina acum, păreau să-i spună. Toată noaptea se plimbase între birou și fereastră și înapoi, plin de furie și din ce în ce mai neajutorat. Își făcuse cafea, fumase țigări, se uitase la ceas pe măsură ce noaptea trecuse, dar capitolul nu înaintase și începea să se gândească că ar trebui să doarmă puțin pentru că în ziua aceea, pentru prima dată după mai multe săptămâni, avea să o vadă pe Ida. Era sâmbăta ei liberă, dar ieșise la o cafea cu o prietenă în restaurantul unde lucra. El trebuia să o întâlnească acolo, iar apoi aveau să-i viziteze pe Richard și pe Cass. Romanul lui Richard urma să fie publicat și promitea să

fie un mare succes. Vivaldo, spre uşurarea şi nedumerirea lui, nu-l găsisese prea remarcabil. Dar încă nu avea curajul să-i spună asta lui Richard sau să recunoască faptul că nu l-ar fi citit niciodată dacă n-ar fi fost scris de Richard.

În cele din urmă toate sunetele încetară – sunetele motoarelor şi cele mătaşoase ale cauciucurilor, înjurăturile, bucăţile de melodii şi saluturile de noapte bună zgomoatoase şi prelungite; ultima uşa din clădirea lui fusese trântită şi ultimele murmure, foşnete şi pocnituri se opriră. Noaptea îl înconjură în tăcere, iar în apartament se făcu frig. Aprinse cuptorul. I se îngămădi atunci în minte norul lui de personaje, într-un aer greu precum căldura cuptorului, adunându-se, de fapt, în jurul doritei şi misterioasei Ida. Poate că ea era cea care îi făcea atât de tăcuţi.

Privi străzile şi se gândi – cu amărăciune, dar şi cu o sobrietate uimită şi rece – că, deşi îi ştia de multă vreme, poate că de fapt nu-i cunoştea deloc. Faptul că şi s-a întâlnit ceva nu e acelaşi lucru cu a şti ce anume a fost ce ai trăit. Cei mai mulţi oameni nu au trăit – şi, de fapt, nu se putea spune nici că au murit – prin evenimentele lor cele mai îngrozitoare. Au fost pur şi simplu ameţiţi de lovitură de ciocan. Şi-au petrecut apoi vieţile într-un fel de purgatoriu al durerii negate şi ne-examinate. Marea întrebare pe care trebuia să o înfrunte în dimineaţa aceasta era dacă el fusese vreodată prezent în propria-i viaţă sau nu. Pentru că dacă fusese vreodată prezent, atunci încă era prezent şi lumea avea să i se deschidă înainte.

Acum văzu că fata care locuia pe partea cealaltă a străzii şi al cărei nume, ştia, era Nancy, dar care îi amintea de Jane – acesta fiind cu siguranţă motivul pentru care nu vorbea niciodată cu ea – se întorcea acasă după ce făcuse turul barurilor şi cafenelelor, însoţită de încă un tânăr lipsit de coloană vertebrală. Erau peste tot, ceea ce explica faptul că îi găsea atât de uşor, dar de ce-i aducea acasă cu ea era o treabă ceva mai sinistră. Cei care aveau părul lung purtau barbă, iar cei care îl aveau scurt se dispensau de acest accesoriu folositor, dar oarecum incomod. Citeau poezie sau o scriau, cu furie, ca pentru a demonstra că erau făcuţi pentru îndeletniciri mai masculine. Specimenul din dimineaţa

aceasta purta pantaloni albi, o șapcă de yachting și o bărbuță paranoică ce parcă țâșnea de pe jumătatea de jos a feței lui. Barba era cea mai agresivă trăsătură a lui, singura sugestie de duritate și tensiune. Fata, pe de altă parte, era numai colțuri, oase, mușchi și fălci; până și sânii îi păreau pietroși. Mergeau pe stradă ținându-se de mână, dar nu împreună. Se opriră în fața intrării și fata ezită. Se sprijini de el într-o stupoare dezgustătoare și duhnind a alcool; rigiditatea lui sugera că greutatea ei era respectabilă și urcară cei câțiva pași până la ușă. Aici ea se opri și îi zâmbi, ridicându-și cochet sânii pietroși în timp ce își dădu părul pe spate cu mâinile. Băiatul păru să găsească această amânare insuportabilă. Bălmăji ceva despre frig, împingând-o pe fată înaintea lui.

Ei bine, acum aveau s-o facă – să facă ce? Nu dragoste, cu siguranță – și dacă ar mai fi stat la fereastră încă douăzeci și patru de ore de atunci, ar fi văzut aceeași scenă repetându-se cu un alt băiat. Cum puteau face asta? Ei, trecuse și el prin asta. El cum suportase? Wiskyul și marijuana îl ajutaseră, așa cum îl ajutase și faptul că se pricepea destul de bine să mintă, ca și faptul că cele mai multe femei îl făceau să simtă dispreț. Dar era mai mult de atât. Până la urmă, țara, lumea, orașul ăsta erau pline de oameni care se sculau de dimineață și se culcau seara, în general, de-a lungul vieții, în același pat. Făceau orice aveau de făcut și își creșteau copiii. Și poate că nu-i plăceau prea mult oamenii ăștia, dar, pe de altă parte, nici nu îi cunoștea. Credea că există pentru că i se spusese că există și era de presupus că fețele pe care le vedea în metrouri și pe străzi aparțineau acestor oameni, care erau admirabili pentru că erau numeroși. Mama și tatăl și sora lui căsătorită și soțul ei și prietenii lor făceau parte din această majoritate, iar fratele lui mai tânăr avea să le aparțină curând. Și ce știa el despre ei cu adevărat, cu excepția faptului că le era rușine cu el? Nu știa dacă el era real. De fapt, părea că nu știa nici dacă ei înșiși erau reali, dar el nu era suficient de simplu cât să îl consoleze gândul acesta.

Văzu un om singur venind pe stradă, cu haina strânsă neagră încheiată până la gât, uitându-se din când în când

în urmă ca și cum spera că e urmărit. Apoi pe stradă apăru camionul de gunoi, ca o insectă cenușie fără creier. Privi cum e încărcat gunoiul. Apoi nu mai apăru nimeni și nimic. Lumina devenea mai puternică. În curând aveau să înceapă să sune ceasurile cu alarmă, iar casele vor împrăști oamenii dimineații. Apoi se gândi la scena care avea acum loc în cameră între fată și băiat.

Lumina galbenă electrică, indirectă și incomodă, ar fi fost deja considerată inutilă și ar fi fost stinsă. Fata și-ar fi dat jos pantofii și ar fi dat drumul la radio sau la combină și s-ar fi întins pe pat. Lumina cenușie venind prin stolurile de culoarea robei de călugăr ar fi expus cu indiferență fiecare suprafață, fiecare unghi și colț ale camerei lipsite de iubire. Muzica nu ar fi fost tare. Până acum și-ar fi turnat băuturi, iar a fetei ar fi rămas pe masă. A băiatului ar fi fost în mâna lui. Ar fi stat pe pat, întors puțin cu fața în altă parte, uitându-se la podea. Ar fi avut șapca împinsă și mai tare pe spate. Iar tăcerea, în spatele muzicii, ar fi încărcată de o îngrozitoare teamă. Chiar acum unul dintre ei ar fi făcut o mișcare pentru a-și învinge teama. Dacă fata ar fi luat inițiativa, mișcarea ar fi fost neîndemânatică și timidă – timidă din cauza nevoii, neîndemânatică din pricina ostilității. Dacă băiatul ar fi făcut prima mișcare, ar fi fost bruscă sau ușor brutală: s-ar fi aruncat la fată ca și cum ar fi vrut să o violeze sau ar fi încercat să-i trezească pofta prin săruturi ușoare, care s-ar fi vrut arzătoare, așa cum văzuse în filme. Fricțiunea și fantezia ar fi produs încălzire și stimulare fizică, iar această apăsare prin haine între coapsele ei ar fi fost indiciul fetei că trebuie să geamă. Și-ar fi dat capul pe spate puțin și l-ar fi ținut mai strâns pe băiat și ar fi început să plonjeze împreună în confuzie. El și-ar fi dat jos șapca – în timp ce patul ar fi oftat, iar lumina cenușie i-ar fi privit fix. Apoi el și-ar fi dat jos geaca. Măinile lui ar fi ridicat puloverul și ar fi desfăcut sutienul. Poate că amândoi ar vrea să se oprească aici și să înceapă să se descopere unul pe celălalt, dar niciunul nu ar îndrăzni. Ea ar geme și s-ar agăța de întuneric, el și-ar da jos bluza. S-ar lupta nemilos cu sânii ei, icnetul ei anticipând eșecul. Apoi discul de pe pick-up s-ar termina sau, la radio, o reclamă

ar înlocui cântecul de dragoste. Băiatul i-ar ridica fusta fetei. Apoi fata, pe jumătate dezbrăcată, și-ar cere scuze cu o scuză șoptită, s-ar ridica din pat și ar opri aparatul. Rămânând în picioare în centrul camerei, ar putea râde de propria-i goliciune cu o mică glumă crudă. Apoi ar dispărea la toaletă. Băiatul și-ar termina băutura și și-ar da jos totul, cu excepția chiloților. Când fata ar reapărea, amândoi ar fi gata.

Da, fusese și el în situația asta: frecând și împingând și lovind, încercând să încingă o fată înghețată. Lupta era teribilă pentru că fata dorea să fie trezită, dar era îngrozită de necunoscut. Fiecare moment care părea să o apropie de el, să-i aducă împreună, avea un recul, despărțindu-i și mai mult. Fiecare se agăța de o fantezie mai mult decât de celălalt, încerca să extragă plăcere din cutele minții, mai degrabă decât să se predea în fața secretelor corpului. Lujerele rușinii se agățau de ei oriunde s-ar fi întors, și toate cuvintele murdare pe care le știau comentau tot ce făceau. Uneori cuvintele astea aduceau orgasmul – lipsit de bucurie, plin de ură și prea devreme. Cea mai mare performanță a lui în pat de până atunci fusese să obțină un maximum de ușurare cu un minimum de ostilitate.

În Harlem, însă, doar își dăduse drumul și însemnase locul cu argintiu. Părase mult mai simplu pentru o vreme. Dar până și simpla plăcere cumpărată și plătită dura doar un moment și apoi eșua – plăcerea, după cum se părea, nu era atât de simplă. Când, plimbându-se prin Harlem, dădea de câte o fată care îi plăcea, nu se putea abține să-și dorească să o fi întâlnit altundeva, în alte circumstanțe. Nu putea să nu-i condamne condiția și să ceară de la ea mai mult decât ar fi putut oferi orice altă fată într-o astfel de situație. Dacă nu o plăcea, atunci o disprețuia și era foarte dureros pentru el să disprețuiască o fată de culoare, asta îi provoca și dispreț de sine. Așa că, una peste alta, oricât de mare ar fi fost povara cu care venise în oraș, se întorcea acasă cu una și mai mare și mai greu de uitat.

De mai mulți ani nutrea fantezia că se simțea acasă pe străzile acelea întunecoase din oraș tocmai pentru că istoria scrisă în culoarea pielii îi contesta dreptul de a fi acolo. Îi plăcea ca dreptul lui de a se afla oriunde să fie

contestat; în zona din nordul Manhattanului alienarea lui devenea vizibilă și, prin urmare, aproape suportabilă. Era fantasma lui că acolo pericolul era mai real, mai fățiș decât în partea de sud și că, alegând să înfrunte aceste pericole, se sustrăgea apelor călâi ale mediocrității și își testa bărbăția în foc. Se simțea mai viu în Harlem pentru că se mișca într-o văpaie de furie și auto-măgulire și excitație sexuală, cu pericolul pândindu-l pretutindeni, ca o promisiune. Și cu toate astea, în ciuda acestui curaj și a riscurilor înfruntate, peripețiile prin care chiar trecuse fuseseră realmente banale și i s-ar fi putut întâmpla oriunde. Periculoasa și copleșitoarea sa sete de viață nu reușiseră să-l implice în nimic mai profund decât cinci, poate șase întâlniri extrem de relaxate în tot atâtea baruri. Ca amintiri îi rămăseseră una-două petreceri cu marijuana, unul-două dezvățuri în gașcă, una-două fete ale căror nume le uitase, una-două adrese pe care le pierduse. Știa că Harlemul era un câmp de bătaie și că zi și noapte acolo se purta un război, dar despre scopurile acestui război nu știa nimic.

Iar asta nu era pentru că adversarii ar fi fost tăcuți – tăcerea lor fiind oricum extrem de zgomotoasă; ci se datora faptului că fiecare știa doar de acele lupte pe care le acceptase ca fiind ale lui. Era silit, puțin câte puțin, împotriva voinței lui, să realizeze că înfruntând pericolele din Harlem nu își testa masculinitatea și nici nu trăia viața mai plinar. Doar se refugia în aventuri exterioare pentru a evita ciocnirea și tensiunea aventurii care l-ar fi condus inexorabil spre interior. Poate de asta uneori părea să surprindă pe fețele negre care îl urmăreau o urmă de amuzament și dispreț nu lipsit de oarece simpatie. Probabil că e chiar sărac, păreau să zică, dacă a ajuns până aici. Știa că fusese gonit, că fugise; ideile liberale, chiar revoluționare, de care era atât de mândru nu însemnau absolut nimic pentru ei. Era doar un amărât de băiat alb cu probleme și nu era nimic original din partea lui să vină în fugă la negri.

Exact această opinie se putea citi uneori în ochii lui Rufus atunci când se uita la el. Refuzase să o vadă pentru că insistase că el și Rufus erau egali. Erau prieteni, dincolo

de un lucru atât de banal și de nesemnificativ precum culoarea pielii. Dormiseră împreună, se îmbătaseră împreună, înghesuiseră gagici împreună, se înjuraseră și-și împrumutaseră bani unul altuia. Și totuși, după cum se dovedea, cât de mult păstrase fiecare în inimă ascuns de celălalt! Fusesse doar un joc, un joc în care Rufus își pierduse viața. Toate presiunile pe care le negaseră se adunaseră laolaltă și îl omorâseră. De ce fusesse necesar să nege orice? Care fusesse scopul jocului? Se întoarse din nou în cameră, aprinse o țigară și începu să se plimbe dintr-o parte în alta. Ei bine, poate că s-au temut că, dacă s-ar fi uitat prea de aproape unul la celălalt, fiecare ar fi găsit – privi pe fereastră, simțindu-se pleoștit și speriat – fiecare ar fi descoperit abisul. Undeva în adâncul inimii băiatul negru îl urâse pe băiatul alb pentru că era alb. Undeva în adâncul inimii lui Vivaldo îi fusesse frică și îl urâse pe Rufus pentru că era negru. Înghesuiseră tipe împreună, o dată sau de două ori chiar aceeași tipă – de ce? Și cum îi schimbase asta? Și nu o mai văzuseră niciodată pe fata respectivă. Și nu vorbiseră niciodată pe bune despre asta.

Odată, în timp ce se afla în armată, în permisie la München, el și cu un tovarăș negru se îmbătaseră. Erau într-un beci undeva, era noaptea târziu, pe mese se aflau lumânări. Lângă ei stătea o fată. Cine provocase pe cine? Râzând, își desfăcuseră pantalonii și se arătaseră fetei. Fetei, dar și unul altuia. Fata se mutase calm mai încolo, zicând că nu-i înțelegea pe americani. Dar poate că îi înțelesese foarte bine. Înțelesese că intriga lor avea prea puțin de-a face cu ea. Dar nici nu se putea spune că încercau să se stârnească unul pe celălalt – nici n-ar fi visat vreodată, bineînțeles, să o facă în felul ăla. Poate că încercaseră doar să se lămurească; să se lămurească în privința cui era mai bărbat dintre ei. Și ce se gândise atunci băiatul negru? Dar întrebarea era, ce gândise el? Se gândise „Drace, mă descurc binișor” Simțise poate o împunsătură slabă din cauza realizării că băiatul de culoare stătea poate un pic mai bine, dar, în mare, fusesse de fapt ușurat. Ieșise la lumină, practic pe masă, și era la fel ca a lui, nu era nimic înfricoșător la ea.

Zâmbi — *pariu că a mea e mai mare ca a ta* — dar își aminti coșmaruri ocazionale în care același camarad pierdut îl urmărea prin păduri impenetrabile, venea spre el cu un cuțit pe marginea unor prăpăstii, amenința să-l zvârle în jos pe scări abrupte până în mare. În fiecare din aceste coșmaruri voise să se răzbune. Să se răzbune pentru ce?

Se așază din nou la masa de lucru. Pagina din mașina de scris îl privea înapoi, plină de hieroglife. O citi. Nu însemna absolut nimic. Nimic ne se întâmpla pe pagina aceea. Se duse înapoi la fereastră. Se făcuse zi și pe străzi erau oameni, obișnuiții oameni de zi. O fată înaltă cu părul scurt și ochelari, purtând o haină lungă și largă, mergea repede pe stradă. Magazinul alimentar era deschis. Bătrânul român care îl conducea căra înăuntru lada de lapte care fusese lăsată pe trotuar. Se gândi din nou că ar face bine să doarmă puțin. Astăzi se întâlnea cu Ida, urma să ia prânzul împreună cu Richard și Cass. Era ora opt.

Se întinse pe pat și privi crăpăturile din tavan. Se gândi la Ida. O văzuse pentru prima oară cam cu șapte ani în urmă. Avea în jur de paisprezece ani. Era o sărbătoare oarecare și Rufus îi promisese că o scoate în oraș. Și poate că motivul pentru care îl rugase pe Vivaldo să meargă cu el fusese că Vivaldo trebuise să-i împrumute bani. „Pentru că nu pot s-o dezamăgesc pe soră-mea, frate”

Fusese o zi cam ca cea de acum, luminoasă, rece și dură. Rufus fusese mai tăcut ca de obicei și el se simțise la fel de inconfortabil. Simțise că se băga acolo unde nu era locul lui. Dar Rufus îi făcuse invitația iar el acceptase, niciunul dintre ei nu mai putea da înapoi acum.

Ajunseseră la casa lui Rufus și a Idei în jur de unu după-amiază. Doamna Scott deschise ușa. Era îmbrăcată ca și cum și ea ar fi urmat să iasă în oraș, într-o rochie gri închis puțin prea scurtă pentru ea. Avea părul scurt, dar fusese făcut de curând făcut permanent cu fierul. Îl sărută ușor pe Rufus pe obraz.

— Bună, dragă, zise ea, ce mai face băiatul meu?

— Bună și ție, zise Rufus rânjind. Avea o expresie pe față pe care Vivaldo nu o mai văzuse până atunci. Era un fel zburdălnicie plină de amuzament și de plăcere; ca

și cum mama lui, stând acolo pe tocuri înalte în rochia gri și cu părul buclat ar fi făcut ceva extraordinar de cuceritor. Iar această plăcere se repeta în figura mai închisă a mamei în timp ce zâmbea, cu seriozitate, către el. Părea să se uite la el de sus până jos și să-și dea seama exact cum se mai înțelegea cu lumea.

— El e Vivaldo, un un prieten de-al meu, zise Rufus.

— Îmi pare bine, zise ea și îi întinse mâna fugitiv. Graba nu se datora lipsei de politețe sau răcelii, ci doar lipsei de obișnuință. În măsura în care îl observa, îl vedea ca pe prietenul lui Rufus, unul din locuitorii lumii în care fiul ei alesese să trăiască. Stai jos, te rog. Ida o să apară imediat.

— E gata?

— Doamne, se pregătește de zile întregi. M-a adus la disperare. Se așezară. Vivaldo se duse lângă fereastra care dădea spre o curte murdară în spatele casei și către ieșirea de incendiu a altor clădiri. Pe partea cealaltă a drumului un bărbat negru stătea în fața unei ferestre pe jumătate deschise privind fix înainte. În ciuda frigului, purta doar un maiou. În curte nu se vedeau decât cutii, sticle, hârtii, murdării și un singur copac. Dacă s-ar fi întâmplat ceva și nu apăreai, nici nu vreau să mă gândesc ce plâns și jale ar fi fost în casa asta. Se opri și privi către ușa care ducea către restul apartamentului. Nu vreți niște bere băieți, cât așteptați?

— Asta e tot ce aveți să ne oferiți? întrebuse Rufus cu un zâmbet. Unde e Bert?

— Bert s-a dus până la magazin și încă nu s-a întors. Știi cum e taică-tu. O să-i pară rău că v-a ratat. Se întoarse spre Vivaldo. Nu vrei un pahar de bere, copile? Îmi pare rău că nu avem nimic altceva.

— O, berea e în regulă, zise Vivaldo, privind spre Rufus, mi-ar plăcea un pahar de bere.

Femeia se ridică și se duse spre bucătărie.

— Cu ce se ocupă prietenul tău? E muzician?

— Nea, zise Rufus. N-are talent.

Vivaldo roși. Doamna Scott se întoarse cu o sticlă de bere și trei pahare. Avea un mers deosebit de autoritar și de grațios.

— Nu te supăra pe el, zise, are pe dracu' în el, nu e vina lui. Am tot încercat să-l scot din el, dar fără prea mult noroc. Îi zâmbi lui Vivaldo în timp ce-i turnă berea. Pari destul de timid. Nu fi timid. Simte-te ca acasă, auzi? Și îi întinse un pahar.

— Mulțumesc, zise Vivaldo. Luă o înghițitură de bere, gândindu-se că ar fi probabil surprinsă să știe cât de inconfortabil se simțea acasă la el. Și totuși, poate că n-ar fi fost deloc surprinsă.

— Arați de parcă te-ai îmbrăcat să te duci și tu undeva, bătrânico.

— O, zise ea cu modestie, mă duc aici la doi pași să o văd pe doamna Braithwaite. O mai știi pe fata ei, Vickie? Ei, are și ea un copil acum. Mergem la spital să o vizităm.

— Vickie are copil? Deja?

— Păi tinerii nu prea mai așteaptă în zilele noastre, știi și tu. Râse și bău din bere. Rufus se uită spre Vivaldo încruntat.

— La naiba, zise. Și ce face?

— Destul de bine, dată fiind situația. Făcu o pauză care sugera că circumstanțele erau sumbre. A născut un băiat frumos de trei kilograme. Era gata să zică mai multe, dar intră Ida.

Era destul de înaltă, aproape la fel de înaltă ca acum. Și ea se îndeletnicise cu piepteni electrice și ondulatori de păr, impresia de mai târziu a lui Vivaldo că avusese codițe se trăgea de la faptul că își ondulasă părul strâns pe tot capul. Purta o rochie lungă, albastră și plină de un material foșnitor care se înfoia deasupra picioarelor ei lungi.

Intră în cameră uitându-se numai spre fratele ei, cu un zâmbet enorm, copilăros. El și Rufus se ridicară.

— Vezi, am venit. Zise Rufus zâmbind, iar el și sora lui se sărutară pe obraz. Mama lor stătea de-o parte și îi privea cu un zâmbet mândru și sever.

— Văd că ai venit, zise Ida, dându-se puțin în spate și râzând. Încântarea ei de a-și vedea fratele era atât de autentică, încât Vivaldo se simți oarecum prost gândindu-se la familia lui, la sora lui. Mă întrebam dacă o să ajungi — ești mereu atât de ocupat.

Ultimele cuvinte fuseseră rostite pe un ton de exasperare matură, ironică și mândră, tonul cuiva silit să se adapteze la constrângerile impuse de puterea și faima unei rude. Nu se uitase la Vivaldo, deși era foarte conștientă de el. Dar Vivaldo nu exista până când Rufus nu permitea lucru aceasta.

Îl permise acum, într-o doară, cu o mână pe gâtul sorei lui. Se întoarse spre Vivaldo:

— Am adus un prieten cu mine, Vivaldo Moore. Ea e sora mea, Ida.

Își dădura mâinile. Strânsoarea ei fu la fel de scurtă pe cât fusese a mamei, dar mai puternică. Îl și privi pe Vivaldo altfel, ca și cum ar fi fost un străin elegant, nu atât el însuși sau pentru că era alb, dar datorită relației greu de imaginat cu fratele ei.

— Ei, acum, ia spune tu domnișoară, unde ai vrea să mergi?

Și o privi cu un zâmbet ironic. Dar, odată cu fata care avea să fie curând femeie, era acum în cameră o constrângere care nu existase înainte. Stătea acolo ca o țintă și un premiu, prada naturală a cuiva – undeva – care avea să-i ia curând urma.

— O, nu-mi pasă, zise ea. Oriunde vreți voi să mergeți.

— Dar ești așa bine îmbrăcată – singur n-o să-ți fie rușine să fii văzută cu noi?

Și el era elegant, în cel mai bun costum negru al lui, cu o cămașă și o cravată pe care le împrumutase de la Vivaldo.

Ida și mama ei râseră.

— Băiete, n-o mai necăji pe sora ta, zise doamna Scott.

— Bine, hai, ia-ți haina și o luăm din loc, zise Rufus.

— Mergem departe?

— Destul de departe cât să fie nevoie să-ți iei haina.

— Nu asta vrea să știe soră-ta, zise doamna Scott, încearcă să afle unde vă duceți și la ce oră vă întoarceți.

Ida se întoarse spre ușa prin care intrase și rămase pe loc ezitând.

— Haide, zise maică-sa, ia-ți haina și ia-o și pe a mea. O să merg până la colț cu voi. Ida plecă și doamna Scott zâmbi și spuse: Dacă aș fi venit cu voi azi, ar fi fost tare nemulțumită. Vă vrea numai pentru ea astăzi.

Strânse paharele goale de bere și le duse în bucătărie.

— Când erau mai mici, îi zise lui Vivaldo, Rufus era dincolo de orice greșală, din partea Idei. Dădu drumul la apă pentru a clăti paharele. Mereu i-a fost foarte frică de întuneric, știi? Dar chiar și-așa, dragă, de multe ori Ida se dădea jos din pat în toiul nopții și fugea prin întuneric să se bage în pat lângă Rufus. Pare că se simțea mai în siguranță cu el. Nu știu de ce, că Rufus nu prea o băga în seamă.

— Asta nu e adevărat, zise Rufus, mereu am fost foarte drăguț cu surioara mea.

Puse paharele în jos ca să se scurgă și își șterse mâinile. Privi într-o oglindă de mână, își aranjă părul și își puse cu grijă pălăria.

— O necăjeai ceva de groază, zise ea.

Ida se întoarse purtând o haină căptușită cu blană și cu haina mamei ei pe braț.

— A, strigă Rufus, ce elegantă e!

— E superbă, spuse Vivaldo.

— Acum, dacă o să faceți mișto de mine, zise Ida, nu mai merg nicăieri cu voi.

Doamna Scott își puse haina și privi critic către fiica ei cu capul descoperit.

— Dacă nu o să înceteze să fie așa elegantă, o să se aleagă cu o răceală. Îi trase gulerul Idei în sus și îi încheie nasturii. Nu pot să fac pe nimeni din familia asta să poarte o pălărie și apoi vă mirați că sunteți mereu răciți cobză, zise. Ida făcu un gest de nerăbdare. Se teme că pălăria o să-i strice coafura. Dar nu și că vântul o să facă același lucru. Râseră, Ida un pic silit, ca și cum erau stânjeniți să glumească de față cu Vivaldo.

Străbătură strada înghețată. Copiii dădeau cu bâta în minge pe străzi, dar în rest era aproape gol. Doi băieți stăteau pe o prispă în apropiere și îi salutară pe Ida, pe Rufus și pe doamna Scott și îl priviră curioși pe Vivaldo; se uitară la el de parcă ar fi fost membrul unei găști inamice ceea

ce, într-adevăr, fusese nu cu mult timp în urmă. O femeie în vârstă urcă încet treptele de gresie ale unei clădiri părăginite. Din clădire ieșea un semn negru care spunea, cu litere albe, BISERICA CREDINȚEI APOSTOLICE MOUNT OLIVE.

— Nu știu unde s-a dus taică-tu, zise doamna Scott.

— E chiar după colț, la barul lui Jimmy, zise Ida repede. M-aș mira să-l găesc acasă când mă întorc.

— Pentru că n-ai de gând să te întorci până la patru dimineața, zise doamna Scott zâmbind.

— Păi nu o să se întoarcă nici până atunci, zise Ida, și știi și tu la fel de bine ca mine.

Spre ei veni o fată cu șolduri înguste, repezită, arătând destul de dur. Nici ea nu avea nimic pe cap și avea părul scurt, murdar și zbârlit. Purta o jachetă de bărbat din material reiat, prea mare pentru ea, și o ținea strânsă la gât cu mâna. Vivaldo se uită la Ida în timp ce o privea pe fată apropiindu-se.

— Uite că vine Willa Mae, zise doamna Scott, săraca.

Fata se opri în fața lor și zâmbi. Când zâmbea fața ei arăta cu totul altfel. Era foarte tânără.

— Cum o mai duceți? întrebă. Nu te-am văzut de o groază de vreme, Rufus.

— Sunt bine, zise Rufus. Tu cum te descurci? Își ținea capul foarte sus, iar ochii îi erau lipsiți de expresie. Ida privi în pământ și se agăță de mama ei.

— Ei, râse, nu mă plâng. N-ar fi de niciun folos.

— Tot acolo stai?

— Sigur. Unde crezi că mă mutam?

Se lăsă tăcerea. Fata privi spre Vivaldo și apoi în altă direcție.

— Păi, trebuie să plec, zise. Îmi pare bine că v-am întâlnit. Nu mai zâmbea.

— Mă bucur că te-am văzut, zise Rufus.

După ce fata plecă, Ida zise cu un ton dojenitor.

— Și ea a fost prietena ta.

Rufus ignoră cele spuse. Se uită la Vivaldo.

— Mai demult era tare drăguță. Vreun golan a încins-o, apoi a lăsat-o baltă. Scurpă pe trotuar. Frate, ce scandal.

Doamna Scott se opri în fața scârilor care duceau către un apartament dintr-o clădire. Ida îl luă pe Rufus de braț.

— Vă las aici, copii, zise doamna Scott. Se uită la Rufus. La ce oră o aduci acasă pe fata asta?

— Păi, nu știu. Dar nu o să fie târziu. Știu că vrea să iasă prin cluburi, dar n-o s-o las să se îmbete prea tare.

Doamna Scott zâmbi și îi întinse o mână lui Vivaldo.

— Mi-a făcut plăcere să te cunosc, zise. Să-i zici lui Rufus să te mai aducă, da? Nu ne uita.

— Nu, doamnă. Mulțumesc, o să mai vin curând.

Dar nu o mai văzuse din nou, nu până la moartea lui Rufus. Rufus nu-l mai invitasе niciodată acasă.

— Ne vedem mai târziu, domnișoară, zise. Și porni să urce scările. Distracție plăcută copii.

Ida avea paisprezece sau cincisprezece ani în ziua aceea. Avea douăzeci și unu sau douăzeci și doi acum. Îi spusese lui Vivaldo că își aducea aminte de ziua aceea, dar el se întreba cum și-o amintea. El nu o mai văzuse din nou până când devenise femeie, iar atunci nu-și adusese aminte de prima lor întâlnire. Dar acum își aminti. Își aminti de încântare și stânjenală. Ea ce-și aducea aminte?

Se gândi „Trebuie să dorm puțin” *Trebuie să dorm puțin*. Dar personajele din romanul lui făcură front comun împotriva lui. Păreau să-l urmărească cu un fel de reproș disperat și implorator. Mașina lui de scris, o prezență neagră nedeslușită, îl acuza, amintindu-i de zilele și nopțile, săptămânile, lunile, anii de acum, pe care îi petrecuse fără să doarmă, urmărind distracții mai facile și mai puțin onorabile. Apoi se întoarse pe burtă și imediat sexul îl acuză, sexul i se umplu imediat cu sânge. Se întoarse pe spate cu un oftat furios. Se gândi: *Am douăzeci și opt de ani. Sunt prea bătrân pentru asta*. Închise ochii și gemu. Se gândi: *Trebuie să termin nenorocitul ăsta de roman*; și se mai gândi: *O, Doamne, fă-o să mă iubească, o, Doamne, lasă-mă să iubesc*.

— Ce zi minunată, strigă Ida.

O privi pentru un moment, părând extrem de încântat și el, iar apoi o strânse ceva mai tare de cot, cu delicatețe, mai mult pentru plăcerea pe care i-o făcea lucrul acesta decât pentru a o grăbi la traversarea bulevardului larg, grăbit și amețitor.

— Da, zise și el, e o zi grozavă.

Tocmai urcaseră de la metrou și poate că ieșirea bruscă de la întuneric făcea străzile să pară atât de strălucitoare. Erau la intersecția dintre Broadway și Seventy-second Street, mergând către nordul Manhattanului — căci Cass și cu Richard se mutaseră, urcaseră bine-cunoscuta scară socială, după cum spunea Cass. Lumina părea să cadă mai intens, dezvăluind și stârnind orașul cu o violență necruțătoare, precum violența dragostei, și scoțând din griurile și negrul lui o splendoare precum cea a oțelului pe oțel. În geamurile clădirilor înalte văpaia flutura, vie, în gheață.

Bătea un vânt intens și puternic care lumina ochii și fețele oamenilor și îi silea să-și întredeschidă buzele, astfel că păreau toți să fie în drum către o întâlnire de o imensă importanță, purtând cu ei bula strălucitoare și fragilă a unei vieți de așteptări. Băieți luminoși în gecii de fâș, unii dintre ei cu fete al căror păr, ale căror degete captau lumina, se uitau în vitrine lustruite de delicatețe, în vitrinele magazinelor, se opreau la intrarea în cinematografe pentru a privi imaginile lucioase, iar vocile lor, care împărtășeau aceeași calitate dură a luminii care îi învăluia, păreau să se spargă în aer ca niște așchii de gheață.

Copiii dădeau buzna de pe străzile laterale în grupuri numeroase, ca norii, cu zgomot de patine cu rotile, și se prăvăleau peste adulți ca o răzbunare îndelung plănuită, ca o săgeată scăpată din arc.

— N-am mai văzut o zi ca asta, îi spuse Idei și era adevărat. Totul părea să se fi înfocat, pulsând și sucindu-se și schimbându-se, gata să izbucnească în muzică sau în flăcări sau într-o revelație.

Ida nu spuse nimic. Vivaldo mai mult intui decât îi văzu zâmbetul și fu din nou vrăjit de frumusețea ei. Era ca și cum ea ar fi zâmbit numai pentru el. Era mai prietenoasă cu el astăzi decât fusese vreodată. Azi Vivaldo nu

mai avea impresia că îl evita ca până acum, făcându-se inaccesibilă, forțându-l să rămână un străin în viața ei. Astăzi era mai veselă și mai naturală, ca și cum s-ar fi hotărât în sfârșit să iasă din doliu. Era ceva victorios în atitudinea ei, ca și cum vremea deciziilor dificile ar fi trecut. Ieșise la lumină. Se mișca în pași superbi cu picioarele ei lungi și ținea capul sus, ca și cum în urmă cu doar o zi ar fi purtat încă pe el greutatea unui vas african cu apă. Capul mamei ei purtase greutatea rufelor albilor și tocmai din cauză că Ida nu știuse niciodată ce să creadă în legătură cu asta – să-i fie rușine, să fie mândră? – în frumusețea ei regală era amestecat ceva din disprețul plebeu, pripit și neîncrezător. Muncea acum ca ospătăriță într-un local care făcea parte dintr-un lanț de restaurante în partea de est a Village-ului, iar confuzia ei ieșea la iveală în atitudinea față de clienți, o atitudine în același timp semeață și liberă. Vivaldo o urmărise adesea în timp ce traversa localul cu șorțul ei cadrilat, cu fața ca o mască neagră în spatele căreia beligeranța se lupta cu modestia. I se citea asta în ochii care din care neîncrederea nu dispărea niciun moment și care erau întotdeauna gata, într-o fracțiune de secundă, să devină negri și opaci de dispreț. Chiar și atunci când era prietenoasă era ceva în atitudinea, în vocea ei, care suna ca un avertisment; era mereu în așteptarea unei insulte mascate sau a unei sugestii obscene. Și avea toate motivele – nici nu fantaza, nici nu avea o imaginație perversă. Chiar așa trata lumea fetele care aveau reputație proastă și orice fată de culoare se năștea cu altfel de reputație.

Acum, în timp ce mergea alături de el, îngrijită și neașteptat de elegantă într-o haină grea, albastru închis, și cu capul acoperit de un șal teatral, de modă veche, își dădu seama că atât vanitatea cât și disprețul îi erau alimentate de privirile care se opreau la ea fugar și imposibil de ignorat ca atingerea unui bici. Era foarte, foarte neagră, era frumoasă; iar el era mândru să fie cu ea, mândru fără subtilitate, în felul radiant și fățiș al bărbaților; dar ochii în trecere îl acuzau cu invidie de o cucerire deocheată și promiscuă. Bărbații albi se uitau la ea, apoi se uitau la el. Se uitau la ea ca și cum n-ar fi fost cu nimic mai bună

decât o curvă, deși mai voluptoasă și mai rară. Iar apoi ochii bărbaților îi căutau pe ai lui, invitând la o complicitate lascivă.

La fel și femeile. Mai întâi o vedeau pe Ida și ar fi fost fericite să o admire dacă ar fi fost singură. Dar era cu Vivaldo, ceea ce o făcea o hoață. Mijloacele prin care reușise să facă această cucerire erau sub nivelul și poate peste puterile lor, dar ochii lor îl acuzau în fugă pe Vivaldo de trădare, se îngustau ca în fața unui vis sau a unui coșmar, apoi se întorceau.

Ida trecea mai departe, părând să nu vadă nimic. Prin ținuta și prin expresia strălucitoare, indiferentă, transmita că nu se cobora la nivelul lor. Avea marele avantaj de a fi extraordinară – indiferent cum ar fi purtat această distincție sau cât ar fi vrut alții să i-o conteste; pe când, părea să sugereze zâmbetul ei, oamenii aceștia, cetățenii celui mai grozav oraș din lume, erau atât de comuni că erau aproape invizibili. Nimic nu era mai ușor pentru ea decât să îi ignore sau să pară că îi ignoră pe acești oameni; nimic nu îi depășea pe ei mai mult decât posibilitatea de o ignora pe ea. Iar astfel poziția dezavantajoasă în care se găseau, pentru care, până la urmă, nu se puteau învinovăți decât pe ei înșiși, spunea ceva despre sărăcia vieților lor, ceea ce lui Vivaldo îi venea cu greu să creadă.

Astfel, trecerea lor stârnea nori de ostilitate masculină și feminină care le zburau în față ca praful. Iar Ida accepta această onoare cu o mândrie plină de resentimente.

— Ce cânti? întrebă el. De câteva străzi Ida tot îngâna ceva doar pentru ea.

Continuă să cânte pentru o secundă, ajungând la finalul unei bucăți. Apoi spuse zâmbind:

— N-ai de unde să știi. E un cântec vechi de biserică. M-am trezit cu el azi dimineață și mi-a rămas toată ziua.

— Cum sună? Întrebă el. Nu mi-l cânti?

— Nu devii religios, nu? Se uită la el dintr-o parte, zâmbind ironic. Eu eram într-o vreme destul de religioasă, știai? Cu mult timp în urmă, când eram mică.

— Nu, zise, sunt o grămadă de lucruri pe care nu le știu despre tine. Cântă melodia.

Ea își aplecă capul spre el, sprijinindu-se mai tare de brațul lui, ca și cum ar fi fost doi copii. Culorile eșarfei luciră.

Începu să cânte, cu o voce ușor aspră, șoptindu-i cuvintele:

M-am trezit azi dimineată

Cu Iisus în gând.

M-am trezit azi dimineată

Cu Iisus în gând

— E super să te trezești așa, zise el.

Iar ea continuă:

Mi-a rămas toată ziua în gând

Gândul la Iisus.

Alelu, Alelu

Aleluia!

— E un cântec superb, zise el. Minunat. Ai o voce minunată, știi?

— M-am trezit cu el în cap de dimineată și m-a făcut să mă simt, nu știu... cum nu m-am mai simțit de luni de zile. Ca și cum o povară mi s-ar fi ridicat de pe umeri.

— Încă ești religioasă, zise el.

— Să știi, cred că sunt. E ciudat, nu m-am mai gândit la biserică și la nimic de genul ăsta de ani de zile. Dar cred că sufletul încă mi-a rămas acolo. Zâmbi și oftă. Nimic nu trece niciodată. Apoi zâmbi din nou, privindu-l în ochi. Acest zâmbet timid și plin de încredere îi făcea inima să salte până când stătea dreaptă ca o roată de bâlci privind în jos. Lucrurile par că dispar, continuă Ida. Dar nu se întâmplă asta, totul se întoarce. Iar inima lui se afundă; îi privi fața încadrată de frumoasa eșarfă. Presupun că e așa cum mi s-a tot spus – dacă rezști să treci prin partea mai grea, o s-o vezi și pe cea bună.

Îeșiră de pe bulevard, spre casa lui Cass.

— Ce fată frumoasă ești, zise Vivaldo. Ida se întoarce spre el, îngânându-și melodia fără să vrea. Chiar ești, să știi.

— Ei, zise ea întorcându-se spre el, nu știu dacă sunt frumoasă sau nu. Dar tu sigur ești nebun.

— Sunt nebun după tine. Sper că știi asta.

O zise în trecere și nu știu dacă să se blesteme pentru lașitate sau să se felicite pentru reținere.

— Nu știi ce m-aș fi făcut fără tine, zise ea, în ultimele luni. Știu că nu ne-am văzut prea des, dar știam că erai tu, o simțeam și m-a ajutat – mai mult decât îți pot spune.

— Am avut uneori impresia că tu crezi că sunt doar o pacoste, zise el. Iar acum chiar se înjură că nu zisese exact ce simțea și că suna ca un copil.

Dar astăzi era ziua lui bună, părea să iasă în sfârșit dintr-un tunel prin care călătorise de atâta timp.

— O pacoste, strigase ea. Ești așa de simpatic. Apoi serioasă: Eu am fost o pacoste, dar nu mă puteam abține.

Intrară într-o clădire gri anonimă care avea doi stâlpi inutili pe fiecare parte a intrării și o mare de imitație de marmură și de piele dincolo de intrare. Și își aminti dintr-o dată – îi ieșise cu totul din cap – că prânzul era pentru a sărbători publicarea primului roman al lui Richard. Îi spuse Idei:

— Știi ce, prânzul ăsta e pentru a sărbători, iar eu am uitat să aduc ceva.

Bărbatul de la lift se ridică din scaun uitându-se la el dubios, Vivaldo îi spuse numărul etajului, iar apoi, în timp ce bărbatul păru să ezite, numărul apartamentului. Închise ușa și liftul începu să urce.

— Ce sărbătorim? întrebă Ida.

— Pe noi doi. Faptul că în sfârșit ieșim împreună pe bune. Nu ai sunat să contramandezi în ultimul moment și încă n-ai spus că trebuie să fugi acasă după prima băutură. Zâmbi ștregărește către Ida, dar era conștient că vorbea în parte pentru bărbatul din lift, pe care nici nu-l observase până atunci. Dar pe care acum îl displacea intens.

— Nu, hai zi acum, ce sărbătorim de fapt? Sau poate ar trebui să întreb ce sărbătoresc Cass cu Richard?

— Romanul lui Richard. De luni apare în toate librăriile.

— O, Vivaldo, zise ea, asta e minunat. Cred că se simte extraordinar. Un scriitor adevărat, publicat.

— Da, zise el, unul dintre noi a reușit. Era mișcat de entuziasmul ei. Și, în același timp, era conștient că și ea vorbea pentru bărbatul din lift.

— Cred că e minunat și pentru Cass, zise. Și pentru tine, e prietenul tău. Se uită la el. Tu când o să scoți romanul tău?

Întrebarea asta sau, mai degrabă, felul ei de a o pune, părea să conțină sugestii pe care abia îndrăzneala să le presupună.

— Curând, băigui și roși. Liftul se opri și pășiră pe un hol. Ușa lui Richard se afla în stânga lor. Sunt cam ocupat acum, se pare.

— Ce vrei să zici? Nu merge cum trebuie?

— La roman te referi?

— Da. Apoi, în timp ce se găsiră unul în fața celui-lalt înaintea ușii. La ce credeai că mă refer?

— O, la asta m-am gândit că te referi. Se gândi: Stai puțin, nu o strica, nu te grăbi, idiotule, nu o strica. Apoi vorbi: Numai că n-am vrut să zic chiar asta.

— Ce-ai vrut să spui? Ida zâmbea.

— Vreau să zic că sper că deocamdată o să fiu destul de ocupat cu tine. Ea își retrase parțial zâmbetul, dar încă părea amuzată. Îl privi. Știi tu – cine și prânzuri și plimbări și filme și chestii – cu tine. Își plecă privirea. Știi ce vreau să zic? Apoi, în tăcerea caldă și electrică își ridică ochii și o privi. Știi ce vreau să zic?

— Păi, spuse ea, hai să vorbim despre asta după vizită, în regulă? Se răsuci și privi în pământ. El nu se clinti. Ida îl privi cu ochii măriți. N-ai de gând să suni la sonerie?

— Sigur. Se uitară unul la celălalt. Ea întinse mâna și îl atinse pe obraz. El o luă de mână și o țină pentru un moment lipită de față. Foarte încet Ida își trase mâna. Ești simpatic de nu se poate, zise ea. Chiar ești. Haide, sună, mi-e foame.

El râse și apăsă butonul. Auziră zbârnâitul dinăuntru apartamentului, apoi agitație, o ușă trântită și pași. Îi luă mâna Idei în palmele lui.

— Vreau să fiu cu tine. Vreau asta mai mult decât mi-am dorit orice altceva vreodată.

Apoi ușa se deschise, iar Cass apără înaintea lor, îmbrăcată într-o rochie lungă oranj ruginiu, cu părul dat pe spate și căzându-i pe umeri. Într-o mână ținea o țigară, cu care făcu un gest exagerat de bun venit.

— Haideți copii, intrați, zise, sunt încântată să vă văd, dar e complet haos în casă astăzi. Toate sunt pe dos. Închise ușa în spatele lor. Auziră un copil urlând undeva în apartament și vocea lui Richard ridicată la furie. Cass ascultă un moment, iar fruntea i se încreți de îngrijorare. Ța e Michael, zise neajutorată. A fost imposibil toată ziua, s-a certat cu fratele lui, cu taică-su, cu mine. Richard i-a tras în sfârșit o scatoalcă și presupun că o să-l lase să stea în camera lui. Țipetele lui Michael slăbiră și auziră vocea lui și a tatălui negociind un armistițiu, după câte își puteau da seama. Cass ridică fruntea. Ei, îmi pare rău că v-am ținut pe hol. Dați-vă jos lucrurile, vă conduc în sufragerie și vă pun ceva de băut și de ronțait – o să vă prindă bine pentru că prânzul o să întârzie, bineînțeles. Ce mai faci, Ida? Nu te-am mai văzut de nu știu când. Îi luă haină și eșarfa. Te superi dacă nu le agăț aici? O să le las în dormitor pentru că după prânz vin alți oameni. O urmară în dormitorul mare. Ida se duse imediat la oglinda de statura unui om, își aranjă cu grijă părul și își dădu cu ruj.

— Sunt foarte bine, Cass, zise, dar tu – tu ai un soț faimos dintr-o dată. Cum te simți?

— Încă nu e chiar faimos, zise Cass, și deja nu pot să suport treaba asta. Cumva pare că totul se reduce la a bea ceva și a cina cu o grămadă de lume cu care cu siguranță n-ai sta de vorbă dacă n-ar fi – tuși – din breaslă. Doamne, ce profesie. Habar n-aveam. Apoi râse. Porniră către sufragerie. Încearcă să-l convingi pe Vivaldo să se facă instalator.

— Nu, draga mea, zise Ida, nu aș avea încredere în Vivaldo cu niciun fel de scule. Băiatul ăsta e cel mai stângaci om din lume. Mereu mă aștept să se împiedice și să cadă din picioare. N-am mai văzut pe nimeni atât de împiedicat. Până la sufragerie coborâră două trepte, iar ferestrele erau deschise larg și dădeau către râu. Ida păru surprinsă, dar doar pentru un moment, de priveliștea râului. Păși până în centrul încăperii. E minunat aici. Aveți o grămadă de spațiu, oameni buni.

— Am fost extrem de norocoși, zise Cass. Foștii chiriași stăteau aici de ani și ani și în sfârșit s-au hotărât să se mute în Connecticut – sau undeva de genul ăsta. Nu-mi

amintesc. Oricum, pentru că stăteau aici de atâta timp chiria nu crescuse prea mult, știi? Așa că e mult mai ieftin decât cele mai multe locuri de genul ăsta din oraș. Se întoarce spre Ida. Arăți grozav, să știi, serios. Mă bucur mult să te văd.

— Și eu mă bucur să te văd și mă simt bine, mai bine decât m-am simțit de ani de zile, zise Ida. Merse către bar și se opri în fața lui Cass. Se pare că luați și băutul în serios, oameni buni, zise cu o voce aspră și răgușită. Dă-mi și mie te rog să gust niște Gutty Sark de acolo.

Cass râse.

— Credeam că ești genul de tipă care bea burbon. Puse niște gheață într-un pahar.

— Când vine vorba de băutură, zise Ida, sunt orice gen de tipă. Râse, arătând exact ca o fetiță. Pune-mi și puțină apă în pahar, dragă, nu vreau să trebuiască să mă cărați pe brațe de aici. Se uită spre Vivaldo, care stătea pe trepte, privind-o. Se aplecă spre Cass. Dragă, cine e caraghiosul ăla care stă în prag?

— Ei, cineva care apare doar câteodată. Și mereu arată așa. Dar e inofensiv.

— Vreau și eu ce a comandat doamna, zise Vivaldo și li se alătură la bar.

— Mă bucur că mi-ai spus că e inofensiv, zise Ida și făcu cu ochiul către el în timp ce bătea cu unghiile lungi pe tejghea.

— O să beau și eu una mică cu voi, zise Cass, iar apoi va trebui pur și simplu să dispar. Trebuie să termin de preparat prânzul – pentru că trebuie să și mâncăm – iar eu nici măcar nu m-am îmbrăcat.

— Păi, o să te ajut la bucătărie, zise Ida. La ce oră vin toți ceilalți?

— În jur de cinci, cred. Vine și un producător TV, cică e un tip foarte deștept și liberal – Steve Ellis, vă zice ceva?

— O da, zise Ida, se zice că e foarte bun tipul ăsta. E foarte cunoscut. Menționează o emisiune făcută de el pe care o văzuse cu câteva luni în urmă, în care apăreau negri, și care câștigase multe premii. Dădu din umeri. Și cine mai vine?

— Păi, Ellis. Și editorul lui Richard. Și încă un scriitor al cărui nume nu mi-l amintesc. Și presupun că vin cu soțiile lor. Sorbi din băutură părănd destul de îngrijorată. Nu-mi dau seama de ce facem chestia asta. Presupun că în special pentru tipul de la TV. Dar editorii lui Richard dau o mică petrecere în cinstea lui luni, la biroul lor, și putea foarte bine să-i vadă pe toți oamenii ăștia atunci.

— Fii tare, fată dragă. Va trebui să te obișnuiești cu lucrurile astea.

— Presupun că da. Le zâmbi scurt ștregărește și șopti: Dar par așa de tonți. Aia pe care i-am cunoscut. Și sunt așa de serioși, sunt pătrunși de seriozitate.

Vivaldo râse.

— Asta e trădare, Cass. Ai grijă.

— Știu. Chiar susțin cartea, totuși; și-au pus speranțe mari în ea. Nu ați văzut-o încă, nu? Se duse până la canapea, pe care erau împrăștiate cărți și ziare, și ridică cu grijă cartea. Străbătu din nou camera. Uite-o.

Așeză cartea pe bar între Ida și Vivaldo.

— A primit comentarii excelente de întâmpinare. Știți voi, „erudită”, „matură”, „palpitantă” – genul ăsta de lucruri. O să vi le arate Richard. A fost comparată cu *Crimă și pedeapsă* – pentru că amândouă au niște fire narrative simple, cred. Vivaldo se uită încruntat la ea. Ei, eu îi citez pe ei.

Soarele se eliberă dintr-un nor și umplu camera. Priviră cu atenție cartea de pe bar. Cass stătea tăcută în spatele lor.

Coperta cărții era foarte simplă, litere roșii neregulate pe un fundal albastru închis: *Spânzuratul. Un roman polițist, de Richard Silenski*. Se uită la interiorul copertei, care descria povestea, și apoi întoarse cartea și văzu figura bonomă și deschisă a lui Richard. Paragraful de sub fotografie descria pe scurt viața lui Richard, de la naștere până în prezent: „Domnul Silenski este căsătorit și este tatăl a doi copii, Paul (11 ani) și Michael (8 ani). Locuiește în New York City”.

Puse cartea jos. Ida o ridică.

— E minunată, îi zise lui Cass. Cred că ești mândră. Îi luă fața în mâini și o sărută pe frunte. Apoi își luă paharul. E un lucru minunat o carte, știi? Când e dintr-o dată publicată și stă între coperte. Și are numele tău pe ea. Trebuie să fie un sentiment extraordinar.

— Da, zise Cass.

— O să știi și tu curând cum se simte, zise Ida către Vivaldo. Examină cartea cu atenție. Apoi îi privi cu un zâmbet poznaș. Pariu că am descoperit ceva ce nu știai.

— Imposibil, zise Vivaldo. Sunt sigur că știu tot ce știe și Richard.

— N-aș fi prea sigură de asta, zise Cass.

— Pariu că nu știi numele adevărat al lui Cass.

Cass râse.

— Îl știe. Dar l-a uitat.

Vivaldo se uită la ea.

— Așa e, l-am uitat. Cum te cheamă de fapt? Știu că îl urăști, de-asta nu-l folosește nimeni niciodată.

— Tocmai l-a folosit Richard, zise Cass. Cred că doar ca să mă tachineze.

Ida îi arătă pagina de dedicații a cărții, pe care scria „Pentru Clarissa, soția mea”

— E drăguț, nu? O privi pe Cass. Pe mine ai reușit să mă păcălești, dragă; nu mi se pare că ești genul pe care să o cheme Clarissa.

— Așa se pare, zise Cass zâmbind. Apoi îl privi pe Vivaldo. Ah, zise, n-ai văzut din întâmplare o mică notiță în secțiunea de teatru de astăzi? Se duse până la canapea, luă unul dintre ziare și se întoarse la Vivaldo. Uite. Se întoarce Eric acasă.

— Cine e Eric? Întrebă Ida.

— Eric Jones, zise Cass. E un prieten de-al nostru actor care a locuit în Franța în ultimii doi ani. Dar e angajat să facă o piesă pe Broadway toamna asta.

Vivaldo citi: *Lee Bronson a semnat un contract cu Eric Jones, care a apărut ultima oară pe scena locală în urmă cu trei stagiuni în Regatul orbilor, spectacol ce s-a jucat doar pentru o scurtă perioadă. Jones va juca rolul fiului mai mare din drama lui Lane Smith Vânătoare fericită, care va avea premiera aici în noiembrie.*

— Al dracului, zise Vivaldo, părând foarte încântat. Se întoarse spre Cass. Te-a mai căutat?

— O, nu, zise Cass, de multă vreme.

— M-aș bucura să ne revedem, zise Vivaldo. Apoi privi spre Ida. O să-ți placă de el. Rufus îl știa, eram toți prieteni foarte buni. Împături ziarul și îl puse pe bar. La dracu, toți sunt faimoși, mai puțin eu.

În sufragerie întră Richard, încruntat și masculin, purtând un pulover vechi gri peste un tricou alb și ținând cureaua într-o mână.

— Nu e greu să ne dăm seama cu ce-ai fost ocupat, zise Vivaldo zâmbind. S-a auzit până aici.

Richard se uită la curea rușinat și o aruncă pe canapea.

— N-am folosit-o pe el. Doar l-am amenințat cu ea. Probabil că trebuia să-l bat să-i sară capacele. O întrebă pe Cass: Ce l-a apucat dintr-o dată? Nu a mai făcut nicio-dată așa până acum.

— Ți-am spus deja ce cred eu că e. E casa nouă și toată agitația din ultima vreme, faptul că nu te mai vede așa de des ca înainte și a reacționat foarte prost la toate astea. O să-i treacă, dar o să dureze o vreme.

— Paul nu e așa. Drace, a ieșit și și-a făcut deja prieteni. Se distrează de minune.

— Richard, Paul și Michael nu seamănă deloc.

Se uită drept la ea și scutură din cap.

— Așa e. Îmi pare rău. Se întoarse către Ida și Vivaldo. Scuzați-ne. Suntem fascinați de odraslele noastre. Uneori stăm și vorbim despre ei ore în șir. Arăți minunat, Ida, mă bucur să te văd. Îi luă mâinile în ale lui și o privi în ochi. Ești bine?

— Sunt în regulă, Richard. Și mă bucur și eu să te văd. Mai ales acum că ai atâta succes.

— A, n-o ascultați pe nevastă-mea, zise. Trecu în spațele barului. Toată lumea are de băut, mai puțin eu, am impresia. Iar eu – păru foarte masculin, sigur pe el și fericit – o să beau un martini sec cu gheață. Deschide vasul cu gheață. Doar că nu e gheață.

— Îți aduc eu, zise Cass. Puse paharul pe bar și luă recipientul pentru gheață. Cred că va trebui să mai cum-părăm niște gheață de la magazinul de delicatese, să știi.

— Păi o să mă duc eu mai târziu, dulceată. O ciupi de obraz. Nu-ți face probleme.

Cass ieși din cameră. Richard zâmbi ștregărește către Vivaldo.

— Dacă nu veneai azi, jur că mi te scoteam de la inimă pentru vecie.

— Știai că vin. Își săltă paharul. Felicitări. Apoi: Am auzit că toate posturile de televiziune plâng după tine.

— Nu exagera. E vorba de un singur producător care are un proiect despre care vrea să discute cu mine, nici nu știu despre ce e vorba. Dar agentul meu crede că ar trebui să-l ascult.

Vivaldo râse.

— Nu fi așa defensiv. Îmi place televiziunea.

— Ești un mincinos. Nici măcar nu ai televizor.

— Păi, asta din cauză că sunt sărac. Când o să am și tot atâta succes ca tine o să îmi cumpăr cel mai mare ecran de pe piață. Îi privi figura lui Richard și râse din nou. Te necăjesc doar.

— Da. Ida, vezi ce faci să-l mai civilizezi puțin pe tipul ăsta. E un barbar.

— Știu, zise Ida pe un ton trist, dar habar n-am ce să fac cu el. Bineînțeles, adăugă, dacă mi-ai oferi un exemplar cu autograf al cărții tale, poate mi-ar veni inspirația.

— S-a făcut, zise Richard. Cass se întoarse cu vasul cu gheață, Richard îl luă și îl puse pe bar. Își prepară băutura. Apoi li se alătură de partea cealaltă a barului și își puse brațele în jurul umerilor lui Cass. Pentru cea mai bună sâmbătă pe care am avut-o vreodată, zise ridicând paharul. Și la mai multe. Luă o înghițitură mare din băutură. Vă iubesc pe toți, zise.

— Și noi te iubim, zise Vivaldo.

Cass îl pupă pe Richard pe obraz.

— Înainte să mă duc să încerc să salvez prânzul, spune-mi — ce fel de înțelegere ai făcut mai concret cu Michael? Ca să știu și eu.

— Trage un pui de somn. I-am promis să-l trezesc când se servesc cocktailurile. Trebuie să-i cumpărăm niște suc de ghimbir.

— Și Paul?

— A, Paul. Se va dezlipi de amicii lui la timp ca să vină sus, să se spele și să întâmpine musafirii. Nici cu forța nu l-ai putea împiedica. Se întoarce către Vivaldo. S-a lăudat cu mine prin toată clădirea.

Cass îl privi pentru un moment.

— Te-ai descurcat foarte bine. Și acum o să vă las.

Ida își ridică paharul.

— Stai puțin. Vin cu tine.

— Nu e nevoie, Ida. Mă descurc.

— Bărbații ăștia o să se îmbete dacă îi ținem să aștepte prea mult. Te ajut, o să terminăm imediat. O urmă pe Cass pe ușă. Cu un picior în prag se întoarce. O să țin minte ce mi-ai promis, Richard. Despre carte, adică.

— Și eu o să țin minte ce mi-ai promis tu. Tu ai avut mai mult de pierdut din târgul ăsta.

Ida se uită la Vivaldo.

— Nu știi, zău. Îmi vine mie vreo idee.

— Sper că știi în ce te bagi, zise Cass. Nu-mi place deloc expresia de pe fața lui Vivaldo.

Ida râse.

— Arată cam prostuț, zău. Haide. O să-ți povestesc în bucătărie.

— Să nu crezi o vorbă din ce-ți spune Cass despre mine, strigă Vivaldo.

— Adică vrei să zici că știe ceva despre tine? Haide Cass, dragă, spune-mi toate detaliile murdare în după-amiaza asta. Și dispărură.

— Mereu ai avut o chestie cu fetele de culoare, nu? Întrebă Richard după un moment. Avea ceva curios de meditativ în voce.

Vivaldo se uită la el.

— Nu. N-am fost niciodată cu o fată de culoare.

— Nu, dar îți făceai de cap o grămadă prin Harlem. Și cumva e logic că acum încerci să fii cu o fată de culoare – cred că ai cam ajuns la capătul răbdării cu fetele albe.

Vivaldo începu să râdă fără să vrea.

— Păi, nu știu dacă culoarea Idei are vreo legătură în vreun fel sau altul.

— Ești sigur? Nu e încă cineva în lungul șir de mai-daneze și vagaboande și neajutorate?

— Richard, zise Vivaldo și puse paharul jos pe bar, încerci să mă enervezi? Care e treaba?

— Bineînțeles că nu încerc să te enervez, zise Richard. Doar că mă gândesc că poate e timpul să te cumințești și să te așezi la casa ta, timpul să îți dai seama ce vrei să faci și să începi s-o faci în loc să tot treci de la una la alta ca un copil. Nu mai ești copil.

— Păi cred că e cazul să încetezi să te porți cu mine de parcă aș fi un copil. Știu ce vreau să fac și fac. În regulă? Și trebuie s-o fac așa cum vreau eu. Așa că dă-mi pace. Zâmbi, dar era prea târziu.

— Dar n-am nimic cu tine, zise Richard. Îmi pare rău.

— N-am vrut să sune așa, știi și tu.

— Hai să uităm de asta, în regulă?

— Păi, la dracu, nu vreau să fii supărat pe mine.

— Nu sunt supărat pe tine. Se duse la fereastră și se opri în fața ei privind afară. Cu spatele către Vivaldo zise: Nu prea ți-a plăcut cartea mea de fapt, nu?

— Deci asta era.

— Ce? Richard se întoarse, cu soarele picând direct pe figura lui și luminând liniile de pe frunte, din jurul ochilor și de sub ei, din jurul gurii și bărbiei. Avea fața plină de riduri; era o față dură, o față bună, iar Vivaldo o iubea de multă vreme. Totuși, ceva lipsea de pe această față, dar n-ar fi putut spune ce și știa că judecata lui nevolnică era nedreaptă. Simți lacrimi în ochi.

— Richard, am vorbit despre carte și ți-am spus ce cred, ți-am spus că e o idee grozavă și minunat organizată și frumos scrisă și... Se opri. Nu-i plăcuse cartea. Nu o putuse lua în serios. Era un tur de forță abil, inteligent, cu observații interesante și nu avea să însemne nimic pentru nimeni. În locul din mintea lui Vivaldo în care trăiau cărțile, fie că erau mărețe, mutilate sau nebune, cartea lui Richard nu exista. Nu putea să facă nimic în legătură cu asta. Și chiar tu ai spus că următoarea va fi mai bună.

— Pentru ce tot plângi?

— Poftim? Se șterse cu mâna la ochi. Nu e nimic. Merse spre bar și se sprijini de el. O intuiție profundă și neașteptată îl făcu să adauge. Vorbești ca și cum n-ai vrea să mai fim prieteni.

— E, rahat. Asta crezi tu? Normal că suntem prieteni, o să fim prieteni până când o să murim. Se apropie de bar și îi puse o mână pe un umăr lui Vivaldo, aplecându-se ca să-l privească în ochi. Sincer. În regulă?

Îți strânseseră mâinile.

— În regulă. Nu mă mai supăra.

Richard râse.

— N-o să te mai supăr, al dracu' prost.

Ida apăru pe ușă.

— Masa e gata. Haideți, grăbiți-vă, să nu se răcească.

Erau cu toții puțin beți când prânzul fu gata și goliră încă două sticle de șampanie la masă; în cele din urmă se așezară din nou în sufragerie în timp ce soarele devenea roșiatic, pregătindu-se să apună.

Sosi Paul, murdar, fără suflu și vesel. Mama lui îl trimise la baie să se spele și să-și schimbe hainele. Richard își aminti că trebuia gheață pentru petrecere și sucul de ghimbir pe care i-l promisese lui Michael, așa că ieși să le cumpere. Cass se hotărî că ar face bine să se schimbe și își strânse și părul.

Ida și Vivaldo rămaseră singuri în sufragerie pentru un răstimp. Ida puse un disc cu Billie Holiday și îl luă pe Vivaldo la dans. El își simți inima bătându-i ca un ciocan în gât când ea păși în brațele lui cu un zâmbet prietenos, cu o mână în mâna lui și cealaltă sprijinită ușor de brațul lui.

O strânse ușor de talie. Degetele lui și mijlocul ei păreau să fi devenit neobișnuit, periculos de sensibile și se rugă ca pe față să nu i se vadă uriașa plăcere nepermisă care îl pătrunse prin degete. I se păru că simte pe sub stofa grea a hainei pe care ea o purta și pe pielea ei mătăsoasă și caldă textura materialului chilotului ei, care părea să murmure și să-i foșnească sub degete. Ea părea să nu realizeze ce libertăți își luaseră aceste degete rigide și nemișcate. Se mișcă odată cu el, ghidându-l și lăsându-se ghidată de el

în același timp, trăgându-și picioarele fără efort din calea pantofilor lui masivi. Corpurile abia li se atingeau, dar părul ei îi gădila bărbia și lăsa o mireasmă tare și grea și sugera, așa cum totul sugera la fata asta, o căldură adâncă, mocnită și carnală. Voia să o strângă mai aproape de el. Poate că acum, chiar în acest moment, în timp ce ea îl privi zâmbind, își putea apleca capul și să-i șteargă zâmbetul de pe buze punându-și gura lui serioasă peste a ei.

— Ai mâinile reci, zise Vivaldo, căci cea pe care o ținea era uscată și cu vârfurile degetelor reci.

— Se zice că asta înseamnă că am o inimă caldă, zise Ida, dar ce înseamnă de fapt e că nu am circulație bună.

— Prefer să cred că ai o inimă caldă, zise el.

— Asta speram și eu, zise ea râzând, dar după ce mă cunoști mai bine o să-ți dai seama ca e așa cum zic eu de fapt. Mi-e teamă că de obicei am dreptate, zise cu un zâmbet încruntat și provocator. Și adăugă: În legătură cu mine.

— Mi-aș dori să te cunosc mai bine, zise el.

— Și eu, zise ea râzând scurt și lejer.

Se întoarse Richard. Michael, sobru și timid, apărură din exil, iar el și Paul primiră suc de ghimbir cu gheață. Cass apărură într-o rochie roșu burgund cu gât, de modă veche, și cu părul strâns. Richard își pusese o bluză sport și un pulover cu aspect mai respectabil, iar Ida dispărură să-și reîmprospăteze machiajul. Începură să sosească ceilalți invitați.

Primul care sosi fu editorul lui Richard, Lorin Montgomery, un tip dolofan cu ochelari, cu un păr cărunt mățos, care era mai tânăr decât părea – de fapt, era cu zece ani mai tânăr decât Richard. Avea maniere politicoase și un chicotit nervos. Împreună cu el sosi agentul lui Richard, o tânără cu părul și cu ochii negri, purtând mult argint și puțin aur, care se numea Barbara Wales. Și ea chicotea, dar nu de emoție și avea și maniere, dar nu deferente. Se pare că avea impresia că statutul ei de agent al lui Richard crease o legătură intimă cu Cass; aceasta, teribil de hipnotizată și neputincioasă din cauza vocii și clarității tăioase a silabelor domnișoarei Wales, alergă supusă în urma ei în dormitorul unde hainele și pălăriile erau depozitate și unde femeile își puteau aranja machiajul.

— Barul e aici, strigă Richard, orice vreți să beți, veniți și vă luați.

— Aș mai bea ceva, zis Vivaldo. Am băut toată ziua și nu mă pot îmbăta.

— Asta încerci să faci? Întrebă Ida.

El o privi și zâmbi.

— Nu, răspunse, nu asta încerc să fac. Dar și dacă aș vrea, n-aș putea, nu astăzi. Se opriă cu fața către fereastră. O să iei cina cu mine, nu e așa?

— Doar nu ți-e foame deja.

— Nu, dar o să-mi fie foame cam la ora cinei.

— Atunci, zise ea, întreabă-mă când se face ora de cină.

— N-o să te hotărăști deodată că trebuie să pleci acasă sau ceva de genul asta? Nu o să fugi de mine?

— Nu, zise ea, o să rămân cu tine până la finalul nefericit. Trebuie să vorbești cu agenta, să știi.

— Chiar trebuie? Se uită în direcția sclipitoarei domnișoare Wales.

— Bineînțeles că trebuie. Sunt sigură că ăsta e unul dintre motivele pentru care Richard a vrut să fii astăzi aici. Și trebuie să vorbești și cu editorul.

— De ce? Nu am nimic să-i arăt.

— Ei, o să ai tu. Sunt convinsă că Richard a aranjat toată petrecerea asta pentru tine. Acum trebuie să cooperezi și tu.

— Și tu ce o să faci în timp ce eu o să fac toate conferințele astea?

— O să vorbesc cu Cass. Nu-i pasă nimănui de noi; noi nu scriem.

O sărută pe păr.

— Ești minunată, zise.

Se auzi soneria. Da data aceasta era Steve Ellis, care venise cu soția. Ellis era un tip scund și pătrășos, cu părul buclat și o față de băiețel. Ca toate fețele de băieți, figura lui abia începea să se închege, mai degrabă decât să devină dură. Era cunoscut ca un campion al cauzelor pierdute și dușmanul neîmpăcat al reacțiunii și intra în saloanele lumii ca într-o ambuscadă a inamicului. Soția lui purta o haină de blană și o pălărie înflorată, părea mai în vârstă decât el și avea tendința să vorbească prea mult.

— Mă bucur să te cunosc, Silenski, zise. Deși era nevoit să privească în sus spre Richard, o făcu înclinând capul la un unghi neobișnuit și beligerant, ca și cum s-ar fi uitat în sus ca să fie mai evident că se uită de sus. Mâna pe care i-o întinse lui Richard drept ca un glonte sugera de asemenea moliciunea arogantă a mâinilor care au puterea să facă și să desfacă soarta cuiva; doar buna cuviință împiedica această mână să fie sărutată. Am auzit lucruri grozave despre tine. Poate stăm puțin de vorbă ceva mai târziu.

Zâmbetul lui era binevoitor, prietenos și masculin. Când i se făcu cunoștință cu Ida rămase ca trăsnet, aruncându-și mâinile înainte ca un băiețel.

— Ești actriță, zise. Trebuie să fii actriță.

— Nu, zise Ida. Nu sunt.

— Dar trebuie să fii. De ani de zile te caut. Ești senzațională.

— Vă mulțumesc, domnule Ellis, zise ea râzând, dar nu sunt actriță. Râsul era puțin forțat, dar Vivaldo nu-și putu da seama dacă era din cauză că fusese plăcut surprinsă sau deranjată. Oamenii stăteau în jurul lor în grupele și zâmbeau. Cass era în spatele barului, urmărind scena.

Ellis zâmbi complice și își aplecă puțin capul înainte.

— Atunci cu ce te ocupi? Haide, spune-mi.

— Ei bine, acum, spuse Ida, revenindu-și puțin, lucrez ca ospătăriță.

— Ospătăriță. Ei, e nevastă-mea aici, așa că n-o să te întreb unde lucrezi. Se apropie cu un pas de Ida.

— Dar la ce te gândești în timp ce te plimbi și servești la mese? Ida ezită, iar el zâmbi din nou, lingușitor și tandru. Haide. Nu-mi spune că tot ce-ți dorești e să ajungi chelneriță șefă? Ida râse. Buzele i se aplecară destul de amar și spuse: Nu. Ezită și privi spre Vivaldo, iar Ellis îi urmă privirea. M-am gândit uneori la cântat. Asta mi-ar plăcea să fac.

— Aha, strigă Ellis triumfător. Știam eu că o să te fac să mărturisești. Scoase o carte de vizită din buzunar. Când ești gata să dai lovitura, și sper să fie curând, vino să mă vezi. Nu uita.

— N-o să vă amintiți nici cum mă numesc, domnule Ellis. O spuse cu lejeritate, iar privirea cu care îl măsura pe Ellis nu îi oferea lui Vivaldo nici un indiciu cu privire la ce-i trecea prin cap.

— Numele tău, zise bărbatul, este Ida Scott. Nu?

— Corect.

— Nu uit niciodată numele și figurile. Încearcă-mă.

— Așa este, zise soția lui, nu uită niciodată un nume sau o figură. Nu știi cum reușește.

— Eu nu sunt actriță, spuse Vivaldo.

Ellis păru surprins, apoi râse.

— Eu aș fi zis că ești, zise și îl apucă pe Vivaldo de un cot. Haide să bem ceva împreună. Te rog.

— Nu știi de ce am zis asta. Era mai mult o glumă.

— Dar nu chiar. Cum te numești?

— Vivaldo. Vivaldo Moore.

— Și nu ești actriță-?

— Sunt scriitor. Nepublicat.

— Aha. Lucrezi la ceva?

— Un roman.

— Despre ce e?

— Romanul meu este despre Brooklyn.

— Despre copac? Sau despre puști sau despre criminali sau despre drogați?

Vivaldo înghiți în sec.

— Despre toate astea.

— E o sarcină dificilă. Și dacă nu te superi că spun asta, sună un pic învechit.

Își puse mâna la gură și râgâi.

— S-a scris despre Brooklyn. S-a tot scris.

Nu s-a scris, se gândi Vivaldo.

— Vreți să spuneți, zise cu un zâmbet, că tema nu are potențial pentru TV?

— Poate că are, cine știe. Îl privi pe Vivaldo cu un interes prietenesc. Ai un ton destul de disprețuitor în voce când spui TV, știai asta? De ce ți-e așa de teamă? Îl lovi pe Vivaldo în piept. Arta nu există într-un vacuum; nu e doar pentru tine și o mână de prieteni. Dumnezeu, dacă ai ști cât de sătul sunt de căcatul ăsta cu tinerii sensibili!

— Și eu sunt sătul de asta, zise Vivaldo. Nu mă consider un tânăr sensibil.

— Nu? Așa arăți și așa vorbești. Te uiți de sus la toată lumea. Da, insistă, căci Vivaldo îi privi destul de surprins, crezi că cei mai mulți oameni sunt de căcat și ai prefera să mori decât să te murdărești pe mâini în vreuna din artele populare. Apoi îi făcu lui Vivaldo o caracterizare minuțioasă și insolentă. Și iată-te aici, cu cel mai bun costum, și pun pariu că trăiești în vreun apartament amărât cu apă rece ca gheața și nu poți nici măcar să o scoți în oraș într-un club pe prietena ta. Coborî vocea. Fata de culoare, domnișoara Scott, vezi că-mi amintesc numele, e prietena ta, nu-i așa? De-aia te-ai supărat așa pe mine. Omule, ești prea sensibil.

— Mi s-a părut că ești prea direct.

— Pun pariu că nu ai fi zis același lucru dacă era o fată albă.

— Aș fi zis asta în legătură cu orice fată care ar fi fost cu mine.

Dar se întrebă dacă Ellis avea dreptate. Și își dădu seama că nu va ști niciodată, nu avea cum să afle. Simțise că Ellis o tratase pe Ida cu o subtilă lipsă de respect. Dar îi vorbise în singurul fel în care știa, în felul în care vorbea cu toată lumea. Toți oamenii din lumea lui Ellis interacționau unii cu ceilalți sub aparența unor maniere al căror scop era să deghizeze ce simțeau cu adevărat despre ceilalți și despre ei înșiși.

Când fusese confruntat cu Ida, care era atât de vizibil exclusă din lumea pe care ei o cunoșteau, această manieră era nevoită să devină relativ personală, stânjenită și tensionată. Făceau un efort pentru a evita să fie învinovați, temându-se că garanțiile sociale și spirituale le-ar fi putut fi dintr-o dată puse la îndoială. Dar, pusă în serviciul unui impuls care era real, această manieră se deconspira ca falsă în totalitate, pentru că într-adevăr era falsă, era sinistă.

Apoi, în timp ce Ellis își turnă un alt applejack, iar el își turnă un alt Scotch, Vivaldo își dădu seama că ceea ce avea Ellis și ceea ce Richard avea acum să capete, erau lucruri pe care și el și le dorea foarte mult. Ellis putea obține

orice dorea doar ridicând receptorul telefonului; chelnerițele erau încântate să-l vadă; semnătura lui pe o chitanță sau pe un cec nu putea fi pusă la îndoială. Dacă avea nevoie de un costum, îl cumpăra; cu siguranță nu întârzie niciodată cu chiria; dacă se hotăra să zboare la Istanbul mâine, nu trebuia decât să-și sune agentul de călătorii. Era faimos, era puternic, nu era cu mult mai în vârstă decât Vivaldo și muncea pe rupte.

Pe deasupra, putea face să se întâmple chestii a-ntâia – și tot ce trebuia să facă era să-i dea unei fete cartea lui de vizită. Apoi Vivaldo își dădu seama de ce îl ura. Se întreabă prin ce-ar fi trebuit să treacă pentru a atinge un statut similar. Se întreabă cât ar fost dispus să dea – pentru a fi puternic, pentru a fi adorat, pentru a putea să o facă cu orice fată și-ar fi dorit, pentru a fi sigur că va putea păstra orice fată ar fi avut. Și se uită în jur după Ida. În același timp își dădu seama că, de fapt, întrebarea nu era ce avea să „obțină”, ci cum să-și descopere potențialul și să se împace cu el.

Richard vorbea sau mai degrabă îl asculta acum pe domnul Ellis; Ida îl asculta pe Loring; Cass stătea pe canapea, ascultând-o pe domnișoara Wales. Paul stătea pe lângă ea, privind prin cameră, iar Cass îl ținea absentă și destul de disperată de cot.

— Oricum, mi-ar plăcea să mai vorbim, poate că ai tu ceva. Iar Ellis îi întinse cartea de vizită. Ce-ar fi să mă suni cândva? Și vorbeam serios și cu domnișoara Scott. Produc emisiuni destul de bune, să știi. Zâmbi și îi trase lui Vivaldo un pumn în umăr. Nu va trebui să renunți la standardele tale de artist.

Vivaldo privi cartea de vizită, apoi pe Ellis.

— Mulțumesc, zise. O să țin minte asta.

Ellis zâmbi.

— Îmi placi. Sunt chiar dispus să-ți recomand un psihanalist. Hai să ne întoarcem la petrecere.

Se îndreptă către Richard și doamna Ellis. Vivaldo se duse spre Ida.

— Am încercat să aflu mai multe despre romanul tău, zise Loring, dar prietena ta are buzele ferecate. Nu vrea să-mi ofere nici un indiciu.

— I-am tot spus că nu știu nimic despre asta, zise Ida, dar nu vrea să mă creadă.

— Nu știe mai nimic despre roman, zise Vivaldo. Nu sunt sigur că știu nici eu prea multe.

Simți dintr-o dată că începe să tremure de nerăbdare. Voia s-o ia pe Ida și să meargă acasă. Dar ea părea destul de încântată să fie acolo; nu era așa de târziu, ultimele raze ale apusului se stingeau deasupra apei.

— Păi, zise Loring, îndată ce ai ceva de arătat sper să mă cauți. Richard crede că ești teribil de talentat și cu siguranță am încredere în judecata lui.

Știu că Ida era nedumerită și iritată de moliciunea reacției lui. Încercă să se arate mai entuziast, iar expresia Idei îl ajută. Nu-și dădea seama ce părere avea despre Ellis, iar ura față de sine însuși, gelozia, teama și confuzia contribuiau la răspunsul lui evaziv.

Loring păru și mai sigur ca înainte că era un diamant în noroi, iar Ida fu mai sigură ca niciodată că avea nevoie de cineva care să-l împingă de la spate. Și el simți, așa cum nu mai simțise până atunci, că era timpul să plonjeze. Aceasta era apa, oamenii din camera asta; îi păreau, cu siguranță, departe de a fi mulțumitori, dar era singura apă pe care o știa.

Domnișoara Wales se uită acum spre el, dar el îi evită privirea, oferindu-i toată atenția Idei.

— Haide să plecăm, îi șopti, hai să plecăm de aici. M-am săturat.

— Vrei să pleci acum? N-ai vorbit cu domnișoara Wales. Dar îi văzu ochii fulgerând către bar, unde se afla Ellis. Iar pe fața ei era ceva ce nu putea desluși, ceva speculativ și dur.

— Nu vreau să vorbesc cu domnișoara Wales.

— De ce Dumnezeu nu vrei? Nu te prosti.

— Ascultă, zise, e cineva aici cu care vrei să vorbești? Ah, idiotule, gemu în sine însuși. Dar cuvintele fuseseră spuse.

Ida îl privi.

— Nu știu ce vrei să zici. Despre ce vorbești?

— Nimic, zise el bosumflat. Am înnebunit. Nu mă băga în seamă.

— Te gândeai tu la ceva. La ce te gândeai?

— Nimic, zise, chiar nimic. Zâmbi. Nu-mi pasă. Putem să rămânem dacă vrei.

— Ziceam asta, spuse ea, doar pentru tine.

Vivaldo era gata să spună „Păi atunci putem să mergem”, dar decise că era mai bine să n-o spună. Se auzi soneria. Spuse:

— Voiam doar să evit să ne încurcăm într-o cină cu toți oamenii ăștia, asta e tot.

— Dar cu cine crezi că vreau să vorbesc?

— Ah, zise, credeam că vorbește serios cu chestia aia cu cântatul, poate că vrei să-ți faci o programare la Ellis. Îmi imaginez că ar putea fi de ajutor.

Se uită la el neîncrezător, cu superioritate și milă.

— O, Vivaldo, spuse, ce-ți tot trece prin mintea aia scurtă. Apoi atitudinea i se schimbă deodată și spuse foarte rece. Nu prea ai dreptul să-ți faci griji, să știi, în legătură cu oamenii cu care vorbesc eu. Iar ce insinuezi nu mă flatează deloc. Vorbise cu o voce joasă, care acum începuse să-i tremure. Poate că acum o să încep să mă port așa cum crezi tu că sunt. Se îndreptă către bar și pași între Richard și Ellis. Avea un zâmbet pe buze. Ellis îi puse o mână pe cot, iar fața i se transformă în timp ce îi vorbea, deveni mai lacomă și mai vulnerabilă. Richard trecu în spatele barului ca să-i toarne Idei o băutură.

Vivaldo putea să li se alăture, dar nu îndrăznea. Izbucnirea ei se produsese într-un mod atât de misterios și atât de repede, încât îi era frică să se gândească la ce s-ar fi putut întâmpla dacă s-ar fi dus la bar. Iar ea avea dreptate și el greșise. Cu cine vorbea ea nu era treaba lui.

Dar cât de rapidă și de teribilă fusese reacția ei! Acum Vivaldo își pierduse avantajul. Capitalul lui de înțelegere și de galanterie, acumulat și teaurizat cu răbdare, fusese irosit cât ai clipi din ochi.

— Dă-mi voie să-ți fac cunoștință cu Sydney Ingram. Dumnealui este Vivaldo Moore.

Cass era lângă el, prezentându-i-l pe noul venit, de a cărui sosire știuse vag. Venise singur. Vivaldo recunoscuse numele pentru că romanul tipului abia apăruse, iar el dorise să-l citească. Era înalt, aproape la fel de înalt ca Vivaldo, cu o figură plăcută, cu trăsături puternice, cu un păr negru bogat și era îmbrăcat, ca și Vivaldo, într-un costum închis la culoare, probabil costumul lui bun.

— Sunt încântat să te cunosc, zise Vivaldo, pentru prima dată în seara aceea cu sinceritate.

— I-am citit romanul, spuse Cass, e minunat, trebuie să-l citești.

— Chiar vreau, spuse Vivaldo. Ingram zâmbi, părând stânjenit, și fixă cu privirea băutura din pahar de parcă ar fi vrut să se înece în ea.

— M-am învățat suficient deocamdată, dați-mi voie să rămân cu voi doi pentru o vreme. Îi conduse încet către fereastra înaltă. Era încă amurg, dar soarele dispăruse și curând aveau să se aprindă felinarele. Mi se pare că nu prea sunt făcută să fiu o gazdă literară.

— Mi se pare că te descurci, zise Vivaldo.

— N-ai încercat să porți o conversație cu mine. Nu reușesc să fiu atentă. Aș putea la fel de bine să fiu într-o încăpere plină de fizicieni.

— Despre ce se vorbește la bar?

— Despre responsabilitatea lui Steve Ellis față de telespectatorii din America, zise Ingram. Râseră. Nu râdeți, zise Ingram, și el poate deveni președinte. Cel puțin știe să scrie și să citească.

— Presupun că dacă ar fi după tine nu s-ar califica, zise Cass. Îi luă de braț pe amândoi și se opri în fața ferestrei, privind șoseaua și luciul ei. Ce diferență uriașă este între a visa la ceva și a trece prin lucrul respectiv, zise. Nici Vivaldo, nici Ingram nu spuseră nimic. Cass se întoarse spre Ingram și cu un ton pe care Vivaldo nu-l mai auzise până atunci, plin de dorință și de nostalgie, întrebă: Lucrați la ceva nou, domnule Ingram? Sper că da.

În mod ciudat, vocea lui păru să răspundă tonului ei. Era ca și cum s-ar fi strigat peste întinderea de apă, căutându-se unul pe celălalt în timp ce întunericul se lăsa implacabil.

— Da, zise. Lucrez la un roman nou, o poveste de dragoste.

— O poveste de dragoste, zise ea. Și unde are loc?

— Ah, aici în oraș. În prezent.

Se lăsă tăcerea. Vivaldo simți cum mâna mică a lui Cass îl strânge de cot.

— Abia aștept să-l citesc, spuse, abia aștept.

— La fel de mult îmi doresc și eu să îl termin și să fie citit, mai ales, dacă pot spune asta, de dumneavoastră.

Cass se întoarse spre Ingram, iar Vivaldo nu-i văzu zâmbetul, dar îl simți.

— Mulțumesc, spuse.

Se întoarse la loc spre fereastră și oftă.

— Cred că ar trebui să mă întorc printre fizicienii mei.

Urmărire cum se aprindeau felinarele.

— O să-mi pun ceva de băut, zise Cass. Vine cineva cu mine?

— Sigur, zise Vivaldo. Se duseră spre bar. Richard, Ellis și Loring erau așezați pe canapea. Domnișoara Wales și doamna Ellis stăteau în fața barului. Ida nu era în încăperea.

— Scuzați-mă, zise Vivaldo.

— Cred că e ocupat, strigă domnișoara Wales.

Trecu pe culoar, dar nu ajunse la baie. Ida stătea în dormitor, printre haine și pălării, complet nemișcată.

— Ida?

Își ținea mâinile în poală și se uita țintă la podea.

— Ida, de ce ești supărată pe mine? N-am vrut să zic nimic.

Ridică privirea spre el. Avea ochii plini de lacrimi.

— De ce-a trebuit să zici ce ai zis? Totul era în regulă și eram atât de fericită înainte să zici lucrul ăla. Crezi că nu sunt decât o curvă. Țasta e singurul motiv pentru care vrei să te vezi cu mine. Lacrimile îi curgeau pe față. Toți albi nenorociți sunteți la fel.

— Ida, jur că nu e adevărat. Se lăsă într-un genunchi lângă pat și încercă să o ia de mână. Ida întoarse capul în altă parte.

— Draga mea, sunt îndrăgostit de tine. M-am speriat și m-am simțit gelos, dar jur că n-am vrut să spun ce crezi tu că am zis, n-aș putea, n-aș vrea, te iubesc. Ida, te rog.

Se scutura încă de plâns și Vivaldo îi simți lacrimile pe mâini. Îi ridică mâinile la buze și le sărută. Încercă să o privească în ochi, dar își ferea în continuare privirea.

— Ida. Ida, te rog.

— Nu-i cunosc pe niciunul din oamenii ăștia, zise Ida, nu-mi pasă de ei. Pentru ei sunt o fată de culoare oarecare și încercă să fie drăguți cu mine, dar nu le pasă de mine. Nu cu mine vor să vorbească. Am venit doar pentru că m-ai rugat tu și ai fost atât de amabil și eram atât de mândră de tine, iar acum ai stricat tot.

— Ida, zise Vivaldo, dacă am stricat ce era între mine și tine nu știu cum o să mai pot trăi. Nu zice asta. Trebuie să-și retragi cuvintele, trebuie să mă ierți și să-mi dai o șansă. Ida. Îi apucă fața cu o mână și o întoarse încet spre el. Ida, te iubesc, chiar te iubesc, mai mult decât orice altceva pe lumea asta. Trebuie să mă crezi. Aș prefera să mor decât să te rănesc. Ea nu zise nimic. Am fost gelos și m-am panicat și am zis un lucru tâmpit. Dar mi-era teamă că nu-ți pasă de mine. Asta e tot. Nu am vrut să zic nimic rău despre tine.

Ida oftă și își apucă poșeta. Vivaldo îi întinse o batistă. Se șterse la ochi și își suflă nasul. Arăta obosită și neajutorată. El se așeză lângă ea pe pat. Încă evita să-l privească, dar nu se dădu la o parte.

— Ida. Și fu șocat de sunetul propriei sale voci, era atât de nefericit. Parcă nu era vocea lui, parcă nu avea niciun control asupra ei. Ți-am spus, te iubesc. Tu ții la mine? Ea se ridică și se duse spre oglindă. El o urmări cu privirea. Te rog spune-mi.

Ida se privi în oglindă, apoi își luă geanta de pe pat. O deschise, o închise, apoi se privi din nou în oglindă. Apoi se uită către Vivaldo.

— Da, zise fără să vrea, da.

Vivaldo îi lua fața în mâini și o sărută. La început nu-i răspunse, părând doar să-l tolereze, așteptând, blocată, suspendată. Tremura din tot corpul și el încerca să-i cal-

meze tremuratură cu forța brațelor și mâinilor lui. Apoi ceva păru să se înmoaie în ea, să cedeze și își puse brațele în jurul lui și se agăță de el. Într-un târziu el îi șopti la ureche. Hai să plecăm de aici. Hai să mergem.

— Bine, zise ea după un moment, poate că e timpul să plecăm. Dar nu se trase din îmbrățișarea lui dintr-o dată. Se uită la el și zise: Îmi pară rău că am fost așa proastă. Știu că n-au vrut să zici nimic rău.

— Și mie îmi pare rău. Sunt un idiot gelos, nu mă pot abține, dar sunt nebun după tine.

Și o sărută din nou.

— Plecați așa de curând! Zise domnișoara Wales. Și noi nici n-am apucat să stăm de vorbă!

— Vivaldo, zise Cass, o să te sun săptămâna asta. Ida, pe tine nu te pot suna, mă suni tu te rog? Hai să ne întâlnim.

— Aștept un scenariu de la tine, golanule, zise Ellis, imediat ce te dai jos din turnul ăla de fildeș improvizat. Mi-a făcut plăcere să vă cunosc, domnișoară Scott.

— Vorbește serios, spuse doamna Ellis. E cât se poate de serios.

— Mă bucur că v-am cunoscut pe amândoi, spuse Ingram, mă bucur foarte mult. Mult noroc cu romanul tău.

Richard îi conduse la ușă.

— Mai suntem prieteni?

— Glumești? Sigur că mai suntem prieteni.

Dar se întrebă dacă mai erau.

Ușa se închise în spatele lor și se treziră pe hol, uitându-se unul la celălalt.

— Mergem acasă? Întrebă Vivaldo.

Ea îl privi cu ochi mari și întunecați.

— Ai ceva de mâncare pe acolo?

— Nu, dar magazinele sunt încă deschise. Putem să luăm ceva.

Îl luă de braț și se duseră la lift. Apăsă pe buton. Se uită la ea ca și cum nu i-ar fi venit să-și creadă ochilor.

— Bine, zise Ida. O să luăm ceva și o să-ți gătesc o cină ca lumea.

— Nu mi-e așa de foame, zise el.

Auziră ușa liftului trântindu-se undeva sub ei și liftul începu să urce.

Mirosul puiului pe care îl gătise cu o seară înainte încă se simțea în cameră, iar vasele erau încă în chiuvetă. Iadeșul era încă pe masă, înconjurat de paharele din care băuseră bere și de cești lipicioase de cafea. Hainele ei erau aruncate peste un scaun, iar ale lui în cea mai mare parte pe podea. Vivaldo se trezise, Ida încă dormea. Dormea pe o parte, cu capul negru întors în partea cealaltă, fără să scoată niciun sunet.

Vivaldo se lăsă puțin spre ea și o privi. De acum figura ei va fi mai misterioasă și mai impenetrabilă decât fața oricărui străin. Fețele străinilor nu ascund nici un secret pentru că imaginația nu a investit în ele. Dar fața unei ființe iubite este o necunoscută tocmai pentru că cineva a investit atât de mult în ea. Este un mister care, ca toate misterele, conține posibilitatea suferinței. Ida dormea. Vivaldo avea impresia că dormea în parte ca să-l evite. Căzu înapoi pe perna lui, privind crăpăturile din tavan. Era în patul lui, dar atât de departe de el; era cu el și totuși nu era cu el. Într-un loc secret, ascuns în adâncul ei, se controla, se supraveghea și îi opunea rezistență. Se gândi că decisese cu mult timp în urmă exact care erau limitele, cât de mult își permitea ea să ofere, iar el nu fusese capabil să o facă să dea niciun strop mai mult. Făcuse dragoste cu el ca și cum ar fi fost o metodă de liniștire, un mijloc către un alt scop. Oricât păruse să vrea să-i facă pe plac, parcă voia în primul rând să-l epuizeze; și, înainte de toate, să rămână ea însăși pe malurile plăcerii, în timp ce se străduise din răspuțeri să-l înece pe el în flux. Plăcerea lui era de ajuns pentru ea, părea să-i transmită, plăcerea lui era și a ei. Dar el voia ca plăcerea ei să fie a lui și să se înece împreună în maree.

Dormise și el, dar destul de prost, fiind conștient de corpul Idei lângă el și de un eșec mai subtil decât cunoscuse până atunci.

Mintea îi era tulburată de întrebări pe care nu își permisesese să și le pună până atunci, dar cărora acum le venise timpul. Se întrebă cine mai fusese cu ea înaintea lui; câți, cât de des și pentru cât timp; ce însemnaseră cei de dinaintea lui pentru ea și ce însemna el; și se întrebă dacă iubitul sau iubiții ei fuseseră albi sau negri. Ce importanță avea asta? Se întrebă. Ce conta oricare din lucrurile astea? Unul sau mai mulți, albi sau negri — avea să-i spună într-una din zilele următoare. Aveau să afle totul unul despre celălalt, aveau timp, ea urma să-i spună. I-ar fi spus? Sau i-ar fi acceptat secretele așa cum îi accepta corpul, mulțumindu-se să fie mijlocul lui de a se ușura? Oferindu-i în schimb, căci știa regulile, revelații al căror scop era să-l împace și de asemenea să-l frustreze; adică să frustreze orice încercare din partea lui să se avânte mai adânc în acea țară incredibilă în care, ca prințesele din povești, închisă într-un turn înalt și păzită de fiare, vrăjită și exilată, dădea ture secrete în zile secrete.

Era dimineața devreme, în jur de șapte, și nu se auzea niciun sunet nicăieri. Fata de lângă el se întoarse fără zgomot în somn și ridică o mână, ca și cum s-ar fi speriat. Ochiul rubiniu de pe degetul ei sclipi. Părul ei bogat era sălbatic și încurcat, iar figura ei arăta diferit în somn. Se demachiasse, așa că abia mai avea sprâncene, iar buzele ei nerujate erau acum mai moi, lipsite de apărare. Pielea era mai întunecată decât la lumina zilei, iar fruntea rotundă, destul de mare, avea un luciu stins de mahon. În somn arăta ca o fetiță, dar nu era o fetiță foarte cuminte; cu o mână își ținea fața pe jumătate acoperită, iar cealaltă mână era ascunsă între coapse. Cu toate astea, îl făcu pe Vivaldo să se gândească la toți copiii adormiți ai săracilor. Îi atinse fruntea încet cu buzele, apoi se ridică încet din pat și se duse la baie. Când ieși privi pentru un moment bucătăria, apoi își aprinse o țigară și lua scrumiera cu el în pat. Se întinse pe burtă, fumând, cu brațele-i lungi atârând până la podea, unde pusese scrumiera.

— Cât e ceasul?

Vivaldo se aplecă înainte și zâmbi.

— Nu ştiam că te-ai trezit. Şi, ciudat, se simţi dintr-o dată teribil de timid, ca şi cum asta ar fi fost prima dată când s-ar fi trezit dezbrăcat alături de o fată dezbrăcată.

— Ah, zise ea, îmi place să observ oamenii în timp ce ei cred că dorm.

— E bine de ştiut. Mă observi de mult timp?

— Nu prea mult. Doar după ce ai venit de la baie. Ți-am văzut fața și m-am întrebat la ce te gândeai.

— Mă gândeam la tine. Apoi o sărută. Bună dimineața. E șapte și jumătate.

— Doamne. Întotdeauna te trezești atât de devreme? Căscă și zâmbi ștrengărește.

— Nu. Dar cred că abia așteptam să te văd din nou.

— O să țin minte asta atunci când o să începi să te trezești la prânz și chiar mai târziu și o să te porți ca și cum n-ai avea chef să te dai jos din pat, să știi.

— Păi, poate că n-o să fiu așa nerăbdător să sar din pat. Ida se întinse după țigară, iar el i-o ținu în timp ce ea trase un fum sau două. Apoi stinse țigara în scrumieră. Se lăsă peste ea.

— Dar tu?

— Ești drăguț, zise Ida, iar după un moment adăugă: ești un scufundător la mare adâncime. Roșiră amândoi. Își puse mâinile pe sâni ei, grei și depărtați unul de celălalt, cu sfârcuri roșu-maronii. Umerii el lați tremurară puțin, iar gâtul îi pulsă. Îi privea cu o expresie în același timp tulburată și detașată, calmă și, în același timp, alarmată.

— Iubește-mă, zise Vivaldo. Vreau să mă iubești.

Ea îi prinse o mână în timp ce cobora de-a lungul abdomenului ei.

— Crezi că sunt genul ăla de fată care abia așteaptă să se îndrăgostească?

— Dragă, zise el, sper că da; o să fim minunați împreună, îți spun eu. Nici măcar n-am început.

Vocea lui deveni o șoaptă, iar mâinile li se înnodară împingându-se și hârjonindu-se.

Ea zâmbi.

— De câte ori ai mai spus asta?

El se opri, privind dincolo de ea la stolurile care țin neau lumina zilei la distanță.

— Nu cred că am mai zis-o vreodată. Nu am mai simțit niciodată ce simt acum. Se uită la ea și o sărută din nou. Niciodată.

După un moment zise și ea:

— Nici eu.

O zisese repede, ca și cum ar fi înghițit o pastilă și, surprinsă de gust, acum aștepta cu teamă efectele. Vivaldo o privi în ochi.

— E adevărat?

— Da. Apoi lăsă ochii în jos. Trebuie să am grijă cu tine.

— De ce? Nu ai încredere în mine?

— Poate că nu am încredere în mine.

— Poate că nu ai iubit niciodată un bărbat până acum, zise el.

— N-am mai iubit un bărbat alb, ăsta e adevărul.

— Ei bine, zise el zâmbind, încercând să-și alunge din minte temerile și îndoielile care îl năpădeau, mă bucur. O sărută din nou, ușor îmbătat de căldura, de gustul și de mirosul ei. Niciodată, zise el serios, niciodată nimeni ca tine. Mâna ei se relaxă puțin, iar el o ghidă în jos. O sărută pe gât și pe umeri.

— Îmi plac culorile tale. Ai atâtea culori diferite, amețitoare.

— Doamne, zise Ida, râse spart și nervos și încercă să-și tragă mâna, dar el i-o ținu. Apoi jocul de trage-împinge se repetă. E aceeași culoare peste tot.

— Nu poți tu să te vezi peste tot. Dar eu pot. O parte ești ca mierea, o parte ca arama, un pic ca aurul.

— Doamne. Ce mă fac cu tine în dimineața așa?

— Hai să-ți arăt. În unele locuri ești neagră, ca gura unui tunel.

— Vivaldo. Începu să lovească perna cu capul dintr-o parte în alta ca și cum ar fi fost în chinuri, fără nicio legătură cu el, dar totuși din cauza lui.

Vivaldo îi puse mâna pe fruntea deja umedă și fu izbit de felul în care ea îl privea; îl privea ca și cum ar fi

fost, într-adevăr, o virgină promisă lui, mirelui, la naștere, a cărei față o vedea acum pentru prima oară în întunericul camerei miresei după ce toți musafirii de la nuntă pleaseră. Nu se mai auzea niciun zgomot de petrecere nicăieri, doar tăcere, și nu mai putea găsi ajutor niciunde, dacă nu în acest pat, violarea de către corpul mirelui fiindu-i singura speranță. Și totuși încearcă să zâmbescă. N-am mai cunoscut nici un tip ca tine până acum. Zise asta cu o voce joasă și pe un ton în care se amestecau ostilitatea și uimirea.

— Ei bine, nici eu n-am mai cunoscut nicio fată ca tine, ți-am spus. Dar se întrebă ce fel de băbați mai cunoscuse Ida. Îi despărți coapsele încet, iar ea îi permise să-i ia palma și să i-o pună pe sexul lui. Vivaldo simți că pentru prima dată corpul lui i se înfățișa ei ca un mister și că, prin urmare, el, Vivaldo, deveni complet misterios în ochii ei. Ea îl atinge pentru prima dată cu uimire și groază, dându-și seama că nu știe cum să-l mângâie. I se năzări că o dorește, dar asta însemna că ea nu mai știa ce anume dorea el.

— Te-ai culcat cu multe fete ca mine înainte, nu-i așa? Cu fete de culoare.

— M-am culcat cu o grămadă de fete de toate felurile. Nu mai era nicio veselie între ei acum, își vorbeau în șoaptă, iar dintre ei se ridica căldura. Mirosul ei se ridica pentru a-l atinge pe el și a se amesteca cu mirosul mai pregnant al transpirației lui. El își făcuse loc între coapsele și în mâinile ei, ochii ei priveau temători într-ai lui.

— Dar și cu fete de culoare?

— Da.

După o lungă pauză ea oftă cu un oftat lung și cutremurat. Își ridică capul în sus, departe de el.

— Erau prietene de-ale fratelui meu?

— Nu. Nu. Le-am plătit.

— Oh. Capul îi căzu, închise ochii, își strânse coapsele și apoi le deschise. Lui Vivaldo îi stătea în drum pătura, așa că o aruncă și pentru un moment, pe jumătate îngenunchiat, se uită la miera și arama și aurul și cărbunele ei.

Respira în scurte gâfâieli tremurate. Vivaldo voia ca ea să se întoarcă spre el și să deschidă ochii.

— Ida. Uită-te la mine.

Ea scoate un sunet, un fel de geamăt și întoarce capul spre el, dar rămase cu ochii închiși. Vivaldo o luă din nou de mână.

— Haide. Ajută-mă.

Ida deschise ochii pentru o secundă, pe jumătate, dar zâmbi. Vivaldo se aplecă încet peste ea, lăsându-se ghidat de mâinile ei, și o sărută pe gură. Se prinseră unul de celălalt, tremurând, iar mâinile ei flutură în aer și se opriră pe spatele lui. *Le-am plătit*. Oftă din nou, cu un alt oftat, lung și resemnat, iar lupta începu.

Nu era ca încheștarea din noaptea trecută, când se zbătuse sub el ca un cal furios sau ca un pește pe uscat. Acum era atentă până acolo că tremura, iar pentru că Vivaldo simțea că la o singură mișcare greșită i-ar fi scăpat și i-ar fi alunecat printre degete, era și el extrem de atent. Mâinile ei se mișcă pe spatele lui, în sus și în jos, uneori părând că vor să-l tragă mai aproape, alteori fiind tentate să-l împingă la o parte, se mișcă cu o indecizie teribilă și frumoasă și îl făcură să geamă adânc, aspru și gutural. Se deschise în fața lui, dar căzu în același timp în fața lui, iar Vivaldo simți că se afla într-o călătorie pe un râu sălbatic dintr-o junglă, căutând sursa care rămânea ascunsă în spaatele frunzișului întunecos, negru, umed și periculos. Apoi, pentru un moment, păsură să fi reușit. Mâinile ei se eliberară, coapsele i se relaxară inexorabil, burțile li se atinseră crud împreună și un șuierat curios și jos îi urcă cu forța pe gâtlee și trecu dincolo de dinții ei încheștați. Apoi se regroupă, își puse mâinile pe gâtul lui și momentul trecu. Vivaldo se odihni.

Apoi începu din nou. Nu fusese niciodată atât de atent, de răbdător și de hotărât; sau atât de crud. Noaptea trecută Ida îl observase, în dimineața asta el o urmărea pe ea; era hotărât să o facă să-și piardă controlul și să o posede chiar dacă i-ar fi pleznit inima în momentul în care ea i-ar fi strigat în sfârșit numele. Asta părea oricum mai iminent decât ca el să-și verse sămânța. Îl durea într-un fel în care

nu-l mai duruse vreodată, se congestionase într-un fel nou, iar unde palmele ei îl atingeau și apoi fugeau simțea că îi e rece. Măinile ei se agățau de gâtul lui de parcă s-ar fi înecat și nu scotea absolut niciun sunet așa cum un copil stă tăcut înainte să-și tragă răsuflarea ca să țipe, înainte ca lovitura să cadă, înainte să se lase lunga noapte. Iar apoi o împinse cu cruzime până la margine. Vivaldo nu știa dacă corpul ei se mișca cu al lui sau era aproape al lui. Simțea patul pulsând sub ei și îl auzea cântând. Măinile ei înnebuniră, zburând de la gâtul lui la umeri și pe piept. Ida începu să se zbată sub el, încercând să scape și încercând să se apropie mai tare. În cele din urmă mâinile ei își făcură pe plac și apucară corpul lui prietenos, îl mângâiară, zgâriară și arseră. Haide. Haide. Vivaldo simți un fior în burta ei, chiar sub el, ca și cum ceva s-ar fi rupt acolo și se rostogolea cu furie în jos, părând să-i despartă sânii, ca și cum el ar fi despiciat-o în două. Și ea gemu. Fu un sunet ciudat de avertisment, ca și cum ar fi ținut oceanul înapoi cu o mână ridicată. Sunetul neputinței ei făcu ca toată afecțiunea, tandrețea și dorința să se întoarcă în el. Erau aproape. Haide haide haide haide. Haide! Începu să o călărească, gemu puțin de încântare și pentru prima dată îngheță de teamă că atât de mult din el însuși, acumulat de atâta vreme, trebuia acum să se reverse. Gemetele ei se transformară în țipete și plânsete. Vivaldo. Vivaldo. Vivaldo. Dădea în clocot. El atârnă, atârnă și se agăță de ea așa cum ea se agățase de el, strigându-i numele, ud, explodând, orb. Un șuvoi subțire începu să se reverse din el, așa cum se revarsă dintr-o mină înainte să se producă un dezastru. Simți cum toată fața i se schimonosește, simți aerul pe gâtlee și o strigă încă o dată pe nume, în timp ce toată dragostea din el se prăvăli, năvăli în jos și se scurse în ea.

După mult, mult timp, simți degetele ei în părul lui și o privi. Ea zâmbea – cu un zâmbet gânditor și uimit.

— Dă-ți jos hoitul mare și alb de pe mine. Nu pot să mă mișc.

O sărută, cât se poate de atent, împăcat.

— Mai întâi spune-mi ceva.

Ea păru vicleană și amuzată și batjocoritoare, ca o femeie și ca o fetiță timidă.

— Ce vrei să știi?

El o scutură, râzând.

— Haide. Spune-mi.

Ea îl sărută pe vârful nasului.

— Nu mi s-a mai întâmplat niciodată – nu ca acum, niciodată.

— Niciodată?

— Niciodată. Aproape – dar nu, niciodată. Apoi. Pentru tine a fost bine?

— Da. Da. Să nu mă părăsești niciodată.

— Lasă-mă să mă ridic.

El se dădu la o parte, iar Ida se ridică din pat și intra în baie. Vivaldo privi dispărând corpul înalt, teluric, care acum îi aparținea lui.

Auzi apa curgând în baie, apoi auzi dușul. Adormi.

Se trezi după-amiaza devreme. Ida stătea deasupra aragazului, cântând.

Dacă nu poți să-mi dai un dolar,

Dă-mi un ban amărât.

Spălase vasele, curățase bucătăria și îi pusese hainele la uscat. Acum făcea cafea.

Vreau doar să-i dau să mănânce

Bărbatului meu că e flămând.

PARTEA A DOUA

CÂT DE CURÂND

*De ce nu mă porți pe brațe
afară din locul ăsta pustiu?*
— CONRAD, Victorie

1

Eric stătea dezbrăcat în grădina casei pe care o închiriasc. Muștele bâzâiau și zumzăiau prin căldura luminoasă, iar o albină galbenă se roti în jurul capului lui. Rămase nemișcat, apoi se întinse după țigările de lângă el și aprinse una, sperând ca fumul să gonească albina. Pisi-cuța albă cu pete negre lui Yves pândeau prin grădină de parcă ar fi fost în Africa, chircindu-se la pământ sub mimoze ca o panteră și sărind în sus. Casa și grădina dădeau spre mare. Departe în josul pantei, dincolo de nisipul plajei, în albastrul intens al mediteranei capul lui Yves dispăru, ieși din apă și apoi dispăru din nou dedesubt. Yves dispăru cu totul. Eric se ridică în picioare privind deasupra mării, gata să o ia la fugă. Lui Yves îi plăcea să-și țină respirația sub apă cât putea de mult, un test de rezistență care lui Eric i se părea inutil și, în cazul lui Yves, periculos. Apoi capul lui Yves apărură din nou și brațul îi luci pentru un moment. Și chiar de la distanța aceea Eric își dădu seama că Yves râdea – știuse că Eric o să-l urmărească din grădină. Yves începu să înoate către plajă. Eric se așeză. Pisica se apropie de el și se frecă de picioarele lui.

Era sfârșitul lui mai. Stăteau în casa asta de mai bine de două luni. Măine plecau. Eric nu va mai sta într-o grădină uitându-se după Yves pentru multă vreme, poate niciodată. Dimineața aveau să ia trenul spre Paris și după două zile petrecute în oraș, Yves avea să-l conducă pe Eric la vaporul spre New York. El avea să se instaleze acolo, iar Yves urma să i se alăture.

Acum că totul era hotărât și nu mai putea da înapoi, Eric simți o teamă sălbatică și amară. Îi privi pe Yves ieșind din apă. Părul șaten i se deschisese de la soare și acum îi strălucea în jurul capului, iar corpul lui lung și musculos

era brun precum coaja de pâine. Se aplecă să-și dea jos slipul roșu, apoi își puse o pereche de blugi pe care i-i luase lui Eric. Erau puțin cam scurți pentru el, dar nu conta – lui Yves nu-i prea plăceau americanii, dar îi plăceau hainele lor. Urcă panta spre casă cu slipul roșu atârând într-o mână.

Yves nu spusese niciodată că ar fi vrut să meargă în America și nu-i dăduse niciun motiv lui Eric să creadă că și-ar fi dorit asta. Dorința apăruse sau, cel puțin, fusese exprimată, doar atunci când apăruse și posibilitatea plecării; căci Eric progresase încet de la a face foamea dublând filme franțuzești la mici roluri în câteva filme americane produse în străinătate. Cu unul dintre aceste roluri ajunsese să lucreze pentru televiziunea din Anglia, iar apoi un regizor din New York îi oferise un rol secundar, dar semnificativ într-o piesă de pe Broadway.

Această oportunitate îl făcuse pe Eric să-și pună o întrebare majoră, pe care o evita de trei ani de zile. Să accepte rolul însemna să pună capăt sejurului lui european, iar să nu îl accepte ar fi însemnat să transforme sejurul în exil. El și Yves erau împreună de peste doi ani, de când se cunoscuseră, iar pentru el acasă era oriunde era Yves. Mai exact, Yves fusese acela care venise să locuiască cu el, dar fiecare dintre ei era pentru celălalt locuința pe care fiecare o căutase cu disperare.

Eric nu voia să se despartă de Yves. Dar când îi spusese că decisese să respingă oferta din acest motiv, Yves îi privise cu viclenie și oftase.

— Atunci ar fi trebuit să refuzi pe loc sau n-ar fi trebuit să-mi fi zis niciodată despre asta. Ești sentimental – și ești poate și puțin laș, nu? Nu vei face niciodată carieră aici, în Franța, știi asta la fel de bine ca mine. O să ajungi bătrân și nemulțumit și o să-mi faci viața imposibilă și atunci o să te părăsesc. Dar poți ajunge o mare vedetă, cred, dacă iei rolul ăsta. Nu ți-ar plăcea asta?

Se oprise și zâmbise, iar Eric ridicase din umeri și apoi roșise. Yves râsese.

— Ce prost ești. Apoi: Și eu am vise despre care nu ți-am spus niciodată. Încă zâmbea, dar în ochi avea o expresie

pe care Eric învățase să o recunoască. Era privirea unui aventurier experimentat și abil care încerca să hotărască dacă să se arunce pe pradă sau să o ademenească într-o capcană. Deciziile de acest fel sunt în mod necesar rapide, așa că era și privirea cuiva care se mișca deja inexorabil către ceea ce voia, a cuiva care avea să obțină ce voia. Expresia aceasta mereu îl speria un pic pe Eric. Părea să nu se potrivească cu fața de douăzeci și unu de ani a lui Yves, părea să n-aibă nicio legătură cu zâmbetul lui deschis și copilăros, cu firea lui jucăușă de cățeluș, cu ardoarea de adolescent cu care îmbrățișa și respingea oameni, doctrine și teorii. Expresia aceasta îi făcea fața să pară teribil de acră, extrem de crudă, fără vârstă; în aceste momente i se citea în ochi natura, iar ferocitatea inteligenței lui și austeritatea teribilă a frunții lui înalte prefigurau maturitatea și decăderea.

Îi atinse pe Eric încet pe cot, ca un copil mic.

— Nu vreau să stau aici, în țara asta ca un mausoleu nenorocit, zise. Hai să mergem la New York. O să-mi fac un viitor acolo. Aici un băiat ca mine n-are niciun viitor.

Cuvântul viitor îl făcu pe Eric să tremure puțin și să-i fie greață.

— O să detești America, zise cu vehemență. Yves îl privi surprins. La ce fel de viitor visezi tu?

— Sunt sigur că e ceva ce pot să fac acolo, zise Yves cu încăpățănare. Mă descurc eu. Chiar crezi că vreau să mă protejezi tu la nesfârșit?

Și se uită la Eric pentru un moment de parcă ar fi fost dușmani sau străini.

— Nu știam că te deranjează să fii – protejat – de mine.

— *Ne te fâche pas*⁴. Nu mă deranjează, dacă m-ar fi deranjat, aș fi plecat. Zâmbi și zise pe un ton blând și rezonabil, Dar nu poate dura la nesfârșit, și eu sunt bărbat.

— Ce nu poate dura la nesfârșit? Dar știa la ce se referise Yves și știa că era adevărat ce zisese.

— Păi, tinerețea mea. Nu poate dura la nesfârșit, zise Yves. Apoi zâmbi ironic. Am știut dintotdeauna că într-o zi o să te întorci în țara ta. Mai bine acum, cât timp încă ții la mine și te pot seduce să mă iei cu tine.

⁴ Nu te supăra. (fr.) (n.tr.)

— Ești un mic seducător înveterat, ăsta e adevărul, zise Eric.

— A, cu tine a fost ușor, zise Yves răutăcios. Apoi se uită serios la Eric. Deci am hotărât. Nu era o întrebare. Presupun că trebuie să îi fac o vizită curvei de maică-mea și să-i spun că nu o să mă mai vadă niciodată.

Fața i se întunecă și gura lui mare se posomorî. Mama lui era ospătăriță într-un bistro când germanii intraseră în Paris. Yves avea pe atunci cinci ani și tatăl lui dispăruse cu mult înainte, așa că abia și-l putea aminti. Dar își amintea cum o văzuse pe maică-sa cu germanii. „Era o curvă. Îmi amintesc că de multe ori stăteam în cafenea și o urmăream. Ea nu știa că o văd – oricum, adulții cred că copiii nu văd niciodată nimic. Barul era foarte lung și curbat. Întotdeauna stăteam în capătul lui, după curbă. Deasupra mea era o oglindă și îi vedeam în oglindă. Și îi vedeam în zincul barului. Îmi amintesc uniformele și luciul cizmelor lor de piele. Erau întotdeauna extrem de corecți – nu ca americanii care au venit mai târziu. Ea râdea tot timpul și se mișca foarte repede. Mereu cineva puneă mâna pe ea – pe sâni, pe picior. În casa noastră era mereu altcineva, toată armata germană, veneau tot timpul. Ce popor oribil.

Și apoi, ca și cum i-ar fi făcut maică-sii o dreptate ipotetică, în ciuda voinței lui:

— Mi-a spus mai apoi că pentru mine a făcut-o, că altfel n-am fi avut ce mânca. Dar nu o cred. Cred că îi plăcea. Cred că a fost întotdeauna o curvă. Mereu s-a descurcat în felul ăsta cu toate. Când au venit americanii și-a găsit un ofițer drăguț. Se purta foarte frumos cu mine, recunosc – avea și el un fiu în State pe care îl văzuse o singură dată și se purta cu mine ca și cum aș fi fost băiețelul lui, deși eu eram mult mai mare decât era fiul lui. Mă făcea să-mi doresc să am un tată, mai ales – zâmbi ștrengărește – un tată american căruia să-i placă să-mi cumpere lucruri și să mă ducă pe umeri oriunde. Mi-a părut rău când a plecat. Sunt sigur că datorită lui nu a fost rasă în cap, cum ar fi meritat. Ea zice tot felul de minciuni despre cum a fost în Rezistență. *Quelle horreur!*⁵ În toată perioada aia n-a fost

⁵ Ce oroare! (fr.) (n.tr.)

prea drăguț. Multe femei au fost rase în cap, uneori pentru mai nimic, știi, doar pentru că erau drăguțe sau pentru că cineva era gelos sau pentru că refuzaseră să se culce cu cineva. Dar nu mama. *Nous, nous étions tranquille avec notre petit officier*⁶, cu friptura noastră de vită și cu bomboanele de ciocolată.

Apoi râse:

— Acum e patroana bistroului unde lucra pe atunci. Vezi ce fel de femeie e? Nu mă duc niciodată acolo.

Asta nu era chiar adevărat. Fugise de la mama lui la cincisprezece ani. Sau, mai degrabă, stabiliseră un armistițiu ciudat, care presupunea că el nu avea să-i facă probleme ei – adică avea să stea departe de brațul legii, iar ea nu avea să-i facă probleme lui – adică nu avea să folosească statul lui de minor ca un mijloc de a-l controla prin intermediul legii. Așa că Yves se bazase pe istețimea lui și locuise pe străzile Parisului ca un semi-tapette și ca un șoarece *d'hôtel*, până când îl întâlnise pe Eric. Iar în tot acest timp, la lungi răstimpuri, o vizitase pe mama lui – când era beat sau in-suportabil de flămând – sau, poate, mai degrabă, vizitase bistroul, care era altfel acum. Barul lung curbat fusese înlocuit de unul drept și lung. Pe tavan și deasupra oglinzilor erau neoane. Avea măsuțe mici în culori vii și scaune colorate de plastic în locul meselor și al scaunelor de lemn pe care și le amintea Yves. În locul în care soldații se jucaseră stângaci cu un joc de fotbal de masă era acum un tonomat. Mai erau reclame cu Coca-Cola și sticle cu Coca-Cola. Podeaua de lemn fusese acoperită cu plastic negru. Numai WC-ul rămăsese același, o gaură în podea cu semne de tălpi lângă ea și ziare rupte agățate de o sfoară. Yves se ducea la bistro din reflex, căutând ceva ce pierduse de mult, dar care nu se mai afla acolo.

Se așeza în dreptul vechiului cot dispărut al barului și o urmărea pe maică-sa. Părul ei șaten avea acum o vitalitate portocalie improbabilă și chimică. Figura care fusese subțire începuse să se îngroașe, să se întindă și să se lase. Dar râsul îi rămăsese același și părea încă să fugă de mâinile bătrânilor cu un fel de neajutorare violentă și acră.

⁶ Nu, noi am stat liniștiți cu ofițerașul nostru. (fr.) (n.tr.)

Într-un târziu venea în capătul barului unde se afla Yves.

— Je t'offre quelque chose, M'sieu?⁷ Cu un zâmbet strălucitor, forțat și nostalgic.

— *Un cognac, Madame.* Cu un zâmbet sec și cu o ridicare ironică a sprâncenei. Când ea era deja la jumătatea barului striga: *Un double!*

— Ah! *Bien sûr, M'sieu.*

Îi aducea băutura și un pahar mic pentru ea și îl privea. Ciocneau paharele.

— *A la vôtre, Madame⁸.*

— *A la vôtre, M'sieu.*

Dar uneori Yves zicea:

— *A nos amours⁹.*

Iar ea repeta sec:

— *A nos amours!*

Beau preț de câteva secunde în tăcere. Apoi ea zâmbea.

— Arăți foarte bine. Te-ai făcut foarte frumos. Sunt mândră de tine.

— De ce ești mândră de mine? Nu sunt bun de nimic, bine că măcar arăt bine, că din asta trăiesc. Se uită la ea. *Tu comprends, hein¹⁰?*

— Dacă vorbești așa nu vreau să știu nimic, nimic despre viața ta.

— De ce nu? E exact ca a ta când erai tânără. Sau poate ca acum, de unde să știu eu?

Ea își sorbea coniacul și ridica bărbia.

— De ce nu te întorci? Vezi și tu ce bine merge barul, ar fi o situația convenabilă pentru tine. *Et puis...*

— *Et puis quoi?¹¹*

— Eu nu mai sunt foarte, foarte tânără, ar fi un *soulagement¹²* dacă fiul meu și cu mine am putea fi prieteni.

Yves râse.

⁷ Îți ofer ceva, domnu? (fr.) (n.tr.)

⁸ În cinstea dumneavoastră, doamnă. (fr.) (n.tr.)

⁹ Pentru amările noastre. (fr.) (n.tr.)

¹⁰ Înțelegi, nu-i așa? (fr.) (n.tr.)

¹¹ Și apoi ce? (fr.) (n.tr.)

¹² Ușurare (fr.) (n.tr.)

— Ai nevoie de prieteni? Mergi și scoate-i pe unii din ăia pe care i-ai îngropat ca să pui mâna pe barul ăsta. Prietenii! *Je veut vivre, moi!*¹³

— Of, ești nerecunoscător. Câteodată când zicea asta își tampona ochii cu o batistă.

— Nu mă mai supăra, știi ce părere am despre tine, du-te înapoi la clienții tăi. Și ultimul cuvânt era aruncat spre maică-sa ca un blestem. Uneori, dacă era suficient de beat, avea lacrimi în ochi.

O lasă pe maică-sa să ajungă la jumătatea barului înainte să strige.

— *Merci pour le cognac, Madame!*¹⁴

Iar ea se întorcea cu o ușoară plecăciune și zicea:

— *De rien, M'sieu!*¹⁵

Eric se dusese odată acolo cu el și îi plăcuse mama lui Yves, dar nu se mai întorseseră. Și abia vorbiseră despre asta. Era ceva ascuns în legătură cu asta, ceva ce Yves nu voia să știe.

Acum Yves sări peste zidul jos de piatră și intră în grădină zâmbind șmecherește.

— Trebuia să vii în apă cu mine, e grozav. Ar face minuni pentru silueta ta, știi ce gras te-ai făcut?

Îi lovi burta lui Eric cu slipul și căzu jos lângă el. Pisicuța se apropie precaut și îi miroși piciorul lui Yves ca și cum ar fi investigat vreo monstruoasă preistorică, iar Yves o ridică ținând-o strâns în brațe și o mângâie. Pisica închise ochii și începu să toarcă.

— Vezi ce mă iubește? E păcat să o lăsăm aici, haide să o luăm cu noi la New York.

— O să fie destul de complicat să te bag pe tine în America, dragule, haide să nu ne punem singuri bețe în roate. În plus, New Yorkul e plin de pisici de stradă. Și de străzi. Și zise asta cu ochii închiși, adulmecând mirosurile grădinii în soare și mirosurile grele și sărate ale lui Yves. Copiii din casa din apropiere erau încă pe plajă, le auzea vocile.

¹³ Eu vreau să trăiesc. (fr.) (n.tr.)

¹⁴ Mulțumesc pentru coniac, doamnă. (fr.) (n.tr.)

¹⁵ Pentru puțin, domnu'. (fr.) (n.tr.)

— Nu îți plac animalele. O să sufere teribil când o să plecăm.

— O să-și revină. Pisicile sunt mult mai puternice decât oamenii.

Stătea cu ochii închiși în continuare. Simți cum Yves se întoarse să se uite la el.

— De ce îți faci atâtea probleme în legătură cu plecarea la New York?

— New Yorkul e un loc foarte problematic.

— Nu mi-e teamă de probleme. Îl atinse pe Eric ușor pe piept, iar Eric deschise ochii. Privi direct fața serioasă, bronzată și afectuoasă a lui Yves. Dar ție îți este. Ți-e teamă de problemele din New York. De ce?

— Nu mi-e teamă, Yves. Dar am avut o grămadă de probleme acolo.

— Și aici am avut destule probleme, zise Yves, cu seriozitatea lui abruptă și oarecum șocantă, și mereu le-am depășit, iar acum ne e mai bine ca niciodată, cred, nu?

— Da, zise Eric încet și privi fața lui Yves.

— Ei bine, atunci ce rost are să-ți faci griji? Îi dădu părul lui Eric pe spate de pe frunte. Ai capul cald. Ai stat prea mult în soare.

Eric îi luă mâna. Pisica sări jos.

— Doamne, o să-mi fie dor de tine.

— E pentru puțină vreme. O să fii ocupat, iar eu o să ajung în New York înainte să-ți dai măcar seama că am fost despărțiți. Zâmbi și își puse bărbia pe pieptul lui Eric. Povestește-mi despre New York. Ai mulți prieteni acolo? Mulți prieteni faimoși?

Eric râse.

— Nu am mulți prieteni, nu. Nu știu dacă mai am vreun prieten acum acolo, am fost plecat prea mult timp.

— Cine erau prietenii tăi când ai plecat? Zâmbi din nou și își frecă obrazul de al lui Eric. Băieți ca mine?

— Nu mai există băieți ca tine. Slavă Domnului.

— Vrei să zici așa drăguți ca mine?! Sau așa de calzi?

Își puse mâinile pe umerii sărați și plini de nisip ai lui Yves. Auzi vocile copiilor dinspre mare și apoi bâzâitul și zumzâitul din grădină.

— Nu. Așa de imposibili.

— Normal, acum că mai ai puțin și pleci, crezi că sunt imposibil. Și din ce punct de vedere?

Îl trase pe Yves mai aproape.

— Din toate punctele de vedere.

— *C'est dommage. Moi, je t'aime bien*¹⁶.

Cuvintele acestea îi fuseseră șoptite în ureche și rămaseră acolo pentru câteva secunde. Eric voi să întrebe „E adevărat?” dar știa că era adevărat. Poate că nu știa ce înseamnă, dar Yves nu putea să-l ajute cu asta. Doar timpul putea ajuta, timpul care în cele din urmă își ceda toate secretele, dar numai cu condiția, din cât își putea da el seama, ca secretul să nu mai poată fi folosit.

Își puse buzele pe umărul lui Yves și gustă sarea mediteranei. Se gândi la prietenii lui – care prieteni? Nu era nici măcar sigur că fusese vreodată prieten cu Vivaldo, Richard sau Cass; iar Rufus era mort. Nu era sigur cine îl anunțase, la mult, mult timp după eveniment – probabil Cass. Cu greu putea fi Vivaldo, care ar fi fost stânjenit de ceea ce știa despre relația lui Eric cu Rufus – știa fără să fie dispus să recunoască asta; și cu siguranță n-ar fi putut fi Richard. În orice caz, nu-i scrisese nimeni prea des; nici nu l-ar fi interesat cu adevărat să afle ce se întâmpla cu oamenii dintre care fugise; și simțea că și ei se feriseră mereu să afle ce se întâmpla cu el. Nu, Rufus fusese singurul lui prieten dintre ei. Rufus îl făcuse să sufere, dar Rufus îndrăznise să-l cunoască. Iar când suferința lui Eric se estompase, când Rufus era departe, Eric își amintea doar bucuria pe care o împărtășiseră uneori și timbrul vocii lui Rufus, mersul lui șmecheresc, săltat și sacadat, zâmbetul lui, felul în care ținea țigara, felul în care își dădea capul pe spate când râdea. Era la Yves ceva care îi aminte de Rufus – ceva în zâmbetul lui încrezător și în vulnerabilitatea lui dură și plină de curaj.

Era o zi de joi când aflase veștile. Ploua cu găleata, tot Parisul era întunecat și gri. Nu avea nici un ban în ziua aia și aștepta un cec care se încurcase în mod misterios

¹⁶ Păcat. Eu te iubesc mult. (fr.) (n.tr.)

într-unul din hățișurile birocratice ale industriei franțuzești de cinema. El și Yves tocmai împărțiseră ultima țigară, iar Yves plecase să încerce să împrumute bani de la un bancher egiptean căruia îi plăcuse cândva de el. Eric locuia atunci pe Rue de la Montagne St. Geneviève și trebuia să urce un deal, în potop, cu capul gol, cu apa curgându-i de pe nas și de pe gene și din spatele urechilor în jos pe gât și imbibându-i buzunarul de la pardesiu, unde pusese neglijent țigările. Aproape că le putea simți cum se dezintegrează în întunecimea udă și murdară a buzunarului, fără ca mâna lui alunecoasă să le poată proteja vreun pic. Îl apucase un fel de disperare surdă și nu voia decât să ajungă acasă, să-și dea hainele jos și să stea în pat până când avea să sosească cineva care să-l ajute; ajutorul ar fi fost probabil Yves, cu bani pentru sendvișuri, ar fi fost suficient cât să-l ajute să treacă prin încă o zi groaznică. Traversă curtea largă și porni în sus pe scările clădirii lui, iar în spatele lui, lângă intrare, se auzi sunetul clopoțelului din loja recepționerei, iar această îi strigă numele.

Se întoarse, sperând că nu îi va întreba despre chirie. Stătea în ușă cu o scrisoare în mână.

— Abia a sosit, zise recepționera. M-am gândit că poate e ceva important.

— Mulțumesc, zise Eric.

Și ea spera că poate erau banii pe care îi aștepta, dar închise ușa în urma ei. Era aproape ora cinei și recepționera gătea; de fapt, toată strada părea să fi gătit și lui i se înmuiau picioarele.

Nu se uită cu atenție la exteriorul plicului pentru că mintea îi era în întregime ocupată de cecul recalcitrant, care nu din America trebuia să sosească, iar scrisoarea de acolo era. O îndesă fără să o citească în buzunarul de la pardesiu, traversă curtea și urcă în camera lui. Acolo puse scrisoarea pe masă, se uscă, se dezbracă și se băgă sub pătură. Apoi întinse țigările la uscat, o aprinse pe cea mai uscată și se uită din nou la plic. Părea o scrisoare cu totul obișnuită, până la paragraful care începea „Țineam toți foarte mult la el și știu că și tu” – da, trebuie să fi fost Cass cea care o scrisese. Rufus murise, de propria lui mână. Rufus murise.

„Băieți ca mine?”, îl tachinase Yves. Cum îi putea spune băiatului care stătea întins lângă el acum ceva despre Rufus? Îi luase mult timp să realizeze că unul dintre motivele pentru care Yves îi stârnise atât inima, o stârnise într-un fel în care aproape că uitase că poate fi stârnită, era pentru că îi amintise, cumva, cândva, de Rufus. Și îi luase până în acest moment, în ajunul plecării lui, să înceapă să înțeleagă că o parte din puterea pe care Rufus o avusese asupra lui avea de-a face cu trecutul pe care Eric îl îngropase într-un loc ascuns și întunecos; avea legătură cu el însuși pe când era doar un copil în Alabama, cu oamenii reci albi și oamenii negri calzi, calzi față de el și la fel de necesari ca soarele care acum îi scâldea corpul și pe al iubitului lui. Stând întins în grădină acum, atât de încălzit, de ascuns și de temător, îi văzu pe străzile luminoase și drepte ale copilăriei lui, în casele dărăpănate și pe ogoare. Râdeau altfel decât restul oamenilor, așa i se părea pe atunci, și se mișcau cu mai multă violență și frumusețe și miroseau ca bunătățile din cuptor. Dar îl iubise vreodată pe Rufus? Sau fusese doar furie sau nostalgie sau vină? Și rușine? De corpul lui Rufus se agățase sau de corpul bărbaților negri văzuți în fugă pe undeva, într-o grădină sau într-o poiană, cu mult timp în urmă, cu sudoarea curgându-le pe pieptul de ciocolată și pe umeri, cu vocile răsunătoare și cu albul chiloților strălucind pe fundalul pielii, unul cu capul dat pe spate înainte de a plonja – și apa stropind, sclipind, cântând – unul cu un brațul ridicat, lovind cu toporul la baza unui copac? Cu siguranță nu reușise să-l facă niciodată pe Rufus să creadă că îl iubea. Poate că Rufus se uitase în ochii lui și îi văzuse pe acei bărbați negri pe care Eric îi văzuse și îl urâse din cauza asta.

Stătea complet nemișcat, simțind greutatea nemișcată și încrezătoare a lui Yves, simțind soarele.

— Yves?

— *Oui, mon chou*¹⁷?

— Hai să mergem înăuntru. Mă gândesc să fac poate un duș și să beau ceva. Încep să mă simt rău.

¹⁷ Da, dragul meu. (fr.) (n.tr.)

— Of, *les américains avec leur drinks!*¹⁸ Sigur o să ajung alcoolici în New York. Dar își ridică capul, îl sărută încet pe Eric pe vârful nasului și se ridică.

Stătea între Eric și soare; părul îi strălucea, iar fața era umbrită. Se uită la Eric și zâmbi ștregărește.

— *Alors tu est toujours prêt, toi, d'après ce que je vois!*¹⁹

Eric râse.

— *Et toi, salaud!*²⁰

— *Mais moi, je suis français, mon cher, je suis pas puritain, fort heureusement. T'aura du te rendre compte d'ailleurs!*²¹ Îl trase pe Eric în picioare și îi trase una peste fund cu slipul roșu. *Viens!*²² Fă duș. Cred că nu mai avem aproape nimic de băut, o să merg cu bicicleta până în sat. Ce să iau?

— Niște whisky?

— Evident, din moment ce e cel mai scump. Mâncăm acasă sau ieșim?

Porniră spre casă, ținându-se în brațe.

— Încearcă să o faci pe Madame Belet să vină să ne gătească ceva.

— Ce vrei să mănânci?

— Nu-mi pasă. Ce vrei tu.

Casa era lungă și joasă, construită din piatră, foarte răcoroasă și întunecată, după căldura și lumina din bucătărie. Pisica intrase după ei și acum torcea insistent la picioarele lor.

— Cred că o să-i dau de mâncare înainte să plec. Durează doar un minut.

— Doar nu i-e foame din nou, mănâncă tot timpul, zise Eric. Dar Yves începuse deja să pună mâncarea pentru pisică.

Intraseră prin bucătărie, iar Eric o traversă, străbătu sufrageria și se opri în dormitor, unde se aruncă pe pat. Și dormitorul avea o ușă care dădea direct în grădină. Mimozele se lipeau de fereastră, iar dincolo de ele erau doi sau

¹⁸ Americanii cu băuturile lor. (fr.) (n.tr.)

¹⁹ Iar tu ești mereu dispus să bei, din câte văd. (fr.) (n.tr.)

²⁰ Și tu, ticălosule? (fr.) (n.tr.)

²¹ Dar eu sunt francez, dragul meu, nu sunt puritan, din fericire. Ar fi trebuit să-ți fi dat seama deja. (fr.) (n.tr.)

²² Vino. (fr.) (n.tr.)

trei portocali cu câteva fructe mici și tari ca niște globuri de Crăciun. Erau și măslini în livadă, dar nu fuseseră îngrijiți de multă vreme și nu merita osteneala să culegi măslinile.

Pe masa de lemn care, împreună cu șemineul, îi convinsese să închirieze casa, se afla textul noii piese de teatru; tot pe masă mai erau câteva cărți, exemplarele lui Yves din Blaise Cendrars și Jean Genet și Marcel Proust și exemplarele lui Eric din *Munca unui actor*, *Aripile porumbelului* și *Fiul Nativ*. Caietul lui Yves de schițe stătea pe jos. La fel și tenișii și șosetele și chiloții lui, toate astea îmbrățișând tricourile lui Eric și sandalele și șortul lui de baie, cel din urmă mai puțin revelator și mai sobru decât slipul lui Yves, așa cum Eric însuși era mai discret și mai sobru.

Yves trăncăni în dormitor.

— Mai faci duș sau nu?

— Da, imediat.

— Păi hai, apucă-te. Eu plec, dar mă întorc imediat.

— Știu eu ce înseamnă imediat la tine. Încearcă să nu te îmbeți prea tare cu localnicii. Zâmbi și se ridică.

Yves adună o pereche de șosete de pe podea, le trase în picioare, încălță tenișii și îmbracă un pulover albastru pal.

— Ah. *Celui-là je to jure*.²³ Scoase un pieptene din buzunar și îl trecu prin păr, cu rezultatul că părul îi stătea și mai sălbatic ca înainte.

— Te duc până la bicicletă.

Trecură pe lângă mimoze.

— Întoarce-te repede, zise Eric zâmbind și uitându-se fix la Yves.

Acesta ridică bicicleta.

— Mă întorc înainte să te usuci.

Scoase bicicleta prin poartă și ieși la drum. Eric rămase în grădină privindu-l. Lumina era foarte intensă dar, în felul misterios al luminii din sud, se aduna la un loc și avea să dispară curând. Deja marea părea mai închisă.

Odată ieșit pe poartă Yves nu privi înapoi. Eric se întoarse în casă.

²³ Asta pot să-ți promit. (fr.) (n.tr.)

Intră în dușul de lângă dormitor. Se chinui cu robinetele și apa se prăvăli peste el, mai întâi prea rece, și se forță să o suporte, apoi prea fierbinte; umblă la robinete până când apa deveni mai suportabilă. Se săpuni, întrebându-se dacă chiar se îngrășase. Burta părea destul de fermă, dar întotdeauna avusese tendința de a fi masiv și greoi; cu atât mai bine că în curând avea să se ducă din nou la sala de sport în New York. Și gândul la sală, în timp ce apa curgea peste el, iar el era singur cu corpul lui și cu apa, stârni multe lucruri dureroase îngropate în el. Acum că fuga lui se apropia implacabil de sfârșit, se aprinse o lumină, o lumină de fundal, care îi scoase toate terorii în relief.

Și care erau fricile astea? Erau îngropate sub limba-jul imposibil al timpului, trăit sub pământ, unde aproape toate sentimentele adevărate fermentau continuu, pline de resentimente. Exact în măsura în care aceste terori erau inexprimabile erau și grozave; tocmai pentru că trăiau în întuneric luau forme obscene. Și pentru că gustul pentru obscenitate este universal, iar apetitul pentru realitate rar și dificil de cultivat, Eric aproape că își găsisse sfârșitul în subsolul vieții sale private. Sau, mai exact, al fanteziilor lui.

Aceste fantezii începeau ca fantasme de dragoste și fermentau imperceptibil în fantezii de violență și umilință. Când era mic fusese mult timp singur, pentru că mama lui era o persoană importantă în comunitate și era mereu ocupată cu cluburi și banchete și discursuri și propuneri și manifeste, plutind mereu într-o mare de pălării înflorate, iar tatăl lui, sufocat de acest flux strălucitor și zgomotos, își făcea veacul în bancă și pe terenul de golf, în cabane de vânătoare și la mesele de poker. Puține lucruri păreau să-i lege pe tatăl și pe mama lui, în afara obișnuinței și a politeții și a obligațiilor; și poate a faptului că amândoi îl iubeau, dar lucrul aceasta nu fusese niciodată real pentru el, din moment ce în mod atât de evident nu se iubeau unul pe celălalt. Eric iubise o femeie, o bucătăreasă neagră pe nume Grace, care îi dăduse de mâncare și îl altoise și îl certase și îl răsfășase și îi ștersese lacrimile pe care nu le vedea niciodată aproape nimeni altcineva din casa. Dar și mai mult decât o iubise pe Grace, îl iubise pe soțul ei, Henry.

Henry era mai tânăr sau părea mai tânăr decât soția lui. O puna din greu la încercare pe Grace, și probabil pe ei toți, pentru că bea prea mult. Era ajutor în casă și una din datoriile lui era să aibă grijă de cuptor. Eric încă își amintea cum arăta și cum mirosea camera luminată de cuptor, umbrele roșii pe care acesta le făcea pe pereți și mirosul dulce lipicios al respirației lui Henry. Petrecuseră multe ore împreună acolo, Eric stând pe un genunchi al lui Henry sau pe o cutie, Henry cu o mână pe gâtul lui Eric sau pe un umăr. Vocea lui cădea peste Eric stârnind în el valuri de sentimente de siguranță. Era plin de povești. Povestea cum o cunoscuse pe Grace și cum o cucerise și cum o convinsese să se căsătorească cu el, după cum credea el; povestea despre predicatori și pasionați de jocuri de noroc din zona lui din oraș – păreau să aibă multe în comun cei din partea aceea a orașului și adesea păreau a fi aceiași oameni – cum îl păcălise el pe unul sau pe altul și cum o dată reușise să scape după ce fusese pus într-o bandă în lanțuri (și îi explica lui Eric ce era o bandă în lanțuri). Odată Eric intrase în camera cu cuptorul pe când Henry stătea singur. Când vorbise, Henry nu-i răspunsese, iar când se apropiase de el și își pusese o mână pe genunchiul lui Henry, lacrimile omului îi umeziseră dosul mâinii. Eric nu-și mai amintea ce-l făcuse pe bărbat să plângă, dar n-avea să uite niciodată mirarea cu care îi atinsese atunci fața sau ce-l făcuse să simtă tremuratul corpului lui Henry. Se aruncase în brațele lui Henry, aproape plângând și el, și totuși destul de conștient cât să-și stăpânească propriile lacrimi. Se simțise pătruns de o furie de nedescris la adresa lucrului care-l făcuse să sufere pe Henry. Fusese prima oară când simțise mâinile unui bărbat în jurul lui, prima oară când atinsese pieptul și abdomenul unui bărbat; avea zece sau unsprezece ani. Îi fusese teribil de teamă, o spaimă obscură și profundă, dar, după cum anii aveau să dovedească, nu-i fusese destul de frică. Știuse că ce simțea era cumva greșit și trebuia ținut secret; dar crezuse că era greșit pentru că Henry era un bărbat în toată firea, și de culoare, iar el era doar un băiețel, și alb.

Henry și Grace fuseseră în cele din urmă izgoniți din cauza vreunei greșeli sau infracțiuni din partea lui Henry. Cum părinții lui Eric nu fuseseră niciodată de acord cu sesiunile din camera cuptorului, Eric bănuise de la bun început că acesta fusese motivul izgonirii lui Henry, ceea ce-l făcea să li se opună părinților și mai îndărătnic. În orice caz, își trăia viața departe de ei, ziua la școală și noaptea în fața oglinzii, îmbrăcat în hainele mamei lui sau în orice petece colorate reușea să găsească, luând diverse poziții și declamând în șoaptă. Știa că și lucrul acesta era greșit, deși n-ar fi putut spune de ce. Dar știa deja că tot ce făcea el era greșit în ochii părinților lui și în ochii lumii și că, prin urmare, totul trebuia trăit în secret.

Problema cu a avea o viață secretă e că adesea este un secret pentru persoana care o trăiește și nu e deloc un secret pentru oamenii pe care îi întâlnește. Îi întâlnește, pentru că trebuie, pe acei oameni care îi văd secretul înainte să vadă orice altceva și care îi smulg secretele, uneori cu intenția de a le folosi împotriva lui, alteori cu intenție mai binevoitoare, dar oricare ar fi aceasta momentul este îngrozitor, iar dezvăluirea repetată provoacă o angoasă nespusă. Scopul celui care visează, până la urmă, este doar să continue să viseze și să nu fie molestată de lume. Visele sunt modul lui de a se proteja de lume. Dar scopurile vieții sunt opuse celor ale visătorului, iar dinții lumii sunt ascuțiți. Cum ar fi putut Eric să știe că fanteziile lui, oricât de ilizibile erau pentru el, erau înscrise în fiecare din gesturile lui și trădate de fiecare inflexiune a vocii și trăiau în ochii lui cu toată strălucirea și frumusețea și teroarea dorinței? Fusese întotdeauna un băiat greoi, sănătos, se jucase ca alți copii și se bătuse ca și ei, își făcuse prieteni și dușmani și făcuse pacturi secrete și planuri grandioase. Și totuși niciunul din tovarășii lui de joacă nu stătuse cu Henry în camera cuptorului și nu-l sărutase vreodată pe Henry pe fața lui sărată. Nici nu se împopoțonase cu pălării aruncate, cu rochii, poșete, eșarfe, cercei, pelerine și coliere, nu se transformase în personaje închipuite după ce toată lumea din casă se culca. Nici nu și-ar fi putut imagina în ruptul capului în cine se transforma el la adăpostul nopții: prietenele mamei lui

sau mama lui – mama lui așa cum și-o închipuia el în tine-rețe și prietenele ei, de vârsta de acum a mamei lui, eroinele și eroii din romanele pe care le citea și din filmele pe care le vedea sau oameni pe care și-i imagina din pură fantezie sau pornind de la hainele pe care le avea la dispoziție. Cu siguranță că băiatul cu care se lupta la școală nu simțea curioasele fioruri de groază și plăcere pe care le simțea Eric în timp ce se luptau corp la corp și unul din băieți îl ținut la pământ pe celălalt. Iar dacă Eric le vedea pe fete, le vedea mai mult hainele și părul; pentru el nu erau ființe într-o ierarhie, ca băieții, care puteau fi adorate sau temute sau disprețuite. Niciuna dintre ele nu se uita la celelalte așa cum se uita el la toate. Visele lui erau altfel – în mod subtil și crud și greșit diferite, nu știa încă asta, dar o simțea. Era amenințat într-un fel în care ei nu erau și poate că acest sentiment și instinctul care îi face pe oameni să se îndepărteze de cei condamnați era responsabil pentru distanța irezistibilă, din ce în ce mai mare cu anii, care se pusese între el și contemporanii lui.

Și, bineînțeles, în cazul lui Eric, în Alabama, izolarea progresivă și ciudățenia lui erau considerate, chiar și de el însuși, a fi datorate vederilor lui extrem de nepopulare în privința rasei – sau, mai degrabă, cât privea lumea în care se mișca, lipsei oricăror atitudini responsabile. Orașul în care locuia Eric era renumit și prosper, dar nu era foarte mare; după Eric, tot sudul nu era prea mare și în orice caz, după cum avea să se vadă, nu destul de mare pentru el; iar el era singurul copil al unor oameni cunoscuți. Așa că nu trecuse mult înainte ca apariția lui oriunde să facă capetele să se scuture și buzele să se strângă, limbile să înțepenească sau, dimpotrivă, să se înfășoare violent și veninos în jurul numelui lui. Care era totuși și numele tatălui lui, așa că Eric întâlnise adesea și de foarte devreme hidoasa slugărnicie a oamenilor care îl disprețuiau, dar nu îndrăzneau să i-o spună. Renunțaseră de mult să spună orice lucru pe care îl simțeau cu adevărat, renunțaseră de atât de mult timp că acum erau incapabili să mai simtă ceva diferit de sentimentele celorlalți.

Eric ieși din duș frecându-și corpul cu un prosop enorm, aspru și alb pe care Yves îl pusese în baie pentru el. Lui Yves nu-i plăceau dușurile, prefera băile lungi și fierbinți cu ziare, țigări și whisky pe un scaun lângă cadă și cu Eric în apropiere care să-i vorbească, să-i șamponeze părul și să-l frece pe spate. Gândul la opulența orientală care îl învăluia pe Yves de fiecare dată când făcea baie îl făcu pe Eric să zâmbească. Zâmbea, dar era și îngândurat. În timp ce-și puse halatul corpul îi tresări mai puțin de la efectul prosopului și de la apă, cât din pricina imaginii care îl copleși dintr-o dată cu Yves lăsându-se pe spate în cadă, fluierând, cu buretele într-o mână, cu o expresie senină și detașată pe figură și cu sexul lucind și pendulând prin apa cu săpun ca un pește cilindric și flasc, cât din pricina amintirii către care imaginea fusese cumva o poartă, a momentului de acum aproape cincisprezece ani, când lovitura se produsese inexorabil, iar rușinea și lupta și exilul lui începuseră. Intră în sufragerie și-și turnă un pahar. Sticla se goli și o aruncă în coșul de gunoi. Aprinse o țigară și se așeză pe un scaun lângă fereastra cu vedere spre mare.

Soarele se scufunda, iar marea luase foc. Soarele coborâse și în acea zi îndepărtată din copilăria lui, o zi fierbinte de duminică. Bătăile clopotului bisericii se opriseră și liniștea sudului plutea grea peste oraș. De-a lungul aleilor, copacii nu lăsau nicio umbră. Casele albe, cu ușile de la intrare negre, cu verandele întunecate de umbră, păreau să se bată cu soarele, chinuindu-se și cutremurându-se sub lumina nemiloasă. Din loc în loc, trecând pe lângă o prispă, cineva ar fi putut distinge în adâncuri o figură nemișcată, umbrită și fără trăsături. Veșnicii puradei se jucau în țărâna eternă – prin care Eric trecea în ziua aceea, pe un drum negru de la marginea orașului, cu un băiat negru. Numele lui era LeRoy, avea șaptesprezece ani, era cu un an mai mare decât Eric și lucra ca portar la tribunal. Era înalt și foarte negru și taciturn; Eric mereu se întrebase la ce se gândea. Fuseseră prieteni de multă vreme, de pe vremea izgonirii lui Henry. Dar acum prietenia lor, strădania lor de a continua o conexiune imposibilă, începea să devină pentru amândoi o povară. Ar fi fost mai ușor poate dacă LeRoy

ar fi muncit pentru familia lui Eric. Atunci totul ar fi fost permis, ar fi fost acoperit de presupunerea că Eric era responsabil de băiatul de culoare.

Dar așa cum stăteau lucrurile, era suspect, era indecent ca un băiat alb, mai ales din clasa lui Eric și cu reputația lui îndoielnică, să „alerge”, așa cum fără îndoială făcea Eric, după cineva inferior. Eric nu avea de ales decât să alerge, să insiste, LeRoy n-ar fi putut cu siguranță să îl viziteze. Și totuși era ceva absolut umilitor în poziția lui, o simțea acut și cu tristețe și știa că și LeRoy o simțea. Eric nu știa, sau poate că nu voia să știe, că îi făcea viața lui LeRoy mai grea și că sporea pericolul prin care LeRoy trecea – căci LeRoy era considerat „rău”, adică lipsit de respect pentru oamenii albi. Eric nu știa, deși desigur că LeRoy știa, ce se spunea deja despre el prin tot orașul. Eric nu ghicise, deși LeRoy știa prea bine, că nici negrii nu-l plăceau. Suspectau motivele pentru care era prietenos. Căutaseră unul josnic și bineînțeles că îl găsiseră.

Așa că, cu puțin timp înainte, când Eric apăruse pe drum cu mâinile în buzunare, cu un fluierat aspru și monoton pe buze, LeRoy sărise de pe prispă și venise în întâmpinarea lui, pășind către Eric ca și cum ar fi fost un dușman. Se auzise un chichot dinspre veranda lui LeRoy, înăbușit imediat, o ușă trântită și toți ochii de pe stradă erau pe ei.

Eric se bâlbâi.

— Am trecut să văd ce mai faci.

LeRoy scupă în drumul prăfuit.

— Nu fac nimic. Nici tu n-ai nimic de făcut?

— Vrei să ne plimbăm? Întrebă Eric.

Pentru un moment păru că Eric avea să refuze, căci se încruntă și mai tare. Apoi un zâmbet palid îi flutură pe buze.

— Okay. Dar nu pot să merg departe. Trebuie să mă întorc.

Începură să meargă.

— Vreau să plec din orașul ăsta, zise brusc Eric.

— Suntem doi atunci, zise LeRoy.

— Poate că putem să mergem împreună în nord, zise Eric după un moment, tu unde crezi că ar fi cel mai bine?

New York? Sau Chicago? Sau poate San Francisco? Vrusese să spună Hollywood, pentru că avea o idee vagă să încerce să se facă actor de cinema. Dar nu și-l putea imagina pe LeRoy ca vedetă de cinema și nu voia să pară că-și dorește nimic din ce LeRoy n-ar fi putut avea.

— Nu mă pot gândi să plec. Trebuie să mă gândesc la Ma și la toți copiii. Se uită la Eric și râse, dar nu era un râs prea plăcut.

— Nu toată lumea are pe taică-su director de bancă, să știi. Ridică o pietricică și o aruncă într-un copac.

— Pe dracu, taică-miu nu-mi dă niciun ban. Sigur nu-mi dă niciun ban să plec în nord. Vrea să rămân aici.

— Într-o zi o să moară Eric, o să trebuiască să lase totul cuiva și cine crezi că o să fie? Eu? Și iarăși râse.

— Ei bine n-am de gând să rămân pe aici tot restul vieții așteptând să moară taică-miu. Nu e ceva care să merite să aștepți cu nerăbdare.

Și încercă să râdă ca să-și potrivească tonul cu al lui LeRoy. Dar nu înțelegea cu adevărat tonul lui LeRoy. Ce era în neregula între ei astăzi? Pentru că nu mai era doar lumea — era ceva nerostit între ei, ceva de nespus, de nefăcut și oribil de dorit. Și totuși, în depărtata zi încinsă, deși conștiința acestor lucruri se aduna în el și îl înconjura ca lumina soarelui și totul din el îl durea și tânjea după acel lucru, nu putea să-l numească, cu prețul sufletului lui. Acel lucru mai avea încă până să ajungă în pragul imaginației lui și nu avea niciun nume, niciun nume pentru el cel puțin, deși pentru alți oameni, așa auzise, avea nume îngrozitoare. Avea doar o formă și forma era LeRoy și LeRoy conținea misterul care îl apucase de grumaz.

Și își puse brațul pe după umerii lui LeRoy și își frecă vârful capului de bărbia lui LeRoy.

— Ei, o să aștepți asta fie că-ți convine sau nu, zise LeRoy. Își puse o mână pe gâtul lui Eric. Dar cred că știi ce mă așteaptă pe mine. Și Eric simți că LeRoy voia să spună mai mult, dar nu știa cum. Merseră câteva secunde în liniște și lui LeRoy i se ivi ocazia. Un automobil crem cu șase tineri, trei băieți albi și trei fete albe, apărură pe drum într-un vârtej violent și într-un nor de praf. Eric și LeRoy nu avură

timp să se despartă și un râset răsunător se auzi dinspre mașină, iar șoferul sună o versiune batjocoritoare a marșului nupțial din claxon, apoi îl ținu apăsat în timp ce mașina dispăru în viteză pe drum. Toți cei din mașină erau oameni cu care Eric crescuse împreună.

Simți că fața îi ia foc, iar el și LeRoy se depărtară unul de celălalt și LeRoy se uită la el cu o milă curioasă și neangajată.

— Uite asta ar trebui să faci, acolo ar trebui să fii — o zisese foarte încet, uitându-se la Eric și lingându-și buza de jos. N-ar trebui să fii pe drumul ăsta de țară cu o cioară.

— Nu-mi pasă de oamenii ăia, oamenii ăia nu înseamnă nimic pentru mine, zise Eric — dar știa că era o minciună și știa că și Eric o știa.

Lui LeRoy păru să-i fie mai milă ca niciodată, dar păru și exasperat. Drumul era acum pustiu, nicio creatură nu se mișca pe el; era galben-roșiatic și maro și copacii se plecau peste el, printre frunze căzând foc, iar acum drumul începea să coboare sub ei, către șinele de cale ferată și către depozit. Asta era diagonala care împărțea orașul și întotdeauna ieșiseră de pe drum în acest punct către un pâlc de copaci dintr-o zonă mai ridicată de deasupra pârâului. LeRoy îl aduse acum pe Eric în acest rai. Atingeră lui era altfel astăzi, mai insistentă, mai tandră, mai feroce și mai resemnată.

— Și apoi, zise Eric neajutorat, nu ești un cioroi, nu pentru mine, ești LeRoy, ești prietenul meu și te iubesc. Cuvintele îl lăsară fără suflare și ochii i se umplură de lacrimi și se opriră în umbra densă a unui copac. LeRoy se sprijini de copac, uitându-se țină la Eric cu o expresie teribilă pe figura lui neagră.

Expresia de pe fața lui LeRoy îl înspăimântă, dar se strădui să meargă înainte în ciuda acestei frici și zise:

— Nu știu de ce oamenii nu pot să facă ce vor să facă, cui îi facem noi rău? LeRoy râse. Întinse mâna și îl trase pe Eric aproape, sub umbra frunzelor.

— Sărăcuțul băiat bogat, zi-mi ce vrei să faci, spuse LeRoy.

Eric se uită la el. Nimic n-ar fi putut să-l clintească din brațele lui LeRoy, departe de mirosul lui și de atingerea teribilă și nouă a corpului lui; și totuși, în același fel în care știuse că tot ce dorise sau făcuse vreodată fusese greșit, știu și că asta era greșit și simți că se prăbușește. Se prăbușea unde? Se agăță de LeRoy, ale cărui brațe se strânsă în jurul lui.

— Săracul băiat, murmură LeRoy, săracul băiat.

Eric își îngropă fața în gâtul lui LeRoy și corpul lui LeRoy tresări puțin – pieptul și abdomenul unui bărbat! – și apoi îl împinse pe Eric la o parte, îl conduse către pârau și se așezară amândoi lângă el.

— Cred că acum știi, zise LeRoy după o lungă tăcere, în timp ce Eric își ținea o mână în contra apei, știi ce se zice despre noi în oraș. Mie nu-mi pasă, dar putem să dăm de bucluc și trebuie să nu mai vii să mă vezi, Eric.

Nu știuse ce se zicea despre ei sau nu putuse să-și permită să știe, dar acum știa. Privind apa cu un abandon cu totul misterios spuse:

— Păi, dacă tot se zice așa putem foarte bine s-o și facem, așa văd eu. Nu-mi pasă de oamenii ăia, să se ducă toți dracului; ce-au ei de-a face cu tine și cu mine?

LeRoy se uită pentru o clipă la Eric și zâmbi.

— Ești un băiat simpatic Eric, dar nu știi cum merge treaba. Jumătate din oamenii din orașul ăsta îi aparțin lui taică-tu, ție nu pot să-ți faci mare lucru. Dar ce pot să-mi faci mie – și întinse mâinile larg.

— N-o să-i las să-ți faci nimic.

LeRoy râse.

— Mai bine pleci din orașul ăsta. O să te linșeze pe tine înainte să ajungă la mine. Râse din nou și își trecu mâna prin părul roșu aprins al lui Eric.

Eric îi apucă mâna. Se uitară unul la celălalt și se lăsă o tăcere deplină și groaznică.

— Băiete, zise LeRoy încet. Și după un moment: Chiar o cauți cu lumânarea, nu-i așa? Și apoi nu mai ziseră nimic. Se întinseră unul alături de celălalt, lângă pârau.

Ziua aceea. Ziua aceea. Dacă ar fi știut unde avea să-l ducă ziua aceea, s-ar fi zbatut așa cum o făcuse, plin de

atâta bucurie chinuită, sub greutatea covârșitoare a primului lui iubit? Dar dacă ar fi știut, sau dacă ar fi putut să-i pese, unde l-ar fi putut duce o astfel de zi, n-ar fi fost atât de necesar pentru el să facă să se întâmple o zi ce aceea. Îi era teamă și îl dureau, iar băiatul care îl ținea neînduplecat devenise dintr-o dată un străin; și totuși acest străin producea în Eric o transformare eternă și tămăduitoare. Mulți ani aveau să treacă înainte să poată accepta ce descoperise atunci, în acea zi, în acele brațe, cu pârâul șopotindu-i în ureche – și totuși ziua aceea fusese începutul viței lui de bărbat. Ceva ce îi fusese mereu ascuns fusese în ziua aceea dezvăluit pentru el și nu mai conta că, cincisprezece ani mai târziu, stătea într-un fotoliu, privind către o mare străină și luptându-se încă să găsească grația care să-i permită să primească acea revelație. Căci sensul unei revelații este că ceea ce este dezvăluit este adevărat și trebuie suportat.

Dar cum s-o faci? Se ridică de pe fotoliu și merse grăbit în grădină. Pisica dormea încolăcită pe pragul de piatră în căldura ultimelor raze de soare.

Apoi auzi soneria bicicletei lui Yves și în scurt timp capul lui apăru pe deasupra zidului de piatră. Trecu privind drept înainte și apoi Eric îl auzi în bucătărie împiedicându-se de diverse lucruri și deschizând și închizând ușa de la congelator. Apoi Yves apăru lângă el.

— Madame Belet o să vină imediat. Gătește un pui pentru noi. Și am cumpărat niște whisky și țigări. Apoi se uită la Eric și se încruntă. Ai înnebunit să stai aici doar în halat? Soarele a apus și se face frig. Hai înăuntru să te îmbraci, eu o să torn ceva de băut pentru amândoi.

— Ce m-aș face fără tine?

— Și eu mă întreb. Eric îl urmă în casă. Am cumpărat și șampanie să sărbătorim ultima noastră noapte aici, zise Yves dintr-o dată și se întoarse către Eric cu un zâmbet abia schițat și timid. Apoi intră în bucătărie. Îmbrăcate, strigă, Madame Belet o să vină imediat.

Eric intră în dormitor și începu să se îmbrace.

— După masă ieșim pe afară?

— Poate. Depinde. Dacă nu ne îmbătăm prea tare cu șampanie.

— Cred că aş prefera să rămânem acasă.

— O, poate aruncăm o ultimă privire orașelului nostru de la malul mării.

— Trebuie să facem și bagajele, știi, și să facem puțin curat prin casă și să și dormim puțin.

— Madame Belet o să facă curățenie. Oricum n-am reuși să terminăm. Și putem dormi pe tren. Nici n-avem prea multe de împachetat.

Eric îl auzi spălând vasele. Apoi începu să fluiera o melodie care suna ca o improvizație pe Bach. Eric își pieptănă părul, care era prea lung. Se hotărî să se tundă foarte scurt înainte de a se întoarce în State.

În cele din urmă se așezară, ca în atâtea seri, la fereastra care dădea spre mare. Yves stătea pe taburet, cu capul sprijinit pe genunchiul lui Eric.

— O să fiu trist când o să plecăm de aici, zise dintr-o dată Yves. N-am fost niciodată așa de fericit cum am fost în casa asta.

Eric îl mângâie pe Yves pe păr și nu zise nimic. Ur-mări luminile care dansau pe marea neagră și liniștită, luminile din cer și de pe mal.

— Și eu am fost foarte fericit, zise în cele din urmă. Și apoi: Mă întreb dacă vom mai fi vreodată atât de fericiți.

— Da, de ce nu? Dar asta nu contează – oricum, indiferent cât de fericit o să fiu, și sunt sigur că o să mai am momente extraordinare, o să-mi aduc aminte mereu de casa asta. Mi-am dat seama de ceva aici.

— Ce anume?

Yves se întoarce și se uită la Eric.

— Mi-era teamă că o să rămân pe veci copil al străzii, că nu sunt cu nimic mai bun decât maică-mea. Se întoarce din nou către fereastră. Dar cumva, aici în casa asta cu tine, mi-am dat în sfârșit seama că nu o să fie așa. Nu trebuie să fiu curvă doar pentru că mă trag dintr-o curvă. Sunt mai bun de atât. Se opri. Tu mi-ai arătat asta. Asta e ciudat pentru că, știi tu, la început am crezut că tu

mă consideri așa. Am crezut că ești doar încă un american sordid care caută un băiat drăguț și depravat.

— Dar nu tu ești drăguț, zise Eric și sorbi din whisky.
*Au fait, to es plutôt moche*²⁴.

— Oh. *Ça va*.

— Ai nasul cârn. Îi atinse vârful nasului lui Yves. Și ai gura prea mare – Yves râse – și fruntea prea înaltă și în curând n-o să mai ai prea mult păr. Îl mângâie pe frunte și pe păr. Și cu urechile astea, dragule, arăți ca un elefant sau ca un aparat de zbor.

— Ești prima persoană care zice că sunt urât. Poate de-asta mă interesezi. Râse.

— Ei, ochii nu îi ai prea urăți.

— *Tu parle. J'ai du chien, moi*²⁵.

— Păi da, dragă, acum că zici, cred că ai dreptate.

Rămaseră tăcuți preț de un moment.

— Am fost cu atâția oameni oribili, zise Yves grav, atât de devreme și atât de mult timp. Chiar e o minune că nu sunt complet sălbatic. Bău din whisky. Eric nu-i putea vedea fața, dar își putea imagina ce expresie avea: dură și uimită și teribil de tânără, plină de cruzimea care vine cu durerea și frica. Mai întâi maică-mea și toți soldații ăia, *ils étaient mes oncles, tous*²⁶ – și râse – și apoi toți bărbații aia slinoși, oribili, nici nu mai știu câți. Rămase din nou tăcut. Mă întindeam pe pat, uneori nici n-ajungeam în pat, și îi lăsam să mârâie și să bălășească.

Unii dintre ei erau într-adevăr fantastici, nicio curvă nu a spus vreodată adevărul despre cine vine la ea, sunt sigur de asta, i s-ar tăia capul înainte să îndrăznească să afle. Dar se întâmplă, se întâmplă mereu. Se aplecă și își îmbrățișă genunchii, privind către mare. Și apoi le luam banii, dacă îmi făceau probleme îi speriam că sunt *mineur*. Ori-cum se speriau foarte ușor. Cei mai mulți dintre oamenii ăștia sunt lași. Apoi spuse cu o voce profundă: n-am crezut niciodată că o să fiu fericit să mă atingă și să mă țină în brațe un bărbat. N-am crezut că o să fiu capabil să fac dragoste cu adevărat cu un bărbat. Sau cu oricine.

²⁴ De fapt, ești chiar urât. (fr.) (n.tr.)

²⁵ Tu vorbești. Eu sunt sexy. (fr.) (n.tr.)

²⁶ Erau cu toții unchi mei. (fr.) (n.tr.)

— De ce n-ai încercat cu femei în loc de bărbați, dacă disprețuiai așa mult bărbații? întrebă în sfârșit Eric.

Yves nu zise nimic. Apoi vorbi.

— Nu știu. *D'abord*²⁷, am luat ce mi se oferea – sau am permis să fiu luat de cine se găsea, și se uită la Eric zâmbind. Sorbi din whisky și se ridică. E mai simplu cu bărbați, e mai scurt de obicei, banii se fac ușor. Femeile sunt mult mai viclene ca bărbații, mai ales femeile cărora le-ar plăcea un băiat ca mine și sunt chiar și mai neatrăgătoare, serios. Râse. E muncă mai grea și nu e așa de sigură. Expresia îi deveni din nou de o melancolie austeră și nepotrivită. Nu cunoști prea multe femei în locurile în care am fost eu; nu întâlnești prea mulți oameni în general. Sunt cu toții morți. Morți. Se opri cu buzele strânse, cu ochii sclipind în lumina care venea pe fereastră. Erau multe curve în localul maică-mii, dar – ei, da, au fost câteva femei, dar nu le puteam suporta nici pe ele. Se duse la fereastră și rămase acolo, cu spatele la Eric. Nu-mi place *l'élégance des femmes*²⁸. De fiecare dată când văd o femeie care poartă haină de blană și bijuterii și rochiile îmi vine să i le smulg și să o târăsc undeva, într-un *pissoir*, și să o fac să simtă mirosul multor bărbați, pișatul multor bărbați și să-i spun că pentru asta e făcută, că nu e cu nimic mai bună decât mine, că nu mă proteste pe mine cu toate zdrențele alea pe care, oricum, le-a căpătat șantajând vreun prost de bărbat.

Eric râse, dar era speriat.

— *Comme tu est féroce!*²⁹ Îl privi pe Yves plecând de la fereastră și mergând încet prin cameră, lung și zvelt, ca o pisică pândind în umbrele întunecate. Și văzu cum corpul lui Yves se schimbă, își pierde duritatea de adolescent sărac. Devenea bărbat.

Și privi copul acela suplu și aspru. Îi privi fața. Cupola frunții lui părea și mai ieșită din comun și mai pură, iar gura îi părea în același timp mai crudă și mai vulnerabilă. Această dezgolare era dovada dragostei și încrederii

²⁷ În primul rând (fr.) (n.tr.)

²⁸ Eleganța femeilor (fr.) (n.tr.)

²⁹ Ce feroce ești! (fr.) (n.tr.)

lui Yves și era de asemenea dovada puterii lui. Într-o bună zi, Yves n-avea să mai aibă nevoie de Eric așa cum avea nevoie acum.

Acum Yves își dădu capul pe spate, termină băutura și se întoarse zâmbind spre Eric.

— Bei foarte încet în seara asta, ce s-a întâmplat?

— Îmbătrânesc. Dar râse și termină paharul și i-l întinse.

Și, în timp ce Yves se îndepărtă și apoi îl auzi în bucătărie, în timp ce se uită la luminile galbene care pâlpâiau afară, ceva se mișcă în el și o disperare de nedescris se revărsă peste el. Madame Belet ajunsese și îi auzi pe Yves și pe bătrâna femeie de la țară în bucătărie. Vocile li se auzeau înăbușit.

În ziua în care Yves nu va mai avea nevoie de el, Eric va plonja înapoi în haos. Își aminti armata aceea de bărbați singuri care îl folosiseră, care se luptaseră cu el, îl mângâiaseră, îi cedaseră într-un întuneric mai profund decât cea mai profundă noapte. Nu doar de corpul lui se folosiseră, ci și de altceva; infirmitatea lui îl făcuse recipientul unei suferințe despre care abia putea crede că exista cu adevărat pe lume. Această suferință îl făcea neajutorat, deși îi dădea și ciudata lui grație damnată și putere și îl încurca și stabilea proporțiile capcanei în care se afla. Poate că visase odată să scape din această dramă în care era captiv și să joace vreun alt rol. Dar toate ieșirile erau blocate – erau blocate de oameni avizi; rolul pe care îl juca era necesar, și nu doar lui însuși.

Și se gândi la acești bărbați, acea armată neștiutoare. Erau soți, erau tați, mafioți, jucători de fotbal, polițiști; și erau peste tot. Sau, în orice caz, erau în toate locurile în care fusese asigurat că nu puteau fi găsiți, iar nevoia pe care i-o dezvăluiau lui era una pe care abia știau că o aveau, pe care toată viața o negau, care îi copleșea și îi droga, făcându-le membrele grele ca pe cele ale celor adormiți sau ca ale înecaților, și care nu putea fi satisfăcută în întunericul rușinos și amenințător, pe fugă și în rușine, cu fuga și repulsia ca rezultate ale actului. Fugeau cu boala domolită, dar cu sămânța infecției încă în ei. Puteau trece zile sau

săptămâni sau luni – chiar ani – înainte ca, încă o dată, pe furiș, într-un vestiar sau pe niște scări pustii sau pe un acoperiș, la adăpostul unui zid din parc, într-o mașină parcată sau în camera vreunui prieten plecat, să se abandoneze mâinilor și mângâierilor și săruturilor disprețuitului sex anonim. Și totuși nevoia nu părea să fie predominant fizică, nu se putea spune că erau atrași de bărbați. Nu făceau dragoste și erau mai degrabă pasivi, cineva acționa asupra lor. Nevoia părea să fi fie tocmai această pasivitate, acest dar al plăcerii ilicite, această adorație. Veneau, soldații acestei armate, nu din bucurie, ci din sărăcie și în cea mai profundă ignoranță. Ceva înghețase în ei, sursa afecțiunii lor înghețase, așa că nu mai puteau accepta afecțiunea, deși din lipsa ei se stingeau. Supunerea întunecată era umbra dragostei – dacă cineva undeva i-ar fi iubit destul cât să-i mângâie în aceleași fel, în lumină, cu bucurie! Dar atunci n-ar mai fi putut rămâne pasivi.

Haos. Căci diferența esențială dintre el și acești bărbați ținea de același lucru ca și legătura cu ei. El le vedea vulnerabilitatea, iar ei o vedeau pe a lui. Dar nu îl iubeau pentru asta. Se foloseau de el. Nici el nu îi iubea, deși visa la asta. Iar întâlnirea avea loc, în cele din urmă, între doi visători, fără ca vreunul dintre ei să îl poată trezi pe celălalt altfel decât pentru o secundă fugară și amarnică. Apoi somnul se lăsa din nou peste ei, iar căutarea continua și haosul se instala din nou.

Și era mai mai mult de atât. Când conexiunea începută atât de lejer supraviețuia primelor întâlniri, când un fel de afecțiune timidă începea să își facă loc cu forța prin terenul înghețat, iar rușinea dădea înapoi, atunci haosul stăpânea și mai mult. Căci rușinea nu dăduse atât înapoi, cât își găsisese un partener. Afecțiunea apăruse, dar printr-o fisură, printr-o crevasă, în persoana prin care, în spatele afecțiunii, băteau toate vânturile fricii. Căci actul de a iubi este o confesiune. Cineva poate minți cu privire la corp, dar corpul nu poate minți despre el însuși, nu poate minți în legătură cu forța care îl conduce. Iar Eric descoperise, inevitabil, adevărul în legătură cu mulți bărbați care apoi voiau să-l alunge pe Eric împreună cu adevărul din lumea asta.

Era și onoare în tot acest haos? Privi luminile pâlpâind și îi auzi pe Yves și pe Madame Belet în bucătărie. Onoare. Știa că nu avea nicio onoare pe care lumea ar fi recunoscut-o. Viața lui, pasiunile lui, iubirile, erau în cel mai rău caz murdărie și în cel mai bun caz bolnave în ochii lumii și infracțiuni în ochii conașionalilor lui. Nu existau standarde pentru el, cu excepția celor pe care le putea stabili pentru el însuși. Nu existau standarde pentru el pentru că nu putea accepta definițiile, jargonul oribil de mecanic al epocii. Nu văzuse pe nimeni în jur care să-i fi meritat invidia, nu credea în somnul vast și cenușiu numit siguranță, nu credea în leacurile, panaceele și sloganurile de care suferea lumea pe care o cunoștea; iar asta însemna că trebuia să-și facă propriile standarde și să-și inventeze propriile reguli din mers. Depindea de el să afle cine era și trebuia să facă asta singur, după cum ziceau vracii vremii.

— *Mais, bien sûr, je suis tout à fait à votre avis*³⁰, îl auzi pe Yves spunându-i lui Madame Belet. Lui Madame Belet îi era foarte drag Yves și îi împărtășea din experiența ei de șaptezeci și doi de ani de fiecare dată când reușea să-l prindă, fără ca el să îi fi cerut asta. Îl putea vedea acum pe Yves în bucătărie, cu cele două pahare în mâini, încercând să iasă pe ușă cu un zâmbet palid, politicos și stingher pe figură – căci avea un respect profund pentru bătrâni – așteptând o pauză în șuvoiul neîntrerupt al lui Madame Belet care i-ar fi permis să scape.

Madame Belet ținea și la Eric, dar avea impresia că mai mult pentru că își dădea seama că era binefăcătorul improbabil al lui Yves. Dacă Eric ar fi fost francez, l-ar fi disprețuit. Dar Franța nu producea, *Dieu merci*!³¹, asemenea enigme precum Eric, iar acesta nu trebuia judecat după standardele civilizate din țara ei.

— Și la ce oră plecați? întrebă Madame Belet.

— A, puțin înainte de prânz, Madame.

Ea râse și Yves râse și el. Era ceva obscen în râsul lor și nu putea să evite impresia că se aliau și râdeau de el, deși suprimă imediat gândul.

³⁰ Bineînțeles, sunt întru totul de accord cu dumneavoastră. (fr.) (n.tr.)

³¹ Slavă Domnului (fr.) (n.tr.)

— Sper că o să-ți placă America, zise Madame Belet.

— O să ajung putred de bogat acolo, zise Yves, și o să mă întorc, o să vă iau într-un pelerinaj la Roma.

Căci Madame Belet era evlavioasă și nu fusese niciodată la Roma, era visul ei să vadă Orașul Sfânt înainte să moară.

— Ei, nu te mai întorci tu.

— Ba mă întorc, zise Yves. Dar vocea lui era pătrunsă de îndoială. Iar Eric realizează pentru prima dată că lui Yves îi era teamă.

— Oamenii care se duc în America nu se mai întorc niciodată, zise Madame Belet.

— *Au contraire*³², se întorc mereu, zise Yves.

„La ce se întorc?” se întreabă Eric. Madame Belet râse din nou. Apoi coborâra vocile. Yves se întoarse în cameră. Îi întinse lui Eric paharul lui și se așeză pe taburet, cu capul pe genunchiul lui Eric.

— Cream că nu mai scap, șopti.

— Mă gândeam să vin să te salvez. Se aplecă și îl sărută pe Yves pe gât.

Yves își puse o palmă pe obrazul lui Eric și închise ochi. Rămaseră nemișcați. Pe gâtul lui Yves se simțea oscilând pulsul. Se întoarse și se sărutară pe gură. Se traseră ușor înapoi. Ochii lui Yves erau foarte negri și străluceau în camera neluminată. Se uitară unul în ochii celuilalt pentru un lung răstimp, apoi se sărutară din nou. Apoi Eric oftă și se lăsă pe spate, iar Yves se sprijini din nou de el.

Eric se întreabă la ce se gândea Yves. Ochii lui îl întorseră în timp cu aproape doi ani în urmă, într-o cameră întunecoasă de hotel, în orașul Chartres, când el și Yves deveniseră amanți pentru prima oară. Yves vizitase catedrala cu ani în urmă și dorise să o vadă și Eric. Iar gestul lui, dorința de a împărtăși cu Eric ceva ce îi plăcea, marcaseră sfârșitul unei perioade de probă și semnalaseră ieșirea lui Yves din acea neîncredere sumbră cu care era obișnuit să privească lumea și cu care îl ținuse pe Eric la distanță. Se cunoșteau de mai mult de trei luni și se văzuseră în fiecare zi, dar nu se atinseseră până atunci.

³² Din contră (fr.) (n.tr.)

Eric așteptase, atent și complet cast. Schimbarea din el era ca schimbarea unui risipitor când atenția îi este acaparată de ceva ce valorează mai mult decât tot aurul lui, mai mult decât toate fleacurile pe care le-a cumpărat vreodată; apoi, în loc să risipească, începe să evalueze și să strângă și să agonisească; tot ce are devine valoros pentru că tot ce are se poate dovedi un sacrificiu inacceptabil. Așa că Eric așteptase, sperând ca acest golan abuzat să îl iubească și să aibă încredere în el. Și știa că singurul fel în care putea spera să se întâmple asta era ca Yves să înceteze el însuși să se abuzeze: dacă el nu se putea iubi, atunci nici Yves n-ar fi putut să-l iubească vreodată.

Așa că făcu ceea ce numai el putea face, își facu curat în propria ogradă, atât cât putea, și deschise ușile, stabili o ordine precară în miezul haosului și își așteptă musafirul.

Yves se răsuci, se ridică și își aprinse o țigară, apoi aprinse una și pentru Eric.

— Începe să mi se facă destul de foame.

— Și mie. Dar o să mâncăm curând. Apăru pisica și sări în poala lui Eric. O mângâie cu o mână. Îți mai aduci aminte cum ne-am cunoscut?

— Nu o să uit niciodată. Îi datorez destul de mult lui Beethoven.

Eric zâmbi.

— Și minunilor științei moderne.

Mergea pe Rue des St. Pères într-o seară de primăvară și gândurile nu-i erau prea plăcute. Parisul părea, și încă de multă vreme, cel mai singuratic oraș din lume. Oricine își prelungește șederea în acest oraș – adică oricine încearcă să se stabilească aici, este condamnat să descopere că nu e nimeni de vină pentru orice i se întâmplă. Contrar legendei, Parisul nu oferă multe distracții, iar acele distracții pe care le oferă sunt ca patiseria franțuzească, înfioată, dar fără substanță, dulce la gust și subțire la stomac. Apoi aventurierul nemulțumit se întoarce asupra lui însuși – pentru ca viața aceasta să fie suportabilă, trebuie să și-o facă el astfel. Și, în acea seară de primăvară, mergând pe o strada lungă, întunecată și gălăgioasă către Boulevard, Eric era cuprins de disperare. Știa că trebuia să-și facă o viață, dar nu știa cum.

Apoi, pe măsură ce se apropia de Boulevard, auzi muzică. Mai întâi crezu că vine din case, dar apoi își dădu seama că venea de la umbrele de pe partea cealaltă a străzii, unde nu erau case. Se opri pe loc și ascultă; era concertul „Imperial” al lui Beethoven și se îndepărta de el. Apoi, prin umbrele din fața lui și de pe partea cealaltă a străzii, văzu silueta înaltă și zveltă a unui băiat. Stătea la colț, așteptând să se schimbe lumina semaforului, iar Eric văzu ca ținea cu ambele mâini un radio portabil. Eric se apropie de colțul străzii, semaforul se schimbă, băiatul traversă strada, iar Eric îl urmă. Merse pe strada lungă și întunecoasă, băiatul pe o parte și el pe cealaltă, cu violența muzicii acompaniind violența din inima lui, umplând aerul mola-tec de primăvară.

Ajunseră la colțul străzii Rue de Rennes. Concertul se apropia de sfârșit. La dreapta, departe de ei, se vedea înghesuită cea mai mare parte din Gare Montparnasse; în stânga și ceva mai aproape erau cafenelele de pe Boulevard și înălțimea curată și cenușie a St. Germain-des-Près.

Băiatul ezită la colțul străzii, privi într-o parte și ochii lui îi întâlniră pe ai lui Eric. Se întoarse în direcția St. Germain-des-Près. Eric traversă strada.

Tum-to-tum tum-ta-tum, tum-ta-tum, tum-to-tum! Se auzea muzica.

— Salut, zise Eric. Mi-e teamă că trebuie să ascult finalul acestui concert.

Yves se întoarse și Eric fu imediat uimit de ochii lui. În candoarea cu care îl priveau erau ca ochii unui copil, și totuși era ceva în felul în care îl scrutau care nu era deloc copilăresc. Eric simți că inima îi bate o dată tare în piept. Apoi Yves zâmbi.

— E aproape de sfârșit, zise.

— Știu. Merse în tăcere, ascultând sfârșitul concertului. Când se termină, Yves închise radioul.

— Pot să te invit la un pahar? întrebă Eric și adăugă repede: sunt de unul singur, nu am cu cine să schimba o vorbă și... și nu dai în fiecare zi peste oameni care ascultă Beethoven.

— Asta așa e, zise Yves zâmbind. Ai un accent ciudat, de unde ești?

— America.

— Așa m-am gândit și eu. Dar din ce parte?

— Din sud. Alabama.

— O, zise Yves și îl privi cu interes, atunci ești rasist.

— A, nu, zise Eric, destul de surprins, nu suntem toți așa.

— A, zise Yves maiestuos, citesc ziarele americane. Și am mulți prieteni africani și am observat că americanilor nu le place asta.

— Păi, zise Eric, asta nu e problema mea. Eu am plecat din Alabama cât de repede am putut și dacă m-aș întoarce vreodată acolo m-ar omorî.

— Ești de mult timp aici?

— Cam de un an.

— Și încă nu cunoști *pe nimeni*?

— E dificil să te împrietenești cu francezii.

— Asta doar pentru că suntem mai *réserve* ca voi.

— Chiar că sunteți. Se opriă în fața localului Royal St. Germain. Intrăm să bem un pahar aici?

— Nu contează. Yves se uită spre mese, care erau pline; privi prin geam înăuntrul barului, plin în cea mai mare parte cu bărbați tineri.

— Dar e foarte aglomerat.

— Hai să mergem în altă parte.

Se îndreptară spre colțul străzii și traversară. Toate cafenelele erau pline. Traversară din nou strada și trecură de Brasserie Lipp. Eric îl privea pe Yves cu mai multă intensitate decât își dăduse seama; când trecură pe lângă braserie se gândi dintr-o dată prin cap că lui Yves îi era foame. Nu știa cum ghicise asta, căci Yves nu zisese nimic, nu se oprise și nu oftase, și totuși Eric era mai sigur că băiatul era mai leșinat de foame decât dacă ar fi căzut brusc pe trotuar.

— Ascultă, zise Eric, am o idee. Eu mor de foame, nu am mâncat de seară. Hai cu mine la Les Halles să luăm ceva de mâncare. Și până ne întoarcem se mai eliberează și aici. Yves îl privi surprins și nesigur, cu capul înclinat într-o parte în așteptare.

— E așa de departe, murmură. Și îl privi ținând pe Eric cu o uimire intensă și suspicioasă, ca și cum s-ar fi gândit „Sunt dispus să joc orice joc, prietene, dar care sunt regulile aici? Și care sunt penalizările?”

— Vin înapoi cu tine. Zâmbi, îl apucă pe Yves de braț și porni spre stația de taxi. Haide, ești invitatul meu, fă-mi favoarea asta. Cum te cheamă?

— *Je m'appelle Yves.*³³

— Pe mine mă cheamă Eric.

Se gândise adesea apoi că dacă nu i-ar fi venit dintr-o dată ideea aceea el și Yves nu s-ar mai fi văzut vreodată. Prima lor masă împreună le dăduse timp să-și dea târcoale, dacă se poate spune așa. Vorbi mai mult Eric, căci pe el pica responsabilitatea conversației. Iar Yves se relaxă și deveni mai puțin circumspect. Eric tot sporovăi, încântat de expresia schimbătoare a lui Yves, așteptând un zâmbet, așteptând să râdă. Voia ca Yves să știe că nu încerca să facă obișnuitul târg brutal, nu-i cumpăra cina ca să-l bage în pat. Și prin această declarație nerostită îl făcu pe Yves să plece capul grav, ca și cum ar fi întors-o pe toate părțile în mintea lui. Pe chip îi apărură și o oarecare teamă. Eric dorea cu disperare să învingă această frică, în Yves și în el însuși. Era teama de a face un angajament total, un jurământ: era teama de a fi iubit.

În ziua aceea în Chartres trecuseră prin oraș și priviseră femeile îngenunchind la marginea apei, bătând hainele de plăci netede de lemn. Yves le privise îndelung. Rătăciră în sus și în jos pe străduțele întortocheate, în soarele puternic; Eric își aminti că văzuse o șopârlă țâșnind pe un zid; și peste tot îi urmărea catedrala. E imposibil să te afli în acel orașel și să nu fii mereu în umbra acelor ziduri mărețe; imposibil să străbați acea câmpie și să nu fii tulburat de prezența aceea crudă și elegantă, dogmatică și păgână. Orașul era plin de turiști cu aparate de fotografiat, cu parpalace, rochii înflorate colorate și cămăși și copii cu insigne de colegiu și pălării Panama care scoteau țipete ascuțite și nazale, și de automobile târându-se ca niște că-

³³ Mă numesc Yves. (fr.) (n.tr.)

răbuși lucioși monstruoși pe străduțele înguste cu piatră cubică. Autobuzele cu turiști din Olanda, din Danemarca, din Germania erau oprite în piață în fața catedralei. Băieți și fete cu părul bălai, cuminți, purtând rucsaci în spate și șorturi kaki, cu coapse și fese puternice, se plimbau alene prin oraș. Soldați americani, unii în uniformă, alții în haine civile, se aplecau peste poduri, intrau în bistrouri în grupuri stridente, stânjenite și surâzătoare, înconjurau standurile cu vederi colorate și cumpărau suveniruri tipătoare cu caracter religios. Toată frumusețea orașului, toată energia câmpiei și toată puterea și demnitatea acestui popor păreau să fi fost absorbite de catedrală. Era ca și cum catedrala ar fi impus și ar fi primit un etern sacrificiu viu. Domina orașul mai degrabă ca un blestem decât ca o binecuvântare și făcea ca totul să pară prin comparație jalnic și efemer. Casele în care trăiau oamenii nu ofereau siguranță sau adăpost. Umbra măreață care se întindea peste ele le făcea să pară niște biete încropeli din lemn și piatră așezate în calea unui uragan care avea să le spulbere îndată în neant. Iar umbra îi apăsa din greu și pe oameni. Păreau piperniciți și diformi; singura culoare de pe fețele lor sugera prea mult vin prost și prea puțin soare; până și copiii păreau să se fi născut în vreo pivniță. Era un oraș ca unele dintre orașelele din sudul american, captiv în trecutul lui ca nevasta lui Lot în sare și condamnat prin urmare să cadă pradă unei mediocrități cenușii și mute, căci darul omniprezent al lui Dumnezeu nu putea fi refuzat.

La un moment dat după-amiaza, deși veniseră de la Paris doar pentru o zi, se hotărâră să rămână acolo peste noapte. Fusese sugestia lui Yves, făcută la întoarcerea de la catedrală, stând pe trepte și privind sfinții și martirii prinși în piatră. Yves fusese neobișnuit de tăcut în ziua aceea. Eric îl cunoștea acum destul cât să nu tragă de el, să nu îl îmboldească și chiar să nu-și facă griji. Știa că tăcerea lui Yves însemna că ducea vreuna din luptele sale ciudate cu el însuși, că se străduia să ia o decizie; în curând, mai târziu în aceeași zi, mâine, săptămâna următoare, Yves avea să întoarcă cu glas limpede pe urmele pașilor pe care

îi făcea în tăcere acum. Și, în mod curios, căci nu părea a fi felul în care trăiau acum, Eric era destul de fericit – sau aproape fericit – doar auzind sunetul pașilor lui Yves lângă el și privind cum i se transformă fața.

Găsiră un hotel în apropierea unui râu și luară o cameră dublă. Ferestrele dădeau spre apă, iar turnurile catedralei se înălțau în dreapta lor în depărtare. Când își ocupară camera soarele era la apus și fâșii gigantice de foc și de aur mat se întindeau pe cerul calm, albastru. Chiar în fața ferestrei copacii se aplecau până la apă și erau așezate acolo mai multe mese și scaune, care acum erau goale; nu păreau să fie mulți oameni în hotel.

Yves se așeză la fereastră înaltă și își aprinse o țigară, privind spre mesele cu scaune. Eric se așeză lângă el, cu o mână pe umărul lui Yves.

— Vrei să mergem să bem ceva jos, amice?

— O Doamne, nu. O să ne mănânce insectele. Hai să mergem să căutăm un bistro.

— Okay.

Se trase înapoi și Yves se ridică. Se uitară unul la celălalt.

— Îmi imaginez că o să ne întoarcem curând, zise Yves, nu e nimic de făcut în orașul ăsta. Apoi zâmbi ștremgărește. *Ça va?*

— A fost ideea ta să venim aici, zise Eric.

— Da. Se întoarse din nou spre fereastră. E liniștit, nu? Și putem să avem răbdare unul cu celălalt, putem să petrecem un moment împreună. Aruncă țigara pe geam. Când se întoarse spre Eric din nou ochii îi erau tulburi, iar gura îl făcea să pară vulnerabil. După un moment spuse încet: Haide să mergem.

Dar era aproape o întrebare. Și acum amândurora le era teamă. Din nu știu ce motiv, turnurile păreau mai aproape ca înainte și dintr-o dată cele două paturi, lipite unul de celălalt, păreau a fi singurele obiecte din cameră. Eric simți că inima i se zbate și sângele începu să-i alerge prin vene și să se îngroașe.

Își dădu seama că Yves aștepta ca el să facă o mișcare, că totul era în mâinile lui; dar el nu putea face nimic. Apoi dispăru umbra stacojie și periculoasă, momentul trecu și

își zâmbiră. Yves se îndreptă spre ușă și o deschise. Coborâră din nou în frumosul oraș adormit.

Căci nu era chiar același oraș pe care îl văzuseră cu câteva ore înainte. În acea secundă, în cameră, ceva se topise între ei, distanța dintre ei dispăruse și acum curentul irezistibil trăgea de ei, îi târa încet, dar sigur către împlinirea acelei promisiuni.

Și din acest motiv ezitau, pierdeau vremea într-o delicioasă amânare. Aleseră să mănânce într-un bistro simplu pentru că era gol – cel puțin la venire, căci fu asaltat după o vreme de un grup de soldați francezi beți care cântau. Zgomotul pe care îl făceau ar fi fost insuportabil cu orice altă ocazie, dar acum funcționa ca un fel de barieră de protecție între ei și restul lumii. Le dădea un motiv să râdă – și aveau nevoie să râdă; faptul că soldații le distrăgeau atenția oamenilor care intrau în bistro le permise să își strângă mâinile pentru un moment, iar acest mic preambul la teroare le liniști inimile și mințile.

Și apoi se plimbară prin orașul în care nici măcar vreo pisică nu părea să mai miște; și peste tot pe unde treceau catedrala îi urmărea. Traversară un pod și priviră luna în apă. Pașii le răsunară pe pietrele din pavaj. Zidurile caselor erau în întregime negre și treceau prin întinse zone întunecate între rarele felinare. Dar catedrala era luminată.

Copacii, mesele și scaunele de lângă apă erau luminate de lună. Yves închise ușa în urma lor, iar Eric se duse la fereastră și privi cerul și mărețele turnuri. Auzi murmurul apei, iar apoi Yves îi spuse numele. Se întoarse. Yves era în cealaltă parte a camerei, dezbrăcat, între cele două paturi.

— Pe care îl preferi? întrebă.

Și părea să ezite sincer, ca și cum ar fi fost o alegere grea.

— Ia-l pe care vrei tu, zise grav Eric.

Yves trase cuvertura la o parte de pe patul dinspre fereastră și se băgă între cearceafuri. Trase pătura până la bărbie și se întinse, apoi îl privi pe Eric. Ochii îi erau negri și enormi în camera întunecată. Un zâmbet șters i se ghicea pe buze.

Iar această expresie, acest moment, îl pătrunse pe Eric și îi rămase în amintire pentru vecie. Era o teribilă inocență în figura lui Yves, o frumoasă renunțare; ca prin minune, acest moment oblitera pentru Yves, arunca în oceanul uitării, toate paturile sordide și luptele mizere care îl aduseseră aici. Se preda iubitului care nu avea să-l trădeze, primului lui iubit. Eric traversă camera, se așează pe pat și începu să se dezbrace. Auzi din nou șipotul cursului de apă.

— Îmi dai o țigară? întrebă Yves. Avea un glas nou, cu un freamăt nou, iar când Eric se uită la el văzu pentru prima oară cum fața unui iubit se transformă în fața unui străin.

— *Bien sûr.* Aprinse două țigări și îi dădu una lui Yves. Se priviră în lumina infimă, fantastică – și zâmbiră ca doi conspiratori.

Apoi Eric întrebă:

— Yves, mă iubești?

— Da, zise Yves.

— Asta e bine, zise Eric, pentru că eu sunt nebun după tine. Te iubesc.

Apoi, în lumina intensă a lunii, trase încet la o parte acoperământul lui Yves. Se uitară unul la celălalt și Eric privi corpul lui Yves îndelung înainte ca Yves să ridice brațele și să-l sărute, cu același zâmbet misterios. Eric simți sub degete cum sexul stârnit al lui Yves se întărea încet. Acest sex domina peisajul întins al vieții lui precum catedrala domina câmpia.

Acum, Yves, ca și cum ar fi depănat și el amintirea acelei zi și acelei nopți, întoarse capul și îl privi pe Eric cu un zâmbet întrebător, speculativ și triumfător. Și chiar în acel moment Madame Belet intră sunând cuțite și furculițe și farfurii și aprinse lumina. Expresia lui Yves se schimbă, marea dispăru. Yves se ridică de pe taburet clipind de câteva ori. Madame Belet puse cu grijă tacâmurile pe masă, ieși din cameră și se întoarse imediat cu o sticlă de vin și un tirbușon. Le puse pe masă. Yves se duse la masă și începu să deschidă vinul.

— Crede că o să mă părăsești, zise Yves. Își turnă un strop de vin în pahar și apoi îi turnă lui Eric. Aruncă o privire spre el și apoi mai puse puțin în primul pahar și lăsa sticla jos.

— Să te părăsesc? râse Eric. Yves păru ușurat și puțin rușinat. Vrei să zici – crede că fug de tine?

— Crede că poate nu intenționezi cu adevărat să mă iei cu tine la New York. Zice că americanii sunt foarte diferiți la ei acasă.

— Păi de unde naiba știe ea? Și se enervă dintr-o dată. Și oricum nu e treaba ei.

Madame Belet intră și el se uită lung la ea. Puse imperturbabil pe masă o farfurie cu *crudités* și un coș plin cu pâine. Se întoarse în bucătărie, în timp ce Eric se uită urât la spatele ei drept și șovin.

— Nu suport babele răutăcioase.
Se așezară.

— Nu vrea să facă rău nimănui, zise Yves. Ea crede că îmi spune asta pentru binele meu.

— Crede că e bine pentru tine să n-ai încredere în mine, tocmai când urmează să mă sui pe vapor? Nu crede că avem destule griji?

— Ei, asta e. Oamenii nu iau în serios relațiile între bărbați, știi și tu. Nu o să întâlnim prea mulți oameni care cred că ne iubim. Oamenii nu cred că pot să existe lacrimi între bărbați. Cred că doar ne jucăm și că o facem ca să-i șocăm.

Eric rămase tăcut, mestecând legumele crude care n-aveau niciun gust. Luă o gură de vin, dar nu fu de nici un ajutor. Abdomenul i se încordă, iar fruntea i se umezi.

— Știu. Și o să fie mai rău la New York.

— Ei, da, zise Yves, cu un ton ciudat și emoționant de resemnare în glas, cât timp nu mă părăsești, nu o să-mi fie frică.

Tonul și afirmația îl făcură să zâmbescă pe Eric, dar fruntea i se încinse mai tare și o frică ciudată îl sugrumă.

— Promiți? întrebă. Întrebuse încet, dar vocea îi sunase înăbușit, iar Yves, care plecase capul în farfurie, ridică ochii. Se priviră. Eric se uită în ochii negri ai lui Yves,

teribil de conștient de fruntea lui care lucea ca un craniu; și în același timp privi cu dorință intensă buzele lui întredeschise. Dinții îi luceau. Eric simțise acei dinți pe limbă și pe obraji și buzele acelea îl făcuseră să geamă și să tremure în repetate rânduri. Iar masa păru să tremure între ei.

— De ce nu îi plătim acum lui Madame Belet și să plece acasă?

Yves se ridică și intră în bucătărie. Eric molfăi din nou legumele crude cu aromă de usturoi gândindu-se „Asta e ultima noastră noapte aici. Ultima noastră noapte”.

Auzi din nou vocile în bucătărie, Madame Belet părea să protesteze, apoi căzura de acord să se întoarcă de dimineață. Eric bău ultima gură de vin.

Apoi ușa de la bucătărie se închise și Yves se întoarse.

— Cred că s-a supărat puțin, zise Yves, dar a plecat. O să se întoarcă de dimineață ca să-și ia rămas bun de la tine. Cred că special ca să se asigure că știi cât de mult nu-i place de tine. Nu se așeză din nou, dar rămase în fața mesei cu mâinile în șolduri. Zice că puiul e gata, să nu-l lăsăm să se răcească. Râse Eric râse și el. I-am zis că nu contează, îmi place puiul și cald și rece. Și râseră amândoi din nou. Apoi tăcerea se lăsă dintr-o dată peste ei. Eric se ridică și se apropie de Yves și rămaseră pentru un moment ca doi luptători, urmărindu-se unul pe altul și făcând un fel de calcul fizic, zâmbind palizi.

Yves părea întotdeauna nesigur și emoționat înaintea actului, nu ca o fată, ci ca un băiat, iar această așteptare neașteptat de inocentă, această nepricepere virilă îi provoca mereu lui Eric o plăcută furtună de duioșie. Totul în el, de la înălțime și din adâncuri, din miezul lui ascuns, se repezea la un loc ca un potop abia canalizat într-un pârau îngust de munte. Și la fel îl răcorea, ca apa înghețată, și vuia în el amenințând cu lucruri înțelese doar pe jumătate, controlate cu greu; și tremura din pricina forței cu care curgea spre Yves. Această forță îl făcea tandru, căci îl speria. Iar acum îl atinse pe Yves încet în trecere pe obraz. Zâmbetul lui Yves pâli, îl privi pe Eric și se strânsă în brațe.

Sticla de vin și paharele, farfuriile, platoul și pâinea stăteau pe masă; Yves lăsase o țigară aprinsă în scrumieră din care acum rămăsese aproape numai scrum, lung și cenușiu, iar în bucătărie rămăsese lumina aprinsă.

— Zici că nu-ți pasă de pui? șopti Eric râzând. Yves râse, cu aromă de usturoi și de transpirație piperată. Brațele li se strânseseră unul în jurul celuilalt și apoi se depărtară ținându-se de mână și pășiră în dormitor, în paradisul patului lor. Poate că păru atunci un paradis mai mult ca niciodată, numai și numai al lor, acum că marele diluviu al timpului era pe cale să-l cuprindă. Și poate că nu aparținuseră niciodată mai mult unul altuia ca atunci, nu luaseră și nu dăduseră niciodată mai mult unul de la celălalt decât o făceau acum, arzând și plângând pe patul tânguirilor lor.

Trudiră laolaltă, încet, violent, îndelung: amândoi se temeau de final. Amândoi se temeau de dimineață, când luna și stelele aveau să dispară, când camera avea să pară dură și tristă în lumina soarelui și patul avea să fie golit, așteptând alte trupuri. „Dragostea e scumpă”, zisese Yves cândva, cu ciudata lui mirare seacă. „Trebuie mobilată, altfel dispare”. Acum, pentru o vreme, nu avea să fie mobilată cu nimic – cât timp avea să le ajungă noaptea asta? Ce avea să aducă dimineața? Doliul iminent în spatele căruia stăteau ascunse atâtea zile, atâtea nopți.

Și gemură. „Curând”, șopti Yves, părând nerăbdător ca un copil și cu un teribil regret. „Curând”. Măinile și gura lui Eric se deschiseră și se închiseră peste corpul iubitului lui, corpurile li se traseră încă și mai aproape, iar corpul lui Yves se scutură și strigă numele lui Eric așa cum nu-l mai strigase niciodată nimeni până atunci. Eric. Eric. Eric. Zgomotul respirației lui îl invadează pe Eric, mai greu decât valurile îndepărtate ale mării.

Apoi rămaseră tăcuți, respirând greu. Zgomotul mării se întoarse. Deveniră conștienți de lumina din sufragerie și de lumina lăsată aprinsă în bucătărie. Dar nu se clintiră. Rămaseră nemișcați unul în brațele celuilalt, în patul care se răcorea treptat. În curând unul dintre ei, avea să fie Yves, se va mișca și va aprinde două țigări. Aveau să rămână întinși în pat, să fumeze, să vorbească și să chicotească.

Apoi aveau să se spele: *în ce hal suntem!* avea să exclame Yves, râzând cu un hohot victorios.

Apoi aveau să se îmbrace probabil, aveau să mănânce, probabil aveau să iasă pe afară. Și curând noaptea avea să se isprăvească. Dar, pentru moment, erau pur și simplu epuizați și împăcați unul cu celălalt și nu voiau să părăsească singurul paradis pe care fiecare dintre ei fusese în stare să-l găsească.

Și chiar nu se mai mișcă în noaptea aceea, nu mai fumară nicio țigară, nu mâncară puilul, nu vorbiră și nu băură șampanie. Adormiră ca în leagăn, strânși pe o parte unul lângă celălalt, legănați de loviturile mării. Eric se trezi la un moment dat, când pisica se sui în pat, încercând să-și găsească un loc în jurul gâtului lui Yves. Dar Eric o sili să stea la piciorul patului. Se întoarse și îl privi pe Yves dormind sprijinit într-un cot. Se gândi să se ridice și să stingă toate luminile și îi era și puțin foame. Dar nimic nu părea atât de important cât să se ridice din pat și să plece de lângă Yves, chiar și un moment. Se întinse la loc, închise ochii și ascultă respirația lui Yves. Adormi gândindu-se „Viața e foarte diferită în New York” și se trezi cu acest gând chiar când soarele începea să răsară. Yves era treaz și îl privea. Eric se gândi „Poate că o să urască New York-ul. Și apoi poate că o să mă urască și pe mine” Yves părea speriat și hotărât. Nu spuseră nimic. Yves îl trase dintr-o dată pe Eric în brațe ca și cum ar fi fost supărat sau ca și cum s-ar fi simțit pierdut. În cele din urmă se liniștiră și rămaseră întinși în tăcere, cu fumul albastru de țigară dându-le ocoale în aerul înșorit și cu pisica torcând în lumina soarelui la picioarele lor. Apoi Eric o auzi pe Madame Belet în bucătărie și așa își spuse că era timpul să o ia din loc.

2

Opt zile mai târziu Eric ajungea în New York cu ultimele cuvinte ale lui Yves încă în urechi și cu atingerile și mirosul lui încă peste tot corpul lui. Iar ochii lui Yves, ca luminile de pe turnul Eiffel sau ca cea rotitoare a unui far, luminau la răstimpuri întunericul sumbru din jurul lui și îi ofereau un unic reper și singurul mijloc de orientare în depărtarea întunecată.

În ultima zi în Paris, în ultimul moment, amândoi sufereau de teribile mahmureli, căci stătuseră amândoi peste noapte și băuseră acasă la un prieten; aveau fețele cenușii și umede și puțeau de oboseală. Peste tot în jurul lor se țipa și era mare agitație, iar trenul respira peste ei ca un gândac teribil de ameninșător. Erau aproape prea obosiți ca să fie triști, dar nu prea obosiți ca să se teamă. Frica se degaja din amândoi ca miasma care emana din Gare St. Lazare în umbra adâncă și neagră a acestui hangar, în timp ce prietenii rămăseseră la o distanță discretă de ei; impiecatul se plimba în sus și în jos pe peron strigând, „*En voiture, s'il vous plait! En voiture! En voiture!*”³⁴ și limba cea mare a ceasului se apropie de ora zero. Se priviră unul pe celălalt ca doi camarazi care trecuseră printr-un război împreună.

— *T'ne fait pas*³⁵, îngăimă Eric.

En Voiture!

Eric se urcă și rămase în ușa aglomerată a trenului. Nu era nimic de zis, erau prea multe de spus.

— Urăsc să aștept, zise. Urăsc să-mi iau la revedere. Simți dintr-o dată că o să plângă și panica amenință să-l

³⁴ În vagoane, vă rog. În vagoane. În vagoane. (fr.) (n.tr.)

³⁵ Nu-ți face griji. (fr.) (n.tr.)

copleșească din cauza tuturor oamenilor care priveau. O să ne vedem, zise, foarte curând. Îți promit, Yves, îți promit. *Tu me fait toujours confiance, j'espère?*³⁶ Și încercă să zâmbească.

Yves nu zise nimic, dar dădu din cap cu ochii aprinși și gura vulnerabilă, cu fruntea mai înaltă ca niciodată și îngândurată. Oamenii strigau de la ferestre, își treceau în ultimul moment obiecte de la unul la altul prin geamuri. Eric era ultimul rămas la ușă. Avea un sentiment neplăcut că uitase ceva foarte important. Plătise pentru camera lui Yves de hotel, vizitaseră ambasada americană și autoritățile franceze, îi lăsase lui Yves niște bani... Ce mai rămăsese? Ce mai rămăsese? Trenul începu să se miște. Yves păru nedumerit pentru un moment. Eric își ridică privirea de pe chipul lui Yves ca să le spună rămas bun celorlalți. Yves alergă pe peron și în cele din urmă sări pe scară, ținându-se cu o mână și îl sărută apăsător pe Eric pe gură.

— *Ne m'oublie pas*³⁷, șopti. Ești tot ce am pe lume.

Apoi sări jos chiar în timp ce trenul începu să prindă viteză. Fugi pe lângă el pe peron încă un pic; apoi se opri, cu mâinile în buzunare, privind după tren cu vântul suflându-i în păr. Eric îl privi făcând cu mâna. Peronul se îngustă, se înclină și se termină, trenul coti și Yves dispăru din vedere. Nu părea posibil și rămase cu privirea fixată prosteste la stâlpi, la cabluri și la indicatorul care spunea PARIS – ST. LAZARE, la zidurile goale și negre ale clădirilor. Apoi lacrimile începură să-i șiroiască pe față. Aprinse o țigară și rămase pe hol cu periferia hidoasă a Parisului trecând pe lângă el. „De ce mă duc acasă?” se întrebă. Dar știa de ce. Era timpul. Ca să nu piardă tot ce câștigase trebuia să meargă înainte și să riște totul.

New York-ul părea într-adevăr foarte ciudat. Cu obiceiurile și stilul său de o ciudată barbarie, cu sentimentul pericolului și al ororii abia ascunse sub suprafața

³⁶ Ai încredere în mine, sper? (fr.) (n.tr.)

³⁷ Nu mă uita. (fr.) (n.tr.)

dură și gregară, aproape că ar fi putut fi un oraș impenetrabil și exotic din est. Era atât de superb în prezent încât părea să n-aibă nimic de-a face cu trecerea timpului: timpul l-ar fi putut ocoli în întregime, așa cum ocolise Cartagina sau Pompeii. Părea să nu aibă nicio măsură a exigențelor impuse de viața umană; era atât de familiar și de public că devenea, în cele din urmă, cel mai disperat de privat dintre orașe. Erai în permanență înghiontit, dar în același timp tânjeai după comuniunea cu alții, după atingerea umană; iar dacă nu puteai fi niciodată singur în New York – după cum se plângea lumea în general – trebuia totuși să lupți din greu ca să nu mori de singurătate.

Această luptă, purtată în atâtea feluri, crea atmosfera ciudată a orașului. Fetele de pe Fifth Avenue își purtau hainele colorate ca pe niște semafoare, încercând cu disperare să aducă în atenția masculilor veștile cu privire la misterioasele lor probleme. Bărbații nu înțelegeau acest mesaj. Treceau hotărâți mai departe, purtând pălărioare anonime sau cu capul descoperit, cu părul cu cărare tinerască sau cu freze militărești, însoțite de valize diplomat, grăbindu-se, se pare, către vagoanele fumegânde ale trenurilor. În acest paradis își deschideau ziarele și se puneau la curent cu știrile proaste ale zilei. Sau puteau fi găsiți la ora cinci în baruri anonime luminate discret, în companie feminină, stângaci, turnând pe gât martiniuri. Această notă de disperare, de disperare ascunsă, se repeta constant și insistent. Pândea pe toate bulevardele New York-ului, gonea pe toate străzile, era prezentă la Sutton Place, unde locuia regizorul piesei lui Eric și unde se adunau adesea marile talente, așa cum se simțea în Greenwich Village, unde Eric închiriasse un apartament și unde constatase cu groază ce făcuse trecerea timpului cu oamenii pe care îi cunoscuse. Nu putea scăpa de impresia că bântuia un fel de molimă care era oficial, public, dar și în privat negată. Până și tinerii păreau afectați, păreau cei mai afectați dintre toți. Băieții alergau împreună în blugi, abia având încredere unul în altul, dar uniți, ca și cei mai în vârstă, de o neîncredere băiețească în fete. Chiar și mersul lor, un fel de moleșală anti-eroică de genunchi, era o parodie de

locomoție și de bărbăție. Păreau să se ferească de orice contact cu părțile lor intime flamboaiant și paradoxal subliniate. Păreau — dar putea fi oare adevărat? și cum se întâmplase asta? — să fie relaxați, obișnuiți cu brutalitatea și indiferența și îngroziți de afecțiunea umană. În mod ciudat, nu păreau să creadă că erau demni de ea.

Acum, după-amiaza târziu într-o duminică, aflându-se la New York de patru zile și fără să le fi scris încă părinților lui din sud, Eric se deplasa pe străzile toride ca să le facă o vizită lui Cass și lui Richard. Aveau să bea un pahar împreună ca să sărbătorească reîntoarcerea lui.

— Mă bucur că sunteți de părere că e ceva de sărbătorit, îi zisese lui Cass la telefon.

Ea râse.

— Nu e frumos din partea ta. Vorbești ca și cum nu ți-a fost deloc dor de noi.

— Abia aștept să vă văd pe toți. Dar nu știu dacă mi-a fost așa de dor de oraș. Ați observat vreodată ce urât e?

— Și devine din ce în ce mai urât, zise Cass. Un exemplu perfect al liberei inițiative scăpate de sub control.

— Vreau să îți mulțumesc că mi-ai scris despre Rufus, zise Eric după un moment. Și se gândi, cu surprinzătoare și dureroasă ranchiună: Nimeni altcineva nu s-a gândit s-o facă.

— Ei bine, eu m-am gândit că ai fi vrut să știi, zise. Se lăsă tăcerea. Nu ai făcut cunoștință cu sora lui, nu?

— Păi, știam că are o soră. Dar nu am văzut-o; era încă un copil pe vremea aia.

— Nu mai e copil acum, zise Cass. Va cânta duminică în Village cu niște prieteni de-ai lui Rufus. Pentru prima dată. Am promis să te aducem și pe tine. Vine și Vivaldo.

Eric se gândi la Rufus. Nu știa ce să spună.

— Seamănă cu el, nu?

— N-aș zice. Da și nu. Iar apoi repede: o să vezi. Asta îi aduse la un alt moment de tăcere și, după câteva secunde, închiseră.

Eric intră în clădirea unde locuiau, pași în lift și îi spuse liftierului unde mergea. Uitase stilul liftierilor americani, dar acum și-l aminti. Acesta, încruntat și fără o vorbă, trânti ușa liftului și apăsă ca liftul să urce. Prin tăcerea lui transmitea faptul că nu îi aprecia pe soții Silenski și pe prietenii lor, precum și via lui impresie că era la fel de buni ca ei.

Apăsă pe sonerie. Cass deschise imediat ușa, la fel de luminoasă ca însorita zi.

— Eric! îl contemplă cu ironia afectuoasă de care își amintea acum. Ce bine îți stă cu părul așa de scurt!

— Ce bine îți stă ție cu el lung, i-o întoarse Eric. Sau era lung și înainte. E genul ăla de lucru pe care îl uiți când ești plecat de mult.

— Dă-mi voie să mă uit la tine. Îl trase în apartament și închise ușa în urma lui. Chiar arăți grozav. Bine ai venit. Se aplecă dintr-o dată și îl sărută pe obraz. Așa se face la Paris?

— Trebuie să mă săruți pe ambii obraji, zise el sobru.

— Ah. Părea ușor stânjenită, dar îl sărută din nou. Acum e mai bine?

— Mult mai bine, zise Eric. Apoi: Unde e toată lumea? Căci sufrageria întinsă era goală și plină de sunetele unui blues. Era vocea unei femei de culoare, vocea lui Bessie Smith, și îl lovea violent în miezul fierbinte al trecutului lui. *Plouă și e furtună pe ocean / Pe mine cine m-a naufragiat, sărman'?*

Preț de o clipă Cass păru să-i întoarcă sardonice întrebarea. Traversă camera și dădu un pic mai încet volumul muzicii.

— Copiii sunt în parc cu prietenii de-ai lor. Richard e în birou, lucrează. Dar ar trebui să apară toți dintr-un moment în altul.

— A, zise el, am venit prea devreme. Îmi pare rău.

— Nu ai venit devreme, ai venit la timp. Și eu mă bucur. Speram să am ocazia să vorbesc singură cu tine înainte să dăm drumul la hărmălaia asta.

— E o hărmălaie destul de plăcută și acum, zise Eric. Cass se duse la bar, iar el se aruncă pe canapea. E grozav

de ca lumea și de răcoare aici. Afară e teribil. Uitasem cât de cald poate fi la New York.

Ferestrele largi erau deschise și apa se întindea dincolo de ele luminoasă și liniștitoare, dar mai închisă la culoare ca Mediterana. Briza care umplea camera venea direct dinspre apă și aproape părea să aducă cu ea aromele și puterea Europei și murmurul vocii lui Yves. Eric se lăsă pe spate și rămase într-un fel de melancolie împăcată, alinat de ritmul cântecului lui Bessie și privind-o pe Cass. Soarele îi înconjură părul bălai care stătea adunat în creștetul capului și îi cădea peste sprâncene în bucle feminine cumva prea nearanjate și inegale. Intenția era aceea de a îndulci figura a cărei calitate principală fusese întotdeauna că era simplă, fragilă și osoasă. În jurul ochilor mari se vedea o pânză fină de riduri, iar soarele dezvălui că purta puțin prea mult machiaj. Lucrul acesta și ceva indefinit, trist, în linia gurii și a bărbiei în timp ce stătea tăcută la bar, îl făcură pe Eric să simtă că ea începea să se ofilească, să devină fragilă. Ceva înghețat o atinsese.

— Vrei gin sau vodcă sau burbon sau Scotch sau bere? Sau tequila? Se uită la el zâmbind. Deși zâmbetul era autentic, părea obosit. Nu mai avea încântarea ștregărească pe care și-o amintea. Iar în jurul gâtului avea linii minuscule pe care nu le observase până atunci.

Îmbătrânește, se gândi, și al dracu dacă durează mult.

— Cred că o să rămân la whisky. Mă îmbăt prea tare și prea repede din gin și nu știu ce mă așteaptă în seara asta.

— A, zise, prevăzătorul Eric. Și ce fel de whisky?

— În Paris, când comandam whisky – lucru pe care mult timp n-am îndrăznit să-l fac – mereu era vorba de Scotch.

— Ți-a plăcut mult Parisul, nu-i așa? Sunt sigură că da, ai stat atât de mult. Povestește-mi cum a fost.

Turnă băutura în două pahare și veni și se așeză lângă el. De la distanță auzi sunetul înfundat al clopoțelului unei mașini de scris. *Drumu' e lung, dar am să-i dau de capăt*, cânta Bessie.

— Nu mi se pare așa de mult, acum că m-am întors. Se simți dintr-o dată timid, căci atunci când Cass zisese

„Ți-a plăcut mult Parisul”, dintr-o dată se gândise că acolo era Yves. E un oraș formidabil, Parisul, un oraș frumos care a fost foarte bun cu mine.

— Se vede. Pari mult mai fericit. Ai un fel de aură.

Zisese asta foarte direct, cu un zâmbet conspirativ și melancolic, ca și cum ar fi știut care era cauza fericirii lui și s-ar fi bucurat pentru el.

Își plecă ochii, dar apoi îi ridică.

— E doar soarele, zise și râseră amândoi. Apoi, fără să se poată abține, zise: Chiar *am fost* foarte fericit acolo.

— Atunci, n-ai plecat pentru că nu mai erai fericit acolo?

— Nu. *Iar când ajung acolo, Voi strânge mâna unui prieten.*

Un tip pe care îl știu crede că are puteri paranormale – bău din whisky și zâmbi – un francez, m-a convins că am să ajung un mare star dacă mă întorc acasă ca să joc în piesa asta. Și n-am avut curajul să mă împotrivesc stelelor, ca să nu mai zic să-l contrazic pe francez. Așa că...

Cass râse.

— Nu știam că francezii cred în lucruri de genul ăsta. Credeam că sunt foarte logici.

— Logica francezilor e foarte simplă. Orice fac francezii e logic pentru că e făcut de francezi. Acesta e avantajul de neînving pe care logica franceză o are în fața tuturor celorlalte.

— Înțeleg, zise Cass și râse din nou. Sper că ai citit piesa înainte ca prietenul tău să consulte stelele. E un rol ca lumea?

— E cel mai bun rol pe care l-am avut vreodată, zise după un moment.

Auzi din nou pentru o secundă clopoțelul mașinii de scris. Cass aprinse o țigară, îi oferî una și lui Eric și o aprinse pentru el. Ai de gând să te stabilești aici acum sau planuiești să te întorci sau cum?

— Nu am planuri să mă întorc, zise repede, mult – poate totul – depinde de ce se întâmplă cu piesa.

Cass simți reținerea lui și îi împrumută tonul.

— Ah. Mi-ar plăcea să vin și să asist la repetiții. Aș fugi și ți-aș cumpăra cafea, lucruri de genul ăsta. M-ar face să simt că contribui la triumful tău.

— Pentru că ești sigură că o să fie un triumf, zis el zâmbind. Dragă Cass. Cred că devine un obicei pentru soțiile marilor bărbați.

Jelind și plângând, lacrimile cad pe pământ.

Atmosfera se răci puțin între ei, totuși, căci își reamintiră de ce Eric își lăsase cariera din New York să treneze pentru atâta timp.

Apoi își permise să se gândească la seara premierei și se gândi că Yves avea să fie acolo. Acest gând îl încântă și îl făcu să se simtă în siguranță. Acum nu se simțea în siguranță, șezând alături de Cass; nu se simțise în siguranță de când coborâse de pe vapor. Urechile îi tânjeau după sunetul pașilor lui Yves alături de ai lui: înainte să audă acest ritm toate celelalte sunete nu însemaseră nimic. *Jelind și plângând, lacrimile cad pe pământ.* Toate celelalte fețe erau obliterate pentru el de strălucirea orbitoare a absenței lui Yves. Se uită la Cass, tânjind să-i spună despre Yves, dar nu îndrăzni, nu știu cum să înceapă.

— Chiar că soțiile marilor bărbați, zise Cass. Ce mi-ar plăcea să fac să explodeze mitul ăsta literar. Se uită la el, sorbind serioasă din whisky, fără să pară că-i simte gustul. *Când la sfârșit am ajuns, Eram așa de distrus.* Pari foarte sigur pe tine, îi spuse.

— Da? Era extrem de uimit și de încântat. Nu mă simt foarte sigur de mine.

— Eu țin minte cum erai înainte să pleci. Erai extrem de nefericit pe atunci. Cu toții ne întrebam – eu mă întrebam – ce o să se întâmple cu tine. Dar acum nu ești nefericit.

— Nu, zise, iar acum că era observat, roși. Nu mai sunt nefericit. Dar tot nu știu ce o să se întâmple cu mine.

— O să crești, zise Cass, asta o să se întâmple cu tine. Asta s-a întâmplat cu tine. Și îi oferi din nou zâmbetul ei melancolic, neobișnuit de intim. E foarte plăcut să te văd, foarte – demn de invidie. Nu invidiez mulți oameni. Nu mi s-a mai întâmplat să invidiez *pe nimeni* de mult, mult timp.

— E foarte amuzant, zise Eric, că tu mă invidiezi pe mine. Se ridică de pe canapea și se plimbă prin cameră. În spatele lui, pe sub tânguirea grea a muzicii, se lăsă o li-

niște grea. Și Cass avea ceva de discutat, dar nu voia să știe despre ce era vorba. *Nu poți avea încredere în nimeni, ești de unul singur mereu.* Se întoarse către apă și întrebă:

— Cum era Rufus – către sfârșit?

După un moment se întoarse și se uită la ea.

— Nu voiam să te întreb asta, dar cred că vreau cu adevărat să știu.

Fața ei, în ciuda precauțiilor lui, se răci și deveni gânditoare. Buzele i se strânsură.

— Ți-am spus un pic în scrisoare, zise. Dar atunci nu știam cum te simțeai și nu avea rost să te încarc. Stinse țigara și aprinse alta. Era foarte nefericit cum... cum știi.

Se opri.

— De fapt, nu ne-am apropiat niciodată prea tare de el. Vivaldo îl cunoștea mai bine decât noi oricum. Eric simți o împunsătură ciudată de gelozie: *Vivaldo!*

— Nu prea îl vedeam. S-a implicat într-o relație cu o fată din sud, din Georgia –

Mi-am regăsit prietenul de mult pierdut și să stau acasă aș fi putut!

— Asta nu mi-ai spus, zise Eric.

— Nu. Nu s-a purtat prea bine cu ea. O bătea tot timpul...

Se uită fix la ea, simțind că pălește, amintindu-și mai mult decât voia să-și aducă aminte, simțind că speranța și nădejdea lui de siguranță erau amenințate de forțe invincibile și nenumite din el însuși. Își aminti fața lui Rufus, mâinile lui, corpul, vocea lui și umilirea permanentă.

— O bătea? De ce?

— Ei, cine știe? Pentru că era din sud, pentru că era albă. Nu știu. Pentru că era Rufus. A fost o poveste foarte urâtă. Era o fată drăguță, poate puțin demnă de milă.

— Îi plăcea să fie bătută? Adică – era ceva în ea care o făcea să-i placă, îi plăcea să fie înjosită?

— Nu, nu cred. Chiar nu cred. Ei, poate că există în oricine ceva care ne face să ne placă să fim înjosiți, dar nu cred că viața e așa de simplă. Nu am încredere în toate formulele astea. Se opri. Ca să-ți zic adevărul, cred că probabil îl iubea pe Rufus, îl iubea cu adevărat și voia ca Rufus să o iubească.

— Cât de anormal poate cineva să se poarte! zise și își termină băutura din pahar.

Pe fața lui Cass trecu o undă de ironie rece.

— Oricum, relația lor s-a înrăutățit și în cele din urmă fata a fost internată într-un azil.

— La nebuni, vrei să zici?

— Da.

— Unde?

— În sud. Familia ei a venit și a luat-o.

— Doamne, zise Eric. Și apoi?

— Păi, apoi Rufus a dispărut – pentru un timp destul de lung, și atunci am cunoscut-o pe sora lui, a venit să ne vadă, îl căuta pe fratele ei – care s-a întors o dată și apoi – a murit. Deschise neputincios o mână și apoi o încleștă într-un pumn.

Eric se întoarse la fereastră.

— O față din sud, zise. Simți o durere seacă, îndepărtată. Părea să fi trecut atât de multă vreme, timpul acela respirând și tremurând, înghețând și arzând. Durerea era îndepărtată acum pentru că fusese la limita suportabilului atunci. Nu și-o putea aminti cu adevărat pentru că devenise o parte din el însuși. Și chiar dacă nu mai avea aceeași intensitate, puterea acestei dureri nu dispăruse. Din nou îi apără înaintea figuri lui Rufus, fața aceea neagră cu ochii negri și buze curbate. Era fața lui Rufus când se uitase la Eric cu dragoste. Apoi săriră de unde stătuseră ascunse celelalte fețe, figura vicleană și ademenitoare a dorinței, cea îndepărtată a dorinței satisfăcute. Apoi, pentru o secundă, văzu fața lui Rufus în timp ce privea moartea în ochi și îi văzu corpul prăbușindu-se prin aer în apă, în apa care se întindea în fața lui. Vechea durere se retrase în căminul pe care și-l făcuse în el. Dar o altă durere, încă fără adăpost, începu să-i lovească inima – nu pentru prima dată. Într-o bună zi avea să intre cu forța și să rămână cu el pentru totdeauna.

Prinde-i. Nu-i lăsa să cânte blues aici. Mă scutură-n pat, nici în scaun nu pot sta.

— Hai să-ți mai pun de băut, zise Cass.

— *Okay.* Îi luă paharul. În timp ce Cass se îndreptă spre bar, el spuse: Cred că știai despre noi, nu? Cred că

toată lumea știa — deși noi credeam că suntem așa de discreți. Și, normal, el era avea mereu fete prin jur.

— Și tu la fel, zise Cass. De fapt, îmi amintesc vag că te gândeai să te însori la un moment dat.

Eric își luă băutura de la bar și se învârti prin cameră.

— Da. Nici eu nu m-am mai gândit de mult timp la asta. Se opri și fața i se strâmbă amar. Chiar așa, aveam destule fete prin preajma. Abia îmi mai aduc aminte cum le chema. În timp ce zisese asta, în minte îi fulgerară două sau trei nume ale fostelor iubite. Nu m-am mai gândit la ele de ani de zile. Se întoarce la canapea și se așează. Cass îl privi de la bar. Poate că le țineam în jur doar din cauza lui Rufus, zise cu durere, încercam să-i demonstrez ceva lui și la fel mie însumi.

Camera începea să se întunece. Bessie cânta *Bluesul mă ține pe picior de plecare. Fuge în jurul casei, intră și iese pe ușă*. Apoi acul zgârie aiurea pentru o secundă și pick-upul se opri. Atenția lui Eric rămăsese agățată de acele fete ne iubite, dar nu cu totul nedorite. Mirosul și atingerea lor plutiră înapoi către el și realizează dintr-o dată cu uimire că nu se mai gândise de mult la acea latură a lui. Era din cauza lui Yves. Gândul acesta îl umplu de un resentiment oribil și neintenționat: își aminti de aventurile dușmănoase ale lui Yves cu fetele din Cartierul Latin și St. Germain-des-Près. Aceste aventuri nu-l atinseseră pe Eric pentru că în mod evident nu-l atinseseră pe Yves. Dar acum, ca un scufundător revenind superb la suprafață, teroarea înflori dezgolită la suprafața conștiinței: Aici avea să-l piardă pe Yves. Avea să se întâmple aici. Iar el, el nu avea să aibă nicio femeie și nu avea să-l aibă pe Yves. Carnea începu să-l mănânce, simți că începe să transpire. Se întoarce și zâmbi spre Cass, care se mutase pe canapea și stătea aproape nemișcată lângă el în întuneric. Nu îl privea. Stătea cu mâinile așezate în poală, ocupată de gândurile ei.

— A naibii petrecere, zise el.

Cass se ridică zâmbind și se scutură puțin.

— Nu-i așa? Începeam să mă întreb unde sunt copiii — ar fi trebuit să se întoarcă până acum. Și poate că ar trebui să aprind niște lumini. Apăsă butonul unei lămpi de

lângă bar. Acum apa și luminile de-a lungul țărmului străluciră mai palid, sugerând noaptea care se apropia. Totul era cenușiu lucios, cu lumini aurii. Mă duc să-l chem pe Richard.

— Nu știam că o să îmi fie așa de ușor să mă simt din nou ca acasă, zise Eric.

Cass îl privi în fugă și zâmbi.

— Și e un lucru bun?

— Încă nu știu. Era gata să mai zică ceva, ceva despre Yves, dar auzi ușa biroului lui Richard deschizându-se și închizându-se. Se întoarse cu fața spre Richard în timp ce acesta intră în cameră; părea foarte masculin, arătos și impozant.

— Deci în sfârșit te-ai întors! Mi s-a spus că a fost nevoie de toți bănuții care au putut fi adunați pe Shubert Alley. Cum o mai duci, ticălos bătrân?

— Sunt în regulă, Richard, mă bucur să te văd. Se îmbrățișară pentru un moment, în versiunea scurtată și redusă a îmbrățișării americane, și pășiră înapoi ca să se privească unul pe celălalt. Am auzit că vinzi mai multe cărți decât Frank Yerby.

— Mai bune, zise Richard, dar nu mai multe. O privi pe Cass. Ce faci, pușor? Cum stai cu durerea de cap?

— Eric a început să-mi povestească despre Paris și am și uitat de ea. De ce nu mergem și noi la Paris? Cred că ar face minuni pentru noi.

— Și pentru contul nostru ar face minuni. Nu-l lăsa pe expatriatul ăsta amărât să-ți sucească capul. Se duse la bar și-și turnă de băut. Ai lăsat multe inimi frânte pe acolo?

— Au fost foarte reținuți în privința asta. Toate secolele alea de civilizație înseamnă ceva, să știi.

— Asta îmi tot spuneau și mie când am fost acolo. Nu părea să însemne mare lucru în afară de sărăcie și corupție și boli. Ție cum ți s-a părut?

— M-am simțit extraordinar. Mi-a plăcut la nebunie. Dar bineînțeles — eu n-am fost în armată...

— Ți-au plăcut francezii? Eu nu-i puteam suporta; mi se păreau incredibil de urâți și de falși.

— Mie nu mi s-au părut așa. Pot fi al naibii de exasperanți — dar, la dracu, mie mi-au plăcut.

— Ei da. Normal, ești genul mult mai răbdător decât am fost eu vreodată. Zâmbi. Cu franceza cum stai?

— *Du trottoir* – de stradă. Dar fluentă.

— Ai învățat-o în pat?

Eric roși. Richard văzu și râse.

— Da. Chiar așa.

Richard își luă băutura cu el și se așează pe canapea.

— Călătoriile nu ți-au îmbunătățit deloc moravurile, vād. Ai de gând să rămâi mult pe aici?

Eric se așează în fotoliul din partea cealaltă a camerei față de Richard.

— Păi trebuie să fiu aici cel puțin până la premiera piesei. Dar după aia – cine știe?

— Ei, să sperăm. Fie să se joace mai mult decât *Tobacco Road*, zise Richard și ridică paharul.

Eric se cutremură.

— Nu cu mine în ea, prietene. Bău, aprinse o țigară; o teamă și o enervare familiare începură să se stârneasă în el. Spune-mi despre tine, pune-mă la curent.

Dar, în timp ce zise asta, își dădu seama că nu-i păsa ce mai făcuse Richard. Era doar politicoș pentru că Richard era căsătorit cu Cass. Se întrebă dacă mereu fusese așa. Poate că nu fusese niciodată în stare să-și recunoască asta. Poate că Richard se schimbase – dar chiar se schimbă oamenii?

Se întrebă ce-ar fi crezut despre Richard dacă l-ar fi întâlnit pentru prima oară. Apoi se întrebă ce-ar fi crezut Yves despre oamenii aceștia și ce-ar fi crezut ei despre Yves.

— Nu e mare lucru de zis. Știi de carte – o să-ți aduc un exemplar, un cadou de bun venit.

— Asta ar trebui să te facă să te bucuri că te-ai întors, zise Cass.

Richard o privi zâmbind.

— Nu mă sabota, te rog. Apoi îi vorbi lui Eric: Lui Cass încă îi place să facă mișto de mine. Urmează să apară o carte nouă. Pe prima s-ar putea să o cumpere Hollywood-ul, urmează un aranjament la TV.

— E ceva pentru mine în treaba cu TV-ul?

— Sunt deja distribuite rolurile. Îmi pare rău. Oricum probabil că nu ne-am fi permis să te avem.

Se auzi soneria. Cass se duse să deschidă.

Dintr-o dată se produse o agitație teribilă la ușă, se auziră plânsete și țipete, dar Eric nu reacționează până când nu văzu cum se schimbase fața lui Richard și o auzi pe Cass strigând. Apoi Richard și Eric se ridicară, iar copiii dădură năvală în cameră. Michael plângea, iar din nas și din gură îi curgea sânge pe tricoul cu dungi albe și roșii. Paul venea în urma lui, tăcut și palid, cu sânge pe pumni, mânjit pe față și cu tricoul rupt.

— E în regulă, Cass, zise Richard imediat, e în regulă. N-au murit. Michael fugi la tatăl lui și își ascunse fața în burta lui. Richard se uită la Paul. Ce naiba s-a întâmplat?

Cass îl trase pe Michael deoparte și îi privi fața.

— Haide, dragul meu, lasă-mă să te spăl de sânge și să vedem ce-ai pățit.

Michael o luă în brațe, încă plângând și speriat. Cass îl strânse la piept.

— Haide, dragoste, totul e în regulă, nu mai plânge iubire, haide.

Cass îi luă cu o mână tremurândă mâna lui Michael și îl duse de acolo, iar Richard se uită în fugă la Eric, pe deasupra capului lui Paul.

— Hai, îi zise lui Paul, zi-mi ce s-a întâmplat. V-ați certat cu cineva sau l-ai bătut tu sau ce?

Paul se așeză, cu mâinile strânse.

— Nu prea știu ce s-a întâmplat. Era gata să plângă și el, dar taică-su aștepta. Ne jucam cu mingea și ne gândeam să ne întoarcem acasă, nu făceam nimic, doar mergeam și ne prosteam. Nu eram prea atent la Mike, era în urma mea cu niște prieteni de-ai lui. Apoi – îl privi pe taică-su – niște băieți de culoare au apărut și au strigat ceva, n-am auzit ce strigau. Unul din ei m-a împins când a trecut pe lângă mine și au început să-i bată pe puști și am alergat să-i oprim. Se uită din nou la taică-su. Nu i-am mai văzut pe niciunul din ei, nu știu de unde au apărut. Unul din ei îl doborâse pe Mike și îi căra pumni, dar l-am dat la o parte. Se uită la pumnul însângerat. Cred că i-am băgat vreo doi dinți pe gât.

— Foarte bine. Tu n-ai pățit nimic? Cum te simți?

— Mă simt bine. Dar ridică din umeri.

— Ridică-te, vino încoace să mă uit la tine.

Paul se ridică și se îndreptă către tatăl lui, care îngenunche și îi examinează fața, îl pipăie încet pe abdomen și pe piept și îl atinse pe gât și pe față.

— Ești lovit destul de tare în falcă, nu-i așa?

— Mike e mai rău ca mine.

Începu dintr-o dată să plângă. Richard strânse din buze și își luă fiul în brațe. Nu plânge Paul, gata, s-a terminat. Dar, acum că își dăduse drumul, Paul nu se mai putea opri.

— De ce vor să ne facă așa ceva, tati? Nici măcar nu i-am mai văzut vreodată.

— Câteodată, câteodată așa e lumea, Paul. Trebuie doar să te ferești de oamenii de felul ăsta.

— E din cauză că ei sunt negri și noi suntem albi? De-asta?

Richard și Eric se priviră din nou. Richard înghiți un nod.

— Lumea e plină de tot felul de oameni și uneori își fac lucruri îngrozitoare unii altora, dar – nu e din cauza asta.

— Unii oameni de culoare sunt foarte drăguți, zise Eric, iar alții nu sunt așa drăguți. Ca și oamenii albi – unii sunt buni, alții nu sunt așa de buni.

Dar nu sună prea convingător și își dori să fi păstrat tăcerea.

— Genul ăsta de chestie se întâmplă din ce în ce mai des în ultima vreme, zise Richard, și, sincer, sunt gată să mă dau bătut și să le dau insula înapoi indienilor, la dracu. Nu cred că și-au dorit ca noi să fim fericiți aici. Râse scurt și sec și își îndreptă din nou atenția asupra lui Paul.

— L-ai recunoaște pe vreunul din băieții ăia dacă l-ai revedea?

— Cred că da, zise Paul. Își recăpătă suflul și se șterse la ochi. Știu că l-aș recunoaște pe unul din ei, ăla pe care l-am lovit. Când i-a dat sângele pe nas și pe gură arăta așa de – urât – pe pielea lui.

Richard îl privi pentru o clipă.

— Haide să mergem să te curăț și să vedem ce face tovarășul Michael.

— Michael nu știe să se bată, zise Paul, știi? Și copiii o să se ia mereu de el.

— Ei, va trebui să facem ceva în legătură cu asta. Va trebui să învețe să se bată. Se îndreaptă spre ușă cu un braț pe după umerii lui Paul. Se întoarce spre Eric. Simte-te ca acasă, în regulă? Ne întoarcem în câteva minute.

Richard și Paul ieșiră din cameră. Eric auzi vocile copiilor și pe ale părinților lor, grăbite, amestecate, uimite.

— Toții copiii se bat, zise Richard, hai să nu facem o tragedie din asta.

— Nu s-au bătut, au fost atacați. Nu mi se pare deloc că e același lucru, zise Cass.

— Cass, hai să nu facem chestia asta mai neplăcută decât e deja.

— Tot cred că ar trebui să chemăm un doctor; noi nu știm nimic despre corpul uman, de unde știm noi că nu au ceva rupt sau că nu au hemoragie internă? Se întâmplă mereu, oamenii cad morți la două zile după un accident.

— Okay, okay, nu mai fi așa isterică. Vrei să-i sperii pe amândoi?

— Nu sunt isterică și tu încetează să faci pe Stânca din Gibraltar. Nu sunt unul din cititorii tăi, eu te cunosc.

— Ce vrei să zici cu asta?

— Nimic. Nimic. Vrei să suni la doctor, te rog? Vocea lui Michael izbucni, ascuțită și răgușită, plină de groaza unui copil. E cea mai caraghioasă chestie pe care am auzit-o, zise Cass, cu alt ton și cu autoritate. Bineînțeles că n-o să vină nimeni aici când dormi. Mama și tata sunt aici și Paul la fel.

Vocea lui Michael o întrerupse din nou.

— E în regulă, nu o să plecăm, zise Cass.

— Nu mergem nicăieri în seara asta, iar eu și cu Paul o să te învățăm câteva șmecherii ca să nu se mai ia copiii de tine. După ce facem treaba asta, o să le fie *lor* frică de tine. Numai când o să te vadă venind o s-o ia la sănătoasa, nene, zise și Richard.

Îl auzi pe Michael râzând nesigur. Apoi auzi sunetul discului de la telefon, vocea lui Richard și din nou sunetul telefonului când închise receptorul.

— Presupun că nu o să mai mergem în centru cu tine, până la urmă, zise Richard după ce se întoarse în cameră. Îmi pare rău. Sunt sigur că sunt în regulă, dar Cass vrea să-i vadă doctorul și trebuie să așteptăm să vină. Oricum, nu cred că ar trebui să-i lăsăm singuri în seara asta. Îi luă paharul lui Eric din mână. Dă-mi voie să te aprovizionez. Se duse la bar; nu era atât de calm cât pe voia să lase impresia. Ai naibii negrișori, mormăi, puteau să-l omoare pe puști. De ce nu se descarcă unii pe alții, pentru numele lui Dumnezeu!

— L-au bătut destul de rău pe Michael?

— Păi, i se clatină un dinte și are nasul plin de sânge – dar mai ales e speriat de se cacă pe el. Slavă Domnului că Paul era cu el. Tăcu pentru un moment. Nu știu. Tot cartierul, tot orașul ăsta se duce dracului. Îi tot spun lui Cass că ar trebui să ne mutăm, dar nu vrea. Poate că asta o s-o facă să se răzgândească.

— Să mă răzgândesc în legătură cu ce? întrebă Cass. Pași spre măsuța joasă de lângă canapea, își luă țigările și aprinse una.

— Să ne mutăm din centru, zise Richard. O privi în timp ce vorbea încet, ca și cum s-ar fi abținut.

— Nu am nimic împotriva să ne mutăm. Doar că nu ne putem pune de acord unde să ne mutăm.

— Nu ne-am înțeles unde să ne mutăm pentru că tot ce faci tu e să obiectezi la fiecare loc pe care ți l-am propus. Și cum tu n-ai făcut alte propuneri, am tras concluzia că nu vrei cu adevărat să te muți.

— O, Richard. Pur și simplu nu mă atrage niciuna din coloniile ale literare din care vrei tu să facem parte.

Ochii lui Richard se întunecară ca adâncurile apelor.

— Lui Cass nu-i plac scriitorii, îi zise în trecere lui Eric, nu dacă trăiesc din asta cel puțin. Crede că scriitorii ar trebui să moară de foame mereu și să curvășărească, ca bunul nostru prieten Vivaldo. E în regulă, tată, e o chestie responsabilă și artistică. Dar noi ceilalți, care încercăm să iubim o femeie și să creștem o familie și să facem un ban – noi suntem curve.

Cass era foarte palidă.

— N-am zis niciodată nimic de genul ăsta.

— Nu? Sunt multe feluri de a zice lucruri — o imită — de genul ăsta. Ai spus-o de o mie de ori. Poate crezi că sunt prost, drăguță. Se întoarse către Eric, care stătea lângă fereastră dorindu-și să poată zbura pe ea. Dacă s-ar fi pricopsit cu un tip ca Vivaldo...

— Nu-l băga pe Vivaldo în chestia asta. Ce legătură are el cu asta?

Richard emise un chicot vesel surprins și repetă:

— Dacă s-ar fi pricopsit cu un tip de genul ăsta, poate că n-ai auzi atâta scandal și văicăreală. O, ce martiriul și cum i-ar fi plăcut! Luă o gură zdravănă din pahar și traversă camera spre ea. Și știi de ce? Vrei să știi de ce? Se lăsă tăcere. Cass își ridică ochii enormi în întâmpinarea ochilor lui. Pentru că ești ca toate pizdele din America. Vrei un tip de care să-ți fie milă, îl iubești doar atâta timp cât e neajutorat. Atunci poți să *contribui*, cum vă place să spuneți, poți să-i fi *de ajutor*. *De ajutor!* Dădu capul pe spate și râse. Apoi, într-o bună zi, tipul simte că i-e răcoare între picioare și se pipăie după puță și coaie și descoperă că le-a luat ea și le-a încuiat în dulapul cu așternuturi. Își termină băutura și își trase cu greu suflarea. Vocea i se schimbă, deveni aproape duioasă din pricina tristeții. Așa stă treaba, nu-i așa, dulceață? Nu mă mai placi așa mult acum ca odinioară.

Cass părea teribil de obosită, pielea părea să-i atârne. Își puse o mână încet pe brațul lui.

— Nu, zise, nu e așa. Apoi un fel de furie îi cutremură brațul și îi dădură lacrimile în ochi. Nu ai niciun drept să-mi zici lucruri de genul ăsta; dai vina pe mine pentru lucruri cu care nu am nicio legătură! Richard întinse o mână să o atingă pe umăr, dar ea se trase îndărăt. Mai bine pleci, Eric, nu cred că e foarte plăcut pentru tine. Te rog cere-le scuze din partea noastră lui Vivaldo și Ida.

— Poți să le spui că soții Silenski, cuplul model, era ocupați cu cearta de duminică, zise Richard cu fața extrem de palidă, fixând-o pe Cass.

Eric puse paharul jos, cu atenție; îi venea să fugă.

— O să le spun doar că a trebuit să rămâneți acasă din cauza copiilor.

— Spune-i lui Vivaldo să considere asta un avertisment. Asta se întâmpla dacă faci copii, asta se întâmplă dacă obții ce îți dorești. Și, pentru un moment, păru uimit ca un copil. Apoi adăugă: La dracu, îmi pare rău, Eric. N-am vrut să-ți oferim o după-amiază așa de melodramatică. Te rog mai vino să ne vezi; nu e așa mereu, chiar nu e. Te conduc la ușă.

— E în regulă, zise Eric. Sunt băiat mare, înțeleg. Se apropie de Cass și își strânseră mâinile. Îmi pare bine că te-am văzut.

— Și mie îmi pare bine că te-am văzut. Nu lăsa aura aia să se stingă.

Râse, dar aceste cuvinte îl făcură să se înfioare.

— O să încerc să ard în continuare, zise. Merse împreună cu Richard până la ușa de la intrare. Cass rămăsese nemișcată în centrul sufrageriei.

Richard deschise ușa.

— Pe curând, puștiule. Te putem suna – are Cass numărul tău?

— Da. Și eu pe al vostru.

— Sigur. Pe curând.

— Pe curând.

Ușa se închise în urma lui. Se afla din nou în holul anonim, răcoros, înconjurat de uși încuiate. Își găsi batista și se șterse pe frunte, gândindu-se la milioanele de dispute purtate în spatele ușilor închise. Apăsă butonul liftului. Liftul sosi, supravegheat de o altă persoană, un bărbat în vârstă care mânca un sandviș. Apoi se găsi din nou în stradă. Parcela lungă pe care locuiau Cass și Richard era acum pustie și tăcută în așteptarea nopții.

Făcu semn unui taxi de pe bulevard și fu dus în fugă în centru.

Destinația lui Eric era un bar la capătul dinspre est al Village-ului care fusese până de curând un bar de cartier ca oricare altul. Dar acum se specializase în jazz și funcționa uneori ca rampă de lansare pentru talente și personalități tinere, dar nu complet necunoscute. Spectacolul din seara

aceea era anunțat în vitrina mică printr-un poster de carton desenat de mână. Recunoscuse numele unui tobar pe care el și Rufus îl cunoscuseră cu ani în urmă, care nu și-ar fi amintit de Eric. Tot în geam erau două articole tăiat din ziare și reviste care laudau virtuțile mai puțin ortodoxe ale localului.

Prin urmare, persoane mai puțin ortodoxe umpleau încăperea foarte mică, cu tavan jos, cu un bar într-o parte și mese cu scaune în cealaltă. În celălalt capăt al încăperii spațiul se lărgea și făcea loc pentru și mai multe mese cu scaune și un coridor foarte îngust care conducea către celelalte camere și către bucătărie; în acest spațiu mai larg, pe diagonala încăperii, era plasată o mică scenă foarte înaltă.

Eric sosise în timpul unei pauze. Muzicienii săreau de pe scenă, își ștergeau frunțile cu batiste mari și se îndreptau către ușa de la intrare, care avea să rămână deschisă pentru zece minute. Căldura din încăperea era insuportabilă, iar ventilatorul electric din mijlocul tavanului nu reușea să facă mai nimic pentru a o domoli. Iar camera puțea: a ani de zile de praf, a râncezeală, a alcool regurgitat și a mâncare, a urină, a transpirație și a excitație. Oamenii stăteau câte trei-patru la bar, lucioși și lipicioși, mult mai fericiți ca muzicienii care evadaseră pe trotuar. Cei mai mulți dintre cei de la mese nici nu se clintiseră și păreau destul de tineri; băieții purtau bluze sport și pantaloni de șifon, iar fetele bluze și fuste largi.

Pe trotuar muzicienii stăteau degeaba, încă făcându-și vânt cu batistele, cu figuri amabile și alerte, ignorând cerșetorii care treceau din când în când și polițiștii care se plimbau în sus și în jos cu buzele strânse și plini de suspiciuni și temeri nerostite.

Își dori să nu fi venit. Îi era teamă de întâlnirea cu Vivaldo, îi era teamă să o cunoască pe Ida; stând în picioare neajutorat în mijlocul aglomerației în creștere, începu să se simtă insuportabil de vizibil și de stinger, insuportabil de străin. Nu era o senzație nouă, dar nu o mai simțise de mult timp: se simțea însemnat, ca și cum cineva l-ar fi observat în acel moment și toată mulțimea aceea ar fi urmat să se întoarcă împotriva lui, râzând de el și strigându-i

insulte. Se gândi să plece, dar în loc de asta se apropie cu greu de bar și comandă o băutură. Habar nu avea cum să dea de Vivaldo sau de Ida. Se gândi că va trebui să aștepte până când va cânta Ida. Dar probabil că și ei aveau să se uite după el și după părul lui roșu.

Luă o gură din pahar, dar stătea deranjant de aproape de un student solid și era înghiontit neplăcut de un chelner care își încărcă tava lângă el. Și începea într-adevăr să atragă un fel de atenție mascată; nu părea chiar american, oamenii încercau să se dumirească ce era cu el.

Îi văzu înaintea ei să îl vadă pe el. Ceva îl făcuse să se întoarcă și să privească prin spațiul de la intrare, către trotuar; Ida și Vivaldo, ținându-se moale de mână, se îndreptară către muzicieni și intrară în vorbă cu ei. Ida purta o rochie albă, scurtă și strâmtă și avea umerii acoperiți de o eșarfă colorată.

Pe degetul mic de la o mână purta un inel în formă de șarpe cu ochi de rubin; pe cealaltă încheietură avea o brățară grea de argint cu un model barbar. Avea părul ridicat și dat pe spate, strălucitor ca o coroană. Era mult mai frumoasă decât Rufus și, cu excepția unei adorabile tristeți și a unei tensiuni ca argintul viu în jurul gurii, nu i-ar fi amintit de Rufus. Dar acest detaliu pe care îl știa atât de bine îl prinse dintr-o dată și la fel făcu un alt detaliu, mai greu de localizat din prima. Ida râse dând capul pe spate când unul dintre muzicieni zise ceva, iar cerceii de argint sclipiră în lumină.

Privind strălucirea metalului și râsul fetei, Eric își simți inima zvâcnind în piept. Se simți dintr-o dată captiv într-un vis din care nu se putea trezi. Cerceii erau grei și vechi, sugerând forma unei săgeți cu pene: *lui Rufus nu-i plăcuseră niciodată.*

Pe atunci, într-o altă viață, pe când fuseseră doar niște butoni, îi fuseseră făcuți cadou de către Eric ca o mărturisire a dragostei ce i-o purta, iar Rufus nu-i purtase niciodată. Dar îi păstrase. Și iată-i acum, transformați, pe corpul sorei lui. Studentul solid, privind drept înaintea, păru să-i facă un semn lui Eric cu genunchiul. Eric se îndepărtă un pic de lângă bar, mai aproape de ușă, astfel

încât Eric și Ida să-l poată vedea când aveau să se uite spre el.

Rămase la bar sorbind din băutură, iar ei pe trotuarul slab luminat. Eric îl urmări pe Vivaldo și se folosi de aceste momente pentru a-și aminte mai multe despre el. Vivaldo părea mai radios decât fusese vreodată și mai puțin copilăros. Era foarte subțire, foarte suplu, dar părea cumva să aibă mai multă greutate. În amintirea lui Eric pășea mereu încet, ca un mânz nesigur, gata să o ia la fugă în orice moment; dar acum stătea ferm pe loc, iar stilul lui temător, adușmecând, hoinar, dispăruse. Sau poate că nu dispăruse cu totul, căci ochii încă îi goneau de la o față la alta în timp ce vorbea și asculta; întrebând, cântărind, urmărind, ochii lui mai mult ascundeau decât dezvăluiau. Conversația luă o turnură sumbră. Unul dintre muzicieni aduse vorba despre bani, despre sindicate și, făcând un gest către locul unde stătea Eric, despre condițiile de muncă. Ochii lui Vivaldo se întunecară, fața îi rămase nemișcată și se uită rapid către Ida. Ea îl urmărea pe muzicianul care vorbea cu o expresie mândră și amară pe figură. „Așa că poate te mai gândești, fată”, concluzionează muzicianul. „M-am gândit”, zise Ida privind în jos și atingându-și unul dintre cercei. Vivaldo îi apucă mâna în mâinile lui și o sărută ușor pe vârful nasului. „Ei, haide să-i dăm drumul”, zise un alt muzician cu lehamite. Se întoarse și intră în bar adresându-i lui Eric un „Scuză-mă, omule” în trecere. Ida îi șopti ceva lui Vivaldo în ureche, iar el ascultă și se încruntă. Părul îi căzu pe frunte și își întoarse rapid capul în spate cu o expresie de enervare și îl văzu pe Eric.

Preț de un moment se uitară unul la celălalt. Un alt muzician trecu printre ei și intră în bar. Apoi Vivaldo spuse:

— Iată-te deci. Nu credeam că o să reușești să ajungi, nu credeam că e adevărat te întorci.

— Și iată-mă aici, zise Eric rânjind, ce zici de treaba asta?

Vivaldo ridică dintr-o dată brațele și râse – iar polițistul trecu chiar prin spatele lui încruntându-se și părând să aștepte un semnal ascuns ca să intervină – parcurse

intervalul dintre el și Eric și îl strânse cu putere în brațe. Eric aproape că scăpă paharul pe care îl ținea în mână, căci Vivaldo îl dezechilibrase; îi zâmbi lui Vivaldo ștren-gărește, în timp ce era conștient că, în spatele lui Vivaldo, Ida îi urmărea cu o figură opacă, iar polițistul rămăsese în așteptare.

— Al dracului roșcovan rebel, ți-pă Vivaldo, nu te-ai schimbat deloc. Doamne, mă bucur să te văd, habar n-aveam că o să mă bucur atâta să te văd. Îi dădu drumul lui Eric și păși înapoi fără să pară că observă furtuna pe care o iscase. Îl trase pe Eric afară din bar, pe stradă, către Ida. Uite-l pe nenorocitul de care ți-am tot povestit, Ida, el e Eric. E ultimul om care a scăpat din Alabama.

Polițistul părea să vadă cu ochi răi, ba chiar ucigași, toată treaba asta și, încetând să mai aștepte semnul ascuns, aruncă o privire autoritară în bar. Dar primi apoi un semn care îl făcu să se îndepărteze încet. Vivaldo revărsă asupra lui Eric atâta căldură de parcă această revedere ar fi fost bucuria vieții lui; îi spuse din nou Idei, privindu-l pe Eric: „Ida, el e Eric. Eric, ți-o prezint pe Ida”. Și le luă mâinile și le aduse laolaltă.

Ida îi strânse mâna lui Eric râzând și îl privi drept în ochi.

— Eric, cred că am auzit mai multe despre tine decât am auzit despre orice persoană în viață. Nici nu-ți pot spune cât mă bucur să te cunosc. Ajunsesem la concluzia că nu ești decât un mit.

Atingerea mâinii ei îl făcut pe Eric să se cutremure, ca și ochii, căldura și frumusețea ei.

— Și eu sunt încântat să te cunosc, zise. Nu cred că ai auzit mai multe – nu cred că ai auzit lucruri mai bune despre mine – decât eu despre tine. Se priviră în ochi pentru un moment; Ida încă zâmbea, purtându-și frumusețea așa cum o regină măreață își poartă rochiile – și stabilind în același timp distanța dintre ei – iar apoi unul dintre muzicieni apăru în prag și zise:

— Ida, dragă, tipul zice să-i dăm drumul dacă vii. Și dispăru. Ida zise:

— Haideți după mine. Au o masă pentru noi undeva în spate de tot. Îl apucă pe Eric de braț. Îmi fac o favoare că mă lasă să țin locul altcuiva. Nu am mai cântat nicio dată în public. Nu-mi permit să-i enervez.

— Vezi, zise Vivaldo în urma lor, ai apărut la Țanc pentru o mare ocazie.

— Trebuia să-l lași pe el să spună asta, zise Ida.

— Chiar asta voiam să spun, crede-mă, zise Eric. Se strecurară prin mulțime către zona ceva mai spațioasă din spate. Aici Ida se opri și se uită în jur.

Privi către Eric.

— Ce s-a întâmplat cu Richard și Cass?

— M-au rugat să vă cer scuze în numele lor. N-au mai putut să vină. Unul dintre copii e bolnav.

Simți un ușor tremur de lipsă de loialitate – față de Ida – în timp ce spuse asta, ca și cum ea ar fi fost cumva legată în mintea lui de copiii de culoare care îi atacaseră pe Paul și pe Michael în parc.

— Tocmai azi, oftă Ida – dar părea să nu fie afectată mai deloc de absența lor. Ochii ei căutau în continuare în mulțime; oftă din nou, un oftat de resemnare ascunsă. Muzicienii erau gata și cineva încerca să facă mulțimea să tacă. Apăru un ospătar și îi conduse la o masă micuță dintr-un colț de lângă toaleta femeilor, unde se așezară și îi dădură comanda. Căldura ucigătoare, acum că erau prizonieri în acest colț, începu să se ridice dinspre podea și să coboare din tavan.

Eric nu ascultă muzica cu adevărat, nu reuși; sunetele rămaseră cu totul în afara lui, ca un fel de agitație superficială a atmosferei. Îi privi pe Ida și pe Vivaldo, care stăteau pe partea cealaltă a mesei, întorși în profil către scenă. Ida urmărea cu o expresie luminoasă de cunoscătoare sarcastică, ca și cum bărbații de pe scenă ar fi trâmbițat un mesaj pe care ea le comandase să îl transmită; dar capul lui Vivaldo era ceva mai plecat și se uita către scenă cu o expresie de bravadă seacă și nesigură, ca și cum un război s-ar fi iscat între el și muzicieni în legătură cu rangul, culoarea și autoritatea. Și el și Ida stăteau nemîșcați, drepti, fără să se atingă – era ca și cum în fața acestui altar le-ar fi fost interzis să se atingă.

Muzicienii transpirau pe scenă ca niște armăsari, cântau tare și prost, cu un fel de dispreț nesăbuit și nu reușiră să se pună de acord în nicio privință în timpul primului număr. Asta, bineînțeles, nu afectă aplauzele, care fură puternice, entuziaste, lungi. Doar Vivaldo nu scoase niciun sunet. Bateristul, care din când în când privea către Ida și Vivaldo și apoi își îngropa capul între tobe, luă act de tăcerea lui Vivaldo cu un zâmbet larg superior și îi făcu un semn Idei.

— E rândul tău, zise. Haide urcă să vedem dacă poți tu să-i civilizezi pe dracii ăștia. Și abia privind către Vivaldo și Eric adăugă: cred că ai destulă experiență până acum.

Ida îl privi drept în ochi cu un zâmbet opac, care păstra totuși o urmă de reproș. Strivi țigara, își aranjă eșarfa și se ridică trufaș.

— Mă bucur că tu crezi că sunt gata, zise. Ține-mi pumnii, dragule, îi zise lui Vivaldo și păși pe scenă.

Nu fu anunțată; se produse doar o mică busculadă cu pianistul și apoi păși în fața microfonului. Pianistul începu cu câteva note, dar mulțimea nu făcu liniște.

— Hai să mai încercăm o dată, zise Ida cu o voce puternică și clară.

Dintr-o dată mai multe capete se întoarseră spre ea; ea îi privea calm de sus. Dar mâinile încheștate și agitate îi trădau emoția — își frângea mâinile, dar nu plângea. Cineva zise tare:

— Ia uite, frate, asta e sora puștiului.

Pe fruntea și pe nasul Idei apăruseră picături de sudoare și puse un picior înainte și apoi îl trase la loc tremurând. Pianistul începu din nou, Ida apucă microfonul ca o femeie care se înecă și închise dintr-o dată ochii.

Tu

M-ai făcut să-mi părăsesc căminul fericit.

Mi-ai furat dragostea și acum ai plecat,

De când de tine m-am îndrăgostit.

Încă nu era o adevărată cântăreață. Și dacă ar fi fost să fie judecată doar după vocea joasă, cu textură aspră, fără un registru larg, nu avea să fie niciodată. Totuși avea

ceva care îl făcu pe Eric să ridice privirea și restul încăperii să facă liniște, iar Vivaldo se uita la Ida de parcă o vedea pentru prima dată.

Ce îi lipsea în forță a vocii și, deocamdată, în stil, compensa printr-o calitate atât de misterioasă și atât de implacabil subiectivă că nimeni nu reușise să o numească. Această calitate implica o conștiință de sine atât de profundă și atât de puternică că nu depășea doar barierele, ci le spulbera — lăsându-le în același timp neatinse și impunătoare acolo unde erau; iar acest teribil sentiment, imposibil de cunoscut, care nu poate fi articulat, privește literalmente cu totul altceva, transformă și dă viață și ucide.

Termină prima melodie în aplauze sporadice și amorțite. Privi către Vivaldo ridicând puțin din umeri ca un copil, iar acest gest îl făcu pe Eric să realizeze cât de disperat o putea iubi cineva, cu câtă disperare era Vivaldo îndrăgostit de ea. Bateristul începu un cântec de genul down-on-the-levee, care se dovedi a fi un cântec pe care Eric nu-l mai auzise niciodată.

Betty i-a zis lui Dupree

Inel cu diamant că vrea.

Și Dupree i-a zis, Betty,

O să-ți iau o tinichea

— Doamne, a exersat mult, murmură Vivaldo.

Tonul lui implica gândul inconștient că el nu muncise și un resentiment de asemenea inconștient. Iar lucrul acesta îl făcu pe Eric să se întoarcă asupra lui însuși. Nici el nu mai muncise de multă vreme; cel mult își menținuse mâna. Se întâmplase din cauza lui Yves, asta își spunea, dar era oare adevărat? Se uită la chipul alb și pasionat al lui Vivaldo și se întrebă dacă Vivaldo se gândea acum că nu lucrase din cauza Idei, în timp ce ea nu se lăsase distrasă de el. Iat-o pe scenă și, dacă nu cumva toate semnele înșelau, indiferent cât de lung și de greu avea să fie drumul, pornise deja pe el.

Începuse.

Mamei hainele mele să-i dai,

Și inelul meu cu diamant lui Betty.

Maine e vineri,

Ziua-n care tre' s-o tai.

Ea și instrumentiștii începeau să se simtă bine și să se îmboldească unii pe alții în timp ce parcurgeau această baladă despre dorință, trădare și moarte. Iar Ida crease o altă atmosferă în încăpere și un entuziasm proaspăt. Chiar și căldura părea mai suportabilă. Instrumentiștii cântau pentru ea ca și cum ar fi fost o veche prietenă care se întorsese acasă, iar demnitatea ei îi făcea să-și recapete demnitatea lor.

Cântecul se încheie, Ida coborî de pe scenă, transpirată și triumfătoare, iar aplauzele se prăvăliră peste urechile ei ca o spumă. Se întoarse la masă, privindu-l pe Vivaldo cu un zâmbet pe buze și o mică încruntare întrebătoare și luă o gură din băutură stând încă în picioare. Fu chemată înapoi. Eric își dădu seama că atenția lui Vivaldo se mutase în altă direcție. Îi privi chipul, mai tulburat ca niciodată, și îi urmă direcția privirii. Vivaldo se uita la un bărbat scund și gras cu părul buclat și cu o față copilăroasă care stătea în capătul barului și o urmărea pe Ida. Zâmbi și îi făcu un semn cu mâna Idei și înclină scurt din cap către Vivaldo, apoi privi din nou spre scenă cu ochii îngustați și buzele strânse și cu un aer sumbru speculativ.

— Are ceva prietena ta, zise Eric.

Vivaldo se uită către el.

— E în familia lor, zise. Tonul nu era prietenos; suna ca și cum ar fi suspectat că Eric îl ironiza, așa că adusese vorba de Rufus cu intenția de a-l umili pe Eric. Și totuși peste un moment cedă. O să fie grozavă, zise, și Doamne, o să trebuiască să-mi cumpăr o bătă de baseball ca să-i țin pe toți golarii departe. Zâmbi și îl privi din nou pe bărbatul scund de la bar.

Ida se apropie de microfon.

— Cântecul ăsta e pentru fratele meu, zise. Ezită și privi către Vivaldo. A murit chiar înainte de Ziua Recunoștinței anul trecut.

În sală se auzi un murmur. Cineva zise triumfător „Ce ți-am zis eu?” și se auziră aplauze pentru un moment, pentru Rufus se presupune, iar bateristul plecă capul și

bătu o improvizație de lovituri ciudat de ireverențioase pe marginea tobei: brim-a-brim, brim-brim, brim-brim!

Ida cântă:

Dumnezeule drag, ia-mă de mână,

Condu-mă, ține-mă

Avea ochii închiși și capul negru pe gâtul lung negru era dat pe spate. Pe față îi apărură o expresie nouă, un fel de furie și agonie pasionată și triumfătoare. Corpul ei frumos, senzual, liber, stătea acum nemișcat, ca și cum s-ar fi pregătit de o comuniune mai puternică decât putea suporta carnea și un ciudat tremur traversă sala, precum și un ciudat resentiment. Ida nu știa ce cântăreață nemaipomenită trebuia să fie ca să expună publicul celor mai intime temeri și suferințe ale ei, așa cum o făcea acum. Până la urmă fratele ei nu însemnase nimic pentru ei sau, oricum, nu însemnase pentru ei ce însemnase pentru ea. Nu voiau să o vadă pe ea jelind, cu atât mai mult cu cât bănuiau că această jale ascundea o vagă acuzație la adresa lor înșiși — o acuzație confirmată de stinghereala lor. Suportară cântecul, dar se ținură în afara lui; și totuși, în același timp, chiar aroganța și inocența mărturisirii Idei îi obligau să o admire.

Ascultă-mi plânsul, ascultă-mi strigătul

Ia-mă de mână, să nu cad,

Dumnezeule drag!

Se auziră câteva aplauze — nici silite, dar nici chiar entuziaste, ci mai degrabă ostenite, ca o recunoaștere a unei forțe în care nu puteau avea încă încredere, dar care merita urmărită. Instrumentiștii jubilau acum, dar erau în același timp atenți, ca și cum Ida ar fi devenit dintr-o dată proprietatea lor. Bateristul îi aranjă eșarfa pe umeri și zise:

— Ai transpirat, vezi să nu răcești, iar în timp ce Ida cobora de pe scenă, pianistul se ridică și o sărută ceremonial pe frunte.

Basistul spuse:

— La naiba, hai să le spunem oamenilor numele ei. Apucă microfonul și zise: Doamnelor și domnilor, ați avut onoarea să o ascultați pe domnișoara Ida Scott. Aceasta este prima ei — ieșire, adăugă și se șterse pe frunte în glumă.

Mulțimea aplaudă. Mai spuse: Dar nu va fi și ultima. Se auziră din nou aplauze, de data aceasta mai lejere, căci rolul de judecător și critic revenise publicului. Am asistat la un moment istoric, mai zise basistul. Da data aceasta publicul aplaudă frenetic de auto-felicitare, bătu în podea și chiui.

— Ei, zise Vivaldo, luându-i mâinile Idei într-ale lui, se pare că ești pe drumul cel bun.

— Ai fost mândru de mine? Făcu ochii mari, iar linia buzelor păru cumva ironică.

— Da, zise el grav după un moment, dar am fost mereu mândru de tine.

Ida râse și îl sărută în trecere pe obraz.

— Dragul meu Vivaldo, încă n-ai văzut nimic.

— Aș vrea să mă alătur corului de felicitări și mulțumiri, zise Eric. Ai fost fantastică, chiar ai fost.

Ida îl privi. Ochii îi erau ficși și măriți și ceva din atitudinea ei îl făcu să simtă că nu îl plăcea. Alungă acest gând ca și cum ar fi gonit o muscă.

— Nu sunt formidabilă, zise Ida, dar voi fi, și își ridică ambele mâini și atinse cerceii.

— Sunt foarte frumoși cerceii tăi, zise Eric.

— Îți plac. Fratele mei mi i-a dat, chiar înainte de a muri.

Eric tăcu.

— L-am cunoscut puțin pe fratele tău. Mi-a părut teribil de rău să aflu că... a murit.

— Multor oameni le-a părut rău, foarte multor oameni. Era un bărbat frumos, un artist adevărat. Dar – și îl privi cu o impertinență rece și curioasă – și-a făcut niște prieteni nepotriviti. Era genul care credea ce îi spuneau oamenii. Dacă îi spuneai lui Rufus că îi iubești, ei bine el credea și rămânea lângă tine până la moarte. Am încercat să-i spun că lumea nu e așa. Zâmbi. Era mult mai bun decât sunt eu. Nu se merită să fii prea bun pe lumea asta.

— Poate că așa e. Dar ei cred că ești o fată bună – cel puțin mie îmi pari a fi o fată bună.

— Asta pentru că nu mă cunoști. Dar întreabă-l pe Vivaldo! Și se întoarce spre Vivaldo și îi puse o mână pe braț.

— Trebuie să-i mai trag câte o bătaie din când în când, zise Vivaldo, dar altfel e nemaipomenită. Întinse o mână către bărbatul scund care acum se afla în spatele Idei.

— Vă salut, domnule Ellis. Ce vă aduce până aici?

Ellis ridică exagerat din sprâncene și își aruncă brațele în lături.

— Ce crezi că mă aduce aici? Am simțit o nevoie de nestăpânit să văd Sammy's Bowery Follies.

Ida se întoarse zâmbind, sprijinindu-se încă de Vivaldo.

— Doamne. V-am văzut eu la bar, dar aproape că n-am îndrăznit să credeți că sunteți chiar dumneavoastră.

— Chiar eu, după cum mă știi, zise și o privi cu nepusă admirație. Ești o tânără extraordinară. Întotdeauna am fost de părerea asta, trebuie să spun. Dar acum am și văzut cu ochii mei. Mă îndoiesc că îți imaginezi ce carieră extraordinară ai la mâna ta.

— Am trecut prin multe, domnule Ellis, și mai am foarte multe de învățat.

— Sper să gândești mereu așa sau o să ai de-a face cu mine. Privi spre Vivaldo. Nu m-ai sunat și sunt foarte supărat din cauza asta.

Vivaldo înghiți replica obraznică care îi veni pe limbă. Spuse cu reținere:

— Nu cred că am un viitor în televiziune.

— Ah, ce lipsa absurdă de imaginație! O scutură amical pe Ida de umăr. Nu poți face nimic cu bărbatul ăsta al tău? De ce insistă să-și ascundă talentul sub obroc?

— Adevărul e că ultima dată când cineva cineva a încercat să ia decizii în locul lui Vivaldo a fost când i-a schimbat scutecele. Și a trecut ceva timp de atunci. Oricum, și se frecă cu obrazul de umărul lui Vivaldo, nici nu visez să încerc să-l schimb. Îmi place așa cum e.

În aer plutea ceva neplăcut. Ida se agăță de Vivaldo, dar Eric simți că era ceva în asta care îi era adresat lui Ellis. Iar Vivaldo părea să simtă și el asta. Se îndepărtă puțin de Ida și îi luă poșeta de pe masă – ca să facă ceva cu mâinile? – și zise:

— Nu l-ați cunoscut pe prietenul nostru, tocmai s-a întors de la Paris. El este Eric Jones, iar dumnealui este Steve Ellis.

Își strânseră mâinile.

— Vă știu numele. De ce?

— E actor, spuse Ida, și are o premieră pe Broadway la toamnă.

Între timp Vivaldo achită nota. Eric își scoase portofelul, dar Vivaldo scutură din mână.

— Am auzit de tine. Am auzit multe lucruri despre tine, și se uită la Eric măsurându-l de sus până jos. Bronson te-a luat pentru *Vânătoare fericită*. Așa e?

— Chiar așa, zise Eric. Nu putea spune dacă îi plăcea Ellis sau nu.

— E o piesă interesantă, spuse Ellis precaut, și din ce am auzit despre tine, o să fie un lucru foarte bun pentru tine. Se întoarce din nou spre Ida și Vivaldo. Vă pot convinge să bem un pahar împreună într-un bar mai retras și cu are condiționat? Nu cred că ar trebui să-ți faci un obicei din a lucra într-un infern ca acesta, îi zise Idei. O să faci tuberculoză până la urmă, ca toreadorii spanioli, cărora le e mereu prea cald sau prea frig.

— Presupun că avem timp pentru un pahar, zise Ida, uitându-se întrebător către Vivaldo, ce părere ai, dragule?

— E seara ta, zise Vivaldo. Porniră împreună către ieșire.

— Aș vrea să amestec doar un pic de afaceri cu băutura noastră, zise Ellis.

— Mi-am dat seama, zise Vivaldo. Sunteți neostenit.

— Acesta este secretul neînsemnatului meu succes, zise Ellis. Se întoarce către Ida. Parcă mi-ați spus ieri că Dick Silenski și soția lui aveau să fie aici?

Ceva se petrecu atunci pe fața ei și pe a lui – pe a lui apărură panica și regretul, ascunse rapid; pe a ei jignirea și avertismentul, dispărute repede. Ieșiră pe strada largă și fierbinte.

— Eric a fost în vizită la ei, zise calm Ida. S-a întâlnit ceva și n-au mai putut veni.

— Copiii au luat bătaie într-un parc, zise Eric. Niște puști de culoare i-au bătut. Auzi respirația Idei schimbându-se și își spuse că era o jigodie. Așteptau doctorul când am plecat.

— Nu mi-au spus asta! strigă Vivaldo. Dumnezeu! Ar trebui să le dau un telefon!

— Nici mie nu mi-ai spus asta, zise Ida.

— Nu au fost răniți grav, zise Eric, s-au ales doar cu sângele dat pe nas. Dar s-au gândit că e mai bine să îi vadă un medic și bineînțeles că nu voiau să-i lase singuri.

— O să îi sun imediat ce ajungem în bar.

— Da, scumpule, să-i suni. Ce îngrozitor că se întâmplă așa ceva, zise Ida.

Vivaldo nu spuse nimic; lovi cu piciorul o cutie de bere de pe trotuar. Se îndreptau spre vest printr-un peisaj sumbru și sălbatic, plin de clădiri de apartamente și copii murdari, de adolescenți care se holbau la trecători și de adulți transpirați.

— Când zici că ceilalți băieți erau de culoare, vrei să zici că ăsta a fost motivul pentru care s-au bătut?

— Nu pare să fi existat alt motiv, zise Eric. Nu-i mai văzuseră pe băieții ăia până atunci.

— Îmi imaginez că era un fel de răzbunare – pentru ceva ce alți băieți le făcuseră lor.

— Presupun că da, zise Eric.

Ajunseră la parcul aglomerat din josul Fifth Avenue. Eric nu mai văzuse parcul de mulți ani, iar melancolia și sila care îl copleșiseră deveniră și mai puternice când intrară în parc. Iată copacii și băncile și oamenii și formele întunecate de pe iarbă; locul de joacă al copiilor, acum părăsit, cu leagănele și toboganele și gropile cu nisip; și întunericul care înconjură acest loc în care nefericiții fără copii veneau să-și țină tristele ritualuri. Viața lui, întreaga lui viață, îi venea înapoi pe gât în seara asta ca fierea. Valul de amintiri trecu peste el, din nou și din nou, și de fiecare dată îl lăsa un Eric și mai umilit, zvârcolindu-se pe nisip. Ce greu era să trăiești în dispreț! Cât de imposibil să nu te disprețuiești tu însuși! Iată-i pe bărbații pașnici care jucau șah la lumina felinarului. Din centrul parcului se auzeau o voce care cânta și sunete de chitară; se îndreptară alene către ele. Fiecare dintre ei părea să aștepte și să se teamă de finalul acestei serii. În fața micii fântâni se adunase o mulțime considerabilă; la o privire mai aten-

tă, această mulțime era compusă din mai multe grupuri mai mici, adunate în jurul câte unui cântăreț sau al mai multora. Aceștia, bărbați și femei, purtau ginși și păr lung și aveau mai multă pasiune decât talent. Cu toate astea, fețele lor simple și nearanjate, ochii lor de copii strălucind goi și vocile lor ne-experimentate și oneste aveau ceva foarte cuceritor și emoționant. Cântau ca și cum prin asta ar fi putut surprinde și immortaliza inocența. Ascultătorii lor erau dintr-o altă lume, fără țintă, goi, corupți și stăteau adunați laolaltă lângă fântâna de piatră doar pentru a fi alinați sau animați de atingerea și de mirosul trupului uman. Iar polițiștii le dădeau târcoale tuturor în lumina felinarelor.

Ida și Vivaldo mergeau unul lângă celălalt, iar Eric îi urma alături de Ellis, dar fiecare era la mare depărtare de ceilalți. Eric simți vag că ar trebui să încerce să facă conversație cu bărbatul de lângă el, dar nu simțea nici un imbold să vorbească cu el; voia să plece, dar îi era teamă. Ida și Vivaldo erau și ei tăcuți. Trecând acum de la un grup de cântăreți la altul, de la balade romanțate în stilul western la cântece religioase de negri fără dinți, le auzi vocile. Și știu că și Ellis era atent la ele. Această conștientizare îl sili să vorbească, într-un final, cu Ellis. O auzi pe Ida spunând:

— Scumpule, nu fi așa.

— Vrei să nu-mi mai zici *scumpule*? Așa le zici tuturor nenorociților de labagii care vin să-ți miroasă fundul.

— Chiar *trebuie* să vorbești așa?

— Ascultă, nu face pe *doamna* cu mine.

— Tu vorbești. N-o să-i înțeleg niciodată pe albi, niciodată, niciodată! Cum puteți să vorbiți în felul ăsta? Cum vă așteptați să vă respecte oricine altcineva dacă nu vă respectați voi înșivă?

— La dracu. De ce m-am încurcat eu cu o cioară de casă? Eu nu sunt *alii*!

— Te previn, te previn!

— Tu ai început. Mereu tu începi!

— Știam că o să fii gelos. De-asta!

— Și ți-ai găsit un mod grozav de a mă împiedica să fiu gelos, iubire.

— Nu putem să discutăm altă dată despre asta? De ce trebuie să strici mereu totul?

— A, sigur, sigur, eu sunt cel care strică mereu totul, așa e!

Eric îi spuse lui Ellis:

— Credeți că are vreunul dintre cântăreții ăștia vreun viitor în televiziune?

— Poate la emisiunile de zi, zise Ellis și râse.

— Sunteți dur, zise Eric.

— Doar realist, zise Ellis. Cred că toți încearcă să se **ajungă**, să facă un **ban**, chit că **recunosc** sau nu. Și nu e nimic în neregulă cu asta. Mi-aș dori doar ca mai mulți să recunoască, atâta tot. Cei mai mulți oameni care cred că mă disprețuiesc de fapt nu mă disprețuiesc deloc. Și-ar dori doar să fie ca mine.

— Așa o fi, zise Eric plictisit de moarte.

Se îndepărtară de muzică.

— Ați trăit multă vreme peste ocean? Întrebă Ellis politicos.

— Cam trei ani.

— Unde?

— La Paris, în cea mai mare parte.

— Ce v-a făcut să plecați? Un actor nu are ce să facă acolo, nu e așa? Un actor american, adică.

— A, am făcut vreo două treburi pentru o televiziune americană. Pe potecă veneau spre ei două zâne lucioase și gălăgioase. Își trase burta și privi drept înainte. Și am văzut o mulțime de piese de teatru – nu știu – a fost foarte bine pentru mine. Păsările paradisului se îndepărtară; croncănelile lor răgușite se estompară.

— Mi-e așa de *milă* mereu pentru oamenii ăștia, zise Ida.

Ellis rânji.

— De ce să-ți fie milă? Se au unul pe celălalt.

Cei patru ajunseră acum umăr la umăr, iar Ida își puse o mână pe după brațul lui Eric.

— Doi ospătari de la serviciu sunt așa. În ce fel îi tratează unii! Mie îmi povestesc, îmi spun tot. Eu îi plac, chiar îi plac. Sunt simpatici. Și sunt o companie excelentă. Nu trebuie să-ți faci griji cu ei.

— Nici nu costă prea mult, zise Vivaldo. O să-ți cumpăr unul săptămâna viitoare și putem să-l luăm acasă ca animal de companie.

— Pur și simplu nu pot să zic nimic azi care să-ți convină, nu-i așa?

— Nu mai încerca atâta. Ellis, unde ne duceți pentru băutura noastră plăcută amestecată cu afaceri?

— Ai puțină răbdare, aproape că am ajuns.

Ieșiră din parc către Eighth Street și intrară într-un bar la subsol. Ellis era cunoscut aici, bineînțeles; găsiră un separeu și comandară.

— Acum, în ce privește afacerile, e foarte simplu, zise Ellis uitându-se de la Ida la Vivaldo. I-am ajutat și pe alții și cred că o pot ajuta pe domnișoara Scott. Se întoarce către Ida. Încă nu ești pregătită. Mai ai mult de muncit și o grămadă de lucruri de învățat. Și aș vrea să treci pe la mine pe la birou într-o zi și să vorbim pe larg de toate astea. Trebuie să înveți și să muncești și trebuie să și supraviețuiești în timp ce faci asta și poate te pot ajuta să te descurci cu toate astea. Se uită la Vivaldo apoi. Și tu poți de asemenea să vii, dacă crezi că încerc s-o exploatez pe domnișoara Scott. Ai de gând să fii agentul ei?

— Nu.

— Nu ai niciun motiv să n-ai încredere în mine; doar că nu-ți place de mine, nu e așa?

— Da, zise Vivaldo după un moment. Cred că așa e.

— O, Vivaldo, zise Ida.

— E în regulă, bine că știm cum stăm. Dar sunt sigur că nu vei permite acestei — *prejudicăți* — să stea în calea domnișoarei Scott?

— Nici nu mi-ar trece prin cap. Oricum Ida face ce vrea.

Ellis îl măsură cu privirea. Se uită în fugă la Ida.

— Ei, mă bucur să aud asta. Îi făcu un semn chelnerului și se întoarce către Ida.

— Pentru ce zi să stabilim? Marți, miercuri?

— Cred că mai bine miercuri, zise Ida ezitând.

— În jur de de trei după-amiază?

— Da, e în regulă.

— Atunci așa rămâne. Își notă în agendă, apoi scoase portofelul, luă nota și îi dădu o bancnotă de zece dolari chelnerului. Servește-i pe oamenii aceștia cu ce doresc, pe socoteala mea, zise.

— A, plecați acum? Zise Ida.

— Da, nevastă-mea mă omoară dacă nu ajung acasă să îi văd pe copii înainte să mă duc la studio. Ne vedem miercuri. Îi întinse mâna lui Eric. Mă bucur că te-am cunoscut, roșcatule, numai bine. Poate vei face o emisiune pentru mine într-o zi. Privi către Vivaldo. Adio, geniule. Îmi pare rău că nu mă plăci. Poate într-o zi ar trebui să te întrebi de ce. N-are rost să dai vina pe mine, știi, dacă nu știi cum să obții sau cum să păstrezi ce ai.

Apoi se întoarse și plecă. Vivaldo urmări picioarele scurte urcând pe scări către stradă.

Se șterse pe frunte cu batista udă și rămaseră toți trei tăcuți pentru un moment.

— Mă duc s-o sun pe Cass, zise Vivaldo, apoi se ridică și se îndreptă către telefonul din spatele barului.

— Înțeleg că ai fost bun prieten cu fratele meu, zise Ida cu precauție.

— Da, zise Eric. Sau am încercat să fiu, cel puțin.

— Ți s-a părut așa de greu – să-i fii prieten?

— Nu. Nu, voiam să sugerez asta. Încercă să zâmbească. Era foarte implicat în muzică, era foarte – el însuși. Eu eram mai tânăr pe atunci, poate că nu-l înțelegeam mereu. Simți că transpiră la subsiori, pe frunte, între picioare.

— Oh. Ida îl privi ca de la mare distanță. Poate că ai vrut mai mult de la el decât putea el să ofere. Mulți oameni au vrut asta, bărbați și femei. Lăsa cele spune să plutească între ei pentru un moment. Era extrem de atrăgător, nu-i așa? Mereu mă gândesc că asta a fost motivul pentru care a murit, că era prea atrăgător și că nu știa cum... cum să-i țină pe oameni departe. Bău din pahar. Oamenii n-au milă. Te dezmembrează membru cu membru în numele dragostei. Apoi, după ce ești mort, când te-au omorât cu lucrurile prin care te-au făcut să treci, spun că n-aveai caracter. Plâng cu lacrimi mari și amare –

dar nu pentru tine. Pentru ei înșiși, pentru că și-au pierdut jucăria.

— Ce perspectivă sumbră cu privire la dragoste, zise Eric.

— Știu despre ce vorbesc. La asta se referă cei mai mulți oameni când vorbesc de iubire. Își luă o țigară și așteptă ca el să i-o aprindă. Mulțumesc.

— Tu nu erai aici, n-ai văzut-o pe ultima iubită a lui Rufus – o curviștină îngrozitoare, o nimfomană din Georgia. Nu-l lăsa să plece, a încercat să scape de ea în toate felurile. S-a gândit până și să fugă în Mexic. Îl adusesese în așa hal că nu mai putea nici să muncească – jur, nu există nimic ca albi din sud, mai ales ca o femeie albă din sud când își vâără ghearele într-un bărbat negru. Suflă un mare nor de fum deasupra capului.

— Iar acum ea încă trăiește, curva jengoasă albă, iar Rufus e mort.

Eric spuse, sperând ca ea să-l audă, dar știind că nu îl va auzi:

— Sper că nu crezi că eu l-am iubit pe fratele tău în felul oribil pe care îl descrii. Cred că am fost buni prieteni și a fost un șoc teribil pentru mine să aflu că a murit. Eram în Paris când am aflat.

— O, nu te acuz pe tine. Noi doi o să fim prieteni. Nu crezi?

— Cel puțin așa sper.

— Ei, atunci asta e tot, în ce mă privește pe mine. Apoi zise făcând ochii mari și zâmbind: Ce-ai făcut la Paris atâta timp?

— A, zâmbi Eric, am încercat să cresc.

— Nu puteai să faci asta și aici? Sau nu ai vrut?

— Nu știu. A fost mai frumos la Paris.

— Sunt convinsă. Strivi țigara în scrumieră. Și ai reușit să crești?

— Știu și eu? Își dă seama cineva? răspunse Eric.

Ida zâmbi.

— Așa e, amice.

Vivaldo se întoarse la masă. Ida îl privi.

— Ei bine, cum sunt copiii?

— Sunt în regulă. Cass părea puțin supărată, dar vă transmite că vă iubește pe amândoi și speră să vă vadă curând. Noi mai stăm pe aici, sau ce facem?

— Haide să mâncăm, zise Ida.

Eric și Vivaldo se priviră pentru un moment.

— Pe mine trebuie să mă scuzați, zise repede Eric. Sunt rupt, nu mai pot. O să mă duc acasă să mă bag la somn.

— Dar e așa de devreme, zise Ida.

— Păi, eu abia am coborât de pe vapor și sunt încă agitat. Se ridică. Rămâne pe altă dată.

— Ei, zise Ida uitându-se la Vivaldo, îmi pare rău că domnul și stăpânul meu nu e în toane mai bune. Ieși din separeu. Trebuie să mă duc la toaletă. Așteptați-mă sus.

— Îmi pare rău, zise Vivaldo în timp ce urcară scările și ieșiră pe stradă, chiar aș vrea să mai rămâi și să stăm la taclale astă seară și chestii, dar cred că mai bine ne lași singuri. Sper că înțelegi, nu-i așa?

— Bineînțeles că înțeleg, zise Eric. O să te sun săptămâna viitoare cândva. Rămaseră pe trotuar, privind mulțimea de trecători fără țință.

— Cred că e foarte ciudat pentru tine acum că te-ai întors, zise Vivaldo. Dar sper să nu crezi că nu mai suntem prieteni, pentru că suntem. Țin mult la tine, Eric. Vreau să știi asta, ca să nu crezi că încerc să te trimit ușor la plimbare în seara asta, cum ar veni. E doar o chestie de-aia. Privi în gol, părând epuiziat. Câteodată fata asta mă face de nu știu de unde vin și unde mă duc.

— Știu și eu puțin cum e, zise Eric. Nu-ți face probleme. Întinse mâna, iar Vivaldo i-o reținu pentru o clipă. Te sun în vreo două zile, în regulă? Spune-i la revedere Idei din partea mea.

— În regulă, Eric. Numai bine.

Eric zâmbi.

— Cu bine.

Se întoarse și se îndreptă către Sixth Avenue, dar nu știa încotro merge. Simțea privirea lui Vivaldo pe spatele lui, iar apoi Vivaldo fu înghițit de mulțimea de oameni din urma lui.

La colțul cu Sixth Avenue se opri și așteptă; semaforul lumina intermitent. Trecu un camion și Eric văzu figura șoferului și simți o dorință teribilă de a se alătura acelui om oriunde mergea camionul.

Dar traversă strada și se îndreptă către apartamentul lui. Era locul în care se simțea cel mai în siguranță, singurul loc unde se putea retrage. Pe lângă el treceau oameni ciudați – sau cel puțin așa îi păreau lui acum, dar într-o bună zi ar fi putut fi din nou unul dintre ei – cu aspectul acela inefabil, pieziș, disperat; dar rămase cu ochii în pământ. *Nu încă, nu tu. Nu încă. Nu încă.*

3

În după-amiaza de miercuri în care Ida s-a dus să-l vadă pe Ellis, Cass îi sună pe Vivaldo la librăria din zona de mijloc a Manhattanului unde lucra și îl întreabă dacă vrea să-i facă cinste cu un pahar după serviciu. Tonul vocii ei, grăbit, abătut și nefericit, avu efectul de a-l trezi din uluială. Îi zise să-l ia de la magazin la șase.

Cass sosi la șase fix, purtând o rochie verde de vară care o făcea să pară foarte tânără și o geantă de mână de paie, absurd de mare. Avea părul dat pe spate și îi cădea pe umeri; iar pentru un moment, privind-o în timp ce intra pe ușă, în același timp definită și ascunsă de lumina intensă a soarelui, păru Cass cea pe care o știa din adolescență, cu ani în urmă. Pe vremea aceea era cea mai frumoasă, cea mai solară fată din lume. Iar Richard era cel mai grozav și mai frumos bărbat.

Acum părea teribil de agitată – părea aproape să ardă de o pasiune intimă, abia reținută. Cass îi zâmbi, părând în același timp tânără și obosită, iar pentru un moment îi simți căldura corpului și mirosul.

— Ce faci, Vivaldo? A trecut ceva de când ne-am văzut.

— Cred că da. Și e vina mea. Cum o mai duci?

Cass ridică caraghios din umeri și ridică mâinile ca un copil.

— Ei. Și bine și rău. Cam rău acum, zise după un moment. Privi prin magazin. Oamenii se uitau prin rafturi cum se uită copiii la peștii închiși în sticla unui acvariu. Ești liber? Putem să plecăm?

— Da. Pe tine te așteptam. Vivaldo îi spuse la revedere patronului și pășiră în strada fierbinte. Erau în zona East Side, după strada cu numărul cincizeci.

— Unde vrei să bem?

— Nu-mi pasă. Undeva cu aer condiționat. Și fără televizor. Nu mă interesează deloc baseballul.

O luară spre nordul orașului și spre est, ca și cum ar fi vrut amândoi să fugă cât mai departe cu putință de lumea pe care o cunoșteau și de responsabilitățile lor față de ea. Prezența altor oameni trecând pe lângă ei, mergând spre ei, țâșnind nepoliticos pe uși și din taxiuri și apărând de după curbe le perturba dureros liniștea și părea să le amenințe legătura. Și fiecare bărbat și femeie care trecea părea să-și ducă propria povară insuportabilă; viețile lor intime tipau de pe fețele înfierbântate și nemulțumite.

— În zile ca asta îmi aduc aminte – *cred* că-mi aduc aminte – cum era când eram tânără, *foarte* tânără, zise dintr-o dată Cass. Îl privi pe Vivaldo. Când totul, atingerea, gustul – totul – era așa de nou și până și suferința era minunată pentru că era atât de totală.

— Așa ți se pare acum, Cass. N-aș vrea să mai fiu atât de tânăr pentru nimic în lume.

Dar știa ce voise să zică Cass. Cuvintele ei îl scosese-ră – pentru un moment – din viziunile dureroase ale Idei împreună cu Ellis din mintea lui. („Mi-ai spus că nu l-ai mai văzut de la petrecere” „Ei bine, m-am întâlnit cu el o dată, doar ca să-i spun despre concert” „De ce era nevoie să vă vedeți, nu puteai să-l suni doar?”. „Nu eram sigură dacă-și aduce aminte de mine la telefon. Și apoi nu ți-am zis pentru că știam cum o să te porți.” „Poți să zici tu ce vrei, iubire, eu știu ce urmărește, vrea să-ți intre în chiloți”. „O, Vivaldo. Crezi că eu nu știu cum să mă descurc cu tupeiști de genul ăsta?” Și îi aruncase o privire la care nu știuse cum să răspundă, care aproape că îi spunea *Uite cum m-am descurcat cu tine.*)

Dar acum își aminti de el la vârsta de cincisprezece sau șaisprezece ani – înotând în valurile de la Coney Island sau în ștrandul din cartier; jucând handbal pe teren, uneori cu taică-su; zăcând într-un șanț după o bătaie de stradă, vomitând, rugându-se ca niciun dușman să nu profite de această ocazie ca să-i facă creierul praf.

Își aminti frica din acele zile, frica de orice, acoperită cu un stil batjocoritor și sacadat, apărută cu gloanțele cuvintelor obscene. Totul se întâmplă pentru prima dată la cincisprezece sau șaisprezece ani; și cum o chema? Zelda. Așa să fie? Pe acoperiș, vara, sub cerul plin de stele.

Și pentru prima dată, pe vremea când acțiunile nu aveau consecințe și nimic nu era irecuperabil și dragostea era simplă, iar durerea avea măcar demnitatea de a dura pentru totdeauna: era de neimaginat pe atunci că ai fi putut face ceva pentru a o diminua. Unde era Zelda acum? Putea foarte bine să se fi transformat în cucoana corpolentă cu fundul uriaș, vopsită într-un blond metalic imposibil care se legăna pe tocuri în fața lui acum. Și femeia asta privise și atinsese totul pentru prima dată, cândva, undeva și simțise adierea verii pe sâni ca pe o binecuvântare și fusese pătrunsă și îi cursese sânge pentru prima dată.

Și la ce se gândea Cass?

— O, nu, zise încet, nu vreau să spun că aș vrea să fiu fata aceea nefericită din nou. Doar îmi aduc aminte ce diferit era atunci – ce diferit de acum.

Vivaldo îi puse un braț după umerii ei înguști.

— Pari tristă Cass. Spune-mi ce te supără.

O conduse într-un salon întunecos și răcoros. Chelnerul îi conduse la o masă mică pentru două persoane, luă comanda și dispăru. Cass privi în jos spre masă și se jucă cu alunele sărate dintr-un vas de plastic roșu.

— Păi, de-asta te-am sunat – să vorbesc cu tine. Dar nu e așa ușor. Nu sunt sigură că știu care e problema. Ospătarul se întoarce și le puse paharele în față. Nu e adevărat. Cred că știu care e problema.

Apoi rămase tăcută. Bău agitată din pahar și aprinse o țigară.

— Cred că e vorba despre Richard și cu mine, zise în cele din urmă. Nu știu ce o să se întâmple cu noi. Nu pare să mai fie nimic între noi. Vorbi într-un fel ciudat, fără să respire, aproape ca o școlăriță și ca și cum nici ea n-ar fi crezut ce spunea. Sau poate că nu e așa. Sunt o grămadă de lucruri între noi, trebuie să fie. Dar nimic nu pare să funcționeze. Uneori – uneori cred că mă urăște –

pentru că suntem căsătoriți, pentru copii, pentru că trebuie să muncească. Alteori știu că asta nu e adevărat, că nu poate fi adevărat. Își mușcă buza de jos, strivi țigara și încercă să râdă. Săracul Vivaldo. Știu că și tu ai problemele tale și nu știi ce să faci cu văicărelile unei cretine egocentrice între două vârste.

— Acum că zici, chiar cred că ești ramolită, zise Vivaldo și încercă să zâmbească. Nu știa ce să zică. Ida și Ellis, goniți în grabă în fundalul minții lui, săvârșeau cu toate astea fapte oribile împotriva bărbăției lui. Sună ca o ceartă trecătoare – nu așa se ceartă toți oamenii căsătoriți?

— Chiar nu știu cum sunt toți oamenii căsătoriți. Nu sunt sigură că știu ceva despre căsătorie. Bău din pahar din nou și zise cu nepăsare: Aș vrea să mă pot îmbăta. Apoi chicoti, iar fața ei mândră se transformă dintr-o dată. Aș vrea să pot să mă îmbăt și să agăț un șofer de camion sau un taximetrist sau pe oricine care m-ar atinge și m-ar face să mă simt din nou femeie. Își acoperi fața cu o mână osoasă și lacrimile i se scurseră pe degete. Ținând capul încă aplecat, începu să caute cu disperare prin geanta absurdă de paie și găsi în sfârșit o bucată de șervețel. Reuși în mod miraculos să se șteargă la ochi și să-și sufle și nasul cu el. Îmi pare rău, zise. Am stat prea mult și m-am frământat.

— În legătură cu ce te-ai frământat, Cass? Credeam că tu și cu Richard sunteți aranjați. Propriile cuvinte îi sunară rigid și insensibile în urechi. Dar îi cunoștea pe Cass și pe Richard de prea multă vreme și fusese prea tânăr când îi cunoscuse; nu se gândise niciodată la Cass și Richard ca iubiți. Uneori, desigur, o privise pe Cass mișcându-se și își dăduse seama că, așa micuță cum era, era femeie adevărată și avea tot ce trebuia, avea picioare frumoase și sâni ca lumea și știa cum să dea din funduleț; iar uneori, văzând mâna mare a lui Richard pe încheietura ei, se întreba cum îi putea suporta greutatea. Dar, ca toți oamenii care duc o viață extrem de dezordonată, avea tendința să presupună că viețile celorlalți erau mai banale, mai puțin senzuale și mai cerebrale ca a lui. Și pentru prima

dată o percepu pe Cass ca pe o femeie plină de pasiune care fusese doar implicată într-o aventură legală până atunci; care se zbătuse la fel de frumos și fără rușine în brațele lui Richard ca toate femeile la care visase el de ani de zile. Cred că par un tâmpit. Iartă-mă, adăugă.

Cass zâmbi – zâmbi ca și cum i-ar fi citit gândurile.

— Nu, nu pari. Poate că și eu am crezut că ne-am aranjat. Dar nimeni nu e niciodată aranjat. Mai aprinse o țigară și își îndreptă umerii, dând târcoale unei teribile decizii, așa acum făcea de mai multe săptămâni de zile. Îmi tot spun că e din cauza felului în care ni s-a schimbat viața, acum că Richard a ajuns așa de cunoscut. Dar nu e asta. E ceva ce era acolo cu mult înainte. Acum era foarte sobră și dură. Se uită la Vivaldo prin fumul de la țigară, îngustându-și ochii. Știi, mă uitam la tine și la toate aventurile tale îngrozitoare și te comparam cu Richard și cu mine și mă gândeam ce norocoși suntem. El a fost primul, primul bărbat cu care am fost vreodată, ezită și privi în jos, iar eu am fost prima lui femeie, chiar prima, prima fată pe care a iubit-o, oricum.

Și privi din nou în jos, ca și cum povara acestei mărturisiri era prea grea. Și totuși erau amândoi conștienți că acum trebuia să termine ceea ce începuse.

— Și crezi că nu te mai iubește?

Cass nu răspunse. Își acoperi fruntea cu mâna stângă, cea cu verigheta, și privi în vasul cu alune sărate ca și cum răspunsul la toate dilemele ei era ascuns acolo. Săgețile miniaturale de la ceasul ei de mână indicau că era ora șapte fără douăzeci și cinci de minute. Ida trebuia să fi plecat de la întâlnirea cu Ellis de câteva ore și între timp să fi fost în vizită la profesoara de canto. Acum trebuia să fie în restaurant, gata de treabă, îmbrăcată în uniformă, pregătindu-se de aglomerația de la cină. Îi și vedea figura semeață și opacă în timp ce se ducea la o masă ținând carnetul și pixul ca pe un scut și o sabie. Întâlnirea cu Ellis nu putea dura prea mult – era un om ocupat. Dar cât timp le putea lua să și-o tragă rapid în mijlocul după-amiezii, în birourile lor de nepătruns? Încercă să fie atent la Cass și la problemele ei. Poate că o scosese la un bar, poate că o

convinsese să nu se mai ducă la muncă și o invitase la cină, poate că încă erau împreună și acum. (Unde?) Poate că Ellis o convinsese să se întâlnească la noapte într-un bar în care se cânta, genul de loc în care ei i-ar fi prins bine să fie văzută cu el. Dar nu, asta nu; cu siguranță lui nu i-ar fi prins bine să fie văzut cu ea. Ellis era prea deștept pentru asta – tot așa cum era prea deștept ca să facă vreo comparație explicită între puterea lui Vivaldo și a lui. Dar n-ar fi pierdut nicio ocazie să o silească pe Ida să facă ea însăși comparația asta.

Își făcea rău singur cu temerile și fanteziile lui. Dacă Ida îl iubea, atunci Ellis și toată lumea asta mare și sclipitoare nu contau. Dacă nu-l iubea, nu era nimic de făcut în privința asta și totul avea să se termine curând și cu atât mai bine. Dar știa că nu era așa de simplu și că nu era cinstit cu el însuși. Ida putea foarte bine să-l iubească și cu toate astea – se cutremură și lovi cu paharul de masă – să geamă pe vreo canapea de piele sub greutatea lui Ellis. Dragostea ei pentru el n-ar fi afectat în niciun fel dorința ei de a deveni cântăreață – de a urma cariera care acum părea așa la îndemână. Își putea da seama chiar de adevărul spuselor ei, că tocmai dragostea lui îi dăduse din capul locului curajul. Asta nu-l făcea să se simtă mai bine, afirmația conținea pentru el sugestia că rolul lui acum încetase și că strica totul prin faptul că nu știa iasă din scenă. Scutură din cap. Într-o jumătate de oră – nu, o oră – avea să o sune la restaurant.

— O, Cass, se auzi zicând, aș vrea să te pot ajuta cumva.

Cass zâmbi și îl atinse pe mână. Săgețile minuscule de pe mâna ei nu se clintiseră. Mulțumesc, spuse foarte serioasă. Nu știu dacă Richard mă mai iubește sau nu, adăugă. Nici nu mă mai vede – nu mă vede. Nu s-a mai atins de mine, zise și ridică ochii spre Vivaldo și două lacrimi i se rostogoliră pe față; nu făcu nicio mișcare să le oprească – nu m-a mai atins de... ei, nici nu mai știu de cât timp. N-am fost niciodată prea agresivă; n-am avut nevoie să fiu. Își șterse lacrimile cu dosul mâinii. Stau în casa aia ca – ca o casnică. Am grijă de copii și pregătesc

masa și frec vasul de la toaletă și răspund la telefon și el – nu mă vede. Mereu *lucrează*. E mereu ocupat cu afaceri cu – cu Ellis, presupun, și cu agenta lui și cu toți oamenii ăia nesuferiți. Poate că e supărat pe mine că nu-mi plac oamenii ăștia și nu pot face nimic în privința asta. Își trase sufletul, găsi alt colț de șervețel cu care făcu minuni. La început îl tachinam în legătură cu ei. Acum n-o mai fac, dar cred că e prea târziu. Știu că sunt ocupați și importanți, dar nu mă pot abține, nu mi se pare muncă serioasă. Poate că Richard are dreptate, zice că sunt o snoabă din New England și genul de femeie care îi distruge pe bărbați, dar Dumnezeu știe că nu vreau asta și – nu mi se mai pare că ce scrie Richard mai e bun și nu mă poate ierta pentru asta. Ce pot eu să fac?

Își duse ambele mâini la frunte, lăsă ochii în jos și începu să plângă. Vivaldo se uită precaut în jur în salonul întunecat. Nu se uita nimeni la ei. Dintr-o dată se făcuse șapte fără un sfert. Întrebă prostește:

— Ai discutat cu Richard despre toate astea?

Cass scutură din cap.

— Nu. Doar ne-am certat. Parcă nu mai putem să discutăm unul cu celălalt. Știu că oamenii spun că vine un moment într-o căsnicie când nu mai rămâne nimic în afara de camaraderie, dar nu cred că la asta se referă, nu așa, nu atât de devreme. Nu pot să accept! Iar acum violența teribilă din vocea ei făcu câteva capete să se întoarcă în direcția lor.

Vivaldo îi apucă ambele mâini zâmbind.

— Ușor, ușor draga mea. Hai să-ți mai iau un pahar.

— Mi-ar plăcea asta. În paharul din fața ei rămăsese aproape numai apă, dar îl termină oricum. Vivaldo îi făcu un semn ospătarului să le mai aducă un rând.

— Richard știe unde ești acum?

— Nu – da. I-am spus că merg să beau un pahar cu tine.

— La ce oră te așteaptă înapoi?

Cass ezită.

— Nu știu. Am lăsat cina în cuptor. I-am spus ca, dacă nu mă întorc la timp pentru cină, să le dea copiilor

să mănânce și să mănânce și el. A mârâit ceva și s-a dus în birou. Aprinse o țigară cu o expresie în același timp disperată și distantă; și Vivaldo știu că îi treceau mai multe lucruri prin cap decât spunea. Cred că o să mă întorc, zise. Sau poate că o să mă duc la un film.

— Vrei să mâncăm împreună?

— Nu, nu am chef să mănânc. Oricum – ospătarul veni cu paharele și Cass așteaptă până plecă – Richard e puțin gelos pe tine.

— Pe mine? De ce e gelos pe mine?

— Pentru că ai putea deveni un scriitor adevărat. Iar el nu va fi niciodată unul acum. Și știe asta. Și asta e de fapt problema.

Dăduse acest diagnostic cu un calm perfect și Vivaldo începu să realizeze, pentru prima dată, cât de letal putea fi pentru Richard acum să aibă de-a face cu o femeie precum Cass.

— La dracu. Nu mi-ar păsa dacă n-ar putea nici să citească. Râse răutăcios și luă o gură din pahar.

— Ba da, zise Vivaldo. Nu depinde de tine.

— Ei bine, dacă n-ar putea să citească, ar putea să învețe. L-aș putea învăța. Dar nu-mi pasă dacă e scriitor sau nu. El a inventat toată treaba asta. Făcu o pauză, ascuțită și gânditoare. E fiu de tâmplar, zise, al cincilea fiu al unui tâmplar care a venit din Polonia. Poate că de-asta e așa de important pentru el. Cu o sută de ani în urmă ar fi ajuns ca tatăl lui și ar fi deschis o tâmplărie. Dar acum trebuie să fie scriitor și să-l ajute pe Steve Ellis să-și vândă convingerile și siropul. Strivi nervoasă țigara. Și nici el, nici nimeni din gașca aia nu poate face vreo diferență între astea. Aprinse imediat altă țigară. Nu mă înțelege greșit, nu am nimic împotriva lui Ellis sau a vreunuia din oamenii ăia. Sunt doar niște americani obișnuiți care încearcă să-și facă un rost. Și Richard e la fel, presupun.

— Și Ida e la fel, zise Vivaldo.

— Ida?

— Cred că se vede cu el. Știu că a avut o întâlnire cu Ellis azi după-amiază. I-a promis că o ajută – cu cariera ei. Și zâmbi sumbru.

Dintr-o dată Cass râse.

— O Doamne. Ce mai trântori suntem și noi. Stăm aici în locul ăsta întunecos și ne plângem de milă și ne alcoolizăm, în timp ce iubiții noștri sunt acolo în lumea reală, se văd cu oameni, fac lucruri pe bune, aduc o pâine acasă și au grijă de copii. Nu vreau să fie așa. Nu vreau să fie nici ca mine. Întoarse fața într-o parte privind nepuțincoasă la un perete. Cu părul auriu lăsat și toate problemele zugrăvite pe față părea incredibil de tânără. Ce să fac?

— Întotdeauna am crezut că e mai ușor pentru femei, se aventură Vivaldo.

Cass se întoarse și îl privi; acum nu mai părea atât de tânără.

— Ce e mai ușor?

— Să știi ce ai de făcut.

Lasă capul pe spate și râse.

— O, Vivaldo. De ce?

— Nu știu. Bărbații trebuie să se gândească la atâtea lucruri. Femeile nu trebuie să se gândească decât la bărbați.

Râse din nou.

— Și ce e așa ușor la asta?

— Nu e? Presupun că nu e.

— Vivaldo. Dacă bărbații nu știu ce se întâmplă, ce fac, încotro se îndreaptă — femeile ce pot să facă? Dacă Richard nu știe ce fel de lume vrea, cum pot eu să-l ajut să o clădească? Ce o să le spun fiilor noștri? Întrebare rămase suspendată în aerul dintre ei; stârni în el încet (era șapte și zece) ecouri ale tonului Idei și ale ochilor ei când se certau. O. Ce ciudă mi-e pe toți băieții albi. *Dacă vrei să știi ce se întâmplă, scumpule, tot ce tre' să faci e să-ți faci treaba ta!*

Era cumva și o rugămintă ascunsă sub toată furia asta?

— Îți mai iau un pahar, zise.

— Da. Vreau să mă duc acasă sau oriunde m-oi duce măcar un strop amestecat. Scuză-mă un moment. Făcu un semn voioasă ospătarului, apoi își luă geanta imensă și se duse la toaletă.

Tot ce tre' să faci e să-ți faci treaba ta. Stătea izolat de zumzăitul vag, de muzica aceea care nu transmitea

nimic din salon, și își aminti greșeli și scăpări din viața lui cu Ida pentru care, la vremea respectivă, dăduse vina pe ea. Prima lor ceartă avusese loc cam la o lună după ce ea se mutase cu el, în aprilie. Sunase mama lui, într-o duminică după-amiază, să-i aducă aminte că săptămâna următoare avea să fie ziua de naștere a fratelui lui mai mic, Stevie. Maică-sa presupusese că nu voia meargă, că ar fi încercat să scape, și asta îi făcea vocea arțăgoasă și nemulțumită, înainte ca el să poată spune ceva. Nu suporta chestia asta, așa că tonul lui devenise mai dur și mai ostil. Și prin urmare iată-i, femeia speriată mai în vârstă și fiul ei adult, jucându-și rolurile ca la grădiniță.

În bucătărie, Ida urmărea și asculta. Vivaldo, surprinzând-o, râse dintr-o dată și înainte să-și dea seama ce spune întrebase:

— Te deranjează dacă aduc o prietenă? Și când zise asta o văzu pe Ida cum înțepenește și explodează de furie.

— Dacă e o fată drăguță, zise mama lui la telefon. Știi că ne place să-ți cunoaștem prietenii.

Simți dintr-o dată că regretă, imaginându-și fața ei uimită, știind că avea să se întrebe de ce băiatul ei mai mare o făcea să sufere și de ce părea că vrea să o facă să sufere atât. În același timp era conștient de zgomotul amenințător pe care Ida îl făcea în bucătărie.

— E o fată drăguță, zise prompt și sincer. Apoi se bâlbâi, furișând involuntar o privire către Ida. Nu știa cum să-i spună *Mama, e o fată de culoare*, știind că mama lui – și cine putea să o învinuiască – ar fi crezut imediat că asta era încă o încercare din partea lui de a-și umili familia. Vreau să o cunoști într-o zi, chiar vreau. Iar asta sunase cu totul nesincer. Se gândi, *Presupun că o să trebuiască să le spun, o să trebuiască să îi fac să accepte*. Și apoi dintr-o dată, *La dracu, de ce?* Se uită din nou la Ida. Fuma o țigară și frunzărea o revistă.

— Ei, zisese maică-sa cu pe ton plin de îndoială, dar nerăbdătoare să lase de la ea ca să-i facă pe plac, încearcă să o aduci la petrecere. O să vină toată lumea și toți întreabă de tine, nu te-am văzut de atâta timp. Știu că tatălui tău i-e dor de tine, deși nu zice o vorbă, și lui Stevie la fel

și tuturor, Danny. Acasă i se spunea Danny. Toată lumea: sora lui și cumnati-su, fratele lui și tatăl și mama lui, unchii și mătușile și verii și toată duhoarea de evlavie și suspiciune și frică. Taclalele nesfârșite ale oamenilor, ale oamenilor îngrijorați care aproape că nu existau pentru el, vorbăria despre bani, despre bolile copiilor, despre facturile medicale, despre graviditate, despre infidelități improbabile și respingătoare care se produceau între zerouri și nimicuri în vacuum, poveștile porcoase infantile și urât mirositoare ca apa de canal și vorbăria dementă despre politică. Ar trebui să trăiască toți în grajduri cu vacile și caii și n-ar trebui să se preocupe de lucruri dincolo de puterea lor de înțelegere. Se urî pentru sinceritatea acestei reflecții și fu uimit, ca întotdeauna, de modul particular și periculos în care era nedreaptă.

— Okay, zise, încercând să pună capăt turuielii mamei sale. Îi spunea că problemele cu stomacul ale tatălui său reîncepuseră.

Pe dracu probleme cu stomacul. Nu mai are nici un pic de ficat rămas, asta e tot. Într-o bună zi o să explodeze pe pereți și să vezi atunci putoare.

— O să o aduci pe prietena ta?

— Nu știu, o să văd.

O și putea vedea pe Ida împreună cu ei toți. El singur era deja destul de rău; el singur îi speria și îi chinuia suficient. Prezența Idei i-ar fi redus la un fel de isterie mută și Dumnezeu știe ce-ar fi putut spune tatăl lui cu intenția de a o face pe fata de culoare să se simtă mai în largul ei.

Maică-sa turuia în continuare; era ca și cum fiecare dintre contactele ei cu Vivaldo era atât de scurt și de precar încât încerca să stabilească în câteva minute comunicarea pe care nu reușise s-o stabilească în ani de zile.

— O să vin, zise, la revedere, și închise.

Și totuși cândva o iubise, încă o iubea, îi iubea pe toți. Se uită la telefonul tăcut și apoi la Ida.

— Vrei să mergi la ziua de naștere a cuiva?

— Nu, mulțumesc, dragă. Dacă vrei să-ți educi familia du-le niște planșe, înțelegi? Planșe colorate, și își ridică privirea batjocoritoare din revistă.

Vivaldo râse, dar se simți atât de vinovat față de Ida și față de mama lui că nu-i putea da pace.

— Mi-ar plăcea să mergi cu mine într-o zi. Poate le-ar prinde bine. Sunt așa de țărani.

— Ce le-ar putea prinde bine? Era încă mai atentă la revistă.

— Păi... să te cunoască pe tine. Nu sunt oameni răi. Sunt doar foarte limitați.

— Ți-am zis, nu sunt deloc interesantă să-ți educ familia, Vivaldo.

Într-un mod obscur, profund, se simți atins.

— Crezi că nu e nicio speranță pentru ei?

— Puțin îmi pasă dacă mai e vreo șansă pentru ei sau nu. Dar știu că n-am de gând să mă mai las enervată de niște păcălici albi care încă nu se pot prinde dacă sunt om sau nu. Dacă nu știu, iubire, e trist pentru ei și sper să moară încet și în chinuri.

— Asta nu sună foarte creștinesc, zise Vivaldo în trecere. Dar era pregătit să renunțe.

— Asta e tot ce pot să fac. Am învățat creștinismul de la albi.

— O doamne, zise el, iar începem.

Revista zbură spre el și îl lovi în nas.

— Ce vrei să zici, alb nenorocit! Îl maimuțări: Iar începem! Trăiesc în casa asta de peste o lună și tu încă crezi că ar fi o glumă bună să mă duci acasă să o văd pe maică-ta. La dracu, crezi că e o femeie mai bună ca mine, bulangiu mare, alb și liberal ce ești? Își trase sufletul și se puse din nou cu gura pe el, aplecându-se în față, cu mâinile în șolduri. Sau crezi că ar învăța-o minte pe curva de mă-ta să i-o duci acasă pe curva neagră, să o vadă? Răspunde-mi, la dracu!

— Vrei să taci din gură? O să aduci poliția încoace într-un minut.

— Da, și când o să vină o să le spun că m-ai cărat înăuntru de pe stradă și că refuzi să mă plătești, da, asta o să fac. Crezi că sunt o curvă, păi tratează-mă ca pe o curvă, al dracului bulangiu alb, plătește!

— Ida, a fost o prostie ce-am zis și îmi pare rău, gata, în regulă. N-am vrut să zic ce crezi tu că am vrut. Nu încercam să te fac să te simți prost.

— Ba da, asta ai vrut. Ai vrut să zici exact ce-am crezut eu că vrei să zici. Și știi de ce? Pentru că nu te poți abține, de-asta. Niciun tip alb nu poate. Toate gagicuțele voastre albe triste cred că au pizdă doar ca să facă pipi pe ea și că nu se pișă decât suc de ghimbir de cea mai bună calitate și dacă n-ar fi fost negroteii niciun nenorocit de alb nu și-ar mai trage-o vreodată. Așa e. Sunteți niște oameni varză. Auzi? Sunteți *varză*.

— Bine, zise Vivaldo sătul, suntem niște oameni varză. Deci gata, taci. Avem și așa destule probleme.

Și aveau, pentru că proprietarul și vecinii și polițistul de la colț nu erau de acord cu prezența Idei. Dar nu era cel mai bun lucru pe care l-ar fi putut spune în acel moment.

— Așa e. Am uitat, zise Ida cu o căință cu totul falsă și ucigătoare. Se întoarse în bucătărie, băgă mâna în dulap și trânti pe podea vesela, care, din fericire, nu era prea multă. Cred că o să le dau un motiv să se plângă, zise.

Nu erau decât două pahare și le zdrobi de frigider. Vivaldo se așezase în dreptul pick-upului și, în timp ce Ida băntuia prin bucătărie cu lacrimi curgându-i din ochi, el începu să râdă. Ida se repezi la el, lovind cu palmele și sfâșiind cu unghiile, iar el o ținu la distanță cu o mână, râzând în continuare. Îl durea burta. Alți oameni din bloc începură să bată în țevi și în pereți și în tavan, dar el nu se putea opri din râs. Ajunse pe podea, pe spate, urlând, iar în cele din urmă Ida începu să râdă și ea, fără să vrea.

— Ridică-te de pe podea, prostule. Doamne, ce prost ești.

— Suntem doar niște oameni varză, zise el.

— Doamne, ai milă de mine, râse Ida fără să vrea, iar el o trase peste el.

— Ai milă de mine, iubito, zise. Ai milă. Bătăile în pereți se auzeau în continuare, așa că adăugă: Cu siguranță sunt niște oameni varză în blocul ăsta, nu ne lasă nici măcar să facem dragoste în liniște.

Cass se reîntoarce cu părut aranjat, cu machiajul îmborsărit și cu ochii strălucitori și uscați. Se așază la loc în separeu și ridică paharul.

— Sunt gata când ești gata tu, zise. Apoi: Mulțumesc, Vivaldo. Dacă nu găseam niciun prieten cu care să pot să stau de vorbă, cred că muream.

— Nu mureai, zise el, dar înțeleg ce vrei să zici. Beau pentru tine, Cass. Și ridică paharul. Era opt fără douăzeci, dar acum îi era teamă să sune la restaurant. Avea să aștepte până când se despărțea de Cass.

— Ce-ai de gând să faci? întrebă.

— Nu știu. Cred că o să încalc — a șasea porunca era? Adulterul.

— Vreau să zic, acum.

— Păi acum.

Începură să râdă. Și totuși lui Vivaldo îi trecu prin minte că poate vorbise serios.

— Îl cunosc?

— Glumești? Doar gândește-te la oamenii pe care îi cunoști tu.

Vivaldo zâmbi.

— Bine. Dar te rog nu face nimic aiurea, Cass.

Ea privi în jos.

— Nu cred că o să fac, murmură. Hai să cerem nota, zise apoi.

Îi făcură un semn chelnerului, plătiră și ieșiră din nou pe străzi. Soarele apunea, dar căldura nu se domolise. Betonul și oțelul și lemnul și cărămida și asfaltul care absorbiseră căldură toată ziua aveau să o ofere înapoi toată noaptea. Merșeră în tăcere distanță de două străzi, până la colțul cu Fifth Avenue; și în această tăcere era ceva care-l făcea pe Vivaldo ciudat de puțin dispus să o lase singură pe Cass.

Colțul pe care stăteau era complet pustiu și era foarte puțin trafic.

— În ce direcție o iei? întrebă Vivaldo.

Cass se uită în sus și în jos pe bulevard – sus și jos. Din direcția parcului venea un taxi verde cu galben.

— Nu știu. Dar cred că o să mă duc la filmul ăla. Taxiul opri la câteva străzi distanță, așteptând lumina verde a semaforului. Cass ridică dintr-o dată mâna.

Din nou, Vivaldo se oferă.

— Vrei să merg cu tine? Doar ca să te însoțesc.

Cass râse.

— Nu, Vivaldo, mulțumesc. Nu mai vreau să fiu protejată. Și taxiul veni în viteză către ei. Îl urmăriră amândoi apropiindu-se, încetini și opri. Vivaldo o privi cu sprâncenele ridicate.

— Păi... zise.

Cass deschise ușa și o ținu așa.

— Mulțumesc, Vivaldo, zise. Ți mulțumesc pentru tot. Vorbim peste câteva zile. Sau sună-mă, o să fiu acasă.

— Okay Cass. O atinse cu pumnul pe bărbie. Fii cuminte.

— Și tu. La revedere. Se sui în taxi și trânti ușa. Se aplecă spre șofer și taxiul o luă înainte, spre nord. Se întoarse să-i facă cu mâna lui Vivaldo, iar apoi taxiul coti spre vest.

Era ca și cum ar fi făcut semne de adio către țărș și nu putea ști ce-i este hărăzit, când și dacă avea să mai vadă vreodată uscatul.

La Twelfth Street intersecție cu Seventh Avenue îi spuse taximetristului să o ducă încă o stradă mai departe, până la cinematograful lui Loew Sheridan; apoi îl plăti, ieși din mașină, urcă scările până la balconul acestui oribil lăcaș de cult și se așeză. Aprinse o țigară, bucuroasă de întuneric, dar nu prea protejată de el; și privi ecranul, dar tot ce vedea erau chicotelile extrem de neconvingătoare ale unei fete al cărei nume, în mod incredibil, părea să fie Doris Day. Se gândi, aiurea, *N-ar trebui să vin niciodată la filme, nu le suport* și apoi începu să plângă. Plânse privind drept înainte, această ploaie târzie interpunându-se între ea și figura mare și roșie a lui James Cagney care părea în sfârșit, slavă domnului, să fie dincolo de posibilitățile machiajului. Apoi își privi ceasul, observând că era opt

fix. E ăsta un lucru bun sau rău? se întrebă prosteste – știind că e o prostie, veșnica ei problemă. *Doame, ai treizeci și patru de ani, mergi jos și sună-l.* Dar se sili să aștepte, întrebându-se tot timpul dacă aștepta prea mult sau dacă suna prea devreme. În cele din urmă, în timpul celei mai tumultuoase scene a furtunii în tehnicolor de pe marele ecran, coborî pe scări și intră în cabina telefonică. Formă numărul și îi răspunse serviciul de mesaje. Se târî înapoi pe scări și își găsi din nou locul.

Dar nu putea îndura filmul, care nu dădea semne să se termine vreodată. La nouă coborî din nou, cu intenția de a mai merge pe jos, să bea ceva și să se întoarcă acasă. Acasă. Și formă din nou numărul. Sună o dată, de două ori; apoi receptorul fu ridicat; nu se auzi nimic. Apoi, cu un ton prelung:

— Alo?

Își ținu răsuflarea.

— Alo?

— Alo? Eric.

— Da.

— Păi, eu sunt. Cass.

— A, și apoi adăugă repede: Ce mai faci Cass, mă bucur că m-ai sunat. Stăteam și încercam să citesc piesa asta și îmi ies din minți și îmi vine să mă sinucid.

— Îmi imaginez că poate așteptai să sun, zise Cass. *Să nu se spună că nu pun toate cărțile pe masă*, gândi acum Cass, cuprinsă de un sentiment ireal de panică.

— Ce-ai spus Cass? Dar ea știu, din ritmul întrebării lui, că înțelesese.

— Am spus că poate așteptai telefonul ăsta.

După un moment Eric răspunse.

— Da, într-un fel. Unde ești, Cass? zise apoi.

— Sunt după colț, lângă casa ta. Pot să urc?

— Te rog, urcă.

— În regulă. Ajung acolo în cinci minute.

— Okay. A, Cass...

— Da?

— Nu am nimic de băut în casă. Dacă cumperi tu o sticlă de Scotch o plătesc eu când ajungi aici.

— Vreun fel anume?

— Nu contează. Orice fel vrei tu.

În mod miraculos, o piatră păru să i se ridice de pe inimă pentru un moment. Râse.

— Black Label?

— Super.

— Într-un minut, atunci.

— Okay, eu sunt aici.

Închise, uitându-se pentru un moment la instrumentul negru și lucios... al salvării ei. Păși pe stradă, găsi un magazin de băuturi alcoolice și cumpără o sticlă; greutatea sticlei în geanta ei de paie părea să facă totul mai real, așa cum cumpărarea unui bilet de tren dovedește iminența unei călătorii.

Ce avea să-i spună? Ce o să-i spună el ei?

Eric strigă „Tu ești, Cass?”. Ea îi răspunse „Da!” și fugi stângaci în sus pe scări ca o școlăriță. Ajunse la ușa lui fără suflare, iar Eric stătea acolo, într-un tricou și în pantaloni vechi de armată, palid și zâmbind. Realitatea lui o șocă și la fel frumusețea lui – sau vigoarea, ceea ce, la un bărbat, era aproape același lucru. Parcă îl vedea pentru prima dată – părul roșu ciufulit, tuns scurt, fruntea cam pătrată, cu linii adânci, sprâncene mai stufoase decât își aducea aminte și ochi mai negri, mai depărtați. În bărbie avea o adâncitură minusculă – nu o mai observase până atunci. Avea gura mai mare decât își amintea, buzele mai pline, iar dinții erau cam strâmbi. Nu se răsesese și barba roșie i se zburlea și lucea în lumina slabă gălbuie de pe hol. Nu avea curea la pantaloni și purta sandale de piele în picioarele goale. Spuse „Intră” și ea se strecură în fugă pe lângă corpul lui.

Închise ușa în urma ei.

Cass păși în centrul camerei și se uită în jur fără să vadă nimic; și se uitară unul la celălalt, teribil de porniți, teribil de timizi, fără să-și poată imagina ce ar trebui să facă mai departe. El era speriat, dar foarte controlat. Ea simțea că Eric o studia, pregătindu-se pentru orice avea să aducă această nouă încurcătură. Nu luase încă nicio decizie, încerca să se potrivească cu ea, ceea ce o silea pe ea să ghicească

ce era în inima lui, iar pentru asta trebuia să descopere ce era în a ei. Și nu știa ce era în inima ei – sau nu voia să știe.

Îi luă geanta și o puse pe măsută. Din felul în care făcu asta ea își dădu seama că nu era obișnuit să aibă femei în cameră. La pick-up se auzea Simfonia nr. 5 a lui Șostakovici; piesa – *Vânătoare fericită* – stătea deschisă pe pat, sub lampă. Cealaltă lumină din încăpere venea de la o lampă micuță de pe birou. Apartamentul era mic și gol, aproape monahal; nu era atât o locuință, cât un spațiu de lucru; iar Cass simți dintr-o dată și acut cât de profund ar fi putut să fie deranjat Eric de intruziunea ordinii și blândeții feminine în izolarea lui austeră.

— Hai să bem un pahar, zise el și scoase sticla din geanta ei. Cât îți datorez?

Cass îi spuse și el îi plăti, cu sfială, cu câteva bancnote mototolite aruncate pe poliță, lângă chei.

Eric intră în bucătărie, rupând sigiliul sticlei. Cass îl urmări în timp ce el găsi pahare și gheață. Bucătăria era în haos, iar ea tânji să se ofere să o curețe pentru el, dar nu îndrăzni, nu încă. Se mișcă cu greu către pat, se așează pe marginea lui și ridică textul piesei.

— Nu-mi dau seama dacă e bună de ceva sau nu. Sau nu-mi mai dau seama, oricum. Când era nesigur, accentul lui de sudist devenea din nou discernabil.

— Ce personaj joci?

— A, joc unul dintre personajele negative, îl cheamă Malcolm. Cass se uită la lista de personaje și descoperi că Malcolm era fiul lui Egan. Textul piesei era plin de sublinieri, iar pe margine erau lungi notițe. Una dintre aceste notițe spunea *În legătură cu asta, adu-ți aminte poate ce știi despre Yves*, iar Cass citi propoziția subliniată – *Nu, nu vreau nicio aspirină, la dracu. Dacă pe om îl doare capu', de ce nu-l lași să-și dea seama ce fel de durere de cap e?* Eric strigă:

— Vrei apă sau doar gheață?

— Puțină apă, mulțumesc.

Se întoarse în cameră și îi întinse un pahar înalt.

— Joc rolul ultimului membru de sex masculin al unei mari familii americane de bogătași. S-au îmbogățit prin tot felul de combinații și împușcând oameni și po-

vești dintr-astea. Dar până să ajung eu bărbat în toată firea nu mai pot face același lucru, pentru că timpurile s-au schimbat și sunt alte legi. Așa că ajung în schimb mare lider de sindicat, iar taică-miu încearcă să mă bage la pușcărie pe motiv că aș fi comunist. Ies vreo două scene ca lumea din asta. În concluzie, sunt unu' mai rău ca altul. Eric zâmbi. Probabil că o să fie un eșec colosal.

— Tu doar fă-ne rost de bilete la premieră. Se lăsă o scurtă tăcere, în care *nouă* răsună mai insistent ca tobele lui Șostakovici.

— A, o să umplu sala de prieteni, zise Eric, n-avea grijă. Liniștea se așternu din nou. Se așează pe pat lângă ea și o privi. Ea privi în jos.

— Mă faci să mă simt ciudat, zise Eric. Mă faci să simt lucruri pe care nu credeam că o să le mai simt vreodată.

— Ce te fac să simți? întrebă Cass. Și tu îmi faci același lucru, adăugă apoi. Își dădu seama că el lua inițiativa de dragul ei.

Eric se aplecă spre ea și puse o mână pe mâna ei, apoi se ridică și se îndepărtă de ea, lăsând-o singură pe pat.

— Și Richard?

— Nu știu, zise. Nu știu ce o să se întâmple între mine și Richard. Se strădui să-l privească în ochi și puse paharul jos pe noptieră. Dar nu tu ești problema între mine și Richard – tu n-ai nicio legătură cu asta.

— Nu acum, vrei să spui. Sau nu încă. Lăsă țigara jos în scrumiera de pe comoda din spatele lui. Dar cred că într-un fel știu ce vrei să zici. Părea încă deosebit de tulburat, iar neliniștea îl împinse din nou către ea, către pat. Simțea că ea tremura și totuși nu o atingea, ci o privea doar cu ochii lui neliniștiți și întrebători, cu buzele întredeschise. Dragă Cass, zise și zâmbi, știu că avem momentul prezent, dar nu cred că avem un viitor împreună. Poate dacă înhățăm momentul acesta putem avea și un viitor, se gândi ea. Depinde ce înțelegem prin „viitor” Îi simți răsuflarea pe față și pe gât, apoi Eric se apropie și mai mult, cu capul plecat, și îi simți buzele. Ridică mâinile și îi mângâie capul și părul roșu. Simți violența care

zăcea în el și nesiguranța, care îl făceau să pară mult mai tânăr decât ea. Iar asta o excita într-un fel în care nu mai fusese excitată. Întrezări pentru prima dată forța care le atrăgea pe femeile mai în vârstă către bărbații tineri și atunci se sperie. Se sperie pentru că nu se mai aflate niciodată în situația de a juca un rol atât de neobișnuit și pentru că nimic din experiența ei nu dădea de bănuț că trupul ei avea să devină o capcană pentru băieți și mormântul respectului ei de sine. Se îmbarcase într-o călătorie care se putea sfârși peste ani într-o vilă oribilă, lângă marea albastră, cu vreun turc sau spaniol sau evreu sau grec sau arab teribil de falic și de mut. Și totuși nu voia să se oprească. Nu știa prea bine ce avea să se întâmple sau unde o să ajungă și îi era frică; dar nu voia să se oprească. Privi fumul de la țigara lui Eric ridicându-se în rotocoale de pe poliță și speră că țigara era încă în scrumieră. Textul piesei era sub capul ei, iar simfonia se apropia de sfârșit. Era conștientă cât de sordidă trebuie să fi părut scena, de parcă ar fi stat deasupra lor cu un aparat de filmat: o femeie măritată, care nu mai era tânără, gata deja să geamă de plăcere, ținută pe patul acela dezordonat și trecător de un străin care nu o iubea și pe care nu îl putea iubi. Apoi se miră de treaba asta – dragostea, și se întrebă dacă știa într-adevăr cineva ceva despre ea. Eric îi puse o mână pe sân și fu o atingere nouă, nu a lui Richard, nu, căci știa că era a lui Eric și era asta dragoste sau nu? Și ce simțea Eric? Sex, se gândi, dar asta nu era cu adevărat răspunsul, sau poate că era, era un răspuns care nu lămuria nimic. Deocamdată Eric se ridică cu un oftat și se duse să-și ia țigara. Rămase acolo privind-o pentru un moment. Cum ar fi trebuit să se poarte, căci bâjbăiau fără o fundație care ar fi putut susține greutatea? Se întoarse la pat, se așeză și zise:

— Păi, ascultă. Știu de Richard. Nu te cred în totalitate când spui că nu am nicio legătură cu ce se întâmplă între tine și Richard pentru că e evident că am, cel puțin acum am, fie și numai pentru că sunt aici. Cass începuse să spună ceva, dar Eric ridică o mână ca să o facă să tacă. Dar e în regulă. Nu vreau să fac o problemă din asta, nu

sunt în poziția de a apăra moralitatea convențională. Și zâmbi. Se întâmplă între noi ceva ce eu nu înțeleg prea bine, dar sunt dispus să mă încred în lucrul ăsta. Asta simt, cumva, că trebuie să am încredere. Îi luă mâna și o ridică la obrazul neras. Dar am un iubit și eu, Cass; un băiat, un francez, și trebuie să vină la New York peste câteva săptămâni. Nu știu ce o să se întâmple când va veni aici, dar — dădu drumul mâinii ei și începu să se învârtă prin cameră din nou — va veni și suntem împreună de mai bine de doi ani. Și asta înseamnă ceva. Probabil că n-aș fi rămas niciodată plecat atât de mult, dacă n-ar fi fost el. Și acum își aținti toată intensitatea către ea. Indiferent ce se va întâmpla, îl iubesc foarte mult Cass, încă îl iubesc. Nu cred că am iubit pe nimeni în felul ăsta până acum și — se cutremură — nu sunt sigur că o să mai iubesc pe cineva așa.

Cass nu se simți prea amenințată de iubitul lui. Își aminti numele scris pe marginea paginii: Yves. Dar era mai bine ca numele iubitului lui să vină de pe buzele lui. Se simți în mod ciudat mișcată, ca și cum ar fi putut să-l ajute să suporte greutatea băiatului care avea atâta putere asupra lui.

— Pare cineva special, zise ea. Cum îl cheamă, povestește-mi despre el.

Eric se întoarse lângă pat și se așeză. Își terminase băutura și sorbi din a ei.

— Nu e mult de spus. Îl cheamă Yves. Se opri. Nu-mi pot imagina cum o să i se pară în State.

— Sau noi toți, zise ea.

Eric zâmbi a încuviințare.

— Sau noi toți. Nu sunt sigur că știu ce părere am eu. Râseră; Cass luă o gură din paharul înalt, atmosfera se mai destinsese între ei, ca și cum ar fi fost prieteni. Dar sunt responsabil pentru el când va veni aici. Nu vine decât din cauza mea. O privi. E fiul cuiva de care abia își aduce aminte, iar maică-sa are un bistro în Paris. O urăște pe maică-sa, sau cel puțin așa crede el.

— De obicei nu e așa, nu? Apoi își dori să-și fi ținut gura sau să-și poată lua cuvintele înapoi. Dar era prea

târziu ca să mai facă altceva decât să încerce să o dreagă cumva: Vreau să zic, din câte se spune, cei mai mulți bărbați care preferă sexual bărbații își iubesc mamele și își urăsc tații.

— Nu se spune prea mult, observă Eric, ușor ironic. Am cunoscut băieți pe străzile din Paris care nu prea au avut ocazia să-și urască nici mamele, nici tații. Bineînțeles că îi urau pe *le flics* – pe gabori – și presupun că vreo momâie de american care trăiește în siguranță ar zice că îi urăsc pe polițiști pentru că sunt paterni – noi știm o grămadă despre personaje paterne aici pentru că nu știm nimic despre tați, sunt demodați pentru noi – dar mie mi se pare mai probabil că îi urăsc pe polițiști pentru că-i bat de-i rup.

Era ciudat cum acum simțea că se ține la distanță – nu de el, cât de la un asemenea mod de a vedea lumea. Nu voia să vadă lumea așa pentru că o altfel de viziune nu l-ar fi putut face fericit pe el și orice îl făcea nefericit pe el era o amenințare pentru ea. Nu avusese de-a face cu un polițist niciodată în viața ei pentru că nu avusese nevoie și nu i-ar fi trecut prin cap să se simtă amenințată de vreunul. Polițiștii nu erau nici prieteni, nici dușmani, făceau parte din peisaj și erau acolo pentru a menține ordinea și legea; iar dacă un polițist – despre care ea nu-și putea imagina decât că e foarte inteligent – ar părea să fi uitat care-i e locul, era suficient să-i aduci aminte de el. Un lucru ușor de făcut dintr-o poziție care era chiar mai sigură decât a lui sau care reprezenta sau putea să exercite o putere mai mare decât a lui. Căci polițiștii erau destul de inteligenți cât să știe pentru cine lucrau și nicăieri în lume nu lucrau pentru cei lipsiți de putere.

Îi mângâie pe Eric pe păr, amintindu-și cum ea și Richard, atunci când se cunoscuseră, discutaseră în contradictoriu chiar în legătură cu această problemă: căci el fusese foarte deranjat pe atunci de sărăcia lui și de privilegiile ei. O numise moștenitoarea de gheață din toate epocile, iar ea se străduise din greu să-l convingă că greșea și să se disocieze, cel puțin în mintea lui, de cei care dețineau puterea.

Eric își așează capul în poala ei.

— Ei, oricum, asta e povestea, sau tot ce pot să-ți spun eu acum. M-am gândit că ar trebui să știi. Ezită, Cass văzu cum i se mișcă mărul lui Adam când înghiți, iar Eric spuse: Nu pot să-ți promit nimic, Cass.

— Nici nu ți-am cerut să-mi promiți ceva. Plecă capul și îl sărută pe gură. Ești foarte frumos, zise, și foarte puternic. Nu mi-e frică.

Eric o privi cu capul în jos, în așa fel încât era pentru ea în acel moment și copil și bărbat, iar coapsele ei tremurară. O sărută din nou și îi scoase cele două agrafe din păr, iar părul ei auriu se revărsă peste el. Se întoarse și o ținui sub el pe pat. Ca niște copii, cu aceeași bucurie și emoție, se dezbrăcără și se priviră unul pe celălalt; iar Cass se simți transportată în trecut, într-un timp uitat și inimaginabil și într-o stare când nu era Cass cea de acum, ci simpla, mediocra, aroganta, plictisita Clarissa, pe vremea când nu era istovită, când dragostea era pe drum, dar încă nu ajunsese la ușa. Eric se uită la corpul ei ca și cum un astfel de corp ar fi fost o creație de dată recentă, încă umedă de pe vastul firmament, iar mirarea lui i se transmise și ei. Îi privi corpul gol în timp ce traversa încăperea pentru a stinge veioza și se gândi la corpurile copiilor ei, la Paul și la Michael, care ieșiseră din ea în mod atât de miraculos gata formate și care erau pline de secrete și de promisiuni; lacrimile îi țâșniră din ochi ca apa care a țâșnit din deșert când Moise a lovit stânca cu toiagul. Eric strălucea în lumina lămpii de deasupra capului ei. Nu se putea îndura să o stingă. Îl privi în timp ce se aplecă să ridice discul din aparatul care tăcuse de mult, iar ochiul verde al mașinii se stinse. Apoi se întoarse cu fața spre ea, extrem de serios, cu ochii mai întunecați și mai depărtați unul de celălalt decât ai ei. Nu știa ce este dragostea, așa cum nu știuse niciodată, dar zâmbi de fericire iar el răspunse cu un zâmbet micuț și triumfător. Erau ciudat de egali: poate că fiecare îl putea învăța pe celălalt, cu privire la dragoste, ceea ce nu știa el. Și erau egali prin faptul că amândurora le era teamă de dilemele imposibile și

inimaginabile care ar fi putut fi dezvăluite într-o lumină atât de nemiloasă.

Stinse veioza de la capul patului și îl văzu venind spre ea în întuneric. O luă ca un băiat, cu aceeași hotărâre, și cu dorința unui băiat de a fi plăcut; iar ea trezi ceva în el, un animal de mult întemnițat, care ieși acum tropăind din captivitate cu o furie care îi uimi și îi transfigură pe amândoi. În cele din urmă adormi pe sânii ei, ca un copil. Ea îl privi, se uită la buzele lui întredeschise și la dinții strâmbi care luceau șters și la firul subțire de salivă care cursese pe ea; privi pulsațiile minuscule ale venei de pe un braț, perii roșii lucind pe acel braț aruncat greoi peste șoldul ei, cu un picior sub el și un genunchi ținând spre ea și degetul mic de la mâna cea mai îndepărtată de ea, la marginea patului, cu palma în sus, tresări. Burta și sexul îi erau ascunse.

Se uită la ceas. Era unu și zece. Trebuia să se ducă acasă și fu ușurată să constate că se simțea neliniștită, dar nu vinovată. Simțea chiar că o greutate i se ridicase de pe umeri și că era din nou ea însăși, se simțea în propria ei piele pentru prima dată după multă vreme.

Ieși încet de sub greutatea lui, îi sărută o sprânceană și îl înveli. Apoi se duse la baie și intra sub duș. Începu să cânte cu un glas jos în timp ce apa îi lovea corpul și folosi cu plăcere prosopul care mirosea ca el. Se îmbracă, încă îngânând, și își pieptăna părul. Dar agrafele erau pe noptieră. Când ieși îl găsi stând pe pat și fumând o țigară. Își zâmbiră.

— Cum ești, draga mea? întrebă el.

— Mă simt minunat. Tu ce faci?

— Și eu mă simt minunat, zise și râse sfios. Trebuie să pleci? întrebă apoi.

— Da. Da, trebuie. Se apropie de noptieră și-și puse agrafele în păr. Eric se întinse și o trase pe pat și o sărută. Fu un sărut ciudat, în insistența lui tristă. Ochii lui păreau să caute la ea ceva ce era disperat să găsească și în care nu credea încă.

— Richard va fi treaz?

— Nu cred. Nu contează. Foarte rar stăm împreună serile; el lucrează, eu citesc sau mă duc la filme sau mă uit la TV. Îl atinse pe obraz. Nu-ți face probleme.

— Când ne mai vedem?

— Curând. Te sun eu.

— Contează dacă te sun eu? Sau preferi să nu sun?

Cass ezită.

— Nu contează.

Amândoi gândiră: *Nu contează încă*. O sărută din nou.

— Aș vrea să poți rămâne peste noapte, zise și răsă din nou. Abia începeam să-i dăm drumul, sper că știi asta.

— O, da, zise Cass, îmi dau seama. Eric își lipi obrazul aspru de al ei. Dar acum trebuie să plec.

— Te conduc la un taxi?

— Nu te prosti, Eric. Nu are nici un rost.

— Mi-ar face plăcere. Sunt gata imediat. Sări din pat și intră în baie. Cass auzi apa curgând la chiuvetă și la toaletă și se uită prin apartamentul care deja i se părea teribil de familiar. Cândva în următoarele zile avea să încerce să se pună pe treabă și să-l curețe. Va fi dificil să scape în timpul zilei, poate doar sâmbăta. Apoi își dădu seama că va avea nevoie de un alibi pentru aventura aceasta și că va trebui să se folosească de Vivaldo și de Ida.

Eric ieși din baie și își trase chiloții, pantalonii și tricoul pe el. Băgă picioarele în sandale. Părea obosit și somnoros și palid. Avea buzele umflate și foarte roșii, ca cele ale eroilor și zeilor antici.

— Gata? întrebă.

— Gata.

Îi luă geanta și i-o întinse. Se sărutară scurt din nou și coborâră pe scări până pe stradă. Își puse un braț pe după mijlocul ei. Merseră în liniște, iar strada pe care se aflau era pustie. Dar în baruri erau oameni, gesticulând și urlând parcă în lumina galbenă, în spatele sticlei afumate; și erau oameni pe străzile lăturalnice, hoinărind și furișându-se; câini în lese, adulmecând cu stăpânii lor. Trecură de un cinematograful și ajunseră pe bulevard, cu fața spre spital. Iar în umbra mării marchize, stinsă, își zâmbiră cu toată fața.

— Mă bucur că m-ai sunat, zise Eric. Mă bucur mult.

— Mă bucur că erai acasă, zise Cass.

Văzură un taxi venind pe bulevard și Eric ridică mâna.

— Te sun peste câteva zile, zise Cass, vineri sau sâmbătă.

— În regulă Cass.

Taxiul se opri, iar Eric deschise ușa și așteptă să intre Cass, apoi se aplecă și o sărută.

— Fii cuminte, fetiço.

— Și tu. Închise ușa și îi făcu cu mâna. Taxiul începu să se miște și Cass îl văzu pe Eric plecând, singur, pe strada lungă și întunecată.

Pe Fifth Avenue, acum pustie, nu erau cabine de telefon, iar Vivaldo merse pe lângă clădirile înalte și tăcute până pe Sixth Avenue și intră în primul bar care îi ieși în cale, îndreptându-se direct către cabina de telefon. Formă numărul restaurantului și așteptă ceva vreme până ce o voce iritată de bărbat răspunse. Ceru cu domnișoara Ida Scott.

— N-a venit în seara asta. A sunat că e bolnavă. Poate că o găsești acasă.

— Mulțumesc, zise Vivaldo. Dar bărbatul închisese deja. Nu simțea nimic și cu siguranță nu era surprins; și totuși se sprijini pentru un moment de telefon, vlăguit și împietrit. Apoi formă numărul de la el. Niciun răspuns.

Ieși din cabina telefonică în bar; era un local muncitoresc, iar la televizor se vedea un meci de wrestling. Comandă un shot dublu și se aplecă pe bar. Era înconjurat chiar de acel gen de oameni pe care îi știa din copilărie, din fragedă pruncie. Era ca și cum s-ar fi întors acasă, după o lungă și deșartă călătorie, pentru a descoperi cu oroare că a devenit un străin. Nu îl priveau – sau nu păreau să-l vadă; însă asta era stilul acestor oameni, iar dacă de obicei nu vedeau tot ce era de față, adesea vedeau mai mult decât ai fi putut crede. Doi negri de lângă el, în hai-

ne de lucru, păreau să fi pariat pe rezultatul meciului de wrestling, pe care însă nu păreau să-l urmărească cu atenție. Își vorbeau pe un ton monoton, amuzat și bodogănit, cu zâmbete pe fețe, și din când în când mai comanda câte un rând de băuturi, izbucneau în râs sau se uitau din nou către ecran. Într-o parte și în alta a barului stăteau în liniște bărbați, cei mai mulți singuri, privind ecranul televizorului sau uitându-se în gol. De-o parte și de alta a barului, în spate, erau separeuri. Un cuplu de culoare mai vârstă și un cuplu tânăr împărțeau același separeu, în altul stăteau trei tineri fără direcție, bând bere, iar în ultimul separeu un bărbat cu înfățișare ciudată, care ar fi putut fi persan, o pipăia pe o fată cu față lăptoasă și păr drept. Cuplurile de culoare erau adâncite într-o conversație aprinsă – femeia în vârstă se aplecase și vorbea cu vehemență, iar cei trei tineri chicoteau urmărindu-i pe ascuns pe bărbatul negricios și pe fata palidă, iar dacă această seară avea să se termine ca toate celelalte, curând aveau să plece cu mașina către vreun adăpost unde aveau să se privească unul pe celălalt masturbându-se. Barmanul, cu părul făcut cu fierul și față de bebeluș, cu ochelari, stătea pe un butoi la un capăt al barului, privind la televizor. Vivaldo privea de asemenea ecranul, văzând cum doi bărbați trecuți și fleșcăiți se aruncau pe un ring, iar din când în când o blondă senzuală cu un zâmbet pe figură făcea reclamă unui săpun – dar rânjetul ei era și mai puțin senzual decât meciul de wrestling – iar un muncitor cu fălci puternice și freză de soldat pufăia cu nesaț și rapace dintr-o țigară. Și înapoi la gemetele celor doi luptători, care de fapt ar fi trebuit să fie acasă, în pat, posibil împreună.

Pe unde era? Unde era ea? Cu Ellis, mai mult ca sigur. Dar unde? Sunase la restaurant, dar pe el nu-l sunase. Iar ea ar fi zis: „Dar nu aveam planuri împreună astă seară, iubitele, *știam* că ești cu Cass și eram convinsă că iei masa cu *ea*!” Unde era? S-o ia dracu. Ar fi zis: „Hai dragă, nu fi așa, ce-ar fi dacă eu aș face atâta scandal de fiecare dată când ieși tu la un pahar cu altcineva? Dar am încredere în tine și acum trebuie să ai și tu în mine. Ce-ar fi dacă aș avea

succes ca artistă și ar trebui să mă întâlnesc cu o grămadă de lume, ce o să faci *atunci?*”. Avea încredere în el pentru că nu-i păsa de el, s-o ia dracu. S-o ia dracu. S-o ia dracu.

O, Ida. Ar fi zis: „M-a sunat mama după ce-ai plecat tu și era foarte supărată. Tata s-a luat la bătaie în weekend și a fost tăiat destul de rău și tocmai am plecat de la spital. Mama voia să rămân cu ea, dar știam că o să fii îngrijorat, așa că am venit acasă. Știi că lor nu le place deloc că stau aici cu tine, poate că o să se obișnuiască cu ideea, dar sunt sigură că de-asta e tata așa de pornit, nu poate să treacă peste ce s-a întâmplat cu Rufus, știi, dragă, dă-mi te rog ceva de băut, sunt terminată”.

S-a ia dracu. S-o ia dracu.

Ar fi zis: „O, Vivaldo, de ce ești așa de rău când știi cât te iubesc?”. Cu un glas exasperat și aproape în lacrimi. Și atunci, deși știa că se folosește de el însuși împotriva sa, speranța apăru din nou în el, puternică, iar gâtul i se strânse de durere și alungă toate îndoielile. Poate că îl iubea, poate; dar dacă îl iubea, cum de rămâneau atât de inaccesibili unul altuia? Poate că el era cel care nu știa cum să ofere, nu știa să iubească. Iubirea era o țară despre care nu știa nimic. Și se gândi, în ciuda lui însuși, că poate nu o iubea. Poate îndrăzneala să i se ofere doar pentru că nu era albă. Poate că simțea, undeva în adânc, că ea n-ar fi îndrăznit să-l disprețuiască.

Iar dacă acesta era suspiciunea, atunci furia ei era fără limite și nu s-ar fi lăsat niciodată cucerită de el.

Plecă din bar și ieși din nou pe străzi fără să știe încotro să se îndrepte, dar știind că nu putea merge acasă. Își dorea să fi avut un prieten, un bărbat, cu care să poată vorbi, iar lucrul acesta îl făcu să realizeze că, cu excepția îndoielnică a lui Rufus, cu care putea vorbi, nu avusese niciun prieten în toată viața lui. Se gândi să-l sune pe Eric, dar Eric fusese plecat prea mult timp. Nu mai știa nimic despre viața lui Eric și nici nu voia să știe în seara asta.

Așa că o luă la pas. Trecu de cicatricea lividă a străzii Forty-second știind că n-ar rezista la un film în seara asta și mai departe, pe singuratica Sixth Avenue, până ajunse în Village. Se gândi din nou să-l sune pe Eric

și din nou renunță. O luă spre est către parc; nu era niciun cântăreț acolo în seara asta, doar umbre printre umbrele copacilor și un polițist care intra în parc tocmai când el ieșea. Merse de-a lungul străzii MacDougal. Pe aici treceau cuplurile formate dintr-un alb și un negru, albi sfidători și negrii flamboianți și italienii care îi priveau cu ură, urând în fapt pe toți locuitorii din Village care le făceau de rușine strada. Italienii nu voiau până la urmă decât să fie acceptați de americanii decenti și probabil nu puteai să dai vina pe ei pentru impresia că le-ar fi fost mai ușor dacă n-ar fi avut pe cap atâția evrei și drogați și bețivi și bulangii și negrotei. Vivaldo aruncă o privire în baruri și cafenele, sperând pe jumătate să descopere o față familiară și suportabilă. Dar nu vedea decât tineri cu figuri de șobolani cu barbă și fete cu părul lung, infantile și amorfe.

— Cum o mai duceți tu și cu negresa ta?

Se întoarce. Era Jane. Era beată și însoțită de un tip din nordul orașului, genul la costum, care probabil lucra în publicitate. O ținui cu privirea, iar ea râse scurt și zise repede:

— Ei haide, nu te enerva, te tachinam doar. Fostele iubite au dreptul ăsta, nu? Iar către bărbatul de lângă ea zise: El e un vechi prieten, Vivaldo Moore. Iar el este Dick Lincoln.

Vivaldo și Dick Lincoln luară act unul de celălalt cu aplecări rapide și reținute de cap.

— Ce mai faci, Jane? întrebă Vivaldo politicoș, începând în același timp să se miște în direcția în care spera că nu mergeau și ei. Dar, firește, ei o luară în aceeași direcție cu el.

— Ei, sunt bine, zise Jane. Se pare că mi-am revenit în mod spectaculos.

— Ai fost bolnavă?

Ea îl privi cu atenție.

— Da, chiar am fost. Pe fond nervos. Din cauza unei relații care n-a mers.

— Îl cunosc cumva?

Ea râse zgomotos.

— Nenorocitul.

— M-am cam obișnuit cu dramele tale, ce să fac. Dar mă bucur că acum îți merge mai bine.

— A, da, totul e în regulă acum, zise ea și făcu un pas grotesc de fetiță, ținându-se strâns de mâna lui Lincoln. Lui Dick nu-i prea pasă de problemele astea de suflet, dar e bun la lucrurile de care îi pasă. Bărbatul pe care îl descrisese astfel stătea rigid lângă ea cu fața ca o mască rotofeie a nesiguranței, părând foarte hotărât să se poarte cum trebuie, indiferent care s-ar fi dovedit a fi acest lucru.

— Hai să bei un pahar cu noi, zise Jane. Ajunseseră acum la colțul străzii, în lumina care se revărsa dintr-un bar. Această lumină cădea pe figura lui Jane și o distorsiona oribil, făcându-i ochii să arate ca niște tăciuni aprinși, iar gura să se întindă neplăcut până la gingii. De dragul vremurilor de odinioară.

— Nu, mulțumesc, zise el. Trebuie să ajung acasă. Am avut o zi lungă și grea.

— Te grăbești la gagică-ta?

— La așa ceva să te tot grăbești, dacă o ai, zise Dick Lincoln, punându-și mâna rozalie și moale pe umărul lui Jane.

Jane o înghiți cumva, dar nu fără încă o smucitură de fetiță.

— Vivaldo are o gagică grozavă, zise întorcându-se spre Dick Lincoln. Pariu că te consideri liberal, dar tipul ăsta, dragă, e cu ani lumină înaintea ta. E cu ani lumină înaintea mea. Păi dacă eu aș fi atât de liberală ca amicul Vivaldo aici de față – râse, în timp ce un băiat negru foarte înalt trecu pe lângă ei – păi n-aș fi acum cu tine, amărătule alb. Aș fi cu cel mai mare și mai negru armăsar pe care l-aș găsi. Vivaldo simți furnicături pe piele, iar Dick Lincoln roși. Jane râse, iar Vivaldo realizează că erau priviți de alte persoane, albi și negri.

— Poate că trebuia să mă fi dus cu fratele ei, zise Jane, ți-ar fi plăcut mai mult de mine dacă făceam asta? Sau făceai și tu asta cu el? Cu un liberal nu se știe nicio-dată, zise și se întoarse râzând în umărul lui Dick Lincoln.

Acesta îl privi neajutorat în ochi pe Vivaldo.

— Poți s-o păstrezi, nene, zise Vivaldo și Jane îl privi brusc, fără să mai râdă, lividă și îmbătrânită de furie. Și dintr-o dată Vivaldo simți cum mânia îl părăsește.

— Adio, zise și se întoarse. Voia să plece înainte ca Jane să facă un scandal monstru. În același timp realizase că devenise ținta a două feluri foarte diferite de atenție. Negrii îl suspectau acum că le era aliat — deși nu un prieten, niciodată prieten! — iar albi, mai ales italienii din zonă, știa acum că nu puteau avea încredere în el.

— Fugi acasă, strigă Jane în urma lui, fugi acasă! E adevărat că au sângele mai fierbinte ca al nostru? E mai focoasă ca mine? Și în urma acestui strigăt strada răsună de râs, râsul reținut și lasciv al italienilor — căci Vivaldo era până la urmă unul dintre ei, bărbat și aparent, unul bine înzestrat — și râsul răzbunător și încântat al negrilor. Pentru un moment aproape că fuseseră uniți în spatele lui — dar apoi, auzindu-i pe ceilalți râzând, fiecare dintre ei își înăbuși râsul. Italienii auziră râsetele bărbaților negri, iar negrii își amintiră că Vivaldo și-o trăgea cu o negresă până la urmă.

Traversă bulevardul. Voia să se ducă acasă și voia să mănânce și voia să se îmbete și voia și să și-o pună, poate doar din furie — dar nu credea că i se va întâmpla nimic bun în seara asta. Și simți că dacă ar fi un scriitor adevărat s-ar duce pur și simplu acasă și ar munci și și-ar scoate orice altceva din minte, cum făcuseră Balzac și Prouse și Joyce și James și Faulkner. Dar poate că lor nu le trecuseră niciodată prin minte lucrurile fără nume care îi treceau lui. Simți o resemnare ciudată și mortală: știa că nu se va duce acasă decât atunci când va fi prea târziu să mai meargă altundeva sau până când Ida va răspunde la telefon. Ida — și simți o premoniție stranie, ca și cum ar fi bătrân, plimbându-se peste mulți ani pe străzile familiare unde nimeni nu-l cunoștea și nu-l observa, gândindu-se la iubirea lui pierdută și colindând străzile. Unde e ea acum? Unde e acum? Trecut de cinematograful și de băieții și bărbații duri care stăteau mereu în fața lui. Era ora zece. Se întoarse spre est către Waverly Place și se îndreptă către un bar aglomerat unde putea cumpăra un hamburger. Se forță să

mănânce hamburgerul și să bea o bere înainte să sune din nou acasă. Niciun răspuns. Se întoarse în bar și comandă un whisky și își dădu seama că rămânea fără bani. Ca să continue să bea trebuia să se ducă la Benno, unde putea bea pe credit.

Își bău whiskyul foarte încet, privind și ascultând mulțimea din jur. Pe vremea lui cei mai mulți ar fi fost băieți de facultate, dar și el și ei îmbătrâniseră și își dădu seama din conversațiile celor din jur că studenții ajunseseră angajați. Puse ochii pe o fată blondă și plâpândă care părea să fie și ea, deși mai vag, cu ochii pe el: destul de greu de crezut, dar părea să fie avocată. Dintr-o dată se simți teribil de stârnit, așa cum era cu ani în urmă, la ideea ca o să se culce cu o fată care nu era de nasul lui, o fată la care n-ar fi trebuit să fie în stare nici să se uite. El venea din mahalaua din Brooklyn și duhnea ca atare și chiar duhoarea asta era ce căutau ele, se pare. Erau sătule de băieți care se spălau prea mult, cu subțiori fără niciun miros și coaie netranspirate. Se uită din nou la blondă, întrebându-se cum arăta fără haine. Stătea la o masă lângă ușă, cu fața spre el, jucându-se cu un pahar de daiquiri și vorbind cu un bărbat înalt și solid cu părul grizonat care râdea cu un chicotit subțire și era puțin beat și pe care Vivaldo îl recunoscuse ca fiind un poet destul de cunoscut. Blonda îi amintea de Cass. Iar lucrul acesta îl făcu să realizeze - pentru prima oară, e incredibil cât de bine ascuns poate fi un lucru evident - că atunci când o întâlnise pentru prima oară pe Cass, în urmă cu mulți ani, fusese teribil de flatat că o doamnă de familie atât de bună îl băgase în seamă pe el, un amărât de băiat. Fusese copleșit. Și îl admirase pe Richard fără nicio rezervă nu atât pentru talentul lui, după cum se vedea acum, talent pe care oricum n-ar fi fost capabil să îl aprecieze, dar numai pentru că Richard o poseda pe Cass. Invidiase isprava lui Richard și confundase această invidie cu iubirea.

Dar fusese cu siguranță și iubire la mijloc sau n-ar fi putut fi prieteni atât timp. (Fuseseră oare prieteni? Ce-și spusese unul altuia cu adevărat?) Poate că dovada iubirii lui Vivaldo consta în faptul că nu se gândise niciodată

la Cass într-un mod carnal, ca femeie, ci doar ca la o doamnă și ca la soția lui Richard. Dar mai probabil era că ei erau mai în vârstă, iar el avea nevoie de oameni maturi cărora să le pese de el, care să-l ia în serios și în care să aibă încredere. Iar pentru asta ar fi plătit orice preț. Acum nu mai erau cu mult mai maturi, el avea aproape douăzeci și nouă, Richard avea treizeci și șapte sau treizeci și opt, iar Cass avea treizeci și trei sau treizeci și patru de ani; îi păruseră, mai ales în raiul aurit al iubirii lor, mult mai în vârstă pe atunci.

Iar acum... acum păreau cu toții egali în nefericire, confuzie și disperare. Își privi fața în oglinda din spatele barului. Încă avea părul întreg, fără niciun fir alb; fața nu începuse încă să atârne în partea de jos și să se zbârcească în partea de sus și nu avea fundul și burta prea mari. Dar totuși – în curând; și aruncă din nou o privire către blondă. Se întrebă ce miros avea, ce sucuri, ce sunete; pentru o noapte, doar o noapte; apoi, dintr-o dată și fără niciun avertisment, se întrebă cum s-ar fi uitat Rufus la fata asta și se petrecu un lucru ciudat: îl părăsi orice dorință, deveni complet rece, iar apoi dorința năvăli înapoi în valuri. Și îl auzi pe Rufus chicotind: *dacă nu ești atent, bulanagiule, o să te trezești cu o erecție de negru*. Auzi din nou râsul din urma lui de pe stradă. Și ceva în el cedă; pentru un moment groaznic era din nou într-o zonă unde nu existau niciun fel de definiții, nici ale culorii, nici ale bărbaților și femeilor. Existau doar saltul și sfâșierea și teroarea și abandonul. Și teroarea: care părea să înceapă, să se termine și să înceapă din nou – pentru totdeauna – într-o cavitate din spatele ochiului. Și orice era pitit acolo vedea și dădea vorbă prin toată împărăția a cui-o-fi, chiar de-ar fi pierit ochiul. Și ce ordine putea să supraviețuiască unei asemenea aprige încercări? Și totuși, fără ordine, la ce bun misterul? Ordine. Ordine. Pune-ți casa în ordine. Sorbi din whisky, la ani lumină depărtare acum de blondă din bar și totuși mai prezent ca niciodată, într-un mod mai neplăcut ca niciodată. Când oamenii nu mai știau că un mister nu poate fi abordat decât prin forma sa, oamenii deveneau... ceea ce deveniseră oamenii din timpul și din locurile lui,

ceea ce devenise și el. Se stingeau în disprețuitele lor locuințe din clei, izolați, pasivi sau împreună, activi, în gloate, însetați și căutând și în cele din urmă duhnind a sânge. Iar sfârșierea și lacrimile nu au sfârșit și Dumnezeu să-i păzească pe cei pentru care pasiunea devine impersonală.

Intră din nou în cabina de telefon și formă iar numărul, fără nicio speranță. Sună și sună. Închise și rămase în cabină pentru un moment. Acum se întreba dacă Idei i se întâmplase ceva, dacă chiar avusese loc vreo criză în familie. Dar era prea târziu acum ca să o sune pe vecina familiei Idei. Din nou se gândi să-l sune pe Eric și din nou se răzgândi. Traversă barul încet, pentru că îi rămăseseră doar banii pentru un bilet de autobuz și pentru un hot-dog și ar fi trebuit să plece.

Când se apropie de masă, îi zise poetului, dar privind către fată:

— Vreau doar să vă spun că știu cine sunteți și că vă admir de multă vreme – mulțumesc.

Poetul îl privi uimit, fata râse, iar el spuse:

— E foarte drăguț din partea dumitale. Sunteți și dumneavoastră poet?

— Nu, zise Vivaldo. Se trezi că se gândește că nu a mai fost de foarte multă vreme cu o fată albă. Nu se putea abține să se întrebe cum ar fi fost. Sunt romancier. Nepublicat.

— Păi, când vei publica, ai putea face ceva bani, zise poetul. Ai fost tare isteț că ți-ai ales un domeniu care ți-ar permite măcar să plătești o chirie modestă.

— Nu știu cât de isteț sunt, zise Vivaldo, pur și simplu așa s-a întâmplat. Era curios cu privire la fată, foarte curios; dar alte necesități îi ocupau mintea. Poate aveau să se mai întâlnească vreodată.

— Ei bine, nu voiam decât să vă mulțumesc, asta e tot. La revedere.

— Mulțumesc, zise poetul.

— Noroc, strigă fata.

Făcu cu mâna ca o parodie de hipster și plecă. Se îndreptă către localul lui Benno. Arăta dezolant ca un cimitir. Înăuntru erau vreo două persoane pe care le cunoștea, pe

care de obicei le evita, dar în seara asta avea să bea pe datorie, după cum păreau să știe cu toții, din instinct; și, oricum, nicio persoană care era în bar într-o zi de miercuri nu era în poziția de a fi prea năzuros.

Cu siguranță nu cei trei la a căror masă se așează, care rămăseseră de asemenea fără bani și care nu beneficiau de credit. Unul dintre aceștia era poetul canadian Lorenzo, cu o figură rotundă și un păr creț bogat, împreună cu prietena lui, o refugiată din mlaștinile Texasului cu fața ca o foarfecă, cu părul lung drept, cu un râs infantil, și cu nedespărțitul lor tovarăș mai în vârstă, cu fălci puternice și cu buzele chinuite, care păreau să schimonosească când era încântat – ceea ce se întâmpla rar – și care zâmbea cu un zâmbet palid atunci când era speriat – ceea ce se întâmpla aproape mereu – motive din care era considerat extrem de amabil.

— Bună, Vi, strigă poetul. Hai încoace cu noi!

Într-adevăr, nu părea să aibă altceva de făcut în afară de a părăsi barul; așa că își comandă ceva de băut și se așează. Beau cu toții bere, care era pe terminate. I se făcu cunoștință, poate pentru a treizecea oară, cu Belle și Harold.

— Ce mai faci, frate? întrebă Lorenzo. Nu te mai vede nimeni în ultima vreme. Avea un rânjet deschis și băiețos care i se potrivea perfect, deși începea să fie cam prea bătrân ca să mai fie un băiețel. Cu toate astea și mai ales prin contrast cu băiatul și fata cu care era, părea cea mai vivace persoană de la masă și Vivaldo îl simpatiza.

— Umblu în sus și-n jos, zise Vivaldo – iar Belle chicoti, rozându-și degetul mare – și mă transform într-o persoană serioasă; de-asta nu mă mai vedeți deloc.

— Scrii? întrebă Lorenzo, încă zâmbind. Căci era unul dintre acei poeți care scăpau de teroarea scrisului scriind tot timpul. Purta un mic carnet de notițe cu el pretutindeni și mâzgălea în el, iar când se îmbăta suficient citea tare rezultatele. Carnețelul stătea acum pe masă în fața lui, închis.

— Încerc, zise Vivaldo. Privi peste capetele lor pe fereastră, în stradă. E moartă seara asta.

— Chiar așa, zise Harold. Îl privi pe Vivaldo cu zâmbetul lui subțire. Unde ți-e gagica, frate? Nu-mi zice că ți-a scăpat.

— Nu. E în nordul orașului, cu o treabă în familie. Se aplecă puțin. Avem o înțelegere, vezi, eu n-o bat la cap cu familia mea și ea nu mă bate la cap cu a ei.

Belle chicoti din nou. Lorenzo râse.

— Ar trebui să îi aduceți împreună, ar fi cea mai mare bătălie de la Războiul Civil încoace.

— Sau de la Romeo și Julieta, sugeră Belle.

— Am încercat să pun asta într-un poem lung, zise Lorenzo, știi tu, Romeo și Julieta în ziua de azi, doar că ea e neagră și el e alb.

— Iar Mercutio se dă alb, rânji Vivaldo.

— Da. Și toți ceilalți sunt varză.

— Poți să-i zici *Pretutindenii puradei*, sugeră Harold.

— Sau *Toți sunt puradei*.

— Sau *Cine joacă Dame*³⁸?

Se puseră toți pe hohotit. Belle, agățându-se de degetul mare, râse până când lacrimile începură să-i curgă pe față.

— Voi sunteți *high*, zise Vivaldo.

Asta îi puse din nou pe râs.

— Dragă, strigă Lorenzo, într-o zi tre' să-mi povestești cum te-ai prins de chestia asta.

— Vrei să fumezi? întrebă Harold.

Trecuse ceva vreme. Se plictisise de oamenii care fumau și se cam plictisise de fapt de marijuana. Ori nu-i tulbura suficient simțurile, ori erau deja suficient de deranjate. Găsea că mahmureala era îngrozitoare și îi afecta munca și nu putuse niciodată să facă dragoste când era fumat.

Totuși, trecuse ceva vreme. Era doar unsprezece și zece și nu știa ce să mai facă cu viața lui. Voia să intre în haosul din el însuși sau să-l uite.

— Poate, zise. Voi ce beți?

— Am putea să mergem până la mine, zise Harold, încruntându-se după cum i-era obiceiul.

³⁸ Jocul de *Checkers* se joacă cu jetoane albe și negre pe o tablă de șah.

— Eu beau bere, zise Lorenzo. Expresia lui sugera că ar fi preferat să bea altceva, dar nu voia să pară că profită de Vivaldo.

Vivaldo se întoarse către Belle.

— Și tu?

Belle lăsă mâna să-i cadă și se aplecă puțin.

— Poți să-mi iei un cognac Alexander?

— Doamne, zise Vivaldo, dacă tu poți să-l bei, cred că ei ți-l aduc.

Belle se lăsă din nou pe spate, sobră, ciudat de elegantă și privi către Harold.

— Bere, tati, zise Harold. Și apoi ne cărăm.

Așa că Vivaldo se duse la tejghea și comandă încă un rând, făcând un drum special pentru a aduce Alexanderul vâscos și plin vârf. Știa că lui Lorenzo îi plăcea rachiul, așa că îi luă unul simplu și o sticlă de bere, încă o sticlă de bere pentru Harold și un burbon pentru el. Hai să rămânem fără niciun ban, la dracu, se gândi. Să vedem ce-o să fie. Și nu-și putea da seama, pentru că nici nu voia să știe, dacă o făcea din panică, din nesăbuintă sau de durere.

Era cu siguranță ceva la care nu voia să se gândească: nu voia să se gândească unde era sau ce făcea Ida. Nu acum, mai târziu, draguță. Nu voia să se ducă acasă și să zacă în așteptare sau să se plimbe de colo-colo uitându-se la mașina de scris și la pereți. Mai târziu asta, mai târziu. Iar sub toate acestea era vidul în care zăceau anxietatea și întrebările care îl priveau doar pe Vivaldo și pe nimeni altcineva de pe Pământ. Acolo jos, acolo jos trăia materia primă, informă a creației lui Vivaldo și doar el, Vivaldo, o putea stăpâni.

— Uite așa, zise el, iar ei ridicară nesiguri paharele și băură.

— Mulțam, Vivaldo, zise Lorenzo și dădu peste cap whiskyul dintr-o înghițitură. Vivaldo privi figura tânără, care era umedă și puțin cenușie și avea să fie în curând și mai umedă și mai cenușie. Venele de pe nas se îngroșau și se închideau la culoare și uneori, ca acum, când Lorenzo privea drept înainte, ochii lui păreau mai consternați și mai singuratici decât cei ai unui copil.

În astfel de momente Belle îl privea și ea cu simpatie, chinuindu-se să învingă vidul neîndurător de pe propria-i figură. Iar Harold părea atunci ascuns, ca o mare pasăre urmărindu-i dintr-un copac.

— Mi-ar plăcea la nebunie să mă întorc în Spania, zise Lorenzo.

— Ai fost acolo? întrebă Vivaldo.

— A locuit acolo, zise Belle. Mereu vorbește despre Spania când ne spargem. Trebuia să mergem în vara asta. Se aplecă peste pahar, dispărând pentru un moment în citadela din mintea ei ca o țestoasă improbabilă. Mai mergem, iubire?

Lorenzo ridică brațele, dezarmat.

— Dacă facem rost de suficient cașcaval, mergem.

— N-ar trebui să coste prea mult să ajungi în Spania, zise Harold. Și poți trăi acolo pe nimica toată.

— E un loc minunat, zise Lorenzo. Am stat la Barcelona cu o bursă mai mult de un an. Și am călătorit prin toată Spania. Știi, cred că sunt cel mai ca lumea popor din lume, cei mai marfă bagabonți pe care i-am întâlnit vreodată i-am cunoscut acolo. Chiar așa. Ar face orice pentru tine, dragă, ți-ar da și cămașa de pe ei, îți zic care e mișcarea, îți arată șmecheriile.

— Ți le dau și pe surorile lor, zise Harold râzând.

— Nu, frate, își adoră surorile.

— Dar își urăsc mamele?

— Nu, frate, le iubesc și pe ele. Nici n-au auzit de Freud. Harold râse. Te iau acasă și-ți dau să mănânci și împart cu tine tot ce au și se supără dacă nu primești.

— Mame, surori sau frați, zise Harold. Luați-i. Deschideți fereastra aia să iasă aerul ăsta puturos.

Lorenzo îl ignoră, privind lumea din jurul mesei și făcând grav din cap.

— E adevărat, frate, sunt un popor extraordinar.

— Și ce zici de Franco? întrebă Belle. Părea destul de mândră de faptul că știa că există Franco.

— O, Franco e un jegos, nu se pune.

— Pe dracu nu se pune, strigă Harold, crezi că toți ăia în uniformă alea pe care-l ajutam pe Franco să-i plă-

tească se plimbă prin Spania doar de distracție? Crezi că n-au gloanțe adevărate în armele alea? Își zic eu, tati, șmecherii ăia sunt pe bune, trag în oameni.

— Ei, asta n-are nimic de-a face cu poporul, zise Lorenzo.

— Da. Dar pun pariu că nu ți-ar plăcea să fii spaniol, zise Harold.

— M-am săturat de toată vrăjeala asta cu țăranul spaniol, zise Vivaldo. Se gândi la Ida. Se aplecă către Lorenzo. Pun pariu că nu ți-ar plăcea nici să fii negrotei pe aici, nu-i așa?

— O, chiar te-a spălat pe creier gagică-ta! râse Lorenzo.

— M-a spălat pe creier pe dracu'. N-ai vrea să fii de culoare aici și n-ai vrea să fii spaniol acolo. Simțea o tensiune ciudată în piept și luă o înghițitură mare de whisky. Întrebarea e – ce-am vrea noi să fim?

— Eu vreau să fiu eu, zise Belle cu o ferocitate neașteptată, rozându-și degetul.

— Păi și ce te oprește? zise Vivaldo.

Ea chicoti și ronțai în continuare; privi în jos.

— Nu știu, e greu să te dumirești. Privi spre el ca și cum i-ar fi fost teamă că ar fi putut să se întindă spre ea și să o lovească. Știi ce vreau să zic?

— Da, zise el după un lung moment și un lung suspin. Chiar știu ce vrei să zici.

Rămaseră toți dintr-o dată tăcuți. Vivaldo se gândi la gagică lui negresă, la fata lui de culoare, draga lui Ida, la chinurile lui misterioase, la deliciul și speranța sa și se gândi la propria-i piele albă. Ce vedea ea când se uita la el? Își lărgi nările, încercând să-și simtă mirosul: cum era mirosul acesta pentru ea? Când își băga degetele în părul lui, în „părul lui mișto de italian”, se juca prin apă, cum pretindea, sau se juca cu ideea de a defrișa pădurea? Când el intra în crăpătura ei minunată, sfâșiind și despicând! sfâșiind și despicând!, se predă ea Mirelui, Domnului și Salvatorului ei? Sau intra mai degrabă ca într-un oraș cucerit și umilit, într-o ambuscadă, urmărit din ascunzișuri secrete de ochi ostili? O, Ida, se gândi, aș renunța la pielea mea pentru tine, chiar așa, doar ia-mă, ia-mă, iubește-mă! Ia-mă,

ia-mă, așa cum eu te iau eu pe tine. Dar cum o lua el, ce-i aducea el ei? Îi aducea mândria și gloria lui sau rușinea lui? Dacă își disprețuia carnea, atunci trebuie că o disprețuia și pe a ei – și chiar își disprețuia trupul? Iar dacă ea își disprețuia trupul, atunci trebuie că îl disprețuia și pe al lui. Și cine o putea învinui, dacă era așa? se gândi el oboșit. Iar apoi, se gândi, și acest gând îl surprinse, cine mă poate învinui pe mine? Mereu amenințau să-i taie drăcia și despre ce pula mea erau toate confesiunile alea? Am păcătuțit cu gândul și cu fapta. Am păcătuțit, am păcătuțit, am păcătuțit – și, pentru a submina competiția iadului, era mereu mai bine să păcătuiești singur, dacă chiar trebuia să păcătuiești. Ce bătaie de cap se dovedise a fi bătrânul Iisus Cristos și probabil nici nu era vina amărâtului, damnatului, drăgăstosului de bătrân evreu drogat.

Harold îl urmărea. Întrebă:

— Vrei s-o ștergem sau mai vrei ceva dă băut?

Avea vocea extrem de aspră și se încrunta și zâmbea în același timp.

— Chiar nu-mi pasă, zise Vivaldo, vreau ce vrea toată lumea. Se gândi să mai sune o dată, dar realizează că îi era teamă. La dracu cu toate. Era ora unu și cincisprezece.

Și era puțin beat, în sfârșit, slavă domnului.

— Ok, hai s-o ștergem, zise Lorenzo. Avem bere acasă.

Se ridicară, plecară de la Benno's și o luară spre vest către casa lui Harold. Stătea pe o străduță îngustă și întunecoasă, la ultimul etaj. Urcatul scărilor era descurajator, dar apartamentul era curat și nu prea dezordonat, cu covoare pe jos și draperii la ferestre – nu era deloc genul de apartament în care te-ai fi așteptat să locuiască Harold. Avea și o combină, și discuri, iar în jur erau împrăștiate reviste științifico-fantastice. Vivaldo se lăsă pe canapeaua îngustă de lângă un perete, într-un fel de alcov format din două rafturi de cărți. Belle se așeză pe podea, lângă fereastră. Lorenzo se duse la baie, apoi la bucătărie și se întoarse cu o sticlă de un litru de bere.

— Ai uitat să aduci pahare, zise Belle.

— Cine are nevoie de pahare? Suntem toți prieteni. Dar se întoarce ascultător la bucătărie.

Între timp Harold era ocupat să pregătească iarba ca o gazdă bună, meticuloasă și metodică. Se așează la măsuță lângă Vivaldo și puse pe o hârtie de ziar foarfeca, țigările, hârtiile și un pliculeț plin de iarbă Bull Durham.

— Marfă a-ntâia, zise Harold, a adus-o gagica abia ieri din Mexic. Și se ține bine la drum șmecheria asta, iubire.

Vivaldo râse. Lorenzo se întoarce cu paharele și se uită îngrijorat spre Vivaldo.

— Ești în regulă?

— Sunt foarte bine. Doar mai tăcut. Știi tu.

— Super. Puse un pahar de bere cu grijă jos, lângă Vivaldo, și îi turnă un pahar lui Harold.

— O să se simtă minunat într-un moment, imediat ce o să intre în contact cu filtrele speciale ale tovarășului Harold. Mamă ce-o să mai țipi, zise Harold, fericit și harnic ca o albinuță.

Lorenzo turnă un pahar de bere pentru Belle și puse sticla pe podea lângă ea.

— Ce ziceți de ceva care să meargă cu asta?

— Dă-i drumul, iubire.

Vivaldo închise ochii, anticipând sentimentul de langoare și senzualitate. Lorenzo puse ceva în același timp răsunător și trist, de Modern Jazz Quartet.

— Poftim.

Ridică privirea. Harold stătea deasupra lui cu un băț luminos. Se ridică zâmbind vag și își luă cu grija berea de jos, apoi trase un fum lung și tremurat. Lua o înghițitură de bere și dădu cuiul mai departe. Harold trase adânc și expert și se bătu pe piept.

— Hai la fereastră, strigă Belle.

Avea vocea subțire și plăcută ca a unui copil. Și tocmai ca și cum i-ar fi răspuns unui copil Vivaldo se duse la fereastră, deși ar fi preferat să rămână singur pe canapea. Harold se încruntă înspre el. Belle și Lorenzo stăteau pe podea, trecând un cui de la unul la celălalt și uitându-se la acoperișurile New York-ului.

— Ce ciudat, zise Belle. E așa urât ziua și așa de frumos noaptea.

— Hai să mergem pe acoperiș, zise Lorenzo.

- Genială idee.

Își luară sculele și berea, iar Belle apucă o pătură și se strecurară toți afară din apartament pe vârfurile picioarelor și în sus pe scări către acoperiș, ca niște copii.

Și păreau scăldați în liniște, complet singuri. Belle întinse pătura, care nu era destul de mare pentru toți. Ea și Lorenzo se așezară. Vivaldo lua un alt fum lung și se lăsă pe vine la marginea acoperișului, strângându-și genunchii cu brațele.

— Nu face asta, frate, șopti Lorenzo, ești prea aproape de margine, nici nu pot să mă uit.

— Vivaldo zâmbi și se trase mai în spate, apoi se întinse pe burtă lângă ei.

— Îmi pare rău. Și eu sunt la fel. Pot să stau lângă margine, dar nu pot să mă uit la altcineva când face asta.

Belle îi apucă mâna. Se uită la fața ei palidă și îngustă, încadrată de părul negru. Ea zâmbi și era mai drăguță acum decât păruse în bar.

— Îmi place de tine, zise ea. Ești un tip cool. Lorenzo mereu zice asta, dar nu l-am crezut niciodată. Și accentul îi era mai evident acum, suna ca cea mai simplă și mai nevinovată fată de la țară – dacă fetele de la țară ar fi inocente, iar el se gândi că la un moment dat în viață cu siguranță erau.

— Păi mersi, zise. Lorenzo, luminat de bătaia luminilor cerului și pământului, rânjea către el. Vivaldo își trase mâna dintr-a lui Belle, o întinse și-l lovi ușor pe Lorenzo peste obraz. Și mie îmi place de voi, de amândoi.

— Cum te simți, tati? Era Harold, care părea să se afle destul de departe.

— Mă simt minunat. Și chiar așa era, într-un fel ciudat și dubios. Era teribil de conștient de propriu-i corp, de lungimea membrelor lui și de vântul moale care îi ciufulea părul, de Lorenzo și de Belle adunați unul în celălalt ca doi îngerași, și de Harold, prințul întunericului, harnicul, neobositul păstrător al ierbii. Harold stătea în umbra coșului, rulând încă un joint. Vivaldo râse.

— Frate, chiar îți place să muncești.

— Îmi place să-i văd pe oameni fericiți, zise Harold și rânji dintr-o dată; și el părea foarte diferit de cum păru-se în bar, mai tânăr și mai dulce, iar sub toate astea, mult mai trist, așa încât Vivaldo își regretă toate judecățile dure și sarcastice. Ce se întâmpla cu oamenii? De ce sufereau atât de oribil? Și în același timp știa că el și Harold nu ar fi putut fi niciodată prieteni și că niciunul dintre ei, de fapt, nu aveau să fie niciodată mai apropiați unul de celălalt decât erau acum. Harold aprinse cuiul și i-l pasă lui Vivaldo.

— Hai, dragă, zise – foarte tandru, urmărindu-l pe Vivaldo cu un zâmbet.

Vivaldo își respectă rândul, în timp ce ceilalți îl observau. Era un fiel de activitate comunitară, ca și cum ar fi fost un bebeluș care abia învață să folosească olița sau abia învață să meargă. Aproape că aplaudară când trecu țigara mai departe către Lorenzo, care trase și el la rând și i-o pasă lui Belle.

— Oo, zbor, zise Lorenzo și se lăsă pe spate cu capul în poala lui Belle.

Vivaldo se lăsă și el pe spate, punându-și mâinile sub cap, cu genunchii ținând spre stele. Îi venea să cânte.

— Gagică-mea e cântăreață, anunță.

Cerul părea acum un uriaș ocean prietenos în care era interzis înecul, iar stelele păreau să stea acolo ca niște faruri. Către ce țară ducea acest ocean? Căci oceanele duceau mereu către un loc mareț și grozav: de aceea existau marinarii, misionarii, sfinții și Americanii.

— Unde cântă? întrebă Lorenzo. Vocea lui părea să coboare lin din aer. Vivaldo privea cerurile.

— Acum nicăieri. Dar în curând. Și o să fie extraordinară.

— Eu am văzut-o, zise Belle. E minunată.

Se întoarse în direcția glasului.

— Ai văzut-o? Unde?

— În restaurantul unde lucrează. Am fost acolo cu cineva – nu cu Lorenzo, și o auzi chicotind, și șmecherul cu care eram mi-a zis că e prietena ta. Și, după o pauză: E foarte dură.

— De ce zici asta?

— Păi, nu știu. Așa mi s-a părut, că e o tipă dură, asta e tot. Nu vreau să zic că nu e drăguță. Dar era foarte sigură pe ea, se vedea că nu e de glumă cu ea.

Vivaldo râse.

— Da, asta e gagică-mea.

— Mi-ar plăcea să arăt ca ea, zise Belle. Doamne.

— Mie-mi placi așa cum ești, zise Lorenzo. Cu colțul ochiului și de la distanță Vivaldo văzu cum Belle ridica brațele și își lasă părul să cadă.

Deasupra capului meu.

Era un cântec pe care Ida îl cânta câteodată învârtindu-se inutil prin bucătăria care părea mereu presărată cu cafea măcinată și vag imorală, cu chiștoace moarte de țigări pe rafturile arse și bășicate.

Deasupra capului meu.

Poate că răspunsul se afla în cântece.

Deasupra capului meu,

Aud muzica în văzduh

Și atunci chiar cred

Că undeva este un Dumnezeu.

Dar plutea muzica în văzduh sau doar problemele? Începu să fluiera o altă melodie:

Necazuri pe cap, sunt amărât,

Dar nu voi fi amărât mereu,

Căci soarele va străluci

Și la ușa mea din spate cândva

De ce la ușa din spate? Iar cerul părea acum să coboare, nu fosforescent de atâtea posibilități, ci rigid ca mineralul alegerilor, greu ca și cum ar purta povara pământului finit pe piept. Era presat: *merg înainte, merg în sus*, cânta Ida uneori!

Ce naiba însemnau toate cântecele astea pentru ea? Căci știa că adesea le cânta pentru a-i da peste nas cu confidențe pe care el nu putea spera să le priceapă și pentru a face acuzații pe care nu putea spera vreodată să le descifreze, cu atât mai puțin să le nege. Prezența lui în cel mai ciudat și mai cenușiu sanctuar dovedeau dreptul lui de a se afla acolo în același fel în care un prinț, după ce

depășea toate încercările și răpunea leul era condus la prințesă, mireasa sa.

Te iubesc Porgy, nu-l lăsa să mă ia.

Nu-l lăsa să pună labele pe mine.

Dar cui, cui îi cânta cântecul acesta?

Bluesul m-a cuprins în dimineața asta.

Bluesul pe care drăguțul mi l-a dat.

Pe ureche i se scurse o picătură de apă, apoi pe încheietură. Nu se mișcă și lăsă lacrimile să i se scurgă din colțurile ochilor.

— Și tu ești meseriaș, o auzi pe Belle.

— Pe bune?

— Pe bune.

— Hai să mergem în Spania. Hai să încercăm pe bune.

— O să pun țeale ca lumea pe mine luni, ca de oraș, chicotea ea, și o să-mi iau o slujbă ca recepționistă undeva. Urăsc treaba asta, e așa de nașpa, dar în felul ăsta putem să scăpăm de aici.

— Așa să faci, iubire, și o să-mi iau și eu o slujbă, promit.

— Nu trebuie să promiți.

— Ba da, trebuie.

Îi auzi sărutându-se într-un fel care părea lejer, plin de afecțiune și scurt, și le invidie inocența teribilă și de nezdruincinat.

— Hai să ne facem de cap.

— Nu aici, hai să mergem jos.

Îl auzi pe Lorenzo râzând.

— Ce, ești timidă?

— Nu. Auzi un chichot și șoapte.

— Hai să mergem jos.

— Sunt drogați mucii, nu le pasă. Chicotiră din nou. Uită-te la ei.

Vivaldo închise ochii. Simți o altă greutate pe piept, o mână, și se uită la Harold. Era teribil de obosit și buhăit și palid, cu cârlionți umezi lipiți pe frunte. Și totuși, sub această teribilă epuizare, îi privea figura unui băiețel.

— Cum ești?

— Grozav. E marfă grozavă.

— Știam că o să fie pe gustul tău. Îmi place de tine, frate.

Era surprins și parcă totuși nu era surprins de intensitatea privirii lui Harold. Dar nu o putea îndura și își întoarse fața, apoi îi luă capul lui Harold și lăsă greutatea lui pe piept.

— Te rog, frate, zise după un moment, nu-ți bate capul. N-are niciun rost, n-o să se întâmple nimic. A trecut prea mult timp.

— A trecut prea mult timp pentru ce?

Iar Vivaldo se trezi dintr-o dată că își zâmbeste singur, cu un zâmbet la fel de trist ca lacrimile sale, gândindu-se la meciurile de tras la țintă și la alte întreceri pe acoperișuri și în subsoluri și în vestiare și în mașini, parcă într-o altă viață. Și de atunci visase la asta, cu toate că doar acum își amintea că visase acele vise. Și îi fu dintr-o dată frig în interior, cu mâna lui Harold pe scula lui și cu capul lui Harold pe pieptul lui și știindă că da, ceva se putea întâmpla, își aminti de acele fantezii – de gura unui bărbat, de mâinile sale, de organul masculin, de fundul unui mascul. Uneori, când trecea un băiat – care îi amintea mereu de fratele lui mai mic, Stevie, iar asta era interdicția care, ca în cazul altora, ar fi putut fi cheia, iar el îi privea fața și îi privea fundul și simțea ceva, dorindu-și să-l atingă pe băiat, să-l facă să râdă, să-i dea o palmă peste fundul lui tânăr. Așa că știa că lucrul acela era acolo și probabil nu-i mai era teamă de el, dar era, probabil, prea costisitor pentru el și nu conta îndeajuns. Așa că îi spuse lui Harold cu blândețe:

— Înțelege-mă frate, nu vreau să te rănesc. Dar a trecut mult timp de când am făcut ceva cu băieți. M-am ocupat doar de fete. Îmi pare rău.

— Și acum nu mai poate fi nimic?

— Prefer să nu. Îmi pare rău.

Harold zâmbi.

— Și mie îmi pare rău. Apoi adăugă: Pot să rămân aici lângă tine, oricum?

Vivaldo îl strânse în brațe și închise ochii. Când îi deschise cerul stătea deasupra lui ca un clopot de aramă.

Harold era întins lângă el, adormit cu capul pe piciorul lui Vivaldo. Belle și Lorenzo zăceau înfășurați într-o pătură, ca doi copii neascultători. Se ridică, apropiindu-se periculos de mult de margine, aruncând o privire înfiorată străzilor pustii. Își simțea gura ca Mississippiul pe vremea când bumbacul era rege. Se azvârli în jos pe scări, grăbindu-se să ajungă acasă la Ida.

Ea va zice „Doamne, Vivaldo, unde ai fost până acum? Am sunat aici toată noaptea să-ți spun că a trebuit să mă duc în Jersey City să stau cu cineva. Ți-am spus că ar trebui să ne luăm un robot de mesaje, dar nu mă ascuți niciodată!”.

4

Și veni vara, vara de New York care nu seamănă cu nicio alta. Căldura și zgomotul își începură acțiunea distructivă asupra nervilor, a sănătății mentale, a vieților intime și a relațiilor romantice. În aer era plin de scoruri de baseball, de știri și de cântece grețose, iar străzile și barurile erau pline de oameni ostili, acum și mai ostili din cauza căldurii. Era imposibil în orașul ăsta să faci o plimbare lungă și odihnitoare la orice oră din zi și din noapte, așa cum făcuse Eric în Paris, să intri într-un bistro să bei ceva sau să zaci într-o cafenea pe trotuar – în cele câteva parodii cenușii de cafenele de stradă din New York nu puteai zace. Era un oraș fără oaze, care, din câte îți puteai da seama, funcționa numai și numai pentru bani, iar cetățenii lui păreau să fi pierdut orice conștiință a faptului că aveau dreptul să se regenereze. Cei care încercau să se agațe de acest drept în New York trăiau acolo în exil – în exil față de viața din jurul lor, iar lucrul acesta avea efectul paradoxal de a-i pune în pericolul de a fi lipsiți pentru totdeauna de orice conștiință autentică de sine.

Serile și în weekenduri Vivaldo stătea doar în chiloți la mașina de scris, cu bucle lipindu-i-se de scaun, cu transpirația scurgându-i-se de la subsori și din spatele urechilor și în ochi și pe foile de hârtie, lipindu-le una de alta și de degetele lui. Tastele mașinii de scris se mișcau cu greutate, lovind cu un sunet umed și sec – se mișcau de fapt cam tot așa cum se mișca romanul lui, lipsit de viață, recalcitrant, împins înainte centimetru cu centimetru doar prin voință. Nici nu mai știa despre ce era acest roman sau de ce își dorise să îl scrie, dar nu-l putea abandona. Nu putea nici să-l abandoneze, nici nu-l putea termina, căci prețul acestei îmbrățișări a abandonului era pierderea Idei

sau așa se temea el. Iar această teamă îl ținea suspendat într-un purgatoriu pestilențial și jilav.

În orice caz, situația concretă era groaznică. Apartamentul lor era prea mic. Chiar dacă amândoi ar fi păstrat un program normal, dacă ar fi lucrat pe parcursul zilei și s-ar fi întors acasă doar seara, tot ar fi fost îngheșuiți. Dar în unele săptămâni Vivaldo lucra de seară la librărie, iar în alte lucra ziua, iar Ida lucra de asemenea în ture imprevizibile la restaurant, la prânz și seara, uneori în zile alternative, alteori în aceeași zi.

Își urau amândoi slujbele – ceea ce nu făcea vreun bine relației lor – dar Ida era cea mai îndrăgită chelneriță pe care o avea șeful ei, ceea ce-i dădea o oarecare libertate, pe când Vivaldo nu mai putea accepta acele oferte de slujbe mai intense și mai lucrative care i-ar fi oferit un viitor pe care nu și-l dorea. Amândoi fugeau din fața furtunii, s-ar putea spune, străduindu-se să țină capul la suprafață înainte de a fi înghițiți de nisipurile mișcătoare ale boemiei fără nicio țință, zadarnică și degradantă pe care o vedeau pretutindeni în jurul lor. Iar asta însemna că nu puteau spera să-și îmbunătățească în vreun fel situația concretă, abia reușind să-și păstreze apartamentul pe care îl aveau.

Vivaldo sugerase de mai multe ori să se mute din Village în East Side, unde se găseau lofturi ieftine, lofturi care puteau fi făcute extrem de primitive. Dar Ida se opusese. Motivul nu fusese niciodată precizat, dar Vivaldo realizează în cele din urmă că Idei îi era groază de acel cartier pentru că ultimele tentative ale lui Rufus de a duce o viață domestică, sau o viață în general, avuseseră loc acolo. Îi spusese lui Vivaldo „Nu m-aș simți în siguranță, dragă, să vin noaptea acasă și nici chiar ziua. Tu nu-i cunoști pe oamenii ăia așa cum îi cunosc eu, pentru că nu s-au purtat cu tine niciodată așa cum se poartă cu mine. Unii din golani ăia, dragă, dacă te prind singură pe peron la metrou sau pe scări la bloc, nici nu stau pe gânduri să-și desfacă pantalonii și să-ți ceară să le-o sugi. Serios vorbesc. Pe cuvânt, dragă, am fost acolo acum vreo doi ani cu Rufus, pe Mott Street, în vizită la prânz duminica la cine-

va. Erau albi. Și am ieșit pe scara de incendiu să ne uităm la o nuntă jos, pe stradă. Și ne-au văzut unii din bloc. Și ce să vezi, la ușa apartamentului au apărut trei bărbați albi, unul dintre ei cu un topor, altul cu o armă și unul cu un cuțit și ne-au dat afară de acolo. Ne-au zis că le facem de răs strada”. Și răsese. Pentru un moment Ida îi privise. „E adevărat, hai să rămânem aici, Vivaldo, până când ne permitem mai mult. E greu, dar nu e atât de greu cât ar putea fi în altă parte”, zisese cu blândețe.

Așa că încercau să stea măcar cu ușa de la apartament deschisă, dar și lucrul acesta avea anumite riscuri, mai ales dacă Ida era acasă, întinzându-se pe canapea în costumul ei micuț și albastru de antrenament sau exersând diverse aranjamente cu acompaniamentul pick-upului. Sunetele mașinii de scris a lui Vivaldo, ale pick-upului, vocea Idei, atrăgeau atenția oamenilor care urcau și coborau pe scări, iar imaginea Idei întrezărită prin ușa deschisă le aprindea imaginația. Oamenii luau ușa deschisă ca pe un îndemn – de a se opri, de a asculta, de a se holba, de a ciocăni, prefăcându-se că sunt în căutarea unui prieten care a locuit cândva în acel apartament și întrebând dacă mai știau ceva de bătrânul Tom sau de Nancy sau de Joanna. Sau invitându-i la o petrecere mai sus sau în alt bloc de pe stradă sau invitându-se la un party acasă la ei. Odată, când își ieșise cu totul din sărite, Vivaldo îl scosese în bătaie până în stradă pe un băiat care stătea în întuneric pe palier cu mâinile în buzunar și cu ochii pe Ida sau mai degrabă pe locul din care ea fugise cu un strigăt și o înjurătură. Băiatul nu-și scosese mâinile din buzunare atunci când Vivaldo îi aruncase în stradă, scosese doar un geamăt micuț și animalic și căzuse greu pe un umăr. La scurt timp după aceea veniseră polițiștii, a căror proprie imaginație febrilă le învârtoșase aprigul simț civic. După aceea stătură nu doar cu ușa închisă, dar și încuiată. Cu toate astea, orașul inform și cumplit părea să fie cu ei în cameră, mai ales în unele nopți de vară.

El lucra, ea lucra, el se plimba prin cameră, ea se plimba prin cameră. Ea își dorea ca el să ajungă un „mare” scriitor, dar atunci când nu exersa era incapabilă să

stea singură. Dacă lucra, sunetul vocii ei, zgomotul muzicii, amenințau și cel mai adesea înecau cealaltă orchestră, din capul lui. Dacă nu exersa, îi mai aducea o bere, ciufulindu-i părul, îi atrăgea atenția că țigara i s-a consumat în scrumieră și îi aprindea alta sau citea peste umărul lui, ceea ce el nu putea să suporte – dar era mai ușor să suporte asta decât să îi asculte acuzațiile cum că el nu îi respecta deloc inteligența. În serile în care stăteau împreună în apartament nu puteau să lucreze cu adevărat, căci el nu reușea să se țină departe de ea, să rămână cu el însuși. Dar încerca să nu îi poarte pică, pentru că în serile în care ea nu era acasă era și mai rău.

O dată sau de două ori pe săptămână, alteori o dată la două sau trei săptămâni, ea se ducea în Harlem, fără să-l invite vreodată se meargă cu ea. Sau rămânea cu diverși muzicieni la Peekskill sau în Poughkeepsie sau în Washington sau în Baltimore sau în Queens. Odată mersese cu ea și cu alți muzicieni la o bombă din Washington. Dar atmosfera fusese oribilă, muzicienii nu avuseseră chef de el acolo. Oamenii din local îl acceptaseră de bine de rău, dar păreau să se întrebe și ei ce căuta acolo – sau poate că doar el se întreba asta, iar Ida cântase doar două cântece, ceea ce nu părea mare lucru după un drum atât de lung, și nici nu le cântase foarte bine. Simțise că asta avusese de-a face cu atitudinea muzicienilor, care păruseră că vor să o pedepsească, și cu atitudinea de sfidare stânjenită cu care ea se străduise să le înfrunte judecata. Era foarte clar că dacă el ar fi fost un alb puternic muzicienii ar fi presupus că ea se folosește de el și ar fi avut altă atitudine dar, așa cum stăteau lucrurile, el nu-i putea fi de niciun ajutor, ceea ce însemna că el era cel care profita de ea. Nici Ida nu avea încă parte de recunoașterea profesională care i-ar fi permis să-i silească să-l accepte ca pe un moft al ei, ca pe un animal de companie sau ca pe soțul unei vedete. El nu avea niciun rol, pe când ei aveau – așa că se dădeau superiori și strângeau rândurile împotriva lui.

Iar lucrurile acestea se acumulau cu repeziciune între Ida și Vivaldo, întinse zone minate despre care nu vor-

beau și pe care nu îndrăzneau să le traverseze. Nu vorbira niciodată de Washington, nici el nu o mai însoți vreodată în vreunul din aceste localuri din afara orașului. Nu vorbeau niciodată de familia ei sau de a lui. După o lungă și chinuitoare noapte de miercuri, Vivaldo descoperi că nu avea curaj nici măcar să menționeze numele lui Steve Ellis. Știa că Ellis o trimisese la o cunoscută profesoară de canto la care se ajungea cu greu, ca și la un antrenor, și că avea de gând să aranjeze o înregistrare pentru ea. Ida și Vivaldo își îngropau disputele în tăcere, în câmpul minat. Părea o soluție mai bună decât să răgușească strigând unul la altul, otrăviți, fără aer și mai singuri ca niciodată. El nu voia să îi audă din nou acuzațiile sau să se pună între ea și cariera ei – nu voia să mai audă asta pentru că era mai mult decât puțin adevăr în aceste acuzații. Bineînțeles, credea și că ea încerca să se pună între el și succesul lui, chiar dacă fără se realizeze. Dar nu voia să spună asta. Ar fi făcut prea evidentă panica amândurora, groaza lor de a rămâne singuri.

Așa că iată-i în această situație, pe măsură ce insuportabila vara răgea și fierbea, el lucrând ca să nu rămână în urma ei, ea lucrând pentru a se elibera de el sau poate pentru a crea un fundament care să le permită să fie împreună mai mult decât oricând. „Trebuie să reușesc, o să reușesc. Și-ai face bine să reușești și tu, dragule. M-am săturat să trăiesc aici printre tomberoane”, zicea ea câteodată.

Cât despre Ellis: „Vivaldo, dacă vrei să crezi că te înșel cu tipul ăsta, e problema ta. Dacă tu asta vrei să crezi, asta o să crezi. Dar nu mă pune pe mine în poziția să-ți demonstrez ceva. Depinde de tine. Dacă nu ai încredere în mine, atunci adio, iubire, îmi fac bagajele și plec”

În unele seri, când Ida se întorcea de la restaurant, de la profesoara ei de canto, de la părinți, de pe unde se ducea, aducându-i bere și țigări și sandvișuri cu o figură obosită și împăcată și cu ochii umezi de iubire, părea de neconceput că se vor despărți vreodată. Mâncau și beau și vorbeau și râdeau împreună, zăceau goi în întuneric pe patul lor îngust, lângă fereastra deschisă prin care răzbă-

tea câte o adiere de vânt leșinată și își gustau buzele unul altuia și se mângâiau în ciuda căldurii și făceau planuri mărețe pentru un viitor sigur. Și adesea adormeau așa, cu totul împăcați unul cu celălalt. Dar alteori nu se puteau împăca deloc. Uneori, neputând să ajungă la ea și neputând să ajungă la oamenii din romanul lui, Vivaldo pân-dea și bântuia singur pe străzile văratice. Uneori ea decre-ta că nu mai poate să-l suporte niciun minut, pe el și mo-dul lui urâcios de-a fi, și pleca să vadă vreun film. Iar uneori ieșeau împreună, la Benno's sau în vizită la Eric – cu toate că, în perioada aceea, Eric era de obicei cu Cass.

Ida se declara extrem de șocată de felul cum se schimbase Eric – prin asta voia să zică că nu-i plăceau surprizele și că Eric o surprinsese – iar caracterul ei neabătut și inexplicabil puritan nu putea accepta această nouă și incredibilă relație. Era de părere că Cass făcea o prostie și că Eric nu era onest.

Părerile lui Vivaldo erau mult mai blânde – pe el nu Eric îl surprinsese, cât Cass. Ea pusese totul în pericol și Vivaldo își amintea declarația ei: *Nu, mulțumesc, Vivaldo, nu mai vreau să fiu protejată.* Și totuși, în măsura în care propria-i confuzie îi permitea să se gândească la a ei, era mândru de ea, nu atât pentru că se pusese în pericol, cât pentru că o făcuse intenționat.

Vara aceea la New York veni un film francezesc în care Eric jucase un mic rol, iar cei patru își făcură o rezervare pentru a merge să-l vadă. Ida și Vivaldo aveau să-i întâlnească pe Eric și Cass la casa de bilete.

— Ce-o fi în capul ei? întrebasese Ida. Ea și Vivaldo mergeau împreună către cinematograful în acel iulie.

— Își trăiește viața, zise Vivaldo pe un ton moale.

— Pe naiba, dragă, Cass e o femeie matură cu doi copii. Ce-o să se întâmple cu copiii ăia? Eric nu prea e genul patern, cel puțin nu cu copii atât de mici.

— Ce moralistă jengoasă ești. Ce face Cass cu viața ei e treaba ei. Nu a ta. Poate că știe mai multe despre copiii ăia decât știi tu, poate că încearcă să trăiască așa cum crede ea că ar trebui să trăiască astfel încât nici lor să nu le fie teamă să o facă când le va veni rândul. Simți că începe

să se enerveze. Și nu-l cunoști pe Eric destul de bine ca să vorbești așa despre el.

— Copiii ăia o s-o urască pentru asta, crede-mă. Și nu-mi spune că nu-l știu pe Eric, știu tot ce e de știut despre el din momentul când l-am văzut pentru prima dată.

— Știi și tu ce ai auzit de la alții. Și n-ai auzit că urma să aibă o aventură cu Cass. Așa că asta te enervează.

— Poate că Eric v-a dus pe voi de nas și poate că a dus-o pe Cass de nas – deși cred că e capabilă de asta și singură – dar nu pe mine. O să vezi tu.

— Tu nu ești cântăreață, tu ghicești în ghioc. Ar trebui să-ți facem rost de niște cercei dintr-ăia mari de aramă și de un turban în culori țipătoare și să te apuci să faci bani cu asta.

— Răzi tu, fraiere, zise ea.

— Păi ce-ți pasă ție? Dacă el vrea să-și facă de cap cu ea și ea vrea cu el, ce ne pasă nouă?

— Chiar nu-ți pasă? Ești prieten cu Richard.

— Sunt și mai prieten cu Cass, zise el.

— Nu cred că-și dă seama ce face. Are un bărbat ca lumea care abia începe să prindă cheag, iar ea nu găsește nimic mai bun de făcut decât să și-o tragă cu un un amărât de poponar alb din Alabama. Pe bune, nu-i înțeleg nici de-a naibii pe albi.

— Eric nu e un alb amărât, familia lui e foarte înstărită, zise Vivaldo, începând să transpire nu doar din cauza căldurii și dorindu-și să nu-i mai audă vocea.

— Sper că nu l-au dezmoștenit, atunci. Crezi că Eric va avea vreodată succes ca actor?

— Nu văd ce legătură are asta. Dar da, cred că da, e un actor foarte bun.

— E deja cam bătrân și e complet necunoscut. Ce-a făcut la Paris atâta vreme?

— Nu știu, dragă, dar sper că s-a distrat. Orice îi place lui să facă, sper că exact asta a făcut, știi?

— Păi, zise ea, acum nu prea face ce-i place.

Vivaldo oftă și-și zise că ar face bine să o lase baltă sau să schimbe subiectul. Dar zise:

— Chiar nu înțeleg ce importanță are pentru tine, asta e tot. Îi place să se culce cu bărbați, și ce?

— A vrut el să se culce și cu frate-miu, zise ea. A vrut să-l facă să fie la fel de bolnav ca el.

— Dacă s-a întâmplat ceva între Eric și fratele tău, nu a fost pentru că Eric l-a pus pe jos și l-a violat. Stai tu liniștită, dragă, că nu știi așa de multe despre bărbați cât crezi tu că știi.

Ea se întoarse spre el cu un zâmbet scurt și acru.

— Dacă s-a întâmplat ceva. Ești un mincinos și laș pe deasupra.

Vivaldo o privi, căci în acel moment o ura.

— Ce vrei să zici?

— Că știi prea bine ce s-a întâmplat. Doar că nu vrei să știi.

— Ida, nu era treaba mea, nu am vorbit niciodată despre asta cu Rufus sau cu Eric. De ce-aș fi făcut asta?

— Vivaldo, nu trebuie să vorbești despre ce se întâmplă ca să știi ce se întâmplă. Rufus nu mi-a vorbit niciodată despre ce se întâmpla cu el – dar eu știam oricum.

Rămase tăcut pentru un moment. Apoi zise:

— Nu o să mă ierți niciodată, nu-i așa? Pentru moartea fratelui tău.

Rămase și ea tăcută. El vorbi:

— Și eu l-am iubit pe fratele tău, Ida. Știu că nu crezi asta, dar așa e. Era doar un om, să știi. Nu era vreun sfânt.

— Nici n-am zis că era vreun sfânt. Dar și eu sunt neagră și știu cum se poartă albi cu fetele și băieții negri. Îi tratează ca pe niște chestii de care să-și șteargă sculele.

Văzu luminile cinematografului apărând câteva cvar-tale mai jos pe bulevard. Străzile văratice erau înțesate. Începură să-l ardă gâtul și ochii.

— După atâta timp de cât suntem împreună și tot asta crezi?

— Faptul că suntem noi împreună nu schimbă lumea, Vivaldo.

— Ba o schimbă, pentru mine, zise el.

— Asta pentru că tu ești alb, zise ea.

Simți dintr-o dată că îi vine să țipe, chiar acolo în mijlocul străzilor pline, sau să o strângă de gât cu degetele lui puternice. Luminile cinematografului fluturară în fața lui, iar trotuarul păru să se încline.

— Încetează, zise cu o voce pe care nu și-o recunoștea, încetează cu asta. Încetează să încerci să mă omori. Nu e vina mea că sunt alb. Nu e vina mea că tu ești neagră. Nu e vina mea că el a murit. Și smuci brusc capul pe spate pentru a scăpa de lacrimi, pentru a face luminile clare și pentru a echilibra trotuarul. Și adăugă, cu o altă voce: E mort, iubire, dar noi nu suntem. Suntem vii și eu te iubesc, te iubesc. Te rog nu mai încerca să mă omori. Iar apoi: Tu nu mă iubești? Mă iubești, Ida? Mă iubești? Și se întoarse și o privi.

Ea nu se uită la el și nu zise nimic, nu zise nimic cât traversară mai multe străzi. Cinematograful era din ce în ce mai aproape. Cass și Eric îi așteptau sub afișaj și le făcură cu mâna.

— Ce nu înțelegi tu, zise ea încet, e că tu vorbești despre dragoste, dar nu vrei să știi ce se întâmplă. Și asta nu e vina mea. Cum poți să zici că l-ai iubit pe Rufus când erau atâtea lucruri despre el de care nu voiai să știi? Cum pot să te cred că mă iubești pe mine? Și îi luă mâna cu o ciudată neputință. Cum poți să iubești pe cineva despre care nu știi nimic? Tu nu știi prin ce-am trecut eu. Nu știi cum e viața pentru mine.

— Dar vreau să știu, zise el, vreau să-mi petrec restul vieții cunoscându-te mai bine.

Ea dădu capul pe spate și râse.

— O, Vivaldo. Poți să-ți petreci restul vieții cunoscându-mă mai bine, dar nu pentru că asta vrei. Apoi zise cu un ton feroce: Și nu pe mine o să mă cunoști. O, Doamne. Dădu drumul brațului lui și îi privi cu o căutătură ciudată, dintr-o parte, pe care el nu o putu descifra, părea totodată plină de milă și rece. Îmi pare rău dacă te-am rănit, nu încerc să te omor. Știu că nu ești tu responsabil pentru — pentru lumea asta. Și nici nu te învinovățesc că nu vrei asta. Nici eu nu vreau, nimeni nu vrea. Nimeni nu e dispus să-și facă datoria.

Și se îndreptă zâmbind către Eric și Cass pentru a-i saluta.

— Bună, copii, cum o mai duceți? zise cu un zâmbet strengar și cu ochii luminoși, iar Vivaldo o urmări. Îi bătu

pe Eric încet pe obraz. Am auzit că a început să-ți placă New York-ul la fel de mult ca Parisul. Ce zici de asta? Nu suntem așa de răi noi ăștia de aici, nu-i așa?

Eriș roși și strânse din buze într-un fel amuzant.

— Mi-ar plăcea mult mai mult dacă ați pune râurile și podurile în mijlocul orașului în loc să le împingeți la margine ca acum. Nici nu se poate respira în orașul ăsta vara, e îngrozitor. Privi către Vivaldo: Nu știu cum suportați, barbarilor.

— Dacă n-am fi noi, barbarii, voi, mandarinii, ați avea o mare problemă, zise Vivaldo. O sărută pe Cass pe frunte și îi lovi ușor pe Eric pe ceafă. Mă bucur să vă văd, oricum.

— Avem vești bune, zise Cass, dar m-am gândit să-l las pe Eric să vi le zică.

— Păi, nu suntem cu totul siguri că sunt vești bune, zise Eric. Îi privi pe Ida și pe Vivaldo. Oricum, cred că ar trebui să-i ținem în suspans un pic. Dacă nu li se pare că sunt cel mai mare actor în viață după ce văd filmul ăsta, atunci cred că ar trebui să-i lăsam să afle știrile odată cu restul publicului. Și cu asta își ridică bărbia în sus și o luă fudul către casa de bilete.

— Hai, Eric, strică Cass, mă lași pe mine să le zic? Iar apoi, către Ida și Vivaldo: Are de-a face cu filmul ăsta la care mergem.

— Trebuie să ne ziceți, spuse Ida, sau nu mai mergem. Apoi zise cu glas tare, ca să audă Eric: cunoaștem și alți actori.

— Hai Cass, zise și Vivaldo, acum trebuie să ne ziceți.

Dar Cass privi din nou spre Eric, cu un zâmbet micuț și o încruntare.

— Dă-mi voie să le zic, iubire.

Eric se întoarse cu biletele în mână.

— Nici nu știu cum aș putea să te împiedic, zise. Se opri lângă ea și își puse un braț pe după umerii ei.

— Ei bine, zise Cass, făcându-se mai mică și mai radioasă, iar în în timp ce vorbea Eric o privi cu un zâmbet amuzat și afectuos, Eric nu are cine știe ce rol în filmul ăsta, apare doar într-una sau două scene și nu are decât vreo două replici.

— Trei scene, zise Eric. Și o replică. Dacă aveți ceva de comentat, vă omor.

— Dar doar pentru chestia asta... strigă Cass.

— Ei, nu doar pentru chestia asta, zise Eric.

— Lasă fata să vorbească, zise Vivaldo. Haide, Cass, zi.

— Doar pe baza acestei performanțe...

— Interpretări, zise Eric.

— La dracu, strigă Vivaldo.

— E perfecționist, zise Cass.

— O să fie un perfecționist mort, zise Ida, dacă își mai bagă nasul în scena asta. Doamne, n-aș suporta să lucrez cu tine. Zi mai departe Cass, te rog.

— Ei bine, am primit telefoane și telegrame de la Hollywood care îl propuneau lui Eric să joace – și se uită spre Eric.

— Hai nu te opri acum, strigă Ida.

Eric era acum foarte palid.

— Alora le-a venit o idee năstrușnică să facă o versiune pentru TV a *Posedaților*.

— Romanul lui Dostoievski, strigă Cass.

— Mersi, zise Vivaldo, și?

— Vor să joc rolul lui Stavroghin, zise Eric.

Se lăsă o liniște deplină și îl priviră cu toții pe Eric, care se uita la ei stânjenit. Pe frunte îi luci o dâră de transpirație, chiar sub locul unde începea părul. Vivaldo simți un junghi puternic de invidie și de teamă.

— Opa, zise. Eric îl privi părănd să vadă până în inima lui, iar sprânceana i se încruntă puțin ca și cum ar fi fost gata de o ceartă.

— Va fi probabil un film groaznic, zise, vă puteți imagina cum vor face ei *Posedații*? Nici nu i-am luat în serios până când m-a sunat agentul meu. Iar apoi m-a sunat și Bronson, pentru că, vedeți voi, treaba asta cam intră în conflict cu *Vânătoria fericită*. Repetițiile sunt programate pentru luna viitoare și, cine știe, poate că va fi un succes. Așa că trebuie să văd cum fac cu asta.

— Dar sunt dispuși să facă orice pentru a-l avea pe Eric, zise Cass.

— Nu e chiar așa, zise Eric, nu o ascultați pe Cass. Sunt doar interesați, asta e tot. Nu cred nimic până nu se întâmplă. Scoase o batistă albastră din buzunar și își șterse fața. Hai să intrăm.

— Dragă, zise Vivaldo. O să fii o vedetă. Îl sărută pe Eric pe frunte. Al naibii bulangiu.

— Nu e nimic sigur, zise Eric privind-o pe Cass. Apoi zâmbi strâmb. De fapt vor să facă economie la bani. Mă pot obține mai ieftin, știți voi, deja au toate numele de care ați auzit angajate pentru celelalte roluri, așa că agentul mi-a explicat că numele meu va apărea doar sub titlu.

— Dar la fel de mare, zise Cass.

— Genul ăla de aranjament de debut, zise Eric și râse. Pentru prima oară părea că se bucură de veștile bune.

— Ei dragă, se pare că ai dat lovitura, zise Ida. Felicitări.

— Francezul tău clarvăzător a avut dreptate, zise Cass.

— Doar că ce-o să facă cu accentul tău antic, zise Vivaldo?

— Auziți, zise Eric, hai să mergem să vedem filmul. Vorbesc franțuzește aici. Își puse un braț în jurul umerilor lui Vivaldo. Cu un accent impecabil.

— La dracu', zise Vivaldo, nu prea am chef să stau la un film acum. Aș prefera să te scot în oraș și să te îmbăt muci.

— Facem asta imediat ce se termină filmul, zise Eric.

Și intrară râzând pe ușile cinematograful chiar când începea filmul franțuzesc. Creditele erau afișate pe fundalul unor scene cu Parisul dimineața: muncitori pe biciclete în drum spre serviciu, coborând pe dealurile din Montmartre, traversând Place de la Concorde, parcurgând marea piață de la Notre Dame. În prim-planuri superbe, semafoarele se aprindeau și se stingeau, batoanele albe ale agenților de circulație se ridicau și se coborau și dintr-o dată devenea clar care este personajul principal și că spectatorii îl vor urmări până la destinația sa care, cel puțin judecând după muzică, părea a fi un loc de execuție. Filmul era acel gen de dramă franțuzească în care se amestecau politica, sexul și răzbunarea, iar în rolul principal juca unul din marii ac-

tori francezi, care murise chiar la sfârșitul filmărilor. Așa că filmul, care în sine nu era remarcabil, ajungea obiectul acestei fascinații necrofile de necontestat. A fi lucrat cu acest actor, a fi fost alături de acesta pe platourile unde munceau amândoi fusese una dintre cele mai mari aventuri din viața lui Eric. Și cu toate că Vivaldo, Cass și Ida erau interesați de film în primul rând pentru că Eric apărea în el, atenția cu care îl urmăriră era impusă de intensitatea tăcută a adorației lui Eric pentru acest actor.

Auziseră cu toții de acest mare actor și toți îl admirau. Dar bineînțeles că nu-și puteau da seama, precum Eric, cu ce economie de mijloace reușea acesta să obțină efecte extraordinare și să transforme un rol oarecare într-o creație uimitoare.

Pe de altă parte, așa cum politica din film ajungea să pară complet frivolă din cauza pasiunii francezilor pentru ceartă și a lipsei lor de încredere în comunitate, tot așa devenea formidabila interpretare a actorului suspectă din cauza faptului că atât de multă energie și talent erau investite în atât de puțin.

Ida apucă mâna lui Vivaldo în întuneric și se agăță de ea ca un copil, cerșind fără cuvinte împăcare și iertare. El își apăsă umărul de al ei și rămaseră sprijiniți unul de celălalt. Filmul curse mai departe. Cass îi șopti ceva lui Eric, iar Eric îi șopti lui Cass. Cass se întoarse spre ei și zise:

— Acum urmează!

Iar camera pătrunse într-o cafenea aglomerată, oprindu-se în cele din urmă asupra unui grup de studenți.

— Țsta e tovarășul nostru, strigă Ida, deranjându-i pe cei din jur, care pentru un moment răspunseră ca un ciudat nor de insecte.

Cass se aplecă, îl pupă pe Eric pe nas, iar Vivaldo șopti:

— Arăți foarte bine.

Eric era silit să rămână nemișcat pe parcursul acestei scurte scene, cu capul pe spate, sprijinit de un perete și cu ochii închiși, în timp ce studenții din jurul lui se ciorovăiau; părea încremenit. Totuși, regizorul îl plasase în așa fel încât stupoarea lui somnolentă făcea toată scena și sublinia futilitatea discuțiilor pasionate. Cineva mișcă ma-

sa și Eric își schimbă puțin poziția. Părea să fie de cauciuc și părea într-adevăr să se sustragă controversei care exploda în jurul lui – și în care era totuși fatalmente implicat. Vivaldo îl văzuse pe Eric beat și știa că acesta nu era deloc felul în care se purta – din contră, în acele momente în Eric se manifesta rebelul sudist și o anumită calitate dură, iar în acel moment, când Vivaldo realizează că Eric reușea să facă foarte mult făcând foarte puțin, prinse pentru prima dată o frântură din cine era Eric cu adevărat. Era așa de ciudat să-l înțeleagă mai bine pe Eric când juca un rol decât atunci când era el însuși, cum se zice. Camera se mișca foarte puțin pe parcursul acestei scene, iar Eric rămânea mereu în cadru. Lumina sub care era prins nu se schimba, iar figura lui era expusă cum nu se întâmplă niciodată în realitate. Regizorul îl plasase cu siguranță acolo pe Eric pentru că figura lui funcționa, în fapt, ca o notă de subsol la chinurile secolului XX. Sub lumina necruțătoare fruntea plină de linii, încordată și grunjoasă sugera de asemenea craniul, un efect subliniat de arcadele sprâncenelor și de ascunzișul secret al ochilor. Nasul ieșea în relief și era ușor cârn, mai mult os decât carne, în orice caz. Iar buzele pline și întredeschise erau singuratic și neajutorate, prea puțin apărate de bărbia voluntară. Era figura unui bărbat chinuit. Și totuși, tot așa cum muzica adevărată depinde, în cele din urmă, de liniștea adevărată, această masculinitate era definită și potențată de ceva care nu era masculin. Dar nu era nici feminin, iar Vivaldo se opuse și cuvântului androgin. Era o calitate la care reacționau mulți oameni, fără să știe ce era lucrul la care reacționau. Era o forță teribilă pe această figură și o teribilă blândețe. Dar cum cele mai multe femei nu sunt blânde, iar cel mai mulți bărbați nu sunt puternici, era o figură care sugera, reverberând în adâncuri, adevărul despre natura noastră.

Fără să miște capul, Eric deschise dintr-o dată ochii și privi fără expresie în jurul mesei. Apoi păru dezgustat, se ridică și dispăru în grabă. Toți studenții râseră. Erau caustici la adresa tovarășului lor dispărut, fiind de părere că personajul jucat de Eric reprezenta lipsa curajului. Filmul

continuă, iar Eric mai apăru de două ori, o dată tăcut, undeva în fundal, în timpul unui comitet tineresc de război și, ultima oară, chiar la finalul filmului, pe un acoperiș cu o mitralieră în mână. În timp ce își spunea singura replică – „Nom de Dieu, que j'ai soif!³⁹” – camera se mișca pentru a-l arăta în cătarea armei inamicului, iar sângele bolborosea dintr-o dată pe buzele lui și Eric aluneca de pe acoperiș, în afara cadrului. Moartea lui Eric înseamnă și moartea filmului pentru ei și, din fericire, aceasta se și termină curând. Ieșiră din întunericul răcoros în cuptorul de iulie.

– Cine-mi face cinste cu ceva de băut? întrebă Eric. Zâmbi cu un zâmbet palid. Era oarecum șocant să-l vezi stând pe trotuar, mai scund decât părea în film, în carne și oase. Oricum, hai să ne cărăm de aici înainte să începă oamenii să-mi ceară autografe. Și râse.

— Nu m-aș mira, dragă, zise Cass, ai o prezență extraordinară pe ecran.

— Filmul n-a fost cine știe ce, zise Vivaldo, dar tu ai fost grozav.

— N-am avut mare lucru de făcut, zise Eric.

— Nu, zise Ida, n-ai avut. Dar ai scos tot ce se putea din asta.

Merseră în tăcere pentru câteva secunde.

— Mi-e teamă că nu pot să beau decât un pahar cu voi, zise Cass, apoi trebuie să mă duc acasă.

— Chiar așa, zise Ida, hai să nu stăm cu golani ăștia până dimineată. Trebuie să mă văd cu o grămadă de lume mâine. Și oricum, nu cred că au stat de vorbă doar ei singuri de când s-a întors Eric, zise în timp ce privi scurt către Vivaldo cu un zâmbet micuț.

— Și zici că am face mai bine să le dăm liber în seara asta, zise Cass.

— Dacă nu le dăm noi, o să-și ia singuri. Dar așa dăm și noi bine, iar asta contează întotdeauna. Râse. Da, da, Cass, trebuie să fii deșteaptă dacă vrei să-ți păstrezi bărbatul.

³⁹ Dumnezeuule, ce sete mi-e! (fr.) (n.tr.)

— Trebuia să iau lecții de la tine cu ani în urmă, zise Cass.

— Ai grijă, zise Eric, că nu cred că e foarte măgulitor ce spui.

— Glumeam și eu, zise Cass.

— Ei bine, eu sunt cel care nu e prea sigur pe el, zise Eric.

Intrară la Benno's, care în seara aceea era pe jumătate gol, și se așezară la una dintre mesele din spate, dintr-o dată tăcuți și misterioși. Erau tăcuți pentru că fiecare dintre ei îi treceau prin cap mai multe lucruri decât ar fi putut spune cu ușurință. Le stăteau în cale propriile sexe, dacă se poate spune așa. Poate că femeile ar fi vrut să discute între ele despre bărbații lor, dar nu puteau face asta cu ei de față, și nici Eric și Vivaldo nu se puteau descărca de față cu Ida și Cass. Prin urmare făcură conversație de complezență despre filmul pe care tocmai îl văzuseră și despre cel pe care Eric urma să-l facă. Și chiar și această pălăvrăgeală era prevăzătoare și reținută, căci Eric avea o reținere nerostită față de ideea de a se duce la Hollywood. Vivaldo nu putea ghici natura acestei rețineri, dar o anumită teamă, o anumită reluctanță lucea pe figura lui Eric ca un far, iar Vivaldo se gândi că poate lui Eric îi era teamă că va fi prins pe o culme așa cum până acum fusese captiv într-o prăpastie. Poate că îi era teamă, ca și lui Vivaldo, de orice schimbare reală a condiției lui. *Femeile au mai mult curaj decât avem noi. Poate că nu au de ales*, se gândi apoi.

După primul pahar le conduseră împreună pe Ida și pe Cass la un taxi. Ida zise:

— Nu cumva să mă trezești atunci când aterizezi acasă.

Iar Cass adăugă:

— Te sun mâine la un moment dat.

Și le făcură cu mâna femeilor lor și urmărirea luminile roșii ale taxiul până când dispărură. Apoi se priviră unul pe celălalt.

— Păi hai să ne facem de cap acum, zise Vivaldo cu un zâmbet ștrengar, hai să ne îmbătăm.

— Nu vreau să mă întorc la Benno's, zise Eric. Hai să mergem la mine, am niște băutură acasă.

— Okay, zise Vivaldo, prefer să leșini la tine decât să te car până acolo. Apoi îi zâmbi lui Eric: Mă bucur mult să te văd, zise.

Porniră către apartamentul lui Eric.

— Da, și eu voiam să te mai văd, dar – și aici se priviră scurt și zâmbiră – am fost destul de ocupat.

Vivaldo râse.

— Băieți buni, zise Vivaldo râzând, și adevărați. Sper că Cass nu e așa de – imprevizibilă – cum e Ida.

— La naiba, zise Eric, sper că tu nu ești așa de imprevizibil cum sunt eu.

Vivaldo zâmbi, dar nu spuse nimic. Străzile erau întunecate și foarte tăcute. Pe o stradă lăturalnică se vedea un copac singuratic pe care lucea lumina lunii.

— Toți suntem imprevizibili, zise în cele din urmă, într-un fel sau altul. N-aș vrea să crezi că ești special în vreun fel.

— E un lucru greu de acceptat, zise Eric. Faptul că ai impresia că nimeni nu e ceea ce pare, vreau să zic, niciodată. Și totuși, într-un fel suntem exact ceea ce părem a fi. Se întoarse zâmbind pe jumătate către Vivaldo. Știi ce vreau să zic?

— Mi-e teamă că da, zise încet Vivaldo, mai bine n-aș fi știut.

Clădirea în care locuia Eric se afla pe o stradă cu copaci, în zona de vest, nu departe de râu. Era destul de liniștită, cu excepția zgomotului venind despre două taverna, câte una pe fiecare colț, la distanță. Eric intrase câte o singură dată în fiecare dintre ele.

— Una din ele este gay și e ca un cimitir, îi spuse lui Vivaldo. Cealaltă e frecventată de docheri și e la fel de letală. Docherii nu merg niciodată în barul gay, iar tipii gay nu merg niciodată în barul docherilor – dar știu cum să dea unii de ceilalți după ce se închid barurile, de-a lungul străzii ăsteia. Mi se pare foarte tristă toată povestea, dar poate că am fost plecat prea mult timp. Nu-mi place muia pe aleile lăturalnice. Cred că păcatul ar trebui să fie o plăcere.

Vivaldo râse, dar se gândi cu uimire și puțină teamă „Doamne, ce s-a schimbat. Înainte nu vorbea niciodată

așa”. Și privi cu un sentiment nou de pericol și teribilă singurătate strada tăcută, umbrele lăsate de case și de copaci. Și se uită din nou la Eric, așa cum se uitase la el în film, întrebându-se din nou cine era Eric și cum putea îndura asta.

Intrară în vestibulul îngust și luminat și urcară scările până la apartament. O lumină era aprinsă, cea de la noptiera de lângă pat „Pentru a-i ține departe pe hoți”, zise Eric, iar apartamentul era într-o dezordine familiară, cu patul nefăcut și cu hainele lui Eric aruncate pe scaune și atârânănd de clanțe.

— Biata Cass, zise Eric râzând, tot încearcă să facă ceva ordine aici, dar degeaba. Oricum, după cum merg lucrurile între noi, nu prea îi rămâne mult timp ca să facă curat. Se învârti prin cameră, adunând haine și alte obiecte pe care le puse grămadă una peste alta pe masa de bucătărie. Aprinse lumina în bucătărie și deschise congelatorul. Vivaldo se lăsă pe patul nefăcut. Eric turnă două pahare și se așeză în fața lui, pe un scaun cu spătar drept. Apoi se lăsă tăcerea pentru un moment.

— Închide lumina aia din bucătărie, îmi intră în ochi, zise Vivaldo.

Eric se ridică, închise lumina din bucătărie și se întoarse cu sticla de whisky pe care o puse pe podea. Vivaldo își lăsă încălțările să cadă și ridică picioarele în pat, jucându-se cu degetele de la un picior.

— Ești îndrăgostit de Cass? Întrebă dintr-o dată.

Părul roșu al lui Eric luci în lumina albă atunci când se uită în pahar și ridică ochii din nou către Vivaldo.

— Nu, nu cred că sunt îndrăgostit de ea. Mi-aș dori să fiu. Țin mult la ea, dar nu, nu sunt îndrăgostit.

Și luă o gură din băutură.

— Dar ea e îndrăgostită de tine, zise Vivaldo. Nu-i așa? Eric ridică din sprâncene.

— Presupun că da. Ea crede că e. Nu știu. Ce înseamnă până la urmă să fii îndrăgostit? Tu ești îndrăgostit de Ida?

— Da, zise Vivaldo.

Eric se ridică și se apropie de fereastră.

— N-ai stat deloc pe gânduri. Presupun că asta ar trebui să înseamnă ceva pentru mine. Râse. Cu spatele spre Vivaldo continuă să vorbească. Cândva te invidiam, știai?

— Nu ești sănătos, zise Vivaldo. De ce?

— Pentru că ești normal, zise Eric. Și se întoarse spre Vivaldo.

Vivaldo râse lăsându-și capul pe spate.

— N-o să ajungi nicăieri cu linguşeala. Sau era o insultă subtilă?

— Nu e deloc o insultă, zise Eric. Dar mă bucur că nu te mai invidiez.

— La dracu, zise Vivaldo, mai degrabă aş putea fi eu invidios pe tine. Tu poți s-o faci și cu femei și cu bărbați și uneori mi-am dorit și eu să pot face asta, chiar mi-am dorit.

Eric rămase tăcut. Vivaldo zâmbi strâmb.

— Toți avem problemele noastre, amice.

Eric părea foarte serios. Mormăi neconvingător și se așeză din nou.

— Tu ți-ai fi dorit asta, zici tu, iar eu mi-aș dori să nu pot.

— Zici tu.

Privi rău unul către celălalt și zâmbi rău.

— Sper că te înțelegi cu Ida mai bine decât mă înțelegeam eu cu Rufus, zise Eric apoi.

Vivaldo simți că îl trec fiori reci. Privi în altă parte, spre fereastră; străzile întunecate și singuratice păreau să curgă peste ei.

— Cum te înțelegeai cu Rufus?

— Era oribil, mă scotea din minți.

— Îmi dau seama. Se uită la Eric. Și acum s-a terminat treaba asta? Vreau să zic, e Cass drumul tău către viitor?

— Nu știu. Am crezut că mă pot face să mă îndrăgostesc de Cass, dar... dar nu. Țin mult la ea, ne înțelegem minunat. Dar nu o simt prezentă până în vintre așa cum — așa cum presupun că o simți tu pe Ida.

— Poate că nu ești îndrăgostit de ea. Nu trebuie să fii îndrăgostit de fiecare dată când te culci cu cineva. Și e nevoie să fii îndrăgostit ca să ai o aventură pe bune.

Eric nu zise nimic. Apoi vorbi:

— Nu, dar odată ce ai fost...

Și își privi din nou paharul.

— Da, zise Vivaldo în cele din urmă, știu.

— Cred că trebuie să accept – sau să decid – niște lucruri foarte dubioase. Cât se poate de repede, zise Eric.

Se ridică și intră în bucătăria întunecată, de unde se întoarse cu gheață, apoi își umplu paharul lui și pe al lui Vivaldo. Se așază din nou pe scaunul lui tare.

— Ani de zile am sperat că într-o bună zi mă voi trezi dimineța și toate problemele mele vor dispărea, toate indeciziile mele vor lua sfârșit și că nimeni, niciun bărbat, niciun băiat, nu va mai avea putere asupra mea.

Vivaldo roși și își aprinse o țigară.

— Eu nu pot ști cu certitudine că într-o bună zi nu o să mi se pună pata pe vreun băiat, ca în *Moarte la Veneția*, zise. Așa că nici tu nu poți fi sigur că nu te așteaptă cândva în viitor vreo femeie.

— Chiar așa, zise Eric. Nu pot fi sigur. Și totuși trebuie să mă hotărâsc.

— Ce trebuie să hotărâști?

Eric își aprinse și el o țigară, ridică un picior și își îmbrățișă genunchiul.

— Vreau să zic că trebuie să fiu cinstit cu privire la viața pe care o duc. Altfel n-ai nicio șansă să obții viața pe care o vrei. Făcu o pauză. Sau pe care crezi că o vrei.

— Sau, zise Vivaldo, viața pe care crezi că ar trebui să o vrei.

— Viața pe care crezi că ar trebui s-o vrei e mereu viața care pare cea mai sigură, zise Eric. Privi pe fereastră. Singura lumină din cameră, venind din spatele lui Vivaldo, îi jucă pe față ca un foc. Când sunt cu Cass e distractiv, știi tu, și uneori e, ei bine, fantastic. Și mă face să mă simt oarecum odihnit și protejat – și puternic – sunt lucruri pe care doar o femeie ți le poate oferi. Se duse la fereastră, privind printre lamelele jaluzelelor venețiene ca și cum ar fi așteptat momentul când bărbații din taberele inamice aveau să-și părăsească corturile și să se întâlnească la umbra copacilor. Și totuși, într-un fel, totul e un fel de gim-

nastică superioară. E o provocare excelentă, un test, un joc grozav. Dar nu simt cu adevărat acea – teroare – și acea spaimă și acea bucurie pe care am simțit-o uneori cu... cu câțiva bărbați. Nu investesc suficient din mine însumi, e ca și cum aș face ceva pentru Cass. Se întoarce și îl privi pe Vivaldo. Are sens ceva din ce zic?

— Cred că da, zise Vivaldo. Cred că are.

Dar se gândea la acele nopți când era în pat cu Jane, iar ea se îmbătase suficient cât să devină insațiabilă. Se gândea la respirația și la corpul ei alunecos, la strigătele ei în mod ciudat impersonale. Odată avusese o durere teribilă de stomac, dar Jane nu-l lăsase în pace un moment, iar în cele din urmă, ca să nu-i bage un pumn în gură, se aruncase pe ea sperând cu disperare să o epuizeze ca să poată dormi și el puțin. Dar știa că nu despre așa ceva vorbea Eric.

— Poate că așa m-aș simți și eu dacă m-aș culca cu un bărbat pentru că – pentru că îl plac – și pentru că el m-ar dori, zise șovăielnic, gândindu-se la seara când stătuse cu Harold pe acoperiș și la mâinile lui.

Eric zâmbi trist.

– Nu sunt sigur că se poate compara, Vivaldo. Sexul e un lucru prea privat. Dar dacă tu te-ai culca cu un tip doar pentru că el te vrea, nu ar trebui să-ți asumi nicio responsabilitate pentru asta; tu n-ai avea mai nimic de făcut. Ar face el tot. Iar ideea de a fi pasiv este foarte atrăgătoare pentru mulți bărbați, poate pentru toți.

— Așa să fie? Își puse un picior pe podea și luă o înghițitură lungă din băutură. Apoi îl privi pe Eric, oftă și zâmbi. Faci toată povestea să sune destul de brutal, amice.

— Păi, cam așa mi se pare mie. Eric se strâmbă, bău din whisky și își lăsă capul pe spate. Poate că mă plâng pentru că am vrut să cred că undeva, pentru unii oameni, viața și dragostea sunt mai ușoare decât sunt pentru mine, decât sunt de fapt. Poate că mi-a fost mai ușor să-mi zic că sunt un poponar și să dau vina pe asta pentru toată suferința.

Tăcerea umplu camera ca o adiere înghețată. Eric și Vivaldo se uitau unul la celălalt cu o intensitate ciudată și

războinică. În ochii lui Eric plutea o întrebare grea, iar Vivaldo se întoarce ca și cum s-ar fi întors cu spatele din fața unei oglinzi și se îndreptă către bucătărie.

— Chiar crezi că nu contează?

— Nu știu. Contează dacă contează sau nu?

— Ei bine, zise Vivaldo, bătând cu unghia în canatul ușii, cred că adevăratul joc este între bărbați și femei. Și e mai ușor din punct de vedere fizic. Privi scurt către Eric. Nu-i așa? Și apoi, adăugă, mai sunt copii. Și îl privi din nou rapid pe Eric.

Eric râse.

— Până acum n-am auzit de doi care voiau să și-o tragă și n-au reușit din cauză că nu se potriveau la dimensiune. Dragostea găsește mereu o cale, tati. Nu știu nimic despre baseball, așa că nu știu dacă viața e un joc de baseball sau nu. Poate că pentru tine este. Pentru mine nu e. Iar dacă îți dorești copii, ei bine, poți să faci asta în cinci minute și nu trebuie să iubești pe nimeni pentru asta. Dacă toți copiii care apar pe aici în fiecare an ar apărea din dragoste, ei dragă, ce lume minunată ar fi asta!

Iar acum Vivaldo simți, ridicându-se din străfundurile inimii lui, o ură îndărătnică împotriva căreia se luptă ca și cum s-ar fi străduit să nu vomite.

— Nu mă pot hotărî dacă vrei să faci pe toată lumea la fel de nefericită ca tine sau dacă toată lumea chiar e așa de nefericită ca tine, zise.

— Păi nu te gândeai așa, dragă. Tu cât de fericit ești? Asta n-are nimic de-a face cu mine, n-are nimic de-a face cu felul cum trăiesc eu, cu ce cred eu sau cu cât de nefericit sunt eu – cum e pentru tine?

Întrebarea rămase suspendată în cameră ca fumul care plutea între Eric și Vivaldo. Era la fel de grea ca liniștea în care Vivaldo își luă ochii de la Eric și privi în jos, scrutându-și inima pentru un răspuns. Îi era teamă, privi din nou către Eric – și lui îi era teamă. Se priviră unul pe celălalt.

— O iubesc pe Ida, zise Vivaldo. Apoi spuse: Și uneori ne e minunat împreună, minunat. Alteori nu e. Și e oribil.

Și rămase în pragul ușii, nemișcat.

— Și eu sunt îndrăgostit, zise Eric. Numele lui e Yves și vine în curând la New York. Azi am primit o scrisoare de la el.

Se ridică și se îndreptă către birou, de unde luă textul piesei, îl deschise și scoase din el un plic. Vivaldo îi urmări figura, care deveni într-o clipită istovită și transfigurată. Deschise scrisoarea și o citi din nou. Apoi privi către Vivaldo.

— Uneori ne iese și e minunat. Alteori nu și e oribil. Se așază din nou.

— Mai devreme când vorbeam despre acceptare și decizie, mă gândeam la el. Făcu o pauză și aruncă scrisoarea pe pat. Se lăsă o lungă tăcere, pe care Vivaldo nu îndrăznea să o întrerupă. Eu trebuie să înțeleg că am visat să scap și chiar am visat, zise, atunci când a început treaba asta cu Cass, m-am gândit că poate asta era șansa mea de a mă schimba și m-am bucurat – ei bine, Yves, care e mult mai tânăr decât mine, va visa și el să scape. Trebuie să fiu pregătit să-i dau drumul. Va pleca. Și cred – se uită spre Vivaldo – că trebuie să plece ca să devină bărbat.

— Ca să devină el însuși, vrei să zici.

— Da, zise Eric. Și tăcerea se lăsă din nou. Tot ce pot eu să fac e să-l iubesc, zise în cele din urmă Eric. Dar asta înseamnă, nu-i așa, că nu mă pot păcăli singur că aş iubi pe altcineva. Nu pot face nicio promisiune mai deplină decât cea pe care am făcut-o deja – nu acum, nu acum, și poate nu voi face niciodată o promisiune mai deplină. Nu pot fi și precaut. Nu pot să mă port ca și cum aş fi liber, când eu știu că nu sunt. Trebuie să accept asta, trebuie să învăț să accept asta. Are vreun sens ce zic? Sau am înnebunit? Avea lacrimi în ochi. Se duse către ușa de la bucătărie și se uită fix la Vivaldo. Apoi se întoarse. Ai dreptate, ai dreptate. Nu e nimic de decis aici. E doar de acceptat totul.

Vivaldo plecă de lângă ușa și se aruncă cu fața în jos pe pat, cu brațele atârându-i până la podea.

— Cass știe de Yves?

— Da, i-am spus înainte să se întâmple ceva între noi. Zâmbi. Dar știi cum e, încercam să fim onorabili. Dar deja

nu ne mai putea opri nimic, aveam nevoie prea mult unul de celălalt.

— Și acum ce-o să faci? Când ajunge – arată către scrisoare, care era pe undeva sub buricul lui – Yves aici?

— În vreo două săptămâni. Asta spune scrisoarea. Poate puțin mai mult. Poate mai devreme.

— Și Cass știe asta?

— Nu. Îi voi spune mâine.

— Cum crezi că o să reacționeze?

— Păi, știa de la început că trebuie să vină. Nu știu cum va primi – vestea că vine.

Auziră pași din stradă mergând rapid și cineva fluieră.

Eric se uita la un perete, foarte încruntat. Din stradă se auziră voci.

— Cred că se închid barurile, zise Eric.

— Da. Vivaldo se ridică și privi către jaluzelele care țineau jungla afară. Eric, cum poate cineva să treacă prin toate? Cum poți trăi dacă nu poți iubi? Și cum poți trăi dacă iubești?

Și îl privi pe Eric, care nu zicea nimic, dar fața lui misterioasă, impersonală, ezitantă și înduioșătoare lucea în lumina galbenă așa cum ar fi putut arăta o mască mortuară a lui ca tânăr băiat. Realiză că începeau amândoi să se îmbete.

— Nu-mi dau seama cum pot să trăiesc cu Ida și nu-mi dau seama cum aș putea să trăiesc fără ea. Supraviețuiesc zi de zi rugându-mă. În fiecare dimineață când mă trezesc mă mir că încă o găsesc lângă mine. Eric îl urmări complet nemișcat și rigid, abia respirând, doar cu ochii vii. Și totuși, își trase sufletul, uneori mi-aș dori să n-o mai găsesc acolo, uneori îmi doresc să n-o fi întâlnit niciodată, uneori mă gândesc că aș pleca oriunde doar să scap de povara asta. Nu mă lasă niciun moment să uit că sunt alb, nu mă lasă niciun moment să uit că ea e de culoare. Și mie nu-mi pasă, chiar nu-mi pasă. Așa îți făcea și ție Rufus? A încercat să se răzbune pe tine?

Eric lăsă privirea în pământ și strânse din buze.

— Ah. N-a încercat. Dar am plătit. Ridică ochii către Vivaldo. Dar nu mă mai întristează asta. Dacă n-ar fi fost

Rufus, n-ar fi trebuit să plec de aici și nu m-aș fi descurcat cu Yves. Iar apoi, ridicându-se și îndreptându-se către fereastra de unde se auzeau din ce în ce mai multe voci, zise: Poate că pentru asta există dragostea.

— Te mai culci cu cineva acum în afară de Cass?

Eric se întoarce.

— Nu.

— Îmi pare rău. M-am gândit că e posibil. Eu nu mă mai culc cu nimeni în afară de Ida.

— Nu putem fi pretutindeni în același timp, zise Eric.

Ascultară pașii și vocile din stradă; cineva cânta, cineva striga, altcineva înjura. Cineva fugea. Apoi se făcu din nou liniște.

— Știi, zise Eric, e adevărat că poți face copii și fără să iubești. Dar dacă o iubești cu adevărat pe persoana cu care îi faci, trebuie să fie un lucru extraordinar.

— Ida și cu mine am putea avea niște copii grozavi, zise Vivaldo.

— Crezi că veți avea?

— Nu știu, mi-ar plăcea, dar – se întoarce pe spate în pat, privind țintă tavanul – nu știu.

Își îngădui pentru un moment luxul de a visa la copiii Idei cu el, deși știa că aceștia nu se vor naște niciodată și că acest moment este singurul pe care îl va avea cu ei. Visă la un băiețel care avea gura Idei și ochii și fruntea ei, părul lui, doar că mai buclat, silueta lui și culoarea lor. Cum ar fi arătat culoarea asta? Din stradă se auzi din nou un țipăt, apoi o bufnitură și un geamăt. Eric închise lampa și trase jaluzelele, iar Vivaldo veni lângă el la fereastră. Dar acum nu mai era nimic de văzut, strada era întunecată și goală și liniștită, deși în aer încă plutea un ecou de voci.

— Într-una din ultimele dăți când l-am văzut pe Rufus, zise dintr-o dată Vivaldo și se opri. Nu se mai gândise la asta de atunci, într-un fel nu se gândise niciodată la asta.

— Da? Abia putea distinge figura lui Eric în întuneric. Se întoarce dinspre el și se așează din nou pe pat și aprinse o țigară. Și în acea luminiță văzu fața lui Eric aprinzându-se,

apoi dispărând din nou în întuneric. Urmări silueta roșu cu negru a capului lui Eric sprijinit jaluzelele venețiene care luceau stins.

Își aminti acel apartament oribil, lacrimile Leonei și pe Rufus cu cuțitul și patul cu cearceafurile cenușii răsucite și pătura subțire și totul părea să se fi întâmplat în urmă cu mulți, mulți ani. Dar, de fapt, nu trecuseră decât câteva luni.

— N-am mai spus asta nimănui până acum, zise, și chiar nu știu de ce îți spun ție. Doar că ultima dată când l-am văzut pe Rufus, înainte să dispară, când încă era cu Leona — își trase sufletul și trase un fum din țigară, iar lumina jarului făcu camera să existe din nou, înainte să dispară înapoi în haos — ne-am certat și el a zis că o să mă omoare. Iar la sfârșit de tot, când era în pat, după ce plânse și după ce îmi spusese atâtea lucruri îngrozitoare, m-am uitat la el cum stătea întins pe o parte, cu ochii pe jumătate închiși, iar el s-a uitat la mine. Îmi dădeam jos pantalonii, pentru că Leona stătea la mine și eu urma să stau acolo pentru că mi-era teamă să-l las singur. Ei bine, când s-a uitat la mine, chiar înainte să închidă ochii și să se întoarcă într-o parte cu spatele, ghemuit tot, am avut impresia ciudată că voia să-l țin în brațe. Și nu pentru sex, deși poate că s-ar fi întâmplat și asta. Am avut senzația că voia să-l țină cineva în brațe, să-l strângă și că, în noaptea aia, trebuia să fie un bărbat. M-am băgat în pat și m-am gândit să fac asta și i-am privit spatele, era la fel de întuneric în cameră atunci ca acum, și am stat acolo pe spate și nu l-am atins și n-am dormit. Îmi amintesc de noaptea aia ca de un fel de noapte de veghe. Nu știu dacă a dormit sau nu, am tot încercat să-mi dau seama după cum respira — dar nu îmi puteam da seama, respira prea agitat, poate că avea coșmaruri. Îl iubeam pe Rufus, îi iubeam, nu voiam să moară. Dar după ce a murit m-am gândit la asta, m-am gândit — nu e ciudat? Nu mi-am dat seama că mă gândisem atâtea la asta — și m-am întrebat, încă mă întreb presupun, ce s-ar fi întâmplat dacă l-aș fi luat în brațe, dacă l-aș fi ținut strâns, dacă nu mi-ar fi fost... frică. Mi-a fost frică de faptul că n-ar fi înțeles că nu era

decât... iubire. Doar iubire. Dar, Doamne, după ce-a murit, m-am gândit că poate l-aș fi putut salva dacă aș fi depășit cei doi centimetri dintre noi și l-aș fi luat în brațe. Simți lacrimi reci pe față și încercă să le șteargă. Știi ce vreau să zic? Nu i-am spus Idei asta, nu am spus nimănui, nici nu m-am mai gândit la asta de când a murit. Dar presupun că am trăit cu lucrul ăsta. Și n-o să știu niciodată, n-o să știu niciodată.

— Nu, zise Eric. N-o să știu niciodată. Dacă aș fi fost acolo, eu l-aș fi luat în brațe – dar n-ar fi fost de niciun folos. Fata lui a încercat să-l țină în brațe și nici asta nu i-a fost de folos. Se așeză pe pat lângă Vivaldo. Vrei o cană de cafea?

— Nu, la naiba. Vivaldo își șterse ochii cu mâna. Hai să mai bem ceva. Hai să vedem răsăritul.

— Okay. Eric dădu să se îndepărteze. Vivaldo îi apucă mâna.

— Eric – privi ochii întunecați și întrebători și ușor depărtați ai lui Eric, buzele schițând un zâmbet. Mă bucur că ți-am povestit asta. Presupun că nu i-aș fi putut spune nimănui altcuiva.

Eric părea să zâmbească. Îi luă fața lui Vivaldo între palme și îl sărută, un sărut ușor și rapid pe frunte. Apoi umbra lui dispăru și Vivaldo îl auzi în bucătărie.

— Nu mai am gheață.

— S-o ia dracu de gheață.

— Apă?

— Nu. De fapt, poate puțină.

Eric se întoarse cu două pahare și îi puse unul lui Vivaldo în mână. Își atinseră paharele.

— Pentru răsărit, zise Eric.

— Pentru răsărit, zise și Vivaldo.

Rămaseră unul lângă celălalt privind lumina care intra pe fereastră și se insinua în cameră. Vivaldo oftă, iar Eric se întoarse și-i privi fața trasă și cenușie și obrajii prelungi, acum parcă goi, și firele de păr ieșind pe bărbie și frumoasa-i gură resemnată și ochii negri privind drept înainte – privind înainte pentru că începeau să privească înăuntru. Și Eric simți, poate pentru prima oară în viața

lui, care era secretul camaraderiei dintre bărbați. Iată-l pe Vivaldo, înalt, suplu, obosit, îmbrăcat așa cum era aproape mereu, în alb și negru, cu cămașa albă desfăcută aproape până la brâu, murdară acum, cu părul de pe piept cârlionțat, cu părul din cap, aproape mereu prea lung, ciufulit și căzându-i pe frunte; și simți mirosul transpirației lui Vivaldo, al subsiorilor și al vintrelor lui, și că era teribil de conștient de picioarele-i lungi. Vivaldo stătea acolo, pe patul lui Eric. Nu era nici măcar un centimetru între ei. Cotul lui aproape îl atinge pe al lui Vivaldo și îi auzea respirația urcând și coborând. Erau ca doi soldați care se odihneau după o bătălie, gata să intre din nou în luptă.

Vivaldo se lăsă pe spate în pat, cu o mână acoperindu-i fruntea și cealaltă între picioare. Începu să sforăie, apoi se cutremură și se întoarse pe perna lui Eric, către perete. Eric stătea pe pat, singur, și îl urmărea. Îi dădu jos încălțările lui Vivaldo, îi desfăcu cureaua, întorcându-l cu fața spre el. Lumina matinală îl învăluia pe adormit. Eric își puse încă un pahar, de data aceasta cu gheață, care între timp era gata. Se gândi să citească din nou scrisoarea de la Yves, dar o știa deja pe dinafară. Îi era groază de venirea lui Yves. Stătu pe pat, privind dimineața... *Mon plus cher. Je te previendra la jour de mon arrivée. Je prendrai l'avion. J'ai dit au revoir à ma mère. Elle a beaucoup pleurée. J'avoue que ça me faisait quelque chose. Bon. Paris est mortelle sans toi. Je t'adore mon petit et je t'aime. Comme j'ai envie de te serre très fort entre mes bras. Je t'embrasse. Toujours à toi. Ton YVES.*⁴⁰

O, da. Cineva, undeva dădu drumul unui radio. Ziua începuse. Își termină băutura, își dădu jos pantofii, își desfăcu cureaua și se întinse pe pat lângă Vivaldo. Își lăsă capul pe pieptul lui Vivaldo și în umbra acestei stânci adormi.

⁴⁰ Dragul meu. Te voi anunța ziua sosirii mele. Voi sosi cu avionul. Mi-am luat rămas bun de la mama. A plans o grămadă. Mărturisesc că asta m-a tulburat. Bun. Parisul e ucigător fără tine. Te ador, micuțule, și te iubesc. Abia aștept să te strâng în brațe. Te sărut. Al tău pentru totdeauna, YVES. (fr) (n.tr.)

Ida îi spuse șoferului de taxi:

— În nord vă rog, la Small's Paradise. Apoi se întoarse cu un zâmbet trist către Cass. Seara lor abia începe, zise arătând către Eric și Vivaldo care dispăreau din vedere. A mea la fel, doar că a mea nu va fi la fel de distractivă.

— Credeam că te duci acasă, zise Cass.

— Ei bine, nu. Trebuie să mă întâlnesc cu niște oameni. Își privi cu atenție unghiile, apoi se uită la Cass. Nu puteam să-i spun lui Vivaldo, așa că să nu-i spui nici tu, te rog. Se supără mereu când ajunge prin preajma unor instrumentiști. Nu e vina lui. Nu e nici vina lor, eu știu ce simt. Dar nu-mi place să se răzbune pe Vivaldo, îi e oricum destul de greu. Iar după un moment șopti: Și mie la fel.

Cass nu zise nimic, căci era uimită. Departe de a-și imagina că ea și Ida erau prietene, hotărâse cu mult timp înainte că Idei nu-i plăcea de ea și nu avea încredere în ea. Dar acum nu părea să fie așa. Părea să fie singură și tulburată.

— Mi-ar plăcea să vii și să bem ceva împreună acolo, zise Ida. Își tot răsuca inelul pe degetul mic.

Cass se gândi dintr-o dată că se va simți teribil de nelalocul ei acolo, iar dacă Ida tot se întâlnea cu niște oameni, ce rost mai avea să meargă și ea. Dar simți cumva că nu putea spune asta, că Ida avea nevoie să vorbească cu o femeie, fie și numai pentru câteva minute și chiar dacă femeia era albă.

— Okay, zise, dar doar un pahar. Apoi trebuie să fug acasă la Richard. Izbucniră amândouă în râs. Era prima oară când râdeau împreună, iar acest râs îi dezvălui lui Cass că atitudinea Idei se schimbase pentru că Ida știa acum despre adulterul ei. Poate că Ida o considera mai de încredere și mai femeie, acum că virtutea și siguranța ei erau puse la îndoială. Și mai era în acel râs subit și spontan o foarte vagă urmă de șantaj. Ida era mai liberă acum cu Cass, din moment ce judecata lumii, dacă ar fi trebuit înfruntată vreodată, ar fi condamnat-o pe Cass mai dur decât pe Ida. Căci Ida nu era nici albă, nici măritată, nici mamă. Lumea socotea păcatele Idei ca naturale, pe când pe ale lui Cass ca perverse. Ida zise:

— Bărbații sunt o pacoste, nu-i așa drăguță? Avea vocea tristă și obosită. Nu-i înțeleg, jur că nu.

— Eu am crezut mereu că-i înțelegi mult mai bine decât mine, zise Cass.

Ida zâmbi.

— Ei, doar mă prefac. Și-apoi, e ușor să știi cum să te porți cu un bărbat dacă nu-ți pasă de el. Majoritatea papagalilor cu care am avut eu de-a face nu făceau doi bani. Și nici nu mă așteptam la altceva de la ei. Apoi nu mai zise nimic. Privi spre Cass, care stătea nemișcată, privind în jos.

Taxiul se apropia de Times Square.

— Știi ce zic?

— Nu știu dacă știu sau nu, zise Cass. Presupun că nu știu. Eu n-am avut de-a face decât cu doi bărbați în toată viața mea.

Ida o privi cu un miz zâmbet răutăcios și speculativ pe buze.

— Asta e greu de crezut. E greu de imaginat.

— Păi... n-am fost niciodată foarte frumoasă. Presupun că am dus o viață destul de izolată. Și m-am căsătorit foarte tânără. Își aprinse o țigară și puse picior peste picior.

Ida privi pe geam la lumini și la mulțimea de oameni.

— Mă întreb dacă eu mă voi mărita vreodată. Presupun că nu. Nu o să mă mărit cu Vivaldo și – își lovi din nou inelul – e greu de văzut ce va urma mai departe. Dar nu cred că văd niciun mire.

Cass nu zise nimic. Apoi spuse:

— De ce nu te vei căsători niciodată cu Vivaldo? Nu-l iubești?

Ida răspunse:

— Iubirea nu are așa mult de-a face cu asta cum pare toată lumea să creadă. Adică, știi, nu schimbă chiar tot, cum spun oamenii. Poate fi o durere de cap. Se foi agitată în spațiul îngust și întunecos și privi din nou pe geam. Sigur, îl iubesc pe Vivaldo, e cel mai drăguț bărbat pe care l-am cunoscut. Și știu că i-am făcut probleme câteo-

dată. Nu mă pot abține. Dar nu mă pot mărita cu el, ar fi fatal pentru el, și pentru mine.

— Păi, de ce? Se opri, prudentă: Nu vrei să zici doar pentru că e alb?

— Ei bine, da, zise Ida cu putere, într-un fel asta vreau să zic. Probabil că sună îngrozitor pentru tine. Nu-mi pasă de culoarea pielii. Nu asta vreau să zic. Se opri, încercând în mod evident să descopere ce voia să zică. Am cunoscut un singur bărbat mai bine decât pe Vivaldo, și bărbatul ăla era fratele meu. Ei, știi tu, Vivaldo era cel mai bun prieten al lui, iar Rufus murea și Vivaldo nu știa asta. Iar eu eram la mile distanță și știam.

— De unde știi că Vivaldo nu știa? Ești foarte nedreaptă. Și faptul că tu știai nu a putut împiedica nimic să se întâmple, n-a schimbat nimic.

— Poate că nimic nu poate fi împiedicat sau schimbat, zise Ida, dar trebuie să știi, trebuie să știi ce se întâmplă.

— Dar Ida, nimeni nu știe ce se întâmplă, nu cu adevărat. Poate că tu știi lucruri pe care eu nu le știu, de exemplu. Dar nu e posibil ca și eu să știu lucruri pe care tu nu le știi? Eu știu cum e să ai un copil, de exemplu. Tu nu știi.

— Ei, la naiba, Cass, pot să am și eu un copil și o să știu atunci. Copiii nu-s treaba mea, știi, dar pot afla dacă vreau. După cum procedează Vivaldo probabil că o să aflu fie că vreau sau nu, și chicoti nejustificat. Dar – și oftă – invers nu merge. Tu nu știi și nu există niciun mod posibil să afli, cum e să fii o fată de culoare pe lumea asta și cum se poartă cu tine bărbații albi, și ăia negri la fel. Pentru tine lumea nu e toată un bordel în care singurul fel de a te descurca e să fii cea mai mare, mai dură și mai rece curvă dintre toate și să faci lumea să plătească pentru asta.

Ajunseseră în parc. Ida se aplecă și-și aprinse o țigară cu mâini tremurânde, apoi arătă cu mâna spre fereastră:

— Pariu că tu crezi că suntem într-un rahat de parc. Nu știi că suntem într-una dintre cele mai mari jungle din lume. Nu știi ca în spatele tuturor copăceilor firavi și al rahatului ăstuia oamenii și-o trag și se sug și se droghează

și mor. Mor, dragă, chiar acum în timp ce noi trecem prin întunericul ăsta în taxiul omului. Și nu știi, chiar dacă ți se spune, nu știi asta, chiar dacă o vezi.

Cass se simțea foarte departe de Ida, foarte mică și înfrigurată.

— Cum am putea să știm, Ida? Cum ne poți învinovăți că nu știm? Nu am avut ocazia să aflăm. Eu abia știam că există Parcul Central înainte să fiu femeie măritată. Și privi și ea spre parc, încercând să vadă ce vedea Ida, dar bineînțeles, văzu doar copaci și felinare și iarba și drumul șerpuind și silueta clădirilor de dincolo de parc. Nu erau mai deloc persoane de culoare în orașul în care am crescut eu – cum aș putea să știu? Și se urî pentru întrebarea pe care avea să o pună, dar nu putea să nu o facă: Nu crezi că merit recunoștință pentru că încerc să fiu om, să nu fiu o parte din toate astea, pentru că – nu particip?

— La ce naiba nu participi tu, Cass? întrebă Ida.

— La lume, la viața asta pustie, fără sens, zise Cass.

Ida râse. Râsul ei sună malițios și totuși Cass simți fără niciun dubiu că Ida nu încerca să fie malițioasă. Părea să se lupte cu ea însăși, să urce o pantă abruptă și necunoscută.

— N-am putea să zicem altfel, draga mea, doar așa de distracție? N-am putea cumva să dăm vina pe natură? Să zicem că l-ai cunoscut pe Richard și te-ai aprins după el, așa că de fapt n-ai renunțat la nimic – doar te-ai căsătorit?

Cass începu să se înfurie din nou și se întrebă „De ce?”. Spuse cu voce tare:

— Nu. Cu mult înainte să-l cunosc pe Richard știam că viața asta nu e de mine. Și era adevărat, dar nu suna deloc convinsă. Iar Ida, înduplecată, puse întrebarea nerostită din mintea lui Cass în cuvinte.

— Și ce s-ar fi întâmplat dacă n-ar fi apărut Richard?

— Nu știu. Dar e caraghios. A apărut. Și eu am plecat.

Acum aerul dintre ele deveni dens, ca și cum s-ar fi aflat de-o parte și de alta a unei prăpăstii în munți încercând să se zărească una pe cealaltă prin ceața unui nor,

înfricoșate de hăul de la picioare. Căci plecase cu Richard și apoi îl trădase – și ce însemna acest eșec? Și ce făcea acum, cu Eric, și ce însemna asta? Începu să vadă, deodată vag și împotrivindu-se, vastele dimensiuni ale acuzației Idei, în timp ce sentimentul ei străvechi și în același timp nou de vinovăție privind viața ei cu Richard se ivi din nou în mintea ei. Mereu văzuse mai departe decât Richard și știuse mult mai mult, era mai pricepută, mai răbdătoare, mai pricepută și mai determinată; iar el ar fi trebuit să fie un bărbat cu mult diferit, mai puternic și mai neîndurător pentru a nu se fi căsătorit cu ea. Dar așa stătuseră lucrurile dintotdeauna între bărbați și femei, pretutindeni, și așa aveau să rămână mereu. Dar așa era? Aruncă țigara pe geamul mașinii. El a venit. Iar eu am plecat. Dar chiar așa era? Taxiul se apropia de Harlem. Realiză, cu un mic șoc, că nu mai fusese aici din dimineața înmormântării lui Richard.

— Dar imaginează-ți că ar fi venit, bărbatul tău – pentru că știi asta, că nu vine în fiecare zi, la dracu – zicea Ida, și n-ai fi avut unde să pleci sau de unde să pleci, pentru că a venit prea târziu. Și indiferent când ar fi ajuns, tot ar fi fost prea târziu – pentru că deja s-au întâmplat prea multe înainte să te naști tu, ce să mai zic până când v-ați cunoscut voi.

Nu cred asta, se gândi Cass. E prea ușor. Nu cred asta. Și zise cu voce tare:

— Dacă te referi la tine și la Vivaldo, există și alte țări, te-ai gândit la asta?

Ida își aruncă capul pe spate și râse.

— O, da! Și peste cinci sau zece ani, după ce dăm lovitura, putem să ne facem bagajele și să plecăm într-una din țările astea. Apoi, cu violență: Și ce crezi că s-ar întâmpla cu noi în ăștia cinci ani? Ce-ar mai rămâne din noi? Se aplecă spre Cass: Ce crezi că o să rămână între tine și Eric în cinci ani – pentru că știu că știi că nu te vei mărita cu el, nu ești atât de dusă.

— Vom fi prieteni, vom fi prieteni, zise Cass. Sper să rămânem prieteni pentru totdeauna. Simți că-i e frig, se gândi la mâinile și la buzele lui Eric și se uită iarăși la Ida, care se întorsese cu fața spre geam.

— Ce nu știți voi, zise ea, e că viața e o curvă, dragă. Asta e vestea cea mare. Tu n-ai experiență în a-ți plăti datoriile și o să-ți fie tare greu, dragă, când o să se prăbușească toate. S-au adunat o grămadă de datorii și știu prea bine că tu n-ai strâns niciun bănuț.

Cass privi figura întunecată și mândră care era pe jumătate întoarsă.

— Îi urăști pe albi, Ida?

Ida făcu un zgomot furios din buze.

— Ce-are asta a face? La dracu, da, câteodată îi urăsc, vreau să-i văd pe toți morți. Alteori nu-i urăsc. Am și alte lucruri cu care să mă țin ocupată. Expresia i se schimbă. Își privi mâinile și își răsuci inelul pe deget. Dacă vreun alb te afectează prea mult, asta îți afectează determinarea. Se spune că dragostea și ura seamănă. Ei bine, așa e. Se întoarce din nou cu fața la geam. Dar, Cass, întreabă-te, cercetează-te și întreabă-te: tu nu i-ai urî pe toți albi dacă te-ar ține închisă într-o pușcărie? Mergeau acum pe minunata Seventh Avenue. Toată populația părea să fi ieșit pe străzi, parcă atârnați de stâlpi, scări și hidranți, trecând prin trafic ca și cum n-ar fi existat. Dacă te-ar fi ținut aici și te-ar fi oropsit și te-ar fi înfometat și te-ar fi făcut să-ți vezi mama și tatăl și sora și iubitul și fratele și fiul morți sau înnebunind sau renunțând la viață în fața ochilor tăi? Și nu dintr-odată, de la o zi la alta, dar zi de zi, în fiecare zi, timp de ani, generații întregi? La dracu. Te țin aici pentru că ești negru, muiștii jechoși albi, în timp ce ei și-o iau la labă unii altora cu toată vrăjeala aia despre pământul libertății și patria curajoșilor. Și vor ca tu să te freci singur pe aceeași melodie, doar că mai la distanță. Uneori, dragă, aș vrea să mă transform într-un mare pumn și să fac chiseliță toată țara asta nenorocită. Uneori cred că nici nu merită să existe. Dar tu nu ai avut niciodată sentimentul ăsta, nici Vivaldo. Vivaldo nu voia să știe că fratele meu era pe moarte pentru că nu voia să știe că fratele meu ar fi încă în viață dacă nu s-ar fi născut negru.

— Nu știu dacă asta e adevărat sau nu, zise Cass încet, dar presupun că n-am niciun drept să spun că nu e.

— Nu dragă, chiar că n-ai, zise Ida, nu dacă nu ești dispusă să te întrebi ce-ai fi făcut tu dacă ți s-ar fi turnat

în cap tot ce i s-a turnat lui Rufus. Și nu te poți întreba asta pentru că n-ai cum să știi prin ce a trecut Rufus, nu în viața asta, nu cât timp ești albă. Zâmbi cu cel mai trist zâmbet pe care Cass îl văzuse vreodată. Da dragă. Cam asta e situația.

Taxiul se opri în față la Small's.

— Am ajuns, zise Ida voioasă, părând să se ridice într-o clipită din abis, ca și cum ar fi străbătut distanța din culise pe scenă. Privi rapid aparatul de marcat și deschise poșeta.

— Lasă-mă pe mine, zise Cass. Atâta lucru poate încă să facă o sărmană femeie albă.

Ida o privi și zâmbi.

— Hai, nu fi așa, zise, pentru că și tu poți suferi și o să suferi, crede-mă. Cass îi întinse taximetristului o bancnotă. Poți să pierzi totul – casa, soțul, chiar și copiii.

— N-o să-mi abandonez niciodată copiii, zise Cass.

— Îți pot fi luați.

— Da, se poate întâmpla. Dar nu se va întâmpla.

Îi lăsă șoferului un bacșiș și coborâră din taxi.

— Li s-a întâmplat strămoșilor mei de nenumărate ori, zise Ida încetișor.

— Poate, zise Cass, cu o izbucnire subită de mânie și aproape în lacrimi, ni s-a întâmplat tuturor! Soțului meu de ce îi era rușine să vorbească în poloneză în toți anii când a crescut? Și uită-te la el acum – nici nu știe cine e. Poate că ne e mai rău decât vouă.

— O, zise Ida, vă este, nu mă îndoiesc de asta.

— Atunci arată puțină compasiune.

— Nu e puțin ce-mi ceri.

Bărbații de pe trotuar le priveau cu un fel calculat, lipsit de scrupule, ca și cum s-ar fi gândit că ele erau cu siguranță imposibil de avut, că erau așteptate înăuntru de bărbații sau de peștii lor și, oricum, pe bulevard apărură trei polițiști albi, mergând țațoș. Cass se simți dintr-o dată vulnerabilă și expusă pericolului și își dori să nu fi venit. Se văzu ceva mai târziu, singură, căutând un taxi, dar nu îndrăzni să-i spună nimic Idei. Ea deschise ușile și intrară înăuntru.

— Nu suntem îmbrăcate potrivit pentru locul ăsta, șopti Cass.

— Nu contează, zise Ida.

Privea nerăbdătoare peste capetele celor de la bar, în încăperea din spate, unde păreau să fie trupa de muzicieni și scena de dans. Iar aroganța ei făcu să apară din fum și haos un bărbat solid și brunet care se apropie de ele cu sprâncenele ridicate.

— Suntem cu domnul Ellis, zise Ida. Ne conduci la el, te rog?

Bărbatul păru să fie impresionat, aproape că se pleacă în fața lor.

— Vă rog să mă urmați.

Ida se dădu puțin înapoi, pentru a o lăsa pe Cass să treacă în fața ei, făcându-i foarte scurt cu ochiul când trecu pe lângă ea. Cass se simți dintr-o dată copleșită de admirație și de invidie și în același timp îi veni să râdă. Merseră, sau mai degrabă mărșăluiră prin bar, două femei singure și improbabile, a căror respectabilitate a fost, dacă nu definită precis, atunci scoasă din raza oricăror speculații obișnuite. Localul era aglomerat, dar Steve Ellis stătea împreună cu două cupluri, unul alb și altul negru, la o masă mare care lăsa cumva impresia că ocupă mai mult loc decât ar fi fost cazul. Ellis se ridică în picioare, iar chelnerul dispăru.

— Sunt încântat să vă văd, doamnă Silenski, zise zâmbind, întinzând o mână regală. De fiecare dată când îl văd pe Richard îi rog să vă amintească de mine, dar nu v-a transmis niciunul dintre mesajele mele? Bineînțeles că nu.

— Bineînțeles că nu, zise Cass zâmbind. Se simți dintr-o dată și fără motiv extrem de binedispusă. Richard n-are niciun pic de ținere de minte. Dar am sperat că o să veniți să ne revedeți și n-ați mai venit.

— Ah, dar voi veni. O să mă vedeți, dragă doamnă, mai mult decât îndrăzniți să vă imaginați. Se întoarse către cei de la masă. Dați-mi voie să vă prezint. Făcu un semn cu mâna spre cuplul de culoare. Dumnealor sunt domnul și doamna Barry — doamna Silenski. Se înclină ironic în direcția Idei. Domnișoara Scott. Ida răspunse acestei plecăciuni cu o mică plecăciune ironică.

Domnul Barry se ridică și le strânse mâinile. Deasupra buzelor subțiri avea o mustăcioară și zâmbi expectativ, fără a-și ascunde curiozitatea politicoasă de a afla cine erau cele două femei. Soția lui arăta ca o actriță retrasă de pe scenă. Sclipea și lucea și părea a fi genul de femeie care moare de nerăbdare să plece acasă și să-și dea jos inco-modele și complicatele și invizibilele șnururi și legături. Buza inferioară, foarte roșie, i se lăsa sau se răsfrângea deasupra bărbiei atunci când zâmbea, ceea ce făcea în permanență. Celălalt cuplu purta numele de Nash. Bărbatul avea fața roșie, părul grizonat, un trabuc mare și un răs plin de sine; era mult mai în vârstă decât soția sa, care era palidă, blondă, subțire și purta breton. Ida și Cass fură așezate la masă, Ida lângă Ellis, iar Cass lângă doamna Barry. Comandară de băut.

— Domnișoara Scot, zise Ellis, își petrece o bună parte din timp prefăcându-se că este chelneriță. Nu vă apropiați de localul unde lucrează, nici nu vă spun unde este, este cea mai neprețuită. Chelneriță. Dar este o cântăreață minunată. Veți mai auzi de domnișoara Ida Scott. O apucă de mână și o bătu tare pentru un moment, fără să îi dea drumul. Poate că reușim să-i convingem pe băieții ăștia de pe scenă să îi dea voie să ne cânte vreo două cântece.

— Ah, vă rog. Nu am venit îmbrăcată pentru așa ceva. Cass m-a luat de la muncă și am venit așa cum eram.

Ellis privi în jurul mesei.

— Are cineva vreo problemă cu felul cum e îmbrăcată domnișoara Scott?

— Nu, doamne ferește, zise doamna Barry, strâmbându-se și buhăindu-se și transpirând și respirând greu, este foarte fermecătoare.

— Dacă contează părerea unui bărbat, zise Domnul Nash, nici nu-mi pasă ce i-a dat domnișoarei Ida prin cap să poarte astăzi. Sunt femei care arata foarte bine în... ei, cred că mai bine să nu spun asta în fața soției mele, iar răsul său gros și plin de voie bună aproape că acoperi muzica pentru un moment.

Soția lui nu părea însă prea amuzată.

— Oricum, zise Ida, au o vocalistă, iar ea nu va fi prea încântată. Dacă aș fi fost eu în locul ei, nu mi-ar fi plăcut.

— Da. Vom vedea. Și îi luă din nou mâna în a lui.

— Aș prefera să nu.

— Vedem. Okay?

— În regulă, zise Ida și își trase mâna. Vom vedea.

Chelnerul sosi și le puse paharele în față. Cass privi în jurul ei. Trupa nu era pe scenă, care era goală acum, dar pe podeaua de dans câteva cupluri dansau pe muzica tonomatului. Se uită la un băiat roșcovan care dansa cu o fată înaltă, cu tenul mult mai închis. Dansau în același timp cu lejeritate și profund concentrați, foarte aproape unul de celălalt uneori, alteori la mare distanță, dar mereu conectați, fiecare trup lăsând loc celuilalt, răspunzându-i și comentându-l. Figurile le erau lipsite de expresie. Doar în ochi le lucea din când în când câte un semn sau recunoașterea unei nuanțe neașteptate. Părea totul atât de ușor, atât de simplu; urmau muzica și muzica părea să îi urmeze pe ei și totuși Cass știa că ea n-ar fi putut niciodată să danseze în felul acesta, niciodată. Niciodată? O privi pe fată, apoi se uită la băiat. Într-o oarecare măsură această lejeritate venea din faptul că băiatul conducea în mod evident – iar fata îl urma; dar, într-un mod mai profund, venea din faptul că fata nu era în niciun fel scârbită de băiat și nu ezita niciun moment să răspundă celui mai brutal fior erotic al lui cu propriul ei fior. Părea totul atât de ușor și de simplu și totuși, dacă te gândeai de unde începea asta, devenea evident că nu era deloc așa de simplu; din contră, era dificil și delicat, periculos și profund. Iar ea, Cass, care îi privea cu atâta invidie (căci o privise mai întâi pe fată, apoi pe băiat) începu să se simtă incomod. Dar ei, în mod ciudat, pe podeaua lustruită, sub lumina reflectoarelor, păreau să se simtă în elementul lor. În ce sens și din ce motiv și pentru ce i-ar fi fost ei imposibil să danseze vreodată la fel ca ei? Domnul Barry tocmai vorbea:

— Am auzit lucruri minunate despre soțul dumneavoastră, doamnă Silenski. I-am citit cartea și trebuie să spun că este o realizare extraordinară – zâmbi cordial, căci totul în privința lui rămânea în limitele decenței.

Pentru un moment Cass nu spuse nimic. Sorbi din pahar și se uită la fața lui, care era netedă ca un bob de fasole neagră. Fu tentată mai întâi să desconsidere această figură ca goală. Dar nu era goală; doar că încerca cu disperare să se golească decent, spre interior, o imposibilitate ce ducea probabil la vreo revărsare de bilă doar de Dumnezeu știută. În profunzimea ochilor cu grijă ascunși și indiferenți urla jungla, iar pe jos zăceau păsări strălucitoare moarte. Era precum soția lui, doar că el n-ar fi putut niciodată să iasă din corsetul lui de fier. I se făcu milă de el, apoi tremură; el o ura, iar ura lui era cumva legată de dorința ei aproape inconștientă ca băiatul roșcat de pe scenă să facă dragoste cu ea. Prin urmare, o ura cu mult mai mult decât Ida și se găsea în și mai mare măsură la mila urii lui care, de atâta târât pe jos, tânjea să o ia în sus și să arunce lumea în aer.

Dar el nu-și putea permite să știe asta.

Zise, zâmbind cu buzele rigide:

— Vă mulțumesc foarte mult.

Iar domnul Barry zise:

— Cred că sunteți foarte mândră de soțul dumneavoastră.

Cass și Ida se priviră scurt, iar Cass zâmbi și zise:

— Întotdeauna am fost mândră de el, într-adevăr, nu este nicio surpriză pentru mine.

Ida râse.

— Chiar așa. Cass este de părere că Richard nu greșește niciodată.

— Nici măcar când îl prinde asupra faptului, rânji Ellis. Apoi: Am petrecut destul de mult timp împreună în ultima vreme și adesea spune ce bărbat fericit e.

Dintr-un motiv sau altul acest lucru o înfricoșă. Se întrebă când și cât de des se întâlneau Richard și Ellis și ce avea Richard cu adevărat de zis. Își stăpâni frica.

— Credință oarbă, zise la mișto, am credință oarbă în el. Privi către ringul de dans, dar cuplul respectiv dispăruse.

— E un om norocos soțul tău, zise Domnul Barry. O privi pe soția lui și întinse o mână către mâna ei. Și eu la fel.

— Domnul Barry face parte de curând din departamentul nostru de publicitate, zise Ellis. Suntem teribil de mândri să-l primim alături de noi. Și îmi pare rău că pare că mă laud – de fapt, nu-mi pare rău, chiar mă laud – dar cred că acesta este un lucru grozav pentru industria noastră perfidă și conservatoare. Zâmbi cu subînțeles, iar Domnul Barry zâmbi și el. Și devenită atât de devreme conservatoare.

— E conservatoare din momentul în care s-a născut, zise Domnul Nash, tot așa cum industria voastră de cinema era conservatoare, și din același motiv. A devenit imediat proprietatea băncilor – parte din ceea ce voi numiți în mod desuet libera inițiativă, deși Dumnezeu știe că nu e nimic liber în legătură cu ea, iar vouă vă lipște orice inițiativă.

Cass și Ida se uitară lung la el.

— De unde sunteți, vru Cass să știe.

Bărbatul îi zâmbi ca de la mare distanță, cu toleranță.

— Din Belfast, spuse.

— Ah, strigă Ida, tatăl unui prieten de-al meu s-a născut în Dublin. Cunoașteți Dublinul? Este departe de Belfast?

— Geografic? Da, e ceva distanță. Altfel distanța este neglijabilă – deși locuitorii ambelor orașe m-ar spânzura dacă ar auzi asta.

Și râse cu zgomot vesel și volubil.

— Și ce aveți cu noi? Întrebă Cass.

— Eu? Păi, nimic, zise domnul Nash, câștig o grămadă de bani de pe urma voastră.

— Domnul Nash, zise Ellis, este impresar și nu mai locuiește în Belfast.

— Libera inițiativă, vedeți, zise Domnul Nash și îi făcu cu ochiul domnului Barry.

Domnul Barry râse. Se aplică spre Domnul Nash.

— Ei bine, eu sunt de partea doamnei Silenski. Ce aveți cu sistemul nostru? Cred că am avansat considerabil prin el. Ridică o mână osoasă, cu un deget manichiurat. Cu ce ați vrea să-l înlocuim?

— Cu ce poate înlocui cineva un vis? zise dintr-o dată Cass. Aș vrea să știu.

Domnul Nash râse, apoi se opri stânjenit. Ida o privea – o privea fără să pară că face asta. Apoi Cass își dădu seama pentru prima dată în viața ei cum îi vedeau negrii pe albi – deși ce știa Ida de fapt despre ea, în afara faptului că mințea, că era infidelă, că juca teatru și că avea să o încurce? – iar pentru un moment o urî pe Ida din toată inima. Apoi simți din nou că îi este foarte frig, iar momentul trecu.

— Presupun că visul trebuie înlocuit cu realitatea, zise Ida cu o voce neobișnuită.

Râseră cu toții nervos. Muzica reîncepu. Cass privi din nou către ringul de dans, dar cuplul de dansatori nu se reîntoarse. Bău din pahar ca și cum ar fi fost o întrecere și ținu lichidul în gură ca și cum ar fi fost înghețat.

— Doar că asta nu e așa ușor de făcut. Își luă paharul în mâinile subțiri și se uită spre Cass. Cass înghiți între timp lichidul încălzit, care o arse pe gât. Ida lăsă jos băutura și îi apucă pe Ellis de mână. Haide dragă, spuse, hai să dansăm.

Ellis se ridică.

— Mă scuzați, dar sunt convocat, zise.

— Chiar așa, spuse și Ida zâmbind către ceilalți și pluti spre ringul de dans. Ellis o urmă, ca și cum ar fi fost agățat de trena ei.

— Îmi aduce aminte de Billie Holiday când era tânără, zise domnul Barry melancolic.

— Mi-ar plăcea să o aud cântând, zise dintr-o dată și cam veninos și doamna Nash. Se întoarseră cu toții către ea așteptând o continuare, ca și cum ar fi fost la o ședință de spiritism, iar ea ar fi fost mediumul. Dar doamna Nash sorbi din băutură și nu mai spuse nimic.

Cass se întoarse din nou spre ringul de dans, privindu-i acum pe Ellis și pe Ida. Lumina era la fel de puternică, ringul ceva mai aglomerat, iar tonomatul urla. Conștient sau nu, Ida își alesese cu destulă șiretenie costumația potrivită pentru local. Purta o rochie simplă oranj pastelat și pantofi fără tocuri și foarte puțin machiaj, iar părul, care de obicei era strâns în vârful capului, în seara aceasta era dat pe spate și adunat într-un coc strâns și sever de

menajeră bătrână. În felul acesta părea și mai tânără decât era, aproape o fetiță, iar acest lucru avea efectul de a-l face pe Ellis, care era și mult mai scund decât ea, să pară mai în vârstă decât era și mai corupt. Deveniră o frumoasă și o bestie ciudați și unici și Cass se întrebă pentru prima oară care era cu adevărat relația dintre ei. Ida zisese că nu vrea ca vreunul dintre muzicieni să-l „office” pe Vivaldo, dar nu era aici pentru o întâlnire cu muzicienii. Se întâlnește cu Ellis. Și o luase pe Cass cu ea ca un fel de paravan — ea și Ellis nu puteau să se mai fi întâlnit în public deseori înainte. Dar în privat? Asta se întreba în timp ce-i privea dansând împreună. Dansul era unul lent și ar fi trebuit să fie fluid, dar era stângaci și tern și plin de ezitări. Ea îl ținea la distanță, el nu putea conduce și cu toate astea ea se ținea strâns de el.

— Mă întreb dacă nevasta lui știe unde e, zise doamna Nash către soțul ei *sotto voce*, cu un zâmbet micuț și răutăcios.

Cass se gândi la Vivaldo, apoi la Richard și o urî instantaneu pe doamna Nash. Curva dracului, se gândi, și rupse tăcerea de la masă spunând cu voce tare:

— Doamna Ellis și domnișoara Scott se cunosc de multă vreme, cu mult înainte ca doamna Ellis să se căsătorească.

„De ce-am zis chestia asta?” se întrebă. Poate să afle foarte ușor că mint. O fixă cu privirea pe doamna Nash fără să încerce să ascundă cât o dispăcea. Dar n-o să afle. E prea proastă și prea lașă. Doamna Nash o privi pe Cass cu un fel de îngâmfare enervantă pe care îl au cameristele ajunse dintr-o dată mari doamne.

— Ce ciudat, murmură.

— Deloc, zise Cass imprudentă, au lucrat amândouă în aceeași fabrică.

Doamna Nash o privi cu un tremur abia vizibil al buzei superioare. Cass zâmbi și se întoarse deodată spre domnul Nash.

— Ați cunoscut-o pe soția dumneavoastră în Belfast?

— Nu, spuse domnul Nash zâmbind — iar Cass simți cu un fior de amuzament și de groază cât de mult îi

disprețuia soția lui în acel moment —, ne-am cunoscut la Dublin, pe când eram într-o vizită de afaceri. Luă mâna moale a soției sale într-a sa. Ochii ei șterși nu se mișcă, expresia nu i se schimbă pe fața palidă. Cea mai importantă călătorie pe care am făcut-o vreodată.

A, da, nu mă îndoiesc, gândi Cass, pentru voi amândoi. Dar dintr-o dată se simți obosită și tristă fără motiv. Ce naiba făcea aici și de ce o tachina pe femeie asta amărâtă și absurdă? Începu un alt cântec, mai tare, mai rapid și mai zgomotos și își îndreptară cu toții ușurați atenția către ringul de dans. Ida și Ellis continuă să danseze sau mai degrabă Ida continuă să-l chinuie pe Ellis. Dansa așa cum nu mai dansase probabil din adolescență, iar Ellis încerca să se țină după ea — căci acum nu se mai putea spune că el era cel care conducea. Încerca, desigur, cu silueta lui pătrătoasă legănându-se și smucindu-se și cu fețișoara lui de băiețel încercând să pară abandonat. Și cu cât încerca mai mult — prostul!, gândi Cass — cu atât Ida îi scăpa și cu atât mai sălbatic îl umilea. Ellis nu se înțelegea prea bine cu corpul lui sau cu al ei sau cu orice corp. Își mișca fundul parcă prin pură voință, fără cea mai vagă urmă de dragoste, fără niciun pic de grație; coapsele parcă încercau să se cațere, picioarele parcă storceau struguri. Nu știa ce să facă cu brațele, care stăteau depărtate de trup de parcă erau tăiate și controlate de sfori și în același timp ca și cum n-ar fi avut nicio legătură cu mâinile — mâinile care știau să apuce și să ia, dar nu să mângâie. Se răzbuna Ida pe el sau doar îl avertiza? Fruntea lui Ellis lucea de transpirație, părul scurt cârlionțat părea mai negru, iar Cass aproape că-i auzea respirația grea. Ida se învârtea în jurul lui, în rochia ei oranj, cu picioarele lucindu-i ca niște cuțite și cu șoldurile zdrobind cu cruzime. Din când în când întindea spre el o mână suplă, brună și aprigă, pe care o atingeau degetele lui. Ceilalți de pe ring le făceau loc, îi făceau loc ei, iar lui Ellis trebuie că i se părea că melodia nu se va mai termina niciodată. Dar tonomatul se opri în sfârșit, iar luminile colorate încetară să se învârtă, căci trupa se întorcea pe scenă. Ida și Ellis se întoarseră și ei la masă. Lumina se estompă. Cass se ridică în picioare.

— Ida, am promis că stau să bem un pahar, l-am terminat, acum trebuie să plec, spuse. Chiar trebuie. Richard mă omoară dacă mai întârzii mult.

Vocea îi tremură fără să vrea și simți că roșește în timp ce vorbe. În același timp își dădea seama că Ida era în toane și mai proaste acum decât înainte să danseze.

— Ah, dă-i un telefon, zise Ida. Și cea mai fidelă soție merită să iasă o seară în oraș.

Cass, cuprinsă de teamă și disperare, aproape că se scufundă la loc pe scaun, dar Ellis, ștergându-se pe frunte și lucind tot, părea mai vesel ca niciodată.

— Nu cred că asta e neapărat adevărat, zise, smulgând mesei un hohot de râs obligatoriu, și, oricum, doamna Silenski are în grijă o investiție foarte prețioasă. Soțul ei este extrem de valoros, trebuie să aibă grijă de moralul lui.

Ida și Cass se priviră, iar Ida zâmbi.

— Va avea moralul lui Richard de suferit dacă nu te duci acasă?

— Fără îndoială, zise Cass. Trebuie să plec.

Expresia Idei se schimbă și privi în jos. Părea dintr-o dată obosită și tristă.

— Presupun că ai dreptate și n-are niciun rost să mai amâni, zise.

Se întoarse către Ellis.

— Condu-o la un taxi, dragule.

— Cu plăcere, răspunse Ellis.

— Vă urez o seară bună tuturor, spuse Cass. Îmi pare rău că fug așa, dar trebuie. Apoi se întoarse către Ida: Ne vedem curând?

— Să mă aștept să te văd unde ne întâlnim de obicei?

— Dacă va fi încă acolo, da, zise Cass după un moment. Se întoarse și își făcu loc prin încăperea întunecată, cu Ellis bălăbănindu-se în urma ei. Ieșiră în stradă, iar Cass se simți speriată și fără vlagă. Ellis o urcă într-un taxi. Mașina era condusă de un tânăr portorican.

— Noapte bună, doamnă Silenski, zise Ellis și îi întinse o mână umedă și solidă. Vă rog să-i transmiteți cele bune lui Richard din partea mea și spuneți-i că îl voi suna în vreo două zile.

— Îi voi transmite. Mulțumesc. Noapte bună.

Ellis dispăru, iar acum Cass era singură în taxi, în spatele umerilor incredibili ai portoricianului. Îi căută într-o doară figura în oglindă, apoi privi în jos și își aprinse o țigară. Taxiul o luă din loc. Cass nu privi la drum. Stătea ghemuită în întuneric, arzând de un fel de rușine. Dar nu-i era rușine de nimic din ce spusese sau făcuse – sau îi era?; îi era însă rușine, dinainte parcă, de ce-ar fi putut face acum, fără să vrea. Se folosisese de Ida și de Vivaldo drept paravan pentru aventura ei cu Eric, așa că de ce n-ar fi folosit-o Ida pe ea ca să ascundă de Vivaldo rendezvoul cu Ellis? Ea îi silise să nu îi spună nimic lui Richard, acum se vedea silită să nu-i spună nimic lui Vivaldo. Zâmbi, dar fumul pe care îl inhală era amar. Cândva era bună și respectabilă și lumea părea bună și respectabilă; acum întreaga lume părea otrăvită de trădare și pericol și pierdere; care dintre iluzii era mai mare? Era neplăcut de conștientă de prezența șoferului, de umerii și de fața lui imatură, de culoare pielii și de ochii lui negri și catifelati. O privea din când în când prin oglindă – până la urmă ea se uitase prima la el, iar dispoziția ei crease o tensiune între ei, o tensiune sexuală. Se gândi din nou, fără să vrea, la băiatul roșcat de pe ringul de dans. Și știu, ca și cum pentru un moment mintea i se limpezise ca o apă prin care se putea vedea până în adâncuri, că da, da, dacă ar fi atins-o, dacă ar fi insistat, ar fi căpătat ce voia, iar ea s-ar fi bucurat. S-ar fi bucurat să-i cunoască trupul, chiar dacă n-ar fi putut cunoaște decât trupul lui. Faptul că Eric intrase în ea, căderea ei din grație, o lăsase pradă unor ambiguități pe care nici nu le bănuise până acum. Richard fusese pavăza ei nu doar împotriva răului din lume, dar și împotriva propriei ei sălbăticii. Iar acum nu avea să mai fie protejată niciodată de el. Încercă să jubileze pentru asta. Dar nu simțea jubilație. Simțea doar teamă și uluire.

Șoferul tuși. Taxiul se opri la un semafor chiar înaintea de intrarea în parc, iar șoferul își aprinse o țigară. Își aprinse și ea una, iar cele două mici flăcări păreau să-și transmită semnale una celeilalte. Tot așa, își aminti acum, în timp ce taxiul porni mai departe, tot așa colindase tris-

tă și fără țință prin oraș când Richard abia începuse să se îndepărteze de ea. Își dorise ca cineva să o bage în seamă, un bărbat. Și ei o băgaseră în seamă: băgaseră de seamă că cerșea sex și că nu mai era tânără. Însăpăimântător faptul că dispariția intimității cu o anumită persoană duce la înghețul întregii lumi, la pierderea de sine! Și însăpăimântător faptul că iubirea impune condiții atât de dure, că limitele și libertățile ei sunt atât de legate unele de celelalte.

Erau atâtea lucruri pe care nu i le putea cere lui Eric. Relația lor depindea de autocontrolul ei. Spre exemplu, nu se putea duce la el acum, la două noaptea, această libertate nu figura în contractul dintre ei. Premisa relației lor, sau baza acestei comedii, era că sunt două persoane independente care aveau nevoie una de cealaltă din când în când, care vor rămâne prieteni pentru totdeauna, dar care probabil nu vor fi mereu iubiți. Această premisă interzicea intruziunea unui viitor sau o exhibare prea intensă a nevoii. Eric de fapt făcea să treacă timpul, aștepta – aștepta să se hotărască ceva. Iar când avea să fie hotărât – prin venirea lui Yves, prin semnarea unui contract sau prin acceptarea de către Eric a unei dureri pe care niciunul dintre ei nu o putea numi – ea avea să fie scoasă din patul lui. El avea să folosească tot ce viața i-a dăruit sau i-a răpit în munca lui – aceasta avea să fie viața lui. Era prea mândru să se folosească de ea sau de oricine altcineva ca de un sanctuar, prea mândru pentru a accepta orice rezolvare a suferinței lui care să nu fie făurită cu mâinile lui. Iar ea nu se putea supăra pe el pentru asta, nici nu putea fi tristă, pentru că tocmai de asta îl și iubea. Sau, dacă nu din cauza asta, cauzele lucrurilor de felul ăsta fiind bine ascunse de înțelegerea umană, aceasta era calitatea pe care o admira cel mai mult la el și fără de care știa că el nu poate trăi. Cei mai mulți bărbați puteau și asta și făceau: de aceea se simțea atât de amenințată.

Prin urmare, și ea bătea pasul pe loc, așteptând să primească lovitura, să încaseze factura. Doar după ce va fi plătit această factură avea să știe cu adevărat ce resurse avea. Și îi era groază de acest moment, groază – teroarea acestui moment o făcea uneori să-și piardă suflarea. Îi era

groază nu doar că nu va ști cum să-și refacă viața, sau că, pe măsură ce va îmbătrâni, va ajunge să se disprețuiască. Îi era groază că și copiii ei o vor disprețui. Și-ar fi putut reface viața doar mutându-se din casa lui Richard – casa lui Richard! – de când se gândea la casa aceea ca fiind a lui Richard? – și angajându-se undeva. Dar să nu piardă dragostea copiilor ei și să-i ajute să devină bărbați – asta era cu totul altceva.

Șoferul cânta doar pentru el, în spaniolă.

— Ai voce frumoasă, se auzi spunând.

Bărbatul întoarse capul rapid și zâmbi, iar ea îi privi profilul tineresc, luciul opac al dinților și scânteia ochilor.

— Mulțumesc, zise. Toți cântăm acolo de unde vin eu. Avea accent puternic și era puțin peltic.

— În Puerto Rico? Nu cred că sunt prea multe lucruri care să te facă să cânți acolo.

El râse.

— Ah, dar cântăm oricum. Se întoarse spre ea. Nici aici nu e nimic care să te facă să-ți vină să cânți, știi – nimeni nu cântă aici.

Ea zâmbi.

— Asta așa e. Cred că cântatul, cel puțin de plăcere, a devenit poate una dintre cele mai mari crime în America.

El nu înțelese ce voise să spună, poate doar în spirit.

— Sunteți toți prea serioși aici.

— De cât timp ești aici?

— De doi ani. Îi zâmbi din nou. Am avut noroc, muncesc din greu, mă descurc. Făcu o pauză. Doar că uneori mă simt singur. Așa că cânt. Râseră amândoi. Mai trece timpul, zise.

— Ai vreun prieten aici? întrebă ea.

El ridică din umeri.

— Prietenii costă bani. Iar eu n-am bani și nici timp n-am. Trebuie să trimit bani acasă familiei.

— A, ești căsătorit?

El ridică din nou din umeri, întorcându-se în profil spre ea, fără să zâmbească.

— Nu, nu sunt însurat. Apoi zâmbi ștrengărește. Și asta costă bani.

Se lăsă tăcere. Ajunseră pe strada ei.

— Da, zise apatic, ai dreptate. Îi arată casa. Am ajuns. Taxiul se opri, ea cotrobăi prin poșetă. El o privea.

— Tu ești căsătorită?

— Da. Cass zâmbi. Am doi copii.

— Băieți sau fete?

— Doi băieți.

— Asta e foarte bine, zise el.

Ea îi plăti.

— La revedere. Numai bine.

Bărbatul zâmbi. Avea un zâmbet foarte prietenos.

— Și ție numai bine. Ești foarte amabilă. Noapte bună.

— Noapte bună.

Cass deschise ușa mașinii și fețele le fură luminate puternic pentru un moment. El arăta foarte tânăr și direct și plin de speranță și o făcu să roșească puțin. Trânti portiera mașinii în urma ei și intră în casă fără să privească în urmă. Auzi taxiul plecând.

Lumina din sufragerie era aprinsă, iar Richard, complet îmbrăcat cu excepția pantofilor, stătea întins pe canapea, adormit. De obicei când se întorcea ea era fie în pat, fie lucra. Se uită la el pentru un moment. Pe masa de lângă el era un pahar umplut pe jumătate cu votcă și o țigară stinsă în scrumieră. Dormea foarte liniștit, iar fața lui părea chinută și foarte tânără.

Se gândi să îl trezească, dar îl lăsă în pace și se strecură în camera în care dormeau Paul și Michael. Paul dormea întins pe burtă, cu cearceaful înfășurat la picioare și cu brațele ridicate. Descoperi cu un șoc cât de mare era și de greu era, aproape că nu mai era un băiețel. Se petrecuse atât de repede, aproape ca într-un vis. Privi capul adormit și se întrebă ce gânduri conținea, ce opinii, privi un picior tresărind și se întrebă ce visa acum. Îi trase încet cearșaful până la umeri. Apoi îl privi pe secretosul Michael, care dormea strâns ca un vierme sau ca un embrion pe o parte și cu părul de pe frunte umed. Dar nu îndrăzni să-i atingă fruntea, se trezea prea ușor. Ridică cearșaful de pe jos cât de încet putu și îl înveli cu el. Ieși din cameră și se duse la baie. Apoi auzi picioarele lui Richard pe podeaua din sufragerie.

Se spală pe față și se pieptănă, privindu-și fața obosită în oglindă. Apoi intră în sufragerie. Richard stătea pe canapea, cu paharul de votcă în mână, privind podeaua.

— Bună, zise Cass. Cum de-ai adormit aici? Își lăsase poșeta la baie. Se duse la bar, luă un pachet de țigări și aprinse una. Întrebă cu ironie în glas:

— Nu mă așteptai pe mine, nu-i așa?

El se uită la ea, goli paharul și i-l întinse.

— Toarnă-mi și mie. Și pune-ți și ție una.

Ea luă paharul. Acum fața lui, care în somn arăta atât de tânără, părea bătrână. Simți un fior de durere și de groază. Se gândi nebunește, în timp ce se întoarse cu spatelul la el, la lamentația Cleopatrei pentru Antonius: *Fața lui era ca raiul*. Așa era? Nu-și mai amintea continuarea. Turnă două băuturi, votcă pentru el și whisky pentru ea. Vasul cu gheață era gol.

— Vrei gheață?

— Nu.

Îi întinse paharul lui. Turnă puțină apă în whisky. Se uită pe furiș din nou la el — și sentimentul de vinovăție reapăru. *Fața lui era ca raiul, pe care sunt aninate stelele și luna*.

— Stai jos, Cass.

Plecă de la bar și se așeză în șezlongul din fața lui. Își lăsase țigara la bar. *Care-și păstrează calea și luminează acest mic O, Pământul*.

Richard întrebă pe un ton lejer:

— De unde vii, Cass? Se uită la ceas. E trecut de două.

— Mă întorc adesea după două, zise. E prima oară când observi asta? Fu surprinsă de ostilitatea din propria ei voce. Luă o gură din pahar. Mintea începu să-i joace feste: se umplu dintr-o dată cu amintirea unui câmp din urmă cu mult timp, din New England, un câmp cu petece de flori albastre din loc în loc. Pajiștea era complet tăcută și goală și urca într-o pantă lină către o pădure; ei erau ascunși în iarba înaltă. Bătea soarele. Deasupra ei era fața lui Richard, iar brațele lui o țineau strâns și o înfiorau, iar greutatea lui peste ea strivea florile. La mică distanță de ei se aflau șapca lui din armată și jacheta; avea cămașa deschisă până la brâu, iar părul aspru și lucios de pe pieptul

lui îi rănea sânii. Dar ea se opunea, era speriată, iar fața lui era plină de durere și de furie. Nu se putu abține să nu îl mângâie pe păr.

— *Oh. Nu pot.*

— *Ne căsătorim, ai uitat? Și săptămâna viitoare plec în străinătate.*

— *Poate să dea cineva peste noi aici.*

— *Nu trece niciodată nimeni pe aici. Sunt toți plecați.*

— *Nu aici.*

— *Unde?*

— Nu, nu e prima oară când observ, zise Richard cu un calm care nu prevestea nimic bun.

— Ei. Nu contează. Tocmai m-am despărțit de Ida.

— Și Vivaldo?

Cass ezită, apoi zâmbi.

— Am fost și cu el mai devreme. Apoi eu și cu ea am fost până în Harlem și am băut un pahar.

— Singure?

Cass ridică din umeri.

— Nu, cu o grămadă de lume, de ce? Și adăugă, înaintea ca Richard să poată spune ceva: Era și Ellis acolo. Mi-a zis să-ți spun că o să te sune în vreo două zile.

— A, zise el, era și Ellis acolo. Bău din pahar. Și ai lăsat-o pe Ida cu Ellis?

— Am lăsat-o pe Ida cu anturajul lui Ellis. Îl privi țintă. Ce-ți trece prin cap?

— Și ce-ai făcut după ce ai plecat?

— Am venit acasă.

— Ai venit direct acasă?

— M-am suit într-un taxi și am venit direct acasă. Începu să se enerveze. De ce mă interoghezi? Nu accept să fiu interogată, să știi, nici de tine, nici de nimeni altcineva.

Richard nu mai spuse nimic, își termină vodca și se îndreptă spre bar.

— Cred că ești destul de beat deja, zise Cass cu răceală. Dacă vrei să mă întrebi ceva, întreabă-mă. Altfel mă duc să mă culc.

Richard își puse de băut și o privi. Privirea lui o înfricoșă, dar se forță să rămână calmă.

— N-o să te duci să te culci încă. Am multe lucruri să te întreb.

— Tu poți să mă întrebi, zise ea. Și eu pot să răspund sau nu. Ți-a luat cam mult timp, mi se pare, ca să mă întrebi ceva. Poate ai așteptat prea mult.

Se priviră fix. Iar Cass văzu, cu un sentiment de triumf care o îngrozi că da, era mai puternică decât el. Îl putea distruge; pentru ca el să-i țină piept trebuia să se coboare la stratageme care erau sub demnitatea lui.

Iar mintea îi fu invadată din nou de pajiștea albastră, strălucitoare. Amintirea greutății lui, a dorinței, a terorii și a vicleniei lui o cutremură. *Nu aici. Unde? O, Richard.* Soarele neîndurător, aerul indiferent și ei doi arzând pe un câmp în flăcări. Știa că da, trebuia să capituleze acum, acum că era al ei; știa că nu-l putea lăsa să-i scape; și ah, mâinile lui, mâinile lui. Dar era speriată, realizează că ea nu știa nimic: *Nu putem să mai așteptăm? Să așteptăm? Nu. Nu.* Iar buzele lui îi arseră gâtul și sânii. Atunci hai în pădure. Hai să mergem în pădure. Iar el zâmbi satisfăcut. Amintirea acestui zâmbet țâșni din locul în care era ascunsă și îi străpunse inima. *Va trebui să mă cari, sau eu să mă târăsc. Nu simți? Apoi: Lasă-mă să intru Cass, primește-mă, primește-mă, jur că nu o să te trădez, știi că așa e!*

— Te iubesc, Cass, zise Richard, cu buzele tremurând și cu ochii amorțiți de durere. Spune-mi unde ai fost, spune-mi unde ai plecat așa de departe de mine.

— De ce am plecat eu de lângă tine? întrebă fără să vrea. Mirosul de flori strivite îi pătrunse în nări. Începu să plângă.

Nu privi în jos. Privi în sus, direct la soare, apoi închise ochii și soarele vui în capul ei. O mână se desprinsese de ea — simți rece în locul în care fusese mâna lui.

— *Nu o să te fac să suferi.*

— *Te rog.*

— *Poate doar puțin. Doar la început.*

— *Ah. Richard. Te rog.*

— *Spune-mi că mă iubești. Acum. Spune-mi-o acum.*

— *Ah, da. Te iubesc. Te iubesc.*

— *Spune-mi că o să mă iubești mereu.*

— *Da. Mereu. Mereu.*

Richard o privea sprijinit de bar, o privea de la mare distanță. Se șterse la ochi cu o batistă pe care ei i-o aruncase în poală.

— Dă-mi o țigară te rog.

Îi aruncă un pachet și o cutie de chibrituri, iar ea își aprinse o țigară.

— Când i-ai văzut ultima oară pe Vivaldo și pe Ida. Spune-mi adevărul.

— Astă seară.

— Și tot timpul ăsta – de fiecare dată când ai venit acasă noaptea târziu – l-ai petrecut cu Ida și Vivaldo?

Îi era din nou frică și știa că tonul o va trăda.

— Da.

— Minți. Ida nu era cu Vivaldo. Era cu Ellis. Și asta de ceva vreme. Făcu o pauză. Întrebarea e – pe unde erai tu? Cine era cu Vivaldo în timp ce Ida era în altă parte – până la două noaptea?

Cass îl privi, prea anesteziată pe moment pentru a putea calcula.

— Vrei să zici că Ida are o aventură cu Ellis? De cât timp? Și de unde știi tu?

— Cum de nu știi tu?

— Păi, de fiecare dată când ne-am întâlnit păreau să fie foarte fericiți și OK împreună.

— Dar toate dățile alea când zici că erai cu ei, nu puteai fi cu ei pentru că Ida era cu Steve.

Încă nu-i venea să creadă, chiar dacă știa că era adevărat și că pierdea secunde prețioase, căci curând avea să trebuiască să lupte, să se apere.

— De unde știi?

— Pentru că mi-a spus Steve! I s-a pus pata pe ea, e înnebunit după ea.

Acum începu în sfârșit să calculeze, cu disperare, înjurând-o pe Ida că nu o prevenise. Dar cum ar fi putut face asta? Zise pe un ton rece:

— Ellis se află la mila unei mari pasiuni? Nu mă face să râd.

— A, știi că tu crezi că ești făcută din cel mai dur material și ești insensibilă la vibrații mai înalte. Nu-mi pasă. N-aveai cum să te vezi prea des cu Ida – atâta știi. Pe Vivaldo l-ai văzut des? Spune-mi, Cass.

Îi răspunse parcă dusă de gânduri, căci asta era ce nu-i venea să creadă:

— Și Vivaldo nu știe.

— Și tu nu știi? Sunteți singurii din orașul ăsta care nu știi. Ce alte preocupări v-ați găsit voi?

Cass tresări și îl privi. Își dădu seama că se controla cu un efort teribil, că deși voia să știe adevărul, îi era teamă să-l afle. Nu putu suporta chinul din ochii lui și privi în altă parte. Cum se putuse îndoi un singur moment că o iubea?

— Te-ai văzut mult cu Vivaldo în ultima vreme? Spune-mi.

Cass se ridică și se îndreptă către fereastră. Îi era rău – parcă stomacul i se micșorase și era acum de dimensiunile unei bile de cauciuc tare.

— Lasă-mă în pace. Mereu ai fost gelos pe Vivaldo și știm amândoi de ce, deși nu vrei să recunoști. Uneori m-am văzut cu Vivaldo, alteori cu Vivaldo și cu Ida, uneori m-am plimbat singură, uneori m-am dus la film.

— Până la două noaptea?

— Uneori am venit la miezul nopții, alteori la patru dimineața! Lasă-mă în pace! De ce vrei atât de mult să știi? Trăiesc în casa asta ca o fantomă de luni de zile, jumătate din timpul ăsta nici nu știai că sunt aici – ce mai contează acum?

Avea fața udă și albă și urâtă.

— Eu trăiesc aici ca o stafie, nu tu. Știam că ești aici, cum puteam să nu știi? Făcu un pas către ea. Coborî tonul. Știi cum îți făceai simțită prezența? Prin felul cum te uiți la mine, prin disprețul din ochi când te uiți la mine. Ce-am făcut să merit disprețul tău? Ce-am făcut, Cass? Cândva m-ai iubit, m-ai iubit și tot ce-am făcut a fost pentru tine.

Cass se auzi vorbind cu răceală în glas.

— Ești sigur? Pentru mine?

— Dar pentru cine? Pentru cine altcineva? Ești nevasta mea. De ce te-ai îndepărtat de mine?

Cass se așează.

— Hai să vorbim dimineată despre asta.

— Nu. O să vorbim acum.

Se învârtea prin cameră pentru a nu se apropia de ea, pentru a nu o atinge, simți Cass, căci nu știa ce s-ar fi întâmplat atunci. Cass își acoperi fața cu o mână. Se gândi la băiatul roșcat și la portorican, Eric îi apără în fața ochilor pentru un moment ca o salvare. Se gândi la câmpul înflorat. Apoi se gândi la copii și stomacul i se strânse din nou. Iar durerea din stomac copleșea luciditatea. Vorbi și știu într-un mod obscur în timp ce vorbea că face o greșeală, că se predă.

— Nu te mai tortura singur cu Vivaldo – nu m-am culcat cu el.

Richard se apropie de scaunul pe care stătea ea. Nu îl privi.

— Știu că l-ai admirat mereu pe Vivaldo. Mai mult decât m-ai admirat pe mine.

Era un teribil amestec de modestie și furie în tonul lui, iar inima ei se cutremură; întrevăzu ce încerca el să accepte. Aproape că ridică privirea pentru a face un pas spre el, pentru a-l ajuta și a-l consola, dar ceva o făcu să nu se miște. Zise:

— Admirația și dragostea sunt lucruri foarte diferite.

— Da? Nu sunt așa de sigur. Cum poți atinge inima unei femei dacă știi că te disprețuiește? Iar dacă o femeie admiră un bărbat, ce admiră, de fapt? O femeie care te admiră își va desface picioarele pentru tine la un moment dat, îți va oferi tot ce are. Cass simți căldura corpului lui și prezența lui deasupra ei ca un nor și se mușcă de un deget. Tu ai făcut asta – ai făcut-o cândva, pentru mine, îți mai amintești? Nu vrei să vii înapoi?

Atunci Cass ridică privirea spre el, din ochi curgându-i lacrimi.

— O, Richard, nu știu dacă pot.

— De ce? De ce mă disprețuiești atâta?

Cass coborî privirea, mototolind batista. El se lăsă pe vine lângă scaun.

— Îmi pare rău că ne-am îndepărtat atât de mult, nici nu știu bine cum s-a întâmplat, dar presupun că m-am supărat pe tine pentru că... pentru că păreai să ai atât de puțin respect pentru — încercă să râdă — pentru succesul meu. Poate că ai dreptate, nu știu. Știu că ești mai deșteaptă decât sunt eu, dar ce-o să mâncăm, iubito, ce altceva pot să fac? Poate că n-ar fi trebuit să îmi permit să fiu atât de gelos pe Vivaldo, dar părea atât de logic, odată ce m-am gândit la asta. După ce mi-a trecut prima dată prin cap, numai la asta m-am gândit. Cred că e mult timp singur și — și tu erai singură.

Cass se uită la el, apoi într-o parte. Richard îi puse o mână pe braț, iar Cass se mușcă de buză ca să nu mai tremure.

— Întoarce-te la mine, te rog. Nu mă mai iubești? Nu se poate să se fi terminat. Nu pot trăi fără tine. Ai fost singura femeie pentru mine dintotdeauna.

Af fi putut să nu zică nimic și să se arunce în brațele lui, iar ultimele luni ar fi fost șterse cu buretele — el n-ar fi știut niciodată unde fusese ea. Lumea s-ar fi întors la forma ei obișnuită. Dar chiar s-ar fi întors? Tăcerea dintre ei se prelungea. Cass nu îl putea privi. Pentru prea mult timp Richard existase doar în capul ei — acum era uluită de realitatea prezenței lui. Imaginația ei nu ținuse cont de multe lucruri — nu prevăzuse, de exemplu, intensitatea și calitatea durerii lui. Era doar un bărbat singur și limitat, care o iubea. Dar ea îl iubea?

— Nu te disprețuiesc, zise. Îmi pare rău dacă te-am făcut să crezi asta. Apoi nu mai zise nimic. De ce să-i fi spus? Le ce ar fi folosit? N-ar fi înțeles niciodată, i-ar fi provocat doar o suferință pe care n-ar fi putut-o suporta. Și n-ar mai fi avut încredere în ea niciodată.

Îl iubea? Și dacă da, ce-ar fi trebuit să facă? Foarte încet și cu blândețe își trase brațul de sub mâna lui și se duse la fereastră.

Jaluzelele țineau noaptea afară, dar le deschise puțin și privi afară la lumini și la apa neagră. Liniștea suna ca

un gong puternic în camera din spatele ei. Lăsa jaluzelele să cadă, se întoarce și îl privi. Stătea pe podea lângă scaunul de unde se ridicase ea, cu paharul între picioare, cu mâinile lui mari încleștate sub genunchi, cu capul ridicat spre ea. Cunoștea această privire, o privire în așteptare, încrezătoare. Se forță să îl privească; probabil nu avea să mai vadă privirea aceea niciodată. Pentru atât de mult timp fusese hrana ei! Fața lui era cea a unui bărbat între două vârste și în același timp era – și avea să fie mereu pentru ea – fața unui băiat. Părul lui șaten era mai lung ca de obicei și începea să albească, avea fruntea udă și părul ud. Cass descoperi că îl iubea în secunda infinită și plină de frică în care stătu și se uită la el.

Îl iubea mai puțin, ar fi putut accepta în cele din urmă să joace în continuare rolul de bastion care proteja simplitatea lui. Dar nu-i putea face asta lui Richard, nici copiilor lui. Avea dreptul să-și cunoască soția; se rugă să facă față adevărului. Vorbi:

— Trebuie să-ți spun ceva, Richard. Nu știu cum o să reacționezi sau ce se va întâmpla cu noi. Făcu o pauză, iar fața lui se transformă. „Fă-o repede”, își spuse. Trebuie să-ți spun pentru că nu putem fi din nou împreună, nu avem niciun viitor dacă nu o fac. Stomacul i se strânse din nou. Îi veni să fugă la baie, dar știu că asta nu era de niciun ajutor. Spasmul se potoli. Eu și Vivaldo nici nu ne-am atins. Am avut – *fă-o repede* – o aventură cu Eric.

Atunci când vorbi, vocea lui părea să nu aibă nicio persoană conștientă în spate, să nu aparțină nimănui, era doar o vibrație fără sens a aerului.

— Eric?

Se duse spre bar și se lăsă pe el.

— Da.

Cum vibra și se încărca liniștea!

— Eric? Râse. Eric?

E rândul lui acum, se gândi. Nu îl privi; Richard se ridică în picioare, se împiedică spre bar, beat dintr-o dată. Îi simți privirea fixă și din cine știe ce motiv o făcu să se gândească la un avion care încerca să aterizeze. Apoi îi simți mâna pe umărul ei. O întoarce cu fața spre el. Se forță să-l privească în ochi.

— E adevărat?

Se simți rece și seacă și își dori să se ducă să se culce.

— Da, Richard. E adevărat.

Plecă de lângă el și se așază din nou pe scaun. Într-adevăr, se predase: se gândi la copiii ei și frica se sparse de ea ca un val, înfiorând-o. Privea fix înainte, complet nemșcată, ascultând; căci orice altceva era pierdut, dar nu avea să renunțe la copii, nu avea să-i abandoneze.

— Nu e adevărat. Nu te cred. De ce Eric? De ce te-ai dus la el?

— El are ceva — ceva de care aveam mare nevoie.

— Ce anume, Cass?

— O conștiință de sine.

— Conștiință de sine, repetă el încet. Conștiință de sine. Îi simți ochii pe ea și simți de asemenea cu groază cum furtuna se aduna încet în el, cât de mult dura să izbucnească. Iartă-l pe grosolanul tău soț, dar întotdeauna am crezut că n-are niciun pic de conștiință de sine. Nici măcar nu e sigur de ce are între picioare sau că știe ce să facă cu ce are — dar presupun că acum trebuie să recunosc că am greșit.

Gata, începe, se gândi Cass. Zise cu un ton obosit, fără să vrea:

— Știu că sună ciudat, Richard. Simți că ochii i se umplu de lacrimi. Dar e o persoană minunată. Știu. Eu îl cunosc mai bine decât tine.

El scoase un sunet între grohăit și geamăt.

— Cred că îl cunoști mai bine ca mine. Deși el poate și-ar fi dorit să fie altfel. Te-ai gândit la asta vreodată? Cred că ești una dintre puținele femei din lume care —

— Nu Richard, nu face asta. N-o să schimbe nimic, nu va fi de niciun folos.

Veni lângă ea și rămase în picioare deasupra ei.

— Hai să ne înțelegem. Am fost căsătoriți aproape treisprezece ani și în tot timpul asta am fost îndrăgostit de tine și am avut încredere în tine și în afară de vreo două ocazii când eram în armată n-am avut nicio legătură cu nicio altă femeie. Deși m-am gândit la asta. Dar nu mi s-a părut că merită. Și am muncit, am muncit din greu Cass,

pentru tine și pentru copii, ca să fim fericiți și ca să mergă căsnicia noastră. Poate ție asta ți se pare de modă veche, poate crezi că sunt prost, nu știu, tu ești mult mai – sensibilă decât mine. Și acum... și apoi – se duse la bar și puse paharul jos. Dintr-o dată și fără niciun motiv, chiar când lucrurile păreau că o să înceapă să mergă bine pentru noi, dintr-o dată – începi să mă faci să mă simt ca ceva care pute, ca și cum ar trebui să fiu scos afară. Nu știam ce s-a întâmplat, nu știam unde ești plecată – dintr-o dată. Te auzeam venind acasă și plecând și uitându-te la băieți și băgându-te în pat – jur, auzeam fiecare mișcare pe care o făceai – și rămâneam în birou ca un băiețel pentru că nu știam cum, cum să mă apropii din nou de tine. Îmi tot spuneam „O să-i treacă, e doar vreo schimbare ciudată feminină pe care eu nu o pot înțelege” M-am gândit până și că, Doamne, poate că ești din nou însărcinată și nu vrei să-mi spui. Își lăsă capul pe bar. Și Iisuse, Iisuse – Eric! Vii și-mi spui că te culcai cu Eric. Se întoarse spre ea și o întrebă: De cât timp?

— De câteva săptămâni.

— De ce? Nu îi răspunse. Richard veni spre ea din nou. Răspunde-mi, iubito. De ce? Se lăsă spre ea, ținându-o în scaun. Pentru că ai vrut să mă faci să sufăr?

— Nu. N-am vrut niciodată să te fac să suferi.

— Atunci de ce? Se aplecă mai mult. Te-ai plictisit de mine? Face dragoste mai bine decât mine, știe trucuri pe care eu nu le știu? Asta e? Își băgă degetele în părul ei. Asta e? Răspunde-mi.

— Richard, o să-i scoli pe copii.

— Acum se gândește la copii. O trase de cap în față și în spate și o lovi de scaun, apoi o plesni nervos peste față, de două ori, cât de tare putu. Camera se scufundă în întuneric preț de o secundă, apoi se reconfigură în lumină; din ochi îi curgeau lacrimi și nasul începu să-i sângereze.

— Asta e? Te-a futut în cur, te-a pus să-i sugi pula? Răspunde, curvo, târfo, pizdă proastă.

Încercă să-și lase capul pe spate, înecându-se și trăgând aer în piept și simți sângele dens pe buze, de unde îi căzu pe sâni.

— Nu, Richard, nu, nu. Te rog, Richard.

— O Doamne, o Doamne. Se desprinsese de ea și văzu ca într-un vis corpul lui masiv clătinându-se către canapea, apoi căzând în genunchi lângă canapea, plângând. Ciuli urechile, încercând să audă vreun sunet din camera copiilor și privi spre ușă, unde s-ar fi oprit dacă s-ar fi trezit, dar nu erau acolo și nu se auzea niciun sunet. Se uită la Richard și își acoperi fața pentru un moment. Sunetul plânsului lui era insuportabil, ca și imaginea umerilor lui scuturați de plâns. Își simțea fața de două ori mai mare, iar când își luă mâinile de pe față erau pline de sânge. Se ridică și se clătină către baie. Dădu drumul la apă, sângerarea începu încet să se oprească. Apoi se așează pe jop pe podea. Mîntea îi pendula sălbatic înainte și înapoi, ca indicatorul unui instrument stricat. Se întrebă dacă fața avea să-i fie umflată de dimineață și cum le va explica asta lui Paul și Michael. Se gândi la Ida și la Vivaldo și la Ellis, se întrebă ce va face Vivaldo când va afla adevărul și îi fu milă de el, atât de milă încât începură să-i curgă din nou lacrimile, care căzură pe pumnii încheștați. Se gândi la Eric și se întrebă dacă i-a trădat și lui încrederea spunându-i lui Richard adevărul. Ce avea să-i spună acum lui Eric și ce-i va spune el ei? Nu-i venea să mai păra-sească vreodată sanctuarul alb și luminos al băii. Miezul minții ei era plin de imaginea și sunetul suferinței lui Richard. Se întrebă dacă mai era vreo speranță pentru el, dacă mai rămăsese ceva între ei. Această din ultimă întrebare o făcu să se ridice în cele din urmă, cu stomacul strâns contractându-se încă, și să își dea jos rochia însân-gerată. Voia să o ardă, dar o puse în coșul de rufe murdare.

Se duse în bucătărie și puse de cafea pe aragaz. Apoi se duse din nou la baie, îmbracă un halat și își scoase ți-gările din poșetă. Arprinse una și se așează la masa din bu-cătărie. Era trei noaptea. Rămase acolo așteptând ca Richard să se ridice și să vină la ea.

PARTEA A TREIA

CĂTRE BETLEEM

Când moartea-i peste tot, în lut, în ape,
În bronz, în piatră, mă întreb cum oare
 Putea-va frumusețea ta să-i scape,
Cu brațu-i slab, neștiutor, de floare?⁴¹

—SHAKESPEARE, Sonetul LXV

⁴¹ Traducere de Radu Ștefănescu.

1

Vivaldo visă că alerga, alerga, alerga printr-o țară pe care o cunoștea dintotdeauna, dar pe care nu și-o putea aminti acum, o țară muntoasă. Era orbit de ploaia care turna cu găleata, de picioare i se încurcau plante agățătoare ude și spini și urzici îi ardeau palmele și brațele și fața. Fugea de ceva și în același timp alerga după ceva, iar în vis timpul era pe sfârșite. În fața lui se afla un zid înalt de piatră. Sus pe zid luceau cioburi de sticlă cu vârfuri ascuțite îndreptate în sus ca niște sulite. Se gândi la muzică, deși nu se auzea nimic; muzica era creată de imaginea ploii care cădea în perdele lungi, grele și scânteietoare și de sticla strălucitoare pe care ploaia o bombarda din greu. Și simți o reacție explodând în el însuși, un impuls fugitiv și puternic și vag neliniștitor, ca și cum ar fi simțit pentru un moment puterea și zvâcnirea unui cal sub el. Și, în același timp, în vis, în timp ce fugea sau era propulsat, era ținut în loc și copleșit de certitudinea că a uitat ceva – că a uitat ce? –, ceva secret, o datorie care l-ar fi salvat. Își simțea respirația ca o greutate teribilă blocată în piept. Se apropie de zid. Apucă piatra cu mâini însângerate, dar era alunecoasă și nu se putea prinde de ea, nu se putea ridica. Încercă cu picioarele, dar alunecă din nou în timp ce ploaia continua să toarne.

Și acum știa că inamicul era pe urmele lui. Sarea îi ardea ochii. Nu îndrăznea să se întoarcă; de groază se lipi de zidul ud și aspru ca și cum s-ar fi putut topi sau ar fi putut intra în el. Uitase – ce? Cum să scape sau cum să-și înfrângă inamicul. Apoi auzi tânguital tromboanelor și al clarinetelor și o tobă bătând un ritm furios și constant. Se cânta un blues pe care nu-l mai auzise niciodată, care umplea cerul cu un sunet atât de îngrozitor încât știa că

nu-l putea suporta. Unde era Ida? Ea l-ar fi putut ajuta. Dar simți pe el niște mâini aspre și privi în jos către figura diformă și răzbunătoare a lui Rufus. *Haide*, zise Rufus. *Te ajut eu. Urcă.* Mâinile lui Rufus îl împinseră din nou și din nou și în curând Vivaldo se ridică mai sus decât stătuse vreodată Rufus pe podul înghețat, privind moartea de sus. Știa că moartea era ceea ce-și dorise Rufus cel mai mult. Încercă să privească în jos, să-l implore pe Rufus să-l ierte, dar nu se putea mișca fără să cadă de pe zid sau să cadă pe sticla spartă. De la mare depărtare, dincolo de acest potop, o văzu pe Ida pe o pajiște verde pe o pantă, mergând singură. Soarele îi pica splendid pe părul ei negru albastrui și pe fruntea-i aztecă și se concentra în golul scânteietor de la baza gâtului ei. Nu privi spre el, mergea într-un fel calculat, privind în jos; cu toate astea Vivaldo simți că îl văzuse, era conștientă că el stătea pe zidul nemilos, în confruntare cu fratele ei, din cauza morții lui. Apoi Rufus apăru prăbușindu-se prin aer și se zdrobi de zidul plin de țepușe care mărginea pajiștea. Ida nici nu se uită: așteptă. Vivaldo văzu sângele lui Rufus curgând roșu aprins peste țepușele negre și scurgându-se pe pajiștea verde. Încercă să țipe, dar din gură nu-i ieși niciun sunet; încercă să îi atragă atenția Idei și căzu în mâini și în genunchi pe sticla ascuțită. Nu putea suporta durerea și totuși simți din nou impulsul neobișnuit și voluptuos. Se simți complet neajutorat și mai îngrozit ca niciodată. Dar era și plăcere în asta. Se zdreli de sticlă. Nu mă ucide, Rufus. Te rog. Te rog. Te iubesc. Apoi, spre încântarea și confuzia lui, Rufus se întinse jos lângă el și-și deschise brațele.

Iar în momentul în care se abandona acestei dulci și copleșitoare îmbrățișări visul se sparse ca sticla, auzi ploaia bătând din nou în ferestre și se întoarse brutal în corpul lui. Deveni conștient de mirosul lui și de al lui Eric și descoperi că Eric era cel pe care îl strângea în brațe, și Eric pe el. Iar buzele lui Eric erau pe gâtul și pe pieptul lui Vivaldo.

Vivaldo speră că încă visează. Simți o tristețe teribilă copleșindu-l pentru că visa și pentru că era treaz. Simți imediat că crease acel vis pentru a crea această oportuni-

tate, făcuse să se întâmple ceva ce își dorise de mult. Îi era teamă și era furios – pe Eric sau pe el însuși? Nu știa – și începu să se tragă la o parte. Dar nu putea, nu voia asta, era prea târziu. Se gândi să rămână cu ochii închiși pentru a nu avea nicio responsabilitate pentru ce se întâmpla. Acest gând îl făcu să se rușineze. Încercă să reconstituie felul cum se născuse acest monstruos efort. Trebuie să fi adormit lipiți unul de celălalt. Eric se lipise de el – sau ce-l făcea să i se pară că-și amintea asta? El își adusese picioarele în jurul lui Eric pentru că trupul lui era acolo, iar dorința pătrunsese în acest pat masculin, monastic. Acum era prea târziu, slavă Domnului că era prea târziu; trebuiau să se desfacă din chiloții și pantalonii și cearceafurile care îi încurcau. Deschise ochii. Eric îl privea cu un zâmbet abia schițat, un zâmbet chinuit, și asta îl făcu să realizeze că Eric îl iubea. Eric chiar îl iubea și ar fi fost mândru să-i ofere lui Vivaldo orice avea nevoie. Cu un geamăt și un oftat, cu nespusă ușurare, Vivaldo se trezi de-a binelea și îl trase pe Eric mai aproape. Fusesse și nu fusesse un vis, căci cât puteau dura astfel de vise? Acesta nu putea dura prea mult.

Și imediat apoi amândoi părură să se ambiționeze să facă acest moment care le aparținea să dureze cât de mult se putea. Împinseră cu picioarele pantalonii pe podea, fără să zică nimic – ce mai era de zis? – și fără să îndrăznească să se desprindă unul de altul. Apoi, ca într-un vis cu ochii deschiși, plin de încredere și fără să se poată împotrivi, simți cum Eric îi dădea cămașa jos și îl mângâia cu buzele întredeschise. Eric se aplecă și îi sărută buricul, ascuns pe jumătate de părul sălbatic de țigan. Făcea asta în onoarea lui Vivaldo, a trupului și a dorinței lui Vivaldo, iar Vivaldo tremură așa cum nu mai tremurase vreodată. Această mângâiere nu era cu totul plăcută. Vivaldo se simți teribil de stânjenit, neștiind ce trebuia să facă sau ce putea aștepta de la Eric. Îl trase pe Eric spre el și îl sărută pe gură, frământându-i fundul în mâini și frecându-i sexul. Ce ciudat era, acest mușchi violent, pulsând și vibrând, la fel ca al lui, dar al altuia. Și acest piept, acest stomac, aceste picioare, erau ca ale lui și tremurul respirației lui Eric era

un ecou al propriului lui cutremur. Ah, care era acel lucru pe care nu și-l putea aminti? Acesta era primul lui contact sexual cu un bărbat după mulți ani și prima lui cucerire sexuală printre prieteni. Asociase actul cu umilirea și înjosirea unui bărbat de către altul, cu bărbații inferiori care nu făceau nici cât o cârpă mototolită și aruncată; dar nu simțea asta în legătură cu Eric și atunci nu știa ce simțea. Vivaldo se temu că această luciditate chinuitoare va face ca acest moment al lor să nu ducă până la urmă nicăieri. Nu voia să se întâmple asta, știa că nevoia sa era prea puternică și că ajunseseră prea departe, iar Eric riscase prea mult. Îi era teamă de ce s-ar fi putut întâmpla dacă eșuau. Totuși, dorința era încă acolo și creștea, agitându-se în interior și izbindu-se de labirintul confuziei lui; pofta lui era neobișnuit de arogantă și crudă și iresponsabilă și totuși în ea era amestecată o tandrețe profundă și de neînțeles: nu voia să-l facă pe Eric să sufere. Durerea fizică pe care o provocase unor fete fantomatice, acum dispărute, fusese necesară pentru ele, le ajutase să deschilie poarta către viață; dar acum era implicat în alt mister, în același timp mai întunecat și mai pur. Se forță să redevină adolescent, apucând trupul străin al lui Eric și manevrând acel sex străin. În același timp, încercă să se gândească la o femeie (dar nu voia să se gândească la Ida). Și rămaseră culcați împreună în această atitudine străveche, fiecare cu mâna pe sexul celuilalt, cu membrele încolăcite și cu răsuflarea lui Eric tremurând pe pieptul lui Vivaldo. Acest tremur copilăros și plin de încredere îi aduse înapoi lui Vivaldo sentimentul propriei forțe. Îl strânse pe Eric cu putere și îi acoperi corpul cu corpul lui, ca și cum l-ar fi adăpostit de căderea cerului. Dar în același timp era ca și cum ar fost el însuși protejat de dragostea lui Eric. Era un lucru ciudat și cu două fețe evidente, era ca și cum ar fi făcut dragoste înconjurat de oglinzi sau ca moartea prin înec. Dar era și ca muzica, ca un stufăriș înalt, molcom și singuratic și era ca ploaia. Îl sărută pe Eric din nou și din nou, întrebându-se cum se vor împreuna în cele din urmă.

Trupul masculin nu era misterios, nici nu se gândise vreodată la el, dar era în același timp acum cel mai impe-

netrabil dintre mistere, iar această mirare îl făcu să se gândească într-un fel în care nu o mai făcuse vreodată la propriu-i corp, la toate posibilitățile lui și la ruina lui iminentă și absolută. Eric se mișcă contra lui și sub el, însetat precum nisipul. Se întrebă ce se întâmplase în corpul lui Eric, ce mișca în el ca o pasăre sau ca o frunză în furtună care se lovea de zidul cărnii lui Vivaldo; și se întrebă ce se mișca în propriul lui corp: ce virtute căutau să împărtășească acum? Ce căuta el acolo? Ce se întâmpla era cât se poate de diferit de războiul necesar prin care un bărbat trecea cu o femeie. Până acum ar fi intrat în ea, în această femeie care nu era acolo, suspinele ei ar fi fost altele, iar capitularea ei nu ar fi fost niciodată completă. Sexul ei, care îi permitea să pătrundă în ea, ar fi rămas oricum străin lui, o provocare și un motiv de teamă, un veșnic mister. Și chiar și acum, în acest moment luminos de dubiu și căutare la care doar ploaia era martoră, știa că le era sortit femeilor. Cum era să le fii sortit bărbaților, ca bărbat? Nu-și puteai închipui asta și simți o scurtă împotrivire, degrabă alungată, căci îi amenința confortul. Însă în același timp excitația crescuse: simți că poate face cu Eric orice voia. Acum Vivaldo, care se obișnuise să depună efort, să fie cel care dăruiește darul, și care primea satisfacția prin intermediul satisfacției oferite femeilor, se abandona confortului, moleșelii fierbinți a pasivității și îi șopti lui Eric la ureche o rugămintă murmurată și imperioasă.

Visul fu gata-gata să devină coșmar: cât de străvechi era acest ritual, acest act de iubire, cât de profund? În timpul impersonal, în fiecare din ei? Simți că a căzut într-o prăpastie, iar aerul îl susținea suspendat inexorabil, cum sarea îl susține pe înotător: și de acolo părea să vadă teribil de departe în jos, în străfundurile propriei inimi, acolo unde se găseau toate posibilitățile pe care le putea numi și încă altele ale căror nume nu le știa. Timpul lor împreună se apropia de sfârșit. Gemu, iar coapsele i se destinseseră precum coapsele unei femei, se împinse în sus în timp ce Eric împingea în jos. Ce ciudat, ce ciudat! Plângea Eric acum și se ruga fără cuvinte peste el, așa cum plângea el și se ruga peste Ida? Dar Rufus cu siguranță palpitase și

duduișe, simțindu-se în vârful lumii, așa cum Vivaldo palpitase și duduișe acum. Rufus. Rufus. Așa fusese și pentru el? Și voi să-l întrebe pe Eric: cum fusese pentru Rufus? Cum era pentru el? Apoi se simți alunecând, ca și cum marea agitată ar fi cedat și l-ar fi învăluit și l-ar fi înghițit în adâncuri – scufundându-se în timp ce se zbătea cu disperare să împingă în sus. Își auzi respirația grea ca venind de la mare depărtare, auzi bătaia ploii, era copleșit. Își aminti acum de Ida în momentul insuportabil când își arunca capul pe spate și-și dezvelea dinții. Și îi striga numele. Și Rufus? Murmurase într-un sfârșit, cu o voce ciudată, așa cum se auzea pe el murmurând acum *Ab, Eric. Eric*. Cum era acea izbucnire? Eric. Îl trase pe Eric spre el prin cearcefurile mototolite și îl ținu strâns. Și Vivaldo șopti: „Mulțumesc, Eric, mulțumesc”. Eric se încolăci lângă el ca un copil și sarea de pe fruntea lui picură pe pieptul lui Vivaldo.

Rămaseră culcați împreună, strânși unul în celălalt, ascunși și protejați de sunetul ploii. Ploaia continua să cadă ca o binecuvântare, ca un zid între ei și lume. Vivaldo părea să fi căzut printr-o mare gaură în timp, înapoi până în vremea inocenței sale; se simțea curat, limpede și gol, gata să fie umplut. Mângâie părul aspru de la baza craniului lui Eric, surprins și încântat de dragostea pe care o simțea. Respirația lui Eric făcea să vibreze firele de păr de pe pieptul lui; din când în când îl atinge pe Vivaldo cu buzele. Acest confort și această căldură îl făcuseră pe Vivaldo să se simtă greu și amețit. Începu să alunece lent înapoi în somn, în fața ochiului minții jucându-i raze de lumină ca razele de soare. Dar, pe sub această pace și fericire, se întrebă ce gândea Eric. Voia să deschidă ochii, să se uite într-ai lui Eric, dar era un efort prea mare și risca mai degrabă să strice această pace. Îi mângâie încet gâtul și spatele lui Eric, sperând să transmită această bucurie prin buricele degetelor. În același timp se întrebă, și asta aproape că-l făcu să râdă, după toate rahaturile pe care le spusese în seara trecută, ce căuta acum în patul ăsta, în brațele unui bărbat? Care pentru el era cel mai drag bărbat de pe pământ. Se simțea incredibil de protejat, de eliberat de

faptul că știa că indiferent unde va ajunge odată ce ziua nemiloasă începea, indiferent ce avea să i se mai întâmple de acum până în ziua în care va muri și poate, mai ales, chiar dacă nu se vor mai găsi unul lângă celălalt îmbrățișați, exista pe lume un bărbat care îl iubise. Toată speranța lui, care se ofilise atât de tare, se trezi din nou la viață. Îl iubea pe Eric: era o revelație extraordinară. Dar era și mai ciudat și îi aducea și mai multă încredere și libertate faptul că Eric îl iubea pe el.

— Eric?

Deschiseră ochii și se priviră. Ochii albastru închis ai lui Eric erau limpezi și plini de candoare, dar în adâncul lor, în așteptare, era o frică teribilă. Vivaldo zise:

— Pentru mine a fost grozav, Eric. Îi urmări expresia. Și pentru tine?

— Da, zise Eric roșind. Vorbeau în șoaptă. Cred că aveam nevoie de asta mai mult decât îmi dădeam seama.

— S-ar putea să nu se mai întâmple niciodată.

— Știu. Se lăsă tăcere. Ai vrea să se mai întâmple, întrebă apoi Eric.

Vivaldo rămase tăcut, simțindu-se pentru prima dată înfricoșat.

— Nu știu ce să răspund la asta, zise. Da – da și nu. Dar oricum, te iubesc, Eric, te voi iubi mereu, sper că știi asta. Fu uimit să-și audă propria voce tremurând. Tu mă iubești? Spune-mi că da.

— Știi că da, zise Eric. Privi figura palidă, consumată a lui Vivaldo și ridică mâna pentru a-i mângâia bărbia care începea chiar sub pomeți. Te iubesc foarte mult, aș face orice pentru tine. Cred că știai asta, pe undeva, de multă vreme, nu? Pentru că cred că te iubesc de foarte mult timp.

— Da? Nici n-am știut că știam asta.

— Nici eu nu știam, zise Eric. Zâmbi. Ce zi ciudată. Începe cu revelații.

— Încep să se deschidă toate cărțile alea în ceruri, zise Vivaldo. Închise ochii. Sună telefonul. Ah, la naiba.

— Alte revelații, zâmbi Eric. Se întinse peste Vivaldo după o țigară și o aprinse.

— E prea devreme, dragă. Hai să ne culcăm la loc. Telefonul continua să sune.

— E unu ziua, zise Eric. Se uită cuprins de îndoială de la Vivaldo la telefon. Probabil e Cass. O să sune înapoi.

Eric ridică receptorul.

— Alo?

Vivaldo auzi vocea slabă a lui Cass, ca de la mare distanță, alergând prin cabluri.

— Bună dimineața, iubire, ce faci? zise Eric. Apoi rămase tăcut.

Ceva din calitatea acestei tăceri îl făcu pe Vivaldo să se trezească de tot și să se ridice în fund. Îi urmări expresia lui Eric. Apoi își aprinse o țigară și așteptă.

— Ah, zise Eric după un moment. Apoi: Iisuse, să-raca de tine. Vocea vorbea mai departe, în timp ce figura lui Eric devenea din ce în ce mai îngrijorată și mai supărată. Da. Dar acum s-a întâmplat. Asta e. Nu avem ce face. Privi rapid către Vivaldo, apoi se uită la ceasul de la mână. Da, sigur, unde? Se uită pe fereastră. Cass, nu pare că are de gând să se oprească. Apoi: Te rog, Cass. Te rog nu face asta. Expresia i se schimbă din nou, devenind șocată; se uită din nou la Vivaldo și zise rapid: Vivaldo e aici. Nu ne-am mai dus nicăieri, am rămas aici. Pe buze îi apărură un zâmbet sec, amar. Așa se zice și cu siguranță plouă cu găleata acum. Râse. Nu, nu poate nimeni să trăiască fără clișee – ce? Ascultă. Spuse pe un ton plin de blândețe: Dar voi intra în repetiții în curând, Cass, și s-ar putea să plec pe coasta de vest și oricum... Se uită din nou spre Vivaldo încruntându-se puternic. Da, înțeleg asta, Cass. Da. La patru. Okay. Doar rezistă, draga mea, nu dispera.

Închise receptorul. Rămase întors cu spatele pentru un moment, privind ploaia, apoi își întoarse privirea către Vivaldo și zâmbi, în același timp trist și mândru. Își privi din nou ceasul, stinse țigara și se lăsă pe spate, privind tavanul cu brațele sub cap.

— Ei bine. Ce crezi că s-a întâmplat. Am făcut-o de oaie. Cass a ajuns târziu azi noapte și ea și Richard s-au certat – în legătură cu noi. Richard știe de noi doi.

Vivaldo fluieră, cu ochii cășcați.

— Știam eu că nu trebuia să răspunzi la telefonul ăla. Ce porcărie. Richard e pe drum încoace cu o pușcă? Și cum a aflat?

Eric făcu o figură vag vinovată, apoi zise:

— Ah, Cass nu era prea coerentă, nu știu ce să zic. Oricum acum nu prea mai contează cum a aflat, dacă tot a aflat. Se ridică. Se pare că deja bănuia, dar te bănuia pe tine.

— Pe mine? Cred că e nebun.

— Păi, Cass s-a tot văzut cu tine sau oricum asta i-a spus lui.

— Și ce credea că făcea Ida în timp ce eu mi-o trăgeam cu Cass? Ne citea basme?

Eric păru din nou să se simtă stânjenit, dar râse.

— Nu știu ce credea. Oricum, Cass zice că oricum e supărat pe tine pentru că – ezită un moment și privi în jos – pentru că știai de aventura ei și dacă îi ești prieten ar fi trebuit să-i spui. Se uită la Vivaldo. Tu crezi că ar fi trebuit să-i fi spus?

Vivaldo stinse țigara.

— Ce idei! Eu nu sunt iscoada nimănui. Oricum, tu și cu Cass sunteți prietenii mei, nu Richard.

— Ei, el nu știe chestia asta, îl cunoști de mult mai mult timp decât mă cunoști pe mine și Richard nu prea mă place, așa că e normal că se așteaptă să-i fii loial lui.

Vivaldo oftă.

— Richard nu știe o grămadă de chestii și e păcat, dar asta e, nu e vina mea. Și nici nu e cinstit. Știe că nu mai suntem prieteni de mult timp. Și n-o să mă facă să mă simt vinovat. Apoi zâmbi strâmb. Am deja destule motive să mă simt vinovat.

— Chiar te simți?

Se privi pentru un moment. Vivaldo râse.

— Nu la asta mă gândeam. Dar nu, nu mă simt vinovat și sper să dea Dumnezeu să nu mă mai simt vreodată vinovat. E o pierdere teribilă de timp.

Eric privi în jos.

— Da, Cass zicea că s-ar putea ca Richard să încerce să se vadă cu tine azi.

— E în stilul lui. Ei bine, nu sunt acasă. Izbucni în râs. Nu ar fi tare dacă Richard ar veni aici?

— Și să te găsească aici, vrei să zici? Râseră amândoi, rostogolindu-se în pat ca niște copii. Mă întreb ce-ar crede.

— Săracu' om. N-ar ști ce să mai creadă.

Se uitară unul la altul și se puseră din nou pe râs.

— Nu suntem prea drăguți cu el, zise Eric.

— Nu, zise Vivaldo, apoi se ridică și aprinse două țigări, oferindu-i una lui Eric. Amărâtul cred că suferă cu adevărat; până la urmă habar n-are ce s-a întâmplat. Rămaseră tăcuți. Sunt sigur că nici Cass nu râde.

— Nu, nu de Richard și nici de altceva. Suna pe jumătate nebună la telefon.

— De unde a sunat?

— De acasă. Richard tocmai ieșise.

— Mă întreb dacă s-a dus la mine acasă. Poate că ar trebui să sun și să văd dacă e Ida acolo. Dar nu se mișcă spre telefon.

— Lucrurile sunt cât se poate de varză, zise Eric și după un moment adăugă: Richard vorbește despre proces de divorț și pentru custodia copiilor.

— Da și probabil că s-a dus să cumpere ceva care începe cu litera A și dacă ar putea ar face în așa fel încât Cass să trebuiască să iasă la produs și să moară de sifilis. Încet. Pentru că omul a fost rănit în orgoliul lui, frate.

— Păi, zise Eric încet, a fost rănit. Nu e nevoie să fii o persoană demnă de admirație ca să simți durere.

— Nu. Dar cred că poți deveni o persoană admirabilă dacă nu încerci să te răzbuni atunci când te rănește cineva. Se uită la Eric și își puse o mână pe ceafa lui. Știi ce vreau să zic? Poate dacă poți accepta durerea care aproape că te ucide o poți folosi ca să devii o persoană mai bună.

Eric îl privi zâmbind cu un zâmbet abia schițat și ciudat, cu figura plină de dragoste și de durere.

— Țasta e un lucru foarte greu de făcut.

— Trebuie să încerci.

— Știu. Apoi zise foarte încet privindu-l pe Vivaldo: Altfel te blochezi la ceea ce te-a dărâmat și o faci să se întâmple din nou și din nou și viața ta se oprește de fapt pentru că nu mai poți înainta sau iubi sau muri.

Vivaldo își lăsă mâna să cadă. Se lăsă pe spate.

— Tu încerci să-mi spui ceva. Ce încerci să-mi spui?

— Mă gândeam la mine însumi.

— Poate. Dar nu te cred.

— Sper doar că ea, Cass, nu mă va urî niciodată, zise Eric dintr-o dată.

— De ce să te urască?

— Nu cred că îi fac prea bine. Până acum nu i-am făcut prea bine.

— N-ai de unde să știi asta. Cass știa ce face. Nu cred că lucrurile erau mult mai clare pentru ea decât pentru tine, pentru că știi – și zâmbi strâmb – tu ești destul de confuz.

— Presupun că am sperat – amândoi am sperat că Richard nu va afla niciodată și că Yves va veni aici înainte.

— Da. Ei bine, viața nu e așa de previzibilă.

— Tu nu ești deloc confuz, zise Eric.

— Normal, zise Vivaldo zâmbind și se întinse și-l trase pe Eric spre el. Și tu trebuie să faci la fel pentru mine, dragă, când o să am probleme. Păstrează-ți capul limpede.

— O să încerc, zise Eric cu seriozitate.

Vivaldo râse.

— Nu cred că se poate supăra cineva vreodată pe tine. Ești prea amuzant. Se trase înapoi. La ce oră te întâlnești cu Cass?

— La patru. La Muzeul de Artă Modernă.

— Bun. Cum o să scape de acasă? Sau vine și Richard? Eric ezită.

— Nu e sigură că Richard se mai întoarce azi.

— Înțeleg. Atunci hai să bem o cafea – mă duc la baie. Și sări din pat și trânti ușa de la baie în urma lui.

Eric se duse în bucătărie, care era în și mai multă dezordine decât se simțea el, și puse de cafea pe aragaz. Așteptă un moment privind flacăra albăstruie în camera mică și posomorâtă. Scoase două cești de cafea și găsi laptele și zahărul. Se întoarse în camera mare și luă de pe masă cărțile și notițele mângălite în grabă pe bucățele de hârtie și devenite acum irelevante, apoi goli scrumiera. Adună hainele lui și pe ale lui Vivaldo de pe podea, le puse pe

un scaun și îndreptă așternuturile. Apoi puse ceștile cu laptele și zahărul pe măsută și descoperi că mai avea doar cinci țigări și se căută prin buzunare după altele, dar nu mai găsi niciunele. Îi era foame, dar frigiderul era gol. Se gândi că ar putea face efortul să se îmbrace și să dea o fugă până la magazinul de delicatese din colț să cumpere ceva, căci probabil și lui Vivaldo îi era foame. Se duse la fereastră și privi printre jaluzele. Ploaia era densă ca un perete de apă. Lovea caldarâmul cu un sunet violent și împrôsca scurgerile umflate cu forța gloanțelor. Asfaltul lat era alb și negru de atâta ploaie. Dalele albe dansau și luceau și alunecau. Nu se mișca nimic – nicio mașină, niciun om, nicio pisică, ploaia era singura prezență sonoră. Uită să se mai ducă la magazin și rămase să privească ploaia, mângâiat de anonimitatea și de violența ei, această violență care era în același timp pace. Și tot așa cum ploaia distorsiona, estompa și înmuia contururile obișnuite ale pereților, ale ferestrelor, ale ușilor, ale mașinilor parcate, ale stâlpilor de iluminat, ale hidranților, ale copacilor, tot așa încerca Eric privind nemișcat să estompeze și să înmoaie și să fugă de toate dilemele care îl înconjurau. *Cum naiba o să ajung la muzeu pe ploaia asta?* se întrebă, dar nu îndrăzni să se întrebe ce-i va spune lui Cass și ce-i va spune ea lui. Se gândi la Yves, se gândi la el cu o tristețe care era aproape de panică, simțindu-se de două ori infidel, simțind că principalul sprijin din viața lui s-a schimbat, că avea să se schimbe din nou și că s-ar putea prăbuși sub acumularea unei greutăți teribile și secrete. Din spatele ușii închise auzea sunetul slab al fluieratului lui Vivaldo. Cum de nu știuse ce era capabil să simtă pentru Vivaldo? Iar răspunsul la această întrebare îl lovi la fel de neîmpăcat cum cădea ploaia: nu știuse pentru că nu îndrăznise să știe. Sunt atât de multe lucruri pe care nu îndrăznim să le știm. Și așteaptă toate cu răbdare să sară pe noi ca niște demoni în întuneric, să se arate în vreo dimineață ploioasă de duminică?

Dădu drumul jaluzelelor și se întoarse în cameră. Sună telefonul. Se uită la el cu resentiment, gândindu-se *Alte revelații*, apoi ridică receptorul.

Era agentul lui, Harman, care îi strigă în ureche:

— Alo, alo – Eric? Scuze că te deranjez duminică dimineața, dar ești destul de greu de găsit. Mă gândeam să-ți trimit o telegramă.

— Eu sunt greu de găsit? Mie mi se pare că am stat numai acasă, ghemuit în pat cu scenariul ăla minunat.

— Nu mă tromboni, iubire. Știu că ți s-au aprins călcâiele după piesa aia, dar nu e cine știe ce chestie. Nu răspunzi la telefon. Ascultă...

— Da?

— În legătură cu audiția ta – ai ceva de scris?

— Așteaptă puțin.

Găsi un creion pe birou și o bucățică de hârtie și se întoarse la telefon.

— Zi, Harman.

— Nu te mai duci pe coasta de vest. S-au făcut aranjamente să o faci aici. Știi unde sunt Allied Studios?

— Da, bineînțeles.

— Ei, păi e programat pentru miercuri dimineață. La Allied, la zece. Ascultă. Putem să ne întâlnim să luăm masa mâine?

— Da, mi-ar face plăcere.

— Bun. O să te pun la curent cu toate detaliile. La Downey's e ok?

— Bine. La cât?

— La ora unu. Acum... mai ești aici?

— Te ascult, iubire.

— Ei bine, am dat în sfârșit de o vedetă terminată de cinema în oraș și data repetiției e bătută în cuie de mâine într-o săptămână.

— Săptămâna viitoare?

— Exact.

— Excelent. Doamne, o să fie grozav să lucrez din nou.

Vivaldo ieși din baie părând uriaș, așa alb și gol cum era, și păși în bucătărie. Se uită cu un ochi bănuitor la ibricul de cafea, apoi se întoarse în cameră și se aruncă pe pat.

— De acum încolo o să muncești, Eric. Ești pe drumul cel bun, dragule, o să ajungi până în vârf și nici că aș putea fi mai fericit, dragă.

— Mulțumesc, Harman. Chiar sper că e așa cum zici.

— Eu fac meseria asta de mai mult timp decât ești tu pe lume, Eric. Știu când cineva o să aibă succes și nu mă înșel niciodată, nu în legătură cu asta. Ai grijă acum, ne vedem mâine. La revedere.

— La revedere.

— Puse receptorul jos și se simți plin de un entuziasm trecător.

— Vești bune?

— Era agentul meu. Începem repetițiile săptămâna viitoare și am audiția miercuri. Apoi sentimentului triumfului lui explodează în el și se întoarce spre Vivaldo. Nu e fantastic?

Vivaldo îl privi cu un zâmbet pe buze.

— Cred că ar trebui să bem pentru asta, dragă. Îi privi pe Eric în timp ce acesta ridică sticla goală de pe podea. Ah, ce păcat.

— Dar am puțin burbon, zise Eric.

— Nebunie.

Eric turnă două pahare de burbon și dădu focul mai încet sub ibricul de cafea.

— Burbonul se potrivește mai bine, zise bucuros, asta se bea în sud, de unde sunt eu.

Se așează din nou pe pat și ciocniră paharele.

— Pentru primul tău Oscar, zise Vivaldo.

Eric râse.

— Înduioșător. Pentru premiul tău Nobel.

— Asta e foarte înduioșător. Eric trase cearceaful până la subsiori. Vivaldo îl privea. O să te simți foarte singur, zise dintr-o dată.

Eric îl privi și el pe Vivaldo și ridică din umeri.

— Și tu. Dacă se ajunge până acolo. Apoi adăugă peste un moment: Mă simt singur și acum.

Vivaldo rămase tăcut pentru un moment. Când vorbi vocea îi sună foarte trist și blând.

— Chiar te simți singur? Și o să te simți la fel când o să vină băiatul tău?

Eric nu răspunse imediat.

— Nu, zise în cele din urmă. Ezită. Da și nu. Apoi se uită la Vivaldo. Tu te simți singur cu Ida?

Vivaldo privi în jos.

— M-am tot gândit la asta sau, mai bine zis, am încercat să mă gândesc la asta toată dimineața. Privi în ochii lui Eric. Sper că nu te superi că zic asta – ei, la naiba, oricum știi și tu – că într-un fel mă ascund în patul tău acum, poate chiar în brațele tale – de Ida, într-un fel. Încerc să-mi dau seama de ceva în legătură cu viața mea cu Ida. Privi din nou în jos. Mă tot gândesc că depinde de mine să rezolv problema în vreun fel. Dar pare să-mi lipsească curajul. Nu știu de ce. Mi-e teamă să forțez în orice direcție pentru că mi-e teamă să o pierd. Păru să rătăcească în adâncul tăcerii lui Eric. Știi ce zic? Are sens ce zic pentru tine?

— O da, zise Eric sumbru, are foarte mult sens. Îl privi pe Vivaldo cu un zâmbet și îndrăzni să continue: Poate că acum, în momentul ăsta, în timp ce noi doi stăm culcușiți aici ascunzându-ne de lucrurile de care ne e frică, poate că tu mă iubești și eu te iubesc atât de mult cât vom iubi sau vom fi iubiți fiecare vreodată pe lumea asta.

— Nu știu dacă pot să accept asta, nu încă, zise Vivaldo. Nu încă. Dar – poate. Ei bine, sigur. Se uită la Eric. Dar nu e așa în realitate, nu? Privește. Ziua e pe sfârșite. Cât va mai trece până când vom avea din nou o zi ca asta? Pentru că nu mai suntem copii, știm ce e viața și cum se topește timpul, cum dispare – eu nu te pot face să te simți mai puțin singur zi de zi, lună de lună. Sau tu pe mine. Nu suntem mânați în aceeași direcție și eu nu pot să fac nimic în legătură cu asta și nici tu. Făcu o pauză, privind în ochii enormi și chinuiți ai lui Eric. Ar fi minunat dacă ar putea fi așa, ești foarte frumos, Eric. Dar nu te plac în felul în care bănuiesc că mă placi tu pe mine. Știi? Și dacă am încerca să aranjăm ceva, să prelungim, să controlăm, dacă am încerca să căpătăm mai mult decât lucrul peste care am dat printr-un miracol, jur, atunci aş deveni doar un parazit și ne-am usca amândoi. Așa că ce putem face unul pentru celălalt decât să ținem unul la altul și să ne fim confidenți? Avem dreptul să sperăm la mai mult decât atât. Așa încât să devenim cine suntem cu adevărat. Nu crezi? Înainte ca Eric să-i poată răspunde luă o înghițitură mare din whisky și spuse pe o voce diferită, mai joasă:

Pentru că, știi tu, când eram la baie, mă gândeam că da, mi-a plăcut să fiu în brațele tale, să te țin strâns – roși și privi în ochii lui Eric din nou – de ce nu, e cald, e senzual, îmi place cum iubești tu, dar – și privi din nou în jos – nu e lupta mea, nu e povestea mea și eu știu asta și nu pot renunța la lupta mea. Dacă aș face asta aș muri și dacă mor – iar acum îl privi pe Eric cu un zâmbet juvenil și trist – nu o să mă mai iubești. Și vreau să mă iubești cât timp trăiesc.

Eric se întinse și atinse fața lui Vivaldo. După un moment Vivaldo îl apucă de mână.

— Fac orice pentru tine, dragule, zise Eric. Spre surprinderea lui, vocea lui era doar o șoaptă gravă și aspră. Își drese vocea. Acum vrei niște cafea?

Vivaldo scutură din cap. Își goli paharul și îl puse pe masă.

— Bea, îi zise lui Eric.

Eric își termină și el băutura, iar Vivaldo îi luă paharul și îl puse pe masă.

— Nu vreau cafea acum, zise. Își desfăcu brațele. Hai să trăim cât putem în ziua noastră împreună.

La ora patru fără zece minute Eric era cumva gata spălat, ras și îmbrăcat, cu haina pe el și cu pălăria pe cap. Cafeaua era prea fierbinte, nu reușise să bea decât jumătate din ea. Vivaldo era încă dezbrăcat.

— Tu du-te, zise. Eu o să strâng puțin pe aici și o să încui.

— În regulă. Dar lui Eric îi era la fel de groază să plece pe cât îi era lui Vivaldo să se îmbrace. Îți las țiğările, îmi iau eu altele.

— Frumos din partea ta. Hai, du-te. Spune-i lui Cass că o iubesc.

— Și tu spune-i Idei din partea mea, zise Eric.

Zâmbiră amândoi cu subînțeles.

— O s-o sun imediat ce-ți muți fundul de aici, zise Vivaldo.

— Okay, am plecat. Și totuși se opri în ușă uitându-se la Vivaldo, care rămăsese în picioare în mijlocul camerei, ținând ceașca de cafea în mână. Privea podeaua cu o privire

complet pierdută. Apoi simți privirea lui Eric și ridică ochii. Puse cafeaua jos și se îndreptă spre ușă. Îl sărută pe Eric pe buze și îl privi în ochi.

— Pe curând, dragule.

— Da, pe curând, zise Eric. Deschise ușa și ieși.

Vivaldo îl auzi coborând scările. Apoi se duse la fereastră, trase jaluzelele și îl căută cu privirea. Eric apăru pe stradă ca și cum ar fi alergat sau ca și cum ar fi fost împins de cineva. Privi mai întâi într-o direcție, apoi în cealaltă, apoi parcurse lunga stradă strânsă între zidurile clădirilor cu mâinile în buzunare și cu capul între umerii ridicați. Vivaldo îl urmări până când dispăru după un colț.

Apoi se întoarse către cameră, palid de atâta concentrare, cu sentimentul delicios al vinovăției rozând funia cu care îl legase, ascuțindu-și dinții pentru el. Și totuși, în același timp se simțea obosit într-un fel minunat și radi-os. Își turnă puțin de băut și se așeză pe marginea patului. Formă încet numărul de acasă.

Receptorul fu ridicat aproape imediat, iar din el se auzi vocea Idei, cu forța unui șoc electric.

— Alo?

În fundal o putea auzi pe Billie Holiday cântând *Billie's Blues*.

— Bună, iubire. E bărbatul tău care sună să vadă ce face femeia lui.

— Tu știi cât e ceasul? Unde naiba ești?

— Sunt la Eric. Am căzut lați pe aici. Abia acum mă adun puțin.

Vocea ei păru vizibil ușurată. Își dădu seama de asta pentru că ea încercă s-o ascundă.

— Ai fost toată noaptea acolo? De când te-am lăsat eu?

— Da. Am venit aici și am stat de vorbă și am terminat whiskyul lui Eric. Și avea o grămadă de whisky — așa că, înțelegi.

— Da, știu că tu crezi că e ilegal să te oprești din băut cât timp a mai rămas ceva alcool. A sunat Cass?

— Da.

— Ai vorbit cu ea?

— Nu, a vorbit Eric.

— Ah, și ce ți-a spus Eric?

— Ce vrei să zici, ce mi-a spus Eric?

— Ce i-a spus Cass, adică?

— I-a spus că are probleme. Richard a aflat de ei.

— Nu e groaznic? Și ce altceva a spus?

— Păi... cred că treaba asta i-a cam tulburat mințile.

Nu cred că a mai spus nimic altceva. Tu știai ceva de toată treaba asta?

— Da. Richard a venit aici. A fost și acolo?

— Nu.

— O, Vivaldo, a fost groaznic. Mi-a fost milă de el. M-am gândit că ai putea fi la Eric, dar i-am spus că te-ai dus să-ți vizitezi familia în Brooklyn și că nu am numărul de telefon de acolo sau adresa. E foarte trist, Vivaldo, e foarte supărat, vrea să-ți facă rău. Crede că l-ai trădat.

— Ei, da, cred că e mai simplu pentru el să creadă asta. Cât a stat acolo?

— Nu a stat mult. Vreo zece minute. Dar a părut mai mult. A zis niște lucruri îngrozitoare.

— Sunt convins. Și tot vrea să se întâlnească cu mine?

— Nu știu. Făcu o pauză lungă. Vii acasă acum?

— Da, imediat. O să mai fii acolo?

— O să fiu aici. Haide. Unde e Eric?

— S-a dus în nordul orașului.

— Să se vadă cu Cass?

— Da.

Ida oftă.

— Doamne, ce dezastru. Haide acasă, dragule, dacă te împușcă Richard nu vreau să se întâmple când te învârți în jurul casei lui Eric. Ar fi prea mult.

Vivaldo râse.

— Ai dreptate. Pari bine dispusă azi.

— Sunt teribil de prost dispusă. Dar încerc să fiu curajoasă, mă fac că sunt Greer Garson⁴².

Vivaldo râse din nou.

— Și funcționează?

⁴² Actriță britanică-americană de cinema, deosebit de populară în timpul celui de-al doilea război mondial.

— Ei nu, dragă, dar face să fie totul destul de amuzant.

— Bine atunci. Vin și eu imediat.

— Okay, dragule, la revedere.

— La revedere.

Închise telefonul cu un sentiment de ușurare euforică că acasă nu părea să-l aștepte niciun scandal cu Ida. Simțea că a scăpat nepedepsit pentru ceva. Intră în dușul lui Eric, se săpuni bine și cântă, dar când ieși realizează că era teribil de înfometat și de slăbit. În timp ce se îmbrăca se auzi soneria de la interfonul apartamentului lui Eric. Era sigură că Richard ajunsese în cele din urmă și își închise repede cureaua și își puse pantofii înainte să apese pe buton. Începu ca prostul să facă patul, dar apoi realizează că nu are timp pentru asta și oricum n-ar putea avea nicio importanță pentru Richard dacă patul era făcut sau nu. Așteptă, auzind ușa de la intrare deschizându-se și închizându-se la loc. Deschise ușa apartamentului. Dar nu auzi niciun zgomot de pași. O voce strigă:

— Eric Jones!

— Aici, răspunse Vivaldo. Expiră în sfârșit aerul din piept. Se duse către balustradă. Un băiat de la Western Union urca scările.

— Tu ești Eric Jones?

— El a plecat. Dar pot să primesc eu.

Băiatul îi întinse o telegramă și un caiet în care să semneze. Îi dădu băiatului douăzeci de cenți și intră la loc în apartament. Se gândi că telegrama era probabil de la agentului lui Eric sau de la producător, dar se uită cu mai multă atenție la ea și își dădu seama că venise prin cablu din Europa.

O puse lângă telefon. Mâzgăli o notiță: *Am împrumutat haina ta de ploaie. VEZI TELEGRAMA PRIN CABLU.* Apoi se opri. Apoi mâzgăli mai departe: *A fost o zi grozavă.* Și adăugă: *Cu dragoste, Vivaldo.* Puse biletul pe mijlocul biroului lui Eric, fixându-l cu o călimară.

Când fu gata de plecare, privi prin cameră. Patul era tot nefăcut, îl lăsă cum era; sticla era tot pe podea, iar paharele pe măsuță.

Totul era complet nemișcat, cu excepția ploii. Privi din nou telegrama, care se sprijinea ușor de telefon, într-o

așteptare tensionată. Mereu îl speriaseră puțin telegramele. Închise ușa în urma lui, verifică să se asigure că e închisă și ieși în stradă, în ploaia căinoasă.

Eric o zări pe Cass imediat, așteptându-l în preajma scărilor, la mică distanță de ghișeul de bilete. Se învârtea într-un cerc strâns și în timp ce el intra era cu spatele la el. Purta parpalacul de ploaie, iar pe cap avea o glugă asortată; în mâini se juca cu vârful unei umbrele subțiri, un os alb în forma unei gheare. Muzeul era aglomerat, plin de mirosul stătut al unei duminici la muzeu, accentuat acum de umezeală. Intră pe poartă în urma unui nor vântos și ploios de doamne corpulente care formau în fața lui un zid masiv și zgomotos și mișcător, în timp ce-și scuturau umbrelele și corpurile și își tot repetau una alteia pe un ton triumfător ce oribilă era vremea. Doi bărbați tineri și două fete, aranjați și radioși, strălucind de pasiunea lor pentru educație și de ușurința cu care se mișcau printre abstracțiuni, își arătau biletele de intrare și treceau prin bariere.

Alții erau pe trepte, coborând sau urcând sau stând pe loc și privind-se unii pe ceilalți ca niște păsări chioare care scoteau un foșnet teribil ca de pene înfoiate și de aripi bătute ostentativ. Cass, mică, palidă și de modă veche în gluga ei, învârtindu-se agitată, urmări rece toate astea; privea cu indiferență către doamnele impozante, dar nu le vedea; Vivaldo încă se chinuia să răzbească prin sau pe lângă zidul de oameni. Privi din nou la oamenii de pe trepte, întrebându-se de ce voise Cass să se întâlnească acolo; era destul de probabil ca aceste coridoare sacre și sterile ascundeau vreun cunoscut, blocând un culoar sau ascuns pe jumătate de masa rotitoare a unei statui. Cass își aprinse resemnată o țigară, întorcându-se în mica ei cușcă imaginară. Oamenii intrară acum buluc prin ușile din spatele lor, iar presiunea lor îl scoase dincolo de cucoane. O atinse pe umăr pe Cass, care păru să sară în sus la atingerea lui. Ochii i se însuflețiră deodată și strânse buzele palide. Și zâmbetul îi era palid. Zise:

— Ah. Credeam că nu mai ajungi niciodată.

Eric depășise cumva tentația disperată de a nu veni, sperând pe jumătate că nu o va găsi acolo. Era atât de palidă și părea atât de neajutorată în acest loc rece și amețitor, că i se strânse inima. Întârziase o jumătate de oră. Zise:

— Te rog iartă-mă, dragă Cass, se ajunge greu oriunde pe vremea asta. Cum ești?

— Moartă, zise ea. Nu se mișca, privea doar fix vârful țigării ca și cum ar fi fost hipnotizată de el. N-am dormit deloc. Avea vocea foarte senină și calmă.

— Ai ales un loc ciudat de întâlnire.

— Da? Privi fără să vadă în jur, apoi se uită la el. În disperarea surdă de pe fața ei păru să-l observe în sfârșit și pe el, la mare depărtare, iar expresia i se înmuie în durere. Presupun că da. M-am gândit că – ei, nu o să audă nimeni ce vorbim și nu mi-a venit nicio altă idee.

Era cât pe-aici să-i sugereze să plece, dar fața ei palidă și ploaia îl făcură să se abțină.

— E OK, zise. Îi luă brațul și porniră fără țință în sus pe scări. Eric realizează că îi era teribil de foame.

— Nu pot să stau prea mult cu tine pentru că i-am lăsat singuri pe copii. Dar i-am spus lui Richard că ies, că o să încerc să mă văd cu tine azi.

Ajunseră în prima din șirul labirintic de încăperi, trosnind și crăpând de grupuri de oameni, înconjuțați de picturi în culori intense și întinzându-se până departe ca niște pietre funerare cu înscrisuri indescifrabile. Oamenii treceau în valuri ca și cum s-ar fi plimbat printr-un cimitir străin.

Din loc în loc, câte un îndoliat singur rămânea cuprins de adorație sau de contemplație în fața unui monument masiv, visând la vreo relație dispărută, dar în general afișau doar o veselie democratică, plimbându-se de colo colo. Cass și Eric se mișcă cu oarecare panică prin această mulțime, căutând un loc mai liniștit; trecură printr-un lan de impresioniști și de cubiști și printr-o cacofonie de maestri moderni și ajunseră într-o încăpere mai mică, dominată de picturi enorme, zugrăvite în cea mai mare parte în roșu, în fața cărora stăteau doi elevi, o fată și un băiat, ținându-se de mână.

— A fost așa urât, Cass? Aseară?

Vorbise cu voce joasă în timp ce stăteau în fața unei picturi galben stins care înfățișa o fată cu gâtul lung, într-o rochie galbenă și cu păr galben.

— Da. Gluga îi ascundea fața; în muzeu era cald, iar Cass își lăsă gluga pe spate. Părul răvășit îi cădea pe frunte și se lipise pe gât, părea epuizată și bătrână. Mai întâi a fost îngrozitor pentru că nu-mi dădusem seama cât de mult l-am făcut să sufere. Suferă și el, totuși, zise și îl privi pe Eric rapid, apoi privi într-o parte. Plecară de la pictura galbenă și se întoarseră către alta, înfățișând o stradă și canale, undeva în Europa. Și indiferent ce s-a întâmplat de atunci, l-am iubit foarte mult, a fost viața mea și va fi întotdeauna foarte important pentru mine. Făcu o pauză. Presupun că m-a făcut să mă simt îngrozitor de vinovată. Nu știam că se va întâmpla asta. Nu credeam că se poate, dar așa a fost. Se opri din nou, cu umerii lăsați, epuizată și înfrântă, dar mândră. Apoi îi atinse mâna. Urăsc să-ți spun lucrurile astea, dar trebuie să-ți spun tot. Mi-a fost frică și mie, mi-a fost frică pentru că dintr-o dată m-am temut teribil că o să-mi pierd copiii și nu pot să trăiesc fără ei. Își trecu o mână peste frunte, încercând fără succes să-și ridice părul. Nu era nevoie să-i spun, nu știa nimic sigur, avea o bănuială, dar nu te suspecta pe tine, bineînțeles, credea că e Vivaldo. I-am spus pentru că m-am gândit că are dreptul să știe, că dacă aveam să mergem mai departe împreună puteam începe doar pe baze noi, cu totul lămurit între noi. Dar m-am înșelat. Unele lucruri nu pot fi lămurite. Băiatul și fata ajunseră în aceeași parte din încăpere. Cass și Eric trecură în partea cealaltă, sub pictura roșie. Sau poate că unele lucruri se lămuresc, doar că nu le poți înfrunta. Nu știu... oricum, nu credeam că o să mă amenințe, nu credeam că o să încerce să mă sperie. Dacă mă păărăsea, dacă mi-era necredincios – ce cuvânt, necredincios! – nu cred că eu aș fi încercat să-l țin în felul ăsta. Nu cred că aș fi încercat să-l pedepsesc. Până la urmă – nu-mi aparține, nimeni nu aparține nimănui. O luară din nou la pas de-a lungul unui coridor întins, către doamnele de mai devreme. Mi-a spus niște lucrurile îngrozitoare,

mi-a spus că mă dă în judecată pentru divorț și ca să mi-i ia pe Paul și pe Michael. Și eu l-am ascultat, părea ireal. Nu înțelegeam cum poate să spună toate astea dacă m-a iubit vreodată. Și mă uitam la el. Îmi dădeam seama că spunea toate lucrurile alea ca să mă rănească, să mă facă să sufăr pentru că el suferea ca un copil. Și am înțeles că eu l-am iubit așa, ca pe un copil, și acum primeam nota de plată pentru toate visele alea. Cum poate cineva să viseze atâta timp? Și mi-am dat seama că e real. Acum nici nu mai știu ce e real. Și mă simt trădată, simt că m-am trădat pe mine însămi și pe tine și tot ce contează, tot ce aspiră cineva să ajungă, căci nimeni nu vrea să fie încă un monstru cenușiu și inform. Trecură de cucoanele vesele și Cass le privi cu mirare și cu ură. O, Doamne. Ce lume mizerabilă.

Eric nu zise nimic pentru că nu știa ce să spună și își continuă plimbarea înfiorătoare prin jungla colțuroasă și rece. Culoarele de pe pereți strigau la ei ca muzica înghețată; avea impresia că aceste camere se vor împleti una în alta pentru totdeauna, că acest labirint era etern.

Și simți acum pentru Cass o durere mai intensă decât orice dragoste simțise pentru ea. Stătea dreaptă ca un soldat, mișcându-se drept înainte, nu mai mare decât un boț de timp, cum se zice în sud. Își dorea să o poată salva, să fie în puterea lui să o salveze și să-i facă viața mai ușoară. Dar doar dragostea poate împlini miracolul de a face viața suportabilă, doar dragostea, și chiar dragostea în general eșua. Iar el nu o iubise niciodată. Se folosise de ea ca să afle ceva despre el însuși. Și nici măcar asta nu era adevărat. O folosise în speranța că va evita o confruntare cu el însuși, pe care fusese oricum nevoit să o îndure din greu. Se simțea la fel de distant față de Cass acum, în acest ceas greu al ei, pe cât de distant era fizic de Yves. Spațiul vuia între ei ca un potop. Și, în timp ce Yves se apropia cu fiecare minut, înfruntând tot acel potop și devenind din ce în ce mai real pe măsură ce se apropia, Cass era trasă din ce în ce mai departe, ajungând deja la distanța de necucerit de unde părea învăluită în realitate, neschimbată pentru vecie, așa cum un cadavru este înfășurat într-un

giulgiu. Prin urmare, durerea lui, acum că nu putea face nimic, se întindea și creștea luxuriant.

— Tu n-o să fii niciodată un monstru, zise. Ce se întâmplă e incredibil, știu, dar nu te poate învinge. Nu poți capitula, ai ajuns prea departe.

— Cred că știu ce n-o să fiu. Dar ce voi deveni, asta nu știu deloc. Și mi-e teamă.

Trecură la mică distanță de un paznic somnoros care părea orb și amețit, ca și cum nu putuse scăpa niciodată de acea lumină. În fața lor se afla o pânză mare și violentă în nuanțe de verde și roșu și negru, în cuburi sau cercuri, în exclamații ca niște pumnale; părea să sară de pe zid, cum ar fi, ținând direct globurile oculare ale privitorilor. Și în același timp părea să se întindă la nesfârșit către sine însăși, cu ardoare, întorcându-se într-un haos nespus. Era urâtă și ilizibilă într-un mod agresiv și superb și ar fi putut fi pictată de un tiran singur și însetat de sânge care fusese privat de victimele sale.

— Ce oribil, murmură Cass, dar nu se mișcă din loc. Căci colțul acesta le rămăsese lor și paznicului.

— Mi-ai spus odată, zise Eric, că vrei să evoluezi. Nu e asta un lucru care ne umple mereu de groază? Nu doare întotdeauna?

Era o întrebare pe care și-o punea lui însuși, evident, iar ea se întoarse spre el cu un zâmbet micuț și plin de recunoștință, apoi se întoarse din nou către pictură.

— Încep să cred, zise ea, că a evolua nu înseamnă decât că învățăm din ce în ce mai mult despre frică. Otrava asta devine mâncarea noastră, o consumăm puțin în fiecare zi. O dată ce ai întrezărit-o nu te poți abține să te uiți la ea, asta e problema. Și asta poate... te poate înnebuni, zise trecându-și din nou mâna cu un gest obosit peste frunte. Se îndepărtă pentru un moment, apoi se întoarse în același colț. Începi să-ți dai seama că inocentul de tine, bunul de tine, ai contribuit și contribui la nefericirea lumii. Care nu se va sfârși niciodată pentru că suntem ceea ce suntem. Îți privi figura de pe care tinerețea dispărea acum, sub ochii lui; fata din ea o părăsea în cele din urmă. Totuși figura ei nu părea stinsă sau bătrână.

Părea curățată, era ceva teribil de impersonal în ea. Îl priveam pe Richard în dimineața asta și mă gândeam, așa cum m-am mai gândit, câtă responsabilitate trebuie să-mi asum eu pentru cum este el, pentru ce a devenit. Puse un vârf de deget pe buze pentru un moment, apoi închise ochii. L-am socotit totuși de mâna a doua, am crezut că nu are o pasiune reală, curaj adevărat, idei cu adevărat ale lui. Dar n-a avut niciodată, nu s-a schimbat. Îmi plăcea să-i ofer părerile mele, când eram cu el eu aveam îndrăzneala și pasiunea. Iar el le-a luat, evident, cum putea să-și dea seama că nu sunt ale lui? Și eu eram fericită pentru că reușisem într-un mod atât de strălucit să-l transform în ceea ce voiam eu să fie. Și bineînțeles că el nu poate înțelege că acel triumf este insuportabil acum. Eu am devenit mai puțin decât ce-aș fi putut fi conducându-l pe el către un vad de unde el nu știe să se adape. Nu e pentru el. Dar e prea târziu acum. Zâmbi. N-are nicio treabă de făcut cu adevărat, asta e problema, asta e problema cu timpurile și locurile noastre teribile. Și eu sunt blocată. Nu ajută la nimic să dăm vina pe oameni sau pe timpuri, fiecare suntem toți oamenii. Noi suntem timpurile.

— Crezi că nu mai e nicio speranță pentru noi?

— Speranță? Cuvântul păru să reverbereze dintr-un zid într-altul. Speranță? Nu, nu cred că mai e nicio speranță. Suntem toți goi aici – iar privirea ei cuprinse mulțimea de duminică – prea goi. Își duse mâna la inimă. Asta nici nu e o țară, e o adunătură de jucători de fotbal și de cercetași. Lași. Noi credem că suntem fericiți. Nu suntem. Suntem blestemați. Se uită la ceasul de la mână. Trebuie să mă întorc. Se uită la Eric. Nu voiam decât să te văd pentru un moment.

— Ce-ai de gând să faci?

— Încă nu știu. O să-ți spun când o să știu. Richard e plecat, e posibil să nu se întoarcă vreo două zile. Vrea să stea să se gândească, zice el. Cass oftă. Nu știu. Apoi adăugă, încet, privind pictura: Îmi imaginez că, de dragul copiilor, o să ajungă la concluzia că va trebui să trecem peste asta și să rămânem împreună. Nu știu dacă vreau asta sau nu, nu știu dacă aș putea suporta. Dar nu va in-

tenta divorț, nu are curaj să te numească pe tine ca pârât. Râseră amândoi, spre uimirea lor. Cass îl privi din nou pe Eric. Nu pot veni la tine, zise.

Se lăsă tăcerea.

— Deci trebuie să-ți spun adio, chiar dacă ne vom mai vedea.

— Da, zise el. Și apoi: trebuia să se întâmple.

— Știu. Aș fi vrut să nu se întâmple așa cum s-a întâmplat, dar – zâmbi – oricum, ai făcut ceva foarte important pentru mine, Eric. Sper să mă crezi. Sper că nu vei uita niciodată ce spun acum. Eu nu te voi uita niciodată.

— Nu, zise el și o atinse brusc pe braț. Simțea că se prăbușește, că se prăbușește în afara lumii. Cass îi dăduse drumul în haos. Se agăță de ea pentru ultima dată.

Ea îl privi în ochi și îi spuse:

— Nu-ți fie teamă, Eric. Asta mă va ajuta și pe mine să nu mă tem, dacă tu nu te temi. Fă asta pentru mine. Îi atinse fața, buzele. Fii bărbat. Poți duce asta, orice poate fi dus.

— Da. Dar încă o privea fix. Ah, Cass. Dacă aș fi putut face mai mult.

— Nu poți face mai mult decât ai făcut deja, zise ea. Mi-ai fost iubit și acum îmi ești prieten. Îi luă o mână într-ale ei și o privi cu atenție. Ce mi-ai oferit, pentru un moment, ai fost tu. Chiar pe tine.

Părăsiră pânzele vibrante, intrară din nou în mulțime și coborâră scările. Cass își ridică gluga; Eric nici nu-și dăduse pălăria jos.

— Când o să te mai văd? întrebă el. Mă suni tu sau cum?

— O să te sun mâine sau poimâine, zise ea. Ajunseră la ieșire și se opriră. Afară încă ploua.

Priviră ploaia în liniște. Nimeni nu intra, nimeni nu ieșea. Apoi apăru un taxi care viră pe alee în curbă și se opri. Două femei cu glugi de plastic își agitară umbrelele și poșetele și portmoneele, pregătindu-se să iasă din taxi. Fără să scoată un cuvânt, Eric și Cass fugiră prin ploaie către alee. Femeile fugiră greoi spre muzeu. Eric deschise ușa taxiului.

— La revedere, Eric.

Se aplecă spre el și îl sărută. El o luă în brațe. Avea fața udă, dar nu știu dacă dacă erau picături de ploaie sau lacrimi. Cass se smulse de lângă el și intră în taxi.

— Aștept să mă suni, zise el.

— Da. Te sun. Ai grijă de tine.

— Să te ajute Dumnezeu, Cass. Pe curând.

— Pe curând.

Îi închise ușa și mașina o luă din loc pe strada lungă, goală și lucioasă. Începea să se lase întunericul. În curând luminile orașului aveau să strălucească și nu va mai trece mult timp până când aceste lumini vor anunța numele lui. Un vânt capriacios, un vânt rece încreți apa din balta de la picioarele lui Eric. Apoi totul rămase nemișcat, de o pustietate aproape liniștitoare.

Ida auzi pașii lui Vivaldo și se grăbi să-i deschidă ușa chiar în timp ce el se căuta după chei. Râse lăsându-și capul pe spate.

— Arăți de parcă tocmai ai scăpat de unii care erau gata să te linșeze, tati. Și de unde ai haina aia? Se uită la el de sus până jos și râse din nou. Hai înăuntru, sărmane șoarece murat, înainte să vină potera după tine.

Închise ușa în urma lui, îi luă haina udă, o atârână în baie și îi uscă părul ud.

— Avem ceva de mâncare în casa asta?

— Da. Ți-e foame?

— Mor de foame. Ieși din baie. Ce-a avut Richard de zis?

Ida era în bucătărie cu spatele la el, căutând în dulapul de sub chiuvetă unde țineau cratițele și oalele. Apăru cu o tigaie în mână, se uită rapid la el, iar această privire îi spusese lui Vivaldo că Richard reușise cumva să o sperie.

— Nimic prea plăcut. Dar nu mai contează acum. Puse cratița pe aragaz și deschise ușa congelatorului. Cred că tu și Cass erați totul pentru el. Iar voi v-ați purtat amândoi așa de urât cu el că acum nu mai știe ce e cu el. Luă roșii și salată și un pachet de cotlete de porc din con-

gelator și le puse pe masă. A încercat să mă facă să mă înfurii, dar mă simțeam doar teribil de tristă. Suferă mult. Făcu o pauză. Bărbații sunt complet neajutorați când suferă.

Vivaldo veni prin spatele ei și o sărută.

— Așa sunt?

Ea îl sărută înapoi și zise pe un ton serios:

— Da. Nu le vine să creadă. Se gândesc să trebuie să fie o greșeală la mijloc.

— Ce înțeleaptă ești tu, zise el.

— Nu sunt înțeleaptă. Sunt doar o fată neagră, săracă și ignorantă care se descurcă cum poate.

Vivaldo râse.

— Dacă tu ești doar o fată neagră, săracă și ignorantă care se descurcă cum poate, nici nu vreau să mă gândesc cum ar fi să mă încurc cu una de succes.

— Nici n-ai ști tu. Tu crezi că femeile spun adevărul. Nu-l spun. Nici nu pot. Se îndepărtă de el, făcându-și de lucru cu tigaia, cu apa și cu flacăra de la aragaz. Și îi aruncă o privire ironică. Bărbații nu le-ar mai iubi dacă ar face-o.

— Aș, nu-ți plac ție bărbații.

— Nici nu pot să zic că am întâlnit prea mulți. Nu unii pe care să-i pot considera eu bărbați, zise ea.

— Sper că eu sunt unul dintre ăia puțini.

— Ei, pentru tine sunt încă speranțe, zise ea amuzată, poate că iese ceva din tine.

— Cred că ăsta e cel mai draguț lucru pe care mi l-a spus cineva vreodată, zise el.

Ida râse, dar era ceva trist și melancolic în râsul ei. Era ceva trist și melancolic în felul cum arăta, ceea ce-l tulbură într-un mod obscur pe Vivaldo. Și o urmări cu atenție, fără să știe prea bine ce are de făcut.

— Săracu' Vivaldo, zise ea. Ți-am cam făcut zile fripte, nu-i așa, dragule?

— Nu mă plâng, zise el precaut.

— Nu, zise ea mai mult pentru ea, trecându-și degetele printr-un vas cu orez uscat, atâta lucru recunosc și eu. Mi-am vărsat nervii pe tine, dar la naiba, ai suportat.

— Crezi că poate am suportat prea mult? întrebă Vivaldo.

Ida se încruntă. Puse orezul în apa clocotită.

— Poate. La naiba, nu cred că femeile știu ce vor, nici una nu știe. Uită-te la Cass – vrei ceva de băut înainte de masă? întrebă dintr-o dată.

— Sigur. Luă de sus sticla și paharele și scoase gheața.

— Cum adică femeile nu știu ce vor? Tu nu știi ce vrei?

Ida scosese un castron mare de salată și tăia roșiile în el; părea că i-e frică să stea pe loc.

— Ba da. Credeam că știu. Eram sigură. Acum nu mai sunt așa de sigură. Făcu o pauză. Și-am aflat asta abia aseară. Se uită la el amuzată, ridică scurt din umeri și tăie încă o roșie cu mișcări violente.

Vivaldo puse paharul cu băutură lângă ea.

— Ce s-a întâmplat de nu mai ești sigură?

Ida râse și din nou auzi acea notă ciudată melancolică.

— Viața cu tine! Ce credeai? Am pus botul la vrăjeala asta.

Își aduse scaunul din cealaltă cameră și se legănă pe el, urmărind-o, puțin deasupra ei.

— Despre ce vrăjeală vorbești, dragă?

Ida luă o gură din pahar.

— Vrăjeala cu dragostea, dragă. Dragoste, dragoste, dragoste.

Lui Vivaldo îi sări inima; se uitară unul la celălalt, iar Ida schiță un zâmbet trist.

— Vrei să zici, fără să te întreb eu sau ceva, că mă iubești? zise el.

— Asta fac? Presupun că da. Apoi Ida lăsă cuțitul jos și rămase complet nemișcată, privind în jos, bătând toba pe masă cu degetele de la o mână. Apoi își aduse mâinile împreună, jucându-se cu degetele de la o mână cu inelul în formă de șarpe cu ochi de rubin, scoțându-l pe jumătate și împingându-l la loc.

— Asta e minunat. Vivaldo o apucă de mână. Mâna rămase rece și umedă și neînsuflețită în mâinile lui. Un fel de șoc de groază îl cutremură pentru un moment. Nu-i așa? Asta mă face foarte fericit – tu mă faci foarte fericit.

Ida își trase mâna și își puse un obraz în ea.

— Chiar te fac fericit, Vivaldo? Apoi se ridică și se duse la chiuvetă să spele salata.

Vivaldo o urmă, rămânând lângă ea și urmărindu-i figura opacă, care îl evita.

— Ce s-a întâmplat, Ida? Îi puse o mână pe mijloc; ea se înfioră, ca și cum i-ar fi stârnit repulsie, iar el lăsă mâna să-i cadă. Spune-mi, te rog.

— Nu-i nimic, zise ea, încercând să pară senină, ți-am zis, nu sunt în toane bune. Probabil că sunt la ciclu.

— Haide, dragă, nu o da după tufiș așa.

Ida rupea frunzele de la salată, le spăla și le pune pe un prosop. Continuă să facă asta în liniște până când nu mai rămase nicio frunză. Îi evita privirea, Vivaldo nu o mai văzuse niciodată atât de pierdută ca acum. Se sperie din nou.

— Ce s-a întâmplat?

— Lasă-mă în pace, Vivaldo. O să-ți spun altă dată.

— Nu altă dată. O să-mi spui acum.

Orezul începu să dea în clocot și Ida fugi lângă aragaz și făcu flacăra mai mică.

— Mama mereu îmi zicea, dragă, nu poți să gătești și să vorbești în același timp.

— Atunci oprește-te din gătit.

Ida îi aruncă acea privire amuzată, cochetă, cu ochii mari, pe care el o știa atât de bine. Acum se citea disperarea în ea – oare mereu fusese disperare în privirea ei?

— Păi ziceai că ți-e foame.

— Termină. Nu e deloc amuzant, să știi. O conduse către masă. Vreau să știu ce s-a întâmplat. Are legătură cu ceva ce a zis Richard?

— Nici nu încerc să te amuz. Aș vrea să-ți dau să mănânci. Apoi izbucni dintr-o dată cu furie: Și n-are nimic de-a face cu Richard. Ce-ar putea să aibă Richard de zis?

Îi trecu prin cap ideea neverosimilă că Richard inventase o poveste despre el și Eric și se pregăti să nege tot. Își reveni, sperând că ea nu-i observase panica, dar se simți și mai panicat.

Zise cu un ton foarte blând:

— Atunci ce e, Ida?

Ida zise, sfârșită:

— Ah, sunt prea multe lucruri, sunt lucruri prea vechi, n-aș putea niciodată să te fac să înțelegi, niciodată.

— Încearcă. Zici că mă iubești. De ce n-ai încredere în mine?

Ea râse.

— Ah. Tu crezi că viața e așa de simplă. Se uită la el și râse din nou, iar acest râs era insuportabil. Îi venea s-o pocnească, nu din furie, ci doar ca să o facă să se oprească, dar se forță să rămână liniștit și nu făcu nimic. Pentru că, știu că tu ești mai mare decât mine, dar mereu mă gândesc la tine ca și cum ai fi mult mai tânăr. Mă gândesc la tine ca la un băiețel simpatic care nu știe care e treaba și care poate nu va afla niciodată. Și nu vreau să fiu eu cea care să-ți spună.

Spusese ultimele cuvinte pe un ton înveninat, privindu-și din nou mâinile.

— Okay. Zi mai departe.

— Mai departe? Îl privi într-un fel ciudat și sălbatic. Vrei să zic mai departe?

— Nu mă mai chinui, Ida. Te rog continuă.

— Eu te chinui?

— Vrei să-ți dau în scris asta?

Expresia i se schimbă, se ridică de la masă și se duse din nou la aragaz.

— Sunt convinsă că ție așa ți se pare, zise cu modestie. Se duse la chiuvetă și se sprijini de ea, privindu-l. Dar nu încercam să te chinui, atunci când am făcut-o. Nu cred că m-am gândit deloc la asta. De fapt știu că nu mi-a trecut prin cap, nici n-am avut când. Urmări expresia lui Vivaldo. Mi-am dat seama de curând că m-am aruncat la mai mult decât pot duce.

Vivaldo se încruntă. Ida izbucni dintr-o dată:

— Ești sigur că ești bărbat, Vivaldo?

— Trebuie să fiu sigur, zise el.

— Asta cred, zise ea. Se duse din nou la aragaz și aprinse flacăra sub tigaie, se duse la masă și desfăcu carnea. O presără cu sare și piper și boia și înfipse usturoi în

ea, până la os. Vivaldo luă o gură din pahar, dar băutura nu avea niciun gust și turnă mai mult whisky în pahar. Când a murit Rufus s-a întâmplat ceva cu mine, zise Ida. Acum vocea ei era calmă și plictisită, ca și cum ar fi spus povestea altcuiva, ca și cum ar fi auzit-o ea însăși pentru prima oară, cu ușoară surprindere. Dar cu mult mai multă surprindere ascultă el povestea pe care o știuse de la început, dar nu putuse să o creadă. Nu pot să explic. Rufus a fost mereu totul pentru mine. L-am iubit.

— Și eu, zise el, prea repede și fără legătură și pentru prima oară îi trecu prin cap că poate era un mincinos – nu-l iubise niciodată pe Rufus, doar se temuse de el și îl invidiase.

— N-am nevoie de asigurările tale, Vivaldo, zise ea. Privi tigaia cu un ochi critic, așteptând să se înfierbânte suficient, apoi turnă puțin ulei. Ideea e că eu l-am iubit. Era fratele meu mai mare, dar cum am crescut puțin, am știut că eram mai puternică decât el. El era drăguț, era chiar foarte amabil, indiferent ce-a crezut oricare dintre voi mai târziu. Niciunul din voi nu știe oricum nimic despre el, nu v-ați priceput să aflați.

— Zici asta mereu, zise Vivaldo agasat. De ce?

— Păi cum ați fi putut – cum ai fi putut tu, visând așa cum visezi tu? Voi credeți că sunteți liberi. Asta înseamnă că credeți că aveți ceva ce alți oameni vor sau au nevoie. Rahat. Zâmbi strâmb și îl privi. Și într-un fel aveți. Dar nu e ce credeți voi că e. Și o să vă dați seama de asta imediat ce unii din oamenii ăia o să capete ce aveți voi. Își scutură capul. Mi-e milă de ei. Mi-e milă de voi. Mi-e milă cumva și pentru mine, pentru că Dumnezeu știe că mi-am dorit uneori să mă fi lăsat acolo unde eram.

— Acolo, în jungla aia? o înțepă el.

— Da, acolo, în junglă, neagră și sălbatică – și eu însămi.

Micul lui acces de furie se stinse la fel de repede cum explodase.

— Ei bine, zise încet, uneori și eu sunt nostalgic, Ida. Îi privi figura abătută și distantă. Pentru prima oară intui cum ar arăta când avea să îmbătrânească. Ce n-am înțeles niciodată, continuă în cele din urmă, e că mereu

mă acuzi că fac caz de culoarea ta, că te pedepsesc. Dar tu faci același lucru. Mereu mă faci să mă simt alb. Nu știi că asta mă rănește? Mă îndepărtezi. Și eu nu vreau decât ca tu să fii o parte din mine și eu să fiu o parte din tine. Nu mi-ar păsa nici dacă ai avea dungi ca o zebra.

Ida râse.

— Ba da, ți-ar păsa. Dar spui așa chestii drăguțe. Apoi: Dacă te îndepărtez, cum zici tu, e în primul rând ca să te protejez.

— Să mă protejezi de ce? Și nu vreau să fiu protejat, oricum...

— Oricum?

— Nu te cred. Nu cred că ăsta e motivul. Te protejezi pe tine. Vrei să mă urăști pentru că sunt alb, pentru că e mai ușor așa pentru tine.

— Nu te urăsc.

— Atunci de ce aduci mereu vorba de asta? Care e problema?

Ida amestecă orezul, care era aproape gata, găsi o sită și o puse pe chiuvetă. Apoi se întoarse spre el.

— Toată treaba a început pentru că am zis că voi...

— Tu auzi ce zici? Voi!

— n-ați știut nimic de Rufus.

— Pentru că suntem albi.

— Nu. Pentru că e negru.

— O, renunț. Și oricum, de ce ajungem mereu să vorbim despre Rufus?

— Începusem să-ți spun ceva, zise Ida calmă și îl privi.

Vivaldo lună o înghițitură bună de whisky și își aprinse o țigară.

— Da. Te rog, zi mai departe.

— Pentru că sunt de culoare, zise Ida după un moment și se așează lângă el la masă, știu mai multe despre ce s-a întâmplat cu frati-miu decât ați putea ști voi vreodată. Eu am văzut totul, de la început. Eram acolo. Nu trebuia să ajungă așa cum a ajuns. ăsta e lucrul pe care mi-a fost atât de greu să îl accept. Era un băiat foarte frumos. Majoritatea oamenilor nu sunt frumoși, am știut asta de

mult. I-am urmărit și am știut. Dar el nu știa asta, pentru că era mult mai drăguț decât mine.

Se opri, iar tăcerea se luă la harță cu zgomotele tigăii și cu zgomotul constant al ploii.

— L-a iubit pe tatăl nostru, de exemplu. Chiar l-a iubit. Eu nu. Era un ratat cu gura mare căruia îi plăcea să se îmbete și să o ardă prin frizerii, sau poate nu-i plăcea, dar altceva nu putea să facă, decât să muncească ca un sclav pe degeaba și să cânte la chitară în weekenduri pentru fiul lui. Se opri din nou și zâmbi. Dar erau frumoase weekendurile alea, oricum. Și acum îl văd pe tata, cu burta pe afară, zdrăngănind la chitară și arătându-i lui Rufus cântece de pe-acasă și Rufus zâmbindu-i și făcând mișto puțin de el, dar fără răutate și cântând cu el. Pun pariu că taică-miu n-a fost mai fericit niciodată, în toate zilele vieții lui, decât atunci când cânta cu Rufus. Era așa de mândru de el. I-a cumpărat lui Rufus primul lui set de tobe.

Nu-l mai ținea la distanță acum, Vivaldo simțea mai degrabă că îl ținea captiv. O asculta încercând să înțeleagă, să vadă ca ea, să simtă ceva din ce simțea ea. Dar se întreba în același timp cât de selectivă era memoria ei. Și se întreba cum arăta Rufus pe atunci, cu toată aroganța lui strălucitoare și neprihănită și cu speranțele intacte. Ida rămase tăcută pentru un moment, aplecată în față, privind în jos, cu coatele pe genunchi și cu degetele de la o mână jucându-se neliniștite cu inelul.

— Când a murit Rufus toată lumina din casa noastră s-a stins, toată. De-asta n-am mai putut să stau acolo, știam că nu puteam să mai stau, aș fi îmbătrânit acolo ca ei, dintr-o dată, și aș fi sfârșit ca toate celelalte fete abandonate care n-au găsit pe nimeni să le protejeze. Am știut mereu că eu nu pot ajunge așa, mereu am știut. Contam pe Rufus să mă scoată de acolo, știam că ar fi făcut orice pentru mine, așa cum aș fi făcut și eu pentru el. Nu mi-a trecut prin cap că nu se va întâmpla. Eram sigură că o să se întâmple.

Se ridică și se întoarse la aragaz, luă orezul de pe foc și îl turnă în sită și turnă apă peste el, apoi puse apă în tigaie și o puse la loc pe foc, cu sita deasupra ei acoperită de un servet. Întoarse cotletele, apoi se așeză.

— Când am văzut trupul lui Rufus, nu pot să-ți spun ce-am simțit. Tata se holba la el, se holba și se holba. Nu arăta ca Rufus, era groaznic, de la apă și probabil că s-a lovit de ceva în cădere sau în apă pentru că era așa de rupt și de umflat și de urât. Fratele meu. Și taică-miu se holba la el și a zis „Nu prea ne lasă mult, nu-i așa?”. Tai-că-su a fost omorât în bătaie cu un ciocan de un paznic de la calea ferată. Și i l-au adus acasă tot așa. Maică-mea s-a speriat, voia ca taică-miu să se roage cu ea. Iar el a zis, a țipat din toți bojocii „Să mă rog? Cine să se roage? Dacă ajung vreodată lângă diavolul ăla alb pe care tu îl numești Dumnezeu, promit că o să i-l smulg pe fi-miu și pe taică-miu din vizuina lui albă. Să nu mai aud numele lui Dumnezeu, femeie, dacă vrei să mai trăiești.” Apoi a început să plângă. Nu o să uit asta niciodată. Poate că nu l-am iubit înainte, dar l-am iubit atunci. Asta a fost ultima oară când l-am auzit zbierând, de atunci nu a mai ridicat vocea. Doar stă acolo, nici măcar nu mai bea. Câteodată iese pe afară și se duce să-i asculte pe tipii ăia care țin discursuri pe 125th Street cu Seventh Avenue. Zice că vrea doar să mai trăiască destul, destul.

Vivaldo sparse tăcerea care se lăsase abrupt peste ei:

— Ca să fie răzbunat.

— Da, zise Ida. Și eu am simțit la fel.

Se duse din nou la aragaz.

— M-am simțit ca și cum aș fi fost tâlhărită. Și am fost tâlhărită – de singura speranță pe care o aveam. De un grup de oameni prea lași ca să știe măcar ce-au făcut. Și nu credeam că merită altceva decât mi-au făcut ei mie. Nu-mi păsa ce o să se întâmple cu ei, atâta timp cât aveau să sufere. Nu-mi păsa prea mult nici ce se va întâmpla cu mine. Dar nu aveam de gând să las să mi se întâmple mie ce i se întâmplase lui Rufus, ce se întâmpla tuturor din jurul meu. Aveam de gând să răzbat în lume și să capăt ce îmi trebuia de la ea, indiferent cum.

Vivaldo gândi „Aha, acum vine” și simți o ușurare stranie și amară. Își termină băutura și aprinse altă țigară, urmărind-o pe Ida.

Ea întoarse privirea spre el, ca și cum s-ar fi asigurat că încă o ascultă.

— Nimic din ce-ai zis până acum, zise el cu grijă, nu pare să aibă prea mult de-a face cu a fi negru. Cu excepția a ce faci tu din asta. Dar aici nu te poate ajuta nimeni.

Ida oftă apăsător, cuprinsă de furie.

— Așa o fi. Dar e al naibii de ușor pentru tine să zici asta.

— Ida, o grămadă din ce-ai avut tu de zis, de când ne cunoaștem, a fost prea ușor. O urmări. Nu-i așa? Și apoi: Dragă, suferința nu are culoare. Nu-i așa? Nu putem ieși din acest coșmar? Aș face orice, aș da orice dacă am putea. Se duse la ea și o luă în brațe. Te rog, Ida, orice trebuie să facem ca să scăpăm, hai s-o facem.

Ochii ei se umplură de lacrimi. Privi în jos.

— Stai să termin povestea.

— Nimic din ce zici n-o să conteze.

— N-ai de unde să știi. Ți-e frică?

Vivaldo făcu un pas înapoi.

— Nu. Apoi: Da. Da. Nu mai pot îndura răzbunarea ta.

— Ei bine, nici eu nu mai pot. Lasă-mă să termin.

— Lasă aragazul. Nu pot să mănânc acum.

— O să se strice toate.

— Lasă să se strice. Vino și stai jos.

Își dori să fi fost mai bine pregătit pentru acest moment, să nu fi fost cu Eric, să-i dispară foamea, să nu-i mai fie frică și dragostea să-i ofere puteri transcendente de observație și concentrare. Dar știa că era slăbit fizic și obosit, nu beat, dar departe de a fi treaz – mintea lui era pe jumătate plecată, înfruptându-se din dilema care era el însuși.

Ida închise focul de sub tigaie și se așeză la masă. Își trase băutura mai aproape, dar nu se atinse de ea.

— Știam că în nordul orașului nu era nicio speranță pentru mine. O grămadă din bărbații ăia au combinațiile lor și toate astea, dar de fapt nu au mai nimic, are grijă Omu' Alb să nu ajungă prea departe. Ția care chiar au ceva nu mi-ar fi de niciun folos mie, sunt prea neagră pentru ei, văd fete ca mine pe Seventh Avenue în fiecare zi. Știam ce-ar face ei cu mine.

Vivaldo realizează acum că nu voia să audă restul poveștii ei. Se gândi la el pe Seventh Avenue, poate că nici nu plecase de acolo. Se gândi la ziua lui de până atunci, la Eric și la Cass și la Richard și se simți tras în cascada unei înfrângerii misterioase.

— Nu-mi rămânea decât un singur lucru de făcut, să mă sui în metrou, cum zicea Rufus. Așa că asta am făcut. La început nu aveam nimic clar în cap. Văzusem cum se uitau bărbații albi la mine, ca niște câini. Și mă gândisem ce puteam să le fac. Cât îi uram pentru cum se uitau la mine, pentru ce-mi spuneau, înțoliți în pielea lor albă și în haine lor aranjate și cu puțele lor mici albe țâșnindu-le prin chiloți. Puteai face orice cu ei dacă îi duceai de nas, pentru că voiau să facă chestii murdare și știau că tu te pricepi la asta. Toți negrii știu asta. Doar că cei politicoși nu consideră astea lucruri murdare. Ci doar obișnuite. Mă tot întrebam ce naiba fac în pat, albiu adică, între ei, de îi scârbea atâta. Pentru că erau scârbiți, știu ce-ți spun. Aveam vreo două prietene care mai ieșeau din când în când cu idioții ăștia. Dar erau deștepți totuși, știau că ei sunt albi și că se pot întoarce oricând acasă și tu nu puteai să faci nimic. Mi-am zis „Căcat, chestia asta nu e pentru mine” Pentru că nu voiam mărunțișul de la ei, nu voiam să fiu la mila lor. Voiam să fie ei la mâna mea.

Bău din pahar.

— Ei bine, tu mă tot sunai pe atunci, dar nu prea mă gândeam la tine, nu la modul serios oricum. Îmi plăceai, dar cu siguranță n-aveam de gând să mă încurc cu un puști alb fără niciun ban, de fapt n-aveam de gând să mă încurc cu nimeni. Dar îmi plăceai și de cele câteva ori când ne-am văzut a fost ca o pauză de ceilalți oameni oribili. Erai foarte drăguț cu mine. Nu aveai privirea aia în ochi. Te purtai doar ca un tip drăguț și poate că, fără să-mi dau seama, am ajuns să depind de asta. Ne vedeam doar un minut sau două, beam o cafea sau ceva de genul ăsta, și fugeam – dar mă simțeam mai bine, eram oarecum protejată de ochii și de atingerile lor. Mă simțeam așa prost acolo în cea mai mare parte a timpului. Nu voiam să știe taică-miu ce făceam eu și nu voiam să mă gândesc la

Rufus. Atunci m-am hotărât că ar trebui să încerc să cânt, pentru Rufus, și apoi nimic n-ar mai fi contat. Aș fi reglat contul ăsta. Dar mă gândeam că aveam nevoie de cineva care să mă ajute și doar atunci, în momentul ăla... Se opri și își privi mâinile. Cred că am vrut să mă culc cu tine, nu să am o relație cu tine, dar doar să mă culc cu cineva care îmi plăcea. Cineva care nu era bătrân, pentru că toți bărbații ăia sunt bătrâni, indiferent cât de tineri sunt. Mă culcasem cu un singur băiat de care îmi plăcuse, un băiat de pe strada noastră, dar el a devenit religios, așa că s-a terminat totul și s-a însurat. Și nu mai erau alți bărbați de culoare, mă temeam, pentru că uite ce s-a întâmplat cu ei, erau secerați ca iarba! Și nu vedeam nicio scăpare, în afara de tine, în cele din urmă. Și de Ellis.

Apoi se opri. Ascultară împreună ploaia. Vivaldo își terminase băutura și o luă pe a ei. Ida privea în jos, el avu impresia că nu putea ridica ochii și îi era teamă să o atingă. Și tăcerea se prelungi. Vivaldo își dorea ca ea să se oprească, dar se temea de asta; nu găsea nimic de spus.

Ida își îndreptă umerii și se întinse după o țigară. El i-o aprinse.

— Richard știe despre mine și Ellis, zise cu un ton neutru, dar nu de asta îți spun. Îți spun pentru că încerc să pun un capăt chestiei ăsteia. Dacă se poate.

Se opri. Apoi adăugă:

— Dă-mi o gură din băutura ta, te rog.

— E a ta, zise el. I-o întinse ei și el își turnă alta.

Ida suflă un nor de fum spre tavan.

— Ciudat cum se întâmplă lucrurile. Dacă n-ai fi fost tu, nu cred că Ellis s-ar fi aprins așa după mine. Și-a dat seama mai bine decât mine că te plăceam și asta însemna că pot să țin la cineva, și atunci de ce nu la el, din moment ce el îmi putea oferi mult mai mult? Și la fel m-am gândit și eu, că era o festă de prost gust pe care viața mi-o juca, ca eu să te plac pe tine mai mult decât pe el. Și până la urmă șansele ca relația să dureze erau cam aceleași, însă cu el, dacă îmi jucam cărțile bine, aș fi rămas cu ceva la sfârșit. Și a fost deștept, nu a insistat, zicea că da, sigur că mă voia, dar m-ar fi ajutat oricum și că una n-avea nimic

de-a face cu alta. Și m-a ajutat, se purta foarte frumos cu mine, în felul lui, și își ținea cuvântul, era mai drăguț cu mine decât fusese oricine altcineva. Mă scotea seara la masă în locuri unde nu-l știa nimeni sau unde n-ar fi contat dacă l-ar fi știut. De cele mai multe ori mergeam în Harlem sau, dacă știa că am treabă undeva, trecea și el pe acolo. Nu părea că îmi toarnă vrăjeli, nici măcar când vorbea despre nevastă-sa și despre copii, știi? Suna ca și cum chiar e cam singur. Și până la urmă îi datoram mult și era frumos că se purta cineva așa cu mine și că știam că șmecherul avea destui bani să mă ducă oriunde, și – ah, ei bine, a început și presupun că am știut mereu că avea să înceapă și apoi, odată ce a început, nu credeam că o să suport, dar nu știam cum să mă mai opresc. Pentru că una e ca un bărbat să facă toate asta pentru tine cât timp nu are o aventură cu tine și cu totul altceva să le facă după ce s-a terminat aventura cu el. Și trebuia să merg mai departe, trebuia să ajung până sus, unde poate aș fi putut să respir. Dar mi-am dat seama de ce nu se supăra în legătură cu tine. Chiar a fost deștept. Se bucura că sunt cu tine, mi-a zis, se bucura că am prieten pentru că era mai ușor pentru el. Asta însemna că nu făceam scandal, nu mi-ar fi trecut prin cap să mă îndrăgostesc de el. Îi dădea altfel de putere asupra mea, într-un fel, pentru că știa că mi-era teamă că o să aflî și cu cât mi-era mai frică, cu atât mai greu era să-l refuz pe el. Înțelege?

— Da, zise el încet, cred că înțeleg asta.

Se priviră unul pe celălalt nemișcați. Ida coborî ochii.

— Dar, știi, zise ea încet, cred că ai știut tot timpul.

Vivaldo nu spuse nimic. Ea insistă, pe un ton coborât.

— Nu-i așa?

— Tu mi-ai spus că nu se întâmpla nimic, zise el.

— Dar m-ai crezut?

Vivaldo se bâlbâi.

— Trebuia – trebuia să te cred.

— De ce?

Din nou nu zise nimic.

— Pentru că-ți era teamă?

— Da, zise în cele din urmă. Mi-era teamă.

— Era mai ușor să lași lucrurile să se întâmple decât să le oprești?

— Da.

— De ce?

Ochii ei îl căutau. Fu rândul lui să întoarcă privirea.

— Te-am urât pentru asta, zise Ida, pentru că te prefăceai că mă crezi, pentru că nu voiai să știi ce se întâmpla cu mine.

— Am încercat să fac ce-am crezut că vrei tu să faci! Mi-era teamă că o să mă părăsești – mi-ai spus că asta o să faci! Se ridică și se învârti prin bucătărie, cu mâinile în buzunar, cu ochii umezi. Îmi făceam griji în legătură cu asta, mă gândeam la asta – dar mi-am scos-o din cap. Ai transformat-o într-o chestiune de încredere – nu mai știi?

O privi cu ură, de sus, dar nu părea atinsă de furia lui.

— Da, îmi amintesc. Dar asta nu te-a făcut să ai încredere în mine. Doar ai cedat și te-ai prefăcut că ai încredere în mine.

— Ce-ai fi făcut dacă ți-aș fi spus că știu ce se întâmplă?

— Nu știu. Dar dacă tu ai fi înfruntat situația, aș fi fost nevoită să o fac și eu – atâta timp cât tu pe prefăceai, trebuia să mă prefac și eu. Nu dau vina pe tine. Îți spun doar cum stau lucrurile. Ridică privirea spre el. Mi-am dat seama că o pot ține mult și bine așa. Buzele i se strânseseră în silă. Cam făceam ce voiam cu tine. Mă răzbunaseram. Doar că nu cu tine aveam eu treabă. Nu pe tine încercam să te bat.

— Pe Ellis?

Oftă și-și duse mâna la față.

— Ah. Nu știu, chiar nu știu ce era în capul meu. Uneori mă despărțeam de Ellis și veneam să te găsesc aici, așteptându-mă, ca un câine sau o pisică, mă gândeam uneori. Și mi-era teamă să te găsesc aici și mi-era teamă să nu te găsesc, mi-era frică de faptul că o să mă întreb, o să mă întreb pe bune unde am fost și mi-era frică și că nu o să mă întreb. Uneori încercam, dar reușeam mereu să te opresc, vedeam în ochii tăi când îți era teamă. Uram privirea aia și mă uram pe mine și te uram pe tine. Îmi dă-

deam seama de ce bărbații albi aveau privirea aia în ochi pe care o aveau adesea când se uitau la mine, cineva îi bătuse de se căcaseră pe ei, îi speriasse de moarte, cu mult timp în urmă. Iar acum eu îți făceam asta ție. Și asta mă făcea să-mi fie greu când mă atingeai, mai ales... Se opri, ridică paharul, luă o gură, îl puse la loc. Tu nu-l sufereai pe Ellis. Tu nu știi cum e să ai un bărbat peste tine dacă nu-i suporti trupul. Și acum, că am fost cu tine, era mai rău decât ar fi fost înainte. Înainte mă uitam la ei cum se zbăteau și îi le auzeam gemetele și, Doamne, erau așa de serioși, transpirau ca porcii, și așa de orgolioși, ca și cum bucata aia tristă de carne făcea miracole și presupun că pentru ei făcea, dar pe mine mă lăsa rece, nu-mi doream decât să se dea jos. O, da, am aflat totul despre albi, așa sunt în intimitate când doar o fată neagră poate să-i vadă, iar fata ar putea la fel de bine să fie oarbă în ce-i privește pe ei. Pentru că ei știu că sunt albi, dragă, și conduc lumea. Dar acum era altfel, uneori când Ellis își punea mâinile pe mine tot ce puteam să fac era să nu țip, să nu vomit. Mă afectase, mă afectase și simțeam că sunt umplută de – nu știu de ce, nu de otravă, dar de mizerie, de gunoi, de infecție și că nu o s-o pot scoate niciodată din mine, nu voi scoate niciodată putoarea aia din mine. Și uneori, uneori, uneori... Își acoperi gura, iar lacrimile îi curseră peste ea, pe inel. Vivaldo rămăsese înțepenit. O, Doamne, am făcut lucruri îngrozitoare. O, Doamne. Uneori. Și apoi veneam acasă la tine. Avea mereu un zâmbet ciudat când îl lăsam în cele din urmă, zâmbetul ăla al lui, l-am văzut de multe ori acum, când a păcălit pe cineva care încă nu s-a prins. Nu se poate abține, așa e el, era ca și cum ar fi zis: „Acum că am terminat cu tine, distracție plăcută cu Vivaldo. Și salută-l din partea mea. Și e ciudat, ciudat – nu puteam să-l urăsc. Îmi dădeam seama ce făcea, dar nu puteam să-l urăsc. Mă întrebam cum era să fii așa, să nu ai niciun sentiment adevărat, să zici doar „Hai, acum hai să facem asta și acum hai să facem asta și acum hai să mâncăm și acum hai să ne futem și acum hai să mergem”. Și să faci asta toată viața. Și apoi veneam acasă și mă uitam la tine. Dar îl aduceam și pe el cu mine. Era ca

și cum aș fi fost murdară și tu trebuia să mă speli mereu. Și știam că nu puteai, indiferent cât de tare încercam, și nu îl uram pe el, dar te uram pe tine. Și mă uram pe mine.

— De ce nu te-ai oprit, Ida? Puteai să te oprești, nu te obliga nimeni să mergi înainte.

— Să mă opresc și să mă duc unde? Și să fac ce? Nu, mi-am zis: „Păi dacă tot te-ai băgat în asta, fată, închide ochii și strânge din dinți și du-o până la capăt. O să merite la sfârșit.” Și de-asta am muncit atâta. Să scap.

— Și cum rămâne cu mine? Cum rămâne cu noi?

Ida îl privi cu un zâmbet amar.

— Ce-i cu noi? Am sperat să o scot la capăt cu asta și apoi vedeam noi. Dar aseară s-a întâmplat ceva și n-am mai putut suporta. Eram noi la Small's Paradise...

— Aseară? Tu și cu Ellis?

— Da. Și Cass.

— Cass?

— Au rugat-o să vină să bea un pahar cu noi.

— Ați plecat împreună?

— Nu.

— Deci de-asta a ajuns așa târziu acasă azi-noapte. Vivaldo o privi pe Ida. Deci mai bine că n-am venit acasă, nu?

— Ce-ai fi făcut, strigă Ida, dacă ai fi venit? Ai fi stat la mașina de scris o vreme și apoi ai fi ascultat niște muzică și apoi ai fi ieșit și te-ai fi îmbătat. Și când veneam eu, indiferent când veneam, ai fi crezut orice minciună pentru că ți-ar fi fost frică să faci altceva.

— Ce scorpie ești, zise Vivaldo.

— Da, zise ea cu un calm teribil, știu. Aprinse o țigară. Mâna care ținea bățul de chibrit tremura. Dar încercă să nu fiu. Nu știu dacă am vreo șansă sau nu. Aruncă chibriturile pe masă. M-a făcut să cânt cu trupa. Ei nu prea voiau și nici eu, dar nu voiau nici să-l refuze. Așa că am cântat. Și bineînțeles că îi știam pe unii dintre instrumentiști și unii din ei îl știau pe Rufus. Dragă, dacă instrumentiștii nu vor să lucreze cu tine, pai o să te faci să simți asta. Am cântat *Sweet Georgia Brown* și încă ceva. Nu știam cum să mă dau mai repede jos de pe scenă. Când

s-a terminat și oamenii aplaudau, basistul mi-a șoptit: „Auzi, curvă neagră de bărbat alb, să nu te mai prind pe Seventh Avenue că-ți rup pizda aia neagră în tine.” Iar ceilalți rânjeau. „Și-o s-o fac de două ori, o dată pentru fiecare negru pe care-l castrezi de fiecare dată când apari tu și încă o dată pentru săracu’ de frati-tu, pentru că l-am iubit pe golanul ăla. Și-o să-mi zică și mulțumesc, poți să fii sigură de asta, negreso”. Și mi-a tras o palmă tare peste fund, toată lumea a văzut și, știi, oamenii ăia nu sunt proști și înainte să apuc să plec m-a apucat de mână, a ridicat-o și a zis „Ea e campioana, nu-i așa oameni buni? Se zice că o să ajungă undeva, gagica asta nici n-a început.” Și mi-a dat drumul la mână, brusc, ca și cum îl ardea sau era prea murdară și aproape că am căzut de pe scenă. Și toți strigau și aplaudau, știau ce vrea să zică, știam și eu. Și m-am întors la masă. Ellis rânjea ca și cum totul era o glumă. Și era. Pe seama mea.

Se ridică și-și mai turnă de băut.

— Apoi m-a dus la apartamentul ăla pe care îl are în East River. Mă tot întrebam ce-o să fac. Nu știam ce să fac. M-am uitat la fața lui în taxi. Și-a pus mâna pe piciorul meu. Și a încercat să îmi ia o mână. Dar nu mă putea mișca. Mă tot gândeam la ce mi-a spus bărbatul ăla negru și la ce expresie avea când mi-a spus-o și mă tot gândeam la Rufus și mă gândeam la tine. Mi se învâртеau toate în cap ca un carusel, toate fețele alea îmi treceau prin fața ochilor. Și îmi tot venea în minte un cântec, Doamne, ce naiba era? Și el stătea acolo lângă mine pufăind din țigară. E ciudat că știam că dacă începeam să mă rog de el și să mă plâng m-ar fi adus acasă. Nu suporta scandalul. Dar nu puteam să fac nici măcar asta. Și Dumnezeu știe că voiam să vin acasă, speram să nu fii aici ca să pot să mă bag în pat și să zac. Și așa puteam să-ți spun totul când veneai acasă înainte să te bagi în pat și – poate – dar nu, noi mergeam în locul ăla și eu simțeam că asta merit. Simțeam că n-aș fi putut decădea mai mult, mai bine să merg până la capăt și să se termine odată. Și apoi mai vedeam, dacă mai rămânea ceva din mine după asta, mai vedeam eu. Turnă două degete de whisky și imediat apoi

își mai turnă un pahar. Dar mereu poți să cazi și mai jos, mereu, mereu. Plecă de la masă cu paharul în mână și se sprijini de frigider. Și-am făcut tot ce-a vrut, l-am lăsat să-și facă de cap. Nu eram eu. Nu eram eu. Făcu un gest cu paharul prin aer încercând să bea din el, îl scăpă și dintr-o dată căzu în genunchi lângă masă și izbucni în plâns ținându-se cu mâinile de burtă.

Cu un gest automat adună cioburile de sticlă de pe jos de teamă că s-ar putea tăia. Stătea în genunchi în whiskyul vărsat care-i pătase rochia. Aruncă cioburile în punga de hârtie maro pe care o foloseau pentru gunoi. Lui Vivaldo îi era teamă să se apropie de ea, îi era frică să o atingă, era aproape ca și cum i-ar fi spus că are ciumă. Brațele îi tremurau de silă și orice act fizic îi părea inimaginabil și dezgustător. Și totuși, în timp ce stătea neajutorat și stupid în bucătăria devenită dintr-o dată imorală, sau care, în orice caz, avea să-i rămână vie în amintire și să-l urmărească atât timp cât avea să trăiască, inima îi bătu cu o teamă nouă și masivă, care distrugea distanța numită milă și îl aduce foarte aproape, în corpul ei, lângă masă, pe podeaua murdară. Singurul bec galben se abătea teribil asupra amândurora. Se duse spre ea, resemnată și vulnerabilă și neajutorată, iar sughițurile ei de plâns îi provocau dureri de burtă. Și cu toate astea pentru un moment nu o putu atinge, nu o mai cunoștea. Se gândi fără să vrea la toate curvele, la curvele negre cu care se acuplase și la ce sperase pe atunci să obțină de la ele și fu cuprins de un fel de greață. Ce aveau să vadă atunci când se vor privi în ochi din nou?

— Haide, Ida, șopti, haide, Ida. Scoală-te. Și în sfârșit o atinse pe umeri, încercând să o facă să se ridice. Ida încercă să-și înăbușe hohotele și puse ambele mâini pe masă.

— Sunt în regulă, murmură, dă-mi o batistă.

Vivaldo îngenunche lângă ea și îi puse în mână batista lui, caldă și mototolită, dar destul de curată. Ea își șterse nasul. Vivaldo rămase cu mâinile pe umerii ei.

— Scoală-te, zise. Du-te și spală-te pe față. Vrei o cafea?

Ida dădu din cap a încuviințare și se ridică încet. Se ridică și el cu ea. Își țină capul plecat și trecu rapid pe lângă el, către baie. Blocă ușa cu încuietorea. Vivaldo avea senzația amețitoare că mai trecuse înainte prin toate astea. Aprinse flacăra sub ibricul de cafea, făcându-și o notiță mentală să dărâme ușa de la baie dacă avea să rămână acolo în liniște prea mult. Dar auzi apa curgând și, pe sub ea, zgomotul ploii. Mâncă un cotlet de porc, cu lăcomie, cu o bucată de pâine și un pahar cu lapte, căci tremura și trebuia să fi fost din cauza foamei. În afară de asta nu simțea nimic deocamdată. Ibricul, care acum începea să bolborosească, era real, și la fel flacăra albastră de sub el și cotletul din tigaie și laptele care părea să se acrească în stomac. Ceștile, pe care le spălă cu grijă, erau reale, și apa care curgea în ele și pe mâinile lui lungi și grele. Zahărul și laptele erau reale și le puse pe masă, alt lucru real, și țigările erau reale și își aprinse una. Din nări îi ieși fumul și un detaliu de care avea nevoie pentru romanul lui, pe care îl căutase de luni de zile, îi veni în minte limpede și viu, ca dinții unei încuietori. Părea incredibil că nu se gândise la el până acum – justifica, clarifica și făcea lumină în totul. Avea să lucreze la el mai târziu în seara aia; se gândi că poate ar fi trebuit să și-l noteze de acum și se duse spre masa de lucru. Sună telefonul. Ridică receptorul cu grijă, ca și cum ar fi fost cineva bolnav sau ar fi dormit în casă și șopti:

— Alo?

— Salut, Vivaldo. Sunt Eric.

— Eric! Se bucura. Privi scurt către ușa de la baie.

Cum a fost treaba?

— Păi... Cass e frumoasă, după cum știi. Dar viața e grea.

— După cum știu. Și ați hotărât ceva?

— Nu prea, nu. Tocmai m-a sunat acum câteva minute – abia am ajuns acasă. Ah, mulțumesc pentru bilet. Zice că crede că ar putea pleca în New England pentru o vreme, cu copiii. Richard încă nu s-a întors acasă.

— Pe unde e?

— Probabil că se îmbată pe undeva.

— Cu cine?

— Cu Ellis, probabil...

Tăcură amândoi la auzul acestui nume. Firul telefonic bâzâia. Vivaldo se uită din nou spre ușa de la baie.

— Tu știai de treaba asta de dimineață, Eric, nu-i așa?

— Ce să știu?

Coborî glasul și zise cu greu:

— Despre Ida. Știai despre Ida și Ellis. Ți-a spus Cass.

Se lăsă un moment de tăcere.

— Da. Apoi: Cine ți-a spus?

— Ida.

— Oh, săracul de tine. **Și după un moment: Dar mai bine așa, nu?** M-am gândit că nu sunt eu cel care trebuie să-ți spună, mai ales, mai ales în dimineața asta.

Vivaldo nu spuse nimic.

— Vivaldo?

— Da?

— Nu crezi că am făcut bine? Ești supărat pe mine?

— Fii serios. Niciodată. E mult mai bine așa. Își dresă glasul încet și cu grijă, căci îi venea dintr-o dată să plângă.

— Vivaldo, e un moment extrem de nepotrivit să te întreb asta, știu, dar crezi că e cât de puțin probabil ca tu — și cu Ida — să aveți chef să veniți pe la mine mâine seară sau poimâine?

— De ce, ce se întâmplă la tine?

— Mâine dimineața vine Yves aici. Știu că ar vrea să-mi cunoască prietenii.

— Despre asta era telegrama, nu?

— Da.

— Și te bucuri, Eric?

— Cred că da. Pe moment sunt doar speriat. Nu știu dacă să încerc să dorm, e prea devreme, dar mă simt ca și cum ar fi miezul nopții și nu știu dacă să mă duc la un film sau ce să fac.

— Mi-ar plăcea să vin cu tine la un film. Dar — presupun că nu pot.

— Nu. Când crezi că poți să-mi spui ceva pentru mâine seară?

— Te sun eu mai târziu. Sau te sun dimineață.

— Okay. Dacă suni dimineață și nu mă găsești să mai încerci mai târziu. Trebuie să mă duc la Idewild.

— La ce oră ajunge aici?

— A, în zori practic. Normal. La șapte dimineața sau ceva plăcut de genul ăsta.

Vivaldo râse.

— Săracu' de tine.

— Da. Ne ajunge viața din urmă. Noapte bună, Vivaldo.

— Noapte bună, Eric.

Închise zâmbind dus pe gânduri, aprinse lampa de la măsuta de lucru și scrise la repezeală notița. Apoi se duse în bucătărie, închise aragazul și turnă cafeaua. Bătu la ușa de la baie.

— Ida? Se răcește cafeaua.

— Mersi. Vin imediat.

Se așeză pe scăunel și Ida apăru dintr-o dată, prime-nită și liniștită, arătând ca un copil. Se sili să o privească în ochi – nu știa ce va vedea în ei și nu știa ce simțea.

— Vivaldo, zise Ida pe un ton calm, după ce se așeză, vreau să știi că nu aș fi stat atât cu tine și nu te-aș fi chinuit atât dacă – i se frânse glasul și se apucă cu ambele mâini de spătarul unui scaun – dacă nu te-aș fi iubit. De-asta a trebuit să-ți spun tot ce ți-am spus. Adică – știu că ce ți-am spus nu e ușor de înghițit. Se așeză și își luă cafeaua. Trebuia să-ți zic cât timp mai puteam.

Stătea mai bine decât el, căci el nu știa ce să spună. Realiză asta cu frică și cu rușine. Voia să spună „Te iubesc”, dar nu putea rosti cuvintele. Se întrebă ce gust ar fi avut acum buzele ei, cum ar fi fost corpul lui acum pentru el; îi privi figura calmă. Părea cu totul pasivă și cu toate astea aștepta de la el un cuvânt sau o atingere, cu o disperare care o înfrigura și o împietrea pe măsură ce timpul trecea. Iar el nu se putea aduna, nu putea invoca sau concentra destulă determinare să facă niciun gest. Privea fix în ceașca de cafea, observând că nu era tocmai neagră, ci maro închis. Puține lucruri pe lume erau chiar negre, nici măcar noaptea, nici măcar minele de cărbune. Și nici lumina nu era albă, chiar cea mai curată lumină ducea cu ea un indiciu cu privire la originea ei în foc. Se gândi că obținuse în sfârșit ce dorise, adevărul cu privire la Ida sau pe Ida cea adevărată și nu știa cum avea să trăiască cu asta.

— Mulțumesc că mi-ai spus — tot ce mi-ai spus, zise. Ea nu spuse nimic. Scoase un sunet slab și vaporos în timp ce sorbea din cafea, iar acest sunet era enervant într-un fel imposibil de explicat sau de exprimat. Și iartă-mă dacă acum nu știu ce să zic, cred că sunt puțin — buimăcit. Se uită spre ea și în el se agită o furtună de furie, milă, dragoste și dispreț. Și ea era o târfă! Ce amarnic fusese trădat! Nu încerc să neg nimic din ce-ai zis, dar cu toate astea sunt multe lucruri pe care nu le-am înțeles, pe care nu le înțeleg cu adevărat. Ai puțină răbdare, dă-mi puțin timp.

— Vivaldo, zise Ida încet, doar un lucru. Nu vreau să înțelegi. Nu vreau să fii îngăduitor, okay? Îl privi direct în ochi și o energie, o tensiune nemaipomenită izbucni violent între ei, la fel de aproape de ură ca de iubire. Ea se înmuie, se întinse și îl atinse pe mână. Promite-mi asta.

— Promit, zise el, iar apoi adăugă furios: Pari să uiți că te iubesc.

Se priviră unul pe celălalt. Dintr-o dată Vivaldo se întinse și o trase spre el, tremurând, cu ochii umplându-i-se de lacrimi care îl ardeau și îl orbeau, și îi acoperi fața de săruturi care păreau să înghețe imediat ce o atingeau. Ea se agăță de el și cu un oftat își îngropă fața în pieptul lui. Nu era nimic erotic în asta, erau ca doi copii. Și ea fu cea care îl alină pe el. Degetele ei lungi îl mângâiau pe spate și apoi începu să plângă cu un sunet oribil, sugrumat, căci ce mângâia ea era inocența lui.

Treptat, Vivaldo se liniști. Se ridică și se duse la baie și se spălă pe față, apoi se așeză la măsura de lucru. Ida puse un disc cu Mahalia Jackson, *În camera de sus*, și se așeză la fereastră, cu mâinile în poală, privind spre străzile scânteietoare. Mult, mult mai târziu, când el încă lucra iar ea dormea, se întoarse în somn și îi strigă numele. El se opri în așteptare, privind-o nemișcat, dar ea nu se mai răsuci și nu mai vorbi în somn.

Se ridică și se duse la fereastră. Ploaia se oprise, pe cerul negru-albastru erau risipite câteva stele, iar vântul mâna cu putere norii pe cer.

2

Soarele cădea pe oțel, pe bronz, pe piatră, pe sticlă, pe apa cenușie, departe, sub ei, pe acoperișurile cu foișoare și pe parbrizele mașinilor mișunătoare, pe incredibilele autostrăzi, întinzându-se și răsucindu-se și întorcându-se kilometru după kilometru după kilometru, pe casele pătrătoase și înalte, joase și diforme și pe antenele lor țipătoare, pe copacii rari și firavi și pe zgârienorii New York-ului vizibili în depărtare. Avionul se înclină, coborî și se înalță și întreg pământul se înclină, ba sprijinindu-se de ferestrele avionului, ba dispărând cu totul. Cerul era de un albastru fierbinte și pur, iar lumina statică făcea totul să pară nemișcat. Doar lucruri puteau fi văzute de aici, obiecte create de mâna omului, oamenii nu existau. Avionul se ridică mai sus și mai sus, ca și cum ar fi detestat coborârea din înălțimile senine. Înclinat într-o parte, Yves privi în jos sperând să vadă Statuia Libertății, deși fusese prevenit că nu putea fi văzută de acolo. Apoi avionul începu să cadă, ca o piatră, apa apropiindu-se vertiginos de ei, motoarele huruiră, aripile tremurară, opunând rezistență teribilei forțe care îi trăgea în jos. Apoi, când apa era practic la picioarele lor, fâșia albă de aterizare apăru dintr-o dată sub ei. Roțile loviră pământul cu o bufnitură scurtă și grea și cabluri, lumini și turnuri trecură vâjâind pe lângă ei. La difuzor se auzi vocea însoțitoarei rostind urări de drum bun și speranța că îi va vedea din nou curând. Însoțitoarea era foarte drăguță, flirtase cu ea din când în când toată noaptea, bucurându-se să descopere ce ușor era. Era beat și extrem de obosit și plin de o înflăcărare apropiată de panică; de fapt, își croise drum dincolo de marginile beției și epuizării până la o sobrietate dură ca diamantul. O dată cu vocea însoțitoarei, oa-

menii planetei apăruseră ca din pământ, împingând bagaje, făcând semne cu mâinile, traversând drumuri, dispărând în clădiri sau erupând din ele. Vocea însoțitoarei îi rugă pe pasageri să rămână la locurile lor până ce avionul avea să se oprească de tot. Yves atinse pachetul pe care îl cumpăraseră în Shannon, care conținea coniac și țigări, și își împături *France-Soir*-ul și *Le Monde*-ul și *Paris-Match*-ul, căci știa că lui Eric i-ar fi plăcut să le citească. Pe acoperișul unei clădiri viu colorate oamenii erau profilați pe cer; căută din priviri părul roșu ca focul al lui Eric, simțind o surescitare nouă, de data asta mai aproape de durere. Dar oamenii erau prea departe, încă nu aveau fețe. Le putea vedea mișcările, dar nu era niciunul care să se fi mișcat în stilul lui Eric. Cu toate astea știa că Eric era pe undeva în mulțimea de oameni fără față, așteptându-l, și se simțea pătruns dintr-o dată de o extraordinară liniște și de fericire.

Apoi avionul încetini până se opri de tot. Imediat ce se opri, oamenii din cabină oftară parcă cu toții și descoperiră că puteau din nou să se miște. Centurile de siguranță fură desfăcute, bagajele, ziarele și hainele fură strânse. Fețele pe care le purtasera suspendați în aer, la mila unor mistere pe care abia și le puteau închipui, fură acum înlocuite de fețele pe care le purtau pe pământ. Soția neînsoțită care fusese pe parcursul călătoriei o fetișcană zglobie deveni din nou o gospodină: fața i se asorta cu îndemnul ei la fel de prost ca pălăria. Omul de afaceri care îi vorbise lui Yves despre apele lacului Michigan și despre zilele când călătorise și pescuise acolo lăsă cu hotărâre toate acestea mult în urma lui și își strânse cu solemnitate și duritate nodul de la cravată. Yves nu purta cravată, dar purta o cămașă albastru pal cu mâneci scurte și o jachetă sport ușoară și se gândi acum cu groază că era probabil o greșeală, căci nu era încă în America totuși și era posibil să nu fie lăsat să intre. Dar nu mai putea să facă nimic acum. Își îndreptă gulerul, puse jacheta pe el și își trecu degetele prin păr, care probabil era prea lung. Se blestemă singur și se gândi că și-ar fi dorit să-i poată cere unui tovarăș de călătorie asigurări că totul va fi bine. Dar colegul lui de banchetă, un tânăr care cânta la orgă în Montana,

se încrunta și respira greu acum și se aduna pe cât putea. Pe parcursul călătoriei fusese foarte prietenos și îl invita-se chiar pe Yves să îl viziteze, dacă ajungea vreodată în Montana, dar Yves realizează acum că nu-i dăduse nicio adresă și că știa doar prenumele băiatului, care era Peter. Și era destul de clar că acum nu mai putea cere alte informații. Aproape tot avionul știa că el este francez, căci fusese foarte vesel și vorbăreț, și că venea în Statele Unite pentru prima dată, iar unii dintre ei știau chiar și că avea un prieten în New York, care era actor. Toate acestea păreau perfect în regulă cât timp erau în aer. Dar acum, pe pământ, și în lumina dură americană a reconsiderărilor sobre, păreau cam dubioase. Se simți iremediabil francez – și nu se mai simțise francez până atunci. Și simți că se distanțau de el, politici, dar hotărât, cu zâmbete anxioase și cumva reținute – îi făceau clar că nu putea apela la ei, căci ei nu îl cunoșteau. Îi trecu dintr-o dată prin cap că bineînțeles că trebuia să treacă un test, încă nu intrase în țară și poate că nu va trece testul. Îi urmări umplând culoarul în timp ce el parcă rămânea în urmă, în singurătatea și disprețul obișnuit. „Noroc”, îi spuse colegul de banchetă în trecere și se așează la rând pe culoar, cu același cuvinte și pe același ton cu care i-ar fi vorbit unui prieten gata să fie băgat la pușcărie. Yves oftă și rămase pe locul lui, așteptând ca aglomerația de pe culoar să se risipească. Își spuse posomorât: „Le plus dur reste à faire”⁴³.

Apoi intră în rând și se îndreaptă încet spre ieșire. Însoțitoarea de zbor era acolo, zâmbind și luându-și la revedere. Soarele lumina puternic fețele pasagerilor care coborau și care păreau, pe măsură ce o luau într-o parte și dispăreau, să pășească într-o lumină proaspătă și tămăduitoare. Își ținea ziaarele la subraț, trecându-și bagajul dintr-o mână în alta, îndreptându-și cureaua și tremurând. Însoțitoarea cu care flirtase stătea chiar la ieșire. „Au revoir”⁴⁴, zise ea cu acel zâmbet strălucitor și generos și batjocoritor pe care îl au aveau multe dintre compatrioate-

⁴³ Greul abia acum urmează. (fr.) (n.tr.)

⁴⁴ La revedere. (fr.) (n.tr.)

tele ei. Realiză dintr-o dată că nu avea să o mai vadă niciodată. Nu-I trecuse prin cap până în acel moment că ar putea lăsa în urmă ceva de care ar fi putut avea nevoie și după care într-o bună zi ar putea tânji din toată inima. „Curaj”, mai zise femeia. Yves îi zâmbi și spuse „Merci, mademoiselle. Au revoir!”⁴⁵. Și-ar mai fi vrut să spună „Vous êtes très jolie”⁴⁶, dar era prea târziu acum, ieșise deja în lumină și soarele îl ardea și totul tremura în căldură. Se uită în jos spre minunatele trepte. Când ajunse pe pământ o voce de deasupra lui spuse: „Bonjour, mon gar. Soyez le bienvenu”⁴⁷. Privi în sus. Eric se sprijinea de bara unei punți de observație, zâmbind, îmbrăcat într-o cămașă albă deschisă și pantaloni kaki. Părea foarte relaxat acasă, mai slab decât îl știa, cu părul lui scurt vâlvoi și aprins în jurul capului. Yves îl privi cu bucurie și făcu cu mâna fără să poată spune nimic. Eric. Și toată frica îl părăsi, era sigur acum că totul va fi în regulă. Începu să fluiere pentru sine în timp ce urmă linia care îl separa de americani, către sala de examinare. Dar trecu examinarea fără nicio problemă și foarte repede. Pașaportul îi fu în cele din urmă ștampilat și înmănat înapoi, cu un zâmbet și o glumiță al cărei sens în scăpă, cu toate că nu și spiritul de bunăvoință. Apoi se găsi într-o sală enormă, așteptându-și bagajele, cu Eric deasupra lui, zâmbindu-i printr-un geam. Apoi chiar și bagajele erau din nou ale lui și trecu prin bariere mai bucuros decât fusese vreodată în toată copilăria lui și intră în orașul în care oamenii din paradis se așezaseră la casa lor.

Istanbul, 10 decembrie, 1961

⁴⁵ Mulțumesc, domnișoară. La revedere. (fr.) (n.tr.)

⁴⁶ Sunteți foarte drăguță. (fr.) (n.tr.)

⁴⁷ Bună ziua, puștiule. Bunvenit. (fr.) (n.tr.)

CUPRINS

PARTEA ÎNTÂI
Easy Rider / 5

PARTEA A DOUA
Cât de curând / 171

PARTEA A TREIA
Către Betleem / 361

**COMENZI – CARTEA PRIN POȘTĂ
EDITURA PARALELA 45**

Str. Frații Golești 130 Pitești, jud. Argeș, cod 110174,
Tel.: 0248 633 130; 0753 040 444; 0721 247 918
Tel./fax: 0248 214 533; 0248 631 439; 0248 631 492.
E-mail: comenzi@edituraparelela45.ro

www.edituraparelela45.ro

Contravaloarea timbrului literar se depune în contul
Uniunii Scriitorilor din România.

Tiparul executat la tipografia Editurii Paralela 45
E-mail: tipografie@edituraparelela45.ro

James Baldwin (1924-1987) a scris eseu, dramaturgie și romane care au influențat mentalitățile și percepțiile sociale, transformându-l în scurtă vreme după apariția unor volume ca *The Fire Next Time* și *Altă țară* într-un scriitor iconic. A publicat peste douăzeci de volume care tratează probleme presante și spinoase ale culturii și societății, chiar și astăzi, la zeci de ani după momentul scrierii lor.

„*Altă țară* este în primul rând critica lui Baldwin la adresa societății americane a vremii; este romanul unui expatriat (de culoare, gay, înainte de a deveni un scriitor stindard al mișcărilor sociale ale vremii), început la New York, pe când Baldwin avea 24 de ani, continuat în Franța, unde și-a petrecut cea mai mare parte a vieții, și finalizat în încă o altă țară, la Istanbul. Povestea începe cu sinuciderea unui jazzman de culoare, traumatizat de ura lumii față de el și de a lui față de ceilalți și de el însuși, în urma căreia prietenii lui încearcă să proceseze ce s-a întâmplat și să își continue viețile. Personajele ajung să formeze patru cupluri, inclusiv un cuplu gay și unul interracial, dar până la sfârșitul cărții niciunul nu rămâne neafectat. În același timp, jazzul, Bronxul, Greenwich Village, începuturile mișcării hippie sunt personaje discrete în romanul lui Baldwin, care pune în scenă complexitatea intersecțiilor dintre gen, sexualitate, rasă și clasă socială, mult înainte ca asta să fie o temă importantă a activismului politic, rămânând în același timp artă, prin franchisea cu care explorează internalizarea disprețului și a prejudecăților.”

Ștefan Iancu

ISBN 978-973-47-2551-9

Preț cu TVA: 39 LEI

www.edituraparelela45.ro